

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

OPERA

Per J. C. M.

IOSEPHI IV- DAEORVM DOCTIS- SIMI AC DISERTISSIMI, QVÆ AD NOSTRAM ÆTATEM PERVE- nerunt omnia, nimirum:

*DE ANTIQVITATIBVS IVDAICIS LIBRI XX. QVI-
bus Iosephi per ipsum conscripta, est adiecta: De bello Iudaico VII.
Contra Apionem II. De superiorationū siue de Machabæis I. Anse-
bacin Latinum sermonem translata, & ad exemplum Gra-
ci Codicis accurate distincta.*

NVNC VERO CHRONOLOGIA AD CAPVT VNIVS-
cuiusque folii, cum ex veterum tum recentiorum scriptorum Commen-
tariis, cumq; scholiis necessariis, recens concinnata.

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

OMNIA QVAM ABSOLVTISSIME EDITA, ET
amendū, quibus scatebant plurimū, repurgata

IMPRESSVM FRANCOFVRTI AD MOENVM,

M. D. XCIX.

E. S. B.
MÜNCHEN

7W12413

AMPLISSIMÆ DIGNITATIS VI- RO, DOCTRINA SAPI- ENTIAQUE ET MVLTORVM

vsu præstantissimo Dn. ERASMO NEVSTETTERO,
cognomento STVRMERO, Præposito Comber-
genſi, Eccleſiarum Bamberg. & Herſipol. Ca-
nonico, &c. Equiti Franco,
S. P. D.

*V*M Fl. Iosephi illa à Sigismundo olim
Gelenio, V. Cl. latine edita opera denuo
typis hic elegantioribus minoribusq; ad-
ornanda curassem, non modo ad noua hu-
ius editionis laudem interesse putabam, si tua, Antistes
optime, inscriberem ea reuerenda amplitudini, sed &
fore persuasum mihi erat, vt in nomine tuo firmissi-
mum esset situm ipsis aduersus iniquiores Criticorum
calculos præsidium, tantoque venirent amabiliora, et-
iam quo prodeunt ornatiora. Equidem reuerendam
Amplitudinem tuam, honoribus atateque prouectam,
non ignorabam negociis assidue grauioribus distineri,
& curis occupari maioribus. Itaque interpellare eam,
atque has illi opinione multorum inanes, quasi merces
obtrudere primum verebar. Verum ubi reuerend.
Amplitudinis tue ingenium humanitatemque animo
intuerer, ad tuamque multorum annorum in fouendis
literarum studiis consuetudinem mentem referrem, ni-
hil metui, à tuo vnus ipse vt patrocinio excluderet, sum-
maque vt liceret obseruantia erga te mea libri recentis

inſcriptione ſatisfacere, nimirum cum ſummiſſa id erga te affectionis ſit argumentum, non animum meum hoc ex munuſculo, ſed munuſculum ex animo meo aſtimabis, reſpecturus ſcilicet non quid reueren. Amplitudinis tua dignitas poſtulet, ſed quid mea poſſit tenuitas.

Gentis id tua proprium eſt, artium opt. curam ſuſcipere, paſſimque iacentibus diſciplinis opem ferre, & hoc genus munuſculorum non aſpernando οὐχ ἥττον οἷα δαι φιλάνθρωπον εἶναι, ſecundum Artaxerxem Perſarum regem, τὸ μέγα λα διδόναι τὸ μικρὰ λαμβάνειν εὐμενῶς. Exempla maiorum tuorum vetuſtiora non adducam, uno iam propinquo tuo Daniele Stibaro contentus, quo in Germania olim tum amico homines docti, tum patrono uſi nomen eius & egregia in Rempub. merita, per orbem terrarum ſcriptis celebrarunt immortalibus. Ille Herbipolenſis Eccleſia columen, Reuerendi collegii ſplendor, totius orientalis Franciæ decus Muſis errantibus, ceu illuſtrem de editiore ſpecula facem prætendens iter oſtendebat & hoſpitium, earumque conſuetudine in omni vita ſua delectatus, ſubueniebat egentibus, afflictas excitabat. Tuam ille indolem, & maiores ætate ad virtutem impetus cum animaduerteret, à prima te pueritia ſingulari amore complexus eſt, tuamque te olim familiam illuſtraturum auguratus, in aula ſua moribus & literis expolitum, ad ſui imitationem, & quaſi imaginem totum effinxit. Adoleſcens igitur cum aliquam latinæ iam lingua facultatem conſecutus, cogitationes tuas omnes ad maiores in ſtudiis progreſſus conuertiffes, autoritate illius Louanium, atque in eminentiores cum Gallia tum Italia deinceps Academiæ proſeſtus es, ubi tuum te ingenium, tui te mores ita liberalium diſciplinarum, & Iuris utriuſque Profeſſoribus, cæterisque uiris quibuſ-

cum vixisti praestantissimis, commendarunt, ut incredibili eos studio tui incenderes.

Praclaram vero eruditionem tuam, tot partam vigiliis & peregrinationibus, ubi bene viuendi consuetudine confirmasses, & tui illius, quem dixi, propinqui de te opinionem comprobaret euentus, insignes patria tibi eximia, tum rerum cognitione, tum linguarum peregrinarum facultate prae dito, honores tribuit, & campum, in quo virtus tua excurreret, aperuit latissimum. Impendebat tremenda communi patria, cum odiis capitalibus aucta, tum dissidentia inuidiaq; confirmata perturbatio, & tempora omnibus prope Reipub. membris conuulsis, & quasi luxatis multiplici iam tum calamitate grauida esse videbantur. Istum igitur quasi partum modis omnibus auertere cupientes, Ecclesiarum tum Bambergensis, tum Herbiopolensis Proceres, acerrimo in astimandis hominum morib. iudicio praediti, singulari te studio collegam ascuerunt, atque ita affecti, ut quae virtuti pramia debentur libentissime persoluant, eximiis te sacerdotiis collocupletarunt, ad quos scilicet honorum gradus non illorum te fauor, sed excellens ingenium tuum euexit.

Tum vero Magistratus, quod aiunt, virum indicauit, & quae cum voluntatis tum industria tua esset praestantia ostendit. Quot subiisti enim pro communi patria tempestates? quantis saepe laboribus es perfunctus? dum eo consilia tua omnia, omnes cogitationes conuertis, quae ratione simultatum illa ac dissidiorum procella, quae infestare nos multis ab hinc annis ceperunt, vel auerti penitus, vel ita saltem sustineri possint, ne salutem populi in discrimen adducant. Itaque obcundis saepe legationibus, multisque periculis diffi-

cultatibus superatis, demonstraſti tuam te ſalutem poſtēriorem ſalute communi ducere. Quare ſibi cum ſolidam peperit gloriā, tum reuerendā amplitudinē tuā ad ſublīmioreſ quoq; honorum gradus extulit.

Inſignis Comburgenſ. Eccleſia te Decano annis pluribus quam triginta aquabili proſpera que fortuna uſa nunc eodem te floret Præpoſito. Annuos ibi reditus maiorem in modum auxiſti, ædificia magnifica picturis exornata artiſcioſiſſimis extruxiſti, Bibliothecam optimorum, manuſcriptorum etiam, librorum copia inſtructam aperuiſti, ſuſpiciendum ad omnem poſteritatem meritorum tuorum monumentum. Cumq; nihil ſit difficilius, quam rebus ſecundis, atque ad voluntatem noſtram fluentibus ſeruare conſtantiam, & ſic uti fortuna, ut beneficentiæ non arrogantiæ facultatem dediſſe videatur, in ſublīmi dignitate iſta, rerumque omnium abundantia, nunquam reuerenda ampl. tua efferri, nunquā commoueri, nunquam ad ſe ipſam referre quicquam, ſed cuncta Deo, perenni bonorum fonti, aſcribere viſa eſt, neque ſuo unquam ſe rectius officio perfuncturum exiſtimauit, quam de communi hominum ſocietate bene merendo.

Imprimis vero cum, ut ait ex Ennio M. Tullius, benefacta male locata malefacta ſint, reuer. ampl. tua liberalitatem commendat eorū, quos beneficiis afficiendos cenſes delectus. Beneficia enim illa temeraria, in quibus neq; dignitas accipientium, neq; iudicium conferentium agnoſcitur, nullam exiſtimas laudem mereri. Illis igitur potiſſimum reuer. amplitudinis tue benignitas rem familiarem aperit, quos vita morumque probitas à cætera clientum turba diſtinguit, quiq; ingenio præſtantes ſuos iam ſtudiorum edunt fructus.

Assentari nescio, &, ut sciam, non volo, neque reuer. amplitudinis tua seruis auribus. Astipulatur in scriptis hominū vox eruditissimorum, qui aternis ingenii monumentis virtutum tuarum exempla ad posteritatis memoriam transmittunt. Quid referam enim illustria illa Germania lumina Lotichium, Posthium, Rudigerum, Melissum, Modium? quorū splendida iampridem, & plena venustatis poemata reuerenda amplitudinis tua nomen in omnes ubi humanitas colitur partes Europa dissiparunt.

Non igitur grauate reuer. amplit. tua, cum eruditorum neminem à suo congressu atq; sermone unquam exclusit, sed sui copiam adhuc fecerit omnibus, erga Iosephum hunc nostrum patroni partes suscipiet, & quā alios, eadem & ipsam benignitate complectetur. Etenim nulla reuer. amplitudini tua res adhuc esse potuit tanti, ut ullam putaret voluptatem ea cum voluptate esse conferendam, qua legentes scribentesve afficimur Legere memini me factos à reueren. amplitudine tua versiculos canoros & concinnos, illustria ingenii studiorumque tuorum argumenta. Herbipolensis igitur Ecclesia tibi septem iam annis Decano cum sublimiores ante oculos honores obuersaretur, ultro ea te dignitate abdicasti, dignusq; ea, ut eras, videri maluisti, quam eadem gerenda occupatus à studiis humaniorib. diuelli. Ostendisti scilicet, virtutem magis ipsam te diligere quam virtutis insignia. Vere igitur, secundum Posthium nostrum,

*Tu contemnendo quæ alii mirantur & optant,
Esse animo ostendis cuncta minora tuo.*

Istud igitur, Antistes amplissime, historia sacra cōpendium, 4035. annorum gesta vno volumine comple-

Etens suscipe, &, quoniam consuetudine virorum illustrium delectaris, cum Regibus hic & Principibus, cumque prudentissimis Rerum publ. gubernatoribus, imo cum Deo ipso, loquere.

Pradicari vero à me hic aut commendari autorem non est necesse, ipsa eum hæc opera commendant, &, quod dici solet, αὐτὸ τὸ ἔργον artificem demonstrat, neq; etiam notissima illa multis in locis commemorata ab aliis Historia præconia, ne actum agerem, hic retexenda putavi. Quod igitur restat, Deum Opt. ter max. qui reuer. Amplitudini tuæ istam mentem dedit atque auctoritatem, oro toto pectore, ut tuum communibus studiis patrocinium velit esse maxime diuturnum, annosq; tuos aquet cum iis bonis, quæ in te contulit summa. Vale. Data ex ædibus meis Francofordiæ ad Mænum, Calend. Febr. Anno M. D. XC.

Reuerendæ Amplitudinis tuæ

obseruantissimus

Sigismundus Feyerabend,
ciuis & Bibliopola
Francofordensis.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO

LIBRI VII

INTERPRETE RVFINO AQVI-
leienti, ad Græcum collati & emendati
per Sigismundum Gele-
nium.

PROLOGVS.

VM bellum, quod cum populo Romano gessere
Iudæi, omnium maximum quæ nostra ætas vi-
dit, quæque auditu percepimus, ciuitates cum
ciuitatibus, gentesque commisisse cum gentibus:
quidam non quod rebus interfuerint, sed va-

Historia-
graphi of-
ficiū, &
quæ ra-
tione res
gesta con-
scribēda.

Iosephus
ipse bello
Iudaicæ
interfuit.

na & incongrua narrantium sermones auribus colligentes, o-
ratorum more præscribant: qui vero præsto fuerunt, aut Ro-
manorum obsequio, aut odio Iudæorum contra fidem rerum
falsa confirmant: scriptis autem eorum partim accusatio, par-
tim laudatio contineatur: nusquam vero exacta fides reperia-
tur historia: idcirco statui, quæ retro Barbaris antea misit, pa-
tria lingua digesta, Græcæ nunc his qui Romano imperio re-
guntur exponere, ego Iosephus Mathathia filius Hebraus gene-
re, sacerdos ex Hierosolymis: qui & inisio cū Romanis conflixi,
posteaque gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cum hoc,
ut dixi, bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem
populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui æ-
tate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecu-
nia vigentes, adeo temporibus insolenter abusi sunt, ut pro tu-
multus magnitudine, hoc possidendarum spes, illos amittenda-
rum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudæi qui-
dem cunctos etiam qui trans Euphratem essent, gentiles suos,
secum rebellaturos esse crediderāt. Romanos autem & finitimi

Galli irritabant : nec Germani dissentiebant : diffensionumque plena erant omnia post Neronem : & multi quidem temporum occasione imperium affectabant : lucri autem cupidine exercitus rerum nouandarum cupidi erant. Itaq; indignū esse duxi, errantem in tantis rebus dissimulari veritatem : & Part hos quidem, ac Babylonios, Arabumque remotissimos. & vltra Euphratem gentis nostra incolas, itemque Adiabenos, mea diligentia vere cognoscere, vnde cepisset bellum, quantisque claudibus constitisset, quoue modo desisset : Gracos vero & Romanorum aliquos qui militiam securi non essent, figmentis siue adulationibus captos, ista nescire. Atqui historias audent eas inscribere, qui prater hoc (vt mihi quidem videtur) quod nihil sani referunt etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos ostendere, Iudeorū res extenuant, & in humilitatem deiciunt. Non autem intelligo, quonam pacto magni esse videantur, qui parua superauerint. Et neque longi temporis eos pudet, quo bellum tractum est : neq; multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit : neque ducum magnitudinis : quorum profecto gloria minuitur, si cum multum pro Hierosolymis defudauerint, rebus per eos prospere gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium gentiles meos amplificare decreui : sed facta quidem verorumque sine vilo mendacio prosequar : dicta vero de factis repontanam, dolori atque affectioni mea in deslendis patria cladibus indulgens. Nam quod domesticis diffensionibus est euersa, & in templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atq; ignem Iudeorum tyranni traxere, testis est qui eam vastauit, ipso Caesar Titus : per omne bellum miseratus quidem populum, quod a seditiosis custodiretur : sepe autem consulte differri passus ciuitatis excidium, protracto obsidionis spacio, dummodo belli pœniteat autores. Quod si quis me aduersus tyrānos eorumque latrocinium accusatorie loqui putet, vel patria miseriis ingementem calumniari prater legem historia, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano imperio parent, solam nostram ciuitatem contigit ad summum felicitatis fastigium euadere, eandemque in extremum miseria deiici. Denique

Post Neronem diffensionis omnia plena.

Iosephus historiam hanc in Hebraica lingua antea conscripsit.

Romanorum gloria minuitur, si quantum pro Hierosolymis defudauerint aliquid derogetur.

Titus erga populum misericordis.

Calamitates omnia
a mundo
condito,
cum Iu-
daeorum
collata,
superan-
tur.
Historio-
graphi
Græci bel-
lum Iu-
daicum
filiis præ-
tererunt.

Historio-
graphus
qui dicitur.

Historia
veritas a
Græcis ne-
gligitur.

omnium post condita secula res aduersas, si cum Iudeorum calamitatibus conferantur, superatum iri non ambigo. Et horum autem nullus externus est: unde nec fieri potest, ut à quæstibus temperetur. Si quis autem durior misericordia sit iudex, res quidem tribuat historia, lamenta vero scriptori: quanquam merito Græcorum disertos increpauerim, qui tantis rebus sua memoria gestis, quarum comparatione præterita olim bella exigua redduntur, iudices resident aliorum facundia detrahentes: quorum etsi doctrinam superant, proposito vincuntur. Ipsi vero Assyriorum & Medorum gesta perscribunt, veluti minus recte a scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum inscribendo tantum eorum viribus cedant, quantum sententia. Erat enim unicuique studium, quæ vidisset facta, conscribere: quoniam & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiri quæ apud scientes inonestum esse videretur. Enimvero noua quidem neque, ante cognita memoria tradere, sui quæ temporis res commendare posteris laude ac testimonio dignum est. Industrius autem habetur, non qui alienam dispositionem atque ordinem transfert, sed qui noua dicendo etiam corpus proprium conficit historia. Sed ego quidem sumptu ac labore maximo, qui cum sum alienigena, Græcis simul & Romanis gestarum rerum memoriam repono. Ipsis autem indigenis, ad quæstum quidem ac lites, ora patent, lingua quæ soluta sunt. Ad historiam vero, in qua verum dicendum est, summa quæ ope negotia colligenda sunt, obmutescunt: concessa infirmioribus neque scientibus licentia scribendi res à principibus gestas. Honoratur itaque apud nos historia veritas, quæ à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudeos repetere, qui fuerint quoue pacto ab Ægyptiis disceserint, quasque regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neque huius esse temporis, & præterea superuacaneum existimaui: quoniam multi iam ante me Iudeorum de maioribus huius gentis verissima composuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi scripserant, patria voce persecuti non multum à veritate deniarunt: ex eo autem historia principium sumam, quo scriptores eorum & Propheta nostri defierunt. Et

bellum quidem meis temporibus gestum, latius quaque potuero
 diligentia referam: quæ vero ætate mea sunt antiquiora, sum-
 matim breuiterque percurram: Quomodo Antiochus cogni-
 mento Epiphānes, deuicta penitus Hierosolyma, cum triennium
 sexque menses eam tenuisset, ab Asamonai filiis expulsus est.
 Deinde quod eorum posteri de regno dissidentes, ad res suas
 occupandas populum Romanum Pompeiumq; traxerunt: quo-
 modoque Herodes Antipatri filius, eorum potentia finem fece-
 rit, auxilio Sosij. Tum quomodo Herode mortuo, plebis in eos
 10 brta seditio est, Augusto quidem imperante Romano, Quintilio
 autem Varo provinciam obtinente. Quodque bellum anno duo-
 decimo imperij Neronis eruperit: quamque multa per Cestium
 acciderint: quantaque ad primos impetus armis Iudei persua-
 serint: quoque modo accolæ permunierint: & quod Nero pro-
 pter acceptas Cestij ductu clades summa rei metuens, Vespas-
 fianum bello preposuerit: & quod is cum maximo filiorum Ia-
 daam intrauerit, quantumque Romanorum exercitum da-
 cens: quantaque manus auxiliorum per omnem caesa fuit Ga-
 lileam: & quod eius ciuitatum quasdam vi teperit, alias dedi-
 20 tione. Vbi etiam Romanorū in bello disciplinam, curamque re-
 rum, & vtrinque Galilee spacia, & naturam finesque Iudææ,
 nec non & peculiarem terræ qualitatem, lacusque & fontes,
 captarumque ciuitatum mala, cum fide sicut vidi, aut pertuli,
 expediam. Nec etiam miseras meas celauerim, tam scientibus
 eas relaturus sim. Deinde, quod iam seculis rebus Iudeorum, Ne-
 ro quidem mortem obierit: Vespasianus autem in Hierosoly-
 mam properans, imperij causa retractus sit: quaque signa de
 hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quod inuitus à
 militibus imperator declaratus sit: & quod eo disponenda rei-
 30 publica gratia in Ægyptum digresso, Iudeorum status seditio-
 nibus agitatius sit: quoq; modo tyrannis succubuerint, eorum-
 que inter se discordias mouerint. Et quod ex Ægypto Titus re-
 uersus, his Iudeorum fines ingressus sit: quoque modo exerci-
 tum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ci-
 uitatem affecerit ipso præsentē seditio. Aggressus quoque nune-
 rosus, & quantos erexerit aggeres: triumque murorum am-

Antioch³
 Epipha-
 nes belli
 Iudaici
 fons &
 autor.

Epitoma
 belli Iu-
 daici.

Signa &
 mutatio-
 nes post
 obitū Ne-
 ronū.

Hierosoly-
 ma Titus
 obsides.

Iudeorū
 mores &
 lustratio-
 nes.

Romano-
rū in In-
daos hu-
manitas.

Incediū
templi ac
civitatis
occidiū.

Romano-
rum de In-
daos triū-
phus.

Historia
huius cō-
scribendā
causa.

bitum & magnitudinem, siue mensuram, & munitionem ci-
uitatis, & soni templique dispositionem: ad hac aera spaciū,
mensuramque verissime dicam: festorum quoque dierum mo-
res aliquos, septemque lustrationes, & munia sacerdotum,
Itemque pontificis vestes, sanctaque templi cuiusmodi fuerint,
sine aliqua dissimulatione vel adiectione memorabo. Narrabo
deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romano-
rumq; in alienigenas humanitatem: quotiesque Titus, ciuita-
tem simul ac templum seruare cupiens, ad concordia fœdera
dissidentes prouocauit. Differam vero populi vulnera & cala-
mitates: quamque multa mala nunc bello, nunc seditionibus,
nunc fame perpeſsi, postea capti sint. Nec vero aut perfugarum
clades, aut captiuorum supplicia pratermittam: vel quemad-
modum templum inuito Casare conflagrauerit: quamq; mul-
ta opes sacra flamma rapta sint: ac totius, qua reliqua erat, ci-
uitatis excidium: & qua præcesserant portenta, atque prodi-
gia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui seruicio abducti
sunt, multitudinem: aut cui quisque fortuna sit distributus:
& quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictio-
rumque munimina funditus eruerunt: Titus vero peragrata
regione cuncta restituit: eiusdemque redditum in Italiam, ac
triumphum. Hac omnia septem libris comprehensa, admixta ne
vituperationem a rerum scientibus, & qui bello interfuerunt,
sustineam, studiosis veritatis magis quam voluptatis per-
scripsi. Narrandi autem initium faciam hoc or-
dine, quo capitula sunt di-
gesta.

An. mū-
di 3802.
Ante
Christū
nat. 162.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER I

SVMMA CAPITVM LIBRI I.

De bello Iudaico.

- I. De vastatione Hierosolyma ab Antiocho.
 II. De successione Principum a Ionatha usque ad Aristobulum.
 III. De Aristobulo, Antigone, Iuda Essao, Alexandro, Theodoro & Demetrio.
 IIII. De bello Alexandrinum Antiocho & Areta, deq. Alexandria & Hyrcano.
 V. De bello Hyrcani cum Arabibus & expugnatione Hierosolyma.
 VI. De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.
 VII. De Aristobuli morte & bello Antipatri contra Mithridatem.
 VIII. De accusatione Antipatri apud Casarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.
 IX. De Romanorum dissidiū post mortem Casaris, & insidiū Malichi.
 X. De Herode acceſſo & vindicato.
 XI. De bello Parthorum contra Iudeos & fugā Herodis ac fortuna.
 XII. De bello Herodis e Roma redentis pro Hierosolyma, & contra latrones.
 XIII. De morte Iosephi & obsidione Hierosolyma per Herodem, & Antigone occiso.
 XIV. De insidiis Cleopatrae in Herodem, & Herode praeſidio contra Arabes & ingenti terra motu.
 XV. Herodes exaltatus in regnum.
 XVI. De urbibus & aedificiis instauratis & conditis ab Herode, deque munificentia quā usus est erga extra gentes, eiusque felicitate.
 XVII. De dissidio Herodis cum filio Alexandro & Aristobulo.
 XVIII. De conspiratione Antipatri contra patrem.
 XIX. De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.
 XX. De Antipatri in Herodem malignis studiis deprehensis & ultis.
 XXI. De aquila autis, morteque Antipatri & Herodi.

CAP. I.

De vastatione Hierosolyma ab Antiocho.

M potentēs Iudaeorum inter se dissiderent eo tempore, quod de tota Syria cum Ptolemaeo sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quod honoratus quisque graniter ferret similibus subiugari) Onias quidam e Pontificibus postquam praeualuit, Thobiaz filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, petentes, ut ipsis ducibus in Iudeam irrumperet. Idque Regi persuasum est, iam pridem sic animato. Quare cum magnis militum copiis egressus, & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinē, quibus Ptolemaeus charior erat, interfecit.

Ant. lib.
12. ca. 6.
Antiochus
a Thobia
filiū mo-
tus cum
exercitu
in Iudaea
irrumptis,
ac Hiero-
solyma de-
uincit.
Ant. lib.
15. cap. 4.

*Onias ad
Ptolemaum
effugit.*

*Ant. lib.
12. cap. 7.*

*Antiochus
mores Iu-
daicos ab
rogat.*

*Bacchides
in Iudaeis
crudeli-
tat.*

*Ant. li. 1.
cap. 7. 8.*

*In Gra-
eco textu
est Mat-
thias.*

*Matathi-
as Antio-
cho bellum
infert.*

*Antiochus
moritur.*

*Antiochus
Antiochi
filium Iu-
daeorum
fines in-
greditur.*

*Ant. lib.
12. ca. 14
15.*

*Eleazarus ab E-
lephanto
oppressus
moritur.
Eleazarus
vitam glo-
ria post-
habet.*

*Antiochus
ad Hiero-
solymam
proficisci-
tur prae-
sidiumque
ibi relin-
quit.*

Dataque passim militibus praedandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidianae religionis assiduitatem per annos tres sexque menses in-
hibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemaum: acceptoque ab eo in Heliopolitana praefectura solo, ibi oppidum condidit Hierosoly-
mis simile, templumque aedificauit: de quibus iterum opportune refe-
remus. Veruntamen Antiocho neque praeter spem deuicta ciuitas, neque
populatio, neque tantae caedes satis fuere: sed intemperantia vitorum,
eorumque memoria quae in obsidione pertraherat, Iudaeos cogere coepit,
ut abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcosque
super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus
vero quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides praesidiis ab
Antiocho praepositus, ad naturalem crudelitatem suam praecceptis im-
piis obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit: cum & singula-
tim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem cap-
tae urbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea pati-
ebantur ad vindictae audaciam irritauit. Denique Marthas Asamoni
nati filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum ma-
nu domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus, Bacchidem
occidit: & statim quidem praesidiorum multitudinem veritus, in mon-
tes refugit. Mukis vero ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit:
commissoque praelio, superatos duces Antiochi ex Iudaeae finibus
exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus,
quod ab alienigenis eos liberasset imperans, moritur relicto Iudaeae
principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim
cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exerci-
tum: & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumque Epi-
phanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum
plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in praesidia ciuitatis im-
petum fecit: necdum enim caesa fuerant: habitoque conflictu milites
de superiori ciuitate, quae pars sacra dicitur ad inferiorem compellit.
Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muroque cinxit: & va-
sa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti pri-
oribus profanatis: aramque aliam aedificauit, & religionibus dedit ini-
tium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus. Regni
autem eius & in Iudaeos odij filius Antiochus haeres extitit. quare co-
actis peditum millibus 70. equitum autem prope 7. millibus, & 0. v-
clephantis, montana Iudaeae per partes aggreditur. & Bethsuram quidem
oppidum capit. in loco vero cui Bethzachariae nomen est, qua transitus
erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & prius quam congre-
derentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto praeter alios excelsio ele-
phante, turrique maxima & munimentis aureis ornato, ille Antiochum
esse ratus a suis procul excurrit: ruptaque hostili acie ad elephantum
vsque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, con-
tingere, quod multum superemineret, minime potuit, beluam vero in
alio percussam super se deiecit, & obrutus interijt: nulla alia re gesta,
nisi quod magnum opus aggressus, vitam gloriae posthabuit. qui tamen
regebat elephantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, ni-
hil plus Eleazaro praestitisset audacia, quam ut sola spe praeceleri facino-
ris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius torius praelii praes-
agium fuit. nam fortiter quidem Iudaei diuque decertarunt: sed a regis
secunda fortuna vsus, numeroque praestantibus superati sunt: multisque
interfectis Iudas cum ceteris in Gophoniticae toparchiam refugit. An-
tiochus autem Hierosolymam profectus, ibique dies paucos commo-
ratus, penuria vrensilium abstinit: relicto quidem ibi praesidio, quantum

10

20

30

40

50

satis esse arbitrabatur : cætera vero multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. Discessu autem Regis Iudas non quiescebat : sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus congregitur : factisque fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidiis eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

CAP. II.

De successione principum a Ionatha usque ad Aristobulum.

Cum autem successisset ei frater Ionathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautius se ageret, suamque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filii tutor, sed insidiis eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionatham cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida venisset, dolo comprehendit. eoque vinco contra Iudæam misit exercitum. unde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quodque ab eo superatus esset, iratus eundem Ionatham interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamniam caput. Euerit autem & Accaron subactis prædiis: aduersusque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit: qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit, obsidebat. Sed regis aviditatem satiare non potuit, quamvis neci Tryphonis suam quoque operam adhibuisset. Non enim multo post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad vastandam Iudæam opprimendumque, servitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem quamquam senior erat, bellum tamen iuveniliter administrabat: & filios quidem suos cum validissimis præmisit, parte vero multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisque per multa loca insidiis etiam in montana dispositis, in omnibus superat. clarissimamque potius victoriam, Pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. sed & ipse perit in conuiuio, captus insidiis Ptolemæi generi sui: qui eius coniuge duobusque filiis in custodiam conclusis, certos misit, ut Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit interficerent. Cognito autem impetu qui parabatur, adolescens ad civitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quod iniquitas Ptolemæi cunctis esset iniusta. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi civitatem, sed à populo reiectus est, qui maturius Hyrcanum suscepit. & is quidem statim recessit in quoddam ultra Hierichuntæ castrum quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem Pontificis assuevit postquam Deo sacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & marri simul & fratribus adiumento futurus: castrumque aggressus, aliis quidem rebus superior erat, iusto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratresque in murum productos, palam ut posset conspici, verberabat: eosdemque præcipitandos, nisi quamprimum recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac misericordia, quam iracundia commovebat. Mater vero eius nihil plaris aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel suis fraus iniuriis, parceret impio: siquidem ipsa sibi mortem à Ptolemæo propositam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille poena earum, quæ in domum suam contra fas admisset, expenderet. Ioannes autem nunc obstinationem matris cogitans, ac pre-

An. mēdi 3801.
an. Chri. nat. 162.
Ant. lib. 12. ca. 18.
Iudas occiditur.

Ant. lib. 13. ca. 1.
An. mēdi 3807.
Ante Chri. nat. 159.
Ionathas interfecit.

Ant. lib. 15. cap. 9.
An. mēdi 3813.
Ante Chri. nat. 141.
Simon Cēdebeum vincit.

Ant. lib. 13. ca. 4.
Simon in fidiu Ptolemæi interfecit.

Ioannes qui & Hyrcanus Simonis filius.

An. mēdi 3831.
Ante Chri. na. 133.
Hyrcanus sit pontifex.

Ptolemæi erga Hyrcani matrem ac fratres crudelitas.

An. mē-
di 3839.
āte Chri-
sti. 137.

*Ptolema⁹
fratres Io-
annis vna
cū matre
occidi.*

*Ant. lib.
13. cap. 15
Antioch⁹*

*acceptu
ab Hyrcā
no tres-
cū talēis
ab obside
ne disce-
dit.*

*Ant. lib.
13. ca. 16.
17.*

*Sobasem
ciuitatem
Antiochi
luc & An-
tigonus
expu-
gnant.*

ces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modo verberari eam, lacerariq; conspiciens, efforminabatur: totusque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obsidione, ferriatus annus aduenit: quem septimo quoq; circuitu redeuntem, apud Iudæos cessare moris est, exemplo septimorum dierū. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiem nactus, fratribus Ioannis vna cum matre occisis, ad Zewonem confugit, qui Corylas cognominatus est, Philadelphiz tyrannum. Antiochus autem ob ea quæ per Simonem passus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibique assidens Hierosolymis, Hyrcanum obsidebat. Ille autem patefacto sepulcro David, qui Regum diuissimus fuerat, ablatisq; inde pecunia plus quam tribus millibus talentorum, & Antiocho persuasit, datis ei trecentis talentis ab obsidione discedere, primusq; Iudæorum priuatis opibus alere peregrina cepit auxilia. Rursusq; tamen, quando Antiochus contra Medos bello suscepto tempus ei vindictæ præbuit, confestim aduersus ciuitates Syriæ perrexerit, vacuas propugnatoribus esse ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samariam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipse cepit, & super his Chuthzorū gentem, adiacentia sano loca incolentium, exemplo eius quod est Hierosolymis, edificato. Cēpit autem & Idumææ non paucas alias ciuitates, & præterea Doreon, & Marisan. In Samariam vero vsque progressus, ubi nunc est Sebaste ciuitas ab Herode Rege condita, ex omni eam parte conclusit: filiosq; suos Aristobulum & Antigonom obsidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus ad hoc famis penuria qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam infuetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adiutorem sibi aduocant, Spondium cognominatum, qui cum prompta eis voluntate paruisset, ab Aristobulo & Antigono superatur. & ille quidem ad Scythopolim vsq; persequentibus eam memoratis fratribus effugit: hi vero in Samariam reuersi, & multitudine iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitate ipsam diruunt: & habitatores eius captos abducunt. Prospere autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigerare non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsq; progressi, & ipsam peruaferunt, & agros intra Carmelum omnes inter se partiti sunt.

C A P. III.

De Aristobulo, Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro & Demetrio.

*Seditio
belli da-
uisti.
Ioannes
Hyrcanus
optime
rebus per
annos 33.
admini-
stratu mo-
ratur.*

Secundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditio-
nem gentiliū concitauit, multique aduersus eos collecti non quiesce-
bant, donec aperto bello deuisti sunt, reliquum vero tempus Ioan-
nes cum fortunatissime viveret, & optime rebus per annos triginta &
tres administratis, & quinque filiis relictis moritur: vir plane beatissi-
mus, & qui nullam dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quis-
piam quereretur. Deniq; tria vel maxime præcipua solus habebat. nam
& gentis princeps, & Pontifex erat, & præterea propheta: cum quo
Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret, quin et-
iam de duobus maioribus filiis suis, quod rerum domini permanfuri
non essent, præiudicabat atq; prædixit. quorum viræ quis fuerit exitus, nar-
rare non indignum videtur, quantumque à paterna felicitate diuerter-
int. Patre namq; mortuo natu maior Aristobulus translatu in regnum
principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octingenta
vno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deue-
nit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem vero à

se secundum Antigonum (namq; illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem victos custodiri tradidit. Matremque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. namque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eoq; crudelitatis processit, vt vinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte perfoluit, quem plurimū amabat, quemq; regni participem habebat. nam & hunc interimir, adductus criminationib; per maleuolos regni compositis. Itaq; primo quidem Aristobulus dictis eodem non habebat, qui & fratrem magni penderet, & pleraq; limore singi arbitraretur. Sed cū Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corripere. Antigonum reser- circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orandum quam maxime petiuit, plusq; in honorem fratris accessit oratus. Tumq; delatores nequissimi regem aduantes, & armatorum pompam, & Antigoni arrogantiam priuata fortuna maiorem esse criminabantur, quodq; maxima caterua stipatus, vt illum interficeret eo venisset: nec enim perperam honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus. ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quemdam subterraneum & tenebrosū locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bariante, post autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si eam armis adiret, nec non & ipsi Antigono qui præciperent misit, vt inermis veniret. ad hæc Regina Iaris callidum cum insidiatoribus consilium capit. namque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem regis taceant, dicant vero Antigono, quod frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa, ornatumq; bellicum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem præsertim cum alio discessurus sit, libenter eum videret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim mali suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut obsecratum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certumque documentum præbuit, omnem beneuolentiam, iusque naturæ calumniis cedere, nullamque optimarum affectionum tantum valere, vt inuidiæ perpetuo possit obistere. In hoc autem etiam Iudam quis non recte miretur? Essus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transiente per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos, autem discipulos siue consultores habebat) Pape, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas interiit, mearumq; prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. Viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum ab hinc stadiorum intervallo distat. Horæ vero dissi sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mortuo vultu & mente sollicita secum multa reputabat: & paulo post interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod vatem fefellerit. At vero Aristobulo confessum scelestis pœnitidine morbus ingrauescit: semperque facinoræ cogitatione sollicitus, perturbato animo tabescebat, donec mortis acerbitate visceribus laceratis subito sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus de seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis

An. mē-
di 1861.
Ite Chri-
nat. 109.
Ant. lib.
13. ca. 18.
Aristobu-
lus mortu-
s fuisse no-
cas.
Aristobu-
lus fratri
Antigoni
nam a-
mas.
Antigoni
apud
Aristobu-
lum falsè
accusa-
tur.
Aristobu-
lus satellitibus de
Antigono
quid manda-
ris.
Regina
callidum
contra Anti-
gonum
consilium.
Antigoni
de fratre
nihil mali
suspici-
tur.
Antigoni
interfici-
tur.
Iudas Pro-
pheta Anti-
goni no-
cam præ-
dici-
it.
Aristobu-
li mortu-
us.

An. mū-
di 3862.
an. Chri-
sti. 102.

Servus in
eo loco v-
bi Anti-
gonus erat
occisus, in
terfectoris
crure of-
fundit.

Datum me-
saria fa-
cta nō ha-
bens.

An. lib.
19. ca. 19.

Aristobu-
li mors.

Alexan-
dri Ari-
stobuli fra-
tris Re-
gina regē
cōstituit.

Alexan-
der villa-
riam ab
Theodoro
amittit.

Iudæis
contra

Alexan-
dri sed-
itio.

Alexan-
der Ara-
bia &

Amathū-
ri castello
bellum
infort ac
funditus
devict.

Demetrius
Iudæis in
auxilium
venit.

erravit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis ma-
culas cruorem interfectoris effudit. Vlutatu autem eorum qui id con-
spexerant, continuo sublato, tanquam puer de industria sanguinem il-
lic libasset, clamor ad aures Regis pervenit: causamque requirebat: &
cum ad eam prodire nullus auderet, ad rescindendum magis ardebat, ad
extremum vero minitanti, vimque adhibenti, verum quod erat indica-
uerunt: atque ille cum iachrymis opplesset oculos, quantumque pote-
rat, ingemisset, hæc dixit: Sperandum certe non erat, ut maximum Dei
lumen facta mea nefaria laterent. nam cito me vitrix cognata cædis ius-
titia persequitur. Quam diu corpus improbum fratri matrique da-
mnatam animam detinebis? quam diu paulatim illis libabo sangui-
nem meum? simul totum accipiant: neque iam meorum viscerum infe-
rias fortuna derideat. His dictis ilico moritur, cum non plus anno re-
gnasset. Vxor vero fratrem eius vinculis dissolutis Regem constituit
Alexandrum, qui etate maior erat, & modestia præstare videbatur. Sed
ille potestatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem
occidit: alterum autem priuata vita contentum ablatis rebus secum
habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro commit-
tit, qui oppidum Afochim coperas, & multos quidē peremit hostium,
sed victoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea vero quam ipse
pulsus à matre Cleopatra discessit in Ægyptum, & Gadaram obsidione
capit Alexander, & castellum Amathuntis, omnium maximum quæ
trans Iordanem sita erant, vbi preciosissima quæque bonorum Theodori
filij Zenonis habebantur. At Theodorus repente superueniens, & pro-
prias res recipit, & sarcinas Regis aufert, Iudæorumque fere decem mil-
lia interficit. Verum Alexander receptis post cladem viribus, aggressus
maritimas regiones Raphiam capit & Gazam, itemque Anthedonem,
quæ postea à Rege Herode Agrippas nominata est. His autem seculis
domitis, concitatur in eum festo die populus Iudæorum. Non plerun-
que epulæ seditiones accendunt. nec videbatur insidias posse compri-
mere, nisi conductitios haberet auxilio Pisidas & Cilicas: nam Syros
mercenarios respuebat, propter ingentem cum Iudæorum gente dis-
cordiam. Cæsis autem supra octo millibus ex turba rebellium, Arabis
bellum intulit. Ibiq; Galaatidis ac Moabitis subactis, tributoque his im-
posito, ad Amathunta regressus est. Cumque Theodorum metus eis se-
cundis successibus percussisset, castellum sine præsidio repertum fundi-
tus eruit. mox autem congressus cum Oboda Rege Arabum, qui locum
fraudi opportunum in Galaadensi regione occupauerat, captus insidiis
totum amisit exercitum in vallem altissimam compulsum, atque obri-
tum multitudine camelorum. Ipse vero elapsus in Hierosolymanis, olim
sibi gentem insensam ad novarum rerum motus magnitudinis cladis
accendit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisque præliis non minus
quinquaginta millibus Iudæorum per sex annos interfectis: nequaquam
tamen victoriis lætabatur, quoniam regni sui vires consumeret. Vnde
armis omissis, sermone placido cum subiectis redire in gratiam cona-
batur. Illi autem inconstantiam eius morumque varietatem in tantum
oderant, ut percontanti, quonam pacto eos sedare posset, dicerent, si
moreretur. nam vix etiam mortuo daturos veniam, qui tam multa se-
clerate fecisset. simul etiam Demetrii auxilium, cui cognomen Aczio,
accerisuerunt. qui cum his maiorum præmiorum spe facile paruisset,
venissetque cum exercitu, miscetur auxiliis eius Iudæi circa Sichimam:
Vtrisque tamen Alexander mille quidem equitibus, sex autem pedum
mercenariorum millibus excepit, cum haberet ex Iudæis quoque prope
ad decem millia bene sibi cupientium, aduersæ autē partis essent equi-

cum, tria millia, peditumq; millia quadraginta. Et prius quam veniretur ad manus, intercedentibus nunciis & praeconibus, reges transfugia tentabant. Demetrius quidem Alexandri mercenarius, Alexander autem Iudaeos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neque Iudaei sacramenta, neq; fidem Graeci contemneret, armis iam cominus decernebant. Superatq; praelio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarii multa & animose & fortiter gessisset. Euctus autem pugnae praeter spem cedit utriq; nam neq; hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanserunt: & immutatae fortunae misericordia, sex Iudaeorum millia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus praelio sufficere ratus, omnem vero gentem ad eum transire existimans, mox inde digressus est: non tamen reliqua multitudo ob abcessum auxiliorum simulatae deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis ceteros in Bemeselim ciuitatem compulit, eaq; subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verum immoderata fecit iracundia, ut crudelitas eius ad impietatem usq; procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earumq; filios in conspectu matrum necauit. atque haec potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tatus autem populum terror inuasit, ut etiam diuersae partis studiosi proxima nocte octo milia hominum extra totam Iudaeam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cum eiusmodi factis tandem & regis regni otium quassisset, ab armis requieuit.

CAP. IIII.

De bello Alexandri cum Antiocho & Arabe, deque Alexandria & Hyrcano.

Rursus autem fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysius dictus est, Demetrii quidē frater, sed eorum nouissimus qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora spaciū, fossa altissima diremit. ante fossam vero murum aedificauit excelsum, turreseque ligneas, ut faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec tamē Antiochum arcere voluit. Exhaustis enim turribus fossisque repletis, cum suis copiis transgressus est. Vindictaq; posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est vlscisci, protinus contendit in Arabas. Horum autem Rex in loca suae nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millia) imperatos ex improviso Antiochi milites inuadit. Valido autem praelio commisso, quamdiu quidē supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis eum passim Arabes trucidarent. Vbi vero procubuit (succurrendo enim victis semper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximaq; pars eorum cum in acie, tum in fuga absimilitur. Reliquos autem in vicum Cana delapsos. alimentorum penuria perire contigit, praeter admodum paucos. Hinc Damasceni Prolemæo Minnæ filio insensu Arætam sibi sociant: Syriæque coeles regem constitunt, qui bello illato Iudææ, postquam pugna vicit Alexandrum, passionem dilexisset. Alexander autem Pella capta Gerasam petiit rursum opem Theodori auidus: tripliciq; ambitu circūdatis defensoribus, locum expugnauit. Necnon & Gaulanen & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala

An. m. di 3862.
Ante Christū
na. 102.
Ant. lib.
19. ed. 20.
Demetrii & Alexandri pugna.
Iudaei a Demetrio victores deiciunt.
Iracundia & crudelitas Alexandri immoderata.
Alexander ab armis requiescit.

Antiochū Alexandri timet.
Rex Arabū Antiochi milites ex improviso inuadit.
Alexander copias Arabum rex in fugam vertit.

Damasceni & Arætarum contra Alexandrum.

An. mē-
di 3862.

Anno
Christi
na. 102.

Alexan-
dra febrī
laboras.

Ano. lib.
13. ca. 22.

Alexan-
dra Alex-
andri con-
iunx prin-
cipatum
obtinet.

Hyrcanus
primum
Pontifex
post ad re-
giam di-
gnitatem
euehitur.

Pharisei
Alexan-
dra Regi-
na se infi-
nuant.

Alexan-
dra Pha-
risaei vi-
tro parat.

Phariseo-
rum inui-
dia multis
boni trau-
cidati.

Aristobu-
li apud
matrem
depreca-
tio.

Aristobu-
lus scriptū
regem de-
clarat.

Alexan-
dra con-
iungit Ari-
stobuli et
filii ear-
um inclu-
dit.

castello validissimo, eiusque praefecto Demetrio multis criminibus in-
uoluto, in Iudaeam regressus, expleto in militis triennio: latusque a
gentilibus ob res prospere gestas excipitur. Belli autem requiem secu-
tum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recursum fa-
tigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum nego-
ciis occupasset, interpestius militiae sese dedit: & ultra vires corpus la-
boribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno
moritur: idque Alexandria coniungi suae reliquit: Iudaeos eius vel maxi-
me dicto obediētes fore non dubitans: quod longe ab eius crudelitate
discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiam sibi populi com-
parasset. Neque spes eum fefellerit. Namque opinione pietatis obtinuit
muliercula principatum. Quippe quae morem gentis patrum probe-
norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cum au-
tem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum,
Hyrcanum, & propter aetatem declarat Pontificem, & quod propterea
legitimus esset quam vt potestate regia molestus cuiquam videretur, Re-
gem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum viuere maluit,
quod feruentioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris do-
minationi quaedam Iudaeorum factio, Pharisei: qui praeter alios pietatem
colere putantur, & peritius leges interpretari: ob eamque cau-
sam magis eos suspiciebat Alexandra diuinam religioni superstitione de-
seruiens. Illi autem paulatim foeminae simplici insinuat, quosuis pro
sua libidine summouendo, deponendo, itemque vinciendo, ac soluendo,
iam procuratores habebantur: prorsus vt ipsi quidem regis com-
modis fruerentur, expensas vero ac difficultates Alexandra perferret.
Sed eadem mire callebat res administrare maiores: itaque augendis co-
piis semper intenta, duplicem confluxit exercitum: neque pauca mer-
cenaria parauit auxilia, quibus non modo statum suae gentis roborauit
sed etiam metuendam se reddidit externae potentiae. Imperabat autem
aliis, verum Phariseis ipsa viro parebat. Denique Diogenem quendam
insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt.
eius factum consilio criminati, vt octingenti (quos supra memoraui)
Regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandria sua
debant, vt & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset concitatus
occideret. Cumque his nimia superstitione nihil abnuendum
putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus qui
que periclitantium ad Aristobulum confugeret, atque ille matri per-
suasit, vt his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quo-
nonescentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem
dispersi sunt: Alexandra vero in Damascum misso exercitu: quoniam
Ptolemus sine intermissione ciuitatem premebat, illam quidem nulla
re memorabili gesta cepit, Regem autem Armeniorum Tigranem, qui
admotus Ptolemaidi milite, Cleopatram circumferebat, pacationibus
donisque sollicitat. Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso
in Armeniam Lucullo, iam dudum inde reuererat. Inter haec Alexan-
dra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis
quos multos habebat, omnesque pro patris favore fidissimos, vniuersa
castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperie conductis auxiliis regem
se declarauit. Ob haec miserata querelas Hyrcani mater, coniugem Ari-
stobuli cum filiis includit apud castellum, quod a septentrione sano ad-
iacens, Baris antea vocabatur vt diximus, postea vero Antonia cogno-
minata est, imperante Antonio, quemadmodum de Augusti & Agrippae
nomine Schaste & Agrippias aliae ciuitates appellatae sunt. Ante
tamen Alexandria moritur, quam in Aristobuli fratris eius Hyrcani con-

tumelias vindicaret: quem delicti regno curauerat, quod ipsa nouem annos administrauit. Et hæres quidem omnium sit Hyrcanus, cui regnum etiam viua commiserat. Verum Aristobulus viribus atque auctoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa conflictu, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibique salutis obſides nactus (erat enim ibi in custodia, vt præmiseret, coniunx Aristobuli cum filiis) prius quam grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam rediit, vt regnum quidem Aristobulus haberet, ipse vero cederet, quasi frater Regis aliis honoribus contentus: Hoc modo in sano reconciliati, cum in conspectu circumstantis populi benignissime alter alterum complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in Regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

CAP. V.

De bello Hyrcani cum Arabibus & expugnatione Hierosolyma.

Metus vero & alios eius inimicos præter spem dominantis occupat, & maxime Antipatrum iamdudum Aristobulo inuitum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum vt ad Aretam Regem Arabiz confugeret cuiusque auxilio regnum repeteret, hortabatur, & ipsa Areta vt Hyrcanum susciperet atque in regnum deduceret suadebat, multum obſectans Aristobuli moribus, multisque Hyrcanum laudibus prædicans, simulque admonebat quod cum deiceret regno clarissimo præſidentem, iniquitate oppressis manum porrigere: Hyrcanum autem iniuriam pati, qui principatu iureſſionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus, nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatoque curſu in oppidum quod Petra dicitur saluus euasit: ea est Arabiz regia. Ibi postquam Hyrcanum in manus Regis Aretæ tradidit, multis dictis multisque muneribus vt auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, affecit. Erant autem peditum equitumque millia quinquaginta, quibus nequaquam reſtitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atque omnino captus eſſet, nisi dux Romanorum Scaurus ad uerſis horum temporibus imminens ſoluisset obſidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam miſſus erat à Pompeio Magno qui cum Tigraue bellum gerebat. Sed ubi Damascum venit, recepit à Metello & Lollio captam reperit: his inde ſubmorſis, cognitoque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæſtum cucurrit. Denique mox vt fines ingreſſus eſt, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus, vt iſque vt ſibi potius adiumento eſſent orantibus. Sed trecentis talentis, quæ Aristobulus ei miſerat, iuſtitia poſſhabita eſt. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos mittit, Romanorum eis & Pompeij nomen intentans, niſi ab obſidione deſiſterent. Itaque & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu percuſus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quod captus non eſſet, ſatis ſibi eſſe non credidit: ſed omnibus quas haberet copiis collectis, perſequebatur hoſtes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commiſſo, ſupra ſex eorum milia cecidit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus vero & Antipater Arabum priuati auxilio, ſpem in aduerſarios tranſulerunt, & cum Pompeius Syriam ingreſſus Damascum perueniſſet, ad iſſum confugiunt. multisque muneribus ei datis, eadem illa quibus apud Aretam uſi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Ariſto-

An. m. di 1873. ate Chri. nat. 95. Alexan. d. a. m. r. t. u. r. & Hyrcan. regni ſucceſſore c. ſiſuit. Ant. lib. 14. ca. 1. Fratres ob regn. decertan- ter, in c. cordiaq. redeunt. Ant. lib. 14. ca. 2. 3. 4. Hyrcan. Antipa- ter vt A- retæ Regi Arabia auxilio ro- gn. repe- teret, hor- tatur. Antipa- ter nocte c. Hyrcano proſu- git. Areta Hyrcano 50000. militum tradit. Scaurus Romanor. dux. Scaurus Hyrcan. & Ara- bes regio- ne excede- re iubet. Hyrcanus & Anti- pater Po- mpeium im- plorant.

An. mū-
di 3899.
Ante
Christū
nat. 67.
Ant. lib.
14. c. 6. 7.
Pompeius
Aristobu
lū potit.
Aristobu
lum Pom
peius de
scendere
prouocat.
Aristobu
lus ad Pō
prium de
stendit.

Aristobu
lus bello
congrēdi
cum Pom
peio cogi
tat.
** Hec. I.*
dumaa.
An. mū-
di 3903.
Ante
Christū
na. 61.
Pompeius
Hieroso
lyma ob
sidet.
Aristobu
lus Pom
peio sup
plex oc
curret.
Ant. lib.
14. c. 7. 8.
Pompeius
urbē qua
ex parte
facilior es
set, acce
sit, explo
rat.

buli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam zate-
quam moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione
Scauri fretus. Venerat autem quantum poruit ornatus cultu regio:
deinde offensus obsequiis, neque ferendum existimans abiectius quam
Regem deceret utilitate seruire, à Diospoli digrediebatur. Ob hoc ita-
tus Pompeius, etiam Hyrcano eiusque sociis hoc precantibus, Aristobu-
lum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxiliis.
Cum vero Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas venisset, vnde
Iudzorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus: cog-
nito Aristobulum in Alexandria confugisse (castellum est magni-
tifice structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet
inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur,
periclitari potius quam parere. sed populum videbat horrere: & ami-
ci monebant ut Romanam vim cogitaret, quam susinere non pos-
set. Itaque horum consiliis obediens, descendit ad Pompeium: quod-
que iussu regnaret multis pro se dictis, in castellum rediit. & cum ite-
rum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo discepta-
set, denno regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter ipsem
timoremque medius, & veniebat quidem velut exoraturus Pom-
peium, ut sibi cuncta permitteret, ad montē vero reuertebatur, ne quid
regis dignitati derogare videretur. quia tamen castellis eum Pompeio
cedere placebat, hisque præpositos monere literis ut decederent, qui-
bus præceperat ut non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent:
iussa quidem facit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit:
belloque iam congrēdi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim
tempus apparatus dandum putauit, statim cum insequitur. multum
quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichum enim Mithridatis mors
nunciata. Vbi pinguissima * Iudææ regio & palmarum plurimum ac
balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem la-
crymam ex vulneribus colligunt. Cumque illic pernoctasset, mane in
Hierosolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Aristo-
bulus, supplex occurrit, pecuniamque pollicitur, quodque semetipsum
ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat suauentem. Nec ta-
men quicquam eorum quod promissit, effectum est, Gabinium qui ad
suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristo-
buli socii receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in cu-
stodiam collocat: ad ciuitatem vero profectus, explorabat qua ex par-
te facilior esset accessus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari
posse facile non videbat: vallemque pro mœnibus horribilem, fan-
numque illic cernebat proximum, adeo tutissima munitione circumda-
tum, ut etiam si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo refu-
gium. Hoc autem diu quid faceret hæsitante, seditio intra ciuitatem
orta est: Aristobuli quidem sociis bellum geri potius Regemque libe-
rari dignum esse censentibus: qui vero cum Hyrcano sentirent, Pom-
peio portas aperiri. Metus autē hos plures faciebat, Romanorum con-
stantiam reputantes. Denique vidē pars Aristobuli concessit in tem-
plum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, ut ad vitium vs-
que resisteret, instruebatur. Cum autem alij Romanos recepissent in ci-
uitatem, hisque domum Regiam tradidissent, ad hæc obtinenda Pom-
peius vnum è ducibus suis, Pisonem eam militibus intromittit. isque
prædiis in ciuitate dispositis, quia nemini eorum, qui in templum
confugerant pacem persuadere poterat, omnia quæ circum erant op-
pugnationi parabat: Hyrcano eiusque amicis ad consilia conferenda,
& ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipse vero ad partes se-

ptentionales fossamque vallemque replebat omni genere materiarum per milites comportato, cum per se opus esset difficillimum propter immensam altitudinem, & præterea Iudæi modis omnibus desuper obfisterent, mansissetque labor imperfectus, nisi Pompeius obseruatis diebus septimis, quibus Iudzorum religio ab omni opere manus abstinere compellit, per eos aggerem cumulare præcepisset, inhibitis à prælio militibus. Pro solo enim corpore Iudzis etiam per Sabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impositis aggeri turribus, admotisque machinis Tyro allatis, moenia tentabant. Desuper obstantes lapidibus repellebantur, cum diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes, vim repugnantium sustinerent. Verum tamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudzorum tolerantia & in aliis admiratus est: & præcipue, quod nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas, omnemque Deiculum diligentissime celebrarunt, nec vel in ipso excidio cum ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turres deiectæ, in fanum irruptum est. Primus autem murum transgredere ausus est Syllæ filius Faustus Cornelius, & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus, & circumsepto vndique fano, alios alio confugientes, vel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi Sacerdotum quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templumque adolendi ministerio macabantur, saluti quoque præsentem religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaque Iudzorum quidem millia duodecim occubuerunt. Romanorum vero perpauci: sed plures fauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudzorum genti visum est, quam sanctum illud arcanum, neque cuiquam prius visum alienis esse detectum. Denique Pompeius vna cum suis comitibus in templum ingressus, ubi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis, in quibus libare atque adolere moris est, & vascula ex auro cuncta spectauit, congestamque pigmentorum molem, sacræque pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus suæ instrumentis attigit: sed postero die post excidium purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum Pontificem declarauit: quod se & in aliis rebus alacré obsidionis tempore præbuisset, promptamque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut Imperatorem bonum decuit, beneuolentia potius quam timore plebem sibi conciliauit. Inrer captiuos etiam comprehensus Aristobuli focer idemque patris tenebatur, & illos quidem qui maxime belli causa fuissent, securi percussit. Faustum vero, & qui vna fortiter operam nauauerant præclaris præmiis donat & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Coeleſyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præfidi parere iussit: propriis que tantum finibus circumclusit. Instaurauit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrii Gadarenſis, etiam Gadaram, quam Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon & Scythopolim & Pella & Samariam & Marisam: itemque Azotum & Iamniam & Arthufam: necnon & maritimas, Gazam & Ioppen & Doram, & quæ pri-

An. m. di. 1901.
Ante Christ.
na. 61.

Seditio in urbe inter Aristobulum & Hyrcanum socios.

Pompeio in urbe regia domus traditur.

Pompeius fossamque vallemque replet.

Pompeius aggeri turres imponit.

Iudæi inter media tela versantes nihil ceremoniarum intermiserunt.

Iudæorum 12000 in templo occubuerunt.

Pompeius vna cum suis comitibus.

Sanctum fanum in graditur.

Pompeii contententia.

Hyrcanus Pontifex declaratur.

Pompeius multas ciuitates Iudæi adiuuit.

An. mū
di 3904.
Ante
Christ.
na. 60.
*Aristobu-
lus cū fa-
milia Ro-
mam ve-
nit.*

dem Stratonis Pyrgus vocabatur, post autem ab Herode Rege clarissi-
mis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: easque omnes indi-
genis ciuibus redditas prouinciz Syriz coniunxit. Huius autem & Iu-
dæz, cunctorumque administratione ad Ægypti vsque fines & flumen
Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa, Romam ipse per
Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant
autem filiz duz toridemque filii: quorum vnus Alexander ex itinere
fugit: minor autem Antigonus cum sororibus Romam uectus est.

CAP. VI.

De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.

*Ant. lib.
14. ca. 9.
Arabs
Scauro re
concilia-
tur.
Ant. lib.
14. ca. 10.
Alexan.
10000.
peditu, &
1500. a-
quis con-
tra Hyrcanum con-
gregas.
Antipa-
ter cū co-
pis Alexan-
dro ob-
uiam pro-
cedit.
Alexan-
der sex
millia mi-
litum a-
mittit.
M. Anto-
nius Dux.
Quia vr-
bes Iudas
repperint
inhabitā-
das.
Ant. lib.
14. ca. 11.
Gabinus
mater A-
lexandri
beneficiū
lento stu-
det.*

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionem
asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia
vastabat, multis & in hoc malis afflictus, nam exercitum fames preme-
bat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppedita-
bat. quem velut Agetæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt
bellum passionem deponeret. Itaque persuasum est Arabi, vt CCC. ta-
lenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transiit exercitum. Alexan-
der autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu me-
dio tempore congregata, Hyrcano grauis imminēbat, Iudramque de-
populabatur. quem quidem mature debellare posse credebat: quoniam
disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse
cōsidebat, nisi Gabinus in Syriam missus, qui Scauro successerat, quum
in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exer-
citum. huius autem ille impetum veritus, ampliozem militum ma-
num congregabat: donec facta sunt decem millia peditu, & mille quin-
genti equites: locaque opportuna muris, hoc est Alexandrium & Hyr-
canium, & Macharunta non longe ab Arabiz montibus, muniebat.
Igitur Gabinus cum parte copiarum, præmissis M. Antonio, ipse cum
toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliaque Iu-
dæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant:
iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerunt:
neque ita multo post aderat cum suis copis Gabinus. Alexander au-
tem quod tum in vnum confertam hostium multitudinem sustinere
non poterat, abscessit. Cumque Hierosolymis appropinquasset coactus
prælio decertauit: amissisque sex millibus, quorum tria vna capta sunt,
tria vero prostrata, eum reliquis effugit. Gabinus autem vbi Alexan-
drium castellum venit, quia multos æseruisse castra cognouit, promissa
delictorum venia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cum
autem illi nihil mediocriter cogitarent, plerisque interfectis reliquos in
castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclare
gessit: & quamuis semper & vbique vir fortis apparuisset, tamen tunc
etiam suum vixit exemplum. Gabinus autem relictis qui castellum ex-
pugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuer-
las autem erigere curabat. Denique iussu eius & Scythopolis habitari
cepit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, &
Marisa, & Dora, & Gadara, & Azotus, & quæ multa, lætis ciuibus at-
que incolis ad eas concurrentibus. His autem recte dispositis regressus
Alexandrium, vehementius urgebat obsidium. Quæ re territus Ale-
xander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignosci delictis
orans, & quæ sibi parerent castella Macharunta & Hyrcanium tradere
non dubitans: quin etiam Alexandrium eiusdem potestati permisit.
Quæ quidem Gabinus omnia consilio matris Alexandri funditus

eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo
 suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo exterisque captiuis metu-
 ens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano
 Hierosolymam deducto, eique sani cura mandata, cæteris reipublicæ
 partibus optimates præfecit. Omnemque Iudæorum gentem in con-
 ventus quinque diuisit: vno Hierosolymis, altero Doris, itemque ter-
 tio, vtrique Amathunta respondeat, destitatis: quarto Hierico, & quin-
 to Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem vnus domi-
 natione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Verunta-
 men non multo post euenit, vt turbarum his fieret initium elapsus Ro-
 mo Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu constata par-
 tim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum oc-
 cupat Alexandrium: idque recingere muro tentabat. Deinde cognito
 quod Gabinius Sisennam & Antonium & Seruiliam duces contra se cū
 exercitu misit, in Machærunta concedit: vulgique imbellis onere depo-
 sito, solos armatos prope ad octo millia militum secum duxit: inter
 quos & Pitholaus erat secundarii partium rector cum mille viris ex Hiero-
 solymis profugus. Romani autem sequebantur, habitoque consi-
 stenti, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicando perseuerabat,
 donec vi Romanorum subacti, cæsa sunt virorum V.M. prope vero ad
 duo millia in quandam tumulum confugerunt. cæterique mille cum
 Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi
 Rex cum in ruinis prima vespere terendisset, sperabat quidem aliam se
 manum per inducias belli posse contrahere, castellumque bene muni-
 re. Impetum autem Romanorum supra quam poterat, per biduum re-
 moratus, postremo capitur: & cum Antigono filio qui Romæ secum fu-
 erat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum
 quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmi-
 sit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum
 coniugi Aristobuli spondidisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis
 inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, pe-
 tebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vsus ad omnia quæ mi-
 litariæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumeto An-
 tipater & auxiliis adiunxit. Et Iudæis in ea parte vias quæ Pelusium du-
 cerent obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia vero Sy-
 ria discessu Gabinii commota, & Iudæos iterum Alexander Aristobuli
 filius ad defectionem reduxit: & maxima multitudine constata, Ro-
 manos omnes qui per eam sætram degerent obtruncare decreuerat.
 Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tu-
 multu instante, nonnullis dissidentium præmissis Antipatro concordia
 persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille
 ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt au-
 tem Iudæi, & circa montem Itaburium cōgressi, decem millia sternun-
 tur: cæteram vero multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hiero-
 solymam reuersus (id enim Antipater voluit) rempublicam eius cō-
 posuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithrida-
 tem & Orsanem à Parthis persugas clam dimittit: eosque militibus aufu-
 gisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Par-
 thicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosoly-
 mis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talen-
 torum. Euphratem vero transgressus & ipse perit & exercitus eius: de
 quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Par-
 thos in Syriam properantes istuero Cassius inhibuit, receptus in pro-
 uinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captisque

An. mē-
 di 3904.
 an. Chr.
 nat. 60.
*Iudæorū
 Reipubl.
 mutatio.
 Ant. lib.
 14. c. 12.
 Aristobu-
 lus iterū
 turbas cō-
 citat.*

*Aristob.
 cum Ro-
 manis di-
 micat.
 Romani
 Aristobu-
 lum cum
 filio Ro-
 mam per-
 ducunt.*

*Alexan-
 der ad de-
 fensionem
 Iudææ ite-
 rum red-
 cit.*

*Iudæi ab
 Romanis
 victi.*

*Gabinus
 Nabathæ-
 os pugna
 superat.*

*Ant. lib.
 14. c. 13.*

*Marcus
 Crassus re-
 liquum
 templi au-
 rum au-
 fert.*

*Cassius
ad tria
millia Iu-
daeorum in
seruitium
abducit.
Antipa-
tri eorumque
nobilibus ex
Arabia
femina.*

An. mñ-
di 3917.
an. Chr.
na. 47.

*Ant. lib.
14. ca. 14.
Aristobu-
lum capti-
uum Ce-
sar vincu-
lis soluit.
Aristobu-
lus cum fi-
lio peremp-
tus.*

*Ant. lib.
14. ca. 15.
Ptolemai
filii a pa-
tre occidi-
tur.*

*Ant. lib.
14. ca. 16.*

*Mithrida-
tes Anti-
patri ope
petitur.*

*Mithrida-
tes de A-
gyptum vi-
detur.*

Tarichæis, prope ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suus forer Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis femina nomine Cypris unde filios quatuor, Phasaelum, & Regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cum autem omnium, qui ubique potentes essent, amicitiam hospitis familiaritateque conquireret, præcipue Regem Arabum per affinitatem sibi sociavit: eiusque fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem compulso ad ortum per conditiones Alexandræ, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

CAP. VII.

De Aristobuli morte & bello Antipatri contra Mithridatem.

Cæsar autem post senatus & Pompeii fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romæque potitus, solum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit, & hanc facillime & cuncta Iudææ proxima per illum subiici posse ratus, verum & spem Cæsaris & Aristobuli alacritatem præuenit inuidia: Nam veneno peremptus à Pompeii studio, aliquandiu etiam sepultura in patrio solo carebat, corpusque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiz, secundum Pompeii literas, accusatione eius pro tribunali prius habita super his quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Mignæi filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filium suum Philippionem, qui eos accessisset, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli coniuge Antigonum, eiusque sorores adducit ad parrem. Amore autem captus, spinorem earum coniugio suo copulat, ob eamque postea causam à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiusque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tenebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusi prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum apud Ascalonem morabatur, non solum Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit, verum & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter incoarunt. Iamque stratus Mithridates auditis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. & quia transire vetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater vero in hac oppugnatione clarius enituit. & fratre enim ex parte sua muro, prius in ciuitatem cum suis, insiliit. & Pelusium quidem captum est, ulterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptii, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniz. Quibus tamen Antipater non modo ne obsiderent, verum etiam ut victui necessaria præberent militi persuasit. Unde factum est, ut nec Memphis ad manus venirent, ultroque se traderent Mithridati, atque ille Delta iam per agrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptiis, in loco cui nomen est Iudæorum castra: eumque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. La num enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu, qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: tamque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam

castris eorum potius est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autē fere Mithridates cum fugeret perdidit. Præter spem vero seruatus ex prælio, vacuus inuidia, relictis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Unde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorē. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, nullaque perpeſsus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Post autem quando rebus in Ægypto compositis ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: aliis que rebus honorando amicissimeque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdemque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcanō.

CAP. VIII.

De accusatione Antipatri apud Cæsarem de Pontificatu Hyrcani & Mercede bellum mouente.

Eodem vero tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cum venisset ad Cæsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimizias Pompeii veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem, nullumque inuidiz dolum admiscere mactis, ultra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti in patrio loco cum fratribus iniquissime pellerent, multisque gentem iniuriis afficerent, dummodo satiasentur: quodque in Ægyptum auxilla ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore veteris discordiæ miserint, & ut amorem Pompeii deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste proiecta, multitudinem vulnenum demonstrabat, & qua fide quidem Cæsarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autē mirari audaciam, qui cum hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarumque rerum studium vorumque seditionum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, bonique aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse, quod viueret. Namque nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, ut in eos, qui dedissent, Iudeorum seditiones accenderet. Quæ ubi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatum digniorem esse pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permissio dignitatis modo ipsi qui daret, Iudææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, ut subuersa patriæ moenia renouare sibi liceret. Et hos quidem homines Cæsari incidentes in Capitolium misit, ut iustitiae suæ virtutisque signum Antipatri memoriz traderetur. Antipater vero ubi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Iudæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniaque iustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc in terminando, nunc etiam suadendo curabat, vnumquemque admonens. quod si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulentia victuri essent, fortunisque suis & communi pace potituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum vero tyrannum pro Rege, itemque Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestate labefacti, quem ipsi Regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum legitiorem videret, neque tam efficacem quam regni posceret sollicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Pha-

Antipater ad subeunda pro Cæsare pericula sese offert.

Antipatrum Cæsari Romam ciuitate donat.

Antigonus ad Cæsarem, Pompeii studiosus de morte patris accusatur venit.

Antigonus Hyrcanum & Antipatrum falso accusat.

Antipater multitudinem vulnenum demonstrat.

Hyrcanum Pontifex, Antipater vero Iudææ procurator declaratur.

Ant. lib. 1. c. 10.

Antipater patriæ muros reparat.

Antipater subiectos suos, ut ob Hyrcano sentirent aliter.

An. m. di. 397.
an. Chr.
na. 47.
Phasaelus
& *Herodes*
Antipatris
filius
Herodis
fortitudo.
Herodes a
Syria latro
nes depel-
lit.
Phasael
beneficien-
tiam Hie-
rosolymis
habitan-
tium erga
se auget.
Hyrcanus
ab inuidia
Antipatris
et filio-
rum insigni-
tur.
Herodes
ab Hyrcano
in ius
vocatus.
Herodem
Hyrcanus
absolvit.
Hyrcanus
rursum
ab impro-
bis irrita-
tur.
Herodes
constatam
militum
multitu-
dinem, ut
Hyrcanum
regno de-
ponat Hie-
rosolymam
deducti.

saclum quidem natu maximum filiorum suorum militibus praepositum, Hierosolymaz eiusque territorio praefecit: Herodem vero aetate posterioriorem, nimisq; adolescentem, Galilaeam destinat, similia curaturum: qui cum natura strenuus esset, cito materiam ubi animi magnitudinem exeret, inuenit: captumque latronum principem Ezechiam, quem praedari maximo agmine continentia Syriae deprehendit, ipsum aliosque latrones multos interfecit. Eaque res adeo grata fuit Syriae, ut per vias atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita & possessionibus restituta. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam Caesari propinquo magni Caesaris, & Syriae tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaelus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se benevolentiam, Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitates possidens, nihil autem contumeliose per insolentiam potestatis admittens. hinc & Antipater obsequiis regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beneuolus Hyrcano fuit. Verum fieri non potest, ut liuorem quicquam in secundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamuis & antea tacite sua sponte mordebatur adolescentium gloria, maximèque rebus ab Herode bene gestis, & crebris nunciis laudes eius per singula facta praedicantibus angeretur: à multis tamen inuidis, qui regias infestare solent, quibusque Antipatri eiusque filiorum probitas officiebat, instigabatur: dicentibus, quod Antipatro & filiis eius rebus traditis, solo contentus & hac potestate vacuo Regis nomine sederet. Et quandiu sic errabit, ut in se Reges producat? Nec enim eos vel simulare iam procuracionis, sed certe esse dominos ipso reiecto: cuius nunc mandatis nec epistolis praeter ludæorum legem tantam multitudinem peremisset Herodes: illumque nisi regnet, sed adhuc priuatus sit, ad iudicium venire debere, rationem tam ipsi Regi, quam patris legibus redditurum, quæ indemonstratos occidi non sinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, causam dicturum Herodem iubet accersiri: atque ille & patris monitu, & quod ei fiduciam res gestæ darent, firmata prius Galilæa praesidiis, ad Regem proficiscitur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, si plures duceret, vel inuidia nudus pateret. Sextus autem Caesar adolescenti metuens, ne quid apud inimicos deprehensio mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifeste denunciarent, ut homicidii crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem qui cum diligeret, per se quoque id cupiens, absolutionem decernit. Atque is inuito Rege euasisse ratus, Damascum recessit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, si denuo fuisset accitus. Rursumque ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiisse, & ut se contra ipsum strueret, properasse. Hæc autem Rex vera esse existimans, quid ageret nesciebat: quoniam potentiorum inimicum videbat. Cum vero à Sexto Caesare dux militum per Syriam, itemque per Samariam declaratus esset Herodes, neque solum propter gentis fauorem, sed etiam viribus suis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiamque illum contra se credens cum exercitu esse venturum. Neque opinione deceptus est. Namque Herodes intentatè sibi accusacionis iracundia, constatam militum multitudinem in Hierosolymam ducebat, ut Hyrcanum regno deponeret. Idque fecisset, ni pariter egressi parer & frater fregissent eius imperum, deprecantes, ut & ipse vindictam minis tantum, solaque indignatione metiretur: Regi autem parceret, sub quo ad hoc potentia processisset: ac si propterea quod in iudicium vocatus esset, indignaretur: quia ta-

men absolutus esset, gratias ageret, neq; tristibus quidem paria referret, saluti vero esset ingratus. Quod si etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ consideraret: neque omnino de victoria bene speraret, qui cum Rege congressurus esset domestica consuetudine iuncto, & de se bene merito: suum autem nunquam, nisi quod maleuolorum consilii impulsus, umbram ei tantum iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suaeque vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam, bellumque domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeii Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiusque militem occupauerat. Alii vero Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum periebant. Quibus tam interempti quam superstitis Cæsaris causa, quod ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successior antedicti Sexti venit Marcus.

CAP. IX.

De Romanis dissidiis, post mortem Cæsaris, & insidiis Malichi.

20 Eodem tempore magnum bellum inter Romanos cõstat dolo Cassii & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium septemque menses tenuit principatum. Maximo autem motu cordis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus, propria spe quisque ducatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simulque obsidione liberavit Apamiam. Ipse vero exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cum autem ludæos quoque septingenta talenta iussisset cõferre, minas eius veritus Antipater, filius suis & aliis amicis mature pecuniæ cogendæ curam distribuit, & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeo necessitas urgebat. Primus autem Herodes Cassii fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, propterea quod inter eximios amicos numerabatur. At vero ceteros tarditatis arguens Cassius, ipsi ciuitatibus irascebatur. Eoque Gophnam & Ammauntem, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfectorus; quod remissior in exigendo fuisset. Verum & huius & ceterarum ciuitatum interitum repressit Antipater, centum illico talentis Cassio delinquit. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassii, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatore, fuisse, periculum molebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & vires eius & calliditatem metuens, fluu-
40 men transiit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudētia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam prædiis appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum, multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, vt ipsi intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita de duobus per Antipatrum exorato Marcum, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichum statuerat occidere, quod nouis rebus studuisset. Cæsare vero adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quod magnum momentū, vbi vsus poposcit, Herodes fuisse, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem præficiunt, equitum illi manu pedumque attributa: si autē bellum desuisset, regnum quoque ludææ Cassius

Ah. mūd. 1922.
an. Chr. na. 42.
Herodes a bello contra Hyrcanum desistit.
Sextus Cæsari Bassus dolo necatur.
Marcus Sexti successior.

Ant. lib. 14. c. 20.
Iulius Cæsar dolo Cassii & Bruti interfectus.
Cassius stipendium ciuitatibus indicit.
Herodes Cassii amicus.
Cassius in exactionibus exigendus fuit.
Malichus beneficiorum Antipatri immemor.
Antipater contra Malichum colligit exercitum.

An. mū.
di 3922.
an. Chr.
nat. 42.
Othanius
Augustus
Iulio suc-
cessit.
Sueton.
Cassius
Herodi In
daa regnū
delaturū
pollicetur.
Antipa-
ter Mali-
chi insin-
da venē-
nū bibis.
Herodes
patri nō-
cem in
Malicho
cogitat
viciſſā.
Malichus
Hyrcano
ſiſe adiun-
git.
Cassius
Herodi ut
in Mali-
cho mortū
patri vici-
ſetur re-
ſcribit.
Fatale de-
cretū hu-
manū ſpē
irridet.
Malichū
tribuni
Herodis
interfici-
unt.

Ans. lib.
14. c. 20.

Felix in
Phaſaelū
movet.

ſe eidem delaturum eſſe pollicitus eſt. Euenit autem, vt Antipatro & ſpes & fortitudo filii, cauſa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, miſiſtro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari perſuadet. Atq; ille quidem iniuſtitie Malichi primum fuit poſt conuiuium mortuus, vir & alias ſtrenuus, rebusq; adminiſtrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conſeruaflet Hyrcano. Malichus autem inſenſum propter ſuſpicionem veneni populū, negādo placabat: ſimulque vt validior eſſet, armatorum ſibi copias conquirebat. Nec enim Herodem ceſſaturum arbitratur, quin etiam mox cum exercitu necis paternæ ultor adueniret. Sed Phaſaeli fratris conſilio, quicūq; palam minime perſequendum eſſe dicebat, ne vulgi ſeditio concitaretur, & purgantem ſe tunc Malichum patienter admiſit, & ſuſpicionē liberū eſſe concedens, clariffimas paterno funeri celebravit exequias. Conuerſus autem in Samariam, & ciuitatem compoſuit ſeditione turbatā, perque dies feſtos in Hieroſolymam remeabat, pramiſſis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita ſuadente obmetum Malicho, denunciat, ne alienigenas ſuperinducat indigenis feſtum pure caſteque celebrantibus. Herodes autem, & ipſo qui præceperat, cauſaque contempta, nocte ingreſſus eſt. Iterumque Malichus ad eum veniens, Antipatrum ſebat. Contraque ille ſe falli, cum vix animi dolore premeret, ſimulabat: & tamen de nece patris apud Caſſium per epiſtolas queſtus eſt, cui propterea Malichus inuiſus erat. Itaque non modo, vt mortem patris viciſceretur, ei reſcripſit: ſed etiam tribunis quibus præerat, vt in cauſa iuſta Herodi opem ferrent, occulte præcepit. Et quoniam capta Laodicea, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipſe quidem hoc ultioni tempus deſtinauerat. Malichus autem id Tyri fore ſuſpicabatur: & filium ſuum tunc apud Tyrios obſidem, ſtatuit ſubducere, & ipſe in Iudæam fugam parabat. Saluti autē deſperatio ſtimulabat, vt etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorū gentem contra Romanos excitaturum ſe credidit, dum bello aduerſus Antonium Caſſius occupabatur, deiectoque Hyrcano facillime regnaturum. Sed proſecto irridebat eius ſpem ſatale decretum. Etenim quointenderet animum ſuſpicatus Herodes, & ipſum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde ſeruorum quendam inſtruendi conuiuii ſpecie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad inſidias egredi: atque illi præceptorum Caſſii memores, ad litus ciuitati proximū armati gladiis occuſerunt, ibiq; circumſeptum Malichum multis vulneribus interficiūt. Hyrcanus autem ſtatim concidit ſtupore diſſolutus: vixq; anima recepta, Herodem percontabatur, quis Malichum occidiſſet. Et cum è tribunis vntus reſpondiſſet, Caſſii præceptum: plane, inquit, & me & patriam meam Caſſius ſeruauit incolumem: qui amborum inſidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quod timore factum probaret, incertum eſt. Sed enim Malichum hoc modo vltus eſt Herodes.

C A P. X.

De Herode accuſato & vindicato.

POſtquam vero Caſſius exceſſit è Syria, iterum Hieroſolymis orta ſeditio eſt, cum Felix in Phaſaelum mouiſſet exercitum, & in Herodem fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Caſu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damafcum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediabatur. Interea Phaſaelus etiam ſine cuiuſquam auxilio ſuperauit Felicem: probrumque ingrati obiciebat Hyrcano, qui & Felici ſtudiſſet, fratremque Malichi caſtella occupare per-

miſiſſet.

misisset. Iam enim multa tenuerat, omniumque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox ut conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat: Tirtis que quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vna & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriz tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secum ducebatur, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta vero focer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoriam potitur: fugatoque Antigono, redit in Hierosolymā, pro merito gestis rei omnibus charus, ut etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iampridem ex indigenis habuerat uxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariammen, Hyrcani neptem ex filia, atque inde Regi familiaris erat. Sed ubi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bythyniam, etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quod illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantum honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes qui prætor erat magna pecunia, placatum sic Antonium affecit, ut ne verbum quidem inimicorum eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuo Iudæorum primates centumviri, Antiochie proximam Daphnen ad Antonium venissent, amori Cleopatraz iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde utroque partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cumque is Herodem, eiusque fratres alios prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimeque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, toties eis Iudææ procuratione permittit. Legatis autem id ægre ferentibus, quindecim eorum correptos carceri tradidit, quos etiam pene occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, ubi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data elicientia, ut quos comprehendisset, occideret: præceptoque ut eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonii suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes usque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonerat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsiderate contendunt. Illis autem tanto magis id indigne ferentibus, Antonius, missis armatis, multos occidit: multos etiam vulneravit. quorum & faucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant quiescebant. perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, ut etiam quos in vinculis haberet, occideret.

An. mē-
di 3923.
an. Chr.
nat. 41.

Antigonus ab Herode fugatus.

Doris prior Herodis concubina non ignobilis.

Iudæorum optimates Phasaelum & Herodem accusatum veniunt.

Ant. lib. 14. ca. 21.

Iudæi aduersus fratres accusationem renouant.

Herodum & Phasaelum Antonius tetrarchas declarat.

Antonius in Tyro commoratur.

Seditio Hierosolymis contra Herodem & Hyrcanum.

Antonius captiuos trucidat.
Ant. lib. 14. c. 22.

CAP. XI.

De bello Parthorum contra Iudeos & fuga Herodis ac fortuna.

An. mū-
di 3923.
an. Chr.
nat. 41.
Lyfaniae
Barza-
pharni, ut
Antigo-
num in re-
gnum in-
ducatur, per-
suadet.

Inter An-
tiochi &
Hyrcani
acri pu-
gna Hiero-
solymu in
foro com-
missa.
Asidua
cades Hie-
rosolymu.
Partura
Phasael
hosticio
recipit.

Pacori do-
nus & in-
sidia.

Herodes et
Phasaelus
in capti-
u diffrimi-
ne versan-
tur.

BArzapharnē autem Parthorum satrapa Syriam biennio post cum Re-
gis filio Pacoro detinente, Lyfania patris sui mortui successor Pro-
lemæi Minxi filii, mille satrapæ talenta pollicitus & mulieres quin-
gentas, ei persuadet ut Antigonus in regnum inducerent, Hyrcanum-
que deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per mari-
tima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit ir-
rumpere. Sed maritimorum Tyrii Pacorum excluderunt, cum Ptolemai-
denses eum & Sydonii receperunt. Ille autem quendam regium piacer-
nam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit
accedere, & exploraturum hostium consilium, & ubi usus exegisset, præ-
sidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantis, multi Iu-
dæi ultro ad Antigonus confluunt, ad expeditionem alacriter animati.
Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit:
ubi commissa pugna, depulsisque hostibus & effugatis, Hierosolymam
cursu perebant: audique multitudine, usque ad regiam processerunt.
Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro configunt.
Ibi quoque hostes in fugam versos, pars Herodis in fanum concludit: custo-
desque his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed
hōs quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem
iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obruncat: in-
que dies singulos inuicem sese per insidias incurstantibus, assidue cades
erant. Instante vero die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa tem-
plum, totaque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Pha-
saelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam cu-
stodiebat. Inuasitque de improviso hostibus in suburbano, cōplices qui-
dem peremit, omnes autem in fugam vertit. & hos in ciuitatem, alios in
fanum, alios in extremum vallum includit. Interea pacis arbitrum Pa-
corum Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaelus & ciuitare
& hospitio cum quingentis equitibus Parthum recepit, prætextu quidē
componendæ seditionis venientem, re autem vera ut adiuuaret Anti-
gonum. Denique Phasaelum dolo perpulit, ut ad Barzapharnē legatus de
pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque ut in-
sidiatorem occideret, neve se eius fallacis dederet, admonente: natura
enim barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quo
minus suspectus esset: nonnullisque relictis equitibus apud Herodem,
quos Eleutheros vocant, cum ceteris Phasaelum prosequeretur. Sed
ubi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem dissidentes atque arma-
tos offendunt: satrapam vero conueniunt satis callide & officiis amicit-
tiz dolos tegentes. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus in-
sidias posuit. Illi autem in maritimum quēdam locum deducti, cui no-
men est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille ta-
lentis audierunt; & quod Antigonus pleraque mulieres ex his quas
ipsi haberent inter quingentas Parthis deuouisset: quodque sibi semper
a barbaris præstarentur insidia, ac olim pacem essent, nisi mora fuisset,
ad Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præsciis quæ de his age-
rentur caueret. Hæc iam non verba erant solum, nam & custodes haud
procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deferere
non sustinuit, quamuis eum sapius moneret Offilius ut fugeret: cui Sa-
ramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat, quemadmodum essent om-
nia de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os
exprobrare, quod se insidiis appetisset: ac maxime quia pecuniæ causa

talis extitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset, quam pro regno
 promississet Antigonus. Ad hac Parthus subdola satisfactione iureque
 iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à
 Parthis qui remanserant, quibusque iussu erat, Phasaelus atque Hyrcanus
 comprehenduntur, peruriam simul ac perfidiam execrantes. At
 interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: eumque
 fallere, ut extra murum procederet, sicut sibi mandatum fuerat, cona-
 batur. Ille autem suspectos habere solitus barbaros, & tunc minime
 dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire no-
 lebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet: epistolas
 portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut
 quicquam de insidiis, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iam-
 dudum autem ab aliis audierat Herodes, fratrem suum Phasaelum esse
 correptum: & Hyrcani filia Mariamne prudentissima foeminarum,
 multis eum precib. ne prodiret orabat, neve se crederet manifestis iam
 conatibus barbarorum. Adhuc autem Pacoro cum sociis deliberante,
 quoniam modo clam pararet insidias, nec enim fieri posse ut tanta sa-
 pientia vir ex aperto circumueneretur, nocte Herodes cum propinquis-
 simis sibi, ad Idumzæ ignaris hostibus profisciscitur. Eo cognito, Par-
 thi eum persequuntur. Et ille matrem quidem fratres suos, despon-
 samque puellam cum matre, minimoque fratre prætereundum iter ius-
 sit. ipse autem caute cum famulis suis barbaros retentabat: multisque
 per omnes confictus interemptis, ad castellum Massada properabat.
 Grauioribus autem in fuga Parthis Iudæos expertus est. Qui cum semper
 molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam
 acie decertauerunt. Vbi Herodes victoria potitus, cum multos interfe-
 cisset, ipsumque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, oc-
 cupatissima exornauit regia, arcemque in eo munitissimam condidit,
 ac de suo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cum fugeret, mul-
 tos sibi adiungebat. Postea vero quam Threlam Idumzæ peruenit, oc-
 currit ei frater Iosephus, turbamque sequentium diminui persuadet: nec
 enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra
 quam nouem millium multitudo. Itaque paruit Herodes eius consilio,
 & impares quidem necessitati per Idumzæm dimisit cum viatico, lectis-
 simos autem maximeque necessarios tenuit, atque ita in castellum recep-
 tus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, item-
 que comiteatu, qui satis esset obsessis, ipse in petram ciuitatem Arabiz
 perrexit. Parthi apud Hierosolymam in prædam versi, in fugientium
 domos ac regiam irruerant, solis Hyrcani pecuniis abstinentes: quæ
 trecenta talenta superabant, aliorum vero ipse minores inueniebantur:
 quoniam Herodes iam pridem barbarorum perfidiam suspicans, quic-
 quid in opibus preciosum, in Idumzæm multo ante comportauerat:
 eiusque sociorum itidem quisque fecerat. Veruntamen postquam præda
 potiri sunt Parthi, ad hoc iniuriæ procefferunt, ut omnem terram illam
 bello implacato replerent, Marsa quoque ciuitate vastata: nec solum
 Antigonum regem constituerent, verum etiam Phasaelum & Hyrcanu-
 m victos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidem auricu-
 las dentibus truncat, ut ne solutus mutatis rebus vnquam Pon-
 tificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet. Phasaeli ve-
 ro virtute præuentus est Antigonus. Qui cum nec ferri copiam, nec manu
 liberam haberet, ad saxum fracto capite interiit: atque ita probato,
 quod verus Herodis frater esset, Hyrcanusque degenerasset, viriliter
 moritur: dignum ante acta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud
 quod ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi eius causa, mis-

An. mū-
 di 3924.
 an. Chr.
 na. 40.

*Herodi in
 fidiâ stru-
 ctâ.*

*Herodes
 clam no-
 ctâ ad Idu-
 mæa profi-
 sciscitur.*

*Herodes
 grauioribus
 in fuga
 Parthi Iu-
 dæos expe-
 ritur.
 Victoria
 Herodii.
 Herodii.*

*Massada
 Petra ciui-
 tas Ara-
 biæ.*

*Antigon^o
 auriculas
 Hyrcani
 dentibus
 truncat.
 Antigo-
 num Par-
 thi Regem
 constituit.
 Phasaelus
 ad saxum
 caput fra-
 git.*

*An. mē-
di 4925.
aa. Chr.
na. 39.
Phasaeli
verba pri-
usque ef-
faret ani-
mam.
Herodis et
ga Phasae-
lum fra-
trē amor.*

*Impuden-
tia suasu-
res.
Herodes
Arabas
sibi hostes
esse depre-
hendit.*

*Herodes
cū magno
vita disci-
mine
Romā na-
uigat.
Herodes
Romam
profectus,
Antoniu
conuenit.
Ant. lib.
14. ca. 13.
Herodes
Antoniu
& Casarē
sibi bene-
volos in-
uenit.*

sus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, eoque il-
lum pacto peremerit. Veruinus autem verius sit, praeclarum habet ini-
tium. Denique aiunt eum prius quam efflaret animam, cognito ex qua-
dam muliercula, quod Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo
discedam, qui vltorem inimicorum reliquerim Ille quidem hunc exi-
tum habuit. Parthi autem, quanquam mulieribus caruerint, quas ma-
xime cupiebant, rebus tamē cum Antigono apud Hierosolymam com-
positis, vinctum Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstina-
tus in Arabiam, velum adhuc viuo fratre suo festinabat: vt pecunias ab
Rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phasaelo sperabat auari-
tiam barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minus memor fuisset pa-
ternae amicitiae, animoque liberali parciore, vel mutuum ab eo sumere,
quod redemptionis causa praeberet: pignori opposito ipsius filio quem
redimeret: Secum enim habebat fratris filium, septem annos natum:
trecentaque talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyriis. Sed
profecto studium fortuna praeuenerat: & Phasaelo mortuo nequicquā
fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas saluam amicitiam
reperit. Denique Malichus Rex eorum, praemissis qui hoc admo-
nerent, quamprimum reuerti eum ex sinibus suis iubet, simulatione
quidem per legatos Parthos petisse, vt Herodem Arabia pelleret: certa
vero causa fuit, quod vicem Antipatro debitam negare proposuerat, ne-
que pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filii gratiae rependere,
consolationis egentibus. Impudenti vero suadores habebat, qui Anti-
patro vellente abiurare deposita. Erant autem circa eum potentissimi.
Proinde Herodes vbi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit,
vnde amicissimos existimabat, eaque respondit nunciis, quae dolor im-
perauit, Aegyptum versus recedit. & prima quidem vespere in quoddā
agreste fauam, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero au-
tem die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nunciatur. ac-
ceptoque tanto luctu, quantum curarum exitum deposuit, ibat vlti-
rius. Itaque Arabem sero facti poenituit: & qui reuocarent eum,
quem contumeliose trañauerat, velociter misit. Herodes autem in Pe-
lusium peruenerat: ibique transitu prohibitus ab eius rei speculatori-
bus, rectoris adit: & illi famam viri dignitatemque reueriti, Alexan-
driam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatem, à Cleopatra ho-
norifice susceptus est, ducem tibi militum fore eum ad ea quae parabat,
existimante. Posthabitis autem Reginae precibus, neque hyemis aspe-
ritatem, neque marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, ex-
timuit. Circa Pamphyliam vero periclitatus, maiore oneris parte reie-
cta, vix in Rhodum vehementer bello Cassi vexatam, saluus euadit. A-
micorum vero suorum, Ptolemaei & Saphinii receptus hospitio, licet rei
pecuniariae premeretur inopia, maximam tamen zdificat nauim trire-
mem: eaque cum amicis delatus Brundisium, atque inde continuo Ro-
mam profectus, familiaritatis paternae gratia primum conuenit Anto-
nium: eique tam suas quam totius generis clades exponit: quodque af-
fectibus suis in castello relictis, atque obsidione cinctis, ad eum hyeme
supplex nauigasset. Itaque tantae miserationis casum miseratus Antoni-
nius, & memoria quidē iunctae cum Antipatro dexterae, tum vero ipsius
qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum Regem constituere
proposuit Iudaeorum, quem ipse tetrarcham antea fecerat. Non mi-
nus autem quam fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. hunc enim
& seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur. Caesarem qui-
dem habebat multo quam ipse paratius renouantem Antipatri expedi-
tiones, quas in Aegypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in

rebus cunctis beneuolentiam : cum præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cernebat. Veruntamen & senatum conuocabat, ubi Mesala, & post eum Aratius, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequerantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent, non solum quod intra breue tempus is dissidere cõpisset, verumetiam quod antea quoque populo Romano depecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. his autem cõmoto senatu, cum Antonius etiam bello contra Romanos gerendo utile esse diceret Herodem Regem creari, omnes assentiunt. Dimissoq; senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebatur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecedeabant, cæsuri hostias, decretumque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

CAP. XII.

De bello Herodis e Roma rediensis pro Hierosolyma, & contra latrones.

Eodem vero tempore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat, aliis quidem victui necessariis abundantes, aquę autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis cum ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quod eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum peniteret: castellumque reliquisset, nisi circa noctem qua exiturus erat, plurimum imbrum contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat, adeo ut etiam vitro in Antigoni militem eruptiones auderent: multosq; nunc aperto prælio, nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoque interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidem, ut Iosepho & qui vna obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, ut pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longe ab Hierosolymis terendisset, quaestu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem vero cum paucis, ne furum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem, sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: ut pendente spe, nihil inquietaret. Iam vero naui ex Italia in Ptolemaidem deuersus Herodes, non parua manu coacta externorum atq; gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidii & Silonis fultus auxilio: quibus Delius ab Antonio missus, ut Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem vero Antigonus in Iudæa mercede corruerat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augerantur eius copię. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit. & propositum habebat præmium necessarium Massadam, ut primum affectus suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim prius, quod hostilis esset, eximenda videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinquere tur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quod eum persecutio premeret Iudæorum. hos autem Herodes parua manus excursionem perterritos, mature in fugam vertit: & Silonem male repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos vtriusq; beneficiis debita vi-

An. mē-
di 3925.
an. Chr.
na. 39.
*Herodas
eoram So-
natu Ro-
ma. lau-
datur.
Herodem
Romani
Iudaorū
Regem
creant.*

*Ant. lib.
14. ca. 24.
Antigo-
nus Massa-
dam obsi-
det.*

*Præliū in-
ter Anti-
goni mili-
tes & Iose-
phū Hero-
dis fratrem.
Ventidius
Romani
militis
Dux pecu-
nias au-
ferret Anti-
gono.*

*Ant. lib.
14. c. 24.
Herodas
in Anti-
gonū mo-
net.*

*Herodū
propositū
Massada
& Ioppe
captū Hie-
rosolymā
petere.*

An. mū-
di 3925.

Ante
Christi
na. 39.

Herodes
Hierosoly-
mam cingi-
git absidio-
ne ac pra-
conis voce
cur adue-
nerit, de-
clarari in-
bet.

Silonis a
Iudaeis po-
cunia cor-
rupti do-
lus.

Herodes
commea-
tus copia
parat.

Herodes
decem co-
hortibus
comitatus
Hierichū
sa p̄rue-
nit.

Romani
prada in-
genti po-
nuntur.

Ans. lib.
14. c. 24.
Herodes
Sephorim
civitatem
capit.

cissitudo: plurimos tamen spes, ut à Rege certissimo. Iamq; validissimas
quazfuerat militum copias: sed Antigonus iter eius impediēbat, loca in-
fidius opportuna praoccupans, unde nullum aut minimum afferebat
hostibus detrimentum. Herodes autem facile receptis ex Massada pi-
gnoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Si-
lonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virium eius timore per-
culsi. Castris autem positis ad occidentem regionem oppidi, custodes e-
ius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab aliis vero per cu-
neos excurrentibus primae frontis acies tentabantur. Herodes autem
primo circa muros praconis voce declarari iussit, populi se bono & fa-
luti ciuitatis aduenisse: poenasq; ab nullo quamuis manifesto inimico
repetiturum, sed discordissimis etiam offerens oblivione daturum.
Deinde cū allocutionib; contrariis pars Antigoni obstarer, quo minus
aut pracones exaudire, aut voluntatem mutare quispiā posset, quod re-
liquum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atq; illi sta-
tim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibi tunc Silonis
detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus ege-
re se necessariis acclamarēt, pecuniamq; alimentis poscerent, atq; hye-
mandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta
erant, ita omnibus ab Antigono ante prouisis) & incitabat exercitum, &
ipse recedere conabatur. Herodes aut non solum duces qui Siloni pa-
reant, sed etiam milites ubi plurimi essent conueniendo, rogabat ne se
desertuerēt, quem scirent à Caesare & Antonio & senatu deductum, in
vno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hęc precatus ipse agros
adit: tantamque his exhibuit copiam commeatus, ut Silonis omnes ac-
cusationes perimeret: simulq; prospiciens, ne vel in posterū ministrare
desinerent, accolae Samaritae per epistolas adponebat (nam ciuitas eius
se clientelae dederat) ut alimenta & vinum & oleum & pecora in Hierichunta
deferrent. Hoc ubi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu
hostes prohiberent, atq; insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illi;
iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta
fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebant, si qui exporta-
rent victui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed
decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Iudzo-
rum, quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti, praeterea
paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem vacuam
habitoribus reperit, quingentos vero cum mulierib; ac familiis mon-
tium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani au-
tem in reliquam ciuitatem irruunt, eamque diripere, cum plenas do-
mos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta pra-
sidio collocato, reuersus est: Romanumq; militem in his quae sibi acce-
derant ciuitatibus, hoc est Idumaea, & Galilea, & Samaria, hyematurū di-
misit. Antigonus quoq; Silonis corruptione meruit, ut exercitus parte
Lyddenles susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armo-
rum cura soluti, rebus omnib; abundabant. Herodes autem non quies-
cebat, sed Idumaeam duobus millibus peditum, & quadringentis equi-
tibus, misso etiam fratre suo Iosepho, communiuit, ne quid noui cum
Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada li-
berauerat affectibus suis in Samariam translati, ibique tutissime collo-
cata, ut caetera Galilaeae subuerteret, atque Antigoni praesidia expelleret,
proficiscitur. Cumque Sephorim, licet vehementissime ningeret, per-
uenisset, facillime ciuitatem capit, custodibus eius ante egressionē fu-
ga dilapsis: ibiq; suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat
enim magna copia comeatus) aduersus latrones in speluncis degentes

direxit abimum: qui pleraque illius regionis incurfantes, non minori-
 bus quam belli cladibus incolas afficiebant. Præmiſſis autem tribus pe-
 ditum cohortibus, vnaque ala equitum in vicum Arbelam, ipſe diebus
 quadraginta poſt cum reliqua manu ſuperuenit. Nec tamen eius incur-
 ſum hoſtes extimuerunt, ſed armati obuiam procedebant, peritia bellato-
 ris filii, & ferocitate latronis. Denique prælio commiſſo, dextro ipſorum
 cornu, ſiniſtrum Herodis in tugam pellitur. Ille autem de ſuo dextro
 circumgreſſus, velociter ſubuenit, & ſuos quidem à fuga retrahit: irru-
 endo in hoſtes, imperum perſequentium refrēnebat, donec à fronte
 pugnantes violentiæ conſeſſerunt: qui tamen eos uſque ad Iordanem
 cædendo perſequebatur: & magna fugientium partē perempta, cæteri
 trans fluuiū diſceſſi ſunt: & Galilæa metu eſt purgata, niſi quod in ſpe-
 luncis latitantes reliquerant, eorumque cauſa diutius ibi remorandum
 fuit. Quamobrem primum laboris fructum militibus rependebat, cen-
 tum quinquaginta argenti drachmas ſingulis diuidendo: eorumque
 ducibus multiplicatam ſummam ad hyberna mittendo. Phetore au-
 tem fratri minimo ſcripſit, vt & foro venalium conſuleret, mûroque ca-
 ſtellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo ſurata ſunt. Interea circum
 Athenas verſabatur Antonius. Ventidius autem ad bellum contra par-
 thos Siionem atque Herodem acceſſit: mandato eis perepiſtolas, vt
 Iudææ ſtatim ante componerent. Sed Herodes, libenter ad Venti-
 dium Siione diſmiſſo, ipſe aduerſum latrones in ſpeluncis habitantes
 mouet exercitum. Iſta autem ſpeluncæ in præruptis montibus erant,
 vndique inacceſſe tranſuerſosque tantum ac peranguiſtos aſcenſus ha-
 bebant: ſaxumque ab earum fronte uſque ad fauces vitimas pettinge-
 bant, rectum vallibus imminens, vt aliquandiu quidem Rex pro loci
 difficultate quid ageret, incertus eſſet. Poſtremo autem placuit, vt mo-
 lumine vteretur ſatis incauto. Etenim valentiſſimus quiſque demil-
 ſus arculis exponebatur in oſſia ſpeluncarum. Hique cum familiis eos
 maſtabant, ignemque repugnantibus iniiciebant. Cumque aliquos
 ex his conſeruare vellet Herodes, vt ad ſe accederent, voce præconis e-
 dixit. Sed illorum neque voluntarius ſe quiſquam ei tradidit: ſed &
 quos vis coegerat, multi mortem captiuitati prætulērunt. Vbi etiam
 ſenior quidam, ſeptem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt
 egredi ſibi ad fœdera permetteret, occidit hoc modo: luſſit exire ſingu-
 los, ipſe ad oſcium ſtabat, & prodeuntem quenque filiorum trucidabat.
 Herodes autem è ſpecula hæc proſpiciens, & dolore conſciebatur: &
 vt filiis parceret, ſeni dexteram cum præcibus porrigebat. Ille autem
 dictis eius nequaquam mitior factus, inſuper humilem animum Hero-
 di exprobrauit, & poſt filios occidit vxorem: deiectis que deſuper mor-
 tuis, poſtremo ſemetipſum præcipitem miſit. Speluncis igitur & qui
 in his erant ita ſubactis, Herodes reliſta exercitus partē, quantum ne
 quis rebellare tentaret ſatis eſſe arbitrabatur, eique parti Ptolemæo
 præpoſito, in Samariam rediit: ſcutatorum quidem tria millia, ſex-
 centos vero equites in Antigonom ducens. Tuncque propter eius ab-
 ſceſſum naſſi licentiam, quib. Galilæam turbare mos erat, Ptolemæum
 quidem ducem aggreſſi, nec opinantem interficiunt. Agros autem va-
 ſtabant, in paludes atque in abdiſſima loca refugientes. Quibus co-
 gnitis Herodes mature ſuccurrit: & magnam quidem eorum multitu-
 dinem morte conſumit. Omnibus autem caſtellis obſidione liberatis,
 huius mutationis cauſa mulſam exegit à ciuitatibus pecuniam, cen-
 tum talenta. Iam vero Parthis expulſis, occiſo etiam Pacoro, Ventidius
 Antonii literis monitus, equitum mille auxilia duarumque legio-
 num, aduerſus Antigonom mittit Herodi. Eorum autē ducem Macha-

An. mū-
 di 3926.
 an. Chr.
 na. 38.
*Herodes
 aduerſus
 latrones
 in ſpelun-
 cis degan-
 tes animū
 dirigit.
 Herodis
 de latroni-
 bus viſita-
 ria.*

*Ant. lib.
 14. c. 25.
 Deſcri-
 ptio ſpelū-
 ci in qua
 latrones
 habita-
 bant.*

*Ptolemæ-
 Herodis
 militum
 Dux in-
 terfectus.*

An. mū-
di 3027.
an. Chr.
nā. 37.

*Machara
iniquitas*

*Antoni⁹
Herodis
virtutem
miratur.*

*Ant. lib.
14. c. 25.*

*Antigoni
in Iosephi
cadaver
immani-
tar.*

ram, ut se adiutum veniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cum præsertim plura daret Herodes: in prodicione quidem ei non paruit, simulata vero amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admissio Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machzram incepti puidit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quod res aliter cesserat, quoscunque Iudæos offendisset interficiebat, ut nec vel Herodianis parceret: sed ut Antigonianis omnib. abutebatur, hoc cum ægre ferret Herodes, in Machzram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam vero repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machzar iniquitatē. Ille autem delicta sua reputans, velociter Regem consequitur: utq; in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neque tamen Herodes à proposito suo reuocatus est, quo minus ad Antonium pergeret. Sed cū audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, acrius festinabat, opportunum hoc tempus esse perspicuens demonstrandæ virtutis, & ut magis magisq; placeret Antonio. Deniq; mox ut ad eum venit, finem attulit obidioni, multis Barbaris interfectis, magnaq; prædæ parte sibi destinata: ut Antonius quidem, quamquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multumque ad honores eius spemque regni adderet: Antiochus vero tradere Samosatam cogeretur.

C A P. XIII.

De morte Iosephi & obsidione Hierosolyma per Herodem, & Antigono occiso.

Ubi hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis huiusmodi, ut nihil ante reditum suum aduersus Antigonum moueret, quia nō firmum esset auxilium Machzar, quantum ex delictis superioribus appareret. Verum Iosephus, ubi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorum, Hierichunta cum V. cohortibus à Machara secum missis petit, ut maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursum autem hostium per montana atq; aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recens autem lætæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minime contentus fuit, sed eo processit iracundiæ, ut mortuum quoq; Iosephum verberaret. Deniq; nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscedit, quamuis L. talenta Pheroras frater precium redemptionis offerret. Tanta vero nouitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupauit, ut qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergeret: multaq; in Idumæa quoq; mutarentur, ubi Machara castelli cuiusdā instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. Nec horum quicquid Herodes audierat. Captis enim Samosatæ Antonius, & præposito Syriz Sosio iussu, ut Herodem quoque aduersus Antigonum adiunaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarum Herodes vteretur auxilio, ipse cum cætera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti in Daphnen Antiochiæ, mortem fratris somnia manifesta significant. Cumq; turbatus prosluisset è stratis, ecce nuncii

cladis intrabant: quare pro dolore paululum quæstus, maxima parte luctus dilata, in hostes properabat, vitra vires iter accelerans, & vbi ad Libanum venit, quætingentos montis accolæ assumit auxilio, vnamque his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostesque obuïus in eum quem reliquerant locum auertit. & assidue quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quam id caperet, asperissima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus post, auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, vt castellum nocte desererent. Iamque per Hierichunta properans ibat, vt quamprimum interfectores fratris sui posset vlcisci, vbi etiam mirabilis ei monstriq; similis casus euenit: vnde præter spem liberatus, opinionem quod Deo carus esset adeptus est. nam cum multi honorati vespera illa apud eum cenauissent, postquam dimisso conuiuio omnes egressi sunt, confectum conuaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quam salutis præsagium, quantum ad futurum bellum pertineret, esse coniciens mane primo castra mouet: hostiumque sex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina. & manum quidem cum Romanis conferere nõ satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos sauciarent, eminus appetebant. vbi Herodes quoque ipse præteriens, latus iaculo vulneratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum, sed etiam multitudine superiorem videri cupiens, Pappum quendam ex contubernaliis suis cum manu militum in Samariam mittit, quibus quidem Machara erat præmium victoriæ. Herodes veto terram peruagatus hostilem, quinque municipia capit, duoque habitatorum millia consumit. Exustisque domibus, ad exercitum redit, circa vicum, qui appellatur Cana, tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex alijs regionibus accedebat: cum hos odium mueret Antigonum, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimvero multos ratione carentes mutationis cupiditas impellebat. Hoc autem congregi festinante, Pappi milites neque multitudine hostium, neque impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. Sed vbi agmina conflixerunt, ceteri quidem paulisper resisterunt. Herodes autem fraternæ cordis recordatione periculosius dimicans, dummodo eius vlcisceretur autores, aduersam aciem facillime superat. deinde semper integros aggrediendo, vniuersos in fugam verit. Erat enim plurima occumbentium strages, cum alij quidem in vicum vnde venerant compellerentur, nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremo ruens inter fugientes hostes in vicum irrupit: cum omnes domus armatis essent repletae, plenaque propugnatorum desuper tecta: & quoniam foris deprehensos facillime superabat, disturbando ædes intus abditos extrahabat, alios conuulsis obrutos testis, multos simul necabat. si quis autem subterfugisset ruinam, eum gladiis armati milites excipiebant. tantaque cadaverum per omnes vias multitudo coacervata est, vt etiam victoribus ipsis transitus obstrueretur. hanc plagam hostes adeo non tulerunt, vt confluentium turba, conspectis qui in vico perissent, fuga discederent. statimque successu fretus Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus obstir, qui ciuitatem iam iam deserere cogitabat. Herodes autem ad vesperam, cum lassos amicos rescindendi corporis gratia dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantum puer cum sequebatur. Et prius quam in balneum perueniret, obuïus ei quidam

An. mū-
di 3927.
Ante
Christū
nat. 37.
Herodi
mortē fra-
tris sam-
ariae ma-
nifesta si-
gnificant.
Herodii
cenaculū
dimisso
conuiuio
confestim
concidit.

Cadaverū
multitu-
do victo-
ribus tra-
nsitum ob-
struit.

An. mū-
di 3928.
āte Chri.
nat. 36.
Pappum
Antigoni
militum
ducē He-
rodes ob-
truncat.

Ant. lib
4. ca. 12
Hieroso-
lyma ab
Herode
obsessa.
An. mū-
di 3929.
āte Chri.
na. 37.

Iudeorū
in pugna
constan-
tia.

Herodis
milites cū
Iudaeis per
9. menses
obsidione
toleraue-
runt cini-
ratem ir-
rumperunt.

ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed percussi etiam rum metu ac latitantes, ut Regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac tremantes, cum inermis esset praetereunt: exitus vero qua fugerent cursu petebant. Itaque cum alius casu, qui eos comprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obruncat: idque Pherorae magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris ultionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetiit: munitque admodum milite (annus autem tertius agebatur, ex quo Romae Rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, qua facilius erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres edificare iubet. Relictis autem qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, uxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, ut diximus: & dum obsidet, subcisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. Igitur ubi eam duxit, ad Hierosolymam sedit, anxius militum copiis: eique Sosias cum magna manu equitum peditumque sociatur: qua mediteris aneo itinere praemissa, ipse per Phoenicem iter fecit. Vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones undecim, equitumque sex millia, praeter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenta, prope à septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem, senatusconsulto fretus, quo Rex fuerat declaratus: Sosias vero Antonio, à quo milites quibus praeerat asciret missos Herodi auxilio. Iudeorum autem intra ciuitatem agentium populus vario turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur, multaque veluti diuinitus de temporibus distabat: & qui audaciores essent, in ceteras conglobati, multis modis latrocinebantur: maxime ex locis oppido proximis victui necessaria diripientes, neque aut equis, aut vitis alimenta relinquebant. Bellatorem autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris aggerum prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculum, moliebantur. In nulla re autē a quo ac in cuniculis superabant. Rex autem, aduersus latrocinia quidem occultas excogitauit militum insidias, quibus eorum reprimerentur excursus: inopiam vero alimentorum longinquis transuersionibus adiuuari disposuit. Ac pugnae intenti, quāuis omnem modum audaciae supergrederentur, Romanorum tamen peritia vincebantur. nihilominus aperte cum his, certa morte proposita, configebant. Ex improviso autem Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quam muri aliqua pars dirueretur, alteram eius vicem muniebant. Porius autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam usque ad ultimum repugnare decreuerant. Denique tanto exercitu circumfidente, per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrumpere, & post eos Sosii centuriones. Igitur ante omnia sano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima ubique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis vero manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersariis euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicus oppidi, & in domos compulsi, etiam ad templum etiam confugissent: nec villa erat aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licet Rex ubique mittens, rogaret ut parcerent, nemo tamen dexteram conti-

nuntis sed veluti furentes, omnē persequerentur iracundiam. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem, neque praesentem fortunam cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosii prosternitur. Ille autem nihil eum tantae mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonom appellavit: neque tamen custodia etiam liberum dimisit, ut foraminam. Itaque ille quidem victus asseruabatur. Herodes autem cum iam hostes vicisset, ut externa quoque auxilia compesceret providebat. Visendi enim templi, sanctorumque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrenabat: acerbiorē, quam si victus fuisset, existimās sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. Mox autem etiam rapinas in civitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si vacuato viris & pecuniis oppido Romani regē se solitudinis reliquissent: qui pro tanta civium cede, totius orbis terrarum imperium, vile precium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, ut pro labore obsidionis praedandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseveravit. Atque ita redemptis patriae reliquiis, promissa compluit. Nam & militum quenque liberaliter, & pro merito duces, ipsumque Sosium regia largitate donavit, ut nemo egens pecuniis abiret. Post haec Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeavit, Antonio victum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitae cupidum usque ad ultimum diem, ignavia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudo civitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis benevolos sibi faceret, honorifice tractabat: Antigonianos autem neci tradebat. Et quum pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiusque comitibus misit: non tamen omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatrae amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, ubi tanta cognationem suam scivita persecuta est, ut neque propinquus sanguine superesset, caedis rabiem contulit in extraneos: Syrorumque optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici, ut eo modo cuiusque possessiones dominio suo facilius quæreretur. Postea vero quam in Iudaeos atque Arabes usque extendit avaritiam, ut Reges eorum Herodes & Malichus interirent, occulte moliebatur. Cui cum verbotenus annuisset Antonius, occideret quidem bonos viros, tantosque Reges iniustum esse duxit: verum inter amicos ultra non habuit: sed multa terra ex eorum praecisa finibus, & quod erat in Hierosolymis palmetum in quo balsamum gignitur, & civitates praeter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleuterum ipsi dedit. Quorum potita dominio ad Euphratem usque Parthis bellum inferentem profecuta Antonium, per Apamiā & Damascum in Iudaeam venit. Atque hic Herodes, licet magnis muneribus infensum eis animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsamque omnibus obsequiis placans, Pelusium usque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captivumque Artabazem Tigranis filium dono Cleopatrae ducebat. Nam cum pecuniis omnique praeda, Parthus illi statim condonatus est.

CAP. XIII.

De insidiis Cleopatrae in Herodem, & Herodis praesto contra Arabes & ingenti terramatu.

Concitato autem bello Iudaico, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & aliis per Iudaeam turbis liberatus, & Hyrcanio

An. mū.
di 3929.
Ante
Christū
na. 35.
*Cades in
Hieroso-
lymis.*
*Antigo-
ni Sosius
capit.*

*Herodes
militib.
da suis fa-
cultatib.
multum
pecunia
largitur.*
*Antigo-
nus secu-
ri obstrun-
atur.*
*Ans. lib.
15. ca. 1.*
*Cleopatra
in cognat-
ione sua
famula.*

*Avari-
tia Cleo-
patri.*

*Ant. lib.
35. ca. 5.*

poti-

An. mū.
di 3934.
Ante
Christū
nat. 30.

Cleopatra
in Herodi
infidia.

Ant. lib.
15. cō. 6.

Herodis
exercitū
Arabes
in fugam
vertunt.

Bellū A-
ctiacum
inter An-
tonium &
Augustū
utrinque
gestum.
Alia He-
rodīs ca-
lamitas.

Herodis
ad milites
perterri-
tos oratio.

Metus
præstat
confiden-
tiam.

potitus, quem vicum Antigoni soror tenebat: vel, ut tamen à Cleopatra callide ne periculorum Antonij particeps fieret, interclusus est. Regibus enim, vt diximus, infidias tendens, bellū in Arabas vt Herodi committeret, persuadet Antonio. quos si vicisset, Arabiz: sin autem victus esset, Iudææ domina constitueretur: alterumq; potentium per alterum pessundaret. Sed eius consiliū Herodi feliciter cessit. nam primum in Syros hostes ducens, magnum quem constauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamvis fortiter resistentes, superauit. qui cum iam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ coeles Canathan congregati, expectabant Iudzos. Vbi Rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tentabat, castraque muro cingi præcipiebat: non tamen ei paruit multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt & prima collatione in fugam versos urgebant: in persecutione vero infidiis periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immissis, qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Namque horum incurſu recreati Arabes pugnam repetunt: iunctisque agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis eade prostratis. Qui vero ex prælio seruati sunt, in vicum Ōtmizam confugiunt. vbi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant plena ceperunt. Neque multo post accepta clade, Herodes aderat cum auxiliis, serius quam vltus poposcit. Huius ei vulneris causa fuit, præpositorum militibus contumacia, quod iussis obedire noluerunt. non enim repentino commisso prælio vltum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen vltus est Arabas, assiduis fines eorū incurſionibus infestans: quodq; semel victus est, sæpe rependit. Sed dū inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello feruente. Namque veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta vero hominum millia peremit, cum exercitus mansisset incolumis. quoniam sub dio tendebat: ibique Arabas in maiorem audaciam fama fustulit, tristibus nunciis grauib; semper aliquid affingēs. vnde velut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem superesse credebāt, in eam irruunt, legatis prius interfectis, qui ad se venerant aludæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine quam assidue calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat, hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mereri vobis esse non miror. Ignauum autem est perpeti idem, etiam cum incurſus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest, vt hostes post terræ motum pertimescam, quod magis putauerim Deum hanc illecebram immisisse, vt poenās redderent. non enim tantum manus armisq; freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax autem spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersus. Neq; vero vel secundæ res vel cōtrariæ, apud homines certæ sunt: sed in vtramq; partem vides fortunam nutare vicissim, & exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, post ab hostibus victi sumus. & nunc ergo, quantum æstimare licet, illi capientur, victores se credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. Itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciam suggerit. Nam cum ferociores quam opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. Nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certamen mihi victoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere virtutem exere: consceleratisq; hostibus planum

facere

facere, quod neque humanum aliquod malum, neque iræ coelestis vnamquam deprimi fortitudinem Iudæorum, donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patieretur, quos aliquoties pene captiuos abduxit. Nihil autem vos terreat rerum animacarentium metus: neque arbitramini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse portentum. Naturalia namque sunt elementorum quocunque vitia: nullumque damnum inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nam pestilentiz quidem, vel famis, vel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa vero cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius quam terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imo enim uero maximè imminentis excidii monitum, sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, talemque Deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictamque dexteram, sed continuo poenas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati foderis animos excitemus. pergite quisque non pro coniugibus, neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cædis viatores. Illi melius quam nos qui viuimus exercitum regent: vobisque mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem vestram non sustineri posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, ubi eos alacres vidit, sacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium transgressus est. Castris autem Philadelphiz positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, quamprimum cupiens congredi. nam & hostes præmiserant, qui castellum occuparent. Sed illos quidem Regij facile repulerunt, collemque tenuerunt. ipse vero quotidie productus ad prælium milite, instructaque acie Arabes laceſſebat. Cum autem nemo contra procederet (quædã enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Althemus timore obriguerat) vallum eorum disturbabat ipse aggressus: eoque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtique cum equitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret victoriz desperatio. Et quamdiu quidem resisterunt, non magnacorum cædes factæ est: ubi vero terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi vero à semetipsis conculcati perierunt. Denique millia V. in fuga ceciderunt, cæteraque multitudo intra vallum compulsæ eosque statim circumseptos obsidebat Herodes. & licet armis prope adesset excidium, tamen aq̃z penuria vehementer vrgebat. Cumque rex arrogantius eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret: denique ardescente siti, cæteruatim exeuntes, vitæ se Iudæis tradebant, adeo ut quinq̃ue diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem millia circiter sternit: & tam magna plaga vitus Arabiam, extincto virorum eius spiritu, tantum profecit, ut eius patronus ab ea gente optaretur.

An. mudi 3934.
an. Christi 30.
Altera pars orationis Herodis de terræmotu.

Conclusio Herodis orationis & adhortatio ad milites.

Herodes ante pugnam sacra Deo celebrat.

Herodes hostes adorsitur.

Arabes ardescen- te siti vitæ se Iudæis tradunt.

CAP. XV.

Herodes exaltatus in regnum.

MOR autem illum excepit desueta rerum sollicitudo propter amicitiam Antonij post victoriam Cæsaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quam ipse patiebatur. Nec enim Cæsar vicum iudicabat Antonium, donec Herodes cum eo superesset. Itaq; rex pericu-

Ant. lib. 15. ca. 7.

An. mū-
di 3934:
an. Chri.
nat. 30.
*Herodis co-
ram Au-
gusto Ca-
sare orat-
io.*
*Herodes
corā Au-
gusto dis-
simulatio
necemata
verum in
genus fa-
totur.*
*Casaris
ad Hero-
dem re-
sponso.*

lis decreuit occurrere: Rhodumque transmissus, vbi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate, veste quidem cultuque priuato, sed fastu regio, neque dissimulata veritate coram eo hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, Rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quod omnimoda armis quoque me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritum disserui. Nam cum auxilij minus commodarem, optimum ei consilium dedi, vnam esse dicens Cleopatraz mortem aduersorum correctionem. quam si occidisset, & pecunias ei & muros ad tuitionem & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatraz amores, & Deus qui tibi victoriam donaret obstruxit. Vna ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsumens: & vt in examen adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imo verò saluus esto, inquit, & nunc regnato certius. Nam meritis es qui plurimos regas, cum amicitiam tanta fide tueris. Experire autem, vt etiam felicioris fides permaneat: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Recte tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatraz, quam tibi paruit. Te namque lucrati sumus propter eius amicitiam. Prior autem ab officiis cœpiti, quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoque bene tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate Regem, ne quid de amicitia sua dubitaret, hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnifice in eius laudem commemorauit. Ille autem primus cum muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quandam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed victi iracundia Cæsaris, multa illum & grauia pro quò rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea vero ad Ægyptium euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit segni diuitiis: tumq; primum cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo vectus est, cœnamque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit. Prospexit etiam per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam vtensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quam milites existimabant. Ideoque postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solum cæteros eius honores auxit, verum etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarumq; insuper ciuitatum Gazam & Anthedonē, & Ioppen, & Pyrgon Stratonis: & ad hæc fratellres quadringentos Gallos ei donauit, quos antea Cleopatra stipatores habebat. Nulla autem res magis liberalitatem Cæsaris incitabar, quam magnus animus vocipientis. Post primum vero Actiada etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni subdidit, eique continentem Bata-nam, itemq; Auranitin, ex huiusmodi causa. Zenodorus qui domus Lisaniz conductor erat, non cessauit vnquam ex regione quæ Trachon dicitur, latrones Damascenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriz confugerunt, eumque deprecati sunt, quo suas misérias Cæsari declararet. Cæsar autem his cognitis et rescispiens latrocinium penitus curaret extinguere. Varns autem milite aggressus loca suspe-

*Herodis
in Au-
gustum
Casarem
missa.*

*Herodis
regno Au-
gustum Ca-
sar finiti
partem
addis.*

Ata expurgauit latronibus terram, ipsamq; Zenodoro abstulit: quā Cæsar, ne latronum denuo contra Damascum receptaculum fieret, Herodi dedit, eumq; præterea totius Syriæ procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciam, ne quid eo inconsulto procuratoribus liceret administrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autē maius his omnibus existimabat Herodes à Cæsare quidem post Agrippam amabatur, ab Agrippa vero post Cæsarem. Hinc ad summum felicitatis euectus, & ad maiorē subleuatus animum, maximam prouidentię partem obsequio pietatis impendit.

CAP. XVI.

De verbis & adificiis instauratis & conditis ab Herode, deque magnificentia qua usus est erga externas gentes, eiusque felicitate.

Taq; anno regni sui quintodecimo, & templū instaurauit, & duplum terræ spatium quam fuerat circa templum, muro amplexus est, ingenti sumptu & magnificentia singulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eique iunctum a septentrione castellum. Ecillas quidem a fundamentis erexit. Hoc autem nullare minus, quam regni sedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quin etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis exstructa, duas aedes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem uisum conferre possit, ædificauit: easque amicorum uocabulis vnam Cæsarem, Agrippium alteram nominauit. Nec vero solis relictis memoriam eorum & cognomina circumscripsit, sed in totas etiā ciuitates studium liberalitatis extendit. Nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti stadia circumdatum, Sebasten appellauit, deductis eo sex millibus colonorum, terraq; fecundissima his attributa: ubi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & semis stadiorum Cæsari dedicauit, eiusdemque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit. Ob hoc alterius terræ adiectione donatus à Cæsare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore posuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcellsum editus, propter subiecti lateris vallem specus aperit umbrosus, qua profundæ altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttæ receptaculum concauatur, ut stagnantis aquæ copia demitrentibus aliquid, donec terram inueniant, longitudo nulla sufficiat. Foris autem e speluncæ radicibus oriuntur fontes: & (ut quidam putant) hoc est Iordanis principium. Sed veri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichuntā, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem usum præberent aduenientibus fabricatas, eorumdem amicorum nominibus vocauit. Proorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea vero quam fines suos templis repleuit, in prouinciam quoq; honores eius effudit, & in multis ciuitatibus tēpla quæ Cæsariæ vocantur, constituit. Cū autem inter maritimas ciuitates uidisset vnam vetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci naturæ magnificentie suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maxime innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeo fuit importuosa, ut omnes qui ad Aegyptū ex Phœnicie nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi

An. mūdi 3934.
Ante Christi nat. 30.
Herodem Augustus Syria procuratorem constituit.

An. mūdi 3947.
Ante Christi n. 17.
Ant. lib. 15. ca. 10. 12. 13. 14. Ædificia ab Herode condita.

Fons Iordanis.

An. mñ-
i 3947.
Ante
Christū
nat. 17.
Herodes
Piræo ma-
iorem por-
tum fa-
bricat.

*Dilucida
descriptio
portus.*

*Cæsarea
Stratonis
turris an-
tea dicta,
ab Hero-
do cōdita.
Ant. lib.
15. ca. 10.
12. & lib.
17. ca. 5.
Agrip-
pium
Antipa-
trii.
Cyprus.
Phasaeli
turris.
Phasaeli
ciuitas.
Herodis.*

metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad sco-
pulos erigit, vt remeante assu gurgitis, per aliquantum spatium ma-
ris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptib' deuicta natura, Pi-
ræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetrabilibus alias nauibus
stationes fecit altissimas. Et quanquam totus ei locus aduersabatur, ta-
men ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem structuræ nequa-
quam mari cederet: pulchritudo vero tanta esset, quasi nulla res ardua
præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium
per viginti vlnas in fundum saxa demisit, quorum pleraque pedum,
quinquaginta longitudinis, & altitudinis nonem, & latitudinis de-
cem, nonnulla etiam maiora fuerunt. Expleto autem spacio quod vnda
celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repel-
lendis erant fudibus ante constructi, vnde etiam procymia diceban-
tur: cæteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt. ma-
gnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex ne-
pote Cæsaris Drusum cognominata est. Crebri autem fornices ad de-
ducenda quæ portus haberet: proque fornicibus, & circum eos crepi-
do saxa, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. Aditus
autem septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus
est boreas. Ad ostium vero colossi tres, vtrinque fulsi columnis: quarum
à lzua quidem intransitibus stantes solida turris sustinet: dextera vero
duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem supe-
rantes. Demus autem portui connexæ, candido item lapide: parique
mensura spatiorum, ciuitatis viz tendentes in portum. Contra ostium
vero portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchri-
tudine præcipuum: in eoque Cæsaris colossus non minor quam Iouis
apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, &
Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem provincie dedicauit, rebusque
aduectis portum, Cæsari vero conditoris honorem, vnde ciuitati no-
men Cæsareæ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum, theatrum,
amphitheatrum, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certami-
ne instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primusq; ipse in centesima no-
nagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non so-
lum victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diui-
tiis potirentur. Anthedona quoque renouatam quam bella subuerter-
rant, Agrippium vocauit: nimiaque beneuolentia, nomen amici etiam
portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. Sed nec parentes suos
ita quisquam dilexit. nam & patris monumentum optimo regni cam-
po ciuitatem condidit, fluminum, arborumque ditissimam, eamque
Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tu-
rum, & pulchritudine præcipuum muro cinxit, atque in honorem ma-
tris Cyprum vocauit. Fratrique Phasaelo turrim cognomine Phasaeli-
dæ Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberali-
tas postea declarabitur. Aliamque ciuitatem in regione quæ à Hieri-
chunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem &
amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor, sed castel-
lum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo
nomine Herodium vocauit: tumulamque in mammæ formam manu-
factum, qui stadiorum sexaginta spacio ab Hierosolymis aberat, simili-
ter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem
turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem complenit ædi-
bus regis liberalissime exornatis: vt non solum interna membrorum
facies clarior esset, verum etiam foris parietes ac maceræ testaq; largis
infusa dipintiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex

longo interuallo induxit, perq; ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellū: circumscriptio vero, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namq; apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exedras vero & porticus, fortæq; & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæductum: apud Ascalona vero Nymphaea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristyllia, tam opere quam magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusq; præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoq; donatæ sunt. Ad exhibitionem vero thermarum aliis redditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. Ad hæc frumenta cunctis ministravit egen-tibus, & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpe multisque in locis præbuit, incensumque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios aut Samios liberalitatem, perque omnem Ioniam, eorum, quæ desiderasset quisque, largitiones? Nonne etiam Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donarij? Nonne Antiochenisum Syriz plateam, cum plena corni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixi, strauit polito marmore: declinaandisque imbribus, quam longa esset porticibus ornaui? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum? Quod autem Elidensibus præstitit, non solum Achæis commune, sed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hoc deficere sumptuum videret inopia, quodque solum ex veteri Græcia restabat collabi, non solum agonotheta ipse factus est, eo lustro, quod cum Romam nauigaret, offendit: sed etiam perpetuos pecuniarum redditus instituit, vt nunquam eius memoria agonothetæ munere fungi desinere-t. Inextricabile opus fuerit, debitorum siue tributorum remissiones exponere, sicut Phasaelitas & Balaneotas, aliaq; circa Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licet multum eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quā pateretur inuidiam: velut maius aliquid au-cuparetur, si beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quā qui eas ha-bere. Quin & corpore vsus est, quod animo conueniret. cumq; sum-mus venator esset, in hoc tamen ipso, equitandi peritia quæ cuperet as-sequebatur. Deniq; vno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aporum atrix illa regio, sed magis ceruis & onagris frequen-tatur. Bellator autem erat, qui sustineri non posset. Itaq; multos etiam in exercitatione terrebant: quibus & torquendo iaculo directissimus, & sagittarum liberator videbatur egregius. Præter animi autem corporisque virtutem, fortuna quoque secunda vsus est. Raro enim contra votum eius, belli cessit euentus. & si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut prodicione quorundam, aut temeritate militum factum est.

CAP. XVII.

De disidio Herodi cum filiis Alexandro & Aristobulo.

AT vero publicam ei felicitatem mœrores inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere cœperant, quā maxime diligebat. Nam quia

An. mū-
di 3947.
an. Chri.
nat. 17.
*Herodis
castellum
pro rerum
omnium
copia ciui
tate esse vi-
debatur.*

*Herodis
beneficē-
tia & li-
beralitas
in cun-
ctos.*

An. mū-
di 3954.
Ante
Christū
nat. 10.
*Herodes
per vni-
uersum
terrarum
orbē cla-
rescit.*

*Herodes
venator
summus.
Herodes
præter a-
nimis cor-
porisque
virtutem
fortuna
quoque
secunda
vsus est.*

*Ant. lib.
15. c. 3. 2.
9. & lib.
16. ca. 12.*

An. mū-
li 3954.
Ante
Christū
nat. 10.
Herodes
Antipa-
trum filiū
expellit ci-
uitate, ac
Ilyreanū
aui con-
iugu in-
terficit.
Herodis
ex Mariā
me libēri
suscepti.
Mariāmo
ex odio He-
rodi qua
Ilyreano
aui fece-
rat, obii-
cit.
Falsa ma-
tru ac so-
roris He-
rodi ad-
uersus Ma-
riammen
accusatio.

Herodes
Iosepho
ut vxorē
interfici-
at, clam
mandat.

Herodis
de Mariā
mē ac Iō-
sepho su-
spicio.

Regis meruit potestatem, repudiata quam prius acceperat vxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariammen sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij: vnde domus eius in discor- diam venit, & antea quidem, maxime vero postquam Roma regressus est. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorum causa quos è Mariamme susceperat, expulit ciuitate: solis festis diebus eo cōmēan- di facultate concessa. Deinde autem coniugis auium Hyrcanum, ex Par- this ad se reuersum, propter insidiarum suspicionem peremit: quem ca- prum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati vero gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et si monitis eo- rum paruisset, ne ad Herodem transiret, non interfisset. Verum mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus multoq; am- plius patriam desiderans, venit, Herodem autem commouit, non quod regnum affectaret, sed quod ipsi iure deberetur. Quinq; autem filiorum quos ex Mariāme susceperat, duz formine, ceteri mares erant, horumq; minimo Romæ in studiis mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quod iam regnanti sibi fuissent geniti, regia produce- bat. Sed enim fortior amor his Mariammes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeo succendebat Herodem, vt eorum nihil senti- ret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namque in eum Ma- riammes erat odium, quantum ipse illam amabat: Habens igitur ex re- bus quidem ipsius inimicitiarum probabiles causas, ex amore vero fidu- ciam, in os ei, quæ Hyrcano aui suo fecisset obiciebat, quæq; in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcē- bat: quem Pontificem in decimo septimo ætatis anno creatum, post ho- norem statim occidit. Atque ille equidem cum sacra veste amictus ad a- ram accessisset festo die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mādaturum fuerat, lacu submersus à Gal- lis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamme probro dabat, sororemq; eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem a- mor mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sauebant: & quo maxime commoueretur Herodes, insinulabāt eam adulterij: præ- ter alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hæc accusantes, quod in Æ- gyptum imaginem suam misisset Antonio: proq; immoderata libidine, abientem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti salmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maxime quidem amoris causa zelotypia successum, dein- de etiam cogitante Cleopatrz scuitiam, cuius gratia & Lysanias Rex, & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculo metuiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomēs sororis suæ vitu, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolū, commendabat vxorem: mandato ei clam, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verum Iosephus non maligne, sed Regis amo- rem mulieri cupiens demonstrare, quod ab ea nec mortuus pateretur duelli: secretum ei sermonem aperit. Et illa reuerso Herode, multa- que inter fabulas de affectu iurante, quodq; nunquam esset alterius mulie- ris amore captus: valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus vt me occideret præcepisti. His auditis quæ occultat credebat, amens erat Herodes illico, nec vnquam Iosephū man- data sua proditurum fuisse ratus, nisi eam cōspuisset, præ dolore insa- niebat. Cuiq; fratris exiluiisset, in regia spariatur: ibiq; tunc Salome soror eius atrepro tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confir- mauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confestim vtrum- que iussit interfici. Deinde prenitando sequebatur insanā: & postquam

iracundia cōcidit, amore iterum caleſcebat. Tanta vis autem cupidinis
 erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, ſed prę ægritudine tanquam
 viuam alloqueretur: donec proceſſu tēporis funere cognito, mororis
 magnitudine eum quo ſuperſtitem dilexerat æquauit affectum. Ma-
 ter autem iracundię ſuccedunt filij, & immanitatem ſceleris repu-
 tantes non aliter ſuſpectum patrem quam ſi hoſtis eſſet, habebant: id-
 que & antea, quę diu Romę in ſtudiis erant, & multo magis poſtquam
 in Iudeam reuerſi ſunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quo-
 que roborabatur affectio. Iam vero maturi coniugio, vnus amitz ſuz
 Salomes, quę matrem amborum accuſauerat, filiam duxit: alter Archel-
 lai Cappadocem Regis. Vnde acceſſit etiam libertas odio, & occaſiones
 ex eorum confidentia delatoribus collatz ſunt. Itaq; apertius quidam
 cum Rege colloquebantur, quod ei per vtrumq; filium iſtuerentur inſi-
 diaz: & alter quidem vitricis materni exitij ſimul cum fratre armaret
 manus: alter vero, hoc eſt Archelai gener, ſocero fretus etiam fugam pa-
 raret, ipſum apud Cęſarem accuſaturus Herodem. His igitur crimina-
 tionibus repletus Herodes, veluti propugnaculo ſibi futurum aduerſus
 filios, adducit Antipatrum ex Doride ſuſceptum: hiſque illum præpo-
 nere modis omnibus cępit. Quicum hanc mutationem tolerabilem
 non putarent, ac priuata matre editum proficiente viderent, indigna-
 tionem cōhibere pro ſua nobilitate non poterant: ſed in ſingulis qui-
 bus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies ſingulos ma-
 gis magiſq; negligebantur. Antipater autē etiam ſui cauſa fauorabilis e-
 rat: nam & pauci blandiri callide nouerat, & varias in fratres ſuos calu-
 nias conferebat, quędam ipſe diſſitās, amicos vero ſuos ad alia diuul-
 ganda ſubmittens, donec omnino ſpem regni abicidit fratribus ſuis. In
 teſtamento enim ipſe aperte quoq; iam ſucceſſor fuerat declaratus. De-
 niq; tanquam rex etiam ad Cęſarem miſſus eſt, cultuq; regio & cęte-
 ris obſequiis præter diademam vtebatur. Tempore autem valuit etiam
 ſuam matrem in cubile Mariamne inducere: duobuſq; armorum ge-
 ueribus in fratres vſus, blanditiis & calumniis, Regi obrepiſit, vt etiam
 de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem ſecum
 Romam pater abſtractum, veneni ſibi dati reum apud Cęſarem poſtu-
 lauit. Ille autem vix deplorandi copiam naſtus, & licet apud imperitiſ-
 ſimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorē, delicta qui-
 dem patris verecunde ſuppreſſit: in ſe vero delata crimina fortiter di-
 luit, periculorumq; ſocio fratre purgato, mox de Antipatti calliditate,
 & de ſuis iniuriis queſtus eſt: cum præter innocentia conſcientiam elo-
 quentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. poſtremo prolocu-
 tus quod eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit, & lachrymas
 quidem cunctis excuſſit: verum Cęſarem ſic affectit, vt eorum accuſatio-
 nibus ſpretis, Herodem ſtatim reuocaret in gratiam. Hac autem lege
 reconciliatio facta eſt, vt adoleſcentes quidem patri in omnibus obedi-
 rent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Poſtea Rex Roma re-
 uerſus, licet ſoluſſe criminibus filios videretur, nondum tamen erat
 ſuſpicionibus liberatus: quoniam argumentum odiſ ſequēbatur Anti-
 pater, etſi verecundia reconciliatoris palam proferre inimicitias non
 auderet. Cum autem Ciliciam præternauigans Elzuſam delatus eſſet,
 ſuſcepit eum benigniſſime Archelaus, pro ſalute generi gratiam refe-
 rens, & redintegratz concordiaz cauſa lætus: quippe nihil moratus ami-
 cis Romę ſcripſerat, vt in cauſa dicenda ſuffragartēur Alexandro: & vſ-
 que ad Zephyrium deductis, talētis triginta donatur. Poſtea vero quam
 Hieroſolymam peruenit Herodes, populo cōuocato, tribuſq; filiis pro-
 pe aſtantib; cauſam reddit profectionis: multaſq; Deo gratias agit, mul-

An. mū-
 di 394.
 Ante
 Chriſtū
 nat. 10.
 Mariam-
 nen & Io-
 ſephū cō-
 liberū He-
 rodes in-
 terfici iu-
 bet.

Iracūdia
 materna
 filij ſuc-
 cedunt.
 Inimici-
 tia Hero-
 di rex Ma-
 riamne
 ſuſceptū.

Ant. lib.
 16. ca. 4.

Antipa-
 ter exclu-
 ſis reli-
 quiſ fra-
 tribus, pa-
 tris ſuc-
 ceſſor de-
 claratur.

Alexan-
 drum He-
 rodes a-
 pud Cę-
 ſarem ac-
 cuſat.

Reconci-
 liatio in-
 ter Herodē
 & filios
 facta.

Herodem
 Archela^o
 benigne
 ſuſcipit.
 Herodes
 tribu ſi-
 lin regni
 honorem
 attribuit.

An. mē-
di 1956.
Ante
Christū
nat. s.

*Herodes
filiis non
regnū, sed
regni ho-
norem tra-
dit.*

*Herodes
ad filios
orationē
desectio.*

*Herodes
oratione
sua fra-
trū dissen-
sionem ra-
dicatus nō
subsistit.*

*Antipa-
tri in A-
lexandriā
fratrē do-
mū & in-
sidia.*

tas etiam Cæsari, qui domus suæ perturbationem sedasset: & quod re-
gno maius esset, concordiam filiis præstitisset, quam ego, inquit, artius
copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & successorum iudi-
cem constituit. Ego autem cum mea commoditate illi gratias refero,
tresque filios meos reges designo, huiusque sententia meæ socium primum
Deum fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, illis nobilitas
successionem regni conciliat; & quidem magnitudo eius etiam pluri-
bus sufficit. Quos aut Cæsar iunxit, & pater instituit observare: non in-
iustus eos, neque disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec enim
tanta quis afficiet eum læticia, cui præter ætatem obsequitur, quantum
ei, quem despiciet, doloris indiget. Quos autem singulis coniunctos ef-
se oporteat propinquos atque amicos ego distribuam, & concordie spon-
sore illos constituam: pro certo sciens, seditionum, contentionumque
causas ex contubernaliū nasci malitia: hosque, si boni fuerint, affectio-
nes tueri. Rogo autem, ut non solum isti, sed etiam primates ordinum
exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnū,
sed regni honorem filiis meis trado: & iucunditate quidem quasi rector-
es potentur, pondus autem rerum tamen nolum meum esse. Confide-
ret autem qui quis vestrum ætatem meam, vitæque institutū, necnon etiam
pietatem. nam neque senex adeo sum, ut de me cito desperetur, neque
voluptatibus assuetus, quæ adolescentium quoque vitam spatio breviori
concludunt: Diuinitatem vero ita colimus, ut in longum nos ævū pro-
gressuros esse credamus, quod si quis in contemptum meam filiis meis
placere maluerit, etiam pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim, non,
quod invidiam ex me genitis, honorifice eos haberi veto: sed quia
novi hæc studia adolescentibus ferocia nutrimenta suggerere. Itaque sic
cogitent qui ad eos se applicant, bonis quidem apud me paratum esse
præmium, seditionis vero apud ipsos etiam quibus lenocinabantur, in-
fructuosam fore malignitatem. Omnes profecto mecum, hoc est, cum fi-
liis meis sentient. Namque ipsis expedit me regnantē, meque his esse com-
cordem. Vos autem, o boni filii, sacram primum retinentes mētē natu-
ram, cuius affectiones inter feras bestias salus sunt, deinde Cæsare qui
nos reduxit in gratiam, meque, tertium, qui ea quæ iubere liceat rogem,
fratres permanete. Iam nunc autem vobis & vestimenta & obsequia da-
bo regalia: Deumque oro, ut conservet iudicium meum, si concordēs eri-
tis. Hæc locutus singulos benigne cōsalutavit, populumque dimisit: alios
convenientia dictis eius optantes: qui vero mutationis erant cupidi, ne
audisse quidem se quicquam simulantēs. Fratres autem dissensio non
reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexan-
der & Aristobulus ægre ferebant confirmatum esse Antipatro meritum,
Antipater autem successebat vel secundo loco fratres haberi. Sed tamen
ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, & quando sibi ef-
frent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in
lingua erat, quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigan-
dis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insi-
nuabant. Itaque omne quod dictum est apud Alexandrum, statim apud
Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adiectione desere-
batur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adolescens innoxius ha-
bebat, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximaque mi-
nimis affingebantur, sicubi liberior paulo fuisset. Semper autem qui
eum irritarent submittebat Antipater, ut mendacia sua veras occasio-
nes haberent: multisque falso vulgatis, vnum quid comprobatum fidem
omnibus faceret. Sed huius quidem amicorum quique aut natura ta-
cituus erat, aut muneribus parabatur, ne quid oculum exprome-

ret: nec errasset aliquis, si Antipatri vitam malicia dirisset arcanum. Alexandri vero familiares, aut pecunia corruptos, aurimpulsos blanditiis, quibus expugnauit omnia, futes ac proditores eorum quæ contra se dicerentur sine agerentur, effecerat. Cum autem caute vniuersa committeret, astutus etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrisque personam gerens aliis delatoribus subornatis vtebatur. Si quid in Alexandrum nunciaſſent, fadore simulato, id quod primo reprehendiſſet, mox otioſe aſſuendo, Regis iracundiam prouocabat: omnia ad inſidias referebat, & vt necem patris Alexander optare videretur. Nihil enim maiorem fidem calumniis ſuggererat, quam ſi eum purgaret Antipater. His accenſus Herodes, quantum in dies ſingulos de affectu adoleſcentium detrahebat, tantum adiciebat Antipatro. In eandem vero partem inclinati ſunt etiam qui regno parebant: hi volentes, alij pro imperio, ſicut Ptolemæus amicorum clariffimus, Regique fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro ſita erant: & quod Alexandro fuit acerbiffimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri conſilio gerebantur. Non erca enim ſenior erat, multoque plus quam priuignos oderat, quos Regina mater dederat. Sed quamquam omnes, vt Antipatro magis obſequerentur, ſpes inducebat: non minus tamen præcepta regis quæque ab adoleſcentibus ſeparabant: qui chariffimis edixerat, ne quis ad Ariſtobulum vel eius fratrem accederet, aut ſe ad eos applicaret. Non ſolum autem regalibus erat formidini, verum etiam externis amicis. Nulli enim Regum tantum poteſtatis cæſar dederat, vt fugitiuos ſuos quamuis ex ciuitatibus non ſubiectis ei liceret educere. Adoleſcentes autem delata in ſe facinora neſciebant, hiſque propterea capiebantur incauti. Nullus enim palam inculſa batur à patre: ſed affectu refrigeſcente paulatim intelligentes, aduerſus dolorem aſperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patrum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, affidue velut cum vxore ſermocinando quibus in eos inſtigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de ſua nobilitate commemorans, cunctarumque ſe quæ in regno viuerent dominam eſſe dictans: paternum enim genus à Temeno: maternum autem à Dario Hyſſaſpis filio ducere: multumque ignobilitatem deſpicies ſororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem eſſet electa. Namque multas ei fuiſſe diximus vxores: quod liceret Iudæis more patrio plures habere, quodque Rex pluribus oblectaretur. Omnis igitur propter ſuperbiam & contumelias Glaphyræ inuiſus erat Alexander, Salomen autem Ariſtobulus, & ſi ſocrus eius erat: ipſe inimicam ſibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ ſæuientem: frequenter enim humilitatem generis obiciebat vxori: quodque ipſe priuatam, Reginam vero ſrater luus duxiſſet Alexander. Hoc Salomes filia cum ſero matri nunciauit. Addebat autem, quod aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Ariſtobulus, ſi regnum obtinuiffent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipſos quoque vicorum ſcribas, ſcilicet irridentes, quod literarum ſtudiis operam darent. His commota Salome, quod iracundiam cohibere non poſſet, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra genus dicens. Et præter hæc alia quædam criminatione diuulgata eſt, quæ ſuccendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Ariſtobulum crebro matrem implorare, caſumque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac ſæpe illo quædam ex Mariamnes veſtimētis poſterioribus diuidēte coniugibus, minitari ſolitum eſſe, quod cito pro regalibus deliciis nigris veſtibus indueretur. His de caſibus He-

An. mē-
di 3956.
an. Chri.
na. 8.

Qua arte
Antipa-
ter Alex-
andri fra-
tris ami-
cos corru-
perit.
Herodem
& auſicos
Antipa-
ter calu-
mnia in
fratres in-
flammas.

Glaphyra
vxor A-
lexandri
ſuſpicionē
ante con-
ceptam o-
ratione
multum
auget.
Ariſtobu-
lus vxori
humilita-
tē generis
obicit.
Ant. lib.
16. ca. 7.
Alexan-
der & A-
riſtobulus
crebro ma-
trem im-
plorant,
id quod
Herodis
animum
ſuccendit.

An. mū-
di 3956.
an. Chri.
sti. 8.
*Apud
Herodem
parentem
duo fra-
tres sese
occulant.*

rodes licet constantē animum adolescentiū formidaret, tamen ne spem
corruptionis abscinderet, ad se eos vocavit: Romam enim nauigaturus
erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: ro-
gavitq; vt fratres diu igerēt, promissa priorum peccatorum venia, si post
hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando,
fictas eas esse dicebant, purgationisq; suæ fidem rebus ipsiſ posse con-
ſtare: verum ipsum quoque debere, omiſſa facilitate credendi, aditum
maledictis obſtruire. nunquam enim calumniatores deſore, dum cui
perſuadeatur extrahit. Cum hiſ cum mature placuiſſent, vt patrem,
preſenti metu reiſceto, de ſuturis mœrere ceperunt. Etenim cognoue-
re Salomen ſibi eſſe inſenſam, & patrum Pheroram: vterq; autem ſani
& graues erant: ſed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter
diadema ſocius eſſet: proprios autem reditus habere centum talen-
torum, totiuſq; trans Iordanem terra fruſtus ipſe caperet, à fratre ſibi
dono datæ. Quinetiam retrarcham eum fieri beneficio Cæſaris, idem
Herodes impetrauerat: regaliq; coniugio dignatus erat, ſorore vxoris
ſuæ nuptum ei collocata. Et poſt illius mortem, deſponderat ei filiarum
ſuarum maximam, trecentis talentis in dote mandatis. Sed regale matri-
monium Pheroras, ancillæ amore captus, reſugerat. Quam ob rem ira-
tus Herodes, filiam nuptum addit fratris filio, qui poſt à Parthis occiſus
eſt. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remiſit. De
hoc autem erat vetus opinio, quod etiam viua Regina Herodem oppri-
mere voluiſſet veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, vt
quamuis amantiſſimus fratris eſſet Herodes, ſide tamen eorum quæ au-
diſſet, adduceretur ad metum. Itaq; de multis qui ſuſpecti erant habita
quæſtione, poſtremo ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla quidem
fuit de maleficiis aperta conſeſſio, ſed quod cum amica ſubrepta in Par-
thos cogitaſſet eſſugere prodiderunt: huius autem conſilij & fugæ con-
ſcium eſſe Ariſtobulum Salomes maritum: cui rex eam tradidit, poſt-
quā ſuperior adulterij cauſa peremptus eſt. ſed nec Salome criminatione
libera manſerat. nam & hanc frater Pheroras accuſabat, quod cū Syl-
læo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis conſultiſſet, quæ ini-
micitiſſimum Herodes habebat. Conuiſta autem & in hoc, & in omni-
bus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipſum etiam
Rex Pheroram criminibus ſoluit. Domus vero tempeſtas in Alexan-
dram tranſiit, totaque capitiſſus incubuit. Tres erant eunuchi regis
chariſſimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vi-
num miniſtrare fuit cura, alteri cenam apponere, tertius autem dor-
mitum eum collocaſſet, & cum ipſo cubabat: hos muneribus maximis
Alexander cupiditati ſuæ ſubiecerat. Itaque poſtquam regi hæc ſunt
indicata, vi tormentorum coacti, & ſuprum ſtatim conſeſſi ſunt, & qui-
bus eſſent ad hoc promiſſi induci aperuerūt: quomodo eos ſecelluſſet
Alexander, nullam in Herode ſpem habendam eſſe, improbo ſene, com-
memorans, & qui capillos inſiceret, vt ob hoc etiam eum inuenem pu-
taſſent: verum ſe coli oportere, qui etiam inuito eo regni eſſet ſuturus
ſucceſſor: neque multo poſt ab inimicis pœnas repeteret, fortunatoſq;
amicos ſuos beatoſque faceret, ac præ cæteris ipſos. Quin & obſequia
potentium Alexandro clam parere, militumque rectores, itemque or-
dinum principes occulte ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes a-
deo pertimuit, vt non auderet ſtatim delata proferre: ſed exploratores
die noctuq; ſubmittens, diſta ſætaq; ſingula ſcrutabatur: & de quibus
ſuſpicio eſſet, illico trucidabat. Itaq; regnum eius acerbiffima iniquita-
te repletum eſt. Nam pro ſuo quiſq; odio vel inimicitia, calumnias ſin-
xere, multique regis iracundia cordis cupida contra aduerſarios abute-

*Alexan-
der Her-
odi parenti
Eunuchos
corruptos,
& quod
regni ſu-
ſuturus
ſucceſſor,
predicabat.
Alexan-
dram ſi-
liū Hero-
des timet.*

bantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem
 criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique accusabatur qui
 modo accusauerat: & cum eo qui ante se conuictus esset, ducebatur ad
 poenam. De vita namque periculum regis quaestiones breuiore compen-
 dio terminabat. Ad hoc autem scuitiz processerat, ut nec eorum quen-
 quam humanius aspiceret, qui accusati non essent: verum etiam amicis
 immittissimum lese praeberet. Itaque multis etiam regno interdixit, & in
 quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sauebat. Accessit
 10 malis Antipater, collectaque propinquorum cetera, nullum crimina-
 tionis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentisq; de-
 latorum timor inuasit, ut titrico instare sibi gladio videretur videre Ale-
 xandrum. Denique subito & ipsum correptum in vincula coniecit, &
 in amicorum eius tormenta perrexit: multi autem regis cito moriebantur,
 nulla voce supra conscientiam prodita. alij vero quibus mendacium im-
 patientia doloris extorsit, de patris eum insidiis cum fratre Aristobulo,
 cogitasse dixerunt: tempusque observare, ut illo dum venaretur occiso
 Romam profugerent. His tamen verisimilia non erant, sed necessitate
 cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebatur,
 pro consolatione accipiens vincti filij, ne id fecisse videretur iniuste.
 20 Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri
 posse arbitrabatur, vitro malis assentiendum putauit: ac digestis aduer-
 sus inimicos quatuor libris, fateretur insidias, earumque se plurimos so-
 cios habere perscribit: ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc
 enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cum vim noctu adhi-
 buisset inuito. tamque libri in manibus erant Herodis: multa & graua
 de optimatibus clamantes, cum mature in Iudaeam Archelaus venit,
 metuens genero simul ac filij, quibus etiam prouidentissimo consilio suc-
 currit, regisque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, ubi-
 nam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut ubi patriciale caput aspi-
 30 ciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addamque filiam meam bono
 marito nouo? nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi
 viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius
 periculum agitur, quod adhuc viuit Alexander: ego namque ita ex Cap-
 padocia properans veniebam, ut qui & illum reperirem olim dedissem
 supplicium, & de filia quaestionem tecum haberem, quam tui tuque
 dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de vtroque nobis
 consulendum est: licet nimium pater sis, & ad puniendum insidiato-
 rem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alterius iracundia
 vicarij succedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit
 40 Herodem. Itaque ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei
 praebet, singulisque capitulis insistsens, cum eo deliberabat. Vnde occa-
 sionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos qui scri-
 ptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cum autem sibi credere
 regem videret, considerandum est, inquit, ne forte adolescentulus tot
 nequissimorum insidiis circumueniatur, non tu ab adolescentulo. nec
 enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno
 potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius
 persuasionis autores, qui ad detriorem partem lubricum aetatis im-
 pellerent. Ab huiusmodi namque hominibus non solum adolescentu-
 50 los falli, verum etiam senes, domosque clarissimas totaque regna solere
 subuerri. Consentiebat dictis Herodes, iramque paulatim remittebat in
 Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quatuor
 argumentum, qui ubi propensiores esse regis animum sensit, & in o-
 mnibus apud eum amicitiam Archelai praeualere, quam honeste non

An. m-
 di 396.
 Ante
 Christi
 nat. 8.
 Ant. lib.
 17. cap. 8.
 Herodis
 Iudaeia.
 Herodes
 Alexan-
 drum in
 vincula
 coniecit.
 & in ami-
 corum eius
 tormenta
 pergit.
 Alexan-
 der in vin-
 culis 4.
 libros ad-
 uersus ini-
 micos co-
 scripsit.
 Archelaus
 Rex Cap-
 padociae,
 in Iudaea
 ad Alexan-
 drum gene-
 rum venit.
 Ant. lib.
 16. c. 8. 9.
 Archelaus
 & Hero-
 des de li-
 bru Alex-
 andri li-
 berant.
 Herodes
 in Phe-
 ram fra-
 trem ex-
 citatur.

An. mū-
di 3956.

Ante
Christū
nat. 8.

*Pheroras
atra vestis
instructus
cū lachry-
mis ad pe-
des Hero-
di accen-
dit, ac ve-
niā petit.
Pheroras
mediante
Archelao
Herodi
iracundiā
mitigat.*

*Archela-
us
Herodem
vitro pro
Alexan-
dro depre-
cari com-
pellit.
Archela-
us & co-
gnatos pro
cuiusvis mu-
neribus
donat Ho-
rodes.*

*Ant. lib.
16. ca. 15.
Eurycles
Laco A-
lexandri
apud pa-
rentē clā
accusat,
autorque
necū ipsi
Eurycles
amicitiā
simulata
fallit A-
lexandri,
eiusq. sic
proditor.*

posset, ex impudentia salutem quaeruit. reliquoque Alexandro, confu-
git ad Archelaum. & ille negat se videre, quo pacto eximatur tot crimi-
nibus inuolurum, quibus manifeste conuinceretur regem insidiis vo-
luisse decipere, omniumque malorum praesentium adolescenti causa
fuisse: nisi malit ommissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de qui-
bus insimularetur omnia confiteri, & a fratre praesertim cui dilectus es-
set, veniam petere. namque ad hoc ei modis omnibus se quoque opem
laturum. Paruit Archelao Pheroras, atque veste cū lachrymis ut quam
miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: veniamque
meruit postulans. & se quidem secleratum esse fatebatur: namque omnia
quae sibi obicerentur fecisse. horum autem causam esse diminutionem
mentis atque insaniam, ex mulieris amore coeptam. Itaque postquam
stetit Pheroras suimet ipse accusator actus, tunc eum iam Archelaus
excusando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis vsus exemplis: ete-
nim se quoque a fratre multo grauiora perpeßum, naturale ius dicebat
anteponuisse vindictae. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus,
semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam rescindi qui-
dem non oportere, leniter vero curari. Multa in hunc modum locutus
Archelaus. Herodem quidem Pherorae placidum reddidit. ipse autem
Alexandro tamdiu manebat iratus, filiamque ab eo distraham secum
abducentem se aiebat, donec Herodem compulsi vitro pro adolescente
tulo deprecari, ut iterum ei filiam desponderet. Satis autem grauatum
Archelaus, cui velle eam praeter Alexandrum collocari permisit: maxi-
mi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permancant.
Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium
diremisset, quod & liberos iam haberent, vxor quoque ab adolescente
diligere: quae si remaneret, peccatorum fore obliuio: si vero discede-
ret, causa de omnibus desperandi: molliorem namque fieri audaciam,
si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, vnaque &
ipse rediit cum adolescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul
dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Caesare collocu-
rum: de omnibus enim secliteras ad eum fecisse. Vastrum igitur A-
rchelaei consilium, quo generum periculo liberauit, petactum erat, & re-
dintegrata concordia in epulis & humanitate conuictus familiariter
versabantur. Absentem autem muneribus talentorum septuaginta, so-
lio quoque aureo gemmis ornato & cunuchis, & concubina donat He-
rodes, quae Pannychis vocabatur: itemque amicorum eius quenque
pro merito. quin & cognati Regis omnes, iussu eius Archelao dono
splendidissima dederunt: eumque tam ipse quam optimates Antiochiam
vsque persecuti sunt. Non multo post quidam in Iudam venit, Arche-
lai consiliis multo potentior: qui non solum reconciliationem gratia
Alexandro quaesitam fecit irritam: verum etiam causa fuit, ut periret. La-
co erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecunia
corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is ampli-
us donis Herodi oblati, velut eorum quae aucuparetur illecebra, cum
statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse
ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione
falsisque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: matu-
reque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quae illi placerent, inter
primores eius amicos habetur. Nam & Rex & omnes eius comites, li-
benter ciuem Sparta: patriae causa, praecipuo dignum honore ducebant.
Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrumque
inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Anti-
patri quidem hospitio praeventus erat. Simulata vero amicitia falebant

Alexandrum, olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepfit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quod quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores: Alexandrum vero, quod Regina creatus, & regis vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere, præsertim quum haberet magnâ occasionem Archelaum: quæ quidem adolescenti bona fide suadere videbatur, quod amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quod nihil mirum faceret Herodes, si cum matrem illorum interemerit, ipsi quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem vtroque deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: afficto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penam stricis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & extremæ necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexteram: verum sceleri tanto fuisse impedimento, quod societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene secum Herodem actum putare, quod regnum obtinisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem cooparet hæredem, auitumque ipsorum regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani matres & Mariamnes vitum ire. Nec enim decere successionem regni ab huiusmodi patre sine eæ de suscipere: multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione se contumeliis affici, patre dicente, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, si taceat: si vero laudet, cauillatorem appellari: & prorsus immitem sibi patrem inueniri, solique Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recusare, nisi ex voto insidiz successissent: sin eum occidisset: primum salutis occasionem fore Archelaum socerum suum, ad quem facile posset effugere: deinde Casarem, qui nunc vsque ignoraret mores Herodis. nec enim sic ei adstatum vt antea, patris præsentiam formidando, nec de suis tantum criminibus locuturus, sed primum totius gentis ærumnas, & quod ad necem vsque tributis opprimeret vulgaturum. deinde in quibus deliciis, quibusque actibus partæ sanguine pecuniaz consumptæ sint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ causa ciuitatis afflicta: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniaque scelera Regis retereaturum: quibus cognitis nemo se iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexandrum falso delatis, Antipatri laudes prosequabatur, illum solum qui patrem diligenter esse confirmans, quique adhuc insidias retardasset. Rex autem nondum præteritæ suspicionis dolore compresso, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterumque hoc tempus natus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clam loqui solitos esse, equitum regis olim principibus, tunc vero propter quasdam offensiones ordinibus motis. Hac denique indignatione succensus, confestim eos Herodes tormentis subdidit. Illi autem nihil eorum se quæ crimini darentur,

An. mū-
di 3956.
an. Chr.
na. 8.

*Eurycles
necis de
Alexan-
dri & A-
ristobuli
redempta
opera, ac-
cusatoris
partibus
fungitur.
Eurycles
Alexan-
dri apud
Herodem
falso accu-
sat, & in
perniciem
precipi-
tat.*

*Alia fal-
sa accusa-
tio Ale-
xandri &
fratris, ad
indigna-
tionem He-
rodem co-
mouet.*

An. mū
di 3956.
an. Chr.
na. 8.
*Diophan-
tes Regis
Notarius
Alexan-
dri nomi-
natus fuit
con-
scribit.*

*Coum Eua-
ratum.*

*Ant. lib.
16. ca. 12-*

*Herodes a
Salome
morus u-
trunq. fi-
lium vin-
cit, & se-
paratos
asseruari
precipit.*

*Ant. lib.
16. c. 13.
Herodes
contra A-
lexandru
& Aristobu-
lum in
iudicio
cogit.*

*Herodes
in iudicio
filios ac-
cusat.*

scire confessi sunt. Sed oblata est quædam velut ad præfectum castelli Alexandrii ab Alexandro scripta epistola, deprecante ut cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si partem interficerent: tamque armis quam aliis subditiis eos uti permetteret. Hanc Alexander Diophanti commentum esse dicebat, qui Regis erat notarius, homo audacissimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaque multis sæpe falso contcriptis, ob hoc postremo occisus est. torto autem castelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum quæ delata erant verum esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen asseruari præcepit. Euryselem vero domus suæ pestem, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritum datoremq; saluti appellâs, talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius quam certa famâ nunciaret, in Archelaum properat; aususq; dicere, quod Herodem reconciliaisset Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. Deinde in Achaia transgressus, ad similia facinora male quæsitus abusus est. Postremo apud Cæsarem accusatus, quod dissensionibus repleuisset Achaia, & ciuitates spoliaret, in exilium mittitur. atq; hoc eum modo pœnaz Alexandri & Aristobuli persecutz sunt. Hoc loco dignum est Coum Euaratum huic Spartiatz conferre. Namque hic cum amicissimus esset Alexandro, eodemque tempore quo Eurycles ibidem erat aduenisset, percontanti Regi super his quæ ille insimularet, iuratus nihil se ab adolescentibus audisse affirmavit. Nectamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: eumq; gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet. iidemque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, ut salutem suam consuleret: quasi Rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatam, quorum antea fuerat accusata: quod Syllzo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occulte illi secreta Regis nunciaret. Et hoc fuit extremum, quo tanquam tempestate oppressi adolescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad Regem, eiq; monita Aristobuli prodit: atque ille ulterius durare non passus, utrunque filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Voluminium militum magistrum, & ex amicis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Roma naui delati, Regis literas reddiderunt, vellemeter quidem Cæsar ob adolescentes indoluit, verum potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, ut ipse sui dominus esset arbitrii: melius tamen facturum dicens, si in communi confesso propinquorum suorum, provinciarumq; rectorum de insidiis quæreret: eosque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si vero fugam tantum esse meditados, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cumque Berytum, quo Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præfederalunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Voluminium procurator, itemq; propinqui Regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum Regem: namque hunc Herodes, quod Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicio non produxit: sciebat enim quod si tantum visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si vero etiam dicendi copiam nacti essent, facillime Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem Rex, veluti cum presentibus ageret, commouebatur, & insidias quidem timide obiciebat: nam probationibus deficiebat. male-

dicta vero & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequeretur: eaque mortē grauiora esse confessoribus demonstrabat. Postremo cum nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter querens, acerbamque victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus cōdemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronūciavit. nec enim fas esse cum tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, eosque nonnulli alii secuti sunt. Tristem vero sententiam primus Volumnus dixit, cunctique post eum Herodis xmulatio, vel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adolescentes iudicavit. Tum autem vniuersa Iudza & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragicæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad patricium usque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde nauē Casaream deuectus, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interca vetus quidam Regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro affuetum atque amicum, & ipse diligebat adolescentulos: pre nimia indignatione mentis postremo circumiens clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse, naturam esse contusam, vitamque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam Regem ausus adire: mihi vero, inquit, omnium videris esse infelicitissimus, qui contra charissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduersis hoc eos agere, ut iustus successoribus destituatur, cum solo remaneas Antipatto, capi facile Regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque inilribus odiosus sit, propter eadem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adolescentium inisereatur, principum autem plurimi etiam palam grauiter ferunt. Hæc dicens, simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendī iubet. Ibi quoque tum alius quidam Regis tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus infania, semetipsum indicans præiit: ac mihi quoque Tiro, inquit, iste persuasit, ut occasione tendendi nouacula te occiderem: magnaue inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiusque filium, & tonsorem subdidit quæstioni. Cumque illi pernegarent, tonsor autem amplius nihil diceret, Tironem vehementius torqueri iussit: tumque filius eius, patris miseratione commotus, cuncta se Regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eoque relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsus ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adolescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, ut ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios vero in Sebasten missos, quæ non longo à Casarea intervallo distaret, præfocari iubet: eaque remature peracta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno auro sepeliendos. Hic finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

CAP. XVIII.

De conspiratione Antipatri contra patrem.

Antipatrum vero, cum iam sine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis exceperat odium, eundem scientibus illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihiloque minus timor eum

An. mūdi 3961.
an. Chr. na. 3.
Sententia in filios Herodū.

Tiro vetus Regis miles, Herodū salutem exorat.

Tironē est filio Herodis cōprehendi iubet.

Ant. lib. 16. ca. 19.

Alia falsa in Tironē & Alexandrū accusatio. Herodes Alexandrū & Aristobulū filios præfocari, cū Alexandro materno auro sepeliendos iubet.

Ant. lib. 17. c. 21.

An. mū-
di 3961.
an. Chr.
na. 3. -
*Antipa-
ter pecu-
nia & do-
nis homi-
num fauo-
rem sibi
conciliare
conatur.
Quantū
Herodem
perempto-
rum filio-
rum cadu-
punitur,
prolis eoru-
m miseria
ne ostendo-
bat.
Herodes
nepotes de-
spendet.*

*Herodis fi-
lius ex so-
ptam uxore
suscipit.*

non mediocris sollicitabat, crescente sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filii duo, Tigrades & Alexander: itemque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filizque Herodias & Mariamme. Sed Glaphyram quidē Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit: Berenicen autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: ut enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitavit. Idem vero etiam Pheroram muneribus aliisque obsequiis, atque amicis præterea Cesaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eueniebat, ut nec accipientium benevolentia quicquam profecerit: quibusque nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cum præter spem videret orbos pueros ab Herode curari: quantumque illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cum lacrymis opplesset oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsis autem orbitatis miseroordia cum natura commendat. Experiar itaque, ut et si pater infortunatissimus fui, aus tamen sim providentior, & a quib. post me regantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, ut ei curator sis necessarius: tuo vero Antipater filio Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem vero eius meus Herodes accipiet, ex pontifice aucto materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neque id quicquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorumque: nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quam patrea eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexteræ iunxit, benignissimeque consalutatis singulis dimisit concilium. Statim dirigit Antipater, quartoque dolore affectus esset neminem latuit pupillorum. namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat: iterumque de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filius præter Archelaum etiā Pheroram tetrarcham adiutorē habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens fletebatur, quanto viuientium puerorum studio, & quanta memoria mortuorum ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia statuit. & callide quidem patri surrepere timuit, scruenti acriterque vigilanti ad suspicandum. palam vero eum supplex adire ausus est, coramque deprecari, ne se honore priuaret, quod dignum esse iudicaret, nudumque Regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter auctum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filio socer esset adiunctus. Instantissime vero precabatur, quia numerosa esset Regia progenies, nuptias permutat. Nonem namque Regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamme pontificis filia: itemque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiamque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide vero Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phera, & alteram ex Elpide: duasque vxores sine filiis, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex

Mariamme. Cum igitur tanta proliq̃ copia supereffet, aliter nuptias
 lungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de
 pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfe-
 cerat casum reputans verebatur, ne etiam hi quandoque criminatio-
 nem Antipatri premium fierent. Sed tunc quidem scruioribus dictis
 eum protelat. Postea vero blanditiis eius adductus, sponsalia reformauit:
 ac primum ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium vero e-
 ius iungit filis Pheroræ. Hinc licebat aduertere, quantum Antipatri
 valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non po-
 tuit. hanc enim quamvis soror esset, atque hoc sæpe intercedente Lu-
 lia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæ nubere non passus est: sed ini-
 micissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio desisteret. posteaq; in-
 uitam Alexæ euidem ex amicis suis in matrimonium dedit: eiusque fi-
 liarum vnā Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Na-
 tarum autem Mariammes vna, sororis filium habebat Antipatrum, al-
 tera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro
 sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur:
 adiectaque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia
 singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore qua-
 rebat: cum præterea Pheroræ ei veluti iam confirmato Regi obsecun-
 daret. Quin & mulierum constata in aula consuetudo, nouas turbas ex-
 citabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, necnon & ma-
 tre Antipatri, multa in Regia insolenter agebat, ausa etiam duas Regis
 filias contumeliose tractare: cui rei maxime ab Antipatro erat obiecta.
 Itaque cum illi inuisæ essent, alias quidem morigeras habebant: sola
 vero Salome aduersabatur eorum concordia: quodque non bono Re-
 gis coirent, apud ipsum insimulabar. Cognita vero eius delatione mu-
 lieres, quodq; Herodes ægre tulisset, aperto quidem conuentu & fami-
 liaritate abstinerunt: contra vero & discordare inter se Rege audiente
 simulabant: cum his adeo colluderet Antipater, vt palam Pheroram mi-
 nime dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comen-
 sationes agebant: earumque consensionem fecit obseruatio firmior: cum
 horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille
 autem ardens iracundia, maximeq; aduersus Pheroræ coniugem, quod
 eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amico-
 rumque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini
 dedit, quodque Pharizis mercedem contra se præbuisset, fratremque
 sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremo conuersus ad
 Pheroram, vtrum, ait, se fratrem an vxorem veller optare? Cumque ille
 se citius vita dixisset quam coniuge cariturum, incertus quid ageret, ad
 Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora, vel eius coniuge,
 aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit.
 Verum ille palam præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat,
 metuensque obseruationem Salomæ, per amicos in Italia degentes, vt
 Romam proficisceretur, effecit perlatis literis, vbi Antipatrum aliquan-
 to post tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Hero-
 des nihil moratus, eum misit: eundis quæ viui forent, magna que pecu-
 nia liberaliter instructum, testamentumque vna ei portandum dedit,
 in quo Rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Hero-
 des, ex Mariamme Pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs
 itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum An-
 tipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam ante dixerat. Non
 leue autem cum Areta Rege suo certamen habebat, cuius & alios ami-
 cos interfecerat & Soemum in Petra oppido potentissimum, redem-

An. mū-
 di 3961.
 an. Chr.
 na. 3.

Herodes
 Antipa-
 tri blandi-
 tiis adduc-
 tus, spon-
 salia refor-
 mas.

Ans. lib.
 17. ca. 3.
 Antipa-
 ter expe-
 ctatione
 regni cer-
 ta nititur

Mulieris
 in aula
 consuetudo.

Ans. lib.
 17. ca. 4.

Herodes
 Antipa-
 tro, ne cū
 Pherora,
 vel eius
 coniuge
 vnquam
 colloqueretur
 edixit.

An. mū-
di 3961.
an. Chr.
na. 3.
*Fabatus
Procura-
tor Casa-
re apud
Herodem
secretorū
Syllai pro-
ditor.*

proque Fabato procuratore Cæsaris fautore utebatur etiam in Hero-
dem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Sylla o alienavit:
ac per eum quæ Cæsariusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset,
acculabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non
quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam
Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur,
secretorum Syllæ proditor factus est: regique indicavit, quod Syllæus
Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, eumque; asseruam opor-
teret. Neque Rex id facere dubitavit: quoniam Corinthus iste, licet in
aula Regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox
non illum solum corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum
reptos, unum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæ-
sitioni, magna pecunia Corintho, ut Herodem occideret, persuasisse
confessi sunt: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Ro-
mam transmissi sunt.

C A P. XIX.

De veneno Herodi parato & quomodo compertum sit.

*Herodes
Pheroram
cū uxore
civit.*

AT Herodes Pheroræ vehementius immincebat, ut repudiaret vx-
orem: neque quomodo mulierem plecteret inveniebat, cum multas in
eam odii causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supra mo-
dum indignatus eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in
tetrarchiam suam recessit, iuratus unum sibi ex illi finem fore mortem
Herodis, neque ad eum reuersurum esse dum vixerit. Denique nec a-
grotum quamvis sæpe accitus fratrem inuicere voluit, cum quibsdam
mandatis eum quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem præter
spem conualuit. Postquam autem Pheroras in morbum incidit, tum He-
rodus patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissime
curatum voluit: sed morbum superare non quivit: intra dies enim pau-
cos est mortuus. Quem licet vique ad ultimum vitæ diem dilexisset He-
rodus, tamen quod illum quoque; veneno peremisset, fama vulgatum est.
Verum eius corpore in Hierosolymam deportato, iussu maximo cun-
ctæ genti denunciauit, clarissimæque; funus sepultura dignatus est. Unus
quidem interfectior Alexandri & Aristobuli, hunc exitum vitæ sortitus
est. Transiit autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu
Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cum Regem
tristes adissent, fratrem ipsius Pheroram veneno interemptum esse di-
cebant. nam quendam ei cibum obrulisse coniugem suam, non eo quo
solebat modo conditum: eoque; sumpto illum morbo protinus esse cor-
reptum. Venisse autem ante biduum, matris actoris eius accitu quā-
dam veneficam mulierculam ex Arabia, ut venenum Pheroræ conñe-
ret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio:
namque illi notam fuisse. Percussus igitur plurimis suspicionibus Rex,
ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibiq; tam exclamat
aliqua doloris impatiens: Deus cœli terræque; rector, in matrem Anti-
patri, quæ nobis horum malorum causa est, vindicet. Hoc Rex initium
nactus, persequeretur ulterius indaginem veritatis. Mulier vero & ma-
tris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiusque; mulieribus, & occul-
tos eorum conuentus aperuit: quodque Pheroras & Antipater redeun-
tes à Rege, tota cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus ex-
clusis & ancillis. Vna quidē libertinarum hæc indicavit. Cum autē an-
cillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta congruere,
qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras vero
trans flumen fecedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, &

*Pheroras
moritur,
& Hiero-
solymis se-
peliatur.*

*Ant. lib.
17. c. 5.*

*Venefica
muliercu-
la ex A-
rabia.*

*Confessio
muliercu-
larum in
tormenta.*

post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumque coniuges transi-
 rus esset Herodes. Necalicui posse parcere, qui Manammē eiusque fi-
 liis minime pepercisset: ideoque melius esse, ab hac bellua quam lon-
 gissime fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum cōquerentem, quod
 cum ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuuenesceret, seque
 10 tasset prius quam regnare incipiat moriturum: aut si vnquam ille dece-
 beret, (quando autem istud futurum) voluptatem sibi successione om-
 nino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est, Ale-
 xandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque spem ademptam.
 esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni
 successorem, sed Mariammes filium scripserat hæredem. Quaquidem
 in re profusus cum senectute delirare, si testamento suo standum arbitra-
 retur, se namque ut ex eius progenie nemo superesset curaturum. Quin-
 etiam cum omnes patres, quibus inuisi vnquam filii fuerunt, odio vin-
 cat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi, ne cum
 Pherora colloqueretur, centum talenta donasse: atque cum Pheroras
 diceret, quid enim per nos iam debatur? respondisse Antipatrum, vnam
 cum his ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. Verum hoc nequa-
 quam fieri posse, ut tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua
 20 nec amicis esse palam liceret. Denique nunc occulte, inquit, conueni-
 mus: licebit autem aperte, si virorum spiritum manusque habeamus.
 Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt, & quod Pheroras cum illis Fe-
 tram fugere cogitasset. Ut omnibus autem dictis Herodes crederet, cen-
 tum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur an-
 te alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eamque omni
 ornatu, quem illi donauerat, spoliata, multis comparato talentis, ex-
 pellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Ti-
 more autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: mul-
 30 tosque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret, in tor-
 menta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui pro-
 curator erat Antipatri, & ex illius tormentis compertit, necandi sui cau-
 sa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quemdam Anti-
 niphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudio-
 nem, ac Pheroræ tradidisse: cui mandasset Antipater, ut Herodem occi-
 deret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram vero ve-
 nenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim Rex
 quod acceperat affectu iuber. Illa vero quasi allatura egressa, de tecto se
 præcipitem dedit, ut eo modo probationes & Regis tormenta præueni-
 40 ret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repe-
 teret, non in caput, sed in diuertim delata partem; periculum mortis
 euasit. Portaque ad Regem, ubi respiscere potuit (nam casus tam
 perturbauerat) quam obrem se præcipitasset interrogata, adiutante Re-
 ge, quod vera dicenti remitteret omne supplicium: si falsa promerē
 maluisset, corpus eius tormentis absumeret; neque sepultura quicquam
 relinqueret: paulisper tacuit. deinde, quid, inquit, secreta custodio, quā
 Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruatur? Audi
 Rex, & tecum Deus mihi testis veritatis, qui falli non potest: Cum Phe-
 50 roræ morituro lachrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En
 multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam
 qui sic me diligere, inuisum habui, & necare cogitauit: qui tanto nunc
 mihi, quamuis ne dum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem im-
 pletatis præcium fero: tu vero quod in eum seruas, telictum nobis ab
 Antipatro vedendum; huc affer præpète, meque vidente consume; ne ad
 inferos quoque vtricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita ut ius-

An. m.
 di 3961
 an. C.
 921. 3.

Davidem
 Alexan-
 dri matri
 omni orna-
 tu spoliata
 tām Hero-
 des ex-
 pellit.

Pherora
 coniunx
 quid cum
 veneno sit
 actum, in-
 genue sa-
 tetur.

An. mē.
di 3961.
an. Chr.
nat. 3.

*Divina
vltio nul-
lum scel'
impuniū
relinquit.*

*Antipa-
tri in Ar-
chelaum
& Philip-
pum fra-
tris infi-
dia.*

*Antipa-
ter scripto-
ribus epi-
stolarum,
quas in
fratrum
perniciem
simulat,
ingentem
pecunia
summam
erogat.
Ant. lib.
18. cap. 8.*

fit attuli: & magnam quidē veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum vero mihi propter dubios casus, & quā metuerem, referuavi. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: Rex vero in matrem fratremque Antiphili contulit quæstionem. Verum hi quoque Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur, illumque venenum a fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incertarum rerum exploratores atque indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam Pontificis filiam Mariam-men, consociam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filii quoque potēna coercuit. Nam quem illa perpererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

C A P. XX.

De Antipatri in Herodem malignū studiū deprehensū & vltū.

Posthæc etiam Bathyllus, nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namq; is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum fecens, hoc est, aspidum virus, aduenerat, aliorumque serpentum succos: vt si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in Regem armaret. Idem vero præter susceptam cōtra salutem patris audaciam, velut operam subcisiuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studiis Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magnique animi Regis filii, quos Antipater velut imminentes spei suæ remouere festinans, quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit, quod multis partem maledictis carperent. ac de Alexandri & Aristobuli nece manifeste quererentur, seque accitos esse grauius ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, idque maxime sollicitabat Antipatrum. Quin etiam prius quam proficisceretur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patremque adeundo vitandæ suspitionis causa, fratres purgare simulabat: quædam falso scripta, quædam vero adolescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecuniis datis, sumptuum confundere tentabat indicia, vestem preciosam variaque stragula, poculaque argentea, necnon & aurea comparando, aliaque plurima instrumenta, vt preciorum magnitudine mercedes falsariis erogatas celaret. Denique ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæ. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore contestis, cum omnia quidem tormenta de patricidio, epistolæ vero de iteratis fraticidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciauit, quamuis inter scelus probatum, & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorem fratrum manes obmutescēbat. Denique Roma literas misit, continuo se venturum esse, quodque honorifice dimissus esset à Cæsare nuncios. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timensque ne si quid præcisset, forte caueret, ipse quoque literis beneuolentium simulans, & alia familiarissime scripsit, & vt reuerſionem suam maturaret orauit. Nam si properasset matris suæ quoque offensionem posset componere, quam expulſam esse,

non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ suscepit epistolam apud Tarentum, eumque vehementer luxerat: id autem nonnullis de patris laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris erat, quod insidiis pro voto non cesserant: neque tam Pheroram flebat, quam malefactorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando forte deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi red-
 dita, quam supra memorauimus, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quandam materni calūs cogitatio, anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant, ne prius patrem conueniret, quam pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, ne forte criminibus matris adderetur. Minus autem prudentes, & videnda patris cupidi magis, quam quid Antipatro esset vile considerantes, ut properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam prauæ suspicionis, & occasione præberet calumniantibus. Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factum: nec enim præsentem illo quæquam id ausurum fuisse. Absurdum autem videri, propter suspensiones incertas certis bonis carere, neque mature se patri reddere, ab eoque regnum accipere, quod solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissusque in Sebastum Cæsarem portum deferretur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima sollicitudo cum omnes eum deuitarent, nullusque auderet accedere. Nam et si semper & que inuisus erat, odio tamen ut proderetur tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex Rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, solusque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel claris eo quisquam deductus est, cum Romam nauigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimvero clades ille domesticas intelligens, calliditate celabat, metuque penè mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes vlla erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certumque nihil ei de demo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim Regis interminatio prohibuerat. Unde interitum etiam spes eum pertentabat hilior, aut nihil esse deprehensum, aut, si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in Regiam venit, qui à prima iam aua cum iniuria sunt repulsi. Foris autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatusque audacia, velut eius salutandi causa, propius accedebat: cum ille obiecta manu & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, ut me amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus sis. Disceas, impium caput: neque me attingas prius quam criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicem, qui opportune præsit est, Varum. Abi, & quemadmodum te purges in diem crastinum meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupescens Antipater, quia respondere nihil poterat, reuersus est. Cum autem ad eum venissent mater & vxor, cunctas ei probationes exposuerunt. Tumque recepta mente, quo pacto sese defenderet cogitabat. Postero autem die Rex adhibito propinquo atque amicorum consilio, Antipatri quoque; amicos vocat. Ipse autem cum Varo residens, cunctos indices iussit adduci, in quibus erant etiam serui matris Antipatri quidam pridem comprehensi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuscemodi. Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt, caue ne ad eum venias, nisi aliquod auxilium à Cæsare impetraueris. Itaque his una cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cumque pronus ante pedes patris cecidisset,

An. mū-
 di 996.
 an. Chr.
 nat. 3.
*Antipa-
 ter ut re-
 uersionem
 suam in-
 teraret,
 scribit Ho-
 rodes.
 Antipa-
 ter Phero-
 re mortem
 vehementer
 luget.*

*Antipa-
 ter Cæsa-
 rem omni-
 bus iuui-
 su.*

*Quomodo
 Antipa-
 ter Roma
 domum
 reuersus
 ab Herode
 fuerit ac-
 ceptus.*

*Iudicium
 contra An-
 tipatrum
 cui præsi-
 des Varo.*

An. mū-
di 3961.
an. Chr.
nat. 3.

*Herodis
in iudicio
Antipatrum
accusa-
tio.
Beneficio-
rum Hero-
dis in fili-
os collato-
rum reci-
tatio.*

*Herodes
Antipa-
trum pra-
reliquis fi-
liis amma-
nis, pluri-
maque in
eum bene-
ficia con-
tulit.*

*Responsio
de accusa-
tione Anti-
patri.*

set: oro, inquit, pater, ne quid de me prauidices, sed integras aures satisfactioni meae praebas. Demonstrabo enim me innoxium, si tu velis. Ille autem magna voce imperato eis silentio, ad Varum locutus est. Quod & tu Vare, & quiuis iustus iudex, Antipatrum morte dignum indicauerit, certe scio. Vereor autem ne mea quoque tibi sit inuisa fortuna, omnique calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. At qui hoc tibi magis miserandus videri debeo, quod erga tam sceleratos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnum detuleram, eosque Romae educatos amicos Caesaris feceram: sed quos aliis inuidendos Regibus emulandosque constitui, mea salutis hostes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Isti enim quod iuuenis & successor meus futurus esset, maxime securitas quaerebatur. At vero hic belua, patientia mea supra quam satis erat expletus, in me satietatem suam profudit: eique diu viuere sum visus, meamque senectutem grauius tulit, Rexque fieri non nisi patricidio passus est. quae quidem profecto noni qua ratione cogitauit quod eum ex agro abiectum reduxerim, & exclusus quos mihi Regina pepererat filiis, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor mea mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui, qui Antipatri gratia spes eorum iustas abrupti. Quid enim tantum de illis, quantum de isto bene sum meritus: cui viuus etiam potestatem meam pene concessi: aperte autem regni successionem testamento reliqui, & praeter destinatos ei separatim quinquaginta redditus talentorum, sumptum passim mea pecunia subministraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quemque solum ex omni familia mea, tanquam patris seruatorem, Caesari commendaui. Aut quid illi tantum sceleris, quantum Antipater admiserunt? quodve de his habui indicium, quale demonstrauit huius insidias? etiam approbo, quia ausus est aliquid patricida, rursusque veritatem dolis sperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego istam beluam noui: & quam sit verisimilia dicturus, iam nunc propicio, stetusque simulatos. Hic est qui me quondam monebat, vt viuum Alexandrum cernerem, neque meum corpus omnibus crederem: hic est qui usque ad cubile meum solebat ingredi, & circumspicere ne quis mihi forte parasset insidias: hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur luctum peremptorum, & viuentium fratrum beneuolentiam diiudicaret: hic propugnator & satelles meus. Quum eius calliditas Vare in mentem venit, & quemadmodum singula simulasset, vir me credoviueret, tamque grauem insidiatorem quo pacto effugerim miror. Veruntamen quia fortuna quaedam excitat contra me domum meam, mihi que amicissimi semper insensu sunt, ego quidem factorum iniquitatem flebo, & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo autem qui meum sanguinem sitierit elabetur, etiam si per omnes filios indicia ventura sint. Haec dicens, ipse quidem interrupto sermone tacuit, dolore confusus. Nicolaum autem vnum ex amicis probationes insit exponere. Inter haec autem Antipater sublato capite, cum profectus ante patris pedes maneret, exclamavit: Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego patricida, quem tu semper seruatorem te habuisse commemoras? Aut si ficta, vt dicis, simulataque mea pietas fuit, cur in aliis tam calidus, in hoc adeo demens fui, vt non intelligerem, quod si homines lateret tanti sceleris cogitatio, coelestem latere iudicem omnino non posset, qui vbique praesto esset, & cuncta conspiceret? An fratrum exitus ignorabam, quos ob id Deus vitus est, quia tibi male cogitauerant? Quid autem fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odii suspicio? Sed diligebam. An ex te metus aliquis?

Quia tui formans, alii timendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Multominus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem, immanisque bectis animum gererem, certe manucti patris beneficiis vincerem: quem, sicut tu dixisti, reduxeris, totque filiis anteposueris, viusque Regem declaraueris, aliorumque bonorum magnitudine reddideris inuidendum. o me miserum; acerbissimamque peregrinationem meam, quam longum liuori tempus, magnumque infidianibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater tuisque rebus abieram, ne Syllanus tuam contemneret senectutem.

10 Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terre Cæsar, qui me patris amatorem sæpe vocitabat. Accipe pater has eius literas. hæc fides in me criminationibus veriores: his me defendo: hæc affectus erga te mei argumenta certissima: recordare quam inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias non ignotans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu compulisti vt darem accusandi tempus inuidi. Verum ad iudicia veniam. Ecce adsum, terra marique nihil viqueam patricida perpeffus. Sed nondum me hoc argumento diligas. nam & apud Deum, & apud te pater, condemnarum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, per viscera mea pergant instrumenta poenarum, ne parcas sceleris corpori. Nam si patricida sum, tormentorum expertus mori non debeo. Talia cum lacrymis ac ciulatu vociferans, & omnes alios, & Varum ad misericordiam prouocauit: solum autem Herodem, quo minus flecter, iracundia conuinebat, documentis verbis intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipetri caliditate præfatus, & misericordie spem abtulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia illi ascribens: maxime vero fratrum interitum, quos ipsius calumniis infectos esse demonstrans, etiam superscriptibus eum infidari quasi successione captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, multo minus a fratribus abstineret. Cum autem ad veneni probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Phœrota crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptis que Regis amissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis alitis dictis & probatis perorauit. Varus autem cum respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius eloquutus, quam, Deus testis est innocentiam meam, silensque iaceret, venenum petiit, idque cuiuspiam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eoque statim mortuo, quidam in secretis cum Herode secretinatus, gesta in consilio Cæsaris scriptis, posteroque die inde discessit. Nihilominus Rex Antipatrem in oculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit: Post hæc Salomem apparuisse infidelis arguebatur Antipater. Quendam enim de seruis Antipatri Romæ venerat, epistolas ferens quasdam Aemren. eam tunc, anouisse illis: quibus ad Regem scriptis, innotuissimum Salomem epistola inter literas illis reperta, clam ei beneuolentiam ostendisse. Ipsius autem Salomem epistolis & maledicta in Regem acerbissima, & accusatio matris continebantur. Sed hæc ab Antipatro erat fides: isque Aemren pecunia corruptum, ad Herodem eas mitti peruersaferat: Epistola enim eiusdem inuolucris ad ipsum scripta id prædixit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certo sciens, regem sorori suæ minime posse parere, si eas recitauerit. Bene autem facies si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fuoris. Hæc epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, Regem subitæ cogitatione, ne forte etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quodque pene soferem

An. mēdi 1961.
an. Chr. 22.9.

Antipater Romæ
& Cæsari
probat 10
fui allo-
gatus.

Nicolaus
iussu Re-
gis contra
Antipater-
trum atro-
cissimam
accusationem infi-
nit.

Peroratio
Nicolai.

Venenum
in quodā
capite dū
uato pro-
batur.

Alia ad
uersum
Antipa-
trum ac-
cusatio.

An. mū-
di 3963.
an. Chr.
na. 1.

*Herodes
de Anti-
patro sup-
pliciu sum-
mere cogi-
tas, pro-
ptereaque
nomen i-
psius in
testamen-
to delet.*

*Ant. lib.
17. ca. 2.*

*Iudas &
Machabius
populum
in aquila
auram tol-
lerent, hor-
rentur.*

*Iuvenes
qui aequi-
lam au-
ream ab-
stulerant,
ab Herode
clausi,
indamina-
tur.*

propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est ultra cunctatus, quo minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, gravi morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla & in Salomen fitione constata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, Regemque scripsit Antipatrum, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater infirmulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itemque amicis & liberis, prope quinquaginta: cæteris quoque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

CAP. XXI.

De aquila aurea, morte Antipatri & Herodi.

MORBUS autem ingrauescebat, quod cum senectus pariter ac moeror urgeret, & annos iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeo habebat afflictum, & nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Actiorem autem faciebat æritudinem, quod Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cum ipse conualuisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidi etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophistæ duo, qui summe scire leges patrias videbantur, & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sephoræ, & alter Margali Machias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cum leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cum Regem audissent moerore, ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, ut Deus vindicaretur, fabricataque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut vulnus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quod supra maximam portam templi Rex aquilam collocauerat auream. Eamque tunc monebant sophistæ ut tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recusare: sic enim decedentibus, & animam immortalē, & bonarum rerum sensum persequeretur perpetuo: minus autem fortes & sapientie suæ nescios amare animam imperitia: magisque morbo cupere, quam virtutem deungi. Dum hæc illi disserterent, rumor subito peruegit, Regem fero iam mori: unde etiam confidentes adolescentibus coronam adhibuit, ipsoque mercedis, quam plurima multitudo venerat in templo, crasso demissi funibus, aquilam ex templo auream secutibus ab eo collant. Quare statim Regis duci nunciata, non parua illa manus comitum ad templum cucurrit: & prope ad quadraginta iuvenes comprehensit, Regi exhibuit. Qui primum interrogati, an aquilam ipsi auream commisit, aut essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubete, legem patriam responderunt. Cum vero, quid esset iustitiam, quibus iustitiam mitteret, ab his quaereretur: quia post mortem bonis plurima suspenderent, abseruerunt. His itaque Rex commotus, magnitudinem iusticie mortuum superat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quod occasione legis patriæ quædam mala tentassent, velut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quaestio iret, precabatur, ut primum facinoris suastibus, deinde in eo deprehensis poenæ subditis, rectoris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos Rex qui funibus

demissi

demissi erant cum sophistis viuos incendi, & reliquos qui vna comprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum eius corpus morbo occupatum, variis doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduis autem vexabatur colicis tormentis, pedesque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredoque virilis membri vermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta cum suspiria membrorumque; omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem eam esse dicerent sophistarum. Ille autem, quamuis cum tot morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat, & remediis excogitatis salutē sperabat. Denique Iordanem transgressus, apud Calliroen aquis calidis utebatur, quæ in lacum veracē bituminis, qui asphaltites vocatur, effluentes, pro dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, vt etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. deinde perturbatis quæ eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere visus est. desperata vero salute, militibus quinquagenas drachmas, multamque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit. Cum autem rediens ad Hierichunta venisset, atra iam bili correptus, & pene ipsi morti minabatur: factumque nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusque vici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se vocatis: scio, inquit, mortem meam festis gaudiis celebraturos esse Iudæos. Verum per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulture assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros qui habentur in custodia, cum animam efflauero, statim militibus circumdatos occidite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnisque domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat epistolæ sunt alatas, quibus Acmen ancillam Iuliz iussu Cæsaris interceptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribusque rursus victus, (nam inedia tussisque pariter violentia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptoque malo etiam cultellum poposcit: secum n. comedere consueuerat. Deinde circumspexto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cum vero Achiabus cōsobrinus eius accurrisset, manumque continuisset, vlulatus maximus in regia statim, quasi Rex mortuus esset, excitatus est. eoque propere audito, Antipater fiduciam recepit: latusque iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, vt se soluerent atque dimitterent: quod eorum principes non solum ne fieret obstitit, sed etiam Regi velociter nunciavit. Ille autem fortius exclamans, quam vires ægrotantis valebant, continuo satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuumque sepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rursus corrigi testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximū Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham vero Antipam. Post interitum autem filii quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta vero & septem, postquam Rex à Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus, secunda fortuna vsus est, si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto consecratum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicitissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem Regis exercitus, cum marito progressa, victos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum di-

An. mēdi 1961. à Christ. na. 1.

Inuenitur cum Sophistu capiti demnati, inter sciantur. Herodes variis morbis vexatur.

Ant. lib. 17. ca. 9.

Herodes morbis obitum, a quo calidus vitatur. Atra bilis Herodi mortis minatur.

Herodes Roma litera quib. Acmen

iussu Cæsaris intercepta, & Antipatrum morte damnatum esse significatur, accipit.

Herodes doloribus victus, sibi ipsi violentæ manus inferre cogitat. Ant. lib. 17. c. 16. Mortis Antipatri.

An. mū-
di 3963.
à Christ.
na. 1.

Ant. lib.
17. c. 12.

Militibus
ac multi-
tudini Re-
gis mors
nuncia-
tur.

Archela⁹
post pa-
tris obitū
Rex decla-
ratur.

Qua mu-
nificētia
Herodes
sepultus.

cens mutasse consilium, & vnumquenque iussisse domum dimitti. At-
que ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem
cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptole-
mæus annuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum
corpi dicere, & multitudinem consolari. Relictamque ab eo militibus
epistolam recitauit, in qua multum rogabat, vt beneuolo animo succes-
sorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in
quo Phippum quidem hæredem Trachonis, proximarumque regionū
tetrarcham vero, sicut supra diximus, Antipam: Regem autem Arche-
laum scripserat: eidemque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assi-
gnatamque regni administrati noticiam. Omnium nanque dispositio-
num suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera
vero seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto confestim cla-
mor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesq; per cunctos
& populos adcentes, suamque promittebant, Deique beneuolentiam
precabantur. Hinc ad sepeliendum Regem operam contulerunt. Ni-
hil autem munificentie prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum
extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat
gemmis aureque distinctus, thorax autem purpura variatus, corpusq;
super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impo-
situm: corona vero desuper aurea, sceptrumque in dextra, & circa le-
ctum filii cum propinquis. præterea satellites agmenque Thracium,
Germanique & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecede-
bant. Cætera vero militum manus armata, ducesque suos ordinumque prin-
cipes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores fe-
rebant: corpus autem per ducenta stadia porratum est in castellum He-
rodis: ibique secundum ipsius Regis mandata sepultum est. Et He-
rodis quidem Regis hic finis fuit.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER II.

SVMMA CAPITVM LIBRI II.

De bello Iudaico.

- I. De successoribus Herodis, & vltione dirapta aquila aurea.
- II. De pugna & strage Hierosolymis inter Iudæos & Sabinianos.
- III. De Varigessu circa Iudæos crucifixos.
- IIII. De ethnarcha Iudæorum instituto.
- V. De subditio falsæ Alexandro, eoque deprehensæ.
- VI. De Archelæi exitio.
- VII. De Simone Galilæo, & tribus sectis apud Iudæos.
- VIII. De Pilati regimine.
- IX. De superbia Caij, & Petronio Praside.
- X. De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte.
- XI. De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.
- XII. De tumultibus in Iudæa sub Felice.
- XIII. De Praefidis Iudææ Albino & Floro.

XIII. De Flere fauiente in Iudaeos Cafarienfes & Hierofolymitanos.

XV. De alia oppreffione Hierofolymorum dolo Flori.

XVI. De Pelitana tribuna, & oratione Agrippa ad Iudaeos, ad obediendum Romanis hortantur.

XVII. De capta rebellione Iudaorum contra Romanos.

XVIII. Decade Anania Pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

XIX. De Iudaorum maxima frage Cafarea & in eum Syria.

XX. De Iudaorum alia grani cade.

XXI. Iudaei Alexandria occifi.

10 XXII. De clade Iudaorum, autem Cefio.

XXIII. De pugna Cefij contra Hierofolymam.

XXIV. De obfide Hierofolyma a Cefio, & frage.

XXV. De Damafcorum fanctia in Iudaeos, deque Iofephi studiis in Galilea.

XXVI. De Iofephi periculis & euafione, & Ioannis Gifcali malitia.

XXVII. Tiberias a Iofepho recuperatur & Saphoria.

XXVIII. Quomodo Hierofolyma bello fe praeprauerunt: deque Simonis Giora tyrannide.

CAP. I.

De fuffefforibus Herodi, & uifione direpta aures aquile.

Archelao autem Romam proficiscendi neceffitas turbarum nouarum principium fuit. Diebus enim septem in lugendo patrem conſumptis, epulisque ſeralibus prolixè populo exhibitis (Hic autem mos apud Iudaeos neceſſario multos ad inopiam redegit: nam qui cum neglexerat, impius æſtimabatur) candida veſte indutus procedit ad templum. Ibiq; variis fauoribus exceptus à plebe, ipſe quoque in excelſo tribunali, folioque aureo reſidens, humaniſſime vulgus admittit: eisq; & quod ſepulturam patris ſedulo curauiffet, gratias egit, & quod ſibi quaſi certo iam Regi, magnos honores habuiſſent. Verum ſe tamen ait non poteſtate ſolum in terim, ſed etiam ipſo Regis nomine temperare, donec à Caſare ſibi fuerit confirmata ſucceſſio, qui etiam teſtamento rerum eſſet omnium dominus conſtitutus. Idcirco enim ſe apud Hierichunta voluntati exercitus reſtitiffe, cum ſibi diadema voluiſſet imponere. Cæterum pro alacritate ac beneuolentia, æque militibus ac populo plenam ſe viciffitudinè relaturum, ſi ab his quorum etiam eſſet imperium, certus Rex declaratus fuiſſet: ſtudioq; ſibi eſſe, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauiſa multitudo, ſtatim eius mentem magnis tentare petitionibus cepit. Namque alii tributa leuari, alii veſtigalia tolli, quidam ſolui cuſtodias acclamabant. Cunctis autem poſtularis, in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hoſtiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem ſubito poſt meridiem congregati non pauci nouarum rerum ſtudioſi, vbi communis luctus de Rege ceſſauit, propria lamenta ſuſcipiant, ſtentes eorum caſum, quos propter abſciſſam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, ſed clariſſimis queſtibus, ſietuque iuſto & planctu ciuitas perſonabat, virorum cauſa videlicet, quos pro templo ac legibus patriis interiſſe dicebant. Eorum autem mortis poenas, ab illis quos Herodes pecunia donauiffet, repetendas eſſe clamabant: ac primum, quem is conſtituerat pontificem reiiciendum aliumque pietate præſtantem, magisq; purum optari debere. Quibus etſi

An. mēdi 1964.
à Chriſt.
na. 2.
Ant. lib.
17. c. 12.
Lucius et
epula Ar
chelai.

Archelaus
ſubditis
ſuis omni
beneuolen
tiam &
ſauorem
pollice
tur.
Seditio
propter So
phiſtas ob
abſciſſam
ex porta
templi a
quellam
auream
truncida
tos coor
ta.
Ant. lib.
17. ca. 12.

An. mē-
di 1964.
à Christ.
na. 2.

*Archelai
in seditione
fuit benignus.*

*Pascha
plurima
victimarum copia
solabatur.*

*Tria milia
Iudeo-
rum in Pa-
schate tru-
cidantur.*

*Sabinus
ad pecuni-
as custodi-
endas &
arces occu-
pandas ad
Iudaeam
venit.*

*Ant. lib.
17. c. 14.*

*Antipas,
posterior
superius
Herodis te-
stamenti
firmius of-
fense defen-
dens, de re-
gno cor-
tas.*

movebatur Archelaus ad ultionem, tamen eum professionis festinatio continebat metuentem, ne si multitudinem reddidisset inimicum, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quam vi experiebatur sedare turbatos: missoque magistro militum, ut quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis autores, ubi ad templum venit, prius quam verbum faceret, lapidibus prorurbarunt & aliis post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracunde omnia responderunt: neque numero aucti fuissent, ociosi fore videbantur. Itaque instante Azymorum die festo, qui apud Iudaeos Pascha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit: cum illi qui sophistas lugebant in templo confisterent, nutrimenta seditioni quarentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumpere, cohortem militum & tribunum qui etiam seditionis principes comprehenderent, eo dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius vero tribunus vix elabatur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conversi sunt. Sed Archelao sine eade iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per civitatem simul omnes, equitesque per campum: qui cum sacrificiis occupatos singulos inuasissent, prope ad tria milia hominum occidunt: reliquum vero manum per montes proximos discedunt. Pracones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnamqueque ut domum recederent admonendo. Itaque cum neglecta diei festivitatem, abiit ipse autem cum matre, necnon & Popla & Ptolemaeo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itemque rerum familiarium curatore. Vna vero egressa est cum filiis suis Salome, fratrisque Regis filii, generique, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa vero causa, quae contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea sit illis Caesaris obuiam Sabinus Syrtis procurator, ad Iudaeam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis, quem ulterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemaeo. Et nunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properavit, neque thesauros paterne pecunie clausit Archelao: sed usque ad cognitionem Caesaris se otiosum esse pollicitus, apud Caesarem commorabatur. Postea vero quam sibi obstantium vnus Antiochiam petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigavit, mature profectus in Hierosolymam, Regiam tenet: custodumque principibus, itemque dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum discutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant, sed in observando singula quaeque perseverabant, causam custodire magis Caesari quam Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, posteriori superius Herodis testamentum firmitus esse defendens, in quo Rex ipse Antipas fuerat scriptus: eique se tam Salome quam multi alii cognati, qui cum Archelao nauigant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem, fratremque Nicolai Ptolemaeum, in quo pro fide apud Herodem probata, non nihil videbatur esse momenti. Namque illi fuerat amicorum charissimus. Oratori autem Irenaeo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat: unde etiam qui se monuerant, ut Archelao proptatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romae vero migraverunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quique praecipue liberi omnes sui quicquid esse cupiebant: & aut Romano magistratu admini-

strari, aut si hoc non impetrarent, Antipam regem habere. Ad hos etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epistolas accusauerat apud Cæsarem, Antipam vero multum laudauerat. Itaque digesta crimina Salomæ & ceteri qui cū ea sentirent Cæsari tradiderunt: & post eos Archelaus gossorum suorum perscripta capitula, patrisq; annulum per Ptolemæum, rationesq; administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem secuta præmeditans ea quæ ab utraque parte dicerentur, vbi & regni magnitudinem, multitudineq; seditionum animaduertit, atque insuper Herodis familiam numerosam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium vocat, in quo tunc primum ex Agrippa ac filia sua natum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atque ita partibus prosequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namq; is erat orator acerrimus eorum qui aduersabantur Archelao) accusationē proposuit, insimulans Archelaum, quasi verbis quidem de regno videretur contendere, re autem vera iam dudum rex esset effectus, & apud aures modo Cæsaris cauillaretur, quem iudicem successionis expectare noluisse. Nam post Herodis mortem, quibusdam vt diademata sibi imponerent subornatis, Regis eum morte in solio aureo residentem, partum ordines militiæ permutasse, partim condonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ velut à rege impetranda petiisset: maximorumq; reos criminum, quos pater suus vinxerat, absoluisse: qui cū ista fecisset, modo regni umbram à domino postulaturus venisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, vt non rerum sed vocabulorum dominum esse Cæsarem demonstraret. Ad hæc ei, quod etiam luctum patris adsimulasset, obieciebat: cum interdū quidem personam componeret in mœrorem, noctū vero ad commestrationes vsque potaret. Denique seditionem vulgi ex hac indignatione constatam esse dicebat. Totius enim orationis suæ vires, eorum multitudine qui circa templum cūsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festum quidem venisse: ad hostias vero, quas ipsi mactandas venerant, crudeliter esse iugulatos: tantumque in templo funerum esse congestum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile cōgessisset. Itaque huius crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni vnquam eum dignum esse visum, nisi cum sana mentis inops erat, animo deterius ægrotante quam corpore, & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset quod incolūmi corpore, omni que vitio purgata mente fecisset. Vt tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui antequam acciperet, tantum populum peremisset? Multa in hunc modū persecutus Antipater, multis ex numero circumstantiū propinquoꝝ in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit autē Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia eadē in templo necessario factam esse perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni solum, sed etiam ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suos aduersarios ipsos demonstrauit. Secundum vero testamentum idcirco ratum manere postulabat, quod Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsare constituisset, nam qui tantum sciret, vt rerum domino potestate sua cederet, nec vnquam in hæredis errasse iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cum autem omnibus expostitis, etiam Nicolaus perorasset, in medium progressus Archelaus, ad genūa Cæsaris accidit ocyus. Quo perbenigne Cæsar erecto, quod paterna

An. mū
di 3964.
à Christ.
nat. 2.

*Antipas
Archelaum
per e-
pistolas ac-
cusat apud Cæsa-
rem.*

*Cæsar opti-
mos Ro-
manorum
ad concilium vo-
cat.*

*Vehemēs
Antipa-
tri contra
Archelaum ac-
cusatio.*

*Antipa-
ter totius
orationis
suæ vires
in Arche-
laum exa-
cui.*

*Testamen-
tū ægro-
tante He-
rode mu-
tatum.*

*Antipa-
ter contra
Arche-
laum.
Nicolaus
defendit
Arche-
laum.*

*Archelaus
ad genūa
Cæsaris
accidit.*

An. mū-
di 3964.
à Christ.
nat. 2.

*Cæsaris or-
ga Arche-
laū benig-
nitatis &
humani-
tatis.*

*Ant. lib.
17. ca. 14.*

*Seditio in
Hieroso-
lyma.*

*Sabinus
arces occu-
pare, ac re-
gis pecu-
nia potiri
conatur.*

*Iudæi tri-
partita
manu ter-
na castra
collocant.*

*Sabinus
in altissi-
mā castel-
li turrim
suadit.*

*Pugna Iu-
daeorum
cum Ro-
manis.*

*Romani
porticus
succen-
dunt.*

quidem successionē dignus esset, ostendit: certum vero nihil pronun-
ciauit. Sed illo die dimisso concilio, secū ipse de cognitis deliberabat, v-
trum ex his qui testamento continerentur, aliquem regni oporteret
constituere successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo
enim personarum egere subsidio videbatur.

CAP. II.

De pugna & strage Hierosolymis inter Iudæos & Sabinianos.

SED antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Arche-
læi Malthæe morbo correpta moritur. Et variz literæ de Syria perla-
te sunt, Iudæos defecisse nunciantes: quod Varus fore prospiciens, in
Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, ut inccntores
seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur, ex
tribus quas ex Syria secum duxerat legionibus, vnam in ciuitate reli-
quit: atque ita in Anriochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in
Hierosolymam venisset, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modo
vim custodibus, ut sibi arces traderent, adhibendo, nunc maligne Re-
gis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fre-
tus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes
armatos avaritiæ ministros habebat. Feste autem quinquagesimo die,
quæ Penteostē à Iudæis vocatur: septies septem diebus exactis rediis,
ex eorum numero vocabulum nata non religionis solennitas popu-
lum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitu-
dinis ex Gallizæ, itemq; Idumææ & Hierichunte, transq; Iordanem po-
sitæ regionibus, factus est: cū indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæo-
rum, & numero simul & alacritate præstaret: & in tripartita manu ter-
na castra collocauerunt, vna in septentrionali regione templi, altera in
meridionali Hippodromum versus, tertiaque in occiduo prope regiam
tractu, circumfessosque Romanos vadique obsidebant. Sabinus autem
multitudinem pariter, eorumque spiritu perterritus, crebris quidem Va-
rum nunciis precabatur, ut quam mature ferret auxilium, quasi occasio-
ne delenda legione, si quid moræ interuenisset. Ipse vero in altissimam
castelli turrim, quæ Phasaelus vocabatur, euadit fratris Herodis cogno-
minem, quem Farthi necauerunt. Hinc legionariis, ut in hostes irue-
rent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, de-
scendere audebat. Eius autē præcepto milites obedientes, in templum
volant, vehementique cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo
desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabāt. Postea vero quam
multi Iudæi porticibus occupatis à vertice telis eos appetebant, pluri-
mi contrebantur: & neq; ex alto insculantes vicisci facile poterant, ne-
que cominus dimicantes ferebant. ab vtrisque tamen afflicti succendunt
porticus, opere, magnitudine atq; ornatu mirabiles. ibique tum multi
flamma subito comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes de-
siliētes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedētes præcipitabantur
ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladiis præ-
ueniebant. Qui tamen ex moribus obrepēdo in Romanos fecissent
impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur: donec omnibus
aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensoribus desi-
tuto manus milites attulerunt, & quadringenta ex eo talenta diripere:
quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos
multo plures, magisque pugnaces, tam virorum quam opum interitus in
Romanos contraxit. Oblessaque his Regia minitabantur exitum, ni-
si quamprimum inde secederent: Sabino, si vellet, vna cum legione

abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regionum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicolior erat, Sebastenorum tria millia, hisque Rufus & Gratus praepositi, vnus peditum rector, at vero equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atque prudentia, etiam si nullam mentem obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaque Iudaei quidem instare obsidioni, simul & castelli moenia tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt discederet, neu impediret habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulq; auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudaeam plurimis locis tumultus erat, multosq; ad regni cupidinem tempus impulerat, Nam in Idumaea quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armisq; instructi cum Regis decertabant: quibus Achiabius regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre praedium declinando. In Sepphori autem Galilae, Iudas filius Ezechiae latronum principis, ab Herode quondam Rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptisque regis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiae cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex Regis seruis, pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circueiens, & apud Hierichuntam Regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corruptis, facilem sibi praedam ex incendio comparans. Omnesque habitationes, in quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regionum peditum rector, ex Trachone sagittarios, itemque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio praeuenit, ardua valle fugientem, & ex transuerso percussus in ceruice deiecit. In cense sunt autem & quaecunque Iordani proximae fuerunt sedes Regiae, apud Betharantes quorundam aliorum manu constata ex locis vterioribus. Tunc etiam pastor quidam, cui nomen Athrongaeus, regnum affectare ausus est, quod vt speraret, vi corporis animaeque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac praeterca fratrum quatuor sibi simium robore, quorum singulis tanquam ducibus & latrapis attributa manu armatorum, ad incursum utebatur. Ipse autem veluti Rex maiora negocia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem post tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo praecipue Romanos, itemq; Regios, perseuerauit: cum nec Iudaeorum quisquam effugeret, qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: ceteri vero in eodem periculo constituti, auxilio Grati qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itemque alienigenas per omne bellum gestis, post aliquot tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximas ab Archelao, duo vero qui ztare sequebantur, in manus Grati ac Ptolemzi delati. Nam quartus Archelao passionem concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrociniali bello cum-

tam inflammabant Iudaeam.

An. m. di 3964.
à Christ.
nat. 2.

Am. lib.
17. an. 35.

Simon regis ser-
uus
Diadema
sibi po-
nit.

Athron-
gaeus pa-
stor quida
regnum
affectat.

Finis &
exitus
belli.

CAP. III.

De Varigefu circa Iudeos crucifixos.

An. mū-
di 3964.
à Chriſt.
nat. 2.

Ant. lib.
17. ca. 16.

Varus Ro-
manis cō-
tra Iudeos
fert ſup-
pētiam.

Varus ca-
ſellus, op-
nid' acci-
ſitatis
quibusdā
Iudeis ſi-
potitur.

Ammaus
exuſſa.

Varus ad
Hierofoly-
mā venit
cum exer-
citu, ac ſe-
lo viſu Iu-
daeorum
caſtra diſ-
ſicit.

Varus ad
2000. ſe-
diſioſorū
ſufficit.

Vari erga
Idumaeos
facilis.
ac boni-
gnitas.

Ant. lib.
17. ca. 17.

Archela-
um Iudaei
in ius vo-
cant.

Varus autem acceptis Sabini & principum literis, toti legioni me-
tuēs, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legioni-
bus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum
atq; optimatum auxilia convenire iussit. Adhuc à Berytis etiam, cum
per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi
vero in Ptolemaidem tam cetera manus auxiliorum, quam propter He-
rodis inimicitias Aretas Rex Arabum non cum exiguo numero equi-
tum peditumque pervenit, statim exercitus partem in Galilæam, quæ
Ptolemaidis propinqua erat, dirigit, amici sui Galli filio his rectore præ-
posito. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam vertit: & Sep-
phori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas vero eius seruitio
subiungauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciui-
tate quidem abstinuit, quod inter aliorum turbas nihil eam mouisse
deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur Arun, Pro-
lemæi possessionem propterea direptam ab Arabis, & qui amicis He-
rodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutissi-
mum: quem similiter, omnesque reditus ibi repertos depopulati sunt.
Cædis autem ignisq; plena erant omnia, nec prædationi Arabum quic-
quam obstat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arii cætero-
rumque indigne ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc pro-
gressus ad Hierosolimam cum exercitu, solo visu Iudeorum castra dis-
ſecit: & alij quidem per agros abire fugientes: qui vero intra ciuita-
tem degebant, suscepto eo, seditionis causas in alios conferēbant, nihil
quidē se penitus mouisse dicentes, sed propter diem festum receptam,
necessario multitudinem, in ciuitate obſeſos esse potius cum Roma-
nis, quam cum dissidentibus conspirasse. Ante vero obuiam ei venerat
Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exerci-
tum Regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu con-
ſueto. Sabinus enim nec in os Vari venire passus, iamdudum ex ciuita-
te ad mare discesserat. Varus autem diſpartitum aduersus autores tu-
multus per agros dimisit exercitum: multisque sibi exhibitis, quos mi-
nus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maxime vero nocen-
tium prope ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam
supereſſe decem armatorum millia nunciato, cōſeſſim Arabas domum
abire iubet: quod eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua
libidine & supra quam ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem
comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verum illi se Varo
prius quam in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus
autem multitudini venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsa-
rem. At ille cum ignouisset cæteris, in nonnullos Regis cognatos (erant
enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quod omni-
no contra Regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus
apud Hierosolimam compositis, eademq; legione, quæ dudum in præ-
sidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

CAP. IIII.

De ethnarcha Iudeorum instituto.

Romæ autem Archelao alia rursus cum Iudeis causa conflata est: qui
ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ liberū
petituri, Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & affabant

eis plus quam octo millia Iudzorum Romæ degentium. Itaque conuo-
 cato a Cæsare optimatum Romanorum amicorumq; concilio in Pala-
 tini Apollinis templum, quod priuatim ipsius erat ædificium admiran-
 dis opibus exornatum, multitudo quidem Iudzorum constitit cum le-
 gatis, contraque Archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab
 vtraque parte secreti erant. nam & cum Archelao stare propter odium,
 atq; inuidiam recusabant, & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris
 prohibebantur. Inter quos erat etiam Philippus Archelai frater, be-
 neuolo animo duobus ex causis præmissis à Varo, vt & Archelao subue-
 niret, etsi regnum Herodis nepotibus eius distribui placuisset, partem
 aliquam mereretur. Iussis autem accusatoribus exponere, quoniam con-
 tra leges fecisset Herodes: primum non se regem, sed omnium qui vs-
 quam fuissent, tyrannorum crudelissimum tolerasse dicebant. Deinde
 multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites questi sunt, vt beatiore
 mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum lacerasse corpora
 subiectorum, sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exterarum orna-
 uisse, populisque alienis Iudzæ sanguinem condonasse. Pro antiqua ye-
 ro felicitate ac patriis legibus, nationem suam tanta egestate simul ab
 eo acque iniquitate repletam. prorsus vt plures ex Herode paucis annis
 clades sustinuerint, quam omni suo maioris sui, postquam ex Babylo-
 ne discessere, perperam sunt. Xerxe tunc regnante ad discordias concita-
 ti. Verum se tamen ad eam modestiam ex aduersa fortunæ consuetudi-
 ne profecisse, vt etiam successione voluntariam acerbissimæ feruituris
 subirent: qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem
 appellassent nihil morati, & vna cum eo luxissent in ortem Herodis, ac
 pro eius successore vota celebrassent. Illum autem quasi inueneret, ne-
 non certus eius filius videretur, à exde trium millium ciuium regni
 sumpsisse primordia, & quia principatum meruerit, tot immolasse Deo
 hominum victimas, tot festo die templum cadaueribus impleuisse. Re-
 Æ igitur eos, qui de tantis malis superessent, aliquando respensisse ca-
 lamitates suas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere:
 atq; ab Romanis precari, vt Iudzæ reliquias misericordia dignas existi-
 marent, neue quod ex ea natione restaret, his obicerent, à quibus cru-
 delissime lacerabatur: sed patriam suam coniungi Syriæ finibus, ac per iu-
 dices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum
 iri, Iudzorum qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur,
 moderatis rectoribus obedire nosse. Iudzorum quidem accusatio ei-
 usmodi petitione conclusa est. Cum autem surrexisset contra Nicolaus, pri-
 mum eriminibus quæ in reges erant propolita, dissolutis, nationem cep-
 tit arguere: quia neque gubernari facilis esset, naturaque regibus vix
 paret. vna etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores contule-
 rant, infumilabat. Sed tum quidem partibus Cæsaris auditis, concen-
 tum diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub eth-
 narchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, si se dignum præbuisset,
 facturum esse pollicitus. Reliquam vero dimidiam in duas tetrarchias
 diuisit, duobusque aliis Herodis filiis attribuit: vnâ Philippo, alteram
 Antipæ, qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti cessat
 trans flumen Regio, & Galilæa: quarum ducenta talenta redditus erant.
 Baranæ vero & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zeno-
 nis, inter Iamnam, Philippo destinatæ sunt: quæ talentorum centum
 redditus ministrabant. Archelai vero ethnarchia Idumæam, omnemque
 Iudeam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro
 munere quia non repellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus impera-
 ret ei traditæ sunt, Stratonis pyrgus, & Sebaste, & Ioppe & Hierosoly-

An. mū-
 di 3966
 à Christi
 nat. 4.

Acti In-
 daorū ad-
 uersus He-
 rodem ei-
 usq; libe-
 ros, accu-
 satio.
 Herodis
 Tyrannis
 & crude-
 litas.

Iudai ab
 Romanis,
 vt Iudæa
 reitiquas
 misericor-
 dia di-
 gnas exi-
 stimaret,
 precatur.
 Nicolaus
 Archelau-
 um corā
 Cæsare &
 cōsiliariis
 ascendit.
 Archelau-
 um Cæsar
 Iudæa
 Esthmar-
 cham con-
 stituit.
 Regni inter
 Herodis
 filios
 distributio.
 Ciuitates
 quibus im-
 perauit
 Archelaus

An. mil-
di 3968.
à Christ.
nat. 4.
Salome
Iamnia.
Azoti &
Phasaeli;
du domi-
na.

ma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulſas, Sy-
riæ Cæſar adiecit. Erant autem redditus Archelai, quadraginta talenta.
Quin & Salomien præter illa, quæ teſtamento regis ei relicta erant, Iam-
niz dominam, & Azoti, & Phasaclidis idem Cæſar conſtituit: Re-
giamque apud Aſcalonem largitus eſt: ex quibus omnibus talento-
rum ſexaginta redditus colligebantur. Domum vero eius ethnarchiz
ſubdidit Archelai. Quin autem cæteris quoque Herodis propinquis
teſtamento relicta ſoluiffet, duas eius filias virgines extrinſecus quin-
gentis millibus pecuniz donauit: eaſque nuprum Pheroræ filiis collo-
cauit. Diuiſo autem Herodis patrimonio, etiam ſibi relictas ab eo facul-
tates ad mille talenta eis diſtribuit: exceptis ſuo nomine quibuſdam
rebus viliffimis propter honorem defuncti.

CAP. V.

De ſubditicio falſaque Alexandro, eoque deprehenſo.

Ant. lib.
17. ca. 18.
Iuuenis
quidam
ſe Alex-
andrum,
quem He-
rodes no-
cauerat,
eſſe men-
tiſus, Iu-
dæarum
plurimos
fallis.

Interea quidam iuuenis natione Iudzus, apud quendam libertinum
Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum ſe formæ ſimili-
tudine, quem Herodes necauerat, Alexandrum eſſe mentitus, fallendi
ſpe Romam venit. Huius autem facinoris habebat ſocium quendam
gentilem ſuum, omnes regni actus optime ſciẽtem: à quo inſtructus,
affirmabat eorum ſe miſericordia, qui ſui atque Ariſtobuli occidendi
cauſa mihi fuerat, ſimilibus corporibus ſubditis, morti eſſe ſubreptos.
Denique hiſ multos iam Iudæos ſeſellerat, in Creta degentes: ac libe-
raliter illic acceptus, Melumque inde tranſmiſſus, ibique ampliore quæſu
cumulatus, etiam hoſpites ſuos magna veriſimilitudine Romam ſecum
nauigare pellexerat. poſtremo delatus Dioſcarchiam multisque munerib.
ab Iudzis eius loci donatus, quaſi Rex à paternis amicis deducebatur.
Ad hoc enim ſidei proceſſerat formæ ſimilitudo, vt qui Alexandrum il-
lum viderant, planeque nouerant, hunc eum eſſe iurarent. Igitur omnes
etiam Romæ Iudæi, viſendi eius ſtudio circumfuſi properabant: & in-
finita multitudo per vicorum anguſtiæ, quocumque ferebatur conuenie-
bat. Tanta namque dementia multos ceperat, vt illum ſella portarent,
ac regale obſequium propriis ei ſumptibus exhiberent. Sed Cæſar Alex-
andri vultum optime ſciens (accuſatus enim apud eum fuerat ab He-
rode) & ſi prius quam videret hominem, fallaciam ſimilitudinis ad-
uerterat, hilariori tamen animi ſpei non nihil indulgendum putauit: &
Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, miſit, vt ad ſe
adoleſcentem deduceret. Qui illo conſpecto, ſtatim perſonæ differen-
tiam coniectura deprehendit. Maxime vero, vbi corporis eius durticem,
& ſeruilem formam conſiderauit, intellexit omne commentum. Valde
autem commotus eſt dictorum eius audacia: de Ariſtobulo enim per-
contantibus, ſaluum quidem illum eſſe commemorabat: conſulto ve-
ro nõ adeſſe, quia apud Cyprum degeret cauendo inſidias: minus enim
ſe circumueniri poſſe diſiunctos. Itaque ab aliis ei ſeparato vitam dixit
à Cæſare præmium fore: ſi tantæ fraudis prodidiſſet autorem. Id autem
ſe facturum ille pollicitus. ad Cæſarem ſequitur: & Iudæum indicat,
qui formæ ſuz ſimilitudine abuſus eſſet ad quæſtum. Tanta enim do-
na ex ciuitatibus eum ſingulis abſtulſiſſe docuit, quanta viuis Alexan-
der non accepiſſet. Riſit hiſ Cæſar: & falſum quidem Alexandrum,
propter habitudinem corporis, remigum numero inſeruit, ſuaſorem
vero eius interfici iuſſit. Meliis autem ſumptuum detrimentum proa-
mentiz precio ſatis eſſe indicauit.

Cæſar a-
doleſcentē
videre cu-
piſ.

Alexan-
drū falſū
Cæſar re-
migū nu-
mero in-
ſeruit, ſua-
ſorē vero
eius inter-
fici iubet.

CAP. VI.

De Archelai exilio.

Ethnarchia vero suscepta memor discordiz superioris Archelans, nō solum Iudæis, sed etiam Samaritanis crudeliter abusus est. Nonq; principatus sui anno legatis contra se ab utrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliz ciuitatem: patrimonium vero eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quam euocaretur ad Cæsarem huiusmodi somnium vidisse commemorauit: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde vates, Chaldæorumq; nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnio consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere dixerat spicas annos arbitrari, bouesq; rerum mutationes: eo quod agros arando vertentes ac mutarent. Ideoque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hisq; auditis, Archelans quinque diebus post ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiz Cappadocum regis referre: quacum Alexander prius habuisset uxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem iuxta regi Libyz nuptam, eoq; defuncto domum reuersam, domique apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelans vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt eam statim repudiata coniuge sua Mariamme, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam rediit, videre visa est superstantem sibi Alexandrum dicere, satis fuerat tibi Lybicum matrimonium: sed tu illo contenta, rursum ad meos penates reuerteris audivissima viri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, teque licet inuitam recuperabo. Atque hæc exposito somnio, via biduum superuixit.

CAP. VII.

De Simone Galilæo, & tribus sectis apud Iudæos.

Igitur Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur: dominosq; post Deum ferre mortales. Erat autem proprix sectæ sophista, nulla in re similis aliis. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiz, horum vnum Pharisei profitentur, alerum Sadducei, tertium vero, quod etiam probabilius habetur, Essenicolunt, gente quidem Iudæi, veram inter se mutuo amore coniunctissimi: & qui præter ceteros voluptates quidem quasi maleficia vitarent: continentiam vero seruare, neq; cupiditati succumbere, virtutem maximam ducerent. Itaq; nuptias quidem fastidiunt, alienos vero filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos, pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instruant: non quia coniugia vel humani generis successionem censeant perimendam: sed quia cauendam putant intemperantiam fornicationum, nullam eorum vni viro fidem seruare credentes: Quin & diuitiarum contemptores sunt, rerumq; apud eos communicatio admiratiōi habetur, neq; inuenias alteri alterum opulentia præstare: legemque sibi dixerunt, vt qui disciplinam suam sectari vellent, bona conu-

An. mūdi 3973.
à Christ.
nat. II.

Ant. lib.
17. ca. 19.

Archelaus
propter 17
annosidem
in exiliū
pellitur,
ausus pa-
trimoniū
fisco Cæ-
saris ad-
iudica-
tur.

Archelais
de bobus
& spiciis
somnia.

Archelaus
repudiata
Mariamme,
Glaphy-
ræ sibi
copulas.
Glaphyra
in somnio
Alexan-
dri vi-
des.

Ant. lib.
18. ca. 12.

Tres In-
dæorū se-
ctæ, qua-
rum Essæ-
norum pro-
babilior.
Essenorum
de coniun-
gio doctrina.

An. mū-
di 3973.
à Christ.
nat. 11.

*Essenoriū
bona com-
munia.
Essenoriū
hospitali-
tas.*

*Amictus
cultusque
corporis
Essenoriū
par est.*

*Essenoriū
religio &
labor.*

*Esseni iu-
mando &
miserando
sui iuris
sunt, pra-
terea ni-
hil absq;
praecepto
curatoris
faciunt.
Esseni ius
iurandū
stant.*

bernio publicarent. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas apparet: sed permixtis facultatibus, velut inter fratres, vnum esset omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & si quis vel inuitus vinctus fuerit, mūdiciis corpus abstergat: quoniam squalorem decorē purant, dummodo semper in veste sint candida. Designatos autem communium rerum procuratores habent, & ad vsus omnium singulos indiuisos. Non est autem illis vna ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt: & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid habeant promptum exhibet quasi proprium. Deniq; tanquam consuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam ante viderunt. Hinc est, quod cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neque præterea quicquam ferunt. In singulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitum constituitur: qui eorum vestimenta ceteraque vsui necessaria vneatur, Amictus autem cultusq; corporis omnia pueris, in metu, & sub cura magistris agentibus, par est. Nec vero vestitum siue calceos mutant, nisi aut omnino conscissis prioribus, aut longi temporis vsu consumptis. Nihil autem inter se mercantur aut vendunt: sed egenti quisque quod habet præbens, refert ab eo quod ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas, à quibus liberet accipiendi quod opus sit. Præcipue circa Deum religiosi sunt. Namq; ante solis ortum nihil profani loquuntur, sed ei patria quædam vota celebrant, quasi vroriatur precantes. Deinde ad quas venerant singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumque ad horam quintam studiose fuerint operati, rursus in vnum congregantur: linteisque præincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta in eadem secreta coeunt, quo neminem alterius sectæ hominem aspirare concessum est, ipsique purificati, velut in sanctum quoddam templum in coenaculum veniunt: quibus ibi cum silentio residētibus, pistor quidem panes ordine, vnum autem vasculum ex vno pulmento singulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neque pastare quenquam fasius fas est, nisi prius Deo celebretur oratio. Post finem quoque prandij vota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinunt, quasi datorum victus, Deum laudibus canunt. Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis, in opere vsque ad vespertinam versantur. Similiterque inde reuersi coenant & sedentibus etiā hospitibus, si quos forte interuenisse reppererint. Neq; vero clamor vnquam rectum illud, neque tumultus inquietat: quum etiam loquendi ordine alius alij cedant: eorumque silentium, extra rectum constitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidē rei perpetua sobrietas causa est, quodq; apud eos edendi aut potandi modus saturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil sine præcepto faciant curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuvando & miserando sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cum opus est, suo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sane cognatis dare aliquod sine curatoribus interdictum. Idem iracundiæ moderatores iusti sunt, indignationem cohibent, fidem tuerant, paci obsecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipsum autem iusiurandum quasi periurio deterius vitat. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autem studium veterum scriptis adhibent: ea maxime inde, quæ animæ & corpori expédiant eligentes. Hinc illis morborum remedia, stipes medicæ, quamque vim propriam singuli lapides habeant, stirpes conquiruntur. Sectæ vero suæ studiosi non statim cum eis vna collegio: sed per annum integrum extrinsecus commoranti, cuique eun-

dem vñs ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prædictum
 est perizoma, & albam vestem tradentes. Cum vero processu tempo-
 ris experimentum continentiz dederit, accedit etiam ad communem
 cibum: & purioribus ob castificationem scilicet, aquis participat: neq;
 tamen in consuetum assumitur. Post ostensionem quippe continentia,
 duobus annis aliis mores eius probantur. Cumque dignus apparuerit,
 tunc demum in consortium assumitur. Prius vero quam incipiat com-
 munem habere cibum magnis execrationibus adiurat se primum qui-
 dem colere Deum, deinceps quoque erga homines seruire iustitiam; &
 neque propria sponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obesse: quia
 immo iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiz sectatori-
 bus, fidem omnibus seruare, maxime vero principibus. Neque enim
 absque voluntate Dei, cuiquam posse Principatus potentiam contin-
 gere: Si vero ipse cæteris præsit, nunquam se abuturum viribus potesta-
 tis ad contumeliam subiectorum, sed neque veste aut ambitioso ali-
 quo ornatu reliquis eminere, veritatem semper diligere, & habere pro-
 positum conuincere mentis. Manus vero à furto, & animam param
 seruare ab iniustis compendiis: & neque aliquid de mysteriis confesta-
 tos celare, neque profanis eorum quippiam publicare, etiam si inren-
 tata quispiam morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil se de
 dogmatibus aliud quam ipsi susceperint, tradere. Fugere autem latro-
 cinia, & conseruatum ire simul & dogmatis sui libros & angelorum
 nomina. His quidem execrationibus explorant, & quasi præmanunt
 accedentes. Deprehensus vero in peccatis à sua congregatione depel-
 lunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerumque morte
 consumitur. Illis quidem sacramentis ac ritibus obligatus, neque cape-
 re ab aliis oblarum cibum potest. herbas vero pecudum more decer-
 pens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam pluri-
 mos plerumque miserati, extremum spiritum agentes receperunt. Iusti-
 cientem pro peccatis eorum, quæ usque ad mortem adduxerit, penam
 luisse censentes. In iudiciis vero sunt diligentissimi atque iustissimi.
 Disceant autem non minus quam centum in vnum coacti: quod autem
 legem ab his decretum fuerit, immobile manet. Venensio quoque apud
 eos post Deum magna legislatoris est: ita ut si quis eum blasphemue-
 rit, morte damnetur. Senibus vero obedire & pluriam quorum decre-
 to, probabile arbitrantur officium. Cum simul deniq; sederint decem,
 nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque mediunt eorum,
 vel in dexteram sui partem, quisque deuorat. Sabbatis quoq; operatio-
 nem aliquā contigisse, omnibus Iudeis diligentius cauent: neq; cibum
 sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed
 neque vas aliquod transponere audent, imo nec alium purgant. Aliis
 autem diebus fodientes foueam vno pede altam, scaldi, hoc est, illa
 dolobella quam tradi nuper accedentibus diximus, demissa veste sese
 diligentissime contingentes, ne scilicet splendori diuino iniuria faciant,
 in eadem fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps tertam quam ef-
 foderant, reducunt idq; ipsum faciunt in locis secretissimis: & cum na-
 turalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, ut quasi ab
 immundicia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundum susceperit
 abstinentiæ tēpora, in ordines quatuor: tantumq; hi qui iuniores sunt,
 inferiores præcedentibus æstimantur, ut si aliquos eorum contigerint,
 quasi à contractu alienigenæ diluantur. Viuunt autē quam longissime,
 ita ut plurimi eorum usq; ad centenariam profectantur ætatem, propter
 simplicitatem vñs, ut equidem patet, & institutionem bene in omni-
 bus ordinatam. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciarius siqui-

An. mū-
 di 3971.
 à Christi.
 nat. 11.

Effensio:
 exactioni-
 bus & pa-
 tis.

Effensio in
 iudiciis
 diligentis-
 simi atq;
 iustissimi

Effensio sub
 bathum
 diligenter
 obseruans.

Effensio
 longani-
 tas.

Am. mū-
di 3973.
à Christ.
nat. 11.
*Essenorum
in bello cū
Romanis
gesta con-
stantia.*

*Esseni a-
nimas im-
mortales
putant,
mortalium
vero resur-
rectionem
non cro-
dunt.
Græcorū
de anima
humana
sententia.*

*Prophetia
Essenorum.*

*Essenorum
collegium
aliud a
priori opi-
nione de
coniugio
discrepat.*

*Secunda
secta Pha-
risæorum.
Tertia se-
cta Sad-
ducorū.*

dem vincunt firmitate consilij. Mortem vero, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellum quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transcentes, ut videlicet vel in legislatoris aliquid loqueretur iniuriam, vel ciborum quippiam, quod non solent, ederent, ad neutrum horum potuerant compelli: sed neque deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in mediis quinimo cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admovent illudentes, constantes animas cum quādam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuo recepturi. Opinio quippe apud illos confirmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiamque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Quum vero fuerint carnalibus releuata vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico latari eas, sublimemque ferri. Et quidem bonas, concinentes in hos Græcorum sententiis, pronunciant vitra Oceanū degere, ubi eis sit reposita perfructio: illic quippe esse regionem, quæ neque imbribus, neque niuib, neque æstibus aggrauetur: sed quam Oceanus oriens Zephyrus, & leniter aspirans amonet. Malis autem animabus procellosa loca & hyberna elegant, plena gemitibus exercendarum sine fine poenarū. Videntur autem mihi secundum hanc ipsam intelligentiam Græci quoque fortibus suis, quos Heroes & semideos vocauerunt, beatorum insulas sequestrasse: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quoddam commentati sunt, Sisyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales esse animas existimantes, ob adhortationem vitæque virtutis, debortationemque nequitie: bonos quippe fieri in huius vitæ conuersatione meliores, per spem bonorum etiam post lucem reddibundorum: improborum autem impetum retardari existimantes: quoniam etsi in huius vitæ spatio latuerint, post obitum tamen sint immortalia tormenta passuri. Hæc sunt ergo, quæ Essenī de diuinitate animæ philosophantur, plane illecebram ineuitabilem eis qui semel de eorum sapientia gustauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura nosse promittant, sacris videlicet libris, & variis sanctificationibus, prophetarumque dictis à primis ætatibus adherentes: raro autem accidit ut prædictiones eorum frustratio consequatur. Est autem aliud etiam Essenorum collegium, cibos quidem & mores legesque similes cum prioribus habens, distans vero opinione de coniugio. Maximam siquidem vitæ hominum partem, successionem scilicet, amputare eos qui abstineant nuptiis arbitrantur: quippe si eandem velint omnes ire sententiam, defecturum confestim genus humanum. Nihilominus tamen cum tanta ipsi moderatione conueniant, ut per triennium explorent valetudinem foeminarum: & si constanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonio addiscunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: ut ostendant, quod nuptias non voluptatis, sed liberorum causa inierint. Lauantibus autem feminis, ita ut viris perizomatum inest amictus: Tales sunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Pharisei dicuntur, qui certiores legalium rituum aoritiā profitentur: & hi primum dogma habeant, ut fato & Deo vniuersa depurent: & quidem vel agere quæ iusta sunt, vel negligere, secundum maiorem partem esse in hominibus profitentur, adiuuare tamen in singulis & fati. Animam autem omnem quidem incorruptam esse, transire autem in alia corpora solas

bonorum, improborum vero interminabili supplicio cruciari. Sadducei porro secundus ordo, fatum omnino negat: & Deum extra omnem mali patrationem inspectionemque constituunt. Aiunt autem electioni hominum vel bonum vel malum esse propositum: & secundum voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel supplicia denegant vel honores. Et Pharisei quidem sociales, & qui studeant se mutua dilectione complecti: Sadducei vero & inter se feris moribus discrepantes, & conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

CAP. VIII.

De Pilati regimine.

Archelai ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regabant. Salome enim moriens Iuliz Augusti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iamnam, & in Phasaelide palmata testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliz filium Romano imperio post mortem, scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliamque in inferiore Gaulanide, quam Iuliadem nominauit. Herodes vero in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliz. Missus autem à Tiberio in Iudæum Pilatus, cum curandam accepisset regionem, nocte intempesta operas in Hierosolymam intulit imaginis Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanas leges suas viderent. Nullum enim fas esse dicunt collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subito etiam ex agitis multitudo confluit. Euntes autem illico Cæsaream ad Pilatum intentissime deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarietur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibusque mansere. Post autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudæorum, quasi qui eis vellet dare responsum: cum subito milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatum) armati circumsteterunt Iudæos: circumdataque triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidatorem se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit miliubus vt educerent gladios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subito corruerunt, & ceruices nudatas excipiendo ictibus pararunt, vociferantes vniuersos se interfici magis velle quam legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde vero conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus, quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere: erat autem inducenda aqua ab fodiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal, ille autem prænderat tumultum eorū: siquidem populo permisit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepitq; vt gladiis quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sicque

An. mēdi 3997.
a Christi.
na. 35.

Ans. lib.
18. ca. 5.

Pilatus Iudæa patri
a ipso
leges mu-
tari con-
cedere vo-
luit.

Pilatus
circa reli-
gionem stu-
dium po-
puli de-
miratus,
de Hiero-
solymis
statuas
auferri
iussit.

An. mēdi 3998.
a Christi.
na. 36.
Pilatus Iudæa seditiones co-
pescit, eos
que fusti-
bus feriri
iubet.

An. mū-
di 4001.
à Christ.
na. 39.
Agrippa
Aristobu
li filius
Tiberium
odit, ac in
Caſſi Cali-
gula ami-
citiā ſeſe
inſinuat.
Tiberium
annos 22.
menſes 6.
ac 3. dies
regnat.
Agrippa
Aristobu
li filio C.
Caſar re-
trarchiā
tradit, Ro-
gemq; ap-
pellat.
Ano. lib.
18. ca. 14.
An. mū-
di 4001.
à Christ.
nat. 40.
Herod.
peregrinā
te ſecum
uxore do-
cedit.
Ano. lib.
18. ca. 15.
Caſius Ca-
ſar Deum
ſi potat
& vocari
cupit.
Iudaorū
ob exerci-
tum Pe-
troniū mo-
tus:
Ptolemai
dū deſeri-
pſio.

compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestimque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi vero se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt. Tunc ad calamitatem interfectorum stupens multitudo contuitur: atque ob hoc accusator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Aristobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non suscipiente accusatio- nem, residens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caium, cum adhuc esset priuatus. Et quodam die inter copiosum epularum appa- tum, quibus cum demerebatur, ad ultimum extensis manibus, aperte Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cuncto- rum videre. Hoccum quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet, statim concludi inſiſſit Agrippam: qui sub grandi xrumna, vsque ad mortem Tiberij, in carcere per menses sex tenebatur. Sed defuncto eo, post regnum annorum duorum & viginti, sex mensium, trium dierum, luceedens in imperium C. Cæſar abſoluit Agrippam vinculis, & tet- trarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit, Regemque ap- pellauit. Cum veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autem eum maxime in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quod noluerat ad Cæſarem nauigare, careret poteſtate maiore: nam cum Agrippam ex priuato Regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiā vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fu- git: ſecutus cum quidpe fuerat accuſator Agrippa, cui etiam tetrarchia illius C. Cæſar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam vxore, deceſſit.

C A P. I X.

De ſuperbia Caij, & Petronij Præſidis.

Caius vero Cæſar intantum contumelioſe abuſus eſt fortuna, vt et- iam & Deum ſe putaret, & vellet vocari. Patriam quoq; ſuam mul- torum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impictarum ſuam et- iam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam vero mul- tudinem captiuaret. Permovebat autem hoc profeſſo Deum. Et Petro- nius quidem cum tribus legionibus, multiſq; è Syria auxiliariis pro- perabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum vero quidam non crede- bant famæ bellum nuntiati. qui vero credebant, nihil de reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes peruadit merus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circumdatur autem montibus ab orienta- li plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui ab eſt ſtadiis centum viginti: à ſepton- trionali quoque monte qui eſt altiffimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem vrbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur ſtuiuolus, quem vocant Belem, exiguus proſus: cui prope eſt ſepulchrum Memnonis, habens iuxta ſe centum ſex cubitorum ſpatium, ſed admiratione digniſſimum. Eſt enim ſpe- cie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quam cum exhauſerint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rursus impletur. Venti ſi-

quidem quasi dedita opera, conuehant illuc de circumstantibus superciliis arenam istam, utique communem: locus autem metalli, statim in vitrum quod susceperit mutar. Mirabilis mihi quoque illud viderur, quod iam conuerſa arenæ in vitrum, quæcunque pars super margines loci ipsius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo conuerſitur. Igitur loci quidem illius natura talis est. Iudæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo est sita Ptolemais, Petronio supplicabant, principio ob patrias leges, deinceps vero etiam pro suo statu. Ille autem ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitum quidem & statuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocans in Tiberiadem tam populum Iudæorum quam omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cepit exponere, & minas Cæsaris: his addens, quod & contumeliosa esset supplicatio Iudæorum: cum omnes siquidem gentes quæ parent imperio Romano, in suis urbibus inter reliquos Deos, imagines quoque Cæsaris locauissent, soli Iudæi istud abnuerent. hoc siquidem quasi ab imperio deficere esset, etiam cum iniuria præsentis. Illis vero contra hæc legem moresque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem simulacrum, necum hominis, nec solum in templo, sed neque in profano aliquo totius regionis loco fas sibi esset locare: arripens dictum Petronius, respondit: Sed & mihi mei domini lex seruanda est. si eam quippe transgrediar, vobisque parcam, iuste animaduersionem subibo. Impugnabit sane vos, non Petronius, sed ille æquo sum missus. nam & ipse æque ac vos cogor implere quæ iussa sunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter succlamauit, ante legis temerationem omnem se libenter subire perniciem. Sedato autem eorum clamore, Petronius ait: Pugnare ergo aduersus Cæsarem estis parati? Responderunt Iudæi, pro Cæsare quidem & populo Romano semper dies singulos offerre sacrificia: si autem in templo imagines æstineret collocandas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere se quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluisset. Ad hæc admiratio Petronium miseratioque peruasit, inuentem & insuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem constanter paratum. Et tunc quidem insecutis omnibus recesserunt. Postridie autem ac deinceps summates eorum priuatim vitiumque compellans, populum quoque publice alloquens, nunc quasi consulens admonerebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæsaris: inter hæc etiam suam necessitatem, cui essent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cum videret etiam sementem regionis intercipi (ipsam quidem anni tempus erat, & quinquaginta pene continuis diebus multitudo in vrbe otiosa morabatur) ad vltimum cōuocatis omnibus, ait, sibi met periculosam rem se velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante placabo Cæsarem, ac vobiscum saluabor libenter: aut ille in vltionem irritato, pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimittis turbis, multa pro ea vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum: atque illinc confestim misit ad Cæsarem, referens, & quo apparatu in Iudæam irruisset, & quod tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret, nosset cum viuis etiam prouinciis esse perdendam. Seruare siquidem ipsos legem patriam, & nouis præceptis vehementer obistere. His epistolis respondit Caius immodice, comminans Petronio mortem, quoniam iussionum suarum segniter executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri: alij autem exitum C. Cæsaris nuntiantes, prospere nauigauerunt: denique ante septem

An. mē-
di 4002.
à Christ.
nat. 40.
*Arenæ vō
tracæ propo
Memmo-
niæ sepul-
crum.*
*Petronius
Iudæos ex-
ercitus Ro-
manivim
Cæsaris
minas ex-
ponit.*

*Iudæorum
constan-
tia.*

*Petronius
Iudæos i-
terū com-
pellat.
Petronius
ad Cæsa-
rem mit-
tit, ac Iu-
dæorum
supplica-
nas signi-
ficat.
Petronius
epistolas
sine Cæsa-
ri indi-
cantes, ac-
cipit.*

An. mū.
i. 400.
à Christ.
nat. 43.

& viginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, quam illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

CAP. X.

De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte.

*Ans. lib.
19. ca. 3.
Caius an-
nistribus,
mensibus
6. regnat.
Ant. lib.
19. ca. 4.
Agrippa
ab Senatu
Romano
& Clau-
dio tan-
quam ar-
bitrari-
bus eli-
gitur.
Senatus
Romani
ad Agrip-
pam re-
sponso.*

CAio per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat Claudius. Senatus autem, referentibus consulibus Sention Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbis ut essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit: & propter immanitatem Gaij, bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: ut sicut olim, ad regendum dignissimè eligerentur. Accidit interim ut Agrippa adueniret: quem cum & senatus in concilium & in castra Claudius euocasset, ut scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res posceret: videns Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quem ille ilico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse, si militum erga se studia tam religiosa desereret, imo tutam aliter suam non esse fortunam: iam enim ad inuidiam satis fore, quod in regnum vocatus sit. deinde ad imperium paratum esse rem publicam non esse ut aliquis tyrannus, sed ut princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communem omnium stare sententiam. nam cum non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cum detulisset Agrippa, respondit senatus, quasi qui militi suo bonique consiliis fideret, nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nuntiantem eis, se non posse adduci ut eos proderet, quorum consensu in imperium esset accitus: Inuitum autem se initurum esse pugnam aduersus eos, cum quibus confingere minime vellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo confingerent. neque chim fas esse, propter illorum perniciam, patriam ciuili cæde fœdari. Et Agrippa quidem ista senatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit, quibus perturbati causis partidia perpetrare cupimus, & concurrere aduersus propinquos nostros Claudium secutos? maxime cum habeamus imperatorem quem in nulla re culpæ possumus, & ad quem cum iustis magis allegationibus quam cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus semilitibus consecutus. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt, ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, secuti milites ad Claudium transferunt. Occurrebant autem eis pro muris strictis gladiis hi qui fortunæ regis ambiciosus adhibebantur: & pene accidit ut progressi quinque interficerentur, ante scilicet quam militum imperum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa imminens ei facinoris periculum nuncialet: dicens, quod, nisi coërcuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretque solitudinis imperator. Hæc audiens Claudius, continuè militum imperum. Suscepit tamen in castris aduenientem senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, ut mos est pro imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerso, adiciens ei etiam illa quam Augustus He-

*Senatus
cū exerci-
tu in ca-
stra ad
Claudium
proficisci-
tur.
Claudius
Senatum
suscipit
& hono-
rat.
Agrippa
regnum.*

rodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranidem: pester hæc autem aliud quoque regnum, quod Lyſanis vocabatur. Ex populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, ut in eisdem xreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui genere eiusdem erat, Berenice iunctus Regine Chalcidis. Opinionem autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affuebat: quia sane pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talens æorum Hierosolymis circumdate cœpit, qualis si potuisset absoluta, iustam prorsus obsidionem Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleret opus, decessit in Cæsarea. Regnavit autem annis tribus. Ante quoque cum terrarchiam regeret, alius tribus annis tetrarchiam potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicen, Mariammon atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam, qui cum admodum paruulus esset, Claudius regnum in provinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patriæ immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc vero & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priorē autem Mariammon Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iotapa. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodiæ Mariammon, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posterī in maiori Armenia regnauerunt.

CAP. XI.

De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.

Post obitum autē Herodis, qui regnavit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrii sui regno constituit. Alterius autem provincie suscepit curā post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas cōprehendit. Conveniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid convenientes populi novare auderent) vnaus è militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora surrexit ad faciem Iudæorum, & ad hunc habitū vocem emittens similem succlamavit. Ob quod factum tota cepit multitudo conqueri, ita ut circumstaret Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuvenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in fixam gravissimam prosiliebat: continuo quippe saxa capientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus, ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocavit armatos: qui cum essent porticibus immixti, metus grauis incidit Iudæis, statimque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per excessus de constitutione obrutio facta est, ut conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersa genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. iuxta Bethoron quippe, per viā publicam, Stephanus quidam feruus Cæsaris suppellectilem quandam vehabat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos qui in proximis vicis essent, viros ad se adduci iussit, obiciens quod latrones illos nō comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodā libros sacræ legis offensos disci-

An. m. di 408.
à Christi
nat. 46.
Ant. lib.
19. ca. 5.
Agrippa
cū regna-
set annis
tribus in
Cæsarea
decedit.
Ant. lib.
19. c. 7. 8.
Alexan-
dri & A-
ristobuli
genealo-
gia.

An. m. di 401.
à Christi.
na. 49.
Turpe mi-
liti scilicet
ac dillam
in Iudæos
festo die.

Cumanus
impetum
vulgi vo-
cauit.
Super de-
cē milia
hominum
conculca-
tione mu-
tua con-
sumpta.

An. mē-
di 4014.
à Christ.
nat. 52.
*Miles sa-
era legu
libros di-
stindis at
que com-
buris.
Militem
libros co-
burantem
Cumannus
ad suppli-
cium ad-
iudicat.
Galilaeus
in Sama-
ria inter-
ficietur.*

*Eleazarus
& Alex-
ander Iuda-
rum prin-
cipes ma-
gnam ty-
rannidem
exerceant.*

*In latroci-
nia cōspi-
ratio.
Quadratus
Syriae
praecura-
tor Sama-
ritanos &
Iudaeos au-
dit.
Quadratus
inter
Iudaeos &
Samaritanos
fuit
sententia.*

dit atque combussit. Iudaei autem quae eorum religionem inflammata m-
viderent, vadique cōfluxerunt: & veluti machinamento aliquo, ita vi
superstitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumannum. Cē-
sarem concurrunt: praecantes ut militem qui tantam contumeliam Deo
legique eius intulisset, non reliaqueret impunitum. Ad hanc illam (vide-
bat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satis-
factione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad suppli-
cium iussit abduci. sicque Iudaei placatis animis recesserunt. Denuo au-
tem Galilaeorum & Samaritanorum cōflictus exoritur. *Arvion* enim
quem Geman vocant, qui est in magno Samaritae campo situs, quidam
Galilaeus de numero Iudaeorum ad festiuitatem ascendens interficitur.
Ad quod factum multi ex Galilaea regione concurrerunt, ut cum Sama-
ritanis cōfigerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cuman-
num, rogantes ut antequam grauis calamitas oriretur transiret in Gali-
lzeam: & in eos qui autores essent homicidij vindicaret. Cumannus vero
his negotiis quae habebat in manibus postponens illorum petitiones,
sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosoly-
mam, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Sa-
mariam vulgus impetum fecit, sine vlio duce, nec quiquam principum
suorum retinenti acquiescentes. Larrocini autem eorum & tumultus,
quidam Dinzi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant qui in A-
crabatenae regioni contermines irruentes, promiscuam edidere cēdem,
& à nullius aetatis exitio temperantes, vicos etiam inflammauerunt. Cu-
mannus autem hanc audiens, adduxit secum vnam equitum alam, quae vo-
catur Sebastenorum, ut auxilio his qui vastabantur esset: sedque eorum
multos qui Eleazarum erant secuti, comprehendit, plures quoque in-
terfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui iam vastando Samarita-
norum fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis occurrerunt:
opertique ciliiciis, & aspersis cinere capitibus precabantur, ut ab ince-
pto desisterent: nec propter exercendam in Samaritana vitionem, ad Hier-
osolymae perniciem Romanos commouerent: misererentur autem pa-
triae suae atque templi, filiorumque & coniugum propriarum, neque o-
mnia pariter in discrimen adducerent, neque ob vnius Galilaeae vindi-
ctam cuncta disperderent. His acquiescentes Iudaei, à negotio recess-
erunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conspirabant: sicut se-
re solet in solentia erescere rebus quietis: per quae in omni regione age-
bantur rapinae, & audacissimus quisque reliquis vim afferebat. Tunc Sa-
maritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam praecura-
bat, Tyrum venerunt, vindicari de his qui regionem eorum depreda-
uerant postulant. Praesto autem fuerant etiam Iudaeorum nobiles: &
Ionathas filius Anani, princeps Sacerdotum, obiecta diluens allega-
bat, initium quidem tumultus Samaritae fuisse, qui primi homicidium
perpetrassent: causam tamen calamitatum postea secutarum praebuisse
Cumannum, qui inter principia autores eadem noluisse vlcisci. Tunc
Quadratus utranque partem interim distulit, dicens se cum ad ipsas re-
giones venisset, diligenter singula inquisiturum: deinceps vero pro-
gressus Caesarem, eos omnes quos Cumannus viuos ceperat, in crucem
iussit. Inde cum Lyddam venisset, denuo audiuit Samaritanorum que-
relas, & accitos Iudaeorum decem & octo viros, quos cognouit pugna
fuisse participes, securi percussit. Duos autem principes sacerdotum, Io-
natham & Ananiam, eiusque filium Ananum, & nonnullos alios Iudae-
os nobiles ad Caesarem misit: similiter autem & Samaritarum nobilissi-
mos quoque. Praecepit etiam Cumanno, & Celvi tribuno, Romam na-
uigare, redditurus Claudiorationem pro his quae in regione gesserant.

His ita compositis à Lydda ascendebat Hierosolymam: & inueniens multitudinem festiuitatem azymorum celebrantem sine ulla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ autem Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorum causam magna contentione defendens: siquidem & Cumano multi potentium aderam) pronuncians duerus Samaritas, tres eorum nobilissimos iussit interfici: Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum victum Hierosolymam missum, Iudæis ad supplicium tradidit, ut per urbem tractus, capite pleberetur. Post hæc Felicem Pallantis fratrem misit ad Iudæos, qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam vero de Chalcide in regnum maius transfudit. tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæ & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lyfaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem Regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ uxoris suæ in imperium cooptauerat, & quidem cum legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem, quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque uxorem, matremque interfecerit, post quos in omnes proximis immanitatem suam conuertit, atque ut ad vltimum per amantiam ad histionum opera scenamque perueniret, quoniam scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

C A P. XII.

De tumultibus in Iudæa sub Felice.

CONuertat autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinētibus: in Perzæ scilicet Regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichzæ & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felicis procunda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliosque cum eo multos cepit, virosque Romam misit: aliorumque quos in crucem susulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum popularium, fuit pene innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebat. Hi autem sicarii vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimum vero diebus solennitate festiui immiscebātur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, dique latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem opperiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspitionibus atque custodiis nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quam sicariorum felicitatem vrbis statumque corruptit. Sed,

Claudius cōtra Cumanum, Celarem & Samaritanos quosdam sententia. An. mūdi 4018. à Christ. na. 53. Claudius moritur, eique Nero succedit. Nero fratrem, uxorem, matremque interficit.

An. mūdi 4018. à Christ. nat. 56. Ant. lib. 20. c. 11. Eleazarū Felix, alii eique ab eo multos capis. Aliud genus latrocinantiū, die claro & in media ciuitate quosque interficientes. Ionathas cum aliis multis interficitur.

Ant. lib.
20. c. 12.

Ægypti
pseudopro-
pheta 30.
ferme mil-
lia homi-
num con-
gregat.

Felix de
Ægyptio
victoria.

Latrones
et Magi
multa ef-
ficientiam
inducunt.

An. mū-
di 4020.
à Christ.
na. 58.

Ant. lib.
20. ca. 13.
Pugna in-
ter Iudeos
et Syros
corca Casa-
ream.

Seditio-
nes et ca-
de inter
Iudeos.

An. mū-
di 4024.
à Christ.
nat. 62.

doctores namque homines & circumuentiones, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos Felix (videbantur quippe femina defectionis esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem plaga Iudeos afflixit Ægypti quidam pseudopropheta. Adueniens quippe in prouinciam, Magus cum esset, Prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta ferme millia hominum congregauit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem qui vocatur Oliuæ, inde ad Hierosolymam nitetur ascendere: depulsoque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit sane eius impetum Felix, & occurrens cum ipsi Romanis armatis, quos etiam Iudeorum reliqua multitudo iuuabat, iniit confidum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem qui cum ipso fuerant, comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua vero multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis vero his etiam, sicut fere in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem vocabant, mortem apertissimam comminantes his qui Romanorum principatui obedire voluissent: ut vel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumque potentium domos, eosque insuper trucidabant: inflammabant etiam vicus, ita ut desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudeos scilicet, qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi siquidem postulabant, ut eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem Rex Herodes. Æmuli vero conditorem quidem constitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem fuisse gentilium vindicabant. Neque enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Iudeos eam conditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterque iurgabat. Procebat autem usque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quisque partis alterutæ proleiebant. Neque enim Iudeorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum videbatur, Iudeis infiores videri. Præstabant autem hi quidem diuitiis & corporum viribus. Græci vero auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus, de Syria illo fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syriis. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis visciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imo magis hoc ipso in seditionis irritabatur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque vrbe discedere: non parentium autem immissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles vtriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos. Successit autem ei Festus, & hos qui maxime infestabant prouinciam sollicitè persecutus, latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

CAP. XIII.

De Praefidibus Iudaeae Albino & Floro.

10 **V**erum successior huius Albinus non eodem modo negotiis praefuit,
 neque enim fuit aliqua malignitatis species, quam ille praeterierit.
 Denique non solum causis civilibus furabatur & dissipabat bona singu-
 lorum, neque solum tributorum additamentis in commune gentem
 grauabat: sed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum compre-
 20 henderunt, vel qui a prioribus iudicibus in custodiis erant relictī, acce-
 pta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is solum qui non dedisset, in
 carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum
 quoque qui res nouare cupiebant, in Hierosolymis crescit audacia. Ex
 quibus sane qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, ut eis
 tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quae
 non satis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnusquisque
 30 ergo improborum cohorte propria circumdatus, ipse quidem inter ca-
 teros quasi princeps latronum & tyrannus eminebat: stipatoribus vero
 suis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, ut hi quidem
 quorum vastabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommo-
 dum steterent, metu ne similia paterentur, etiam officiis ambirent eos,
 quos constabat dignos esse supplicis. In commune autem omnium
 fuit intercepta fiducia, & erat tunc multiplex dominatio, & semina ca-
 ptiuitatis futura iam ab illo tempore spargebantur. Cum sane eiusmodi
 morum fuisset Albinus, tamē succedens ei Gessius Florus, optimum
 eum per comparationem sui fecit videri. Ille siquidem plura occulte &
 cum fraude nocuerat: Gessius vero iniquitates suas in vniuersam
 gentem, tam palam quasi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regen-
 40 dam prouinciam, sed ad damnatorum poenas carnifex missus, neque
 rapinarum vllum modum, neque afflictionum praetermisit. In miseris
 autem crudelissimus erat, in turpibus vero impudentissimus. Neque
 enim quis illo amplius offendit fallacia veritatem, neque commentus est
 callidiores nocendi vias. Huic siquidem viritim illatis dispendiis lucri
 quærere exiguum visum est: sed totas simul despoliabat vrbes, & labe
 50 populis inferebat, tantum non voce per totam regionem edicens, libe-
 ratur esse omnibus latrocinari, dum ipse praedarum acciperet portio-
 nem. Denique ob illius auaritiam contigit totam pene deferi regio-
 nem, ita ut plurimi sedes patrias relinquentes, ad externas prouincias
 commigrarent. Donec autem in Syria Cestius Gallus prouinciam rege-
 bat, neque ausus quispiam ludæorum est aduersus Florum ad eum mis-
 60 tere legatos. Cum vero instante azyorum solennitate ipse Hierosoly-
 mam venisset, occurrens multitudo quae facile tricenis centenorum mil-
 lium fuit, precabatur, ut gentis suae calamitatibus subueniret, & pestem
 illam prouinciæ Florum ut eiecisset clamitabat. Qui tamen cum sub po-
 puli ore esset, & Gallo assisteret, non solum nihil mouebatur, sed vo-
 ces illas etiam deridebat. Cestius tamen compescens impetum popu-
 li, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, reuertens
 70 est Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Caesarem Florus,
 illudens mendaciis, & ludæorum genti bellum sedulo comminifcens,
 quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebatur. Pace siquidē
 permanente, habiturum se apud Caesarem accusatores ludæos: verum
 si defectionem negotiatus fuisset, maiore utique malo abducendam à
 se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur ut gens ab Romano ab-
 rumperetur imperio, sedulo indies augebat calamitates. Per idem
 tempus apud Neronem Caesarienses gentiles victores extitere, decre-

An. mū-
 di 4028.
 à Christi.
 na. 69.
Ant. lib.
 20. c. 13.
 Albinus
 Iudaeae
 praefes o-
 mni mali
 gnitatis
 specie con-
 spicuit.
 Albinus
 seditiosus,
 ut ex tu-
 multu ma-
 uentibus
 non indi-
 gnaretur,
 largitione
 redimunt.

Ant. lib.
 20. c. 16.
 Albinus
 succedit
 Gessius
 Florus,
 qui longē
 peior est
 Albino.
 Auaritia
 Flori vr-
 bes despo-
 liat.

Cestius
 Gallus im-
 petum po-
 puli com-
 pescit, &
 quod pla-
 catiorem
 eu Florus
 redderet,
 edicit.

Exordium
belli Iu-
daici duo
decima re-
gni Nera-
ni anno.
An. mli-
di + 039.
à Christ.
nā. 68.
Ant. lib.
29. c. 15.
Causa bel-
li Iudai-
ci.

Periurium
Flori, qui
Iudaei si-
dem iura-
tam non
seruat.

Casariensium
et
Iudeorum
conflictus.

Florus Iu-
daeorum pri-
mates 12.
cum Ioan-
ne in Seba-
ste compre-
hensos vin-
ciri iubet.
Alia fax
belli a Flo-
ro excogita-
ta.

tumque istud contestantes literas attulerunt: perque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet Anno regni Neronis, septimodecimo autem regni Agrippae, mense Maio,

CAP. XIV.

De Floro faciente in Iudaea Casarienses et Hierosolymitanos.

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisseprehenditur. In Casarea siquidem habitantes Iudaei, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Casariensis. & frequenter quidem egerant, ut ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium quam res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despectisse non contentus, ad maiorem dolorem edificauit in loco tabernas, ita ut angustum eis transiitum & prorsus coarctum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, edificationem verabant. Cum vero Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudaeorum nobiles quid agerent, inter quos etiam erat Ioannes publicanus, infestant Florum oblatione octo talentorum, ut edificationem veraret. Ille autem ob capendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Casarea egressus est, venitque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnae spatium Iudaeorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudaeorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Casariensis yas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudaeos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudaeorum quae erat constantior atque moderatior, denuo apud Iudices esse conquerendum rebaratur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudaei, effundebantur in rixam. Stabant autem ad configendum parati etiam Casariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogae foribus immolaret; sicque continuo est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, praefectus equitum vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum vero superatus esset praesentis Casariensium violentia, Iudaei statim libros legis sapientes secesserunt in Nabata: regio quaedam eorum hoc nomine appellatur, dirempta à Casarea stadiis sexaginta. Primates autem eorum duodecim, cum Ioanne in Sebasten ad Florum venerant, de his quae acciderant conquegentes, & ut auxilio esset rogabant, quamuis reuerentes, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille vero ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Casarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitas grauisima indignatio nascebatur: verum tamen adhuc iram suam frenabant. Florus vero, quasi ad hoc operam suam locasset, ut bellum inflammarer, misit ad sacrum thesaurum, ut inde decem & septem talenta auferrentur, quasi eam pecuniam impense Caesaris flagitaret. Tunc vero statim inuasit populum multa confusio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Caesaris appellabant, ut à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem seditiosorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & canistrum circumferentes stipem eius nomine postulabant, quasi inopia & miserrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil est à cupiditate deteritum, sed multo magis ad depradandum irritatus est. Denique cum deberet Casaream veniens ignem belli illic nascentis extinguere; causasque tumultuum submouere, pro

quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hierosolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis urbem circundaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuia militibus processit, tum solitis vtique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille vero prae mitens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, discedere eos iussit. Neve eum, in quem tam graua maledicta iecissent, falso denuo honore deluderent. Oportere quippe eos, si viti sunt fortes, animique constantis, etiam in praesentem effundere cantumelias: nec solum in verbis, sed etiam in armis amorem libertatis offendere. His dictis exterrita multitudo, simul etiam militibus qui cum Capitone venerant, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequam Florum saluarent, aut militibus officia consueta fcederent. Discedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate pertuigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, postridie autem aduersum eos extructo tribunali sublimius resedit: conuenientesque Sacerdotum principes, & ciuitatis vniuersa nobilitas, astiterunt tribunali. His praecepit Florus, vt omnes qui maledicta in eum succlamassent, protinus dederent: edicens in ipsos esse, nisi reos produxerint, vindicandum. Ad hoc respondent Iudaei. populum quidem pacifica quaque sentire, illis vero qui errauissent in verbis, veniam conferendum postulabant. In tanta siquidem multitudine, nihil esse mirandum, offendi aliquos temerarios, & per artem insipientes: esse autem impossibile eorum qui deliquerint, delictum agitari, cum & singulos nimirum poeniteat, & praeterea ad negandum sint parati. debere tamen illum si consuleret gentis quieti, & vellet Rom. imperio seruare urbem, magis propter multos innocentios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quam propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorum. Ad hoc vero ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in superiori parte ciuitatis, diriperent, ac passim obuios trucidarent. Illi vero ad lucri sui cupidinem addita auctoritate rectoris, non solum illum diriperunt locum in quem fuerant immissi, sed in vniuersas insipientes domos, interficiebant habitatores: Fuga autem erat per angiporta omnia, & caedes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla species praeterebatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem sustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel laetantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanae calamitatis: quod enim nemo vnquam prius, tunc Florus ausus est, vt viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis caederet, ac patibulis affigeret: quorum etiam origo Iudaea, tamen Romana dignitas.

C. A. P. XV.

De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori,

Per idem tempus Rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum, qui Aegyptum procurabat missus a Nerone, iure hospitii conueniret. Germanam autem suam Berenice, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inuasit. & frequenter quidem praefectos equitum suorum, custodesque corporis mittens ad Florum precabatur, vt a caede desineret. Ille vero neq; in multitudinem interfectorum, neq; in nobilitatem praecatrice,

An. m. di 4036.
a Christ.
na. 68.

Florus in
danti ho-
norem sper-
nit, cor-
disceat
subet.

Florus in
tribunali
resedit &
Iudaei, vt
omnes qui
maledicta
in eu sub-
clamas-
sent
protinus
dederent,
praecipit.
Exin sa-
tis Iudae-
rum.

Caedes per
Flori mi-
lites perp-
trata.

Flori mi-
lites sex-
centi & tri-
ginta Iu-
daeos una
die inter-
ficiunt.

Berenice
Agrippa
germanus
mittit ad
Florum ac
vt a caede
desineret,
precatur.

An. mñ.
di 4030.
à Christ.
na. 68.

Militum
in Bereni-
cem su-
ror.

Floro mul-
titudine ob-
loquitur.

Florus
multitu-
dinis tu-
multum
compressum,
de-
novo refri-
cat.

Flori deb-
et infi-
dia.

Principi
et sacer-
dotum ad
populum
adhorta-
tio.

Flori pro-
positum et
confirma-
tione de-
clarat.
Gades In-
dorum.

sed tantum in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, con-
tempit annuere. impetus autem militum etiam aduersus Reginam
effertus est. Non solum quippe sub oculis eius obuios quosque mul-
tabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam,
interfecissent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta custodia e-
git, verens utque irruptionem militum. Venerat autem Hierosolimam,
ut vota de O solueret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus
implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent ho-
stias: abstinere quoque vino & capillos radere. Quem morem Bere-
nice Regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit,
deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de
vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die Mensis
Maii. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in
superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui iniersecti fue-
rant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces erant:
quod veriti primates quique & Pontifices, disruptis vestibus, & viritim
singulos comprehendentes, postulabant, ut ab his verbis, quorum cau-
sa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignatio-
nem Florum inquirerent. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia
precantem, quam spe quod nequaquam Florus ultra in eos sciret. Il-
le autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angeba-
tur: & denuo eam inflammare cupiens, Pontifices cum nobilibus ad-
uocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil ulterius de no-
uandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæ-
sarea venientibus: veniebant autem duz cohortes. Qui cum conuo-
casset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, ut nullam sa-
lutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulan-
ter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis. Pontifices
ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Ro-
manis, & ante graue incommodum cohortes solenniter salutarerent. His
hortationibus seditiosius quique abnuebant, & ob interfectorum dolo-
rem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc vero omnes Sa-
cerdotes omnesque Leuitæ sacra vasa proferentes, ornatumque tem-
pli, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante
multitudinem, & obnixissime precabantur, ut illum templi honorem
custodiam esse vellent, neque ad direptionem vasorum sacrorum Ro-
manos contumeliis incitarent: Erat autem videre ipsos sacerdotum
principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda
monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac
denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum
patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhierent. Quam e-
nim utilitatem vel militibus esse de Iudæorum saluatione tribuen-
dam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsentem procedere ces-
sarent? At contra, si officiose susciperent solenniter venientes, auseri
Floro occasionem pugna: ipsos vero saluare patriam suam, & provide-
re ne quid ultra quam pertulerant, experirentur. His addunt, quod pau-
cis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum con-
siliū suum deberent auctoritatem transferre. Tali hortatu multitudi-
nem infestantes, etiam ipsos seditiosis auctores quosdam quidem mi-
nis, quosdam autem suæ reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præce-
dentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiam prodie-
runt. Iamque cominus factos salutarerunt: illis autem nihil respon-
dentibus, seditiosi Iudæorum aduersum Florum, cuius hæc fierent con-
siliis, succissimauerunt. confestimque milites comprehendentes eos, exde-

re fusi-

re fustibus adorti sunt: atque in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruiebant autem multi quidem cum à Romanis caderentur: plures autem cum se mutuo propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est compressio, & vnoquoque alterum peruenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium vero duruserat interitus. Suffocati enim atque conculcati miseri disperiebant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderate, eos quos comprehendissent credentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur deirudebant multitudinem, transire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire mitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersus eos populus repugnauit, & per tota euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cum superne venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos ardebat ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuo Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderunt, quatenus avaritiam Flori desperatione compellerent. Nam cum diuinis inhiaret thesauris, proque his in Antoniam transgredi niteretur, vbi intercisas porticus vidit, ab impetu conqueuit, & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem aut vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibz paulo ante confixerat: ob ea siquidem quæ peritulerat populum illis militibus insensum esse: cohorte sicut precabantur murata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

CAP. XVI.

De Poliriano tribuno, & oratione Agrippa ad Iudeos, ad obediendum Romanis hortantis.

Aliud autem denuo pugne consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & ludæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos pettrasse dicens, quæcunq; eos pettulisse constabat. Nec sane principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus inique in vrbe egerat retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusq; quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere ludæos eorumq; accolæ. Ipsi tamé magis placuit aliquem de suis præire, qui & negocia & consilia Iudæorū posset ei fideliter nunciare, mittere ergo tribunum Polirianum, qui ab Alexandria uerterenti Agrippa circa Iamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiam Pontifices & reliqui nobiles, eorumq; curia adesse curauerant, vt circa Regem scilicet officia nouarent. Postea vero quam illum congrua humanitate conuenerant, conuesti sunt quam potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitate Flori explicauerunt. Quam licet argueret Agrippa, vane tamen inuersionem suam in Iudæos transtulit, quorum maxime miserabatur, volens scilicet non æge eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpepsi iniuriæ, ab vitiosis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunq; egregij erant, & propter suæ prædæ de

An. mū.
di 4030.
à Christ.
na. 68.

Seditiosi
verentes,
ne superue-
niens Flo-
rus spolia
ipsarū au-
ferret, tem-
plum oc-
cupant.
Florus in-
de in tem-
plo obse-
sus insupe-
rabilem vi-
dens, ab-
impetu co-
quefit,
ac relin-
quens
apud eos
cohortem Cæ-
saream re-
greditur.

Cestius
Gallus Sy-
ria Præfes,
quid facto
opus esset
cum Prin-
cipibus
deliberat.
Potirianus
Hierosoly-
mā moti-
tus, &
Agrippa
occurrit.

An. mū-
di 4030.
à Chrīst.
na. 68.

*Multitu-
do Hieroso-
lymorum
Agrippa
& Politia-
no obuiā
procedit.*

*Politianus
in templū
ascendit.
multitu-
dinem ad
conserua-
tionem pa-
cis hortat-
ur, & ad
Cestriū re-
greditur.
Iudai ab
Rege ut le-
gati ad-
uersum
Florū ad
Neronem
mistoren-
tur, po-
tunt.
Agrippa
ad Iudaeos
oratio.*

*Agrippa
multitu-
dinem do-
cilem &
attentam
reddere co-
natur.*

*Potestate
colere offi-
ciū, nec
iurgii ex-
asperare
debet.*

siderabant quietem, intelligebant Regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus, officiose Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus precabatur Agrippam ut genti consuleret. Succlamabant etiam Politziano, ut ingrederetur urbem, videretque quae essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domosque vastatas. deinceps vero per Agrippam suasere Politiano, ut is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, ludmos omnibus quidem aliis parere Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factae crudelitatis. Ille igitur cum circuisset urbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quo etiam multitudinem conuocauit: & cum plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad cōseruationem pacis hortatus, adorauit Deum eiusque sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicque regressus ad Cestium est, vulgus autem Iudaeorum, ad Regem Pontificesque cōuersus petebat, ut legati aduersum Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta caede tacentes, suspicionem suae defectionis praeberent: visum iri quippe eos principes sapiendorum armorum fuisse, nisi praeuenientes ostendissent illū esse qui dedisset exordium. constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despiceret autem Iudaeos in bella commotos, neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggestio constituens germanam suam Berenicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminere contra superiorem partem urbis: nam xysto templum erat ponte coniunctum) huiusmodi orationem habuit: Siquidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem sincerissimamque partem pacem velle seruare, neque processisse ad vos, neque consulere consilium essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam vero aliquos quidem ætas malorum belli nescios facit, quosdam vero inconsiderata spes libertatis: nonnullos vero auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispareant, existimaui oportere, ut omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate, mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Noui quidem quod multi & iniurias procurantium prouineias, & præconia libertatis quasi tragice prosequantur. Ego autem priusquam discuriam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primum separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attolitis? Si vero istud ipsum seruire intollerabile ducitis, superflua est aduersum rectores querela. illis siquidem vel moderatissime agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & videte quam exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officii, non exasperare oportet iurgis potestatem. Cum vero modicorum peccatorum exprobrationes

maximas facitis, aduersum vos pfecto eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palam vos confidenterque populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violentibus iniicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes violent vos, neq; ipse Cæsar aduersum quem pugnare vultis. Neq; enim ex præcepto illorum improbus ad quos quicquam venit: neq; possunt illi, quæ in oriente geruntur, positi in occidente conspiciere. sed neque facile ea quæ hic fiunt, illic audiuntur. est autè importunissimum, & propter exiguas causas, tantis & ea de quibus querimus nescientibus, velle consistere. Et quidem nostrorum criminum cito erit futura correctio. neq; enim vnus atq; idem prouinciæ semper curâ tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Mortuum autè semel bellum, neq; deponere facile est absq; magnis calamitatibus, neq; sustinere. Libertatis vero bona sitientibus prouidentum atque certandum est, vt principio non ea careant. molestia enim est nouitas seruitutis: quam ne vtiq; subeas, iustum suscipi certamè videtur. Qui vero semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quam amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cû in prouinciâ Pompeius intraret. Maiores vero nostri eorumq; Reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentia Romanæ obfistere nequieunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruere longe inferiores estis, contra omne Romanum regnum obfistere posse arbitrari? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradidere, qui superbissimū illum Xerxem per terram nauigantem, per mare vero ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiore autem Europa duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientē gloriosissime persecuti sunt: circa parua autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregere, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrat Italiæ iussiones. Lacedæmonii quoq; post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eisdem dominos venerantur. Macedones vero, qui adhuc pene imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migravit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli seruire dedignamini his quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios forte aut Arabas existimatis vos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorum imperium? Non metimini vestram imbecillitatem? Nonne scitis vestram ciuitatem à contemnis gentibus frequenter esse supertam? illorum autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imo etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt. Neque enim sufficit eis ad orientem quidem totus Euphrates, ad septentrionem Ister: neq; in meridie solitudine tenus percurata Libya, neque in occidente Gades: sed vltra oceanum alium quæsierunt orbem, & vsque ad Britannias, inaccessas prius, arma & exercitum transfulerunt. Quid ergo? Vosne ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremo plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicit aliquis, seruire molestissimum est. At quanto

An. m. di 4030.
à Christ.
ma. 68.
Agrippa
Romanos
& Cæsari
auctas.

Depulso
libertatis
Iudæis,
quænam
græpore vt
gebant.

Exemplū
Atheni-
sum et a-
liorū, qui
Romano-
rum impe-
rio parit.

Lacedæ-
monii,
Macedo-
nes.

Compara-
tio Roma-
norum im-
perij cum
Iudæis
imbecilli-
tate.

Romani
omnes to-
tius orbis
partes sua
ditionis ad
inuenerūt,
at vltra
Oceanum
aliū qua-
sierunt or-
bem.

An. mū-
di 4030.
à Christi.
na. 68.

*Asia ciui-
tates quin-
genta Ro-
manis obe-
diunt.*

*Gallorum
munimen-
ta.*

*Hispani
Romano-
rum impe-
rio subia-
cent.*

*Germano-
rum mul-
titudo, vir-
tus & ma-
gnitudi-
nes corpo-
rum eorū-
dem.*

*Britanni
Romani
in ditionē
suam re-
degerunt.*

magis id Græcis, qui vniuersis sub sole habitantibus videbantur præ-
stare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes, nunc
bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Toridem autem etiam
Macedones obsequuntur, qui certe multo vobis iustius debentur li-
bertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non
absque villo præsidio, vni tantummodo rectori parent, & fascibus con-
sulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos &
Colchos, & Taurorum gentem? Bosporanos quoque, & habitantes
circa Ponti litora nationes, Mæoticasque gentes? apud quas nimirum
olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc vero mili-
tum subiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues long-
æ in nauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithy-
nia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro
libertate dicere valent? tamen nunc sine armis tributa pendunt.
Quid autem Thraces? quinque quidem diebus in latum, septem au-
tem in longum commeabilem prouinciam possidentes, asperioresque
multo quam vestra est, ac multis partibus fortiores, altissimoque ge-
lu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præ-
sidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici vsque ad Dalma-
tiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantum legionibus obediunt:
cum quibus & ipsi impetus compefcunt Dacorum. Ipsi quoque Dal-
matæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiusque capti, rursus cum
maioribus opibus rebellant, nunc sub vna Romanorum legione a-
gunt quietem. Verumtamen si aliquos magnæ causæ ad defectionem
incitare deberent, Gallos potissimum oportere tassurgere, quos videli-
cet tantis munimentis natura cinxisset: ab orientali plaga Alpium
montibus, à septentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenæis mon-
tibus, ab occidente vero Oceano. sed tali munitione gaudentes, tre-
centis & quindecim gentibus numerosi, fontes autem (ita vt dixe-
rim) felicitatis domesticæ habentes, omnibusque bonis totum pene or-
bem irrigantes, ferunt nihilominus vestigales esse Romanorum, ac fel-
icitatem suam in eorum felicitate reponere: idque sane ipsum, non
per animorum molliorem, nec propter ignobilitatem parentum (quip-
pe qui per octoginta annos pro libertate pugnaverunt) sed Romano-
rum admirati sunt, horrueruntque cum virtute fortunam, qua illi plu-
ra sæpe obtinuerunt quam bellis. denique sub mille & ducentis militi-
bus seruiunt, quibus pene plures habuerunt ciuitates. Neque Hispa-
nis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, ne-
que tanto terrarum marisque spatio à Roma diremptæ gentes, Lusita-
ni scilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis
suis fragore terribilis: sed vltra columnas Hercules prolatis armis, &
per ipsas nubes Pyrenæorum montium elustari vertices, ditioni suæ hos
quoque subdiderunt Romani: atque ita bellicosis gentibus, tantoque
(vt dixi) spatio diremptis, legio in præsidio vna satis est. Quis vestrum
non audiuit multitudinem Germanorum? virtutem quoque & ma-
gnitudines corporum (vt arbitror) sæpe vidistis. siquidem vbique Ro-
mani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatii re-
gionem incolentes, spiritus autem maiores corporibus gerentes, & ani-
mam quidem contemptricem mortis, indignationes autem velimen-
tiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum le-
gionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem
eorum gens vniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Considera-
te autem etiam Britannorum muros, qui Hierosolymæ confiditis mu-
ris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & pene non minorem, quam

10

20

30

40

50

10 noster orbis est, habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionē
 suam: quatuorque legiones tantæ magnitudinis insulam tuerunt. Et
 quid opus est plura dicere? quando etiam Parthi, bellicosissimum ge-
 nus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circumdati,
 obsides tamen mittunt Romanis: estque cernere, sub specie panis ser-
 uientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuersis pene qui
 sub sole incolunt, Romanorum arma venerantibus, vos soli bellum ge-
 20 retis? Neque Carthaginiensium considerabitis finem, qui magnum
 illum Annibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe venientes, ta-
 men sub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenzi, Lacedæ-
 mone oriundi, neque Marmaridarum genus usque ad inaquosas soli-
 tudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasa-
 mones quoque & Mauri, & innumerabili multitudo Numidarum vir-
 tutes impedire Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne
 numerare quidem nationes facile est, quæ scilicet sub Atlantico mari &
 columnis Herculis usque ad rubrum mare infinitos numero & locis
 30 Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges an-
 nuas quibus Romanam multitudinē octo mensibus pascunt, alia quoque ve-
 stigalia pendunt, expensas quoque deuotissimi imperio ministrant, ni-
 hil de his quæ iubentur, sicut vos, contumeliosum putantes, & qui-
 dem una cum illis tantum legio commoratur. Sed quid opus est lon-
 ge petitis exemplis? potentiam explicare Romanam? cum eam possi-
 tis de vicina vobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc enim cum usque
 ad Æthiopas porrigatur, opulentamque Arabiam, contigua quoque sit
 Indiæ, quinquaginta & septingentas myriadas incolarum habens,
 præter Alexandrinorum plebem, tamen vestigalia, quorum magni-
 tudinem de censu singulorum capitum æstimari licet, deuotissime pen-
 ditans, Romanum non dedignatur imperium: & certe quam magnum
 40 stimulum defectionis habetis, Alexandriam scilicet, multitudine & di-
 uititiis abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet siqui-
 dem in longitudine stadia triginta, in latitudine vero non minus quam
 decem: tributorum vero multo amplius per menses singulos infert,
 quam vos toto anno penditis: & præter pecuniam, quatuor mensium
 Romanæ plebi annonam ministrat. Munitur autem vndique aut in-
 commeabili solitudine, aut importuoso mari, aut fluminibus, aut coe-
 nois paludibus, quorum tamen omnium nihil Romana fortuna for-
 tius fuit. Dux enim legiones ciuitati insidentes, profundam Ægyptum
 cum illa Macedonum nobilitate frenant. Quos igitur in bella de soli-
 tudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidem omnes qui in orbe
 50 habitabili degunt, Romani sunt: nisi forte quis vestrum spes suas ul-
 tra Euphratem porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles suos æsti-
 met adiutores. Porro nec illi propter irrationabilem causam tanto se
 bello implicabunt: nec, si tam probroso operi assensum darent, Parthus
 tamen sineret. Est siquidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitie, &
 arbitrabitur fœdus esse temeratum, si quis de his qui subiecti sunt eius
 imperio, aduersum Romanos in bello procedat. Superest igitur vt ad
 diuinum confugiat auxilium. verum & hoc apud Romanos est. sine
 Deo quippe impossibile esset imperium tale consistere. Considerate
 autem, quemadmodum hæc ipsa erga ipsam religionem immodera-
 tio, etiam si cum longe inferioribus bellum geratis, tamen ad dispen-
 sandum sit vobis difficilima, atque eadem transgrediendo offendatis
 Deum, per quæ cum auxiliaturum putatis. Si enim serueris sabbato-
 rum consuetudinem, & ad nullum actum moueamini, facile profecto
 capiimini. Sic quippe etiam maiores vestri experti sunt, hos maxime

An. mū-
 di 4090.
 an. Chr.
 nat. 68:
 Parthi.

Carthagi-
 nenses
 sub Sci-
 pionis dex-
 tera corru-
 erunt.
 Romani
 Mauris
 impetant.

Alexan-
 dria Ro-
 manæ tri-
 butum
 perierit
 dedignetur.

Diuinitas
 apud Ro-
 manos au-
 xilium.

An. mī-
di 4030.
à Christ.
aa. 68.

*Postremū
argumē-
tum: In-
daci divi-
ni pariter
atque hu-
mani au-
xilij desi-
tutes, ad
bella gerē-
da inuti-
les esse.
Dum ad-
huc stat
navis in
portu, pra-
camore il-
lepestatem
futuram,
bonū est.*

*Agrippa
de futura
Indacū
calamita-
te prophē-
tia.*

*Agrippa
protesta-
tur quod
nihil con-
siliūrum,
quod In-
dacū vido-
re expedi-
re, subtra-
nerit.*

dies Pompeio ad bellum destinante: in quibus scilicet hi oppugnaban-
tur, otia gerebant. Transgredientes autem in bello legem patriam,
nescio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidem nunc vobis
intentio est, ne quid de patria institutione solvatur. Quemadmo-
dum autem aduocabitis in adiutorem Deum, si cultum ei debitum,
sponte violetis? Assumunt autem singuli quique bellum, vel diuinæ
virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cum vero utraque hæc, quan-
tum ad ipsam pertinet consequentiam, deferuntur, in manifestam vitæ
que captiuitatem volentes pugnare profluunt. Quid autem prohibet
propriis manibus filios vestros coniugesque laniare, & hanc pulcher-
rimam inflammare patriam? Erumpentes siquidem in futorem, lu-
crabimini vel ignominiam superatorum. Bonum est, o amici, bonum
est, dum adhuc stat navis in portu, præcavere tempestatem futuram,
& non eo tempore quo in medias irraeris procellas trepidare. His si-
quidem qui in improvisa mala inciderint, superest vt digni vel mise-
ratione videantur: qui vero se in apertum discrimen iniecerint, etiam
exprobrationibus onerentur. Nisi forte aliquis vestrum æstimet se-
cundum pacta consilium ire Romanos, aut postquam vicerint, mo-
derate vobiscum acturos, & non in exemplum aliarum gentium sacram
hanc urbem inflammaturus, interfecturos autem vniuersum genus
vestrum. Neque enim qui superfuertis armis, vsquam locum fugæ
habebitis, vniuersis scilicet gentibus, vel iam habentibus Romanos
dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non solum vos
manebit, sed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos. Neque
enim est in toto orbe populus, in quo non vestra portio sit: quos cer-
te omnes vobis rebellantibus, eade crudelissima diuersi quique con-
ficient, & propter paucorum virorum consilia, vniuersæ vrbes Iudæ-
co sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patrave-
runt, quod sint nimirum vestro vitio coacti. Si vero eadem exequi
superfederint, considerate quam impium sit, aduersus tam benignos
arma mouisse. Subeat autem vos misératio, & si non filiorum vestro-
rum atque coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater vrbium vestræ
regionis vocatur. Parcite moenibus sacris, parcite venerabilibus ady-
tis, templumque vobis & sanctas sanctorum seruate. Neque enim vi-
terius victores Romani his abstinebunt, quibus primo parentes nul-
lam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrosque
angelos Dei, patriamque communem, quod nihil eorum consiliorum,
quæ vobis viderim expedire, subtraxerim. Vos autem decernentes quæ
oportet, mecum in pace degetis: si vero protuleritis iras, absque rhe
periculis subdemini. His dictis, astante etiam forte lacrymavit, &
multam partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant au-
tem non se aduersum Romanos, sed aduersum Florum, ob ea quæ per-
tulissent, bellum gerere. Ad quos Rex Agrippa: Sed opera vestra, in-
quit, talia sunt, qualia aduersum Romanos pugnantium. Neque enim
Cæsari vestigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Soperietis
autem causam defectionis, si & porticus denuo construatis, & tributa
reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam
Floro dabit. His consulis populus acquiescit, & cum Rege & Bereni-
ce ascendentes in templum porticus ædificate adorti sunt. Per vicos au-
tem & regiones principes quique decurionesque dispersi, vestigal col-
ligebant, celeriterque quadraginta talenta (tantum enim erat reli-
quum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas, eo tunc mo-
re Agrippa compescuit. Deinceps vero persuadente populo tentabat,
vt parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam

orationem multitudo accensa, nec à verborum in Regem contumeliis temperauit, sed protinus eum vrbe pepulerunt; ausique sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quod contumeliis esset affectus, Principes quidem eorum vna cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, vt ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vestigal exigere. ipse vero discessit in regnum.

CAP. XVII.

De capta rebellione Iudaorum contra Romanos.

PER idem tempus quidam eorum qui bellum maxime mouebant, congregati irruerant in quoddam præsidium, quod vocabatur Masada: & occulte eo persuaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidam filius Ananiz Pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, vt nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc Pontificibus, aliisque nobilibus deprecatis, vt non præterirent eum morem, quo supplicabatur pro Regibus, nihil tamen acquiruerunt, non parum quidem & suæ multitudinî cōfidentes: robur siquidem omne res nouare cupientium, eorum voluntates iuauat: maxime autem aspiciebant in Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, Princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum Pontificibus, & Phariseorum nobilissimis, & videntes quam grauib. malis pergerent subicere ciuitatem, decreuerunt seditiosorum animos expellere: & ante portam quæ axca vocatur, concionem aduocantes (erat autem in interiori parte templi posita, quæ respicit ad solis exortum) ac primo quidem multa de temeraria eorum defectione cōquesti, & quod tam graue bellum patriz commouerent: deinceps irrationabilitatem causæ ipsius arguebant, dicentes, maiores quidem eorum ornasse templum ex magna parte de muneribus gentium, semperque eorum qui foris essent populorum munera suscepisse: & non solum non prohibuisse aliquorum hostias (id siquidē esse impiissimum) sed etiam eas quæ viderentur permanerentque ad præsens vique tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos qui Romana arma irritarent, & desponderent eorum bella, nouum statuere morē religionis, atque cū periculis etiam ream facere ciuitatē impietatis videri: siquidem ea sit, in qua præter soles Iudæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandū finatur accedere. Et siquidem circa vnus alicuius priuati personam lex ferretur eiusmodi, posset nimirū iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despiciuntur Romani, & iudicatur Cæsar profanus. Vnde verendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias repellunt, ipsi in reliquū etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre: fiatque vere extra principatū ciuitas, nisi celerius resipiscentes reddiderint hostias, ac prius quā ad eos, in quorum contumeliā id tentatum est, huius ausus peruenerit fama. Simul autem ista dicentes, producebant in medium scientissimos morum paternorū, sacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his quæ dicebantur, sed neque procedebant in medium altaris ministri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique seditionem eo iam processisse,

An. mēdi 4090.
an. Chr. nat. 61.
Agrippa Rex a Iudæis sacris petitis, vt be polluer.

Iudæi Cæsaris hostias pro Romano populo offerri solitas recusant. Concio potentis ad seditionis.

Contra illos qui peregrinas hostias ferre noluerant.

Potentibus nemo seditiosorum obtemperat.

An. mū-
di 4030.
à Christ.
na. 68.
*Legati cō-
tra seditio-
nes ad Flo-
rum &
Agrippā
missi.*

*Bellum in
Hierosoly-
ma, inter
pacificos
& seditio-
ses.*

*Xylopho-
ria festi-
uitat.*

*Regis se-
ditiosi vin-
cunt.*

*Antonia
seditiosi
captiunt
atque in-
cendunt.*

vt eorum non posset autoritate compesci, & Romanorum armorum periculum se primos esse sensuros, in quantum poterant consulentes, amoliri causas parabant, & legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum erat princeps filius Ananiz Simon: alios ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, & Antipas, & Costobarus erant, qui etiam Regem propinquitate tangebant. Precabantur autem vtrumque, vt cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, prius quam ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum istud quasi bonus nunciis fuit, volensque inflammare bellum, nihil respondit legatis. Agrippa autem pariter vtrisque parcens, scilicet deficientibus & iis aduersum quos bellum mouebatur, volensque & Romanis conseruare Iudæos, & Iudæis templum atque patriam, ad hæc autem nec sibi conducere talem conturbationem sciens, misit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas scilicet, & Bataneos, & Trachonitas sub præfecto equitū Datio, duce vero Philippo Ioachimi filio. His ergo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indefinenter utebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte. erat autem quando ex insidiis procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli vero scientia Regii. Et his quidem erat propositum maxime templum obtinere, profanatoresque eius expellere. Seditiosis vero qui cum Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent urbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps vero adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuocere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseverat) aduersarios quidem à cultu religionis excluderunt. Inter infirmiores autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) receptu audacissime profquebantur opus quod adorti erant. Regii autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cum isti protinus irruentes, Ananiz pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium in flammaverunt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documēta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtque omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus vero chartarum publicarum custodibus, ignem ædibus iniecerunt: atque ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruerunt. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum Regiis in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias Pontifex, & Ezechias frater eius erant: & illi quos apud Agrippam sanctos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, Præsidiumque incenderunt. postea vero transierunt in regiam, ad quam confugere Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diudentes, muros euertere moliebantur. eorum vero qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem confictus nec no-

10 De cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi-
 eos qui in praesidio erant, propter inopiam victus: Regius vero creden-
 tibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam,
 filius Iudæ Galilæi, callidissimi illius Sophistæ, qui quondam sub Cyre-
 neo exprobrauerat Iudæis, quod post Deum subicerentur Romanis: af-
 sumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, ubi armamenta-
 rium Herodis Regis erat. eoque perrupto populares aliosque latrones
 diligenter armauit. hisque utens supatoriibus, veluti Rex Hierosolymam
 reuertitur: factusque princeps seditionis, oppugnationem disponebat.
 20 Machinarum autem inopia erat, nec poterat palam suffodere muros su-
 perne hostibus tela iacentibus. cuniculum igitur longe coeptum sub
 vnam turrim agentes, suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in
 sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicque subiticius exustis,
 turris quidem extemplo emota est. alter autem murus intus ædificatus
 apparuit. Regii quippe molitiones eorum præsentientes, forte etiam
 de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter
 hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant,
 cum vidissent alium murum stupore defecti sunt: Regii tamen ad Ma-
 30 nahemum aliosque seditionis principes mittebant, precantes vt eis dis-
 cedere liceret. Quod cum solis eiusque religionis reliquis Manahemus
 annuisset, protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relictæ erant,
 grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam mul-
 titudinem pares erant: & precari, vt exire liceret, ignominiam iudica-
 bant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant.
 Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur,
 quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna
 appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamme. Hi vero qui
 cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca, æ quibus milites
 30 fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reli-
 quum apparatus diripientes, Stratopedon iacenderunt. Hæc igitur
 acta sunt sexto die Septembris.

An. mū-
 di 4090.
 à Christ.
 na. 68.

Regiū e-
 iusque re-
 ligionis re-
 liquis Ma-
 nahemus
 discedere
 facultatē
 concedit.
 Romani
 Stratope-
 don relin-
 quentes in
 turres re-
 giam consu-
 giunt.

CAP. XVIII.

De cade Anania Pontificis, Manahemi & militum Ro-
manorum.

40 SEquenti autem die Pontifex Ananias circa Euripos Regiæ domus la-
 stens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circum-
 sidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum
 posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destruc-
 tio, & Pontificis Ananiæ mors, in crudelitate crexit: & neminem pa-
 rem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexe-
 runt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo collocuti quod non deceret
 à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere,
 dominumque ferre, etsi non violentum, tamen se ipsis humiliorem: nam
 si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium illam dece-
 re: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoratu-
 rus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat.
 50 Cum igitur hi qui circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliquus
 quoque populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quod illo
 interempto tota seditio solueretur. Paululum autem sipatores Mana-
 hemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem
 irruere, quisque quo potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum qui
 comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium se quæbatur: paucique

Anania
 Pontificis
 & Eze-
 chia fra-
 tris mors.

Eleazari
 sectatores
 Manaha-
 mum in
 templo
 adoriunt-
 tur.

An. mē-
di 4030.
an. Chr.
na. 69.

*Manahem cum
principi-
bus inter-
fecit.
Romani
vlterius
resistere nō
valentes,
sepe do-
dant.*

*Romani
contra pa-
ctā vno
Metilio
excepto
ab Iudaeis
crudeliter
interfecti.
Cades sab-
bato porpe-
trata.*

ex eis clam in Massadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum, cum fugisset in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, praeceptumque tyrannidis eius adiutorem Absalomom nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futurā. Hi vero non ut comprimerent bellum, sed ut cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cum populus multum precaretur, ut oppugnationem militum relaxarent, vehementius insistebant, donec ulterius resistere non valentes, Metilius Romanorum praefectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, ut solam eorum pacisceretur vitam: arma autem & reliqua quae haberent, ipsis tradentibus sumeret. Qui precationem illico arripientes, remittunt ad eos Gotionem Nicodemi filium, & Ananiam Saducrum, & Iudam Ionathae, scilicet eis dextras & sacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quamdiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditionis fraudis aliquid molitus est. postea vero quam secundum pactiones omnes scuta gladiosque posuerunt, neque quicquam ulterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant, neque resistentes, neque supplicantes, solas autem pactiones & iuramenta quae dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, praeter Metilium. Nunc enim deprecantem, & vsque ad circumcissionem Iudaizare se promittentem, seruauerunt solum. Detrimentum autem Romanis quidam erat leue: ex copiis siquidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudaeorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum. urbem autē tali facinore fuisse resperfam, ex quo nimirū diuina indignatio imminere, etiam si a Romanis nulla ultio timeretur, lugebat publice, & tristitia ciuitas premebatur. moderati autem quique, quasi pro seditiosis causas reddituri, turbabantur. si quidem sabbato illam caedem contigerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem a sanctis quoque operibus agunt quietem.

CAP. XIX.

De Iudaeorum maxima strage Caesarea & in omni Syria.

Eodem autem die, eademque hora, quasi aliqua coelesti prouidentia Caesarienses quoque Iudaeos apud se habitantes trucidauerunt: ita ut vno tempore super viginti millia hominum caederentur, & cunctis Iudaeis vacuata Caesarea remaneret. Nam & eos qui effugerant comprehendens Florus, victos in arenam deduxit. Post Caesariensem vero cladem tota gens efferata est. Diuisique Iudaei, Syrorum vicos ac finitimas ciuitates protinus vastauerunt: id est, Philadelphiam & Gebonitum, & Gerasam, & Pellam & Scythopolim. Deinceps vero irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidē subruentes loca, alia vero inflammantes, etiam in Cedesam Tyrriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque Caesareamque tendebat. Obstitit autem eorum incursum neque Sebastae neque Ascalon: sed his quoque flamma vastatis, Anthedonā & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorumque qui capiebantur virorum immensa caedes fiebat. neque tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudaeorum gente vastabant. sed etiam eos qui in ciuitatibus erant, comprehensos

disper-

disperdebantur: non solum ob vetus odiū, sed vt discrimen imminens preuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriā peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnaq; alterutris salus erat, si preuenissent alteros cæde faciendā: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licet viderentur amoliri Iudzos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizantes cogeantur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguū, neq; temere eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiam illos qui prius fuerant mansueti, auaritia siquidem substantias castrorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas, cadaueribus insepultis, & inhumatis passim iacere cum paruulis senes, forminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem provincia plena erat inenarrabilium calamitatum. maiorum autem metus quam quæ peracta erant, facinorum imminebat. Et hæcenus quidem Iudæis aduersum alienigenas confictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudzos qui illie habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem vtilitati propriæ postponentes, aduersum Iudzos cum gentilibus dimicabant. Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit audita. Deniq; Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna sua calamitate ciuibz excusarent defectionem, edixerunt eis, vt si uellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum omnibus filiis suis in lucum. quibus quæ fuerant iussa sine suspitione facientibus, diebus quidem securis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia vero nocte exploratores, alios incautos, alios vero dormientes inuadunt, subitoq; omnes interfecerunt, qui fuerant numero tredecim millia: postquam eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus utriusq; ad incommoda Iudæ gentis abusus est. Multos siquidem Iudæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius aciei momentum solus existeret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cū Scythopolitæ circumfusi Iudæis, passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudi-
ne promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Digne enim nobis externa gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ergo quasi profanus propriis manibus: neq; enim deest hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neq; in sulcet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suā. erat autem ei vxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primum quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sane inuitam matrem suam interfecit. super hos autem coniugi, & filiis intulit ferrum, singulis sane horum pene occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cum vero omnem suam necessitudinem trucidasset, cæcis superstitans exulxit dexteram, vt

An. mē-
di 4030.
à Christi.
aa. 68.

*Omnis Sy-
ria inenar-
rabilium
calamita-
tum plena.
Iudæi Iudæos
hostes expo-
nuntur.*

*Scythopoli-
tæ tredecim mil-
lia Iudæo-
rum truci-
dant.
Simō mul-
tos Iudæo-
rum propin-
quos
Scythopoli-
tæ quoti-
die obtrun-
cas.*

*Simō pa-
rentes, vx-
orem ac
liberos, de-
nique scrip-
tum quo-
que truci-
das.*

An. mū-
di 4030.
à Christ
nat. 68.

neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, ceterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

CAP. XX.

De Iudæorum alia gravi cade.

*Iudæorum
alia ca-
des.*

*Vrbes ad-
uersus Iu-
dæos mo-
uentur.*

*Varus 70
Iudæi in
itinere in-
terfecit.*

*Romani
Iudæi in
Mecha-
ronte ca-
stella tra-
dunt.*

Ad eandem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque vrbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vixerunt quoque non paucos Tyrii: multosque trucidauerunt: plures autem eorum victos custodiis tradidere, Hippeni quoque & Gadarenenses similiter audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem sollicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersus Iudæos singulæ, pro vt habebant, vel timore vel odio mœuebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerant, & neque interfecte quempiam Iudæorum, neque vinculis tradiderunt. Forte autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videntur magis erga nos miseratione mori quos utique nihil moliri videbant. Geraseni autem neque in eos qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes vsque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersus Iudæos perniciēs. Ipse siquidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo Regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanzæ regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia cinium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de Regijs præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam avaritiam impie in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corripuit, perleuerans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec discussis Agrippæ rebus animaduertente quidem in eum veritus est propter propinquitatem Sohemi, procuranda tamen eum regione summouit. Seditiosi autem capto præsidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiam in Machazunte multitudo Iudæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis, deserere castellum eisque tradere. Illi autem quod rogabantur cogitantes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus ceperunt Machazuntij custodes obtinere.

CAP. XXI.

Iudæi Alexandria occisi.

Verum in Alexandria semper quidem erat incolis aduersus Iudæos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuis Alexander contra Aegyptios vsus Iudæis, præmium societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent cōuersationem per omnia mundiorē à communione scilicet

gentium sequestratam: praestiteruntque eis, ut etiam Macedones appellerentur. deinceps vero cum in ditionem Romanorum Aegyptius venisset, neque Cezar primus neque post eum quispiam, honores quos Alexander Iudaeis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduersus Graecos pene continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab utraque parte animaduertentibus, seditio accendebatur. Tunc vero cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionem venissent, ut ordinarent pro certis negociis legationem ad Neronem ferendam, occurrerunt in amphitheatrum permixti Graecis plurimi Iudaeorum. Quos cum vidissent aemuli, ex templo clamare coeperunt, Iudaeos hostes & exploratores esse: ac deinceps insipientes intulerunt eisdem manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt, tres vero ex his comprehensos, trahebant quasi viuos incensuri. Commoti sunt autem vniuersi Iudaei ad opera ferendam: & primum quidem in Graecos saxa iaciebant, postea vero etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipso loco tantum simul populum concremarent: & pene minas impleverunt rebus, nisi iras eorum compressisset Tiberius Alexander, magistratus ciuitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit, sed nobiles eorum quosque submittere, hortabatur ut desinerent, neque aduersum se milites Romanos commouerent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qui postquam vidit absque magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quae in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, casu ad Iudaeorum iterum de Libya venientes: praecipitque ut non solum interficerent, sed etiam bona eorum dispererent, domosque inflammarent. Qui protinus concurrentes in locum qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudaeorum multitudo collecta) exequabantur strenue iussa, nec sane sine cruenta victoria. Conglobati enim Iudaei his quos melius armatos habebant, in fronte positis, aliquandiu quidem resistebant: semel vero in fugam versi maetabatur: nec vnus erat exitus modus, cum alij sub diuo atque in campo deprehenderentur, in aedes autem alij concluderentur, & eas quoque succenderent Romani, vna etiam diripiendo quae in his reperissent: cum neque illos aut infantum misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes aetates pari caede sequirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat: quinquaginta vero congesta sunt millia mortuorum: nec tamen saltem reliquiae remansissent, nisi ad preces se contulissent, eorumque misertus Alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire praecipitis, primo eius nuntio ne cibis pepererunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, vixque a cadaueribus distrahebantur. apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

An. mudi 4030.
à Christ.
nat. 68.

*Seditio
Alexandria inter
Iudaeos &
Graecos.
Tiberius
Alexander
seditiosos
Iudaeos, ut
desinerent,
hortatur.*

*Cruenta
victoria
in qua
5000.
Iudaeorum
interficiuntur.*

CAP. XXII.

De clade Iudaeorum, auctore Cestio.

Cestio vero iam quiescendum esse non videbatur, insensibilis vbi que Iudaeis: sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens. & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: insuperque Regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum & peditum tria millia, sagittarios omnes, Agrippae vero tantundem peditum & equitum mille, cum & Sohemus sequeretur, quatuor milibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluresque sagittarii,

*Ingentes
Romano-
rum co-
pia.*

An. mū
di 4010.
à Christ.
nat. 68.
Zabulon,
validissi-
ma Gali-
laa ciui-
tas dire-
pta & in-
censa.

Iudaei Sy-
rorum ad
2000.
cadunt.

Romani
Ioppē ca-
piunt &
incendūt,
& 8400.
interfi-
ciunt.

Ptolemaida progressus est. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conue-
nere, peritia quidem militibus inferiores: quod autem scientiæ dederat,
in Iudæis odio, itemque alacritate supplentes. Aderat autem ipse quo-
que Agrippa Cestio, & eorum quæ conducerent simul & itineris prin-
ceps. Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in validissimam Galilææ
ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæo-
rum finibus Ptolemaida discernit. Cumque offendisset eam ciuibus de-
stitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem
rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concessit: ipsum ve-
ro oppidum, quamuis admiratus esset eius pulchritudinem, quippe do-
mus habebat similiter, ut apud Tyrum & Sidon & Berytum ædificatas,
incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiam
depopulatus est: inflammatisque etiam circum eam positis vicis,
in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præ-
cipue Berytiis, recepta Iudæi fiducia (Cestium enim recessisse cogno-
uerant) repente in eos qui remanserant irruunt, & prope ad duo millia
cædunt. Cestius autem ex Ptolemaidæ profectus, ipse quidem Cæsare
am peruenit: in Ioppen vero partem præmisit exercitus cum præceptis
huiusmodi, ut oppidum custodirent, si eo potiri possent; aut si oppida-
ni impetum præsensissent, tam suum quam cæterorum militum præ-
stolarentur aduentum. Illorum igitur alij mari, alij terra profecti,
vtrinque Ioppen facillime capiunt: ita ut ne fugæ quidem habitores
copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem eum
cunctos interficiunt cum familiis, direptamque ciuitatem incendunt. In-
terfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili
modo & in finitimam Samariam Nabatenei toparchiam non paucos
misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnamque indi-
genarum multitudinem peremerunt: direptisque patrimoniis, etiam
vicos igni dederunt.

C A P. XXIII.

De pugna Cestij contra Hierosolimam.

Sepphoria
aliaq. Ga-
lilæa ci-
uitates,
Romanos
cum fa-
uore sus-
cipiunt.
Duo mil-
lia sedi-
tiosoru in
Galilæa
ab Roma-
nis truci-
dant.
Antipa-
triu dena-
tata &
incensa.
Lydda ex-
usta.

IN Galilæam quoque misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ
legionis: ei quæ tantam militum manum attribuit, quantam genti ex-
pugnandæ sufficere posse credebatur, eum validissima Galilææ ciuitas Sep-
phoria cum fauore suscepit. Huiusque prudens consilium secutus ciui-
tates aliæ quiescebant. Qui vero seditionibus & latrocinii operam da-
bant, in Galilææ montem vndique medium recessere, qui est contra Sep-
phoriam, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ducebat exercitum.
Illi autem quamdiu superiores erant, facile Romanos ad se ascenden-
tes arcebant, & ex his plures quam ducentos interfecerunt. Vbi vero
eos viderunt circumactos itinere ad celsiora progressos, mature victoriam
concesserunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga
dedissent, equitum poterant manus effugere: adeo ut pauci locis asperis
delitescerent, amplius vero quam duo millia trucidarentur, Gallus igitur
cum nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream
cum exercitu remeabat. Cestius vero cum omni manu reuersus in An-
tipatridem petiit. Cognitoque non paruum multitudinem Iudæorum
in tutum quæ Aphazi vocabatur esse collectam, qui cum his congre-
derentur præmisit. Sed prius quam in maius venirent, Iudæi metu disper-
si sunt: eorumque castra iam desolata militum adorti, cum vicis circumpo-
sitis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus
vacuam vicis ciuitatem offendit. nam propter scenopægorum dies se-

10 Hos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat, quinquaginta vero quos ibi comprehendit occisis, exustoque oppido ulterius procedebat: perque Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabao, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis quinquaginta. Iudzi vero cum iam ciuitati propinquare bellum viderent, ommissis dierum festo-
 20 tum solennibus, ad arma properabant: satisque freti multitudine, incompositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habitā ratione feriatorum. erat enim Sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio
 30 pietatis emouerat, in praeliū quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perumpèrent, viaq; aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quiq; nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, ceteri equites erant: Iudzi vero viginti duo. fortissimi autem videbantur Monobazi Regis Adiabenez propinqui, Monobazus & Zenedæus, & post hos Peraia Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa Rege transfugerat, cui pridem milirabat. A fronte igitur repulsi Iudzi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Gloræ filius Simon inuadit, multosque postremi agminis coactores lanauit: ac multos catros cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio vero in agris triduo commorante, Iudzi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

CAP. XXIIII.

De obsidione Hierosolyma a Cestio, & strage.

10 Itaque dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexā, Ine Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes sibi patituros existimans, vt bello desisterent: vel si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borzæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: vt à Cestio fœdus amicitiz, cœtamq; pro peccatis à populo Roman. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secum sentire voluissent. Verum seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum quidem, priusquam verbum faceret, petemerunt: nam Borzæus
 40 vulneratus effugit: populares autem, hoc indignè ferentes factum, cædendo fustibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius vero, quia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendū tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum. inq; fugam versos, vsque ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellatur Scopis, interuallo septem stadiorum à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur: sperans fortasse Iudæos degentes aliquid remissuros. In vicos autem circā ciuitatem, non paruum militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die qui
 50 tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessere partibus ciuitatis, & in partem interiorum templi sefugerunt. Cestius vero transgressus Beze-
 tham, quæ sic vocatur, & Canopolim & forum quod appellatur materi-
 arium incendit. deinde cum ad superiorem ciuitatem venisset, prope

An. mū-
 di 4030.
 à Christ.
 nat. 68.

*Cestius ab Hierosolymis stad-
 iis 50.
 castra po-
 nit.*

*Impetus & victo-
 ria Iudæo-
 rum con-
 tra Roma-
 nos.*

*Audacia Iudæorū
 contra Ro-
 manos.*

*Seditiosi
 legatum
 regis in-
 terficiunt,
 alter vul-
 neratus
 effugit.
 Cestius to-
 tum ex-
 ercitus
 in Iudæos
 ducit.*

An. mū-
di 4030.
à Christ.
nat. 68.
*Popula-
rium plu-
rimi Ces-
tium quasi
portas ei
patefactū
vocat.*

*Romani
testitudi-
nem con-
texunt,
mœnia
suffodiūt,
templiq;
portas in-
cendere
moluntur.
Inopina-
ta Cestij
fuga la-
tronum
fiduciam
vacuat.*

*Iudai ho-
stes perse-
quuntur.
eosque in
extremā
necessita-
tem adi-
gunt*

aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irumpere, ciuitatem illico possedisset, belloque finem dedisset, sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures equitū magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt: & Iudæos intolerandis repleti cladibus contigit. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, vocabant. ille autem & ira fastidians, & quod non satis eis credendum putaret, tamdiu id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidem cum ceteris de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refuge-
re coegerunt: ipsi vero per turres dispositi, murum tentantibus repu-
gnabant. Per dies igitur quinque Romanis vndiq; tentantibus frustra-
batur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itemq; sagit-
tariis à septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu re-
sistentibus qui frequenter quidem Romanos ad murum aduenientes a-
uertere, postremo autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Ita-
que Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi & qui eos seque-
bantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadiungentis, quam sic ipsi
appellant, testitudinem contexuerunt. vnde sagittæ in eam delata: irritæ
delabebantur: & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant, templi-
que portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stu-
por inuaserat, iamque multi ex ciuitate diffugebant, veluti continuo
caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum nequis-
simi cadebant, tantum vt ipsi portas aperirent, Cestiumq; tanquam o-
ptime de se meritum, reciperent, appropinquabāt. Et profecto si paulu-
lum in obsidione perseuerasset, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo
iam tunc infestus Deus pessimis, eiusq; sancto ille die finem bello dare
prohibuerunt. Denique Cestius, neq; animis populi. neq; obfessorum
desperatione perpecta, repente militem reuocat: & sine vlla spei re-
pulsâ, inconsulte nimis ac iniuste discessit. inopinata vero eius fuga, la-
tronum fiduciam recreauit: insecutiq; nouissimos aliquot equitū, pe-
ditumq; peremere. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopion
munierat, tetendit: altero autem die vltieris recedendo, magis hostes
prouocauit: iamq; postremos affecuti multos necabant, tum vtraq; iti-
neris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neq; in eos se retor-
quere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quandâ infi-
nitam multitudinem insequi existimantes: neq; à lateribus instantium
vim repellere sufficiebant: cum ipsi quidem graues essent, ordinemque
irumpere formidarent: viderent autem Iudæos leues, & ad excurren-
dum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cum ni-
hil contra inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectiq; agmine
sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis
dux, & Longinus tribunus, & Æmiljus Iucundus alæ Præfectus, vix in
Gabao peruenirent, vbi castra prius posuerant, multis impedimentis a-
missis. Hic autem Cestius biduum cōmoratus inops consilij quid age-
ret, cum tertio die maiorem hostium vidisset numerum, & omnia cir-
cum loca plena Iudæis, tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi
maneret, plures se hostes habiturum. Itaq; pro compendio fugæ cuncta
militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisq; mulis atq;
asinis, aliisq; iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferret (hæc
enim velut vsui futura seruabat, maxime quia timebat ne Iudæis con-
tra se capta prodessent) Bethoron versus antecederat exercitum. At Iu-
dæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos vero in angus-
tias atque descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis
trudebant in vallem: fusq; omnis multitudo per itineris iuga, militem

sagittis operiebat. vbi etiam peditibus: quo pacto sibimet subuenirent,
 hæsitantibus equitum periculum promptius erat. nec enim ordinate
 viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent
 ascensui ardui prohibebant equitantibus inui. iaculatoribus autem
 rupes ac valles tenebantur: in quas, deiecti qui aberrassent consume-
 bantur: nullusque locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat.
 Itaque incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, stertulque
 conuersi sunt. quibus resonabat Iudeorum exhortatio, cum clamore le-
 tantium pariter atque sæuentium. totusque pene qui cum Cestio fuerat,
 perisset exercitus, nisi nox aduenisset: qua Romani quidem in Betho-
 ron confugerunt. Iudæi vero obsessis circum omnibus locis eorum transi-
 tus custodiebant. Denique vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de
 fuga cogitabat, lectos prope ad 400. omnium fortissimos milites lecto-
 rum fastigis impoluit. hisque præcepit, vigilum qui in castris excuba-
 rent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum
 arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiose vsque ad 30. sta-
 dia progreditur. Vnde mane cum Iudæi locum quo Romani tetende-
 rant desolatam viderent, in quadringentos à quibus decepti fuerant
 concurrunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem
 Cestium persequi properabant. sed ille cum nocte non paruum
 spatium itineris peregisset, die vehementius quoque fugiebat: adeo vt
 metu perculsi milites, machinas siue tormenta muralia, itemque bali-
 stas, multaque alia instrumenta relinquerent. quibus tunc ablati Iudæi
 rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autem
 Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cum eos allequi non
 potuissent, inde redeuntibus & machinas secum asportauerunt mortuo-
 que spoliarunt. & prædam quæ remanserat collegerunt: & præda-
 nentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Roma-
 norum autem & auxiliarium quinque millibus peditum, ac 300. item-
 que nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem No-
 uemb. mensis 8. die gesta sunt, anno 12. Neronis principatus.

CAP. XXV.

*De Damascenorum seuitia in Iudæos, deque Iosephi studio
 in Galilæa.*

Post Cestij vero casus aduersos, nobilium Iudæorum multi, tanquam
 à naui pellum itura, ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus &
 Saulus fratres, vna cum Philippo Iachini filio, qui princeps erat exerci-
 tus Regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui vero
 cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemad-
 modum à seditionis interemptus sit, alias indicabimus. Cestius autem
 Saulum & cæteros in Achaziam ad Neronem misit, & propriam necessi-
 tatē indicaturos, & belli causas detraheturos in Florentiam. Sperauit enim,
 & iram in illum excitatum iri, & sua pericula summouenda. Tunc autem
 Damasceni, eade Romanorum cognita, Iudæos apud se degentes
 opprimere studuerunt: & cum eos in publicis thermis collectos habe-
 rent (namque id olim propter suspiciones meditabatur) facilem quidem
 sui conatus exitum fore putabant, verebantur autem mulieres suas, fe-
 re omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. quæ
 hic magna cura fuit eas celandi, qui agerent. Iudæorum autem de-
 cē millia, quippe vt in angusto loco, atque omnes inermes aggressi, vna
 hora sine metu iugulauerunt. Qui vero Cestium fugauerant, in Hiero-
 solymam reuersi, quos adhuc Romanorum studiosos inuenissent, partim

An. mū.
 di 4030
 à Christi.
 na. 68.

*Vlulatus
 stertusque
 Romanoru,
 & Iudæoru
 exhortatio.*

*Stratagemæ
 Cestij.*

An. mū.
 di 4031.
 à Christi.
 nat. 69.
 Nobiliū
 Iudæoru
 multi, tā-
 quam e
 naui pel-
 lum itura,
 ex ciui-
 tate ena-
 tant.

*Damasceni
 Iudæorum
 10000.
 vna hora
 iugulāt.*

An. mū-
di 4031.
à Christ.
nat. 69.
Iosephus
Gorionis
filius &
Pontifex
Ananus,
onia quæ
in ciuita-
te gerenda
essent, im-
peratori
declaran-
tur.

Iosephus
Historio-
graphus
utriusque
Galilææ
rektor de-
signatur.

Iosephus
70. de se-
nioribus,
quos rector
totius
Galilææ
cōstituit,
7. vero
per singu-
las ciui-
tates, mi-
norum li-
tiū indi-
ces, eligit.
Iosephus
opportu-
na loca
muro cin-
git.

Iosephus
Galilæas
armis in-
struit.

vi, partim blanditiis sibi etiam sociabāt: & in templum congregati, plures belli duces eligendos esse censebant. Declaratus est igitur Iosephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda essent, imperaturi: maximeq; vt ciuitatis muros erigerent. Filium namq; Simonis Eleazarum, quamuis Romanorum prædam, & creptas Cestio pecunias, & insuper his plurima ex thesauris publicis in potestate haberet, tamen nullis necessitatib. præposuerunt: quod & in ipsum tyrannidis superbia viderent effert, eiusq; studiosos siue imitatores, satellitū more versari. verum paulatim Eleazarus, ambitione pecuniæ, itemque astutia persuasit populo, vt in omnib. sibi parerēt. In Idumzā vero quos mitterent, alios militum duces optarunt, Iesum filium Sapphæ, vnum è Pontificib. & Eleazarum noui Pontificis filium. Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumzā regebat, ex regione trans Iordanem posita genus ducens, vnde Peraides cognominabatur, vt ducibus obtriperaret. Sed ne alias quidē regiones omittendas putabant, namq; in Hierichuntē Iosephus filius Simonis, & trans flumē Manasses, & Tamnan Ioannes Effluz, toparchias administraturi missi sunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenz regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector designatus est: & vtriusq; Galilææ Iosephus, Matthiæ filius. huius autē præfecturz iuncta erat & Gamala, munitissima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia sua, quisq; res sibi creditas administrabat. Iosephus autem, cum in Galilzā venisset, primum curæ habuit, indigenarum sibi conciliare beneuolentiam: multa sciens ea confici posse, licet in aliis peccauisset. Deinde considerato, quod potentissimos quidem amicos haberet si eos participes potestatis fecisset, omnem vero multitudinem si pleriq; per indigenos & consuetos fieri præciperet, 70. de senioribus eius gentis prudentissimos elegit: eosque rectores totius Galilzæ constituit. 7. vero per singulas ciuitates minorum litium iudices. nam maiora negocia causasq; capitales ad se referre iussit, & illos 70. cæterū disposito per ciuitates iure quo inter se vterentur, etiam quemadmodū extrinsecus tuti essent animaduertit: cæterisque in Galilzā Romanos esse venturos, opportuna loca muro eingeat, hoc est, Iotapatam, & Bersabæ, & Selamin: necnon & Pereccho, & Iapha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada, adhuc etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilzā vocabatur munivit. Superioris autem Galilzæ Petrā quæ Achaborum dicitur, & Seph, & Iamnich, & Mero: in Gaulanitide vero Seleuciam, & Soganen & Gamalam munitione circumdedit. Solus autem Sepphoritis permisit, vt murum sibi meritis fabricarent: quod eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiam sine præcepto videret. Similiter autem Gischalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atque opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilzā, supra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maxime Romanorum inuisam esse virtutem, quod dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem urgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita vt Romani solent, diuisit exercitum: pluresque fecit ordinum principes. Diuersisque militum generibus constitutis, alios decarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, maiorum rerum administratores dedit. Decebatq; signorum disciplinas, & prouocationes reuocationesq; buccinarum, & prin-

10 cipia cognuum & circumductiones, & quemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinem animi, corporisque tolerantiam pertinerent, instituebat. Maxime vero eos erudiebat ad bellum, vsquequaque Romanorum referens disciplinam: & quod cum viris essent præliaturi, qui & viribus corporis & animi obstinatione, totum pene orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri præceptis, iam nunc periculum se facturum, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrociniiis & rapinis abstinuissent, sed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optime administrari, quorum milites bonam conscientiam gererent: qui vero per se prauis fuissent, his non solum inimicos, sed etiam Deum hostem futurum. Multa in hunc modum admonendo perseuerabat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, confiatum erat. Nam sexaginta peditum millia, 250. equites ac præter hos etiam mercenarios, quibus maxime fretus erat, habebat quatuor millia quingentos: necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis atque satellites. Exceptis autem mercenariis, facile ceteri milites à ciuitatibus alebantur. Namque singulas quas enumerauimus, cum mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: ut pars armis, atque alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus commercium.

CAP. XXVI.

De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæ malitia.

10 Iosepho autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuizæ filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus: & nequitia quidē nobilissimus omnium, antea vero pauper: & aliquandiu malitiæ suæ impedimentum passus inopiam facile mentiri paratus, mirusque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eaque aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem immoderata concupisset, spem vero leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiā comitatum inuenit audacis, primo quidem paruum, ampliore autem proficiens. Curæ autem habebat, meminem ignauum addiscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorumque peritia præstarent, hos eligebat: donec 400. virorum cateruam congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Isque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metus suspensos lacerabat. Hunc igitur iam dudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia: cumque videret Iosephum sua industria latari, persuadet ei primum, ut fabricandi muri patriæ sollicitudinem sibi committeret, in quare quæstus magnos à locupletibus lacerabat. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum essent, uti cauerent omnes apud Syriam Iudæi, ut ad cōfinia oleum mitteretur depoposcit. nummoque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris eodem precio amphoræ dimidium venundabat. cumque Galilæa ferax esset olei, maximeque illo tempore magna vbertate redundaret, in ea loca ubi erat penuria solus multumque mittendo, infinitam summam pecuniæ congregauit: qua mox in eum usus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Denique existimans si Iose-

An. mē-
di 401.
à Christi.
nat. 69.
Iosephus
Galilæus
ad bellū,
et quo pa-
tiosessent
parituri
præceptis,
erudit.
Singula
Galilææ
ciuitates
mediā sui
multitudi-
nem in
militiam
mittunt,
reliquos
ad compa-
randū eis
victū te-
nent.

Ioannes
simulator
humani-
tatis &
spe lucri
appeten-
tissimus
cadium.

Ioannes
pecunia
in eū cui
beneficio
accep-
erat, ab-
sistit.

An. mū-
di 4091.
à Christ.
nat. 69.
Agrippa
procura-
tor Ispalia-
sur.

Centum
armatorum
millia con-
tra Iose-
phum co-
currunt.
Iosephi a-
mici & sa-
tellites
præter 4.
omnes dis-
fugiunt.

Oratio Io-
sephi ad
sedisiosos
Iudæos.

phum deposuisset, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latro-
nibus imperavit prædā vehementius exercere, quo multis tēbus no-
uis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si
cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indige-
nas accusaret. Iamdudum autem rumores dissipauerat, quod res Gal-
ilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: multaque in hunc modum
ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore cum quidam ex viro
Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrip-
pæ & Berenices procuratorem aggressi, omnes quas ferebat fœcinas ab-
stulissent, in quibus erant non paucæ vestes preciosæ, plurimæque argen-
teæ pocula, & 600. aurei. neque hanc prædā occulte administrare pô-
tuisent, omnia Taricheas ad Iosephum comportarunt. Ille autē repre-
hensa violentia, quam regiis intulissent, reponi res ablatas apud aliquē
eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportunè re-
mittere. vnde maximum ei periculum comparatum est. namque raptōres
earum, quia prædā nullam partem acceperant, ægererent & perspi-
cientes, quod Iosephus cogitauerat laborem suum Regibus condon-
ate, per vicos nocte discurrunt, omnibusque prædicant Iosephum pro-
ditorem esse: eodemque tumultu ciuitates proximas repleuerūt, adeo vt
100. armatorum millia contra Iosephum prima luce concurrerent. De-
niq; multitudo quiddē, in circo apud Taricheas congregata, plurima
per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremari voci-
ferans proditorem: plerosq; autem incitabat Ioannes, & cum eo Iesū
quidam Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur ami-
ci & satellites, tantæ multitudinis incursum perterriti, omnes præter qua-
tuor diffugerunt. Ipse vero dormiens, prope cum iam ignis admoueret-
ur exurgit: & monentibus eā quatuor qui remanserant vt fugeret, neq;
solitudine sua, neque illorum qui contra se venerant copiis, perturbat-
us, in conspectum illorum proslit, veste discissa, infusoque capite pul-
uere, auersisque post tergum manibus, suoque cœruici gladio annexo.
Hæc autem amicos ei, maxime Taricheatas ad misericordiam cōmoue-
rant: rustica vero plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, nō
sine maledictis eum iubebant publicas preferre pecunias, & facta pro-
ductionis fateri. Nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de qui-
bus nata fuerat suspicio, penitus negaturum: & impetrandæ veniæ cau-
sa fecisse omnia, quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humili-
tas consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circumueniēs,
vt super his, vnde irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confes-
surum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, ego, in-
quit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neque in pro-
pria lucra conuertere (absit enim vt amicum putem vnquam, qui vobis
sit inimicus: aut questum ex re capiam, quæ vos communiter laderet)
sed quia videbam & Taricheatæ, maxime ciuitatem vestram in munitio-
nis egere, & ad extruendā mœnia minus habere pecuniæ, timebamque
Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecuniis inbiantes, pe-
derentim eas retinere decreui, vt vos mūro circumdarem. Si hoc non vi-
deret, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono: sin recte consu-
lui, bene de vobis meritum coercetis. Hæc Taricheatæ quidem ab eā di-
ctæ, cum fauore receperunt. Tiberienses vero cum aliis deprauatō, in-
super etiam munitabantur: vtrique autem relicto Iosepho, inter se liti-
gabant. Ille autem frater iam secum sentientibus (erant enim prope ad
40. millia Taricheatæ) cum multitudine libetius loquebatur: nullusq;
in eorum temeritatem inuectus, ex præsentī quidē pecunia Taricheas
ait esse muniendam: curæ autem sibi fore similiter, vt etiam cæteræ ru-

tz sint ciuitates. nec enim pecunias defore, si concordare velint in eos. unde parandz sunt, & non in eum moueantur, qui parat. Itaque tum alia quidem multitudo, quz decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo vero armatorum millia impetum in eum fecere. Cumq; se illi restito ante recepisset, instabant ei minitantes. Iterum autem Iosephus in hos quoque altera fraude uirur. cumque in summum euasisset, cōpresso dextera strepitu, nescire ait se, quid peterent sibi prastari: voces enim se non exaudire confusus. omnia vero quz inberent esse facturum, si alios in thomisissent, qui secum otiose colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inducens, clausa ianua tamdiu uerberauit, quoad omnium viscera nudata sunt. circumstabat autē interim populus, existimans eos pollicis allegationibus cocertare, cū subito Iosephus forib. patefactis, et ieros eos dimisit. unde tanto terrore qui minabatur affecti sunt, ut picis armis aufugerent. Ob hæc Ioannes etiam atq; etiam crescebat inuidia, aliasq; nihilomin⁹ Iosepho moliebatur insidias: morboque simulate per epistolā postulauit, ut sibi medicinz gratia Tiberiēnsibus aquls calidis uti permitteret. Iosephus autem, quia nōdum ei suspectus erat insidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, ut & hospitium, & utensilia Ioanni præberent. Quibus ille poritus, biduo post cuius rei causa uenerat, agebat: & his fraude circumuentis, aliis uero pecunia corruptis, ut Iosephum defererent, periuasit. His autem cognitis Silas qui Iosephus custodire præposuerat, prope de insidiis ei scripsit: atq; ille accepta epistola, nōdumque itinere maturato, matutinus ad Tiberiadē peruenit. Et cetera quidem multitudo obuiam ei processit. Ioannes autē, quamuis eum contra se venturū esse suspicaretur, tamen misso quodam ex notis, infirmitate simulate, quod lectulo detineretur, obsequio sese defuisse mandauit. Tiberiēnsibus autem à Iosepho in stadium congregatis, ut ad eos quz sibi scripta fuerant loqueretur, missis armatis Ioannes inuist eū interfici. Quos cum iā nudare gladio perspexisset, populus exclamauit: atque ita conuersus ad eius uocem Iosephus, ubi ferrum prope iugulo suo imminere prospexit, in littus desiliit & tumulo, excelso cubitis sex, in quo uerba faciens cum populo steterat: ascensaque inde nauicula cum duobus satellitibus suis, quz illuc adplicuerat, in medium lacum refugit. milites uero eius, ilico raptis armis, contra insidiatores irruerant. Mox autem ueritus Iosephus, ne bello intestino concitato, propter paucorum inuidiam ciuitas consumeretur, nuncium suis misit, qui eos moneret, ut propriæ tantum saluti cōsulerent: neque uero quenquam uel occiderent, uel arguerent noxiorum. Et illi quidē dicto parentes, conqueuerunt. qui uero citrū ciuitatem per agros habitabāt, auditis insidiis, & quis earum fabricator esset, contra Ioannem ueniebant. Sed ille prius in Giscala patriam suam fuga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad Iosephum consuebant, & cum multa essent armatorum millia congregata, quise aduersus Ioannem communem insidiatorem adesse clamabant: unaque cum eo ciuitatem, quz illum susceperat, ignibus traditurus: ad ea Iosephus, probare se quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quam perimere. His uero qui de singulis ciuitatibus cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alecti animo suos quisq; populus indicabat, præconū uocē denuntiabat, intra 5. dies eorū qui Ioannem non reliquissent, partim onia diripienda, domosque eorū cum familiis exurendas. Et tria quidē millia latine ab eo reuocauit, qui profugi ante pēdes eius arma proiecerāt, cum reliquis autē Ioannes prope mille Syris fugitiuis, transiit se ire.

An. mē-
di 409.
à Christ.
na. 69.
Iosephus
in Iudæa
altera
fraude vi-
titur.

Ioannis et
de Iose-
phū inui-
dia & in-
sidia.

Ioannes
Tiberiē-
nsibus, ut Iose-
phū de-
ferant, per-
suadens.

Ioannes
missū ar-
matū Iose-
phum in-
terfici in-
bet.

Iosephus
in nauicu-
la in me-
dium lac-
um refu-
git.

Ioannes
in Giscala
patriam
suam fu-
git.

Gallilæi
ad Iose-
phū con-
tra Ioan-
nem con-
sueuerunt.

An. mē-
di 4031.
à Christ.
nat. 69.
*Ioannis in
Iosephum
insidia.*

rum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clam missos, Iosephum accusabat, quod magnum exercitū collegisset: iamq; nisi praeueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verum ea populus quidem praeiens, negligebat: huore eunt potentes, nonnulliq; magistratum clam pecunias ad comparandos mercenarios milites misere Ioanni, ut per eos bellum cum Iosepho gereret. decretumq; inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant: ideoque duo millia & 500. armatos, & quatuor miserunt nobiles viros, iurisperiti filium Iozarum, & Ananiam Sadduczum, & Simonem & Iudam Ionathaz filios, omnes eloquentia validissimos: ut eorum scilicet monitu, auerteretur ab Iosepho benevolentia multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, parerentur eum rationem reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam vero non indicaverunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium. vnde factum est, ut quia praeuere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Gischala, & Tiberias: quas tamen continuo sine armis recepit. captos autem quatuor duces consilii armatorumq; fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus praemissi fuerant, interfecisset, nisi ante fugissent.

*Quatuor
Galilae
ciuitates
ad inimi-
cos Iosephi
transiit.*

CAP. XLVII.

Tiberias a Iosepho recuperatur & Sepphoris.

*Tiberias
a Iosepho
recupera-
tur, &
stratage-
mate ser-
uatur.*

IOannē vero iam intra muros Gischalae, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus post iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cum ille constituto die ad eos non venisset, pauciq; Romani equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerunt. Hisque apud Taricheas cognitis, Iosephus qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neq; se continere patiebatur, metuens ne, dum ipse tardaret, regis ciuitatem occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. Itaque dolo eos qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentarum autem & triginta fuerunt, quaternique nauae non amplius singulis inerant) mature ad Tiberiadem nauigat: cumque tanto ab eo distaret spacio, vnde facile videri non posset, inanibus scaphis in salo relictis, septem ipse solos inermes satellites secum habens, propius ut conspiceretur accessit. Quem cum inimici adhuc maledicentes ei ex muro conspexissent, metu perterriti, & scaphas armatorum esse plenas existimantes, arma proiciunt: manūq; supplices agitant, ut ciuitati parceret precabantur. Iosephus autem, postquam multis eos minis & exprobrationibus castigauit: primum quod bello contra pop. Rom. suscepto, intestinis defensionibus vires suas ante consumerent, inimicorumque vota complerent: deinde, quod securitatis suae curatorem de medio tollere properarent, ciuitatemque non erubescerent sibi claudere, qui eam muro cinxisset: nō repudiaturum se ait, si qui sibi satisfecerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. itaque statim ad eum decem Tiberiensium potentissimi descenderunt, his autem in vnam receptis nauiculam piscatoriam, & procul abductis alios L. lenatores venire iussit, maxime nobiles, velut illi quoque fidem sibi praebere deberent. Deinde nouas causationes excogitans, alios in-

*Iosephus
cū 7. sa-
tellitibus
Tiberiadi
peruenit,
boresque
perterritos.
Iosephus
callido cō-
silio Tibe-
riensium
potentis-
simos auo-
at, & in
Taricheas
scaphis ab-
ducit.*

super atque alios obrenta fœderis euocabat: utque mature Taricheas recurreret, gubernatoribus nauum repletarum imperabat: quosque auxissent, in carcerem collocarent: donec omnem curiam, quæ 600. haberet viros, duoque millia popularium comprehensa in Taricheas scaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus, Clitum quendam esse præcipuum defectionis autorem; iramque ipsius poena illius precantibus satiari, nullum quidem Iosephus volebat occidere: suorum vero satellitum quendam Leuiam egredi iussit, qui Cliti manus abscederet. Cum vero præ timore solum se globo inimicorum commissurum, negaret, eaq; causa indignari Iosephum statim in scapha videret, ipsumque velle descendere, ac de se supplicium sumere, ut saltem vnâ manum sibi concederet, orabat. neq; hoc abnuente Iosepho, dummodo alteram sibi met Clitus ipse præcideret, educto ille dextera gladio, Leuiam sibi truncavit. tantus eum timor Iosephi inuaserat. Ita tunc Iosephus vacuis scaphis, & satellitibus 7. populo capto, rursus Tiberiadem sibi sociavit. Paucis autem diebus post, Giscalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus de prædari permisit: omnemque prædâ conquestam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberiensibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit: & redhibitione rerum, rursus eos ad beneuolentiam reuocare.

An. m. di 4031.
à Christ.
nat. 69.

Clitus de-
fectionis
autem e-
ducto dex-
tera gla-
dio, Leuiam
sibi trun-
cat.

CAP. XXVIII.

Quomodo Hierosolymita bello se preparauerint: deque Simonis Gioræ tyrannide.

HAGenus apud Galilæam motus erat; iamque ab intestinis dissensionibus quiescentes, aduersus Romanos insurrebantur. Hierosolymis autem Ananus pontifex & potentior, qui nō cum Romanorum parte sentirent, viros instaurare properabant. multaq; bellica instrumenta, perque omne oppidum sagittæ, aliaque arma fabricabantur: & exercitationibus iustis manus iuuenum operam dabat. Erantque vniuersa plena tumultus, magnaue tristitia moderatq; occupauerat: multiq; futuras clades prospicientes, fletum cohibere non poterant. infestaque pacem cupientibus omnia videbantur. Belli autem iacentoribus, quæ illis placerent, ex tempore fingebantur, statusque iam tunc quasi peritura ciuitatis erat, antequam Romani venirent. Anano autem apparatus belli omittere cura fuit: & seditiosorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vitiora conuertere: qui tamen victus est, & quis illius finis fuerit, in posterioribus explanabimus. At in Acrabatenâ toparchia Gioræ filius Simon, multis nouarum rerum cupidus congregatis, ad rapinas conuersus, non solum in domos locupletum irrumpebat, verum etiam corpora verberibus conficiebat: iamque tunc palam tyrannidem inceptabat. Ab Anano autem missis aduersus eum militibus magistratum, ad latrones qui erant Masadæ, cum his quos habebat, effugit: ibique manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti sunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeo ut magistratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædaram assiduitatem, collecto milite, viros præfidiis tuerentur. Et ludæorum quidem res ita se habebant.

Hierosolyma sita
tus per-
turbatur.

Simō Gioræ
filius
in Acraba-
tênâ &
Idumæa
ingentes
rapinas
& cades
exercet.

An. mū-
di 4081.
à Christ.
an. 69.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO

LIBER III.

SVMMA CAPITVM LIBRI III.

De bello Iudaico.

- I. De Vespasiani Ducis aduentu, & clade duplici Iudeorum.
- II. Descriptio Galilee, Samariae & Iudaeae.
- III. De auxilio Sepphoritim misse, & Romanorum disciplina militari.
- IIII. Imperator Placidi contra Iotapatam.
- V. Galilaea a Vespasiano innoditur.
- VI. Gadara expugnatio.
- VII. Iotapata obsidio.
- VIII. Obsidio Iotapatensium a Vespasiano, & diligentia Iosephi, deque Iudeorum excursione in Iudaeam.
- IX. De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, ariste & alius tormentum bellicum.
- X. De iterata impugnatione Iotapatensium.
- XI. Iapha expugnatio a Traiano & Tite.
- XII. De Samariis a Cereae deuictis.
- XIII. Iotapata excidium.
- XIV. Quomodo Iosephus captus vitam suam redemerit facto & verbis.
- XV. Ioppe denuo capitur.
- XVI. Deditio Tiberiadis.
- XVII. Tarichetatum obsidio.
- XVIII. De lacu Genesari & fontibus Iordanis.
- XIX. Tarichetarum excidium.

CAP. I.

De Vespasiani Ducis aduentu, & clade Iudeorum duplici.

Neronem
propter
res apud
Iudeas ge-
stas, cum
timore stu-
por iam ad-
dit.

Alterum Neronem, ubi res apud Iudaeam non prospere gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor iacuit: aperte autem superbiam simulant, vltro etiam indignabatur, magisque ducis negligentia, quam virtute hostium quae contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pandus imperij tristitia contemnere, viderique malis omnibus superiorem animum gerere: verum tamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cum deliberaret cuinam commotum crederet orientem, qui vna & Iudaeos rebellantes vlcisceretur, proximasque his nationes simili morbo correptas ante caperet. Inuenit igitur solū Vespasianū his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem suscipere posset, virum ab adolescentia usque ad senectutem bellis exercitatum, & qui populum Romanum pridem pacasset occidentem, Germanorum tumultum concussit: armisque ante illud tempus incognitam Britanniam viderasset. unde patri quoque ipsius Claudio praefiteretur, ut sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, aetatemque illius cum peritis stabilem cernens, obsidesque fidei liberos, eorumque florē manus esse peternae prudentiae, iam tum fortasse de tota Republica Deo aliquid ordinante, mittit

eum

cum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tēpore blandimentis atq; obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consuevit. ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintā itēq; decimam legiones moueret. ipse vero transmissus ad Hellepontum, terreno itinere in Syriam peruenit, ibiq; Romanas vires, multaq; à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cestii pugnam inexpectata felicitate sublati, animorum impetus cohibere non poterant; sed tanquam fortuna eos exagitante perciti bellum vltcrius producebant. Deniq; omni quanta fuit, manu pugnacissima cōgregata, Ascalonem petierunt. ea est ciuitas antiqua, 720. stadiorum spacio ab Hierosolyma distans & Iudæis semper inuisa: quæ res fecit, vt etiam tunc primis eorum incursumus propior videretur. res autē viros aggressiones duces habebāt, & corporibus & prudentia præstantissimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Ioannem Esseum. Ascalon verò validissimo quidem muro cincta erat, sed vacua pene præfidiis. vna enim cohors eam peditura, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ita multo velocius itinere peracto, ac si ex propinquo venirent, præsto erant. Antonius verò (nec enim fore eorum impetum nesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neq; multitudinem veritas vel audaciā, primas hostium coitiones fortiter sustinuit: murumq; properantes aggressi frenauit. Itaq; Iudæi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus cum stipatis autem inordinati, leuiterq; armati cum instructis, plulq; indignationi quam consilio tribuentes, cū morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facile profligantur. nam vt semel eorum primæ ab equitibus turbatæ suat acies, fugam petunt: & murum versus se à tergo vrgentibus incidentes, suimetipsi hostes erant: donec omnes incursumus equitum victi per totum campum dispersi sunt, qui fuit plurimus, totusq; habiles equitatibus: quod quidem Romanos iussit, vt magna ex e de Iudæos prosternerent. nam & fugientes præuertendo, cursum in eos fledebant: & quod occupassent, cumculo trāsfigendo, infinitos peremerunt. Alij vero alios quocunq; se vertissent circumdatos, exagitantes, facile iaculis opprimebant. Et Iudæis quidem propria multitudo, per desperationem salutis, solitudo videbatur: Romani vero licet ad pugnam pauci essent, rebus tamen secundis animati, etiam superfluere se putabant. Et illi quidem res aduersa superare certantes, dum pudet cito fugere, mutari fortunam sperant. Romani autem, in his, quæ prospere agerent minimè delassati, ad maiorem vique diei partem pugnant protrahant: donec Iudæorum quidem perempta sunt decem millia, duoq; duces Ioanna & Silas: ceteri vero pleriq; laucij, cum Nigro, qui vnus restabat ex ducibus, in oppidum Idumææ quod Sals dicitur confugere. nonnulli tamen etiam Romanorum in illo prælio vulnerati sunt. Sed non Iudæorum spiritus clade tanta sedatus est, multoque magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantū ante pedes mortuorum iaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad cladem alteram illiciebantur. deniq; paruo tempore intermisso, quod ne curandis quidem vulneribus satis esset, cunctisq; aggregatis viribus, maiore cum indignatione, multoq; plures Ascalonem recurrabant, eadem se præter imperitiam aliaque belli vitia, comitante fortuna. Itē enim cū Antonius qua transitori fuerant, posuisset insidias, ex improviso in eas delapsi, & ab equitibus circumdati, prius quam se ad pugnam compo-nerent, iterum super octo millia procubuerunt: ceteri vero omnes auferunt: cumque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis. & quoniam hostes instarent, in turrim quandam

An. mū-
di 403.
à Christi
nat. 69.

Vespasia-
num Nero
ad regen-
dos exer-
citus in Sy-
ria con-
stituta
mittit.

Vespasia-
num & Ti-
tus multa
contra Iu-
dæos auxi-
lia cōgre-
gant.

Iudæi in
Ascalonē
copias mo-
uent.

Antoni-
us pugnat cū
Iudæis.

Romani
Iudæos
vincunt,
magna ex
de proster-
nunt.

Decē mil-
lia Iudæo-
rum per-
empta.

Octo mil-
lia Iudæo-
rum ad As-
calonem
occubunt.

An. mē.
di 4031.
à Christ.
na. 69.

Vespasianus cum
omni manu ad Pro-
lemaidem properat.
Sepphorita be-
nignis-
sime Ro-
manos
suscipiens.

rutissimam compelluntur cuiusdam vici, cui nomen est Bezedel. Antonius vero cum suis, ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis essent, diu tenerent, vel ducem hostium fortissimum viuum relinquerent, ignem muro supponunt. turrisque inflammata Romani quidem exultantes recedunt, quasi etiam Nigro consumpto: ille autem in castelli specus intimum ex turri saltu demissus euasit: triduoque post sociis cum se tu cum ad sepulturam inuestigantibus sese ostendit, gaudioque insperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei providentia dux eis in posterum seruatus. et Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis est, magnitudine simul aliisque felicitate sine dubio tertiam inter omnes, quæ in Romano urbe sunt, locum obtinens) ubi etiam aduentum suum Regem Agrippam cum omni manu propria offenderat prætolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis providentia solliciti, quam Romanorum virium gnari, etiam prius quam Vespasianus veniret, Cestio Gallo fidem dederant, dextraque iunxerant, præsidiumque militare susceperant. tunc quoque benignissime duce suscepto, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt: Quibus interim Vespasianus prædij causa poscentibus, equitum peditumque tantum numerum tradidit, quantum ob stare posse arbitrabatur incurisibus, si quid Iudæi commouere tentassent. non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutissimo conditam, totiusque gentis futuram præsidio.

CAP. II.

Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

Sine superiorum
Galilææ
secundum
mundi pla-
gam.

Longitudo & latitudo inferioris
Galilææ.

Fertilitas
Galilææ.

Descriptio regio-
nis qua
trans flumen
est.

Dixi sunt autem Galilææ, quæ superior & inferior appellantur, easque Phœnicæ & Syriæ cingunt. Dilectum vero ab occidente Ptolemaei territorij sui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyrjorum mons Carmelus: cui coniuncta est Gabaa ciuitas equitum, quæ sic appellatur, eo quod equites ab Herode Rege dimissi, coloni eo deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis vsque ad flumen Iordanem. A oriente vero Hippene & Gadaris, Ied & Gaulanitis definit, qui etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itemque Tyrjorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vsque ad Zabulon, cui vicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo situs est, vsque ad Bersabem: unde etiam superioris Galilææ latitudo incipit vsque ad Baca vicum, qui terram dirimit Tyrjorum. Longitudo vero eius à Thella vico Iordanis proximo vsque ad Mesoth extenditur. Sed cum tanta sint utraque magnitudine, tantisque gentibus alienigenis circumstita, semper tamen omnibus bellis periculis restiterunt. nam & pugnae sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vaquam viros aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniumque generum arboribus confusæ, ut etiam minime agricultura studiosos vbertate sua prouocent, denique excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum ociosa: quin & ciuitates ibi crebra sunt, & ubique multitudo viarum propter opulentiam populosa, ut qui sit minimus supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus ut etiam si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans flumini regionem, viribus tamen eam prætulerit, hæc enim vniuersa colitur, tota

fructuum

fructum ferax: at illa quæ trans flumē est, licet multo maior sit, pleraque tamen aspera atque deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Per hæc sane mollities & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus cōstitos, tum maxime oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abunde montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi, Sirio æstuate, defecerint. Et longitudo quidem eius est à Macharunte in Pellam: latitudo vero à Philadelpia vsq; ad Iordanem. Et Pella quidem quam supra diximus, septentrionalij eius est tractus: occidentis vero Iordanis: Meridianum autem Moabitis regio terminat. ab oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelpia, itemque Gerasis clauditur. Samarientis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Qinzæ, in Acrabatenam definit toparchiam, sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam & vitæque montosæ sunt & campestres, agroque colendo molles atque opimæ, necnon & arboribus plenæ: pomisque tam sylvestribus quam mansuetis abundant, eo quod natura sunt arida, imbriumque latis habent. dulces autem per eas supermodum aquæ sunt, boniq; graminis copia præter alias earum pecora latius abundant: quodq; maximum virtutis atque opulentij specimen est, vitæque viris referta est. Harum cōfinium est Anauth vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à septentrione. Meridiana vero pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iardan. Latitudo sane à Iordane flumine vsq; ad Ioppen explicatur. Media vero eius est Hierosolyma: vnde quidam non sine ratione, umbilicum eius terræ, eam urbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa deliciis caret, ad Ptolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem fortibus diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolæ eminent, velut caput in corpore, aliis vero post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata, ad hoc Thamna & Lydda, itemque Aminatus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hierichus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præfunt. & præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Baranæ, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem vero terra incipiens à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas, ad Iuliano oppidum longitudinem tendit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrisque permixtis.

C A P. III.

De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus esset eiuncta regionibus, quam maxime potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexque millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positus bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causâ, equitatus vero in castris degebat. vtrinque autem assidue prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incurfando, magnis incommodis Iosephum eiusq; socios quamuis quietos, afficiebant: & præterea ciuitates extrinsecus depredabantur: ciuiumq; conatus, si quando excurrendi habuissent fiducia, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatē imperū fecit, sperans eam posse capere: quâ ipse, antequā à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, ut Romanis quoque esset inuisa, vnde etiam ipse frustratus est, cum nec vi nec suasu Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset:

An. mudi 4031.
à Christ.
na. 69.

Samarientis regionis descriptio.

Descriptio Iudææ, cuius media est Hierosolyma.

Iudæa distributio.

Sepphoritis Vespasianus auxilium mittit, Galilæam vero ignis & sanguis replens.

An. mñ
di 4031.
à Christi.
na. 69.

*Ingentes
copias Ti-
tus in li-
dam du-
cit.*

*Diligen-
tia & la-
bor Roma-
norum in
parandis
bello neces-
sarius.
Studium
indefe-
sum Ro-
manorum
belligerā-
di.*

*Ordo Ro-
manorum
in castris.*

magisque in Iudæa bellum accendit Romanis indigne ferentibus in-
dignas, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessan-
tibus, sed passim diripiētibz quicquid rerum in his reperissent: qui ta-
men cum mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium
capiebāt: ignis vero & sanguis Galilæam totam repleuerat, nec quisquā
expers eius acerbioris aut cladis erat. vnam salutis spem fugiētes ha-
bebant in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus communierat.
Tithus autem Alexandriam transmissus ex Achæa citius quam per hye-
mem sperabatur, manū militum cuius causa missus fuerat suscepit: con-
tentoque vsus itinere, mature ad Ptolemaidem peruenit. Cumque
ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus,
(erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille
adduxit quintamdecimam. Eas autem sequebantur decem & octo co-
hortes: quibus accessere ex Cæsarea quinque eum vna ala equitum, &
ala quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium singula mil-
le pedites habebant: in exteris vero tredecim sexcenti pedites, & cen-
tēni viceni equites erant. Satis autem auxilium etiam à regibus con-
gregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia pe-
ditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiz quoque
Rex Maichus, præter quinque millia peditum, equites mille misisset,
quorum pars maior erat sagittarij: vt tota manus computata cum Re-
gis, sexaginta milia circiter peditum equitumque colligeret, præter ca-
lones: qui plurimū sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à
pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorū exerci-
tationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, &
neque peritia, neque viribus à quoquam nisi à dominis vincebantur.
qua quidem in re nimis admirandam qui existimauerit Romanorum
providentiam, ita seruos instituentium, vt non solum vitæ ministerio,
sed belli etiam necessitatibus viles sint. Quod si quis eorum aliam quo-
que respexit militiæ disciplinam, profecto cognoscer tantam eos impe-
dientem non fortitū munere, sed propria virtute quæfuisse. Armis enim vi
non in bello incipiunt, neque solum, si necesse sit, manus movent, cum
in pacis ocio cessauerint: sed armis veluti natura coherentes, nullas ca-
piunt exercitationis inducitionis inducias, nec tempora præstolantur.
Meditationes autem eorum nihil à verâ contentione discrepant:
sed in dies singulos militum quæque omnibus armis, tanquam in præ-
cinctu positus, exercetur: quo etiam facillime prælia tolerant. Neque
enim ordo neglectus eos à consuetâ dispositione dispergit, neque me-
tus stupefacit, neque lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt semper su-
perent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errare si quis
eorum meditationes conflixus esse dixerit sine sanguine, contraque
prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentinò quidem ho-
stium incurſu opprimi possunt: sed quocumque in hostilem terram
irruerint, non nisi permunitis castris prælio decernunt. quæ quidem
non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinate describunt: sed
si quidem iniquale solum fuerit, complanatur: quatuor vero angulis
horum dimensio designatur. Nam & fabricarum multitudo, & ferramen-
torum copia quæ vsus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et in-
terior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus au-
tem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turri-
bus pari spatio dispositis: quarum intervalla capta pulvis atque balistis,
& aliis machinis saxa intorquentibus, omnibusque instrumentis missi-
lium cōplent, vt cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. por-
tas autem quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quam ipsis, si

quid urgeat, in ~~cas~~ currentibus latas. Intus autem castra vici spaciis interpositis dirimunt, mediaque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc pratorum diuim templo similimū: prorsus vt quasi repentina quædam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes, & sedes militum primatibus, ordinumque principibus, vbi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse vero ambitus, & omnia quæ in eo sunt, multitudinem simul & scientia fabricantium opinione citius communitur; qui si res urgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, parique spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atque otio in tentoriis agunt: omniaque ab his ordinate etiam alia caute quæ per contubernia expediuntur: veluti si ligno aquave opus sit, aut frumento. nec enim coena vel prandium cum voluerit, in potestate cuiusquam est, simul autem omnibus somnus est, excubias & vigilandi tempora buccinz significant, neque est omnino quicquam, quod sine edificio geratur. Mane autem milites quidem ad centuriones, illi vero ad tribunos conueniunt salutatum; cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinum principes. Ille autem his signum allaque dat ex more præcepta proferenda subiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quo opus est, ac vniuersi pariter incurrunt, itemque sese recipiunt. Cum autem castris egrediendum est, turba indicium facit: ne moque otiosus est. sed vel solonitu moniti, tabernacula tollunt, omniaque ad professionem instruunt. deinde iterum tuba, vt sint parati, significat. Illi autem cum multos & iumenta sarcinis onerauerint, velut in curruli certamine signum expectant. Castra vero incendunt, eo quod sibi alia munire facile sit, & ne quando hostibus eadem vsui sint. Et tamen tertio quoque tubæ signo indicant, vt exeat: virgendo aliqua ex causa morantes, ne quis ordinem deferat. Dexterque duci præco astans, si ad bellū parati sunt, voce patriæ ter percontatur. illique tories alacri, & magna voce paratos esse se respondent, interrogantemque præueniunt: & Martio quodam spiritu repleti cum clamore dexteras erigunt. Deinde otiose & cum omni decore progredientes ambulant suum quisque ordinem velut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septi, & utroque latere gladiis accincti, leuius autem gladius multo est longior, cum dexter mensuram palmæ non excedat, qui vero ducem stipant lecti pedites scuta & lanceas gerant: cætera manus hastas & clypeos longos, serratamque & corbem & sarculum & securim, necnon & habentem & falcem & catenam, triauique viaticum, vt parum intersit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior, & conatus in manu, transversusque ad eum latus clypeus: ternaque in pharetra vel amplius dependent lata cuspidē acula, nihil ab hæc magnitudine differentia. Cassides vero & thoracis pedibus habent similes: nulloque armorum genere ab equitum aliis discrepant lecti, qui circum ducem versantur. Agmina autem semper cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itemque armorum varietas. Nihil verò nec in præliis inconsultum aut subitum agunt: sed omnia semper loquuntur facta sententiam: opusque adhibetur ante decretis. Vade aut minime peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum, etiam si aliter successerit, arbitrantur euentus: quasi bonum quidē fortitum ad rem inconsulte gerendam illiciti: quæ vero ante cogitata fuerint, etiam si aduersus casus exceperint, bene iam meditato exhibeant ad quædum ne idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitorum non is auctor sit cui contigerint, tristium vero quæ præter sententiam acciderint, saltem recte con-

An. mñ-
di 4011.
à Christi.
na. 69.

Reueren-
tia & obe-
dictia Ro-
manorum
militū er-
ga præso-
los.
Quomodo
Romani
castra e-
grediuntur.

Arma Ro-
manorum
peditum.

Arma Ro-
manorum
equitum.

R mani,
nihil in
præliis in-
consultū
aut subitū
agunt.

Maior di-
ligentia
Romani
est ex ti-
more.

An. mu-
di 4031.
à Christ.
na. 69.
Maior di-
ligentia
Romanis
est ex-
tremo.
Obediētia
Romani
militis
et cetera cau-
sa.
Tractus
Romani
imperii.

sulta videantur esse solarium. Armorum quidem exercitatione comparant, ut non modo corpora, sed animi quoque militum fortiores sint. Maior autem illis est ex timore diligentia. namque leges apud eos non desertionis solum, verum etiam minimæ negligentia sunt capitales: ducesque magis quam ipsæ leges terribiles. namque bonos honorando reddunt, ne in coercendis noxis videantur crudelēs. Tanto autem obsequio rectoribus parent, ut & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulari sunt ordines, ita circumduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisque ad signa, & ad opera manibus: unde facere quidem semper strenui sunt, pati vero tardissimi. nec est ubi præliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sentire ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortune quidem succubere. nam & ea certiores putant esse victoriam. Quorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultaque adeo strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab oriente, & Oceanus ab occidente, itemque à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperii limites, cum minorem esse possidentibus possessionem recte quis dixerit? Hæc ergo profectus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quam solatio deuietorum, & ut nouarum rerum cupidos detererem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ instituta militiæ nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

CAP. IIII.

Impetus Placidi contra Iotapatam.

Placidus
in Iotapa-
tam impe-
rium ver-
sit, repul-
sus vero
aufugit.

Vespasianus quidem vna cum Titio filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum: At vero Galilæam peruaferat Placidus, ubi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbecillior turba, animisq; deficiens: pugnacissimos autem ut vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillime captum iri, magnamque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturius explicanda, quasi metu cessuris alijs ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim cum eius impetum præfensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressique cum Romanis ex improviso plures & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe ut pro salute patriæ, item coniugum liberorumque dimicantes) in fugam eos vertunt, multosque faciunt, septem solum interfectis: quia neque inordinate pugna decesserant, septisque vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cum Iudæi quoque magis eminus iaculati, quam manus conferere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

CAP. V.

Galilæa a Vespasiano inuaditur.

Vespasianus
Romam
notum mili-
tium iter
ordinat.

Galilæam vero Vespasianus ipse cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itemque sagittarios præire iussit, ad repentinos incursum hostium cohibendos, & ut suspectas atq;

opportunas insidiis sylvas scrutarentur. Hos sequebatur Romani ped-
 itatus equitatusque pars: post quos è singulis centuriis deni armaturam
 suam ferentes, mensurasque castrorum. Post hos stratores viarum ibāt,
 qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, sylvasque ob-
 stantes praeciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde
 suas, itemque subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa mul-
 tos cum his equites ordinauit. post quos ipse veniebat, lectos pedites
 equitesque, necnon & lancearios secum ducens equitumque præter-
 ea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios cen-
 tum & viginti equites deputatos habebat. hos sequebantur, qui ex pu-
 gnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde
 rectores, itemque præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militi-
 bus. & post hos circum aquilam signa alia, quæ omnibus apud Roma-
 nos agminibus præest, quod & vniuersarum auium regnum habcat, &
 sit validissima. Itaque illam & Principatus insigne putant, & omen
 victoriæ quoscunque bello petierint. Sacras vero signorum effigies se-
 quebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta mi-
 lilibus. hisque adhaerebat ex more quidam centurio, disciplinæ atque
 ordinis custos. Serui autem singularum legionum cuncti cum pedi-
 tibus erant, mulis aliisque iumentis vehentes militum sarcinas. Postre-
 mum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogeant armati pe-
 dites, equitumque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus, cum o-
 mni exercitu ad fines Galiliæ peruenit: ibique positis castris, quamuis
 promptos ad bellum milites continebat, vna & ostendendo exercitum,
 quo hostes metu percelleret, spatiumque indulgendo paenitudinis, si
 quis ante prælium voluntatem mutaret, nihilominus autem murorum
 instruebat obsidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel so-
 lus fecit ducis aspectus: metum vero vniuersis iniecit. Iosephi enim
 socii, qui non longe à Sepphori castra posuerant, vbi bellum appropin-
 quare cognouerunt, & iam iamque Romanos prælio secum congressu-
 ros, non modo ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspic-
 rent, fuga disiecti sunt, cum paucis autè relictis Iosephus, vbi animad-
 uertit neque se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, &
 Iudeorum animos concidisse: ac si fides haberetur, plerosque libenter
 ad hostes defectum ire: iam tum quidem bello omni abstinerebat: quam
 longissime autem periculis abesse decreuit abductisque qui secum re-
 manserant, in Tiberiada confugit.

C. A. P. VI.

Gadara expugnatio.

Vespasianus autem Gadarensum ciuitatum aggressus, primo impe-
 tu capit, quod eam pugnaci multitudo vacuum repetisset. Deinde
 hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cum Romanos
 odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis
 misericordia commoueret. Incendit autem non solum ciuitatem, sed
 etiam omnes circum vicos, & oppidula quædam penitus desolata,
 nonnulla quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autem quam tui-
 tionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberien-
 ses nunquam eum, nisi de omni bello desperasset, in fugam versum iri
 credabant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat en-
 im res Iudeorum quorsum euaderent: vnamque illos viam salutis ha-
 bere, si propositum mutauissent. Ipse vero, quamuis adhuc sibi speraret
 à Romanis veniam tribuendam, mori tamen sepe maluisset, quam pro-

An. m.
 li. 40.
 an. Ch.
 na. 69.

*Aquila
 Romani
 principa-
 tus insi-
 gne & o-
 men vict-
 riæ putat.*

*Iosephus
 a suis de-
 fertur in
 Tiberia-
 da consu-
 git.*

*Iosephus
ab Romanis
sibi timet, &
Hierosoly-
mam primi-
tibus scribit.*

dita patria cum de decore administrationis sibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat missus. Decevit igitur Hierosolymam primatibus, quemadmodum sese res haberent, cum fide perferbere: ne vel nimis extollendo vires hostium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortasse cepti etiam penitentes ad ferociam reuocaret: utque, si fœdus eis placeret, cito rescriberent: aut si bellandum esset, dignum ei contra Romanos exercitum mitteret. Ille quidem hac epistola scripta, mature mittit qui Hierosolymam literas ferret.

C A P. VII.

Iotapatæ obsidio.

*Iosephus
in Iotapa-
tæ ex Ti-
beride ve-*

Vespasianus autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat, & præterea validissimum hoc eorum esse receptaculum) præmittit pedites cum equitibus, qui montanum iter coquebant, saxa asperum, ac pedibus quoque difficile, omnino vero equitibus inuium. Et hi quidem quadriduo fecere quod iussum est, latamque aperuere exercitui viam. Quinto autem die, qui Mensis Maii vigesimus & primus erat, prior Iosephus in Iotapatam ex Tiberide venit, abiecitque Iudeorum spiritus erigit. Cum vero transitum eius Vespasianus quidam transfuga nunciasset, utque mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factura ratus, ut qui hostium prudētissimus videretur, ultro se etiam in custodiam traderet voluntariam: statim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, unaque decadarchum Ebutium, tam manu quam prudentia virum inigneum, circumvallare ciuitatem iussit, ne clam inde Iosephus elaberetur. Postero autem die cuncta manu committitur ipse consequitur, & post meridiem vsque ad noctem itinere, ad Iotapatam peruenit: adductoque in septentrionalem eius partem exercitum in quodam tumulo castra ponit, distāte ab oppido stadiis septem. Consulto autem quam maxime conspici ab hostibus affectabat, ut visu attoniti turbarentur. quod etiam factum est: eosque tantus continuo stupor inuasit, ut muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigaros, ciuitatem statim aggredi piguit: ob eam causam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinsecus agmen equitum ponere, omnes Iudæis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaque postidie impetu in muros facto, Iudæi primo quidem locis suis manentes, Romanis castra ante muros habentibus resistebant. postea vero quam Vespasianus & sagittarios & funditores, omnemque iaculatorum multitudinem adhibita, missilib. in eos permisit uti: atque ipse cum pedibus in aduersum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti coepit: tunc ciuitati metuens Iosephus, & cum eo cuncta Iudeorum profudit multitudo: omnesque in Romanos pariter irruentes, procul a muris eos deteruere, multa manu simul & audacia patrando iaciunt. Neque minora tamen patiebantur quam faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebar Romanos. & hos quidem perita cum fortitudine, illos autem ducere iracundia ferocitas animabat. Denique cum tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis lauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudeorum autem cum sexcenti essent vulnerati, septem & decem ceciderunt. Nihil loquē minus, Romanis postidie iterum irrudentibus occurrunt, multoque fortius resisterunt: ex eo scilicet fiduciam habenti, quod

*Obsidio
Iotapatæ.*

*In bello nihil est ne-
cessitate pugnacius.*

*Prælium
inter Romanos
& Iudeos tota
die commissum,
vnde diremit.*

eos pridie præter spem sustinuerant. sed eos quoque pugnaciores experi-
 ti sunt quod eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium,
 nisi cito vicissent. Itaque per dies quinque Romanos minime ab ag-
 resione cessantibus etiam Iotapatenorum excursus agebantur, murique
 fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hostium formidabant, ne-
 que Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata pau-
 lominus tota rupes est, ex aliis quidem partibus undique vallibus im-
 mensis præceps, ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium
 aspectus ante deficiat. Ab una vero tantum Boreæ parte adiri potest,
 ubi per transversum latus desinente montis ædificata est: quod quidem
 ipsum muro ciuitatis Iesephus fuerat amplexus, quo inaccessible essent
 hostibus superiora cacumina. Aliis vero circum montibus cæcis, prius
 quam in eam perueniretur, à nullo poterat conspici. Iotapata quidem
 sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certum
 putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter
 statuit: aduocatisque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabat.
 Cumque aggerem fieri placuisset, quæ parte murus facilis erat accessus,
 totum ad comparandam materiam militum exercitum: oppidoque pro-
 pinquis montibus excisis, magnaque vim lignorum & lapidum compara-
 ta, cratibusque ad euiandâ iacula desuper missa per vallos dispositis, his
 protecti aggerem construebant. nulla autem nota vel minima telorum
 erat, quæ de muro iacerentur. His autem alii certam ex propinquis tu-
 mulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctisque trifariam
 distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa in-
 gentia, & omne telorum genus curabant immittere: quæ licet minime
 penetrarent, magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimen-
 tum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium cir-
 cumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super mu-
 rum astarent, iussit tela contendi: simulque ex catapultis lanceæ percur-
 rebant, saxaque tormentis ingentia mittebantur, ignisque & sagittarum
 frequentissima multitudo, quæ non solum murum, sed etiam tori in-
 tra iactum earum spatium Iudæis inaccessum fecere. Arabum enim sa-
 gitraziorum manus, & iaculatores, itemque funditores & omnes ma-
 chinæ tela iaciebant. Neque ramen his Iudæi prohibiti, ne desuper prop-
 gnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum,
 tegmina operantium detrahebant, nudatosque feriiebant: & ubi illi ces-
 sissent, aggerem dissipabant, vallorumque munimenta cum cratibus
 igni tradebant, donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex dis-
 tributione operum contigisse, quod interiecta spatia Iudæis locum ag-
 grediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctisque pariter viribus
 obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum ag-
 gere, pauloque minus æquaro propugnaculis, indignum esse ratus Iose-
 phus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros,
 murumque altius iubet extolli. Cumque filii tam multis obstantibus
 iaculis minime ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem exco-
 gitauit. Sudibus fixis per eos bouum coria recentia extendi præcepit,
 quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent; quibusque repulsa
 tela cætera dilaberentur, & ignis humore languesceret. hisque ante fa-
 bros oppositis, illi murum die noctuque operando; ad viginti cubito-
 rum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis,
 minisque validissimis apratis. Quæ quidem res Romanis iam intra ci-
 uitatem se esse credentibus, magnum terrorum comparauit, tam
 Iosephi molitione, quam oppidanorum obli-
 natione perterritis.

An. m. di. 4091.
 an. Chr. nat. 69.
 Iotapata
 fimo.

Vespasia-
 nus obsi-
 dionem
 acriter in-
 cipere sta-
 tit.

Iudæi per
 cuneos ex-
 currunt,
 aggerem-
 que dissi-
 pant.

Iosephus
 sudibus
 fixis per
 eos bouum
 coria recentia
 extendi præ-
 cepit, quæ
 emissos tor-
 mentis la-
 pides sinuata
 susciperent,
 interuallum
 erigunt.

CAP. VIII.

An. mū-
di 4031.
à Christ.
nat. 69.

Obsidio Iotapatenorum a Vespasiano, & diligentia Iosephi, deque Iudaeorum excursione in Romanos.

*Vespasianus
retento milite a
pugna, ci-
uitatē ob-
siderē sta-
uit.*

*Iosephus
potū men-
surā ciui-
tatis mini-
strat.*

*Stratagemā Iose-
phi.*

*Aliud
callidum
Iosephi co-
siliū.*

*Populus
Iosephum
ne sese ne-
glexeret,
precatur.*

AT Vespasianus & calliditate consilii, & hostium audacia magis irri-
tabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vitro in-
curfabant: inque dies singulos praelia cateruatim, & cuiusque modi la-
trocinales doli, & eorum quæ casus obtulisset rapinæ, aliorumque in-
cendia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit ob-
siderē ciuitatem, ut eam vsui necessariorum penuria caperet. Aut enim
coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem vsque in eadem perti-
nacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: mul-
toque faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxii incu-
buisset. Itaque omnes exitus eorum asservari præcepit. Illi autem fru-
menti quidem aliarumque omnium rerum intus habebant copiam,
præter salem. aquæ vero penuria eos affligebat: quia neque fons erat
intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara est in illo tra-
ctu æstiuus mensibus pluuia. quo tempore obsessi etiam hoc vehemen-
tius affliciebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatum: quodque fie-
ri, velut omnis aqua iam defecisset, ægre ferebant. Iosephus enim, cum
& ciuitatem videret abundare aliis rebus, fortesque animo viros esse,
quo longiorem Romanis obsidionē faceret, quam sperabant, iam tum
potum mensura ciuibz ministrabat. illis autem conseruari aquam pe-
nuria grauius esse videbatur: amplioremque cupiditatem mouebat, quod
ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam sitim peruen-
tum esset, labori cedebant. Hoc autem modo affecti, Romanos latere
non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in vnum eos consue-
re locum, & aquæ mensuram accipere prospicebant: quo etiam balista-
rum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidē non
multo post, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem
sperabat: Iosephus autem, ut hanc eius spem frangeret, iussit quam plu-
rimos per murorum minas demersa vndis atque humida vestimenta sus-
pendere, ut omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœror simul Ro-
manis ac timor erat, cum tantum aquæ viderent eos ludibrio consu-
mere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse,
quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad
vim atque arma conuertit: Iudæis quoque id maxime cupientibus: quod
nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & prius quam fame vel siti
perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam ali-
ud consilium, quo sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam,
propterea quod minus curiose habitam à custodibus excogitauit. Mittēdo
enim per occiduas eius partes litēas ad quos vellet Iudæos extra ciui-
tatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defese-
rant, accipiebat. mandato commendantibus ut plerumque ad excubias re-
perent, terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum si-
militudine fallerentur. idque factitatum est, donec eius fraudem vigi-
les persenserent, vallemque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciui-
tatem sustinere posse prospiciens, suamque pariter salutē, si vellet rema-
nere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verum id populus
sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo re-
cumberent. ipsum enim salutē esse ciuitati manētem, velut omnes eius
causa alacri essent animo certaturi. quod si etiam capiantur, eundem
solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos dese-

rere, aut quasi ex naui tempestate oppressa defilire, qui ad eam tran-
 quillo mari venisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatē, cum
 iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui considerent.
 Iosephus autem quod sibi caueret occultans, illorum commodō se exi-
 tum parare dicebat. nam intra ciuitatē manendo, neque seruatis gran-
 de aliquid se profuturum: & si caperentur, vna cum his esse frustra peri-
 turum: obsidione vero liberatum, extrinsecus maximo eis emolūcto
 fore. mature enim congregatis ex territorio Galilzis, alio bello Roma-
 nos ab eorum ciuitate reuocaturum. nūc autem non videre, quid apud
 eos residens vtilitatis afferret, nisi quod Romanos ad obsidionem ma-
 gis incitaret, vt se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognou-
 issent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his
 populum Iosephus, sed hoc circumstiterē se magis incendit. deniq; pue-
 ri & senes, itemq; mulierculz cum infantibus flentes ad eius pedes ac-
 cidebant, cumque omnes complexi tenebant, & vt fortunę socius sibi
 remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia salutis eius, quan-
 tum ego arbitror, sed propria spe. nihil enim se mali, remanente Iose-
 pho, existimabant esse passuros. Ille autem siquidem parauisset, hęc pre-
 ces esse ratus: custodiam vero, si per vim cogeretur (multum enim pro-
 positum discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere
 statuit. communiq; desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse
 dicens pugnam incipere, cum spes nulla salutis est: pulchrumq; vitam
 pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam poste-
 ritatis occumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo e-
 gressus, discēdis custodibus, vsque ad Romanorum castra excurabat: &
 nunc pelles aggeribus impositas, sub quib. tendebant, discerpere: nunc
 operibus ignem immittere, posteroque die similiter ac tertio, & per ali-
 quot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasia-
 nus Romanos his excursibus male affectos aspiciens (nam & terga dare
 Iudzis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur:
 cum Iudxi semper aliquidi agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem
 refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, neue cum
 hominibus mortis auidis manum consererent. Nihil est fortius desper-
 atis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi
 flammam, si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cau-
 tius quzrere victoriam, augendę possessionis causa, non ex necessitate
 pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syrix & funditores, perq;
 laxa tormentis emissā plerumque repellebat Iudxos. nulla enim telo-
 rum machina quiescebat. Illi autem his quidem male accepti cedebāt:
 verum eminus missa intra iactum subeuntes, s;uius Romanis instabāt:
 cum neque corpori, neque animę parcerent: sed per vicem vtrinq; pu-
 gnarent, suorum quisque laborantibus subuenientes.

C A R. I X.

*De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatham, ariete, & alia ter-
 mentis bellicis.*

Igitur Vespasianus vitro se existimans longitudine temporis, hosti-
 umque incurſibus obsideri, cum prope iam muris aggeres æquaren-
 tur, arietem admoouere decreuit. Est autē aries immensa materia, ma-
 lo nauis assimilis: cuius summum graui ferro solidatum est, in arietis
 effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. dependet autem funi-
 bus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinq; sultus, be-
 nefundatis. retrorsum autem magna virorum multitudine repulsus,

An. mē-
 di 4031
 à Christ
 na. 69.
*Pruden-
 tia Iose-
 phi.*

*Iosephus
 in Iotap-
 ta reman-
 ens.*

*Cum spe
 nulla sal-
 tis est, bel-
 lum extra
 muras re-
 medium
 audaci
 Iudaicus
 in extra-
 mura despa-
 ratione.*

*Vespasia-
 nus per
 sagittarios
 fundito-
 res Iuda-
 os repelli*

Ariet.

An. mū-
di 4011.
à Christ.
na. 69.

*Iosephus
commen-
tum, quo
vim ma-
china pau-
latim fal-
leret exco-
gitauit.*

*Iosephus
machinas
& propu-
gnacula Ro-
manorum & ag-
geres con-
cremas.
Eleazar
robur &
audacia.
Netira &
Philippi
contra Ro-
manos au-
dacia.*

*Vespasia-
ni plantā
miles sa-
gitta per-
cussam
vulnerat.*

isidemq; simul rursus impellentibus missus, in frontē prominente ferro mœnia percutit: nec est vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeo latus, vterq; priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam perniciose videbatur obsidio, iudæis minime quiescentibus. Itaque Romani quidem balistis cæterisque missilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent, propius adhibitis vtebantur: neque sagittarii aut funditores longius aberant. cum vero ea causâ muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicabant cratibus desuper itemque pellibus septum, tam pro sui defensione quam machinæ. Et primo quidem impetu mœnia concussa sunt: clamorque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vi machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quæ semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contra illi qui super murum stabant, palearum traduentes saccos, ictibus supponebant: nihilque murus percussione ladebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abicinderent alligarunt. Cum autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens edificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiusque socii ad ignis auxilium se contulerunt: accensumque totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammaverunt, vnaque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi vero non sine malo subueeniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, nec non etiam sulphur, opinione citius volitabant: operaque Romanorum multo labore curata, vnus horæ spacio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Samæ filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens alte sublatum, tanta vi super arietem ex muro dimisit, vt machinæ caput abrumperet, idque ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, nulloque metu reportaret ad murum. Postremo tanquam signum quo tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: eamque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractusque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Netiras & Philippus de vicō Ruma Galilæi. Qui cum super milites decimæ legionis prostrati essent, tanto impetu vique irruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quique aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Iosephus quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quinque itemque decimæ, eiusque terga dederat legionis incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne generis materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat, appulere: ibique propugnatorum quidam Vespasianæ plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spacio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit his enim qui prope aderant viso sanguine perterritis, per omnem fama cucurrit exercitum: relictaque obsidione,

plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli concurrerant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit, vt & beneuolentia circa rectorem, & filii trepidatio confunderet multitudinem. facile tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos sauius incitauit. nam velut victor quisque Imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamare alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licet assiduus balistarum itemque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebatur à muro: sed flammis & ferro, & saxis eos appetebant, qui arietem prætecti cratibus impellerent. Nihil autem aut parum proficiebant, cum sine intermissione procuraberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre nō possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant signum quo tela dirigerent: machinisq; procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quam iaculorum vi simul multi transigebantur: missaque machinis saxa & murorum minas auferabant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipari erant, vt non vsque ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis, huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circumstantibus Iosepho, saxo percusso cupit anulum est, eiusque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdiu quoq; prægnantis forminx transiecto vtero, ad dimidium stadium infans abæctus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cum per muros deicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: torusq; ambitus muri, ad quem pugnebatur, sanguine consuebat, iamque ascendi poterat congestione cadauerum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi noctu defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduus machinarum ictibus cessit. Tumque illi quidem corporibus atque armis eam partem quæ deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

CAP. X.

De iterata impugnatione Iotapatenorum.

MANE autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paululum recreatum. Idemque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositos trifariam collocat: vt recti armis dirutum latus vndiq; obsiderent, contosq; prætenderent: & cum pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam vero equitum multitudinem secundū muti spacium per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios paratas sagittas habere iussos: funditores quoq; similiter, & appositos machinis. Aliis autem integris muri partibus scalas applicate præcepit: vt qui hos prohibere tentassent, deiectæ partis defensionem relinqueret: cæterique omnibus simul telis oppressi, violentiæ irrumpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio eognito, per murum quidem inte-

An. mē-
di 4091.
à Christ.
nat. 69.

*Bellum in
Iudæos re-
iteratur.*

*Vñ Ro-
manorum
iaculorū.*

*Vespasia-
nus ad oc-
cupandā
ciuitatem
exercitū
ducit.*

*Iosephi o-
tra hoste
cauidum
confisit.*

An. mī-
di 4031.
à Christ.
nat. 69.

grum labore fatigatos itemque senes disposuit, quasi lēdi non possent: in parte vero collapsa validum & potentissimum quemque: senosque ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hisque praecepit, ut agminum vultibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum vero multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarii phasctras exinanirent. Si vero pontes à Romanis apponerentur, ipsos profligare mandavit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: vnumquemque vero ita certare debere, non quasi conservandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugesque suas propemodum ab hostibus capi, vimque futurae cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in utroque disposuit. Civitatis autem vulgus imbelles, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie videre circumdatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodiis) strictisque gladiis ad partem muri deiectam hostes instare, armisque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittariis tela suggerere, tunc extremo vultu quasi capta urbe consonuerunt, non ut impendere mala, sed ut adesse iam crederes. Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos efformarent, intra domos cum interminatione concludit, filios iussit: ipse vero ad partem muri quae sibi obtigerat transiit. & scalas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantum speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines vniuersarum legionum consonuerunt, & grauius infremuit exercitus: signoque dato, missis vndique sagittis lux obscurari coepit: Iosephi socii memores praeceptorum, & aduersus clamorem obstruatis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinae, ipsae eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eosque ascendere nitentes praelio deturbant, varia manuum itemque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant, ne prius à Romanis diuellebantur, quam vel caderent vel occiderent. Itaque Iudaeis perpetuo dimicantibus, cum nec vnde mutarent propugnatores haberent, decessis autem Romanorum assidue substituerentur. proque his quos violentia repulissent, alii succederent: inuicem se adhortari, latera copulant: protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaque acie velut vno corpore repellendo Iudaeos, in muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: feruentique oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. id autem Iudaei multi, qui & paratum haberet, & plurimum, cito Romanis infundunt: ipsi etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hae res Romanorum ardentem aciem dissipauit, & cum dolore seuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facile à verrice ad pedes usque sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnemque non secus ac flamma depascebat: quod natura facile calefceret, seroque pro sui pinguedine restigesceret, thoracibus autem & galeis illigatis incendii fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contra nitentes tuto recedere non poterant, quoniam facile ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudaeis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos qui perfuderant ferebantur, praecedentem quisque, incurfando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudaei vero pro-

Mulierē
ac puerorū
vultus
in pugna.

Praeterea
Romanorū
cum
Iudaeis
in
ponte.

Romanos
Iudaei
feruenti
oleo
perfunden-
t.

gressum eorum dolo altero deceperunt, cum fumo græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes tetrahebantur, vt neque fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset eniti vestigio: sed alii quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi vero super aggeres deiicerentur: & qui cecidissent, à Iudzis feriebantur: qui Romanis desiliensibus conflictu iam liberi, facillime tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperam eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata vero sex viris mortuis, plures quam
 10 trecenti saucii translati sunt. Hoc autè modo pugnatum est Iunii mensis die XX. At Vespasianus, eorum causa quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neque tam exhortatione quam opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres vero turres quinquagenum pedum in excessum iubet erigi, ferro vndique testas, vt & pondere stabiles essent, neque ignibus expugnarentur: easque super aggeres collocat, iaculatoribus & sagittariis, itemque leuioribus missilium machinis plenas, funditorum quoque fortissimis. Qui cum non conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos qui super murum astarent facile conspicuos, telis feriebant. at illi cum neque à
 20 vertice venientes, sagittas facile declinarent, neque vlcisè possent quos non viderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula superante: ferro autem, quo erant septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationemque tentantibus prompte occurrunt. Et Iotapateni quidem ita resistebant, quamuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quod eos sine periculo prohibere non poterant.

CAP. XI.

Iapha expugnatio a Traiano & Tito.

His autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quod Iotapatenos præter spem restituisse audierat, insolescentem, mittit eo Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur) habitatores vero eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his committit: eosque paulisper relictos, in fugam vertit: quos vestigiis consecuti Romani, exterioris muri ambitum quo confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murum perentibus, ciues sui clausere ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profecto autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuersum populum exclusum magnis propriis, ad interitum hostibus dedit audissimis exdium. Multi enim simul ruentes ad portas, multumque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes vnum murum, alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladiis transfigebantur, infiniti vero à Romanis interficiebantur, ne ad vlscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditiq̃ eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiere numero hominum duodecim millia. Vnde Traianus vacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse

An. m. di 4031. à Christ. na. 69.

Romani res infesta a pugna reuocant.

Vespasianus aggeres altius tollit & turres erigit.

Iotapateni oppugnationem tentantibus prompte occurrunt.

Iapha expugnatio a Traiano.

Iudæi ab Romanis intra duos muros conclusi trucidantur.

Duodecim milia Iudæorum intereunt.

An. mū-
di 4031.
à Christ.
na. 69.
Titus cū
copiis ad
Iaphan
paruenit.
Vehemēs
pugna in
oppido in-
ter Gali-
laeos & Ro-
manos.

existimans prae timore, imperatori excidium referuauit. cumque per nuncios rogauit, ut filium suum Titum mitteret, sinem victoriae impos-
iturum. ille autem laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium mi-
sit, hoc est, quingentis equitibus & peditibus mille. Qui mature ad ci-
uitatem profectus sic ordinauit exercitum, ut in lauo quidē latere Tra-
ianum constitueret, ipse vero in dextro obsidioni praesesset. Itaque mili-
tibus scalas muris vndique applicantibus, cum paulisper desuper Gali-
lzi obstitissent, continuo moenia reliquerunt. Titus vero eiusque comi-
tes saltu demissi, mature ciuitatem obtinuerunt. Tumque vehemens
cum his, qui se intus congregauere, pugna commissā est: nunc per an-
gusta viarum irruentibus validissimis: nunc foeminis ex tectorum cul-
minibus, quae forte inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem me-
do vsque ad sextam horam sustinuerē confictum. absumptis autem bel-
latoribus, cetera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac
iuuenes maestabantur. Denique virilis sexus praeter infaustes nullus re-
manuit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum,
quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit quindecim mil-
lia: captiuorum autem duo millia CXXX. Haec Galilzis clades conti-
git quinto & vigesimo die Iunii mensis.

CAP. XII.

De Samaritis & Cereale denitiis.

Samaritae
rū in mon-
te Gari-
zin con-
gregatio.

Sed ne Samaritae quidem alieni à calamitatibus remansere. Hi namque
in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis ex-
pectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere vi-
debatur: nec saltem vicinorum malis corrigebatur, sed inconsulta sua-
rum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, pro-
na in tumultum voluntate pendebant. Vespasiano autem placebat mo-
rus antecapere, eorumque impetus praenire. Nam etsi praedictis tota
Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo qui coierant &
conspiratio timebatur. Eaque causa Cerealem quintae legionis tribu-
num, cum sexcentis equitibus tribusque peditum millibus mittit. Ille
autem ad montem quidem accedere, praedioque congredi nequaquam
tutum esse duxit, quod hostes plurimi desuper essent: milites vero cir-
cumvallatis vndique montis radicibus, tota eos die custodiebant. Eue-
nit autem aquae tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi z-
stus (erat enim tempus aestatis, neque se rebus necessariis vulgus instru-
xerat) adeo ut nonnulli quidem vna die siti morerentur, multi vero eius-
modi mortis seruitium praeferentes, ad Romanos transfugerunt: ex qui-
bus cognito Cerealis, illos etiam qui adhuc perseuerarent, malis infra-
ctos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primum
eos ad fœdera hortabatur, atque ut salui esse mallent rogabat: si arma
proiecissent, tutos fore promittens: denique quia persuadere non
posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem, vnde decim millia &
sexcenti. Haec Iunii mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque
his calamitatibus Samaritae oppressi sunt.

Aqua de
fœtus in
monte Ga-
rizim.

Vnde decim
millia &
sexcenti
Samaritae
interfecti.

CAP. XIII.

Iotapata excidium.

Iotapatenis autem diu durantibus, & praeter spem aduersa toleranti-
bus, quadagesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres su-
per murorum altitudinem sunt elati. quidam vero ad Vespasianum eq-

dem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quodque diuturnis vigiliis, & praeliis assiduis consumpti, minime quidem viterius vim ferre possent, verum dolo etiam caperentur, si quis instaret. circa extremam namque vigiliam, quando & malorum requiem habere viderentur, & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademque hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autem, quia fidem nollet inter se ludorum, quantaque superbia potius contemnerent, transfuga suspensus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cum ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostibus exquirentibus prodidisset, mortem deridens crucifixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, foreasse illum vera dicere: ipse autem nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse merendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. Hora igitur quae fuerat indicata, silentio muros petebat: primusque incedebat Titus cum vno et tribunis Domitio Sabino, paucis ex quindecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus & Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce vero occupata, cum hostes in medio oppido versarentur, iamque plane dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoque pariter dissoluti. Et si quis euigilasset, nebula visus eius hebetauit, quae calu tunc plurima se circa oppidum fuderat, de nec totus irrupit exercitus: soloque malorum periculo exuscitati sunt: morientesque demum se peritisse crediderunt. Romanos autem memores quid obsidionis tempore pertulissent, neque parcendi cuiquam, neque miserendi quenquam tangebant cura, sed ex arce plebem ad prona compulsum facillime trucidabant, ubi loci difficultas pugnacibus quoque; negaret copiam resistendi. viarum namque angustis pressi, ac per decliua dilabentes, fluente desuper bello obtereabantur. Id multos etiam qui circa Iosephum lecti erant, ut manibus propriis liberarentur incitauit, nam cum se viderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus opperent, praeuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicumque tamen vigiliam primi captam ciuitatem senferant, in quandam turrem septentrionalem fuga recepti, aliquandiu quidem resisterunt. deinde circumfusi hostium multitudine, sero dexteras dedere: hisque instantibus, mortem suam quoque animo praeuerunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis fine gloriari, nisi vnus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidiis. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac praesidium, quo tutus ascenderet. cumquo se manum porrexisset incaute, hasta ille praeventum sub inguine perculit, statimque confecit. Illo quidem die comparantem multitudinem peremere Romani: postea vero secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem sauebant iram, praeter infantes ac foeminas. itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta vero millia connumerata sunt excidii tempore pugnisque superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam excindi iubet, castraque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertio decimo imperii Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

An. mñ-
di 4038.
à Christ.
na. 69.

*Profugus
quidam
paucitatem
Iotapata-
norum &
infirmita-
tem eorum
enunciat.
Romani
hostibus
dormien-
tibus vr-
be potius-
tur.*

*Romanos
neq. parci-
di neque
miserendi
cura tangit.*

*Pugna in
daorū cū
Romanis
ex turre.*

*Antonius
a Iudeo
insidiis
peremptus.*

*Quadra-
ginta mi-
lia Iudeo-
rum exci-
dij tempo-
re, pugna-
que superio-
rib. in-
tererunt.*

CAP. XIII.

Quomodo Iosephus captus vitam suam redemeris facto & verbis.

An. mñ-
di 4031.
an. Chr.
na. 69.

*Iosephus
in profun-
dum pu-
teum defi-
lit, & in
specu deli-
tosus.*

*Vespasia-
nus Iose-
pho per tri-
bunos dat
pacem.*

*Nicanor
tribunus
Iosepho
notus.*

*Iosephi de
Iudeorū
clade no-
cturna so-
mnia.*

*Iosephus
Deo pla-
nus, occul-
tas preces
offert Deo.
Iosephus
Nicanori
consensit.*

*Iudeorū
in Iosephū
impetus.*

Romani vero Iosephum requirentes, & proximæ indignationis causa, & quod imperatori operæ præcium videbatur (captus enim maxima pars belli esset) mortuos itemque abditos rimabantur: ille autem in exitio civitatis fortunæ quodam ausu auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteum saltu demissus est, cui amplius specus adiunctum erat à latere, quod supra scrutantes videre non possent: ubi quadraginta insignes viros latitantes offendit, rerumque utilium apparatus, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis interdū quidē se occultavit: nocte vero sursum ascendens, vigilas explorabat, ut fugerent. Cumque omnia vndique ipsius causa maxime custodirentur, neque fallēdi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduumque ibi delituit. Tertia vero die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Tumque Vespasianus propere duos tribunos, Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum ut ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidemque pro salute dantibus minime paruit. Ex his autem magis quæ pati meritis esset, qui plurima commississet, quam ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad poenam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, qui mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens: quodque ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quam inuisus ducibus haberetur: essetque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etiā sine deditione sibi liceret exigere, sed conservare potius virum fortem: his addebat, quod nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, ut rem optimam pessimam, hoc est, perfidiam prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi ut amicum falleret, obtemperatū fuisse. Verum Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, ubi etiam hostilis multitudinis minas compertit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur: quibus ei Deus & futuras Iudeorum clades, & quæ Romanis essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoque somniis idoneus, & coniectare quæ ambigue diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quod & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorū, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudeorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna vero ad Romanos tota migravit, animamque meam, quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Romanis, & viuo. restor autem, quod non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simulque his dictis, Nicanori consentiebat. Verum qui vna confugerant Iudeorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, universi circumstantes clamabant, certe plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt quæ Iudzis Deus annuit, quibus mortem contententes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucemque pateris intueri servientem? quam cito tui oblitus es? quam multos pro libertate mori persuasisti? falsam profecto opinionem fortitudinis habebas, falsamque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum qui-

bus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te servari cupis. Sed quamvis te Romanorum fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes, & dexteram tibi & gladium commodabimus. Tu vero si quidem sponte moriæ, dux Iudæorum: si vero inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosèphus, & se Dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non renuiciasset morte præuentus, argumentis eos philosophiæ necessario tractare incipit. Et quid enim tantopere, inquit, o socij propriæ cedis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam, in dissensionem vocamus? mutatum me esse quispiam diceret? sed Romani hoc sciunt, Optimum in bello mori? sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde si quidem Romanorum ferrum deprecor, vere meo gladio meaque manu sim dignus: si illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nos ipsi nobis pepercimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensus. Pulcrum enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum manibus qui eam præripere: nunc autem neq; prælio nobis obstant, neq; nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non vult cum opus est, & qui vult cum non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe morris. Ergo quæ ab hostibus dubie suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verum seruitutem dicit aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est semet occidere. Imo vero ignauissimi quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis naue sponte submergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura discrepat, eoq; modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Siquidem naturæ lex validissima, vt velint viuere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus pœna persequimur. Deum vero indigne ferre non arbitramini, cū donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus vt essemus: rursumque, vt esse definamus, illi reddendum est. Corpora quidem cunctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata: anima vero semper immortalis est. Deiq; particula in corporibus collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit aut male tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur: si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, eum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vlcisci, iustum creditur, quamvis nequam dominos fugerint: ipsi vero Deum fugientes, & optimum Deum, impie facere non videbimur? An ignoratis quod eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptumq; Deo debitum soluant, cum id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domusq; ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exadiant animæ, retinent locum in cœlo adeptæ sanctissimum: atque inde rursum, voluentibus seculis, casta corpora lubētur incolere. Quorum vero manus in seipsos infanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autem illorum Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur. Hinc & Deo iniuicis sunt, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Deniq; si qui se occiderint, apud nos quidem vsque ad solis occasum in sepulchros abiici decretum est, cū etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulcrum est igitur, o socij, iusta sentire: ne-

An. mū.
di 4031.
à Christ.
na. 69.

Oratio Iosèphi ad socios.

Pulcrum est pro libertate mori, pugnando tamen.

Similitudo à natura sumpta.

Propria manu perire à communi animalium natura discrepat, eoq; modo in Deum summum scelus admittitur.

Anima immortalis est, Deiq; particula in corporibus collocata.

Dei autem res iniuria perne potes vlciscitur.

Mos veterum cum in qui sibi ipsi violentiam maius intulerunt.

An. mū
di 409.
à Christ.
nat. 69.

*Peroratio
Iosephi.*

*Iosephus
vix ferrū
a cade sua
prohibet.*

*Aliud Io
sephi con
siliū.*

*Iosephi so
cij per, or
tem per
eunt, Iose
pho cum
altero su
persiste.*

*Iosephus
ad Vespasi
anū per
Nicanorē
ducitur.*

*Exemplū
gratie &
misericor
dia Titi,
erga Iose
phum.*

*Iosephus
cū Vespasi
ano solū
colloqui
cupit.*

*Iosephus
Vespasiano
futura
predicit.*

que humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lædamus. si salui esse volumus, salui sumus. nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operimus demonstrabimus. sin mori placet, ab his occidi perpulcrum est qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor sim. multi enim stolidior sum, quam qui ad hostes vitro profugiant, siquidem illi salutis suę causa id faciunt: ego vero interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias votis expeto. nam si me & post iunctas dexteras perimant, magno animo paratior moriar, mendacij perfidiam pro victorię solatio meū auferens. Multa quidem in hunc modum Iosephus, vt à cade propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autem obstructis auribus desperatione, quæ iam dudum morti deuouerant, concitantur: & alij aliunde eum gladiis accurrentes, ignauiam exprobrant: & quasi eum mox percussurus, quisq; adoriebatur. Ille autē cum alium nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur. alterius dexteram prehēderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum omnium à cade sua prohibebat, non secus vt fera bestia circumclusa, ad eum semper qui se coningeret, ora conuertens. Illorum autem, qui duces in extrema quoq; clade reuerendū putabant, debilitabantur dextrę, gladijque de manib. elabebantur: multi cum manus ei afferrent, sponte frameas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est inquit, agite, cades multas fortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atque ita omnium fortuna perambulet, neque sua se quis dextera feriat. iniustum enim est ceteris interemptis, ex aliis quenquam, si pœnituerit, saluum esse. Visus est vera dicere, & quod persuasit agitur: vt fors cuique obtigit, parum ei qui sequebatur necem suam præbebat, quasi mox etiam duce perituro. cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autē ipse, cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultoq; prospiciens, ne vel sorte grauaretur, vel si nouissimus recessisset, gentilis cade pollueretur: illi quidem, fide intestosita, vt viueret persuasit: ipse vero hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi eius gratia occurrebant: & cum se circa duces premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus quod captus esset, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant, hostem interficiendum esse clamabant: qui vero propius erant, facta eius reputantes, mutatione stupecebant. Rectorum autē nemo fuit, qui licet ante irascere turnomini eius, viri aspectu non mitior factus sit. Titum vero præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatis, & ætatis eius misericordia capiebat: qualisq; pridem fuisset in præliis reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus inruenti, succurrebat quanta esset fortunę potentia, quamque velox belli momentum. humanarum autem rerum nihil firmum atque perpetuum. quamobrem multos ad miserationem Iosephi pertraxit: plurimaque salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, vt cautissime custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere velie ait. Summisque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantum hoc putes Iosephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmissus à Deo: alioquin Iudeorum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deberet. Ad Neronem me mittis? quid ita? quasi qui Neroni vique ad te

10 successuri sunt, maneat. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, verum etiam terræ marisque, ac totius hominum generis, me autem ad maiorem poenam custodiri oportet, si ex tempore & subito in dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, eaq; Iosephum existimabas salutis gratia cōminisci. paulatim vero ad credendum impellebatur, iam pridem illam excitante ad imperium Deo, sceptraque multis præmonstrante aliis portentis. Sed & in aliis verum esse Iosephum deprehenderat. Aliter namque amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapenensis de excidio, neque sibi de captiuitate quicquam diuinasset, ut à se iram depelleret: Iosephus Iotapenensis ait se prædixisse, quod post diem septimum & quadagesimum eos maneret exitium, quodque ipsum Romani vinum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæ sita, Vespasianus ubi vera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia cōperat existimare: sed neque custodiam Iosepho nec vincula remittebat: vestimentis autem aliisque muneribus cum donare benignissimeque fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorum incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent, plus autem illorum qui excisi fuerant odio: unde etiam multis inul, ut de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidem petitione, velut ab inconsulta multitudinem oblata, nihil respondendo dissoluait. legionum vero duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quod opportunam videret esse ciuitatem. Decimam vero & quintam Scythopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, ut in planicie sita atq; maritima.

CAP. XV.

Ioppa denuo capitur.

40 DUM hæc autem aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione descecerant, vel ex ciuitatibus euerfis effugerat, Ioppen sibi receptacula renouant, quæ antea vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandum in mare cōsuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicem, itemque in Ægyptum cōmeantes, plurimos latrociniiis prædabantur: omnibusq; nauigiis inuidiam faciebāt illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid cōstituissem, equites in Ioppen nec non & pedites mittit. hi que nocte in ciuitatem, quod incustodita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores, postquam irruptionem præsenferant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naves fuga petierunt: & in his vltra contiguum sagittæ spaciū, pernoctare. Cum vero Ioppæ natura esset importuosa (namque in asperum cæteraque arduum littus dēfinit, ac summis vtrinque cornibus leuiter incuruū, quæ vaste supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: ubi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem aequo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudineq;

An. mēdi 4081.
 à Christ.
 nat. 69.
Iosephus in omnibus veras deprehenditur.

Vespasianus Iosephum neque custodiam nec vincula remittit: muneribus vero eū fouere non desinit.

Cæsaream maritimam Iudææ maximam ciuitatem maiorem incolarū partē Græcos habet. Scythopolim.

Ioppa seditionis & latrocinii receptaculum.

De Andromeda vide Quid. 4. Metam.

An. mū-
di 4091.
à Christ.
nat. 69.
*Ingens itē
pestis in
mari Iop-
pensi mor-
git.*

*Quatuor
mille du-
centa cor-
pora cio-
ssa.
Vespasia-
nus Ioppē
capit, &
castra in
arce muni-
nit.*

*Ipsa sa-
ma perse
Iotapata
excidium
predicavit,
Iosephus
Hierosoly-
mis per-
itus esse
dicitur.*

*Odiū, imi-
micitia,
& iracū-
dia in vr-
be erga Io-
sephum.*

inuiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis: prima luce violentus, quem illac nauigantes Melamboram vocant status incumbit: & alias quidem naues inter se, alias vero collisit in scopulos. multæ autem cum magna vi aduerso æstu niterentur ad pelagus (narr & litrus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublata in sublimē gurgite mergebantur. & neque fugæ vspiciam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaq; multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus par obruti, pars naufragiis implicati moriebantur. nonnulli autem ferro interficientes, velut id fatius esset, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redunderet, omnisque ora maritima cadaueribus oppleretur: cum etiam ad litus appulsos, in eo stantes Romani milites trucidarent. eiectionum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Itā captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus erunt. Ioppē quidem hoc modo breuē tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus eo pirata consuecent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent; nequites vero omne circum territorium peragrantes ad fines Ioppes, vicis & oppidula simul exurerent. Illi igitur præceptis obediētes in dies singulos incurfando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi vero Iotapata apud Hierosolymam casus nunciatus est, primi quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quod nemo qui vidisset diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim venūciū aliquis superfuera: sed ipsa per se fama excidium prædicabat velox nuncia tristitium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura quæ facta non erant asfingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus, quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itemque cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus vero ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant. Iosephum autem vnīuersi, adeo vt per dies triginta nunquam lamenti in ciuitate cessarent, magna que mercede conducerentur tibiēnes nariarum. Tempore autem veritate reuelata, vbi de Iotapata quidem res habebat, fictum vero quod de Iosephi morte vulgabatur, eumque viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunatā ducibus honorari, tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cum mortuum crederent beneuolentiam conceperunt. Et ab aliis quidem ignauis, apud alios prodicionis arguebatur: tota que in eum ciuitas plena erat indignatione, atq; conuiciis. Vltro autem his vulneribus excubabantur magisque accendebantur rebus aduersis & offēsis quod prudenibus nescimilia perferant cautionis & custodiz causam præbe ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex sine principium. denique maiore in Romanos impetu fi rebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiuscemodi turbis agitabantur.

CAP. XVI.

Deditio Tiberiadis.

Vespasianus in Agrippa-

Vespasianus autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & ipse R inuitabat, rectorem simul cum exercitu paratus accipere domesticis diuiciis, ac per eos & gras partes regni compescere) motis ex Cæsari-

maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigravit: ibique per dies 20. milite recreato, ipse quoque rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquam verò Tiberiada quidem novas res cupere ac deficere Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippæ utraq; pertinebat) decreto apud se vniuersos Iudæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul ut Agrippæ hospitio vicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suum in Cæsaream, ut inde militem Scythopolim traderet, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tyberiadi vicina est.

10 Quo cum ipse venisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus vltra legionibus progressus, ad trigésimum à Tiberiade stadium, in quadam mansione conspicua nouarum rerum studiosus; cui nomen est Enabris, castra ponit: atque hinc decadarchum Valerianum cum equitibus 50. mittit, qui pacifico sermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret. audierat enim, quod pacem populus desideraret: à non nullis autem ad bellum eum cogentibus, seditionem pateretur. Itaque Valerianus ubi muro appropinquauit, & ipse de equo desiliit, & suos comites idem facere iussit: ne lacerandi prælii causa, potius venisse videretur. Sed priusquam verbum faceret, armati excurrere in eum seditionis, qui erant validiores, rectore quodam nomine Iesu, Thobiz filio latrocinialis agmine principe. Valerianus autem, neque præter mandata ducis prælio congredi turum ratus, etiam si de victoria certus esset: pugnamque periculosam esse, si cum multis pauci, & instructis imparati configerent, inopinata præterea Iudæorum stupefactus audacia, & ipse pedes refugit, & quinque alij similiter equis relictis: quos Iesus cuiusq; socij, veluti pugna non infidiis captos, læti in oppidum adduxerunt. Id autem veriti seniores, & qui eminere in populo videbantur, in Romanorum castra profugiunt: adhibitoque sibi Rege, ad Vespasiani genua suppliciter accidunt, ne se despiceret obsecrantes: neue quæ paucorum esset, totius esse ciuitatis infamiam existimaret: sed populo parceret, qui semper amica Romanis sentiret: magisque vltimū iret defectionis autores, à quibus ipsi olim ad fœdus venire properantes, nunc vsq; ne id facerent astricti fuissent. His eorum precibus, quanquam toti ciuitati propter equorum rapinam insensus esset, inducitur. nam & Agrippam videbat eius oppidi causa trepidare. Fide autē per eos populo data, Iesus eiusq; socij, tutum sibi non esse rati apud Tiberiada consistere, ad Taricheas confugiunt. Posteroq; die Vespasianus in arcem præmittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem, an omnes pacem cuperent, experiretur. cognito autem populum eadem sentire quæ supplices, ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis, cum faustis omina-

40 tionibus obuiam prodeunt, salutis datorē ac benemeritum acclamantes. Cum vero militem angusti aditus remorarentur, murosque partem dirui Vespasianus ex meridiano latere iussit, eoque pacto dilatauit ingressum: ut præda tamen & iniuriis abstinere, in gratiam regis dixit, eiusdemque causa muris peperit. spondentis habitatores eius posthac cum reliquis fore concordēs: aliisque modis malis affectam ciuitatem ex dissensione recreauit.

CAP. XVII.

Tarichearum obsidio.

50 Deinde ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, muroque firmavit, belli sibi moras illic fore prospiciens: quod omnis barbarum cupiens multitudo ad Taricheas conflueret, munitiōe con-

a ciuitatis, & lachryis qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim ciuit-

gnum ven-
nit, ibique
per dies
20. recrea-
to milite,
in epulis
vinit.

Valerius
pacifico
sermone
oppidan-
os allo-
quitur.

Seditiosi
excurrūt,
ac Roma-
nos in fug-
am ver-
sunt.

Tiberiada
ciues
ad Vespasiani
genua sup-
pliciter ac-
cidunt, &
venia pre-
cantur.
Tiberiada
ciues
Vespasiano
cui fau-
siu omina-
tionibus
obuiam
procedunt.

Vespasianus
Taricheas ob-

An. mū-
di 4031.
à Christ.
mat. 69.

*Romani
Iudæos ad
nauigia
compel-
lunt.*

*Oratio Ti-
ti ad mi-
lites per-
terrefac-
tos.*

*Iudæos nō
extime-
scendos.*

*Non sola
hominum
multitu-
do in bel-
lo obtinet,
sed etiam
si vel in
paucis sit
fortitudo.
Causa cer-
taminum
Romanis
sunt ma-
iores quā
Iudæis.*

tem ita vt Tiberias sub monte positam, qua lacu non alluebatur vndi-
que muro validissimo, sed minore tamen quam Tiberiada, Iosephus
cinxerat. nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarū item
que virium copia communierat. Taricheis vero largitatis eius reliquis
profecerunt. Scaphas autem plurimas, in lacu paratas habebant: vt is
eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur, refugerent: simulque ad na-
uale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munienti-
bus, Iesus eiusque socij neque multitudine hostium, neque discipli-
næ militiæ perterriti, cursu in eos irruunt: primoque impetu disiectis mu-
ri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata, vbi armatos congre-
gari viderūt: antequam mali aliquid paterentur, ad suos refugiant: eos
que insecuti Romanis, ad nauigia compulserunt. Et illi quidem tantum-
proeucti, vnde Romanos contingere missilibus posseat, anchoras ia-
ciunt: & sicut acies assolent densatis inter se nauibus aduersus hostes in
tetra constitutos, nauali prælio decertabant. Audite autem Vespasianus
magnam eorum multitudinem in proxima ciuitate planicie congrega-
ram, filium suum cum sexcentis equitibus lectis eo mittit. Qui cum in
finitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus auxilij
opus esse mandauit. Ipse vero equitum plerosque etiam priusquam
subsidia venirent alacres esse videns, cum nonnulli eorum multitudi-
nem ludæorum formidarent, vnde exaudiri posset consistit: & ô Ro-
mani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere
vos generis vestri, vt qui cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras e-
nim manus nemo vnquam toto orbe hostis vllus euasit: Iudæi vero, v-
etiam per his dicamus aliquid, ad hoc vsque tempus victi non defati-
gantur: itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus
etiam nos in secundis perseuerantibus laborare: aperta quidem frontē
vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vercor autem
ne cui vestrum tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat.
Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quodque
Iudæi, licet satis sint audaces, mortemque contemnant, incompoti ta-
men bellorumque imperiti sunt, vulgus recte potius quam exercitus
appellandi, de vestra vero peritia atque ordinatione referre quid opu-
m est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt n-
in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam quod perpetui
militiæ commodum, si pares cum rudibus congregiamur? Quin repu-
tate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & duci-
ruti consilio cum vagis neque rectorem habentibus decertabitis: quod
que nos hæc virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de
hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pu-
gnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fort-
tudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibi mer subuenire: numeros
autem copiarum plus incommodi ex semetipsis, quam ex hostibus capiunt.
Itaque ludæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mētis sœuitia de-
cunt: quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis vero offensio-
bus extinguuntur. nos autem virtus regit, & morigera voluntas, item
que fortitudo, quæ & in prospera fortuna viget, nec ad finem vsque in-
ter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quam ludæis, cau-
certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent
quid est nobis incliça fama præstantius? & ne post orbis terrarū imp-
rium videamur hostium aduersariorum loco ludæos habere? Prætere-
considerate, quod ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali mu-
tus est. multos enim eosque in proximo adiutores habemus. Rap-
autem victoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus aut

lio, conuenit antecapere, vt & maior sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patrē meo vobisque pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante gloriose gestis dignus fuit, ego vero eius sum filius, vosque milites mei. nam illi vincere cōsaetum est: ego vero reuerſi ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non pūderit, duce vestrā periculis non occurrente, non superare? appetam enim peticula, mihi credite, primusque in hostes irrumpam. nemo autem vestrum à me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope diuina: & manifestissime pręsumite. quod multo plus mixti hostibus efficiamus, quam si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hęc prosequutus est: diuina quadam alacritate militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum 400. equitibus ante prælium contigit, ægre ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum vt occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti sunt ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum ceteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quam erant apparuerunt. Iudæi vero, licet incurſu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuerunt congressus. Percuſſi autem contis, eorumque impetu deturbati inculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, vt quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans, alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, istā ora transuerberabat. multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, conficiebat: omnēque ad monia confugientes præueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excepit autem illos acerba dissensio. namque indigenis, & fortunarum suarum & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximeq; quod male pugnatum fuerat, non placebat. sed populus aduenarum qui plurimum esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, velut iam arma caperēt. Quibus auditis, nec enim procul à multis aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quod inorāmur commilitones? Deo nobis dēdente Iudęos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras euasere, discordant: habemus ciuitatem, si modo properamus. Verūtā: cum velocitate animis opus est. nihil enim magnum effici si ne periculo consuevit. non solum autem hostium concordiam quos citō necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitatē soli patriamur. Simul his dictis descendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum propere ciuitatem ingreditur, quem ceteri consecuti sunt: pauidi autem eius audacia murorum defensores inuasit. & pugnare quidem, vel prohibere venientem; nemo sustinuit: relictis autem excubiis, Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alij vero decurrentes ad lacum, in manu hostium contra venientium incidebant. mactabantur autem alij cum scaphas seanderent, itemq; alij, cum iam prouectas assequi natando conarentur: plurimaque per ciuitatem fiebat hominum cades, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: Indigenarum vero sine pugna, quoniam spes eos foderis, & conscientia quod belli consilium non habuerant, à prælio deterrebant: donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab interiectione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quam longissime ab hostibus recesserunt. Titus vero missis

An. mūdi 403.
à Chrīst. na. 69.
*Milites
duci obteperare par
est.
Vespasianus Titō
auxilia
res capite
misit.*

*Iudæi in
ciuitatē
effugit.*

*Acerba
dissensio
et seditio
in urbe.
Oratio Ti
ri ad Ro
manos mi
lites.*

*Iesus cum
sociis in
agros ef
fugit.*

An. mū.
di 4031.
à Christ.
nat. 69.
*Titus res
gestas &
victoriā
patri nūn-
ciat.*

equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxime enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circumdari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subrefugeret, eademque euaderet. postero autem die cum descendisset ad lacum, rates aduersus illos, qui eo refugerant, fabricari iussit quæ tam materiarum copia, quam artificum multitudine mature contextæ sunt.

CAP. XVIII.

De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

*Fons Ior-
danis.*

*Descri-
ptio Ge-
nesar.*

*Fertilitas
Genesar.*

*Longitudo
& latitudo
de Gene-
sar.*

Lacus autem Genesar quidem à terra continente appellatur. 40. vero stadiis in latitudine patens, centumq; in longitudine, aquæ dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet lacus: & vndique in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuius quidem siue fonte lenior est. Semper autem frigidior, quam lacus diffusio patitur, manet: æstiuisque notibus eius aquæ sub diuo perflata, nequaquam æstibus cédunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quam specie discreta: mediumq; fluuius Iordane læcatur. Cæterum Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, qua in Trachonitidem ascenditur ad 120. stadium à Cæsarea, ad dextram non longe à via. Et proprie quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cumque interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à Tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namq; missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Planii redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, regiis opibus & Agrippæ diuitiis magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secar cœnoscas: centum autem & viginti aliis præteritis stadiis, post oppidum Iuliada, Genesar lacum medium transiens, deinde multam persolitudinem in Asphaltiten lacum exit. Ad Genesar vero lacum eiusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro vbertate sui negat arbutum, totamque plantis consensuere cultores. cœli vero temperies etiam diuersis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maxime frigoribus gaudent, infinitæ florescunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & olivæ, quibus aura mollior destinata est: vt naturæ magnificentiam hæc esse quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter se repugnantia, annique temporum contentionem bonam, veluti singula peculiari studio terræ fauerent. non enim solum nutrit præter opinionem poma varia, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regnantia. Vvas sane & caricæ sine intermissione decem mensibus suggerit, cæteros vero fructus, anni spacio senescentes. Nam præter aeris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vberissimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quod similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autem regionis secundum littora cognominis lacus triginta stadiis extenditur, & latitudo viginti. Horum quidem natura eiusmodi est.

CAP. XIX.

Taricheorum excidium.

An. m^d.
di 4031.
à Christ.
nat. 69.

*Bellu na-
uale con-
tra Tari-
cheum.*

*Viboria
Vespasi-
ni in lacu
Geneser
contra Ta-
richeum.*

*Exitus na-
ualis pra-
lij, in quo
6500. ce-
ciderunt.*

*Vespasianus cum
rectoribus
de Iudaeis
deliberat.*

*Distra-
ctio Iu-
daeorum.*

Vespasianus autem perfectis ratibus, imposita manu militum, quan-
ta in eos qui lacu effugerant satis esset, vna prouchitur. Illi autem
neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infectis o-
mnibus, neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphz
paruz, atque piraticz aduersus rates infirmz erant: & cum pauci sin-
gulis veheretur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare
metuebant. Veruntamen ciscum rates nauigando, nonnunquam etiam
prope accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut comi-
nus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis vtroque modo noce-
batur. nec enim faxis quicquam prater crebros sonitus agebant, quo-
niam contra septos armis iaciebantur, contiguique sagittis eorum ef-
ficiebantur: & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent ali-
quid, patiebantur, cumque ipsis nauigijs mergebantur. Multos autem
vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo
in scaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrenti-
bus inter se ratibus in medio deprehenso, cum nauculis capiebant.
Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis prueniebantur,
aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis ad-
natate tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimusque
passim ac varius erat interitus eorum: donec in fugam versi, ceteri ter-
rez appulsi sunt, circumclusi nauculis suis. Exclusi autem multi qui-
dem in ipso lacu telis configebantur: multos vero in terram egessos
peremerunt Romani. Mixtum autem sanguine, plerumque cadaueri-
bus cerneret totum lacum. nullas enim saluus euasit. Acerbus autem
seturis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora qui-
dem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis. calescentes
autem ac rabefacti mortui, coeli tractum corrumpebant, vt non Iudzis
solum ille casus miserabilis videretur, verum etiam autoribus ipsis ef-
fset inuisus. Iste quidem illius pralij navalis exitus fuit. Perierunt cum-
his, qui pridem in ciuitate cecidere, sex millia & quingenti. At Vespasianus,
pugna peracta, pro tribunali apud Taricheas residens, aduenam
populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur.
& an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat. his autem
affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram: nec enim di-
missos quiescere posse homines, qui & patriis carerent, vimque adhi-
bere ac bellum inferre possent ad quos confugissent: Vespasianus sa-
lute quidem indignos esse eos, contraque seruatores suos nouerat euas-
uros: sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur,
non persequiros suspicabatur indigenas, totapud se supplices obrun-
cari: fideque interposita deditis vim pigebat afferre: verum ab amicis
superabatur, nihil in Iudzos non licere dicentibus: quodque vtile ef-
fet, honesto debere praponi, cum vtrumque obtineri non posset. Indu-
bitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiada duce-
ret, exire permisit. Cumque illi facile his qui cupierant credidissent, &
quo iussum fuerat comitati, neque pecunijs suis quicquam metuentes
abirent: rotam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, oc-
cupauerunt: eosque in ciuitatem inclusos, mox inscetus Vespasianus
omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui
mille ducenti erant, iussit occidi: iuuenum autem validissimos sex mil-
lia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Ceteram vero multitudinem
triginta millia & quadringentos vendidit, prater alios quos Agrippa

An. mū.
di 4031.
à Chrīst.
na. 69.

donauerat. nam his qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verum & istos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresque Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem sexto Idus Septembris.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IVDÆICO

LIBER IV.

SVMMA CAPITVM LIBRI IV.

De bello Iudaico.

- I. Obsidio Gamalensium.
- II. Itaburius mons occupatur a Placido.
- III. Excidium Gamala.
- IIII. Giscala a Tito capitur.
- V. Hierosolymitanæ excidij initium.
- VI. Idumæorum aduentus pro Hierosolym. & acta.
- VII. De clade Iudæorum pro Idumæa facta.

CAP I.

Obsidio Gamalensium.

Romano-
rū contra
Iudæos vi-
ctoria.

Semecho-
nites la-
cus.

Fons Ior-
dani.

Gamala
fitus.

VICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis exci-
sis à Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Tar-
icheatz superati sunt, applicabant: omniaque Ro-
mani castella & ciuitates ceperant, præter Giscalam,
& qui montem Itaburium occuparant. Cum his au-
tem rebellarat Gamala ciuitas, contra Tetrichazas
posita supra lacum, quæ fines pertinebat Agrippæ, i-
teique Soganz & Seleucia. Et hæc quidem Gaulanitidis regionis erant
ambæ: Sogane superioris partis, cui nomē est Gaulana: & inferioris Ga-
mala. Seleucia vero ad lacum Semechonitem, triginta latum, & sexa-
ginta stadiis longum, paludesque suas ad Daphnen vsque tendentem.
Quæ regio cum alias sit deliciosa, præcipue tamen fontes habet, qui mi-
norem (quem sic appellant) Iordanem alētes, sub auro Iouis templo in
maiorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes in prin-
cipio sibi defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat. Gamala vero ei
non cedebat, siera locorum difficultate, amplius quam Iotapata. Iu-
gum namque asperum, ex alto mōte deductum, mediam ceruicem eri-
git: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur: tantum contra de-
cliuæ, quantum à tergo, ut cameli similitudinem præferat: vnde nomen
etiam duxit: nisi quod expressam vocabuli significationem indigenæ
seruare non possunt. Et à fronte quidem & lateribus, in valles inuias
scinditur. Pars vero qua de monte pendet, paululum difficultatem re-
fugit. Verum & hanc partem, per obliquum excisa fossa, indigenæ in-
uiam fecerāt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimioq;

præcipitio casuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in meridiem vergens. Australis vero collis immensa editus altitudine, vsum areis sine muro ciuitati præbebat, rupesque superior ad profundam pertinens vallem. Fons autem intra muros erat, inquem oppidum desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas, tamen etiam Iosephus cum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quam Iotapateni: sed multo pauciores, minusque pugnaces: si-
 10 tusque freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam quod esset tutissima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmissis ad obsidionem, per menses 7. restiter. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, vbi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vo-
 cantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum vitis idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatē, ita vt diximus positam, custodia circumvallare nequibat. qua vero fieri posset, excubias collo-
 20 cauit: montemque occupat superiorem: in quo milites castris, ita vt asolet, muro circumdatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem ope-
 rabatur: fossas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam regem, eum accessisset ad muros, eorumque defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitū lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos
 autem ira simul ob regem, sui que metus ad obsidionem protinus incitauit: nullam ludæos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes prætermis-
 30 sum ire credentes, qui circa gentilem suū, & eorum quæ ipsi conducerent suasorem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisque multitudine cito perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namque ipsi erant oppidanorum poten-
 tissimi) armatos licet metus percussos ordinare: & quanquā non diu obsidionem posse sustineri arbitrabantur, quibus aqua itemque alia vsui necessaria non sufficerent, adhortari tamen eos ad moenia produ-
 xerunt. Et paulisper quidem moenibus aduenientibus repugnarunt. balistis autem tormentis-
 40 que percussis, in oppidum recesserunt. Itaque Romani tribus ex locis aggressi murū arietibus quatunt: & qua deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac tubarū sonitu, ipsi quoque insuper viulantes cum oppidanis cōstigeabant. Illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltra progredierentur obstabāt.
 Cæterum vi & multitudine superati, vndique ad excessa ciuitatis loca fugiūt. deinde reuerentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illosque
 50 impingendo per decliua, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cum neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere possent, pronos eos viginti-
 bus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæc repleta labeantur, quod pondus sustinere non poterant: vnaque deie-
 cta multas inferiores, itemque illæ alias deturbabāt. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim quid facerent, quamuis sub-
 sideret testā viderent, tamen eo conuolabāt, atque ita multi quidem
 60 ruinis opprimebantur: non pauci vero subterfugientes, parte corporis opprimebantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriaque incommoda negli-
 gentes, magis instabant: hostesque in sua testā virgendo compellebant. qui vero per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis

An. mē-
 di 4031.
 à Christ.
 nat. 69.
*Gamala
 ciuitas in
 expugna-
 bilis &
 firma.*

*Vespasia-
 nus Ga-
 malam
 obsidet.*

*Agrippā
 rogē fun-
 ditorum
 quidam
 lapide per-
 cutit.
 Romani
 Gamalā
 expugnāt*

*Romani
 cū Iudæo-
 rum domi-
 bus pro-
 labuntur.
 Romano-
 rum plu-
 rimi mor-
 te cōsum-
 pti.*

An. mū-
di 4031.
à Christ.
nat. 69.

Vespasia-
ni forti-
tudo &
virtus bel-
lica.

Vespasia-
ni cū In-
dian pug-
na.

Gallus cū
10. mili-
tibus in
quadam
domo la-
tos.

Vespasia-
nus mili-
tes conse-
latur.

Innumera-
tia & mu-
tabilitas
fortuna.

Romani
milites or-
dine cun-
cta peri-
tiaz per-
ficiunt.

interficiabant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum vero eis mor-
tui hostes dabant. exorum enim gladios auferentes, his contra semi-
neces utebantur. Multi iam procumbentibus relictis, semet inde proii-
ciendo moriebantur: tergaque dantibus, ne fuga quidem facilis erat.
viarum namque ignorantia, & caligine pulcheris alius alium non agno-
scentes pererrabāt, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto
exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem qui laborantibus sem-
per interfuit, sœuissimo dolore percussus, cum super militem ruce ciui-
tatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clam paulatim superiore in op-
pido locumprehendit: ibique inter media pericula cum paucis omni-
no relinquitur, nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pri-
dem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neq; hone-
stum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac prop-
riæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque ar-
ma condensat, & cum his bellum vna à vertice defluens sustinebat: &
neque virorum neque reorum multitudinem formidans manebat, do-
nec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputātes, impetum
remiserunt. illis autem iam infirmius impugnantibus, ipse pedem refe-
rens, non prius terga ostendit, quam extra muros egressus est. Plurimi
quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius
decadarchus, vir non eo tantum prælio quo perit, sed vbique antea for-
tissimus comprobatus, quiq; plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pu-
gna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam
domo latuit. Eius autem habitatoribus dum conarent, quod in Roma-
nos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam
& ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: o-
mnibusque mactatis ad Romanos saluus cū militibus euadit. Vespasia-
nus autem morere exercitum aduersus casibus vidēs, quodque nullam
interim tantam experti fuerant cladē: huiusque rei magis eos pudere,
quod solum ducem in periculis reliquissent: consolandos putabat: de-
se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere
autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturā belli cogi-
tantes, quodque nusquam eueniat sine cruore victoria, iterumque ha-
beat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis,
exiguam pro his stipem se inimicæ pendisse fortunæ. Atque ut iactan-
tium esse, nimis secundis rebus inolescere, ita esse ignauorum, in of-
fensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in utrunque mutatio: &
ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infe-
liciter gestis: ut idem scilicet maneat, relictis consiliis peccata corrigens.
Quamquam ea quæ nunc acciderunt, neque mollitia, neque Iudæorum
virtus effecit. nam & illis pugnae melioris, & nobis deterioris, causa fuit
difficultas locorum. Quæ in re nimirū quis comprehenderit alacritatis
vestræ temeritatem? nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, ma-
nus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi peri-
cula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos qui refugerant, ad tutio-
rem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata fe-
stinatione vincendi quam id incaute fieret, non curastis. Inconsultus
autem & furibundus imperus belli, à Romanis alienus est, qui cunctis
ordine peritiæque perficimus, Barbarisque conueniens, & quo Iudæi
maxime possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurre-
re: atque indignæ offensionis iracundi potius quam morere. Optimum au-
tem quisque de sua manu solatium querat. ita enim fiet, ut & amissos
vliciscamur, & in eos à quibus precepti sunt, vindicemus. Ipse autem,
ita ut nunc feci, experiat & quæ ac vos pugnando primus ad bella pergere,

& nouissimum inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gestare, paulisper animos erexere: quæ nulla ratione, magna magnificeque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse foederis spem, quodque minime possent effugere (iam enim victos eos defecerat) vehementer dolebant, animosque remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, cæteri amplexi custodiebant. Romanis autem construens aggeres, iterumque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles denias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos, qui metu ne caperentur ibi remanerent, inopia consumebat. solis enim vndique alimenta qui pugnare possent, congregabantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

An. mñ.
di 4091.
à Christ.
na. 69.

Romani
Gamala
irruptionem iterum
tentant.

CAP. II.

Itaburius mons occupatur a Placido.

Vespasianus autem inter curas obsidionis, subcisiuum opus aggreditur aduersus eos qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scythopolim situm: cuius altitudo quidem triginta stadiis consurgens, septentrionali tractu inaccessa est. in vertice autem viginti stadiorum planicies patet, tota muro circumdata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eorum multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem foederis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissime cum his loquebatur, ut eos in planicie caperet: illique tanquam dictis obediētes, ad eum veniebant, vt incautum aggredierentur. Vicit tamen astutia Placidi, coepto enim à Iudæis prælio assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellerit, reflexit in eos equitum manus: plurimisque in terga versis, aliquos interfecit. semotam vero multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant, indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat, & se, & montem Placido tradiderunt.

Itaburi
montis al-
tutudo.

Art. de-
ludius
arte.
Placidi
victoria.

CAP. III.

Excidium Gamala.

A pud Gamalam vero degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At vero pugnatium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, vt tres ex decima quinta legione milites, circa maturitinas vigilas editissimæ præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent: eamque occulte suffoderent: cū appositis ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adire sensissent. Iidem autē milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis euolutis resiliunt: subitoque turris cum magno fragore decidit, vnaque custodes precipitantur. At vero qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multosque euadere aulos, peremere Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pa-

Turris
quæ Ro-
mani sus-
federant,
cum ma-
gno fragore
decidit.

An. mū-
di 4031.
à Christ.
nat. 69.
*Titus du-
cēt equi-
tib. prater
pedites le-
gāt Ga-
malā in-
stat.*

*Gamala
arcis ver-
tex saxo-
sus & ac-
cessu diffi-
cilimus.
Victoria
Romanū
diuino
munere
concessa.*

*Nouū lu-
daorum
millia Ga-
mala per-
empta, so-
la duæ
mulieres
evadunt.*

uor atq; discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Tuncq; Cha-
res ægrotus & iacēs defecit, cum timoris magnitudo morbū eius pluri-
mū iuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vīq; ad
vigēsimā & teritiā diē supra dicti mensis oppidum non sunt ingressi.
Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quod Romanos
se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiose in
ciuitatem introiuit. eoque prætergresso, vigiles quidem vbi senserunt,
ad arma cum clamore præperabant. cognito autem intus constituti eius
ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum ululatu & ex-
clamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine inter-
missione trucidabantur, qui vero prohibiti essent in arcem recurrere,
nescij quid facerent, Romanorum prædiis incidebant. vbiq; autem
infinitus erat morientium gemitus: perq; prona loca effusus cruor, to-
tum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerāt, omnem
Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficili-
mus vertex, in immensum editus, & vndique circum rupium multitu-
dine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis
deuolutis arcebat Iudæi, cum ipsos in excelso loco positos nullæ fagitæ
contingerent. Verum ad eorum interitum, diuino munere quodam,
turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum au-
tem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis
consistere propter violentiam status possent, cum nihil esset immobile,
neque hostes ad se accedentes videre. Itaque supergressi Romani, eos
circumueniunt: & alios quidem repugnantes antecapiebant, alios ma-
nus dantes. in omnes autem vehementius sæuebant, illorum memo-
ria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem vndique circum-
clusi, desperatione salutis, filios & contuges & semetipsos in vallem
præcipientes dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem,
vt ipsorum in se qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracū-
dia Romanorum. ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui vero
se præcipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque quisquam præ-
ter duas mulieres, saluus euasit: quæ sorores erant, Philippii filia: qui
Philippus Iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa Rege,
dux exercitus fuerat. seruatz sunt autem, quod excidij tempore Roma-
norum impetum latuere. nec enim vel infantibus pepercere, quorum
multos singuli raptos ex arce proiciebant. Gamala quidem hoc modo
excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo
die mensis Septembris cœperat rebellare.

C A P. I I I I.

Giscala à Tito capitur.

An. mū-
di 4032.
à Christ.
nat. 70.
*Ioannes
bomo ve-
nesticus &
fallax Gif-
cala inco-
lat ad de-
fectionem
impellit.*

Iamq; solum Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius
multitudo pacis studio tenebatur, quod erant pleriq; agricolæ, spem-
que suam semper in fructibus collocauerant. non parum autem manus
latrocinialis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli
cuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atq; constaba-
bat Leuiz cuiusdam filius, nomine Ioannes: homo veneticus & fallax,
variusq; moribus & immoderata sperare promptus, miroq; modo quæ
sperasset efficiens: atq; omnibus iam cognitus, quod affectandæ sibi po-
tēstatis causa bellum amaret. huic apud Giscala seditionis turba pa-
rebat: quorū causa populus etiam legatos fortasse de traditione missu-
rus, Romanorū tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Ve-
spasianus contra hos quidē Titum cum equitibus mille, decimam vero le-
gionem circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsa-

ream ipse regreditur, dandam his ex labore continuo requiem putans. ex ciuitatum copia: eorumque corpora, itemque; animos ad futura certamina existimans esse resouendos. nec enim exiguum sibi laborē superesse de Hierosolymis praeuidebat, quae & regalis esset ciuitas, & cunctae nationi praestaret. His autem qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itemque; murorum eius constructio, non minimam ei sollicitudinē comparabat: cum virorum spiritū & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamque; rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressionē capi facilis videbatur: sciens tamen quod ea vi capta, passim à militibus populus absumeretur (namque; satius erat ipse iam cadibus) miserans multitudinem etiam ipse sine vilo discrimine cum nocentibus intereuntem, pacatione magis subigere ciuitatem volebat. Itaque plenis hominum muris, quorum plerique perditae factionis erant, mirari se ait, quoniam fressi consilio, cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cum viderent multo quidem munitiora oppida vno impetu fuisse subuersa; securos autem fortune suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neque; ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiam si quis impossibilia velle perseueraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidemque; dextris non habuissent, experturos arma crudelia: iam iamque cognituros esse, moenia sua ludū fore machinis Romanorum: quibus fidentes, soli ex Galilaeis sese ostentarent arrogant, esse captiuos. His dictis, popularium quidem neminem nō modo respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad foedus prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasurum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem ludorum legi oportere concedi: quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quod ab omni cessaret opere dierū septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos, quam qui cogerent, piaculum commissuros, ipsumque; Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod vnus notis spaciū propter fugae consilium ceperit, praesertim cum id obseruare circumfidentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despiciere patrios mores. Et illum decere, qui pacem nō sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantū pro septimi diei religione, quantum pro salute sollicitus. verebatur autē, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocaisset. Verum profecto Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est vt non solum induciarum causationem Titus admitteret, verum etiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydathetam, qui mediterraneus est Tyriorum vicus validissimus, Galitizis semper exosus. Nocte autem Ioannes cum nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, atrox occasione non solum his quos circa se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familiis abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed vsque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliamque multitudinem secum duceret, homo quem captiuitatis, itemque salutis metus urgeret. ultra vero procedente eo relinquebatur. & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quisque; longius à suis aberat, tanto propiciorem

An. mē-
di 4032.
à Christi.
nat. 70.
Vespasia-
nus non
exiguam
sibi labo-
rē superas-
se de Hier-
osolymis
praeuidet.
Titi ergo
Giscala
ciues be-
nignitas.
Titi ad
Giscala
ciues ora-
tio blāda.
Ioannē
ad Titi
exhorta-
tionem re-
spensio.

Dei nutu
in excid. in
Hierosol.
morum Io-
annes sal-
uus ma-
net.
Iudaeorū
cum Ioan-
ne fugien-
tium pa-
uer & ti-
mor.

An. mū-
di 4033.
à Christ.
nat. 70.

*Titū Gif-
cala ciui-
benigne
suscepit.*

*Benigni-
tatis erga
hostes ex-
emplum.
Noxium
relinque-
re metu
suffragum,
quā im-
meritum
quendam
cū eo per-
dere, pra-
stat.*

*Ioannibz
cū eo fu-
gentium
audacia,
Iudeos ad
bellū con-
tra Ro-
manos cō-
citat.*

se hostibus esse credebat. Iamque affore qui se caperent existimantes, necessario pauebant: & ad strepitum, quem ipsorum cursus faciebat, assidue respectabant, velut instantibus quos fugissent: multique simul ruebant, & circa viam plurimos certamen precedentium conterebat. Miserabile autem forminarum & infantum erat exitium. Aut si quam iactarent vocem, nonnulli viros aut propinquos, ut se operirentur ora-
bant. Sed Ioannis exhortatio superabat, ut seipsos seruarent inclaman-
tis: eoque confugerent, unde pro remanentibus etiam si caperentur, pœ-
nas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerant, ut
cuique virum fuit, cito dispersa est. Luce vero facta Titus ad muros ad-
erat, foederis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus
occurrens, tanquam bonæ merito, & qui custodia ciuitatem liberaf-
set, acclamabant: simulque Ioannis fugam significantes, ut & sibi parce-
ret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superes-
sent, vlcisceretur. Ille autem precibus populi postulatus equitum par-
tem ut Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare ne-
quiuiere. quod antequam venerant, in Hierosolimam sese receperat.
vna vero fugientium prope ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros
paulo minus quam tria millia circumactos reducant. Titus autem in-
digne ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas. irato vero a-
nimo satis esse quod spe deciderat ad solatium putans, captiuorum &
qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur:
infixque militibus minimam muri partem iure possessionis abrum-
pere, minitendo magis quam puniendo reprimebat perturbatque ciuita-
tis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimici-
tias, delatores innocentie fore credebat, si dignos pœna discerneret:
meliusque noxium relinquere metu suspensum, quam immeritū quen-
quam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem
futurum vel metu supplicij, vel quod erubesceret præteritorum crimi-
num venia: sine causa vero morientium pœnas, nullo modo corrigi pos-
se. Prædiis tamen ciuitatem circundedit, quæ tam nouarum rerum
studiosos compescerent, quam pro pacelientibus quos ibi relicturus
erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo
sudio Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

C A P. V.

Hierosolymitani excidij initium.

A Pud Hierosolimam vero, ad Ioannis introitum, omnis populus erat
effusus, & circa singulos, qui vna confugerant, numerosa turba col-
lecta, quas foris clades experti essent, percontabantur. Illorum autem
seruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem signifi-
cabat. Veruntamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum
vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, ut cum his ex tutiori loco pugna-
rent. Inconsultorum enim atque inuulniferum esse hominum, incaute pro
Giscalis & inualidis oppidulis periclitari, cum arma vigoremque opor-
teat pro metropoli suscipere atque seruare: significando tamen exci-
dium Giscalorum, etiam quam dicebant honestam discessionem suam,
ut multi fugam suam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ
captini pertulere, non mediocri populi perturbatio tenuit, magnum
que id esse argumentum proprii reputabant excidij. At Ioannes eorum
quidem quos fugientes reliquerat causa minus erubescerebat. singulos
autem circueiens, spe ad bellum incitabat, infirmitatem Romanorum as-
serens, propriasque vires extollens, & imperitorum ea cauillatione

inscitiam decipiens, quod etiam si pennas sumerent, nunquam Hiero-
 solymorum moenia transgrederebantur Romani, qui pro Galilzorum vi-
 cis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contriui-
 sent. Hiscius dictis magna quidem contumpebatur iuuenum manus.
 prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura pro-
 spiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in
 ea confusione tunc erat. At vero per territorium manus agrestium, ante
 seditionem quz Hierosolymis orta est, discordare iam coeperat. Titus
 enim à Giscala Czsaream, Vespasianus autem à Czsarea Iamniam &
 Azorum profectus, vtramque subegit: impositisque illic przsidiis, re-
 uerterebatur, maximam ducens eorum multitudinem, qui se fovere
 sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellumq; intestinum
 exagitabat, quantumque à Romanis respirassent, in semetiplos manus
 vertebant: cum inter amatores belli ac pacis cupidos esset exua con-
 tentio: dudumque discordiam pertinacia primo inter domos accende-
 retur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volen-
 tes quisque conueniens, aperte iam coacta multitudine rebellaret. Ita-
 que dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armo-
 rumque cupientes senibus ac sobriis iuuentute atque audacia przsta-
 bant. Primo autem indigenarum singuli przdari coeperunt: deinde ex
 compositis confertis cuneis, per territorium latrocinebantur: vt quod
 ad crudelitatem atque iniusticiam spectat, nihil à Romanis gentiles ab-
 essent: atque ipsis qui vastabantur, illatum à Romanis excidium leuius
 videretur. Ciuitatem vero custodes, partim quia defatigari pigeret,
 partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant male affectis auxi-
 lio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiorum latro-
 cinalium principes, atque in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt:
 quz ciuitas à nullo regebat: & more patrio gentiles omnes sine ob-
 seruatione recipiebat: tunc przcipue cunctis existimantibus, vniuersos
 qui super influerent, adiumento ex beneuolentia venire. Quz quidem
 res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quod iners
 & inutilis multitudo quz pugnacibus sufficere possent, alimenta con-
 sumpsit: hisque prater bellum etiam seditionem famemque compara-
 uit: aliiq; latrones ex agris eo transgressi, ac multo szuioribus quos in-
 tus inuenere sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim
 rapinis & expoliationib. metiebantur audaciam, sed vsq; ad czdes rue-
 bant: non clam, neq; per noctem, aut quoslibet homines, verù luce pa-
 lam nobilissimos quosq; adosiendo. Nam primù Antipam regii gene-
 ris virum, & adeo potentissimū ciuium, vt etiam publicos thesauros fi-
 dei suz permisso haberet, comprehensum custodiz tradiderunt: post
 hunc etiam Lxuiam quendam, insignem virum, & Sopham filium Ra-
 guelis, regalis similiter vtrumq; familiz, omnesq; praterea, qui prastare
 aliis videbantur. Grauis aut metus populum possidebat: & velut capta
 ciuitate, salutem propriā quisq; curabat. Illi aut clausorum vinculis non
 fuere contenti, neq; tutum arbitrabantur ea potentia viros diutius cu-
 stodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis viis frequentari, ac
 per hoc ad vleiscendum esse idoneos, & praterea rebellatum fortasse
 populum, iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt
 quendam de suo numero Ioannem, ad czdes promptissimum, qui lin-
 gua patria Dorcadis filius dicebatur: eumque alii decem armati gladiis
 secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant aut hu-
 ius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciui-
 tatis collocutos fuisse, communisque libertatis proditores interemisse
 dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquā seruatores ciuitatis, ac bene de

An. mē-
 di 4032.
 à Christi.
 na. 70.

*Intestina
 discordia op
 seditiones
 in Iudae.
 Iudai in
 semetipso
 manus
 vertunt.*

*Latrones
 in agmen
 conflat
 Hierosoly-
 mis irru-
 pna.*

*Rapina et
 expoliatio
 nes luce
 palam co-
 missa.*

*Ciuitatis
 proceres a
 latronib.
 capti et
 trucidati.*

An, mū-
di 4032.
a Christ.
na. 70.
Ladrones
pro arbi-
trio Ponti-
ficis defi-
gnant.

Pontificis
electio con-
stitutum
visitatum
ab latroni-
bus facta.

Phanes ru-
sticus qui
dam pon-
tiffex de-
claratur.
Præstan-
tiores cate-
ru populū
ad visionē
hortatur.

Zelota pe-
ssimam fa-
cinorum
immani-
tatem su-
perant.

Anani co-
tra Zelo-
tas ardens
oratio.

ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos vero insolentiz progredi, ut in eorum esset a bitrio etiam pontificum designatio: denique familiis abrogatis, vnde per successionem pontifices creabatur, incognitos atque ignobiles constituebant, ut impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediabant necessario, qui sibi eos præstiterant: quoniam & dignitate præditos, variis machinis & hisque sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum, qui se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum periculatione fatiati, in diuinitatem contumelias transulerunt, pedibusque pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam vero populo contritus concitato (namque autor erat Ananus, & uo maximus Pontificum itemque sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populum turbam, castellum ac profugium sibi fecere, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori, tentando enim quanto metu populus teneretur, suasque vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cum his (ut diximus) ex familiis successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur, nam & olim sortem pontificatum deferri solitum fuisse dicebant, re autem vera, legis exat abrogata firmioris, per eos qui ad potentiam sibi designandorum magistratum licentiam compararent. Itaque una sacratarum tribuum accita, quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casusque sortis exit homini, per quem maxime eorum iniquitas demonstrata est, Phani cuiusdam, filio Samuëlis, ex vico Aphthasi, non solum ex Pontificibus orto, sed aperte quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Denique inuitum eum rure abstractum, ut in scena fieri solet, aliena ornare persona: indutumque sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludumque & iocum esse tantum nefas arbitrabantur. ceteri vero sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honoresque sacrorum solui grauiter ingemeabant. Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intederant. nam qui præstare cæteris videbatur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumuenientes, quam simul vniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores ultum irent, sanctumque locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius segnitie, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi vocabant, uti bonarum professionum & multi, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctisque indignantibus occupationes sanctorum, itemque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vlciscendum, propterea quod inexpugnabiles (id enim verum erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro respectans, cum lacrymis opplesset oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quam Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: veruntamen sacerdotali veste amictus, & sanctissimum venerabilium nominum ferens: viuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. nam quid opus est viuere in populo, ciades suas minime sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? liqui-

dem spoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quiquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem. Quid de tyrannis querar? Nunquid non à vobis vestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cum adhuc pauci essent, vos dum taceris, plures eos fecistis? atque illis armatis quiescentes, in vosmetipsos arma vertistis? cum primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuiciis appetebant. Vos autem negligendo, ad depradationem noxios irritastis, quia vastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, etisque cum per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis proditos, etiam vinculis affeere: non dico quales & quantos, sed quod non accusatos, indemnatos victos nemo adiuit. restabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus: velut è grege brutorum animalium cum præcipua quæque duceretur hostia, ne vocem quidem quiquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemi ergo, patiemi, etiam sancta conculcari videntes. Cumque omnes audaciæ gradus nefariis hominibus subieceritis, eorum præstantiam reueremini? nunc enim profecto ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent inueniretur. Teneatur quidem munitissimus ciuitatis locus, sanum appellatione, re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita, & inimicis super verticem positis, ut videtis, quid cogitatis? aut quibus vestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, ut sanctis vestris opitulentur? Ita quidem se nostræ ciuitatis habentes, eoque iam calamitatis ventum est, ut misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis o miseri respectusque vulneribus vestris, quod etiam feras bestias facere videmus, non vltum ibitis in hos qui vos percussere? Non suas quisque recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Perit apud vos (nisi fallor) affectionum omnium carissima, & maxime naturalis, cupiditas libertatis.

seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, ut in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentia cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum, quod cum Romanis nunc gerimus, utrum commode an contra incommode referam, palam quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros serimus tyrannos? Quamquam externis obediētes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria victi sunt, at vero pessimis suorum cedere, ignaorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentemque retraxerit: quod etiam si ab his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbius experiemur, quam isti nos affecere. Quo pacto autem non lachrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium vero spolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilaauerunt: eosque viros trucidatos videri: quibus etiam illi post victoriam obtemperassent? Et Romanos quidem nunquam transgredi aulos esse limitem profanorum, aut sacrarum quicquam consuetudinis præterire: sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere: quosdam vero in his locis natos, ac sub nostris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuar, ex comparatione domesticæ? Multo nobis æuior est hostis. nam si proprie rebus sunt aptanda vocabula, fortasse reperiretur,

An. m. di 4032.
à Christ.
nat. 70.
Ananus Iudæi timorē exprobrat.

Latronē immanissim.

Sanum arx quædam siue castellum.

Bella libertatem causam habent.

Comparatio Romanorum & Iudæorum, ac utriusque partis proprietas.

An. mū-
di 4032.
an. Chr.
na. 70.

*Depulsa
contraria
sententia
de hostiū
audacia
et nume-
ro.*

*Epibegus
orationis
Anani
ad popu-
lum.*

*Ananus
milites su-
os contra
Zelotas
ordinat.*

*Pugna si-
mum et
Zelotarū
in templo
Hierosoly-
mitano.*

*Civium nu-
merus ex-
tra Zelo-
tas quoti-
die auge-
tur.*

*Zelotas ei-
que in mu-
rum intro-
iitū tem-
pli adi-
cunt.*

legum quidem conservatores nobis fuisse Romanos, hostes vero intus haberi. Verum hos insidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est: idemque omnibus vobis, & ante orationem meam esse persuasum, atque ipsi vos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. plerique autem fortasse multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quod in loco superiore consistunt. Sed hæc vi vestra negligentia constata sunt, ita nunc magis proficient, si morabimur. nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo quod nequissimus quisque ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quod nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locoque superiore utentur, & quidem cum apparatu, si his tempus demus. Quod si aduersus eos ire ceperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia; & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus consumuntur impii. Videant nos tantummodo, & delecti sunt: quanquam pulchrum est, ut etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis ac coniugibus, pro Deo tamen eiusque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis ullum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum horrabatur: non quidem nesciens iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutem, animorumque pertinationem, multoque magis propter conscientiam commissorum: neque enim concessum iri veniam his, quæ perpetraverant, sperabant: verumtamen quiduis perpeti præstabilius existimabat, quam in tanta rerum perturbatione Remp. negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nuntiarent habebant) in Pontificem commouentur: ac modo per cuneos, modo simul vniuersi prosiliunt: neque obuius cuiquam parcebat. Cito autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiore: armis vero dissipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas vero, quod decrat, in utrisque supplebat, nam & ciues armis iram conceperant fortiores: & qui de templo exierant, quamuis multitudine maiorem audaciam. quippe illi quidem se in ciuitate minime posse arbitrabantur, nisi Zelotæ eximerent: hi vero nisi vicissent, nullum se non subdituros esse supplicium. Manus autem conseruere pro ducibus obdignantes motibus animorum. Et primo quidem in ciuitate ac pro templo eminens missis lapidibus semet inuicem appetebant. si vero aliqua pars terga vertisset, victores gladiis utebantur. cumque plurimi sauciarentur, multæ cædes utrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore persundens: ut solo eorum sanguine violatam religionem recte quis dixerit, semper quidem latrones excurrere in congressionibus præualebant. Irati vero populares, proficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quique à tergo sequebantur non aperiendo fugientibus viam, inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt, illi autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrupit vna cum focis Ananus. Vnde factum est, ut eos quod ambitu exteriori expulsi essent, metus intra-deret: ideoque in murum interiorem fuga recepti, mature ianuas occluderent. Verum Anano portis quidem sacris manus afferre, non

An. mū-
di 4032.
à Christi.
na. 70.

*Ioannes
dolu ple-
nus ac ei-
usmodi pro-
ditor.*

*Ioannes si-
dem se po-
pulo serva-
turum im-
tato.*

*Ioannes
Zelotū cō-
tra iura-
mentum
secreto re-
uoluit.*

*Ioannes
Zelotus er-
ga ciuiti-
ritatis.*

placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existi-
manti, etiam si vicisset, non lustratum prius populum introducere. Ex
omni autem suorum multitudine sex fere armatorum millia sortitus,
custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in ex-
cubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus
ad id electi, mercede conductos pauperes vice sua praesidiis destina-
bant. Fit autem his omnibus exitii causa Ioannes, quem ex Giscalis ef-
fugisse praediximus. is enim dolis plenus, & vehemens dominationis
cupiditatem mente circumferens, iam dudum rebus communibus
molebatur insidiis. Itaque tunc eadem quae populus sentire se simu-
lans, aderat Anano tam diebus cum proceribus sapientium consilium,
quam noctibus peragranti custodias: omniaque secreta Zelotis renun-
ciabat: nullumque populi consilium prius quam caperetur, inimici sci-
ebant eius indicio, immoderatis vero & Ananum, & populi principes
placabat obsequiis, ne in aliquam suspensionem veniret affectans. Sed
hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adula-
tionum varietate suspectior: eoque ipso quod etiam non accitus affi-
dius erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ana-
nus, omnia sua consilia hostes intelligere: & quæ Ioannes faceret, sus-
picionem proditoris habebant. submouere autem illum non erat fa-
cile, neque possibile, quod malitia præualeret: ac præter multorum,
non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio luccin-
ctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum benevolentiae causa
peti: nihilque dubitans, & fidem populo se seruaturum iurauit, ne-
que factum eius inimicis vllum, neque consilium proditurum: vnaque
deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque
Ananus eiusque socii, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspitione
suis eum consiliis adhibebant: moxque ab iisdem concordiae causa le-
gatus intronmittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne sanum cul-
pa sua pollueretur, neve quisquam in eo procumberet Iudæorum. Ille
autem, quasi Zelotis ac non contra præ benevolentiam iurauisset, ingres-
sus ad eos, medius conficit: & sæpe dum se illorum causa in magno pe-
riculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus
eum sociis cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subitu-
rum esse discrimen, nisi deum quoddam præsto fuerit auxilium. ni-
hil enim iam morari Ananum: sed persuasisse quidem populo, ad Ve-
spasianum legatos mittere, ut ad capiendam ciuitatem quamprimum
venire properaret, indixisse autem lustrationem postero die, ut religione
simulata intronmissi, veletiam vi prælio manus confererent. Se autem
non videre, quamdiu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta ma-
nu acie congregientur. Ad hæc addebat, quod ipse Dei prouidentia
transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his propo-
nere, quo nihil suspicantes eos subito aggrediretur. Itaque oportere si
quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut
foris aliquod præsidium perere. Quos autem si videri essent, veniæ spes
foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores poenituerit
admissorum, in gratiam statim eos qui perpeSSI sunt redituuros. Sed no-
centium quidem sæpe iniuriam etiam poenitudine fieri, læsus autem
iram in licentia sauiorem: imminere autem illis aut interfectorum ami-
cos atque cognatos, totumque populum pro dissolutis legibus ac iudi-
ciis indignatione flagrantem: ubi etiam si qua pars misericordiae fue-
rit, maiori eam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat
Ioannes, terrorem incutens multitudini. externum vero auxilium a-
perite quidem indicare quod diceret non audebat: Idemque autem si-

An. mū-
di 4032.
an. Chr.
na. 70.

gnificabat. vtque principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maxime minitari confirmans.

CAP. VI.

Idumaeorum aduentus pro Hierosolymitanis & aliis.

*Eleazar
Zelotus I-
dumaeos
aduocari
suadet.*

ERant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios ido-
neus esse videbatur & recte consulere, & quæ consulisset efficere,
itemq; Zacharias filius Amphicali, vterq; à sacerdotibus genus ducens.
Hi præter cōmunes, etiam priuatis interminationibus cognitis, quodq;
Anani factio potēti sibi comparandæ causā Romanos accerseret (nam
& hoc Ioannes affluerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angu-
stius temporis conclusi. populum enim haud multo post eos aggredi pa-
ratum esse cogitabant: externi vero subsidii facultatem, insidiarum sibi
celeritate præreptam: priusque fore vt omnia parerentur, quam auxilia-
rium quisquam ista cognosceret. aduocari tamen Idumæos placuit. scrip-
taque breuiter epistola, quod circumuento populo Ananus veller Ro-
manis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidētes, in tem-
plo obsiderentur, minimumque temporis salutem sibi promitteret: ac
nisi mature subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at vero
ciuitatem Romanis illico subiugandam: pleraque nunciis ad rectores
Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri stre-
nui, & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quodque
his rebus esset vtilius, pedum velocitate præstantes. nam Idumæos cō-
fessum parituros certum erat, quod turbarum cupiens & incondita ef-
fret natio, semperque ad motus facilis atque suspensa, & rerum muta-
tionibus lata, minimisque petentium blanditiis ad bella promptissi-
ma: & veluti ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia prope-
rans. celeritatem autem nuncii exigebant, atque ipsis nihil dgerat ala-
critatis. vterque autem Ananias vocabatur. Iamque apud rectores ad-
erant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatisq; artoniti, quasi
furibundi circumcursare gentem, militiamq; denunciare cœperunt. Ita-
que mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnesque pro liberta-
te metropoleos arma rapiebant. Congregati autem prope ad XXM. cū
ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Ioanne & Iacobo So-
sæ filiis, & præterea Simone Cathlæ & Phinea Clufoth filiis. Ananum
autem professio legatorum, itemque vigiles eius latuit, sed non etiam
impetus ludæorum. hoc enim ante cognitio, portas eius clausit, & mu-
ris custodes apposuit. non tamen visum est bello cum his congrēdi, sed
verbis eis ante persuadere concordiam. Stans ergo in aduersa turri Ie-
sus, post Ananum 2uo Pontificum maximus. Cum multa, inquit, & va-
riæ turbæ tenerint ciuitatem, in nulla re sic miranda fortuna esset, vt in
eo, quod pessimis etiam inopinata conspirant. etenim perditissimis ho-
minibus contra nos auxilio venistis, tanta cum alacritate, quamta nec
in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuisset. Et si quidem
viderem consensionem vestram similem esse horum hominum qui vos
rogauerunt, non existimarem impetum carere ratione. nihil enim æ-
que ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc vero illi quidem, si
quis eorum singulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur.
nam ludibria & purgamenta totius rusticæ plebis, luxu absumptis pa-
trimoniis suis, postquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam ex-
ercuere, postremo in sacram ciuitatem clam insurrexerunt vt latrones, so-
dumque religiosum immanitate polluerunt scelera: eosque videas
sine metū inter sancta ebrios, & auditate ventris peremptorum spo-

*Zelota ab
Idumæis
suppetias
petunt.*

*Idumæo-
rum natu-
ra & mo-
res.*

*Idumæo-
rum 2o mil-
lia Hiero-
solymam
veniunt.
Oratio &
exhorta-
tio Iesu
ad Idumæos.*

lia consuentes. vestra vero multitudo armorumque talis ornatu^s est, qualem deceret esse, si publico vos consilio metropolis inuitaretur ad alienigenas laturos auxilia. quid igitur hos esse quis dixerit, nisi fortunæ iniuriam: cum pro nequissimis conueniss^e, & integræ nationis vestræ arma videantur conspirare? Iamdudum quidem repetere neque, quidnam fuerit, quod vos tam cito commouerit. nec enim sine magna causa fieri potuisset, ut armis pro latronibus aduersus cognatum populum caperetis. quid? Romanos audistis & proditionem? his enim quidam vestrum obstrebebant nunc, liberandæ metropoleos causa veniss^e dicentes. unde mirati sumus præter alia, noxierum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, coque cum externis hostibus pugnare paratissimos, aliter contra nos efferare non poterant, quam vastatæ libertatis proditione merita. Sed enim vos considerare oportet, qui vos insinulauerint: fidemque in vos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto sermone colligere. Quid enim passi, nunc demum nos dedimus Romanis, cum ab initio licuerit aut ab his nos deficere, aut quia deficimus, cito redire in gratiam, priusquam circa non omnia vastarentur? namque iam, ne volentibus quidem nobis, transactio facilis est: cum & superbos eos effecerit Galilæa sub iugum missa: morteque; grauiorem affert turpitudinem, appropinquantem placare. Equidem quod in me est, pacem morti antepono. semel autem bello appetitus, postquam pugna commissa est, gloriosam mortem vitam optui existimo potiore. Sed utrum nos populi principes aiunt etiam misisse aliquem ad Romanos, an etiam totum populum communi suffragio? Siquidem nobis dicant, quos amicos miserimus, qui serui fuerint proditionis ministri. Cum iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt? Quemadmodum autem tantum ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora versaremur? Paucis autem, atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occultæ extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouere, quando aursorum pœnæ reddendæ sunt? donec autem sine meru fuere, neminem nostrum proditorem suspicabantur? Si ad populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideoque manifestior ad vos nuncius fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cum certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit dicant. Sed hæc quidem male periturosum, & instantes pœnas euitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem prodi in fati esset, id quoque ipsos qui nos criminantur aures opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deesse proditio. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis, primum (id quod est iustissimum) adiuuare metropolim, & vnâ nobiscum tyrannos eximere, per quos indicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladiis permiserunt: denique nobiles viros non inculatos, ex medio raptos foro, primum vinculis cruciatur: deinde non voce neque prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis, horum videre argumentum; quæ dixi, desolatas domos rapinis, coniuges in veste lugubri ac familiis peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc insaniam prorupere, ut latrocinalem audaciam non solum ex agris atque alienis ciuitatibus in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in phanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad extorsus & ad perfrugium elegerunt, isque fiscus illis est eorum quæ in nos comparantur: & locus toti orbi terræ venerabilis, quique ab vniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur;

An. m. di 4032.
à Christ.
na. 70.

*Depulso
commentū
Zelotarū
de oppri-
menda li-
bertate &
ciuitate
prodenda.*

*Pax mor-
ti præstat,
ceterum ta-
men par-
bus.*

*Iesus Idd
ma: ut
in ciuita-
te contra
Zelotas
auxilium
ferant hor-
tatur.
Zelota te-
plum ad
excursus
& ad per-
frugium ele-
gerunt.*

An. mñ-
di 4032.
à Christ.
nat. 70.

Iesus Idumaeos de discordiis iudicare rogat.

Iesus ad Idumaeos orationis finit.

Simonis Idumaeorum duci ad Iesum orationem responso. Idumaei, quod Hierosolymitani clausserint illis civitatem agere fecerunt.

Idumaeorum Pontifices et cives probra.

per hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & civitatibus civitates, gentesque in sua viscera delectum habere: cum debueritis (vt dixi) quod factum esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam ultum ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depositis, cognatorum habitu introire civitatem: medioque inter hostes atque auxiliares suscepro nomine, de nostris discordiis iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cum de manifestis actantis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permiscere. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si vero nobiscum indignari neque iudicare vultis, tertium restat, vt relictis vtrisque partibus, nec nostris gladiis insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos maneatis. Nam etsi maxime quenquam nostrum suspicamini Romanis collocutum, obseruare vobis itinera licet: tumque de manu tueri metropolim, cum factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos præueniunt hostes, iuxta civitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur. Idumæorum autem multitudo nequaquam animum advertebat, ardens iracundia, quod non paratum habuisset introitum: proque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde expandiri à Pontificibus posset, non iam timari se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cum illi cinctæ genti communem clausserint civitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati. Idumæos autem ex turribus alloquantur, captraque iubeant pro libertate arma prolicere: cognatisque non credentes custodiam civitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando, quod indamnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem. denique urbem omnibus alienigenis religionis causa parentem, nunc domesticis præclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis laesere, tamque verisimiles puto suspensiones in illos quoque colligitis. Deinde qui Reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus simul vniuersis civitatem præclusam tyrannidem perferre dicitis, cum tam contumeliosis nos iubeatis obtemperare præceptis: nomenque potentis aliis, qui vos tyrannos patiuntur, annexistis. Quis cauillationem vestri sermonis tulerit, cum rerum repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumæos excludentibus civitate (namque ipsi nos à patriis sacris arcetis) recte quis eos in causauerit qui custodiuntur in templo, quod cum ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dignitatis, non à vobis inceptum, summaque prodicionis membra præciderint? Sed licet illi molliores quam res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: tamque foris irruentes, quam intus insidiantes, hostes pariter vlciscemur.

Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

C A P. VII.

*De clade Iudaorum ab Idumaeis facta.*An. mun.
Idumaei
4032. a.
nat. Chri.
70.

10 **H**is dictis, Idumaeorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus
 autem tristis recessit, cum nec Idumaeos quicquam sentire modera-
 tum, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumae-
 orum tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentium consuetudinem,
 quod essent ciuitate prohibiti: & quod Zelotarum vires esse firmas cre-
 diderant, erubescens, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent,
 vt iam venisse perariter. Pudor autem nulla re penitus gesta rede-
 undi, poenitentiam superabat. Itaque ibidem prope murum temere
 tabernaculis positis, manendum est statuere. Infinita enim hyems no-
 ste illa venit, venti; violenti cum imbris orti sunt, & crebra fulgura,
 horrendaeque tonitrua, concussaeque terrae vasti mugitus: certumque, erat
 20 apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neque paruum
 quid rerum hac signa portendere. Vna vero Idumaeis & oppidanis erat
 opinio: illis quidem, irasci Deum militiae causa, existimantibus: neque se
 posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Ananiam autem e-
 tiam sociis, etiam sine praelio vicisse: Deumque pro se bellum administra-
 re credentibus. Sed profecto falsi erant interpretes futurorum, & quae
 sui passuri essent, contra hostes fore diuinabant. Verum Idumaei quidem
 ceteruatim densatis corporibus inuicem se fouebant, scutisque contextis
 protecti capita, minus pluuia ladebantur: Zelotae autem magis illorum
 quam suo periculo cruciabantur: collectique deliberabant, si quam repe-
 30 rere subsidij machinam illis possent. Horum autem ardentioribus videba-
 tur, vi armorum custodes inuadere atque in ciuitatem impetu facto palam
 portas auxiliatoribus aperire, nam & custodes ex improviso, & quod plu-
 res inermes ac bellii expertes essent, facile turbatum iri, & multitudinem
 ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem
 contineretur, quia etiam periculum aliquod interueniret, quidvis subire
 satius, quam negligere tot copiarum sui causa turpiter perituras. at qui pru-
 dentiores erant, vim adhiberi dissuadebant. non enim sui tantum cau-
 sa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murum videbant propter Idu-
 maeos diligentius custodiri: & vbi que adesse Ananiam, omnibusque horis
 inuisere custodias existimabant. sed hoc alijs noctibus ita habuerat. illa
 vero, non sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fati-
 40 duce interirent. Namque iam nocte prouecta, & gliscente hyeme, custo-
 des in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis consilium subit,
 vt ferris templo sacratis portarum vectes secarent. affuit autem illis, ne
 exaudiretur crepitus, ventorum sonus, & crebra tonitrua: fanoque egres-
 si, ad murum clanculo veniunt, seratamque portam, quae verius Idu-
 maeos erat, aperiunt. Illi autem primum Ananiam conari aliquid suspi-
 cati, unusquisque dextram ad gladium, quasi repugnaturi applicant ma-
 ture: deinde his qui ad se venerant agnitis, intro ibant. Qui quidem, si
 tunc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat, quo minus
 totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verum Zelotas primo exi-
 50 mere custodia festinabant: illis quoque multum precantibus, qui eos
 receperant, ne despicerent malis obseffos quorum gratia venerant, ne-
 que his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus, faci-
 liorem illis in ciuitatem impetum fore: sed si semel eos concitassent,
 iam illos contineri non posse, quin si senserint congregentur, & per-
 ascensu nitentibus se opponant. Idem igitur Idumaeis visum est: iam
 que in templum per ciuitatem subibant, cum suspensum Zelotae aduen-

Idumaei
prope murum
tabernacula
ponunt.
Infinita
hyems.Zelotes cu-
stodes inua-
dere, atque in
ciuitate im-
petu facto
palam por-
tas auxilia-
toribus ape-
rire conan-
tur.Custodes in
porticu dispo-
sitos somnos
opprimit.
Idumaei no-
ctu Zelota-
rum ope Hieru-
solyman
ingrediuntur.Idumaei Ze-
lotum in templo
se se coniu-
gunt.

An. mun.
4032. à nra.
Christ. 70.

Immanitas
Idumæorū
& Zelotarū
in Hierosoly
mitanos.

Ananus &
Iesus Pon-
tifices obitu-
cantur.

Ananimors
excidiū ciui-
tatis princi-
pium.

Lams Ana-
ni Pontificis.

tum eorum præstolarentur. Deniq; his ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtiq; Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppræsserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptisq; armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primū quidē Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circumfundi viderent, Idumæos irrupisse sensere. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animisque depositis in quæstibus erant. Pauci verò iuvenū fortiter communiti, occurrendo Idumæis aliquandiu segniorem multitudinē protegebant: alii cladem ciuitatis habitatoribus nuntiabant. Illorū autē auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoq; irrita vociferantes, cum scitibus respondebat: plurimūq; mulierum viulatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magisq; horribiles tempestas faciebat omnium voces. Neminus autem Idumæi pepercere, quod natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme grauius afficiebantur, proptereaq; his qui se excluderant vt inimicis utebantur, tam supplicantibus quàm repugnantibus insensu. Multos enim cogitationē referentes, vtq; commune phanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autē fugiendi locus, neq; spes salutis erat. Compulsi autē circa se, magis quàm vi oppressi lamabatur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores à cadibus temperarent. Incerti autē quid agerent, in ciuitatē se præcipitabant: miseri (vt mihi videtur) eo quod fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo autē millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nectamen his Idumæorum ira satiata est: sed versis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebāt: quemq; fortuito inuenissent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem superuacua esse ducebant: pontifices autē peruestigabant, & in illos pleriq; ferebantur, statimq; comprehensos obruncabant: stantesq; super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiā, nūc Iesū quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autē impietatis progressi sunt, vt etiā insepultos eos abiecerint: cum præsertim Iudæis tanta sepulturæ cura sit, vt etiam iudicio cruci suffixos, ad Occasum solis deponant atq; sepeliant. Et quidem monerauerim, si Anani mortē dixerō excidii ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euersos, Remq; publicam Iudæorum periisse, quo Pontificem Rectoremq; salutis suæ ingulatum in media ciuitate viderunt. Erat autē & aliās vir laudabilis atq; iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinē, infimis amabat æuari. Libertatis autē maximē fautor erat, & is qui populi affectaret imperium. Commodis autē propriis communes semper utilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat. n. Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si pacifici vtiliter nequissent Iudæi, omnino eos petituros. Vt autem breuiter dicam, cū Anano viuo ad transactionē venisset. Mirus. n. erat dicere, mirus populo persuadere quæ vellet. Iā verò impediētes belantesq; subegerat. Plurimū autē moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidē cōparatione inferior, sed præstantis cæteris: vtpotem Deū, qui tanquā violatam ciuitatē perire flammis, purgariq; sanctā vellet, consulto defensores eorum, & qui ea charissima ducerent, amputasse. Itaq; paulo ante sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quiq; vndiq; in ciuitatem commean-
tibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto genuisse virtutem, tantum licuisse vitiiis fientem.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO,

LIBER QVINTVS.

SVMMA CAPITVM LIBRI V.

De bello Iudaico.

- I. De altera frage & reditu Idumaeorum, Zelotarumq; crudelitate.
- II. De intestina discordia Hierosolymorum.
- III. De Gadarensium deditione & frage.
- IIII. De capto oppido quibusdam, descriptioq; ciuitatis Hierichuntæ.
- V. Lacus Asphaltites.
- VI. Gerasæ deuastatio, simul de Neronis morte, Galba & Othonis.
- VII. De Simone Geraseno noua conspirationis princeps.
- VIII. De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.
- IX. De Simonis gestis contra Zelotas.
- X. De Vespasiano in Imperatorem electo.
- XI. Egypti descriptio & Thari.
- XII. Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.
- XIII. De Vitellij morte & moribus.
- XIIII. Titus mittitur contra Iudeos à patre.

C A P. I.

De altera frage & reditu Idumaeorum, Zelotarumq; crudelitate.

Nano quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotæ quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabāt. Et vulgus quidē in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autē nobiles & adolescentes, viñctos iri carcerē concludebant, spe, nonnullos eorū sibi possē lociari nece dilata. Verum hæc nullū monebāt, sed cuncti mortem præoptauerant, dum modo re aduersus patriā cōmunem requissimē conspirarent: scruissima tamen ante eadē verbera sustinebant, exulcerati plagis atq; tormētis. Cumq; iā corp⁹ nō sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. Quos autem die cepissent, eos in custodiā nocte ducebant: extractosq; inde, si quos mori cōtigisset abiciebant, vt victis aliis locus esset. Tanti autē populū pauor occupauerat atq; formido, vt ne flere quidem palam quisquam, siue sepelire proprium funus auderet: sed erant occultæ clausorum etiam lachrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circumspectantes gemebant. Paria namq; his qui lugebantur, etiā qui luxissent illic patiebantur. Exiguā verò nocte sublata terram manibus, corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periere. Illi autem iam ob cædes exosi, nullo pudore iudicii vim & cognitionis cavillando imitabantur. Itaque cū illustrium quendam Zachariam Baruch filium interficere decreuissent (irritabatur enim quod nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemq; locuples) neque solum fortunæ eius direptionem sperarent, sed etiam remotum iri virum

An. mun.
4032. à nā.
Christ. 79.
Zelotarum
& Idumæo-
rum cruda-
litas.

Duodecim
millia nobi-
liū perierunt.

An. mun-
ti 4032. à
nat. Chri-
sto 79.
Zacharias
à Zelotarum
pitià damna-
tus.

Septuaginta
Iudices pro
Zacharia
sententiam
ferunt.
Zacharias
in medio
templo in-
terficitur.
Idumæi Ze-
lotarum sce-
leratâ faci-
nora quidâ
predit.

Idumæi do-
mū ex Hie-
rosolymis
abeunt.
Zelotarum
post Idumæo-
rum abitū
facinora &
scelera.

ad iedeiciendos potentem, septuaginta plebeiorem honestissimos ex
præcepto conuocant, iudicium specie potestate carentes, & apud eos Za-
chariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quodq; ad Vespasianum
proditionis causa misisset. Sed neque argumentum, neque vlla probatio
criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis
volebant. Zacharias autem vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vi-
dit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ despera-
tionem libertate non priuauit: sed exorsus veri quidem similitudinem
obiectorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores au-
tem oratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem profecus-
tus est, multaque de perturbatione rerum querebatur. Zelotaræ verò ob-
streperentes, vix à gladijs temperabant, speciem caullationemque iudicij
sui vsque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri,
an periculoso tempore iustitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta
pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quàm sibi ascribi eius inter-
itum maluerunt. Illo verò absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuer-
si quidem iudicibus irascebantur, qui simulatione datæ sibi potestatis nō
intellexerant duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio tē-
plo interficiunt: & illudendo, habes, inquit, & nobis de absolute
sententiam certiorē: eumque statim in subiectam vallem de templo
proijciunt. Iudices verò contumeliæ causâ versis gladijs ferientes, templi
ambitu populare. cædi enim eorum pepercant, vt disiecti per ciuitatē,
nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam venisse pœni-
tebat, neq; his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam se-
cretò indicabat vniuersa: & quæcunq; hi qui eos aduocauerant scelera-
tè fecissent, omnia demonstrabat. arma quidem cepisse eos, quasi Ro-
manis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse autē nullum pro-
ditionis indicium. Illos verò qui tutari eam simularent, & belli facinora
auros & tyrannidis ab initio quidem prohibendos fuisse. Verū quia
semel in societatem intestinæ cædis incidissent, finem delictis adhiben-
dum, neq; vires hominibus suggerendas morem patrum destruentib.
Nam etsi portas grauius ferrent sibi atque in oppidum aditum esse præ-
clusum, pœnas ab his qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum qui
dem peremptum, vna verò nocte populum totum penè consumptum.
Quarum rerum multos quidem suorum pœnitere sentirent: eorum au-
tem viderent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos
quidem per quos salui erant erubescerent. In oculis enim auxiliato-
rum pessima facinora committere, illorumque iniurias. Idumæis imputari,
quatenus ea non prohibeant, neque ab his separentur. Debere igitur
(quoniam de proditione quæ dicta sunt, calumniam fuisse paruissset,
nullusque Romanorum impetus timeretur, aduersus ciuitatem verò in-
expugnabilis esset potentia corroborata) illos domum recedere: malo-
rumque societatem vitando cuncta diluere flagitiis, quorum non spontè,
sed decepti participes extirissset. Persuasum est Idumæis. Et primum
eos qui erant in custodiis soluunt, propè ad duomillia popularium, sta-
timque relictâ ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulo post comme-
morabimus: deinde domum ex Hierosolymis abire. Euenit autem eo-
rum discessum vtrisque pariter inopinatum videri. Nam & populus ne-
scius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus est, velut inimicis leua-
tus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi non auxiliis caruissent, sed ipsi
essent liberati, quorum pudore ac reuerentia eriminibus temperabant.
Deniq; nulla iam erat facinorum mora neq; cunctatio: sed festinatis qui-
dem consiliis in rebus singulis utebantur: quæ verò placuissent, ipsa co-
gnatione citius peragebant. Maximè autem in viros fortes atq; insignes
cædibus

10

20

30

40

50

10 cædibus sæuebant: cum inuidia nobilitatem absumerent metu virtutum, vnamque cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Itaque occisus est cum multis aliis Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenusque spiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudzorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis eum Romanis gestis vir strenuus comprobatus: qui etiam sæpe vociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò ex porta, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam desiderabat concessuri non essent, mox etiam mortem inuolere. Qui tamen cum occideretur, Romanos eis vitiores imprecatus est: famemque præter bellum ac pestilentiam, & ad hæc omnia ipsorum mutuas manus: eaque vniuersa confirmauit apud impios Deus, & quod iustissimum esset effecit, vt audaciam suam quamprimum experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit: Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occasio. Namque alii quod iam dudum aliis ciuibz restitissent interfeciebantur: qui verò nihil offenderant, subitas pacis tempore causas excipiebant: Et qui omnino liberè cos non adissent, pro contemptotibus: qui verò obsequentes, pro infidiatoribus habebantur: vnaque maximorum criminum & mediocrium poena, mors erat. neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

C A P. II.

De intestina discordia Hierosolymorum.

30 **R**omani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant. hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes: & Vespasianum, penes què summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ providentiæ dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: veruntamen velox esse momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in penitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare, tanquam in theatro eupicantes quantum armis ac manibus possent ostentare potius eum periculo, quam secum quidquid esset vtile reputare. Nam si statim ciuitatem aggredierentur, ipsos causam hostibus fore concordia, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocatos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his viros domestica seditione consumptis. Deum namque melius quam ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nulloque periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis intereuntibus inimicis, maximoque malo, hoc est seditione turbatis, debere se potius periculorum spectatores esse, quam cum hominibus mortem appetentibus, atque intestinae rabie insipientibus configere. Si quis autem putauerit victoriam sine prælio fieri vilior, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaros esse minus laudabiles, qui paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri.

30 Præterea non id esse tempus, vt maturè occupanda videatur victoriam claritudo. Nec enim armis fabricandis aut maris, vel auxiliis congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differantibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos captos afficerent intromissi. Proinde si quis securitatem con-

Am. mundi 4032. à nat. Christi 70.

Mors Gorionis, & Nigri Peraita.

Nigri præces reipsa fuisse adimplatas exitus declarat.

Vespasianum Romanis militibus incitans.

Vespasianus hostibus domesticam seditione consumptis victoriam expellens.

An. mon.
p. 12. à na.
Christi 70.
Multi su-
da fugien-
to Zelotas
ad V. spaci-
um conflu-
unt. Zeloti
in
mortuos pa-
riter atq;
vivos etc.
desunt.

aderet, sinendos esse, qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorē, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: siquidem ratione recta diceretur, non ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eisque dicenti rectores militum consentiebant: moxq; apparuit quam vtile fuisset eius consilium. Namq; in dies singulos multi ad eum confluēbant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quod omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. Qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniis fugā redimentibus, solos pauperes iugulari. Mortui vero per omnes vias coaceruabantur innumeri, multiq; etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præproptabant. Nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, vt neque intus, neq; per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ lura disturbare pepigissent, suæque in homines iniustitia diuinitatē quoque pollueret, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminēbat supplicium mortis: statimque sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quam misericordia, perierat in illis cladibus nēntis affectio: hisq; irritabantur noxi, quæ miserranda vidisset, à viuis in mortuos, a mortuis in viuis iracundiā transferentes. Modum autem excedente metu, superstitionibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in custodiis comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortunatissimos demonstrabant. Omnes quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarumque responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cum verò multa contempsissent de virtute ac vitiiis statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probauēre. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoque flāmis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset exorta, famumque Dei propriæ manus antè violassent. Quibus Zelotz, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

C A P. III.

De Gadarensum deditione & strage.

Ioannis sus-
perbia &
ambitio.

Magna pars
contraria
factionis de-
ficienti a Ioan-
ne.

AT Ioannes iam dudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatimque sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabat. Semper autem aliorum decrecis non obediendo, suæque iubendo imperiosis, quod solus dominari cuperet, non latebat: eique sociebantur nonnulli metu, alii gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia persuadere quæ vellet) multi vero propterea quod sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potius ascribi quam omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, et si magna pars eum contrariæ factionis reliquerat, apud quos etiam liuor non nil valebat, graue putantes, vt paulo antè pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub vnius potestate viuerent, exagitabat. Nec enim facile sperabant eum, si semel obtinuisset, denici posse: occasioneque in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potius quidvis pati decreuerat, quam sponte seruiens mancipii loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem manuta omnia erant custodibus nihilq;

aut pa-

aut parum agebatur, si quando armis praelium laceſſebant. In populum
verò vel maximè contentionem ſacceperunt, & quis maiorem prædam
caperet, vtrinq; certabant. Cùm tamen ciuitas trium malorum ingem-
tium tempeſtate laboraret, hoc eſt belli, dominationis, itemque ſeditio-
nis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur.
Denique reſiſtis ſedibus patriis ad alienigenas profugiebant: & Roma-
norum beneficio ſalutem, quam inter ſuos deſperauerant, aſſequeban-
tur. Quantum verò præterea malum commotum eſt gentis exitio. Haud
procul ab Hieroſolymis caſtellum erat validiſſimum, reponendis opibus
ad munimenta belli, tutandisq; corporibus ab antiquis Regibus ædifi-
catum, quod Maſſada dicebatur: id occupauerant qui vocantur ſicarii,
quod à rapiſis amplioribus timore continebantur. Hi cùm Romano-
rum exercitum otioſum eſſe viderent, apud Hieroſolymam verò Iudæos
dominatione atque diſcordia ſceſſiſſe, maiora facinora aggrediuntur.
Die feſto ſzymorum (qui apud Hebræos ad memoriam ſalutis, qua ex
Ægyptiorum ſeruitio liberati, in terram patriam deueniunt, ſoleanni-
ter celebratur) nocte deceptis qui ſibi erant oppoſiti, municipium quod-
dam Engaddi inuaſere: vbi pugna quidem Iudæos ante præſentatos at-
que diſperſos, quam arma caperent ſine concurrerent, ciuitate pepul-
ſe. Eos verò qui in fuga deſecerunt, mulieres videlicet ac pueros, ſupra
ſeptingentes interſecerunt. Adibusquo deinde compilatis, fructus
quoque iam maturos depopulati in Maſſada portauerunt, & illi quidem
omnes circum caſtellum vicos, totamque regionem populabantur,
non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies ſingulos conflu-
ente: ſimul autem concitati ſunt etiam per ſingulos Iudææ tractus in
latrocinia, qui interim quieſcebant. Ac velut in corpore, ſi quando
principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare neceſſe eſt:
ita propter ciuitatis tumultum atque diſcordiam, etiam qui foris erant
nequiſſimi prædatorum inuenerè licentiam. Singuli verò vicis propriis
dilaceratis, deinde in ſolitudinem recedebant. Congregati autem &
cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quàm
latrocinialis conſpiratio, in templa & oppida ferebantur. Et ſequeba-
tur quidem, vtrū bello fieri ſolet, ab his eos malè affici quos petiſſent.
Verum præueniebatur vltio, cùm mox latrones à præda reſugerent:
nullaque pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hieroſolymis præcellentiſ-
ſima ciuitate interiret. Hæc Veſpaſiano à tranſugis indicabantur. Nam
licet omnes exitus à ſeditioſis cuſtodirentur, & cum quis ad eos acceſſiſ-
ſet interficeretur, tamen erant qui ad Romanos clam profugerent: du-
cemque Romanorum & opem ferre ciuitati, & reſeruare populi reliqui-
as hortarentur. Multos enim, quod bene Romanis vellent, periſſe, mul-
tos adhuc in periculo dicebant eſſe ſuperſtites. Ille autem iam tum mi-
ſerans eorum calamitates, propius ad eos velut Hieroſolymam obſeſ-
ſus accedit, re autem vera vt ciuitatem obſidione liberaret: ſpe autem
antè reliqua bigendi, nullumque impedimentum extrinſecus obſidioni
relinquendi. Cùm igitur veniſſet in Gadara, tranſamniarum regionis
metropolim valiſſimam, menſis Martii quarta die ciuitatem ingreditur.
Iam enim optimates, ignorantibus ſeditioſis, legatos ad eum de
traditione miſerant, tam pacis deſiderio quàm ſuis patrimoniiſ meruen-
tes. Multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legatio-
nem inimici neſciebant, niſi quod Veſpaſiano appropinquante id cogno-
uerunt. Et ciuitatem quidem ſe retinere poſſe deſperabant, quod & in-
teſtiniſ inimicis numero inferiores erant, neque procul abeſſe videbant
à ciuitate Romanos. Si verò fugere decreuiſſent, ſine ſanguine id facere,
nullaque à mortis poena repetita, non honeſtum ſibi putabant. Itaque

An. mun.
4032. à ma.
Chriſt. 70.
Trium ma-
lorum inge-
rium tempo-
ſis Hiero-
ſolymis.

De ſicarijs
qui Maſſa-
dam caſtellum
occupauerant.

Transfuga
Veſpaſiani
& opẽ ſerua-
ciuitati, &
reſeruare po-
puli reliqui-
as hortan-
tur.

An. munda-
di 4032. à
Christo
anno 70.
Gadarensium
populus De
Vespasianum
cum accla-
mationibus
in ciuitatem
recipit.
Placidi cum
fugitiuis
constitutus.

Placidus
Bethana-
brin expu-
gnat & igni
traditus.

Placidi de
fugitiuis in
dan vici-
ria.

Dolesum comprehensum (namq; is non dignitate solum ac mobilitate ciuitatis princeps habebatur, sed etiam legationis author erat) interficiunt: nimirumq; iracundia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iam verò propius accedente Romano exercitu, Gadarensium populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatem recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitumque & peditum præsidia contra fugitiuorum excursus. muros enim priusquam id Romani peterent, ipsi destruxerant: vt eos sibi fides esset, quod pacem diligerent, si bellum gerere ne volentes quidem posse viderentur. Vespasianus autem misso Placido cum 500. equitibus ac tribus millibus peditum adue: sus eos qui ex G. daris fugerant, ipse cum cæteris militum copiis Casarem regreditur. At fugitiui postquam equites repente à tergo insequentes videre, priusquam in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen est Bethenabrin, se recepere. vbi reperta non paucorum iuuenum multitudine, hisq; partim volentibus, partim vi armatis, temere contra Placidum eiusq; milites profiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum recessi sunt ea simul arte, vt eos à muro longius prouocarent, deinde loco opportuno circumdatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaque fugientes quidem, ab equitibus præueniebantur Iudæi, qui verò manus conseruissent, à peditib. trucidabantur, nihil plus audaciz demonstrantes. Condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebant, neq; sufficiebant aciem rumpere illorum autem transfigebantur telis, & immanissimis feris similes ruebant vltro in ferrum, & sternebantur, alii gladiis ora percussi, alii ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorū à vico intercludere, assidueq; prætercurrens ea parte, cedentesq; refectens, vnà etiam libratis sagittarum ictibus utebatur: hisq; proximos interficiebat, metu verò longè fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum effugere. Eius autē custodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorū causa patiebantur, & si eos recepissent vnà cū his se perituros videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulsi ad murum, penè cum his Romanorum equites irrupere. Portis autē ante præclusis, amoto milite Placidus à Vesperam vsq; acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus est: ibique tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus est. Qui verò inde euaserant, totam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totumq; Romanorū exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndiq; commouerunt. Plurimo autem numero aucti, in Hierichunta secesserunt. Hæc enim etiam tunc eorum spes salutis fouebat, quod esset valida & populosa. Placidus verò equitibus, rebusq; antè prosperè gestis fretus, eos insequabatur, & vsq; ad Iordanem quidē semper quos occupabat, morti dabat. omnem verò ad flumē coactam multitudinē, fluminis impetu prohibitam, quod auctum imbribus vadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaq; necessitas eos ad pugnam compulit, quod fugæ locum non haberent: præteritiq; ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursum excipiebant, à quib. multi percussi, in flumiū ceciderūt. Nam qui manib. eorū cæsi sunt, & decem millia fuerunt. Alii cum vim sustinere non possent, in Iordanē spontē desilierunt. Erat autē numerus infinitus: & præterea capta sunt circiter duo millia virorū ac ducenti, cum præda maxima ouium & asinorum, itemq; camelorum & boum Iudæis quidē hoc vulnus in flumiū quamuis par superioribus, maius tamē seipso visum est: non solum quod eam totam regionem qua fugerant, cædes repleuerant, sed etiam quod refertus mortuis Iordanis peruius nō erat. & Asphaltites quo-

que lacus

que lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta sunt. Placidus autem secunda fortuna usus, in vicos proximos & municipia contendit, captisque Abila, & Iulide, & Besemoth, omnibusque ad lacum Asphaltiten vsque idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite scaphis imposito, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluvium quidem tota regio Romanis cecidit, & vbique omnia vsque ad Macherunta deuicta sunt.

C A P. IIII.

De captis oppidis quibusdam, descriptione ciuitatu Hierichuntæ.

10 **H**Æc autem dum aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quod vindex vnâ cum optimatibus indigenarum à Nerone defecisset, de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum verò ad impetum belli quæ nunciata sunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiusque imperii pericula prospicientem: cum si partes Orientis ante pacasset, minus Italiz metuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim vicos atque oppida præsidia collotabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vastata fuerant instaurabat.

20 Prius tamen comitatus militum copiis quas Cæsaream adduxerat, in Antipatridem venit: ibique per biduum ciuitate composita, tertia die vastando, instammando, omnemque subvertendo circum Thammâ toparchiam, in Lyddam & Iamnam procedebat. Et cum sese vtraque tradidisset, constitutis illic habitatoribus idoneis in Amanata peruenit: occupatoque ad metropolim earum aditu, castra muro circumdat. Quintusque in his relicta legione cum cætera manu Bethlepton toparchiam proficiscitur: eaque & vicina regione itemque circum Idumzæam igne consumptis, castella quidem locis opportunis munivit. Captis autem duobus vicis in media Idumzæa positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plus quam decem milia hominum peremit: propè autem ad mille cepit exactaque inde cætera

30 multitudo, non paruum militum suorum partem ibi constituit, qui omnia montana loca incurfando vastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu in Iamnam rediit: vnde per Samaritidem, & per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secundo Iunii mensis die in Coream descendit: ibique positis castris, postridie in Hierichuntæ peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus quem è locis trans Iordanem ducebat militè iungit, cunctis illie deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduersa: Hierosolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remansere perimuntur. Desolatam vero offenderat ciuitatem, cui in planicie sitæ nudus mons ac sterilis imminet, idemque longissimus à septentrionali enim regione vsque ad Scytopolitanos agros, à meridiana verò vsque ad terram Sodomiticam & Asphaltitis lacus terminos extenditur. Totus autem asper est, & quod nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet circa Iordanem mons alius, incipiens à Iulide ac septentrionali regione, prolixus autem in meridiem vsque; ad Bacra, quæ Petram disternit Arabiz ciuitatem. In hoc est etiam ferrens mōs appellatus, ad Moabitidem vsque longus. Inter duos autem montes regio, quæ magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Asphaltitem vsque patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediusque ab Iordane diuiditur.

40 Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tyberienfis natura contrarii. Namque alter salus ac sterilis est, Tiberienfis vulgò dulcis & fœcundus, æstatisque tempore illa planities ardore solis incenditur, & vltimo opprimitur aeris tractu, omnibus circum aridis præter Iordanem. Vnde euenit, ut palmæ quæ in ripis sunt magis florant, & feruliosæ sint.

50

An. mundi 4032. à Christo nato 70. Placidus in Iudæa secunda fortuna vititur.

Motus in Gallia.

Vespasianus vniuersam Iudæam percuratur.

Vespasianus in Hierichuntæm peruenit. Situs Hierichuntæ,

Magnus campus.

Duo lacus, Asphaltites & Tyberienfis.

An. mu.
4032 à na.
Christ. 70.
Ad Hierico
fontem largissi-
mus.
Miraculi
ab Helisau
factum.

minus autem, quæ longè remotæ sunt. Ad ipsam verò Hiericho largis-
simus fons est, rigandisque arvis vberissimus, iuxta veterem scaturiens ci-
uitatem: quam Iesus Nave filius, Hebræorum ductor, primam in Cha-
nanorum terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non
solum terræ atque lignorum fructus, sed etiam foeminarum partum ob-
tundere solitum, cunctaque pariter morbo ac peste corrumpere. Postea
verò mansuuisse, contraque saluberrimum ac feracissimum esse factum
ab Helisæo quondam Propheta, qui Helix mortus fuerat atque successer-
at. Receptus enim hospitio ab Hierichuntis habitatoribus, quod hu-
maniores eos expertus erat, ipsos & omnem illam regionem perpetua
gratia remuneratus est: progressusque ad fontem, lagenam fictilem sa-
lis plenam in profuentem aquam misit. Iuxta deinde ad cœlum dexte-
ram tendens, fontique immergens blanda libamina, ipsum quidem pre-
cabatur ut fluentia leuaret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum
verò ut fecundioribus arvis flumina temperaret orabat: tamque vber-
tatem fructuum quam successiōem prolis daret indigenis, nec eos geni-
trix filiorum aqua deficeret, quoad iusti manerent. Ad has preces ex di-
sciplina manibus quoque multa operatus, fontem immutauit: & qui an-
tea causa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fecunditatis author
est effectus. Denique rigationis eius tanta potentia est, ut si attrigerit mo-
do terram, lapidior sit, aquis diu perseverantibus. Vnde eo quæ largius
abutuatur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parcius, pluri-
mum. Amplius tamen quam cæteri fontes spacium rigat. Et septuagim-
ta quidem stadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. Opti-
mos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarumque irrigua-
rum genera tam sapore, quam nominibus variis: quarum pinguis-
simæ calcibus pressæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle de-
terius: quanquam & mellis alitrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui
omnium charissimus est fructus ibi nascentium: itemque cyprum & my-
robalanum gignit: ut qui diuini esse illum tractum dixerit, non erra-
verit, ubi & larga & optima generantur quæ sunt charissima. Sed nec in
aliis ei fructibus, aliquis facile toto orbe regio certauerit: adeo multipli-
catum quod satum est reddidit. Cuius rei causa mihi videtur esse aqua-
rum vis lata, & aeris calor: cum hic prouocet quæ nata fuerint atque dis-
fundat: liquor autem firmis singula radicibus stringat, viresque sugge-
rat æstiuo tempore: quo sic perusta est illa regio, ut nihil facile procedat
ac pullulet: aqua tamen, si ante solis ortum hauriatur, auræ spiritu refrige-
fecit, naturamque contrariam aëri sumit. Hyeme vero contepescit, ea-
que meritis mitissima efficitur. Tanta est autem cœli temperies, ut quo
tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illie tantum indigere vesti-
antur. Distat autem ab Hierosolymis CL. stadiis, & ab Iordane stadiis sex-
aginta: totumque habet à Hierosolymis spatium desertum atque saxo-
sum: ad Iordanem verò & lacum Asphaltitem, licet humilius, æquæ ta-
men incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quàm sic fortunatissima, satis
dictum est.

10

20

30

40

50

Paradisi
circa Hieri-
chuntem
optimus.

Fertilitatis
circa Hieri-
chuntem
causa.

Ad tempus
ratum & ca-
lidum.

De lacu A-
sphaltite.

C A P. V.

Lacus Asphaltites.

Commemoratione autem dignum puto, Asphaltitis quoque naturam
exponere lacus. Is enim salus quidem & sterilis est: nimia vero leui-
tate, etiam quæ grauissima sunt, in eum iacta fluunt. Demergi autem
quis in profundum nec de industria facillè potest. Denique Vespasianus,

qui

qui eius visendi causa illuc venerat, iussit quosdam natandi inscios, vir-
 10 tis post terga manibus, in altum proici: & euenit omnibus, tanquam
 vi spiritus sursum repulso desuper fluitare. Adhuc mirabilis est colo-
 ris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem vertit, & solis radiis
 variata resplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis gle-
 20 bas, quæ super vendam & habitu & magnitudine tauris sine capitibus
 assimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitores accesseriat, nacti
 quod aggestum est, ad naues trahunt: & quia lentum est, repletas eas
 abrumperenequeunt: sed quasi religata scapha, pendet à cumulo, do-
 nec mensuo mulieris atque vrina soluantur. Est autem vrile non modo
 ad compagines nantium, sed ad corporum etiam curationem multis re-
 30 mediis admiscetur. Longitudo lacus est quingentorum & octoginta
 stadiorum, qui ad Zoara vsque Arabiz tenditur. Latitudo autem cen-
 tum quinquaginta stadiis patet. Huius Sodomitica terra vicina est: olim
 quidem tam fructibus, quam ditius ciuitatum fortunata, nunc autem o-
 mnis exusta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus conflagrasse me-
 40 moratur. Denique adhuc in eademi reliquias ignis, & oppidorum
 quinque videre licet imagines, & resascentes in fructibus cineres: qui
 colore quidem sunt edulibus similes, carpenitum vero manibus in fu-
 mum dissoluuntur & cinerem terræ quidem Sodomitica fabula ciuis mo-
 di finem habet ex facie.

CAP. VI.

*Gerasa deuastata, simul de Neronis morte, Galba
 & Othonis.*

AT Vespasianus Hierosolymorum habitatores concludi vndique cupi-
 30 ens, apud Hiericho & Adidam castellis erectis, vtrobique auxiliarium
 pariter ac Romanorum præsidia collocat. Mittit autem Gerasam L.
 Annium, equitatus ei parte multisque equitibus attributis. Qui primo
 aggressu ciuitate capta, mille iuuenum, qui se fugerent præuenti erant,
 interfecit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. In-
 census deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium,
 & interitus infirmorum: quodque occupatam fuisset, flammis dabatur:
 40 omnibusque tam montanis locis quam tota planicie bello oppressis, a
 pud Hierosolymam degentes exeundi copiam non habebant: cum
 transfugere quidem cupientes à Zelotis asseruarentur: eos vero qui et
 iam tunc à Romanis dissidebant, vndique ciuitate vallata cohiberet ex-
 ercitus. Vespasiano autem Cæsaream reuerso, & cum omnibus copiis in
 ipsam Hierosolymam profecti paranti nunciatur Nero peremptus, cum
 50 per annos tredecim & octo dies imperasset: de quo referre, quemad-
 modum de honestarum imperium nequissimis hominibus Nymphidio &
 Tigillino, & indignissimis libertorum permissa Republica: quodque
 horum captus insidis, ab omnibus suis senatoribus destitutus, cum qua-
 tuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibique semet occiderit: &
 quod multo post tempore, qui eum deposuerant pœnas dederint: bel-
 lumque per Galliam quo pacto desierit: & quod Galba creatus Impera-
 tor, Romam redierit ab Hispania: & quemadmodum inculatus à mili-
 tibus, tanquam humilioris esset animi, in medio foro necatus sit, & Otho
 60 declaratus sit Imperator, militesque suos contra Vitellii duxerit exerci-
 tum: necnon & Vitellii turbas, & circum Capitolium pugnam: & quem-
 admodum Antonius primus & Mutianus Vitellium interfecerint, &
 Germanorum agmina bellumque ciuile sedauerint: Hæc omnia recula-
 vi narrare, commendens quod à multis Græcorum itemque Romanorum ea

An. mun.
4032. à n.
Christi 70.
Mirabilis
Asphaltitis
proprietas.

Sodomitica
terra A-
sphaltitis vi-
cina est.

Tertul. in a-
polog. ca.
39.

Gerasam
L. Annium
sapis.

Vespasianus
nunciatur
Nero per-
emptus.

Galba.

Otho.
Vitellius.

Am. mun-
di 4032. à
nato Chri-
sto 70.

Vespasianus
expeditionē
in Hieroso-
lymā differt
Am. mun-
di 4033. à na-
to Chri-
sto 71.
Galba inter-
ficatur ac O-
tho imperiū
suscipit.

Simon Ge-
rasenus ad
latrones
peruenit.
Simon in lo-
cum montanū
cunctas ne-
quissimos
congregat.

Pugna Si-
monis &
Zelotarum.

cuncta copiose perscripta sunt. Ordinis autem rerum continuandi gra-
tia, ac ne intercisā pendeat historia, summam singula designavi. Igitur
Vespasianus primò quidem in Hierosolymam expeditionem differebat,
expectans quoniam vergeret imperium post Neronem. Deinde ubi Gal-
bam imperare cognovit, nihil conari decreuerat, priusquam ille quoque
ad se de bello aliquid perscriberet. Mittit autem ad eum Titum filium
suum & salutatum simul, & ut de Iudæis mandata acciperet. Ob eas-
dem causas & Rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaïam,
quodd hyems erat, longis nauibus præuehantur, interfici Galbam conti-
git, septem mensibus post & totidem diebus. Deinde Otho suscepit im-
perium, ac tres menses Rempublicam gubernauit. Agrippa verò nihil
mutatione deterritus, Romam pergere statuit. Titus verò diuino quo-
dam impulsu, ex Achaïa ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæsaream ve-
nit ad patrem. Suspensi autem de omnibus, quasi mutante Romano im-
perio, Iudæorum militiam negligebant. Patræ quoque metuentes, ag-
gredi alienigenas importunum arbitrabantur.

C A P. VII.

De Simone Geraseno nouæ conspirationis principe.

Interca tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon
Giorz filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior
Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis,
audaciaque præstantior. Ob quam ex Acrabatenâ quoque toparchia,
cuius rector erat, pulsus ab Anano Pontifice, ad latrones peruenierat, qui
Massadam occupant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, ut e-
um ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transi-
te permitterent, ipsi excelsius incolentes. Rursus autem propter ne-
cessitudinem morum, fidelis esse videbatur. Nam & ductor erat præda-
tum excuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur. Nec ta-
men eos ad maiora exhortando metuebat, dominandi enim cupidus,
magnumque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana lo-
ca discessit: ac voce præconum seruis libertate promissa itemq; liberis
præmio, cunctos qui ubique fuerant nequissimos congregauit. Iamque
validis conflat copijs, montanos vicos diripiebat. Semper autem acce-
dentibus pluribus socijs, audebat etiam in humiliora loca descendere,
& ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multosque potentium vis e-
ius & prosperè gesta sollicitabant. Nec iam seruorum tantum sine latro-
num exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam Regi,
parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam topar-
chiam, & in maiorem usque Idumæam. Vicum enim cui nomen est
Naim muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle au-
tem quæ appellatur Pharam, multas quidem dilatauit speluncas, multas
verò paratas inuenit, atque his conditorum præde receptaculis vteba-
tur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multaque cateruæ diuer-
sabantur: neque dubitabatur, quod in Hierosolymam copijs & appa-
ratu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui con-
tra se cresceret cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem
Simone occurrit, commissoque prælio multos occidit, & reliquos com-
pellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterre-
tur, Prius autem Idumæam subiugare comatus est. Itaque cum viginti
millibus armatorum ad fines eius properebat. Idumæorum autem prin-
cipes maturè ex agris viginti quinque ferè millibus pugnacium ciuium
congregatis, pluribus autem, qui sua seruarent domi relictis, propter fi-
ciorum qui Massadæ versabantur incursum: Simonem in finibus præ-

AN. MUN.
4033. 2 MA.
Ghrift. 71.

Eleazarus
Simonis so-
cius in val-
lem se proy-
cit & statim
moritur.
Iacobus Idu-
mae patriae
proditor.

Simon pra-
ter opinionem
sine sangui-
ne Idumaeam
intraat.
Chebron an-
tiqua ciui-
tas Abrahae
matri domici-
um fuit.
Terebinthae
arbor ab ini-
tia mundi
creata nunc
vix durat.
Simon depopu-
lando totam
Idumaeam
peruadit.

Zelota Si-
monis uxorem
rapuerunt.

stolabantur: vbi co-strictu habito, ac per totum diem tracto praelio ne-
que victor neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idu-
maei vero domum regressi sunt. Non multo autem post, Simon cum ma-
ioribus copiis eorum fines petebat: castrisque in quodam vico cui no-
men est Thecae positis, ad custodes Herodii, quod non longe aberat, de
sociis eius Eleazarum misit, vt castellum sibi traderent persuasurum:
quem quidem sine mora suscipere custodes, causae necis, cur venisset.
Mox autem de traditione prolocutum, strictis gladiis persequiebantur:
donec fugae locum non reperiens, de muro in subiectam vallem se pro-
iecit. Et ille quidem hoc modo statim moritur. Idumaeis autem vires Si-
monis formidantibus placuit, priusquam bello congredere explorare
hostium copias. Ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo
Iacobus, vnus rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus
ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumaeorum collectus erat exercitus)
ad Simonem venit: primumque se patriam suam traditurum esse pacisci-
tur, accepta fide, quod semper ei charissimus foret. Mox etiam de tota
Idumaea operam pollicetur, Ob quas res humanissime apud Simonem
coenatus, amplissimisque promissis animatus, vbi ad suos rediit, primo
Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur esse maiorem. De-
inde rectoribus etiam paulatimque multitudine vniuersa perterritis, vt
Simonem reciperent suadebat, ei que sine pugna rerum omnium per-
mitterent principatum. Simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per-
nuncios euocabat, disiecturum se pollicitus Idumaeos, quod & praestitit.
Nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primum inscendit, &
cum sociis corruptionis effugit: paucior autem occupat vniuersam mul-
titudinem, ac priusquam ad manus venirent, domum quique suam so-
luti ordine recesserunt. Simon vero praeter opinionem sine sanguine I-
dumaeam introiuit: primumque aggressus ex improviso Chebron mu-
nicipium capit, in quo maxima praeda potitus est, multosque fructus di-
ripuit. Chebron autem indigenae ferunt non eius terrae modo ciuitati-
bus, verumetiam Aegypti Memphi antiquiorem. Denique duo millia &
trecenti eius connumerantur anni. Hoc autem narrans Abraham quoque
parenti Iudzorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiae sedes
reliquit: eiusque posteros hinc ad Aegyptum esse profectos: quorum
etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore
liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor ma-
xima Terebinthus: eamque memorant ab initio mundi creati nunc vi-
que durare. Hinc totam Simon peruasit Idumaeam, non modo vicos e-
ius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. Nam praeter
armatos XL. cum millia sequebantur, vt his ne victui quidem neces-
saria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas &
insuper iracundia, quo magis vastari contigit Idumaeam. Et quemad-
modum post locustas syluae cerni solet frondibus spoliata, sic etiam qua
Simonis transisset exercitus, a tergo solitudinem relinquebat: & alia
quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris
natum esset conterendo calcibus, aut de pascendo debebant: perque ter-
ram cultam iter agendo, faciebant eam sterili duriorum, prorsus vt ne si-
gnum quidem vastatis relinqueretur, quod aliquando fuissent. Hae
omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello configere
pertinere: insidias vero per itinera collocatis, vxorem Simonis rapi-
unt, eamque praeterea quos habebat in obsequio plurimos. Deinde
tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt.
Continuo namque sperabant, armis cum depositis pro vxore sibi suppli-
caturum. Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptae perua-

lerat.

An. mun.
4033. à na.
Christi. 71.
Immanitas
& crudeli-
tas Simonis.

Simoni Ze-
lotæ muliere
remittunt.

Seditio per
totum Ro-
manum im-
parium.

Vespasianus
Iudaam ste-
rum petiit.

Capharini
supplices se
Cerealis tra-
dunt.

Chebron ur-
bem anti-
quissimam
Cerealis ex-
urit.

serat. Cumque ad muros Hierosolymorum venisset, ut fera faucibus quæ percussoribus prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniã. Denique oletum samentorumque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: ut animi indignatione id solum abesse videretur, quod non etiam vinceretur corporib. mortuorum. Multis autem abscessis manibus dimittebat in ciuitatē, vñà periret refaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisq; mandabat ut dicerent, iurare Simonem per Deū quī cuncta regeret, quod nisi cito redderent sibi coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios: donec his eius mandatis, non modo populus, sed etiam Zelotæ metu percussi, remisissent ei mulierem. Atque ita delinquitus, paulisper ab assidua cede requieuit.

C A P. VIII.

De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NON solum autem per Iudæam erat seditio bellumque ciuile, verum etiam per Italian. In medio namque Romanorum foro Galba perempto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebricum Galliz Cisalpinæ prælio cum Valente & Cæcina Vitellii ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multisque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum tresque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellii ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunii mensis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes periiit: & in montana regione, quò primum ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibique præsidiis collocatis, usque Hierosolymam equitabat. Multos verò tunc deprehensos necabat, multosque capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiore quæ dicitur vastabat, Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit. Alterum verò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. Diutius autem ibi se moraturum speranti, oppidani subito portas aperuere, & supplices ei se tradidere. Quibus subitugaris, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (ut dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vnde autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipsum exurit. Omnibusque iam captis, præter castella Herodium & Massadam & Machæratæ, quæ à latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

C A P. IX.

De Simonis gestis contra Zelotas.

SIMON autem ubi uxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit persequendas: & vndique circumacta natione, Hierosolymam compulsi pluresque fugere, cum ipse quoque ad eam sequeretur. Deinde muro eius obfesso, si quem operatiorum ex agris adeuntem multitudinem cepisset, interficiebat. Eratque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtriusque scruiores: quos etiam Galilæis inuen-

An. mun.
4033. à m.
Christ. 71.

Zelote cini-
tatem totā
imperii fa-
cineribus
profanant.
Omnis fuga
via abscissa.

Dissidium
Zelotarum
et Idumaeo-
rum.

Fuga Zelo-
tarum in
templo cum
Idumaeis et
populo.

Simon ma-
gno claustra
ciuitatem
intrat.

Simon tem-
plum in
quo Zelote
erant ag-
greditur.

tis & audacia factionum corrumpabant. Nam & Ioannem ad potentiam
ibi prouexerant : & Ioannes eis pro potentia quam sibi comparauerat,
vicem referens, omnia quæ desiderarent ut facerent permittebat. Insati-
abilis autem rapinarum cupiditas erat, domorumque locupletum per-
secratus. Cædes autem virorum & scæminarum iniuria pro ludo habe-
bantur: prædamque cum sanguine deuorantes sine aliquo metu, post sa-
tietatem muliebri libidine calecebant: compitque; crines, ac scæminarum
veste induti, lotique vnguentis, & ut forma placeret, oculos illiti, non
solum ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur:
& obscenitate nimia ætatis coitus exigentes, ut in lupanari versa-
bantur, ciuitatemque totam impuris facinoribus profanabant. Effec-
minantes autem vultum, dexteras ad cædem promptas habebant: deli-
catoque incesu emeruati, subita incurfione bellatores fiebant: & de pa-
ludamentis versicoloribus eductis gladiis, casu obuio transuerberabant.
Eos autem qui Ioannem fugisset, excipiebat sciuor in cædibus Simon:
quique intestinum enasisset tyrannum, ab eo qui propè erat occidebat-
rat. Omnis autem fugæ via transire cupientibus ad Romanos abscissa e-
rat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum dissidebant:
separatique ab aliis, aduersum tyrannum tam linore potentia quam
crudelitatis eius odio armantur. Deinde pugna congressi, multos Zelo-
tarum perimunt, cæterosque in aulam regiam compellunt, quam Gra-
pæ ædificauerat. Hæc autem fuerat cognata Izatæ Regis Adiabænorum.
Vnà verò irrupere Idumæi, atque inde Zelotis in sanum pulsus, Ioannis
pecunias prædabantur. In aula enim supra dicta & ipse degerebat, & tyran-
næ dispolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem
dispersi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati sunt: eosque
Ioannes aduersus populum & Idumæos educere cogitabat. Istitis autem
non tam impetus eorum metuendus erat, cum pugna plus posset, quam
confidentia, ne de templo nocte subreperent, seque pariter occiderent,
atque oppidum concrementarent. Itaque collecti cum Pontificibus delibe-
rabant, quoniam passio impetum præcauerent. Sed profectò Deus sen-
tentias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant salu-
tis remedium. Nam ut Ioannem delicerent, Simonem recipere sterner-
unt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaque decreto
obtemperatur: missoque Matthia Pontifice, rogant Simonem ut ad se
introiret, quem sapè timuerant. Cum his autem precatore, etiam
qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quique suæ desiderio & for-
tunarum. Ille autem nimis superbe se dominum fore pollicetur, veluti
ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum datorem ac defenso-
rem sui populi clamor designaret. Vbi verò cum suis copiis introit, mox
de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat,
quam eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem
cum multitudinæ Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam
quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diri-
puerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuvante populo
Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, perque propugnacula stan-
tes impetum propulsabant: multiq; ex Simonis parte opperebant, mul-
ti faucii referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superioris erant,
eoque ictus impetrabiles habebant. Et quamvis loco plus posset, tur-
res tamen quatuor maximas fabricauerant, ut ex alto videlicet mili-
lia torquerent: vnâ ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem al-
teram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiore.
Quarta verò turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: ubi
moris est vnum de sacerdotibus astantem post meridiem, quod septimus

quisq;

10 cuneos milites loquebantur. Deinde se adhortati inuicem, Vespasianum imperatorem appellant: eumque ut in periculo constitutum imperium conferuaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimas, priuata autem vita securitatem, clarioris fortunæ periculis præponens. Resurgentem autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladiis, mortem ei minabantur, nisi viuere vellet, ut dignus esset. Diu tamen reluctatus, quod reuebat imperium, postremo cum his, qui se designauerant, minimè dissuadere posset, accepit.

C A P. XI.

Ægypti descriptio & Phari.

10 **M**Vtiano autem ceterisque rectoribus, qui cum ad imperium inuira verant, & exercitu alio vociferante, ut se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrias procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperii, propter frumentariam functionem: eaque si potius esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium deiiciendum sperabat, nec enim perperurum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, marique importuna est, & ab Occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò litem qui Sienem ab Æthiopia dirimit, nauibusque inuis Nili fluminis cataractas, itemque ab Oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem usque diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram usque ad Syriam. Et quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus catens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenem, per duo millia stadorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum usque nauibus ascenditur. Namque vltius progredi, ut supra diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. Nam & ostium per angustum habet, saxisque latentibus à directo cursu deflectitur: & setua quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Phæus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad trecenta usque stadia nauigantibus igne lucentem, ut quàm longissimè difficultatem applicandarum nauium præueniant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiores facit meatum, eoque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & triginta stadiis magnus. In quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehantur: quam quæ superant ex bonis domesticis & indigenis, in totum orbem diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ac totius Imperii firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militum alacritatem: quodque ipse (quod necesse fuit) fulsepto munere principatus, operam atque adiumentum eius assumeret. Alexander autem, simul ut Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: utriusque autem libentissime paruere, virtutem viri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperii vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

An. mun.
4033. à na.
Chnst. 71.

Terminus
Ægypti.

Longitudo
& latitudo
Ægypti.

Turris altif-
sima in in-
sula Phæo,
ad trecenta
usque stadia
nauiganti-
bus igne lu-
cens.

Tiberius A-
lexander
Ægyptum
& Alexan-
driæ regit.

CAP. XII.

Vespasianus Iosephum captivitate liberat.

An. mun.
4033. à na.
Christ. 71.
*Vespasianus
communis
suffragio im-
perator de-
claratur
& corona
donatur.*

Opinione verò citius declaratum in oriente Vespasianum Imperato-
rem, ubique fama nunciavit. Et uniuersæ quidem ciuitates festos
dies habebant, nuntii quæ lætitiæ pro eo simul & sacrificia celebrabant,
legiones verò apud Mœsiam Pannoniamque degentes, quæ propter Vi-
telli audaciam paulò ante fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano
maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, iam
Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæque ab aliis prouin-
ciis legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à sin-
gulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciarum Mu-
titanus populorum alacritatem, iurataque per ipsum principem sacra-
menta renuncians. Vbiq; autem Vespasiani votis obsecundante fortuna,
rebusque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quod non
sine Dei providentia sumpsisset imperium: sed iusta quædam fati ratio,
ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Re-
cordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium
præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat
appellare imperatorem, admirabatur virum, quem adhuc habebat in
vinculis, aduocatæque Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primum
quàm strenuus fuisset Iosephus, quantumque Iotapatenis expugnandis
propter eum laborasset, exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse
quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinis
fuisse, & rerum exitus probauisset. Tumque, inhonestum esse ait, vt qui si-
bi augurasset imperium, vocisque Dei minister ac nuntius extitisset, ad
huc captiui loco haberetur, fortunamque sustineret aduersam, vocatumque
ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem facto, alii quidem rectores ex ea
gratia quam alienigenarum retulisset, præclara etiam de se speranda esse ar-
bitrabantur. Titus vero, qui cum patre aderat, iustum est, inquit, pater vi-
na cum ferro etiam probro Iosephum solui, erit enim tanquam nec ini-
tio victus sit: si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. Namque id
agi solet in his, qui non recte fuerint victi. Eadem Vespasiano placebât,
& quidam interueniens securi catenas abruptit. Iosephus quidem pro
his quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui
credendum esset habebatur.

*Vespasianus
cum amicis
& rectorib.
de Iosepho
liberando
deliberat.*

*Iosephus præ-
mio fama
donatus è
vinculis li-
beratur.*

CAP. XIII.

De Vitellii morte & moribus.

*Vespasianus
Romam ven-
tere cogi-
tat.*

Vespasianus autem responso legationibus reddito, iusteque pro meri-
tis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quorundam pri-
mum tenderet cogitans, Alexandrinum itinere præstabilis esse duxit,
quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Roma-
nas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum,
cum multis equitum peditumque copiis, qui tamen propter hyemis
asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exer-
citus. Inter hæc autem Aeronius Primus adducta legione tertia ex
his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam),
bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna
manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quam-
primum circa Cremonam Galliarum Antonium consequitur, quæ con-
iunctis Italicarum ciuitatis est: ibique conspecta hostium ordinatione ac multitudine
prelio quidem congregi non audebat. Discessum autem periculosum
reputans,

10

20

30

40

50

reputans,

reputans, de prodicione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus, & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium, suadebat: Vitellii quidem sebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperii tantum, alterum virtutem habere commemorans: ipsis quoque melius esse, si id sponte faciant, quod necesse est: cumq; se multitudinem superatum iri sciant, voluntate periculum praeuenire. Nam & Vespasianum quidem idoneum esse, etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem praesentia posse sequare. Multa loquutus in hunc modum quod voluit persuasit, & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pernitudo simul ac metus eius, si vicisset, à quo missi fuerant, occupauit, eductisq; gladiis Caecinnam obtruncare voluerunt, fecissentque, nisi his aduoluti tribuni supplicassent. Quamobrem eade quidem se abstinerunt, victum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis, Primus Antonius continuo suos mouet, eosque cum armis in defectores ducit. Illi autem instructi ad praelium, paulisper quidem resisterunt, mox autem loco pulsì, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum praeuertit: & ante ciuitatem circumclusam pleramque multitudinem peremit, aggressus autem reliquos, oppidum militibus prae dari permisit, in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenae periere, totusq; Vitellii exercitus, virorum triginta millia & ducenti. Quia et Antonius eorum, quos de Moesia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit, solutū autē vinculis Caecinnā, rerum gestarum nūcium ad Vespasianum mittit, qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romae autem Sabinus, vbi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est, collectisq; vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. Luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendae victoriae. Sed Vitellius de Primo quidem minime curabat. His autem iratus, qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio, quam secum adduxerat militum manum, vbi multa ab his, itemque ab illis, qui templum tenebant, pugnantibus, audacter admissa sunt: postremo autem Germani, quod multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua verò multitudo tora lauiatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur. Milites autem direptis donariis, templum incendunt. Tumq; postero die cum exercitu venit Antonius, cumque Vitellii milites excipiunt, & trifario commisso intra vrbem praelio, omnes interiire. Proceedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt assolet in extremis longiorē luxu prodigae mensae refertus. Tractus autem per populum, varioque contumeliarum genere dehonestatus, in media vrbe iugularur, octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si viuere diutius contigisset, vt opinor, eius luxuriae minime sufficere potuisset imperium, aliorum verò mortuorum supra quinquaginta millia numerata sunt. Haec quidem gesta sunt die tertio mensis Octobris. Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonii militibus à eade repressis (adhuc enim hospitia persequendo, & Vitellii milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserant, occidebant, examinationis diligentiam iracundia praeuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, vique ad patris aduentum. Populus autem iam timore liberatur, Imperatorem praedicat Vespasianum: simulque & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festā laetitia celebrabat.

An. mun.
4033. à na.
Christ. : 1.
Caecinna mi
lites, vt à Vi
tello desi
erent, & V
spas. no se se
comu. geres
hortatur.
Caecinna pro
pter proditi
onem a suis
capitur.

Vespasianus
Caecinn. pro
ditoris dede
cus inspera
tis protexit
honoribus.
Sabinus Ro
mae Capito
lium occupa
uit & à Vi
tello deiectus
Vitellius in
terfecit.

Pop. Rom.
Vespasianū
Imperatorem
praedicat.

Titus mittitur contra Iudeos à patre.

An. mundi
4033. à
nat. Chri-
sto 71.

*Titus Hiero-
solyam pro-
ficiscitur.*

*Titus Cae-
saream perue-
nit, aliasq;
militum co-
pias congre-
gat.*

Cum autem Vespasianus Alexandriam venisset: gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cumq; maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis imperio, rebusque popul. Roman. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme Romam proficisci parabat, resque apud Alexandriam maturè componere proponebat: filium verò Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque progressus, ab Alexandria ciuitate viginti stadiorum intervallo distantem, inde militem longis manibus imponit: Niloq; flumine post Medensium tractum, Thmuia vsque vehitur. Hinc autem egressus in terram, apud Tania ciuitatem diuertit. Vade secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusii tertia. Hic autè milite per biduū recreato, tertio die Pelusii fines transiit: vnamque mansionem profectus per solitudines ad Casii Iouis templum castra posuit: posteroque die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduestitia videntur indigere. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Alcalonem, atque hinc Iamnam, deinde Ioppæ, & ex Ioppæ Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO,

LIBER SEXTVS.

SVMMA CAPITVM LIBRI VL

De bello Iudaico.

- I. De triplici seditione apud Hierosolymam.
- II. Titus explorator Hierosolyma periclitatur.
- III. De eruptionibus Iudeorum contra Roman. castrametantos.
- IIII. De intestina pugna azymorum diebus.
- V. De Iudeorum dolo in Romanorum milites.
- VI. Descriptio Hierosolymorum.
- VII. De ditionem Iudæi recusant, & Roman. adoriuntur.
- VIII. De casu turris & duorum murorum obtentu.
- IX. De Castore Iudeo Romano illudente.
- X. De secundo muro bu obtento à Romanis.
- XI. De aggeribus in tertium murum, & oratione proluxa Iosephi pro ditione facienda, & fame obsessorum.
- XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combustis.
- XIII. De muro extructo ab exercitu Romano circa Hierosolymam triduo.
- XIIII. De fame Hierosolymorum & secundo aggere extructo.
- XV. De cade Iudeorum intra & extra Hierosolymam.
- XVI. De sacrilegio circa templum & relictis ex urbe cadaueribus & fame.

C A P. I.

De triplici seditione apud Hierosolymam.

I T V S quidem ad eum modum quem prädiximus, emensa vltra Ægyptum ad Syriam vsque solitudine, Cæsaream venerat. Ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnâ cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti. Quod vt in malis optimè

quis dixerit, factumque iustitiz. Nam Zelotarum quidem in populū dominatio, quæ autor erat excidii ciuitatis, vnde seperit, & per quos creuerit, diligenter superius declaratum est. Hanc autem non errauerit quisquam, dicens seditionem in seditione esse factā, ac veluti rabida fera, exterminorum penuria, in sua viscera sœuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ dies singulos Ioannes auderet, cum ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minime ferens, summæ rei desiderio, propriæque potentiz cupiditate, ab aliis defecit: ascitis etiam Iuda Chelciz filio, & Ezronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatoque interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma posuerunt, & abundare quidem se suis necessariis confidebant: sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: pauciatu verò suorum timentes, plerique in locis suis occisi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostesque habens à vertice, neque sine metu conabatur incursus, & præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. Crebri enim fiebant impetus, & missilium iactus, totumque polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis inuitatum, vltro sibi tyrannum spe auxilii populus introduxerat: & superiorem ciuitatem retinens, & inferioris plurimam partem, animosius iam Ioannem eiusque socios adoriebatur, quasi qui desuper impugnarentur. Subiectus autem illorum manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Ioannē eueniebat duplex prælium perferentem, Izdi pariter ac lædere: quantoque vincebatur, eo quod Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper verò ex sano iaculantes, machinis deterretet. Quippe balistis & non paucis lanceis utebatur, saxorumque tormentis: quibus non solum belantes vlciscebatur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebant, cum suspicione & custodibus indigenas percutando. Hospites enim etiam qui exorassent eorum crudelitatem, post exituri subcissa seditionis opera consumebantur. Missilia namque machinarum vi ad aram vsque templumque peruenientia, in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab ultimis sinibus terræ ad sanctissimum locū venissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramque vniuersis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuere. Indigenis autem mortuis, alienigenæ ac sacerdotibus profani miscebantur: perque atria diuina, stagnum fecerat diuersorum.

Ann. mun-
di 4034. à
nato Chr-
sto 72.

Triplex a-
pud Hieros-
olymam se-
ditio.

Pugna Ioan-
nu & Elea-
zari.
Simon &
populus cũ
Ioanne in te-
plo constituto
pugnans.

An. mun.
1034. 2. na.
Christ. 72.
Incens in
templo
cades.

Ioannes ex
ut. ag. parte
appetit.

Hierosolymi
ani frumen
tum paulo
minus omne
concremât.

Ingens Hie
rosolymia
calamitas.

Lamentatio
ex ululatu
Hierosoly
mii.

Seditio fori
Hierosoly
mii imma
nitat.

Ioannes ex
lignis ad
faliendum
templum
comparatis
turres adifi
cat.

cadaverum sanguis. Quid tantum passus es ô miserrima ciuitas à Romanis, qui tua intestina scelera purgatura flammis introîre? Iam enim Dei locus non erat, neque manere poterat, domesticorum funeri facta sepulchrum, & quæ sanum ciuili bello tumultum constituerat: poteris autem denuo fieri, poteris si vnquam vastatorẽ tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quæ dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera. Ergo diuissis trifariam insidiatoribus, Eleazarus quidẽ eiusq; locii, qui sacras primitias conseruabant, in Ioannem ebrii ferebantur. Qui verò huic parerent, plebem diripientes in Simonem rebellabât, cum ipsi quoq; Simoni contra diuerse partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex vtraque parte apperebatur Ioannes, obuertebat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciscabatur. Quoties autem desuper instantium molestia caruisset (sicquenter enim ebrietate & lassitudine cessabant) liberius in Simonem eiusque socios cum plurius irruibat. Semper autem quantum in ciuitate pepulisset in fugam verfos, ædes frumenti plenas omniumque vtensilium incendebat: idemque hoc illo regrediente, Simon insecutus agebat: veluti consulo pro Romanis omnia corrumpere, quæ ad obsidionem ciuitatis erant præparata, suorum virium neruos abscienderent. Denique contigit vna exuri omnia circa templum, & inter proprias acies solitudinem atque arcem pugna fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum, quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: denique fame capti sunt, quam minimè quiuissent, nisi eam sibi met comparauissent. Vndique autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem, medius populus velut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes verò ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externumq; bellum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neque consilii capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pacationis aut fuga spes cupientibus. Etenim custodiebantur omnia: dissidentesque latronum principes, quoscunque Romanis pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solumque in occidendis vita dignis comcerdes erant. Et pugnantium quidem nocte dieque clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidem lamentationis causas, calamitates præbebant: timor autem includebat ululatus: atque obmutescens dolore præ formidime, tacito gemitu cruciabantur: neque iam aut reuerentia viuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturae adhibebatur. Quorum amborum hæc causa erat, quod de se quisque desperabat. In omni enim re animos remiserant, qui cum seditiosis non erant, quasi continuo modis omnibus morituri. At verò seditiosi congesti in tumultum cadauera commicantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos sub pedibus cernerent, immanius sauebant: semperque aliquid in se perniciosum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullam cædis aut crudelitatis viam prætermisere: adeo vt etiam sacris materiis ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cum olim falcire templum populo itemque pontificibus placuisset, idque viginti cubitis altius adificare, Rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his scitis, quod sufficere longitudinem reperiit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo

pugna-

pugnarent, post muri ambitum contra exedram occidentalem ad portas, quæ solum poterant, quod alix partes gradibus ex longiaquo fuerint occupatz. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactû iri sperauit hostes. Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret, Romanos adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, aliis verò vt ad Hierosolymam occurrerent scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæam vastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio malè pugauerat, quæque licet per id fortitudine esset insignis, Tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictâ properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam verò ascendere per Hierichunta. Ipse quidem cum cæteris egressus est, quas Regem quoq; auxilia plura quàm dudum, multique Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. Duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta lecta, tria millia verò ab Euphrate eum sequebantur, & amicorum spectatissimus beneuolentia simulq; prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quod primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idemque consultor in vltis bellicosæ tate ac peritia præcipuus aderat.

C A P. II.

Titus explorator Hierosolyma periclitatur.

PRogredientem verò in hostilem terram Titum, antecedeabant regia omniaque auxilia, post eos viarum stratores, castrorumque metatores. Deinde rectorum sarcinæ atque armari. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi verò ante machinas ibant, & secundum illos vnâ cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum aquilam signa, & ante signa tubicinas, deinde acies senum virorum ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusque legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium vero nonissimi mercenarii, eorumque custodes coactores agminis. Proce- dens autem decenter cum exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & prius ab eius patre fuerat occupata, & tunc præfidiis tenebatur. Ibi autem vnâ meritis vesperam, mane inde præfiscitur: peracta quæ diei mansione, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthomauloma vocitant, iuxta vicum quandam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis ferè triginta. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perrexit in ciuitatem, quam tuta esset, Iudæorumque animos exploraturus: si fortè se conspecto, priusquam ad manus veniretur, metuerent. Audierat enim quod erat verum, à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quandiu quidem per viam quæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi vero itinere ad turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subito profiliunt, quæ muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helena porta est egressi, equitatum interciuant. Atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt. Titum vero cum paucis separant. Ille autem vltra quidem minus progredi poterat: à muro

AN. MUM.
4034. à nra.
Christ. 72.
Ordo exercitus Titii.

Titus in Iudæam venit.

Titus incivitatem quam iuxta sit, Iudæorumque animos exploraturus pergit.

An. mun.
4054 à na.
Chrest. 72.
Titus cura
hostibus
fortiter pu-
gnat.

enim cuncta fossis patebant, & transuersi erant horti, multisque maceris impediti. Ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu desperabatur. Quorum plerique Imperatoris periculum acieiebant: sed existimantes eum secum reuerti, etiam ipsi fugiebant. Titus autem in sua tantum fortitudine sitam esse prospiciens spem salutis, flectit equum: & ut se sequerentur cum clamore comitantes adhortatus, in medios hostes irruit, ut ad suos transire festinans. Quo quidem tempore maxime intelligi potuit, & belli momenta & Imperatorum pericula Deum curare. Tor enim aduersus Titum missilibus iactis, cum neque galea neque thorace sepius esset (non bellator enim sed explorator, ut dixi, processerat) nullum in eius corpus delatum est: sed tanquam ne eum ferirent, ex industria mitterentur, omnia præteruolabant. Gladio verò semper à lateribus instantes dirimens, multosque ante ora subuerrens, super cadentes agebat equum, illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæsaris, ut eum aggredierentur, cohortatio: fugaque & discessio repentina, quocumque diuerteret cursum. Huic autem se periculi participes, cum ægergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. Vna enim erat unicuique spes salutis, viam cum Tito patefacere, priusquam circumuentus opprimeretur. Denique duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percussus est: altero verò deiecto & occiso, equus eius abductus est. Titus verò cum cæteris in castra saluus euadit. Iudæis quidem, quod aggressionem prima superiores fuerant, inconsulta spes animos extulit, magnamque his in posterum fiduciam monumentum temporaneum comparauit.

10

20

CAP. III.

De eruptionibus Iudæorum contra Romanos castrametantes.

*Castra Titus
stadiis tribus
ab urbe dis-
stant.*

Cæsar autem, postquam ex Ammaunte legio sibi coniuncta est nocte, luce inde digressus ad Scopon accedit: unde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conspici poterat: qua parte septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, proprie Scopos nominatus est, distans à ciuitate stadiis septem: ibique duabus legionibus simul, quintæ legioni verò retrorsum stadiis tribus castra muniri iubet. Laboremque nocturni itineris attritos milites progredi visum est, ut sine formidine murum struerent. Mox autem cepto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à Vespasiano præoccupatam: ubi quædam pars armatorum in præsidio fuerat collocata. His autem præceptum, erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elzon, contra ciuitatem ab Oriente situs est, altaque interiacente valle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra ciuitatem verò sine requie configentium dissensionem, tum primum ingens subito bellum foris interueniens refrenauit: & cum stupore seditiosi Romanorum castra insipientes, trifariam distributa mala, inter se iniungere concordiam: rationemque inuicem requirebant, quidnam expectarent, quidque perperissi, tres muros contra vitam suam paterentur opponi: belloque tanta se fundente licentia, tanquam spectatores bonorum operum sibi que vitium residerent mœnibus clausis, remissique armis ac manibus. In nosmetipsos profecto, exclamant aliquis, tantummodo fortes sumus: Romanorum autem lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cedit. His alios atque alios congregantes exhortabantur: raptisque armis, subito in legionem decimam ruunt: perque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam, plerique

30

40

50

*Seditiosi con-
cordiam in-
ter se inquit.*

*Hierosolymi-
tani Romani
nos aggredi
untur.*

plerique depositis (nec enim excursum Iudzorum auluros esse credebant, & si maxime vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt : atque opere quicquid derelicto, confestim aliter recessere : multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudzorum semper edidiebantur, eorum freti victoria qui præcesserant, & quod cum pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbatur, quod secunda fortuna vterentur. Romani autem maxime ordinari consueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant.

10 Vnde tunc quoque præuerti aggressione cedebant. Si quando tamen se se conuertere tab insequentibus occupati, & à cursu reprimabant Iudzorum, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excursionem glisciente magis magisque turbati, postremo castris pulsi sunt : totaque legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium : multisque inerepans ignauiam, & suos à fuga reuocasset : Iudzisque à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electas, multos quidem occidisset, plures verò sauciisset, omnes autem in fugam vertisset, atque in vallem præcipientes compulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpassi postquam in aduersam partem eussere, flebant se iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum est. Paulo autem post meridiem Titus his qui secum erant in subsidio collocatis, aliisque de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis ædificandum remisit. Iudzis autem hæc fuga esse videbatur. Cumque speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signum dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu profiliit, ut eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Denique in aduersa acie stantium nemo impetum sustinuit : sed tanquam machina percussis, continuo dissipati, pulsi in montem refugiant. In ascensu autem medio

20 Titus cum paucis relictus est : multumque monentibus amicis, qui pro Imperatoris reuerentia contempro periculo perdurauerant, ut mortem appetentibus Iudzis cederet, neque pro his in discrimen veniret, quos ante ipsum saluos esse non oporteret : sed potius fortunam suam reputaret, quod non militis officio fungeretur, verum & belli & orbis terrarum dominus esset : neque in tanta fuga substiteret, in quo omnia niterentur : hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat : eosque in ora feriens, cum vi obaiterentur, occidebat, & per decliue repente in cumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem à viribus eius & obstatione perterriti, ne tum quidem in ciuitate fugere : sed in utrumque

30 latus ab eo declinantes, rursus fugientes insequabantur. Quos tamen aggressus à latere, ipsorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc agnauatur, etiam illos qui superiora castra muniebant, ubi fugere inferiores videre, metus actui ba occupat : totumque agmen dispergitur, suspicantium excursum quidem Iudzorum ferri non posse, Titum verò in fugam versum : nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuisse. Et tanquam panico terrore circumdati, alius aliò, ferebantur : donec quidam, cum in media pugna versari Imperatorem vidissent, plurimum metuentes, vniuersæ legioni eius periculum cum clamore nunciaverunt. Itaque pudore reuocati, & fuga maius aliquid sibi exprobrantes,

40 quod Cæsarem deseruissent, totis viribus in Iudzorum vtebantur, & semel impulsos urgebant per decliuiam. Illi autem paulatim recedentes pugnant. Cumque Romani plus possent, eo quod superiores erant, in vallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positus imminiebat : & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet : ipse verò cum his

50

An. mundi 4034. à Christo nato 72.

Romanos Iudæi castris pellunt.

Pugna Iudeorum cum Romanis.

Romani à Iudæis dissipati, pulsi in montem refugiant.

Titus contra Iudæos fortitudo.

Metus ac turba inter Romanos.

Iudæi recedentes pugnant, & in vallem co-guntur.

An. mun.
4034 à m.
Chríst. 72.

quibus antea, resistendo hostes arcebat. Itaque si me nihil addentem obsequio, neque invidia detrahentem, verum dicere oportet ipse Cæsar bis totam religionem periculo liberavit, atque ita castra munietur copiam militibus præbuit.

C A P. IIII.

De intestina pugna sex, morum diebus.

Remisso autē paulisper bello externo, iterū intestinū seditio suscitavit. Azymorumque instante die, qui est Aprilis mensis quartus decimus (hoc enim se primum tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis esse liberatos) Eleazarus quidem cum sociis portam subapeiens, introire cupiebat ex populo, qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die festo ad protegendas insidias usus est: & suorum quosdam ignotiores, armis sub vestibus latentibus instructos, quorum plerique impuri erant, occulte inter alios fani occupandi gratia submittit. Illi autem, postquam intravere, vestimentis abiectis, subito armati apparuerunt. Magna verò statim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem à seditione & populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelotæ verò sibimet solum insidias comparatas. Verum hi quidem selecti portarum custodia, & alij ex propugnaculis desilientes, priusquam manus confererent, in templi cloacas confugere. Populares verò ad iram delati, & circum templum appulsi conculsabantur, cum lignis passim ferroque eederentur. Multos autem occisorum inimici privato edio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et græci quoque antehac insidiatorem aliquem offecerat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias concessere nocentibus, progressusque ex cloacis dimiserunt. Ipsi autem interius templum & omnes eius apparatus tonentes, confidentius oppugnant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propius ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium verò exercitum iussit totum quod erat usque murens spaciū complanare. Cunctis igitur maceris ac sepibus dirutis, quibus hortos & prædia incolæ præmunierant, omniq; opposita, quamuis frigifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum, & vallibus impeditum. Saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractatum à Scopo usque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethora vocabatur.

C A P. V.

De Iudaorum dolo in Romanorum milites.

His denique diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauere. Seditiosorum audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quod pacis eos studiosi pepulissent, & quod timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero virabundi latebant. Alii vero per muros dispositi, populumque se esse simulantem, clamore pacem implorabant, sed usque poscebant, portasque se potestafacturos esse pollicentes. Inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, ut etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant, illique se vi perumpere aditus velle simulabant, & ciuibus applicare, cumque ad Romanos sæpissime ire consarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verum hæc eorum calliditas, apud milites

quidem

Ioannes interius templum omnesque eius apparatus occupat, Zelotas fugat, ac ingentem seditioem concitat.

Tripartita seditio in duas partes diuisa. Quicquid circa Hierosolymam cauum est, & vallibus impeditum repletur.

quidem fide non carebat: sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos vero ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. Pridie namq; prouocatos eos ad passionem per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco suo praecepit. Iam verò quidam operibus appoliti, raptis armis ad portas excurrere coeperant. Hi autem qui expulsi videbantur, primò quidem cædebant: deinde, vbi ad turres portæ appropinquarebant, cursu eos circumueniunt, & à tergo prosequuntur. Qui verò in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenumq; telorum simul infundunt: de eo ut multos quidem necerent, plurimos verò sauciant, nec enim facile erat à muro diffugere, aliis retrò violentè instantibus, & præter horum pudor, quod rectores peccauerant, itemq; metus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neq; paucioribus redditis, postremo eos, à quib. circumuenti fuerant, repulere, quos tamen recedentes vsq; ad Helenæ monumentum, Iudei virgendo iaculis sequebantur, deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos, scutaq; alte sublata crispantes tripudiabant, & cum læticia vociferabantur. Milites autem interminatio principum, & Cæsar iratus huiusmodi oratione corripuit. Iudæi quidem, quod sola regit desperatio, omnia cum deliberatione faciunt atq; prudentia, fraudes & insidias componendo, eorumq; dolos fortuna prosequitur, quod sunt morigeri, sibiq; inuicem beneuolus ac fideles. Romani verò, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contra peccant, & intemperantia manu debellantur: quod omnium est pessimum, præsertim Cæsare, sine rectore dimicantes. Certe, inquit, plurimum ingemiscent militum leges, plurimum vater, cum hoc vulnus audierit. Ille quod cum bellando senexerit, nunquam isto modo peccarit: leges autem, si cum in eos, qui minimum quid præter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitum videant. Modo autem scituros esse eos ait, qui arroganter egere: quod apud Romanos etiam vincere sine præcepto ducis, infamè est. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erit vsurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi iam iamq; iussu morituri. Circumsusæ verò legiones Titum pro commilitonibus obsecrabant, paucorumq; temeritatem condonari cunctorum obedientiz precabantur: emendaturos enim peccatum præsens, futuræ compensatione virtutis. Placatus est Cæsar utilitate simul ac precibus, namq; vnus hominis animaduersionem vsq; ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens, ut post hæc prudentius agerent. ipse verò, quemadmodum Iudæorum vlcisceretur insidias, cogitabat. Interuallo autem, quod vsq; ad muros ciuitatis erat, per quadriduum coæquato, sarcinas aliamq; multitudinem cupiens turò traducere, militum validissimos à septentrionali tractu ad occiduum septemplici ordine contra murum prætendit, pedibus in fronte, ac post eos equitibus acie terga dispositis mediisq; inter utrosq; sagittariis. Excussibus autè Iudæorū tanto præsidio præclusis, impedimenta trium legionum, itemq; alia multitudo sine timore transit. Ipse quidem Titus cum propè duobus stadiis abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim, quæ appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex aquilone pertinens, flectitur ad occidentem, altera vero pars exercitus eam turrim versus, quæ appellatur Hippicos, muro circumdatur, duum stadiorum spacio similiter à ciuitate discedens, decima tandem legio in Elazon monte, vbi erat, manebat.

An. mun.
4034 à na.
Christ. 72.
*Romanorum
militum
contra Titum
præceptum
alacritas.*

*Iudeorum
victoria.
Cæsaris ad
milites
abiectionis
oratio.*

*Romani
militum
Titum
pro
commilitonibus
obsecrantes.*

*Quomodo
ex quibus
locis
Hierusalem
Titus
obsidione
cinxit.*

CAP. VI.

Descriptio Hierosolymorum.

An. mun-
di 4034. à
nat. Chri-
sti 72.

Trinus Hie-
roso. murus.

Castellum
David.

Acra infe-
riorem ciui-
tatem susti-
net.

Fons Siloa.
Murus ve-
tustissimus.

Secundus
murus.

Tertius
murus.

Bethsa-
nitarum col-
la.

Ciuitas autem trino muro circumdata erat, nisi quà vallibus inuiis cin-
gebatur, ex ea namque parte, vnius muri habebat ambitum, & ipsa
quidem supra duos colles erat condita, contrariis frontibus semet in-
spicientes, interneniente valle discretos, in quam domus creberrimæ de-
stinebant: collum vero alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excel-
sior, & in prolixitate directior: adeo ut quoniam tutus erat, castellum à
David quondam Rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus
templum ædificauerat) à nobis autem forum superius, alter autem, qui
appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatem, & vndiq; decliuus est. Cō-
tra hunc autem tertius collis erat, natura humilior quam Acra & alia lata
valle ante diuisus, verum postea qua tempestate Asamonæ regnabant, &
vallem aggeribus repleuerunt, ut templo coniungerent ciuitatem, & A-
cræ altitudinem eæsam humiliorem fecerunt, ut ex ea quoque sanum lu-
pereminiens carneretur. Vallis autem, quæ Tyropæon appellatur, qua di-
ximus superioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori vsq; ad Siloam perti-
net, ita enim fontem, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus. Foris au-
tem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinque ob-
stantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterat. Trium vero murorum
vetustissimus quidem, propter valles, imminet quæ his desuper col-
lem, quo erat conditus, facile capi non poterat. Ad hoc autem, quod loco
præstabat, etiam firmissime structus erat, David & Salomonis aliorumq;
inter ea Regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte in-
cipiens à turri, cui nomen est Hippico, & ad eam quæ dicitur Xyltus per-
tineans, deinde curia coniunctus, in occidentem templi porticum desine-
bat. Parte autem altera ad occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vo-
catur Beriso, descendens in Essenorum portam: deinde supra fontem Si-
loam in meridiem flexus, atq; inde rursus in orientem versus, qua stagnū
Salomonis est, & vsq; ad locum pertinens, quem Ophlam vocant, cum or-
ientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus à porta qui-
dem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri
prioris. Septentrionalem vero tantummodo tractum ambiens, vsq; ad
Antoniam ascendeat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat:
vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Plephiam turrim veniens,
contra munimentum Helenæ, quæ Adiabænorum regina fuerat, Izatæ
Regis mater, & per speluncas regias in longum ductæ, à turri quidem in
angulo posita flectebatur contra fallonis quod dicitur monumentum.
cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur,
desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat Agrip-
pa cinxerat, cum esset omnis ante nuda, exuberans enim multitudine,
paulatim extra mœnia serpebat: templiq; septentrionali regione col-
li proxima ciuitati adiuncta non paululum processerat. Quin & quar-
tus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidem ex aduerso
Antoniz, fossis autem altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt,
ne Antoniz fundamentis colli coherentibus, & accessui facilis sit, &
minus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis
adiiciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigenæ Ba-
zetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autem partes in-
colis protegi desiderantibus, pater huius Regis eodem nomine Agrip-
pa, murum quidem ita, ut prædiximus, inchoarat. Veritus autem Clau-
dium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad aquarum rerum
ac discordiæ suspitionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab

opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros ut
 coeperat. Saxa enim viginti cubitis longa, & decem lata contexebantur:
 quæ neq; ferro facile suffodi possent, neq; machinis dimoueri: hisq; mu-
 rus dilatabatur. Profecto altitudinis quoq; plus habuisset, si eius magni-
 ficentia, qui ædificium aggressus erat, minime fuisset inhibita. Rursus au-
 tem idem murus etiam Iudæorum studio fabricatus, ad viginti cubitos
 excreuit, & minas quidem binis cubitis, propugnacula verò trinis habe-
 bat: totaq; altitudo ad viginti quinque cubitos erigebatur. Murum autem
 supereminabant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti
 verò in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ
 ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo
 deterior. post altitudinem verò turrim solidam viginti cubitis elatam,
 cellæ desuper ac coenacula erant, squarumq; pluuiarum receptacula, & tor-
 tuosus latiq; singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta ter-
 tius murus habebat: earum autem internalla cubitos ducentenos. medi-
 us verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi e-
 rant. omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadiis finie-
 batur. Cum autem totus admirabilis esset, tertius murus admirabilior. Psi-
 phina turris ad septentrionem occidentemq; surgebat in angulo, qua par-
 te Titus castra posuerat. ex ea namq; per septuaginta cubitos ædita, sole
 orto Arabia prospici poterat, & vsque ad mare, itemque ad vltimum fiu-
 ium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam vero turris Hip-
 picos, & iuxta duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæ-
 que magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis, quæ toto or-
 be essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, Rex pro
 amore ciuitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: per-
 sonisq; tribus charissimis, quarum nominibus turres appellauit, fratri &
 amico, & coniugi memoriam dedicando: huic quidem, ut dixi, amoris
 causa peremptæ, iis autem bello amissis, cum fortiter decertassent. Hip-
 picos quidem turris, amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singula
 autem viginti quinque cubitos in latitudine, itemque longitudine ha-
 bebant, & excelsæ XXX. cubitos erant, nusquam inanes. supra solidita-
 tem verò saxisque adunatam compaginem puteus viginti cubitis altus
 erat imbris excipiendis: super hanc autem duplici tecto domus, vi-
 ginti quinque cubitis alta. inque varia membra diuisa: & desuper
 eam minz quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant:
 ut omnis altitudo ad octuaginta cubitos numeraretur. Secunda verò
 turris, quam fratris nomine Phasaelon appellauerat, æquæ lata fuerat ac
 longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum
 facta & solida eius altitudo surgebat. & super hanc decem cubitis ædita
 porticus erat, instructa brachiis, itemque propugnaculis septa. In media
 verò porticu supereminens alta turris stabat, in membra magnifica &
 balneas diuisa, ne quid regalis ei vsus videretur deesse: in summo autem
 propugnaculis minisque erat ornata, cum omnis eius celsitudo propæ ad
 nonaginta cubitos tolleretur, & specie quidem videbatur assimilis Phari-
 turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: in qua ve-
 rò ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat
 Simoni. Tertia verò turris Mariammes (sic enim Regina vocabatur)
 vsq; ad viginti cubitos facta, per viginti alios cubitos in latitudinem ten-
 debat: & magnificentiora cæterisque ornatiora diuersoria sustinebat:
 cum id proprium, seque dignum esse Rex putauisset, ut vxoris nomine
 appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quam quæ virorum nomi-
 nibus vocitatz suat: sicut illæ hac munitiones erant, cui femina nomen
 dederat, & cuius omnis altitudo per quinquaginta quinque cubitos eri-

Am. man.
4034. à m.
Christ. 72.
Agrippa in
extruendo
muro sum-
ptus.

Tertius mu-
rus 90. tur-
res habuit.
Psiphina
turris 60 cu-
bitos alta.

Herodes tres
turres nomi-
nibus perso-
narum cha-
rissimarum
appellat.
Hippicos al-
titudo 85.
cubitorum.

Phasaelis
alt. 90. cub.

Mariam-
mes tercia
turris pul-
cherrima 55
cubitorum
alta.

An. mun.
4034 à na.
Christ. 72.

Aula regia

A latronib.
& intestini
insidiatorib.
aula regia
incensa.
Templum
supra aurif.
simum colle
conditum.

In extruēdo
capio omnes
thesaurif.
eri consum-
ptis.

gebatur. Sed quanquam tres turres tanta magnitudinis erant, ex loco ta-
men, quo erat sita, multo videbatur esse maiores. Nam & ipse antiquus
murus, in quo erat, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut qui-
dam vertex altius pre se ad triginta cubitos eminebat, supra quem turres
positae multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum
magnitudo, nec enim ex vulgaribus saxis, aut quae homines ferre possent,
verum secto marmore candido, & singulis per viginti cubitos longis lat-
tibus, decem, & per quinque altis erant aedificatae, quae ita inter se copulatae
erant, ut singulae turres ungula saxa viderentur: sic autem manibus artificum
in faciem aegulosque formata, ut nusquam iunctura compaginis appareret.
His autem in septentrionali parte positis: iatus aulae regiae coniungebatur:
variatione omni praestantior. Nec enim vel magnificentius, vel structura
operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per 30. cubi-
tos edito cincta erat. Aequalis autem distantiae turribus, ornatissimis ambieba-
tur, ornata virorum receptaculis & cornaculis rectorum centum capacibus.
Inaequabilis autem fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis,
quae ubique rara videbantur, & fastigiis simul proceritate trabium & ornamen-
torum claritudine mirabilia. Membrorum etiam multitudo, & innumerae spe-
cies aedificii, plenaque omnia supellectilibus, cum pleraque in singulis ex auro es-
sent atque argento. Adhuc multae porticus, aliae per aliam in circulo flexae, co-
lumnarumque in singulis, & quae inter eas sub dio patebant spacia, cum essent
utique videriis sylvisque variata, tum prolixas ambulationes habebat, altis
curvis cinctas, cisternas ubique signorum & ancorum plenas, quibus aqua ef-
fundebatur, multaeque turres maximae suetae circum latice columbarum. Sed
eiam neque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habetque memo-
ria cruciatum, referens, quod res latrocinialis flamma consumpserit, nec
eiam haec a Romanis incensa, sed ab insidiatoribus intestinis, ut supra me-
morauimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit
ignis: transiit autem in regiam, triumque, triumque tecta corripuit. Fa-
ciem autem conditum erat, ut dixi, supra durissimum colle. Et initio qui-
dem vix templo atque aere sufficiebat, iacens in summo planities, quod
vndique praecipit erat atque declinis. Cum autem Rex Salomon, qui etiam
templum aedificauerat, muro eius partem ab oriente cinxisset, una porticu-
s aggeri esset imposita, & manebat ex aliis partibus nudum, quoad secu-
lis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coarctatus
collis latior effectus est. Perrupto autem septentrionali quoque muro tan-
tum assumpere spacium, quantum postea totius fani ambitus incluserat.
Triplis autem muro colle circumdato, spe magis opus extructum est: in
quo longa secula consumpta sunt, omnesque thesauri sacri, quos toto orbe
missa Deo munera repleuerant, tam in superiore ambitu, quam inferiore
templo aedificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis mu-
nierant, in quibusdam vero locis pluribus, non tamen omnis altitu-
do fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, ut angus-
tas vias oppidi coarquarent. Saxa vero quadragenam cubitorum ma-
gnitudinis erant, nam & pecuniarum copia & populi largitas, maiora
dictu condidit: quodque nunquam posse perfici sperabatur, diuturni-
tate ac perseverantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis
digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes quas columnae
sustinebant quinque & vicenis cubitis altae, de singulis saxis marmore
candido & laquearia cedrina protegebant, quorum naturalis magnifi-
centia, quodque ligno rasili erant, atque cohaerebant, operae precium spec-
tantibus exhibebat: nulloque aut pictoris aut sculptoris opere extrin-
secus ornabatur. Latz autem per triginta cubitos erant: omnesque gyus
earum, sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum

autem

autem sub dio spacium variabatur, omnium quidein generum i. pedibus
 stratum, quā verò ad secundum templum ibatur, cancellis septum se-
 xeis ad tres cubitos altis, nimiumq; grato opere factis: ubi quis depō-
 sit inter uallis columnarum stabant, legem castimoniae praemonentes, alia
 Graecis, alia Latinis literis, in locū sanctum transire alienigenas non de-
 bere. Sanctum enim vocabatur alterum sanum, & quatuordecim gradi-
 bus ascendebatur à primo: quadratumq; sursum erat, & proprio muro
 circumdatum, cuius exterior celsitudo, quamuis quadraginta cubitis sur-
 geret, tamen gradibus tegebatur, interior autem XXV. cubitorum erat:
 10 quoniam in altiori loco per gradus aedificata non tota pars interior cer-
 nebatur, colle obiecta. Post quatuordecim autem gradus, spacium erat
 usq; ad murum CCC. cubitis planum. Hinc rursus alii quinque gradus,
 & ita ad portas ducebant: à septentrione quidein ac meridie octo, qua-
 ternarum utrinque; videlicet, duae uerò ex oriente. Necessario namq; proprius
 locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera
 quoq; porta opus esse videbatur. Contra primam uero, fecunda erat ex a-
 liis regionibus. una porta meridiana, & una septentrionalis, quibus ad mu-
 lieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed ne-
 suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille
 20 pariter indigenis & hospitibus foeminis, religionis causa uenientibus, oc-
 cidua uero pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat ex-
 structus, inter portas autem porticus, à muro intro propè thesaurum ad
 uersa, magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur, erant autem sim-
 plices, ac praeter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Porta-
 rum autem aliae quidem auro & argento uadique testae erant, itemq; pos-
 tes ac frontes: una uero extra templum in Corinthio, quae multum ar-
 gento inclusas & inauratas honore superabat. Et binae fores quidem in
 singulis ianuis erant tricenae cubitis altae, quinquidenae etiam latae. Post in-
 troitum uero, ubi latiores fiebant, tricenae utrinque; cubitis exedras habebant:
 30 exemplo quidem turrium longas & latas, supra uero quam viginti
 cubitis cellas, singulas autem binae columnarum duodenarium cubitorum crassi-
 tudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit,
 quae uero super Corinthiam posita, quod mulieres conueniebant, ab ori-
 ente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quinquaginta enim
 cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatum-
 que magnificentiore: quoniam crassiori argento atque auro uestieba-
 tur: quod quidem nonem portis infuderat Tyberii pater, Alexander.
 Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem
 portam ducebant, namque illis qui ad alias portas iter dirigerent, quin-
 40 que gradibus erant breuiores. Ipsum uero templum in medio positum,
 hoc est, sanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à
 fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: po-
 ste autem quadraginta cubitis angustius erat, aditus enim, veluti qui-
 busdam humeris, utrinque vicinarum cubitorum producebantur. Prima
 uero eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti quinque lata, ne-
 que fores habebat: colum enim uadique conspicuum, lateque patens si-
 gnificabat. Erant totae frontes inauratae, ac prima aedes omnis perluce-
 bat extrinsecus, auroque circum interiorem fani partem splendida, cuncta
 cernentibus occurrebant. Cum autem interior eius pars contigna-
 50 tione intersepta esset, adiacens ei prima aedes patebat in altitudinem
 perpetuam: perque nonaginta cubitos tollebat, cum longa quadragin-
 ta cubitos esset, ac viginti transversa. Interior uero porta tota inaurata
 erat, ut dixi, & circum eam auratus paries, desuper autem habebat aureos
 pampinos, unde racemi statura hominis dependebant, & quia contigna-

An. mun.
 4034. à m.
 Christ. 72.
 Porticus de
 singulis sa-
 xu marmo-
 re candido
 columna su-
 stinent.

Locus pro-
 prius religio-
 ni causa
 mulieribus
 destinatus.

Portarum
 aliae auro &
 argento, una
 uero extra
 Corinthio
 testae.

Sanum sa-
 cro sanctum.

An. mun.

4034 à na.

Christ. 72.

Auleum

sive velum

Babyloniū

colorum mi

xione mira

bili opere

factum.

Aulei sive

veli signifi

catio.

Tria mira

bilia opera,

Candelabrū

mensa &

thuribulū.

Exterior iē

pti facies

crustis au

reū grauiſi

mu undiq;

tectis.

Ara sine

ferro con

structa.

Lorica popu

lum à sacer

dotibus ſe

gregat.

Sacerdotes

in veteri te

ſtamento

mero abſti

nentes, ac

sobrii religio

ni metu.

tio iam intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores
 habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim verò
 latus. Ad hæc auleum lōgitudine par: hoc est, velum Babylonium, hya
 cintho & byſſo, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum,
 neque contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium
 rerum imaginem præferens. Cocco enim videbatur ignem imitari, &
 byſſo terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura: partim quidem colo
 ribus, byſſo autem ac purpura origine: quoniam byſſum quidem terra,
 mare autem purpuram gignit: eratque in eo perſcripta omnis cœli ratio,
 præter ſigna. Introgreſſus autem inferior pars excipiebat. cuius alti
 tudo quidem habebat ſexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitu
 do viginti. Rurſus autem quadraginta cubiti diuiſi erant. Et prima
 quidem pars, ad quadraginta cubitos auulſa, hæc tria mirabilia & præ
 dicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabium, & menſam,
 & thuribulum. Septem verò luceræ, ſtellas errantes ſignificabant: tot
 enim ab ipſo candelabro oriebantur. Duodecim verò panes in menſa
 poſiti, ſignorum circulum atque annum. Thuribulum autem per tre
 decim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili,
 designabat omnia DEI eſſe, DEOQUE ſeruire. Intima verò templi
 pars, viginti cubitorum erat. Diſceræbatur autem ſimiliter velo ab ex
 teriore, nihilque priuſus in ea erat poſitum: inaccessa verò, & inui
 lata, & inuiſibilis omnibus habebatur, ſanctique ſanctum vocabatur.
 Citea latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, tripli
 ci teſto ſuſpenſa: & ad vtrunque latus, ad ea introitus à porta patebat.
 Superior autem pars eadem membra non habebat, quò minus erat an
 guſtior, cellior autem XL cubitis, necita vt inferior ambitioſa. Colli
 gitur enim centum cubitorum celſitudo vniuerſa, cum in ſolo LX cubi
 tos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus aut oculi mira
 rentur, non habebat. Cruiſtis enim aureis grauiſſimis vndique teſta, vt
 tra primos ortus igneo ſplendore lucebat: vt cum intuerentur contem
 dentium oculi, quaſi ſolis radiis auerterentur. Hoſpitibus quidem ade
 untibus, procul in monti niueo ſimilis videbatur. Nam vbi deauratum nō
 erat templum, candidiſſimum erat. In ſummo autem aureis verubus hor
 rebat acutiſſimis, ne ab inſidientibus auiibus pollueretur. Nonnullorum
 autem ſaxorum eius longitudo XLV cubitorum erat, altitudo quinque,
 & latitudo ſex. Ara verò pro templo, quiddecim cubitis alta, lata verò &
 longa cubitis quadragenis, quadrataque ſtans, veluti cornutis angulis e
 unitæbat, & à meridie aſcenſus in eam clementer arduus reſupinabatur.
 Sine ferro autem conſtructa erat, nec vquam eam ferrum tetigerat. Tē
 plum autem aramque cingebat ex pulcherrimo ſaxo lorica gratiſſima, vſ
 que ad cubitum ſurgens, quæ populū à ſacerdotibus ſegregabat. Go
 norrhæos, hoc eſt, ſemine fluentes, itemque leproſos tota ciuitas arce
 bat, & ſœminis menſtrua ſoluentibus clauſa erat. Prædictum autem li
 mitem, ne pluriſ quidem mulieribus tranſgredi permittebatur. Viri au
 tem, qui non per omnia caſti fuiſſent, ab interiori aula, & qui puri eſ
 ſent, à ſacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine ſacerdotum ge
 nus ducentes, cœritatis cauſa munere nō ſungebantur, cum incolumibus
 intra limitem adierant, partesque generis conſequebantur: veſtibus tantū
 utebantur plebeiis: quoniam ſacerdotali ſolus qui ſacra celebrabat, am
 ciebatur. Ad altare verò templumque accedebant carentes omni vitio
 Sacerdotes, veſte quidem amiſti byſſina: maxime verò mero abſtinen
 tes, ac ſobrii religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent.
 Pontifex autem cum ipſis non tamen ſemper aſcendebat, ſed diebus qui
 buſque ſeptimis, & per ſingulos meſes Calendis: vel ſi quando patria

feſtiui-

festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabar velamine præcinctus, coque testus femora vsque ad genitalia: linteum vero habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendeabant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaq; granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis vero fulgura designantibus. Pectoris autem vestimentum vitæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta. iisdem autem habebat etiam epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: 10 duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi maximique sardonyches, scripta tribuum gentis iudeæ nomina præferentes. ex altera vero parte duodecim pendeabant alii lapides, in quatuor partes terni diuisi, hoc est, sardius, topazius, smaragdus, carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onyx, beryllus, chrysolithus. quorû singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara regebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, 20 sed alia ambitiosa utebatur, illa vero si quando adyta introibat. solus autem atque semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentius referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterum Antonia in angulo quidem duarum porticum sita erat prioris templi, quæ ad occidentem septentrionemque spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique prærupto: quod opus Herodis Regis fuit, vt maxime ingenii sui magnificentiam demonstrauit. Primum enim à radicibus saxum ipsum leuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui vel ascendere vel 30 descendere tentauissent. deinde ante turtis ædificium murus erat cubitorum trium. Intra hunc omne spacium Antonia in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regis latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia vero palatium. instar vero turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ: quæ vero ad meridianum orientalemque angulum sita erant, septuaginta cubitis eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quæ vero porticibus iungebatur, 40 vtrunque descendus habebat, vnde custodes commeabant. semper namque in ea Romani milites residebant: & cum armis appositæ custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret, obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo vero Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, ita vt dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniungebatur, temploque septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens, in præfatione satis dixi.

An, mē-
di 4034.
à Christ.
na. 72.

Pontifici
vestimen-
ta.

Gemma
in Ponci-
fici orn-
tu precio-
sissima.

Antonia
descriptio.

Antonia
ciuitati
non ab-
sistit.

CAP. VII.

Deditionem Iudæi recusant, & Rom. adoriuntur.

An. mfi-
di 4034.
à Christ.
na. 72.
*Multitu-
do circa Si-
monem 15
millia. o*

*Simonis co-
tra Ioan-
nem ca-
stra.*

*Seditio ci-
uitatem,
Romani
vero sediti-
onem co-
pere.
Titus for-
tis circui-
ens qua
muros ag-
graderetur
explorat.*

*Nicanor
ad hume-
rum laui-
sagitta
per-ussus
tur.*

Pugnacissima autem maximeque dissentiens, multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta vero decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cum essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Sossus Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accerserant etiam Zelotarum, depositis discordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio utebantur ducibus. His autem (ut diximus) bellum inter se gerentibus: populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab utrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidæ superiorem ciuitatem, murumque maiorem usque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa ædificatur ad orientem, & usque ad Monobazi aulam descendit. Is Rex erat Adiabenz gentis, ultra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, usque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem templum & circum templum aliquatenus, itemque Ophlæm, & vallem quæ Cedron appellatur. & aliis quæ interiacebant incensis, mediū bello quod inter se gerebant spacium aperuere. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediere. Rursusque discreti, pro sua quisque parte pugnabant: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quam ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiore prius casus pertulit, antequam subuerteretur. qui vero eam debellarunt, maius aliquid perfecerunt. Dico enim, quod seditio ciuitatem, Romani vero seditionem cepere, quæ multo erat moribus tutior. & res quidem aduersas suis, iusticiam vero recte quis Romanis ascriberet. intelligit autem quod dies cuique suggererit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circuiens, qua muros aggrederetur explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus, qua valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumētum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem superiorem ciuitatem, & per Antoniam templum capi posse cogitabat. Hæc eo collustrante, quidam ex eius amicis, Nicanor nomine, ad humerum leuatum sagitta percurritur: cum propius una cum Iosepho accessisset: pacemque in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) luadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo quod nec ad salutem se hortantibus abstinere, exciratur in obsidionem: simulque suburbana militibus vastare permittit, collectaque omni materia, iubet aggerem constitui. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliasque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, monumento suburbana nudata sunt: collectis autem lignis in aggeres, cum tutos operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum

qui-

quidem in rapinis ac cædibus constiturum fiducia tunc habebat, quod respiraturus esset: illis aduersus hostes distracta, existimantem pœnas se ab hostibus repetiturum, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socii sui irrumperere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verum Simon non quiescebat, proximus enim erat obfidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant. Sed horum possessio, propter imperitiam plerisque non erat utilis, pauci autem à transfugis docti, male utebantur instrumentis. Sed cum lapidibus & sagittis aggerem iacientibus milicibus imminabant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conferebant. Operantes autem crates supervallum oppositæ protegabant, omnibusque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles, præcipue vero decimæ legionis ballistæ vehementiores, & tormenta saxorum, quibus non solum irruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & ultra stadii modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendisset, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sane cauebant à lapidibus, quod erant candidi: nec tantum sono ac fremitu noscebantur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxumque ferretur. patria lingua clamantes, filius venit. itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabant: & hic eueniebat, ut illis declinantibus, lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides, tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multosque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne male quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni vero eos molitione atque audacia, die noctuque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & ligno ab aggeribus iscto, fabri quod erat ad murum spatium metiuntur: nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cumque pares intervallo arietes inuermisset, eos applicant: propiusque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circumstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, iremque seditiosos pavor inuasit. Et quia periculum commune utrisque videbatur, communiter iam repugnare cogitabant, vociferantibus inter se discordibus, quia omnia pro commoditate hostium facerent: cum si non perpetuam concordiam sibi Deus præbeat, saltem in præsentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon autem præcone misso, volentibus extemplo ad murum egrediendi copiam dedit: idemque & Ioannes, licet minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorum, ac discordiarum suarum, in vnum corpus coeunt: murumque amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant, contra machinas Romanorum, contraque impulsores arietum, eosque sine intermissione telis petebant. audacissimi vero cateruatim profluentes, machinarum tegmina dissipabant: hisque appositis irruentes, peritia quidem pauca, plura vero audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipse Titus: & iuxta utraque machinas equitibus ac sagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes vero à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quod quintæ legionis aries commouit angulum turris: murus autem stabat incolumis. nec enim statim cum turri periculum sensit, quæ multo altius eminebat, nullamque partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cum autem ab excursibus paululum quieuissent, obseruato Romanos per opera & castra esse

An. mū.
di 4034.
à Christ.
nat. 72.
*Missilibus
possessio
Iudæis pro
pter impe
ritiam in
utilis.*

*Titus ex
tribus par
tibus mu
rum pul
sari iubet.*

*Seditiosi
odiorum
ac discor
diarum obli
ti, in vnu
corpus co
eunt.*

*Aries an
gulum tur
ris com
mouit.*

An. mū-
di 4034.
à Christ.
na. 72.

*Titus Iu-
deos in fu-
gam ver-
tis, omnes-
que in ci-
uitatem
compellit.
Ioannes
Idumaeo-
rum dux,
pectus sa-
gitta per-
cussus,
perit.*

dispersos, quia labore & formidine Iudeos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes qua turris erat Hippicus, porta latenter: ignemque operibus iniiciunt. Usque ad castrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo mature, & qui erant propius excitati sunt, & qui procul aberant conuenere. Romanorum autem disciplina vinebat audaciam Iudeorum: & quos prius offende-
rant in fugam versis, aliis qui colligerentur instabant. Grauis autem circum machinas pugna commissa est, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertusque clamor utrinque tollebatur, & mul-
ti qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignisque opera terigerat, incensaque omnia cum instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria resisterent plerique, præter opinionem sui viriliter dimicantes. nam gloriosissimis in hoc bello prelati sunt, donec imperator equitum valentissimis comitatus, in hostes ir-
ruit: & ipse quidem duodecim tepugnatores peremit: metu autem cla-
dis eorum cætera multitudine in fugam versa, omnes compulsi in ciui-
tatem, eoque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna
vnum ex Iudæis viuum capi contigit, eumque Titus crucifigi pro muro iussit, si forte reliqui vel hoc spectaculo territi concederent. Post eius
vero discessum etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum
noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, conti-
nuo perit: magnumque & Iudæis luctum, & seditionis motorem reli-
quit. nam & manu promptus erat, & sapientia nobilis.

C A P. VIII.

De casu turris & duorum murrarum obtentu.

NOste vero quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incitit. Nam cum tres turres Imperator Titus quinquagenum cubitorum
construi præcepisset, ut his per aggeres singulos positis, hinc hostes in
muro stantes facilius in fugam verteret, vna earum sponte sua nocte in-
tempesta lapsa est. ingenti vero sonitu facta, metus occupauit exerci-
tum. Conari autem aliquid Iudeos suspicari, ad arma curtebant, eaque
re turba in legionibus ac tumultus erat. cumque nemo quid accidisset
referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullisque interue-
nientibus hostibus semetipsos timebant: signumque diligenter singuli
à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam castra possiderent: Panico-
que terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, ve-
rum cunctis indicari iussit: tandemque tumultus eo nuncio conquie-
uit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, male turribus affecti sunt.
machinis enim lenioribus, & iaculatoribus, ac sagittariis, saxorumque
tormentis inde feriebantur. Sed neque harum æquate ipsi poterant cel-
itudinem, & turres excidendi spes non erat. cumque neque eueri pro-
pter grauitatem, neque incendi propterea quod ferro tegebantur, facili-
possent, ultra iactum teli fugientes, arietum impetus non verabant:
qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaque
muro iam cedente magno arietem Romanorum, quem Iudæi Nicoma vo-
cabant, quod omnia vinceret, quamuis & antea desessi erant pugna &
vigillis, cum longe ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia,
vel quod male consulerent, murum sibi supernacum esse credentes,
quibus alia duo munimenta superessent, lassatio plurimi recessere. cum
autem Romani qua primum murum Nicom pertruperat, ascendissent,
ad secundum omnes Iudæi relictis custodiis refugerunt portis aut Ro-
mani qui transierunt patefactis, exercitum recepere. Et hi quidem

*Nicom, id
est, victor
magnus
aries Ro-
manorum.*

hac modo potiri muro, quinto nonas Maii, & partem eius maximam diruunt, & septentrionalem ciuitatis regionem, quam ante Cestius vastauerat. Titus autem notato qua Assyriorum castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & ultra sagittarum iactum à secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter resistunt. Et Ioannes quidem, eiusque socii ex Antonia & septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis editum clauserat, usque ad portam qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sepe autem proficientes è portis, cominus dimicabant: compulsi que intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudeos vero audacia, quam timor aleret, sustentabat: quod natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis suberat spes salutis, & Romanis citra victoriz. neutros autem lassitudo fatigabat, sed aggressiones, murorumque oppugnationes, & excursus crebri per cuneos, diebus totis agebantur: nulla que præliorum species aberat, cum à prima luce incipientia vtriusque in somniis & die grauior nox dirimeret: his quidem occupatum iri murum continuo metuentibus, illis vero, ne Iudæi castra peruaderent. itaque in armis pernoctantes, prima luce vtriusque pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant: quis esset promptior ad periculum, eoque modo gratia emineret apud duces suos. maxime vero Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eoque modo illum singuli subiectorum colebant, ut ad semet quoque interficiendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad virtutem hortabatur consuetudo vincendi, & qui vinci non assueverant, crebreque militiæ, exercitationesque perpetuæ. & imperii magnitudo: ante omnia vero Titus semper ubique præfens. nam & inertia, spectante atque opitulante Cæsare, grauissimum facinus videbatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognoscere solum principum virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonstrata est. Denique istis ipsis diebus, validissima Iudeorum acie instructa pro moenibus, relique vtriusque missis, quidam Longinus de numero equitum ex acie Rom. progressus, in mediam aciem Iudeorum irruit: hisque discit, hoc impetu duos fortissimos perimit, vnus obuiam tendentis ore percussio, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter efficerent considerabant: morsque his leuissima ducebatur, si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem non minus salutis militis, quam victoriz consulebat: & temerarios imperus desperationem dicens, solam vero esse virtutem, si quis prudenter & caute sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potius, quæ periculum non haberet, viros esse præcipiebat.

CAP. IX.

De Cæsare Iudæos Romanis illudente.

Itaque septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam versutus ac subdolos, Castor nomine, cum decem aliis militibus suis deliquerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cum pauidi sub lorice aliquandiu quieuisent, concussa turri surgunt: exten-

An. mē-
di 4094.
à Christ.
nat. 72.
*Romani
primo mu-
ro potuntur.*

*Iudæi cum Ro-
manis co-
fistunt.
Iudæos au-
dacia sus-
tentat.*

*Romano-
rum vin-
cendi co-
suetudo.*

*Longinus
in mediā
Iudæorū
aciem ir-
ruit & di-
scubat.*

*Castor Iu-
dæus ver-
sus ac
subdolos*

An. mū-
di 4034.
à Christ.
na. 72.

tisque manibus, Castor veluti supplex Cæsarem implorabat: & voce miserabili, ut sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iamque Iudeos existimans belli pernitere, arietes quidē impulsionē cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet, Castori autem quid veller eloqui permittit. cumque ille respondisset, ad fœdus velle descendere: Titus gratulatum se ait, si omnes eadem sentire voluissent: paratoque animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cum ex illis decem Castoris sociis quinque itidem supplices esse simularent, ceteri nunquam se Romanis seruituros clamant, dum mori liberis liceat. Denique illis super hoc ambigentibus, cessabat expugnatione. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, ut dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere Imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. illi autem velut agre ferentes, in thoracas nudos fixere gladios: hisque percussis velut interfecti ceciderunt. Titus vero eiusque socii obstupere tanta eorum pertinacia, cum ex inferiori loco quod factum erat, vere videre non potuissent: mirabanturque simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad natem quidam sagitta percutit. tumque ille telum extractum imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus inculato qui hoc emiserat, adantem Iosephum mittit, ut Castori dexteram porrigeret. verum is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare, respondit: & amicos qui voluere ire prohibuit. Cum vero quidam ex perfugis Aneas, iturum sese dixisset ad eum, inuitante Castore, ut etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hęc ille studiose aperto sinu accurrit: alter vero super cum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam precauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar vero fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere, minusque decipi calliditate scruitiam: arietisque impulsionibus, iracundia fraudis, vehementius utebatur. Castor autem eiusque socii surrimis iam cedentem incendunt: perque flammam in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatisque inde Iudeis, intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat, armatis: vbi noua ciuitas & lanæ venditores erant, fabrique ærarii, vestiumque mercatus, & ad murum angustæ viæ transversæ tendebant. Enimvero si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullū credo damnum victoriæ fuisse admixtum. nunc autem Iudeos exoratum iri sperans, cum liceret capere facilem discessionem aditum non dilatauit, nec anim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

CAP. V

De secundo muro bis obtento a Romanis.

Denique postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditionis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quam ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namque perebant sibi ciuitatem seruari, templum vero ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosū autem pro inertia ducebant humanitatem: Titumque imbelli animo, quod ceteram ciuitatem tenere non posset, has proponere con-

Bellicosū
Titi humanitatem
pro inertia ducit.

ditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & si verbum
 quisquam de traditione fecisset, pacemve nominasset, mox interficien-
 dum eum esse minitantes, Romanis qui introire, alii per viarum angus-
 tias obstabant, alii ex arboribus: alii murum per superiores portas egressi,
 pugnare coeperunt, quibus rebus perturbati custodes, de muro se se-
 demiserunt, reliquisque turribus in castra recesserunt. clamor autem au-
 diebatur militum intra ciuitatem, quod ab hostibus cingerentur: foris
 autem degentium clausis contubernalibus metuentium, crescente au-
 tem numero Iudaeorum, & propter locorum petitiā viarumque stenti-
 am praeualente, multi Romanorum trucidabantur, & ab succumbenti-
 bus pellebantur, cum magis necessitate resisterent. nec enim multis si-
 mul fugiendi copia per angustias muri patebat: omnesque pene qui tran-
 sierant, perempti fuissent, nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim
 per summa viarum sagittariis, & ubi plus erat multitudinis astans, mis-
 silibus hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam
 in illo praelio comprobatus: durauitque tam diu, sagittis eos prohibens
 irruere, donec omnes milites recessere. Romani quidem ita secundo
 muro potiti, ad extremum pulsi sunt. Oppidanis vero qui pugnaces
 erant, spiritus creuit: & secundis rebus amentes erant, neque Roma-
 nos ausuros esse ad ciuitatem accedere suspicantes, neque vinci se pos-
 se, si ad praelium processissent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum
 sententia Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quae
 pulsa fuerat, superesse cernebant: neque famem, iamiamque serpente.
 adhuc enim malis publicis alebantur, & sanguinem ciuitatis bibebant.
 boni autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi
 defecerant, populi tamen interitum seditiosi pro leuamine sui duce-
 bant: & solos eos qui pacem non probarent, saluos esse cupiebant, qui-
 que viuere contra Romanos optarent. contrariam velo multitudinem,
 velut onus quoddam, consumi gratulabantur. & ira quidem circa suos
 affecti erant. Romanos autem, qui ciuitatem iterum ingredi consaban-
 tur, armati prohibuerunt, disiecti muri partibus obiecta corporum
 praemunis: ac per triduum sustinere fortiter dimicantes. Quarto au-
 tem die, Titum vehementius aggressum nequaquam ferre potuerunt:
 sed vi coacti, rursus quo antea refugerunt. ille autem interum muro
 potitus, totam eius septentrionalem partem statim deposuit: in meri-
 diana vero per turres praedia collocavit.

CAP. XI.

*De aggreſſibus in tertium murum, & oratione prolina Iosephi pro dadiſione
 faciendā, & fame obſeſſorum.*

Amque tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem
 breuissimi temporis eius obſidio: spatiumque consilii seditiosis esse
 dandum, si quid disturbance secundi muri aut famis metu remitte-
 rent. nec enim diutius eis praedas posse sufficere: & ipse otio commode
 utebatur. Nam cum dies aduenisset, quo militibus oportebat alimenta
 distribui, in conspicuo hostibus loco ductis, iussit duces ordinato exer-
 citu pesuniam singulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolu-
 cris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducibus: locaque sub-
 urbana per multum spacium auro argentoque lucebant. Illo autem spe-
 ctaculo nihil aut incundius suis, aut horribilius hostibus videbatur. Spe-
 ctantibus enim & vetera plena erant moenia, & septentrionalis regio.
 quin & domos refertas intuentibus cerneret, nullamque ciuitatis par-
 tem quam non infusa multitudo tegebat. metus autem quamuis auda-

An. mē-
 di 4034.
 à Christ.
 na. 72.

Romani
 ab Iudeis
 ubi opellā
 tur.

Iudei spi-
 ritus cro-
 ſcunt.
 Populus
 inopia la-
 borat, &
 penuria
 victus mul-
 ti deficio
 unt.

Titus ſe-
 cundo mu-
 ro iterum
 patitur.

Titus ex-
 pugnatio-
 ne omiſſa,
 pecuniam
 ſingulis
 numerare
 iubet.

An. mñ-
di 4034.
à Chrif.
na. 72.

Fatu inno-
centes cũ
nocentib.
& ciuita-
tem cum
feditiofis
perire de-
creuerat.

Romani
operantes
à Iudais
prohiben-
tur.

Titus ergo
Iudais be-
nignitas.
Iosephi
ad Iudaeos
oratio.

Fortuna
& Deus
cum Ro-
manis.

Fames ci-
uitatem
comet.

ciffimos ceperat, omnem simul exercitum armorumq; pulchritudinem
confpicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem
feditiofi animos mutauiffent, nisi malorum immanitate, quæ in popu-
lum commiferant, dandam fibi veniam à Romanis desperaffent: im-
minente autem, fi defiffent, morte supplicii, bello mori præftabilius
effe ducebant. præualebat etiam fatum, quod innocentes cum nocen-
tibus, & ciuitatem cum feditiofis perire decreuerat. Quatriduo per fin-
gulas legiones alimenta confecuti funt. Quinto autem die cum omnia
faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare fenfiffet, bifariam diuifo
exercitu, Antoniam versus ad Ioannis monumentum aggeres inchoa-
uit: ifta parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Anto-
niam templum. nanque hoc nifi cepiffet, ne oppidum quidem tutum
erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à fin-
gulis legionibus finguli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à
Iudæis & Simonis locis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam
vero ab Ioannis locis cum multitudine Zelotarum, non folum quia
de superiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didi-
cerant. paulatim enim vñs quotidianus aluit peritiam. Habebant au-
tem baliftas trecentas, & quadraginta tormenta faxorum, quibus diffi-
ciliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem fi-
bi faluam fore fortunam feiens, & perituram effe ciuitatem, vna & ob-
fidioni vehementer infabat: nec pernitundinem Iudæis fuadere cessa-
bat: confiliumque factis admiscens, & orationem fæpe armis efficacia-
rem cognofcens, tam ipfos vt faluari vellent rogabat, tradita fibi ciui-
tate, quæ iam capta videretur, quam & Iosephum allegabat, patria lin-
gua verba facturum, fperans eos hominis gentilis monitu aliquid re-
miffuros. Itaque Iosephus murum circumiens, fimulque extra re-
liatum ftans, vnde exaudiri facilius poffet, multis orabat, vt fibi ac
populo parcerent, templo ac patriæ, neve contra hæc fierent alienige-
nis duriore. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla fibi
societas effet, manusque fuas ad hoc vfque cohibere. ipfos vero in his
edoctos, cum feruare poffent, fpon-te ad eorum interitum ruere. quin
potius viderent muros concidiffe firmiores, excifis vero infirmiores fu-
pereffe? Romanorumque vires cognofcerent fufstinere non poffe hisq;
feruire non effe nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licet pul-
chrum fit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. fe-
mel autem fubditum, qui multo tempore paruiffet imperio, iugum,
excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri.
Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorum in pote-
ftate funt omnia. Nam quid Romanos effugiffe, nifi quod propter æ-
ftus aut frigora effet inutile? imo vero tranfiffe ad eos vndique fortu-
nam, Deumque per fingulas nationes ducentem imperium, nunc effe
in Italia. Hanc autem validiffimam legem, tam feris beftiis quam ho-
minibus effe præfinitam, potentioribus cedere: apud eosque effe victo-
riam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam maiores eorum,
quanquam multum & animis & corporibus & aliis fubfidis meliores,
ceffiffe Romanis: quos nifi Deum fciffent illis fauere, nunquam perpel-
fi fuiffent. ipfos verb quæ tunc fretos refiftere, cum ex magna parte ca-
pta fit ciuitas: ciues autem etiam fi muros integros haberent, excidio
pariter affecti funt. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciui-
tatem: & modo quidem confumi populum, continuo vero etiam bella-
tores interituros: nam etfi Romani defierint, & ab obfifione cessaue-
rint, neque ciuitatem ftrictis gladiis irruerint, Iudæis tamen in expu-
gnabile bellum intus affidere, quod horis fingulis aleretur: nifi forte

contra famem quoque arma caperent ac dimicaret, solique possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dumqueliceret, salutares consilium sequi. Nec enim antea gestorū causa succensere Romanos, nisi ad finem viq; insolentes essent, natura eos esse in imperio mansuetos, atque iracundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque civitatem vacuum viris, neque desertam habere provinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi cepit civitatem, præsertim qui nec in extremis ei claudibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt fidem facere. & quamvis perrumpi tutamina non possint famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes vituperabant, multi vero conuiciis, nonnulli etiam iaculis apprebant. Ille autem cum manifestis eos calamitatibus minime flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorumque auxiliorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem, non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non respiciet? Vnde progressi pugnatis, quantumque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognoscatis non solum vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias qui tunc Rexerat Ægyptiorum, idemque Pharaon vocabatur, cum infinita manu descendit, Reginamque Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proavus noster? Armis credo vitus est iniuriarum? Atqui is. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inquitum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nonne secunda vespera incorrumpta Regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum, ac tremens nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auroque & argento amantissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cum annos quadringentos tyrannis an Regibus alienigenis subiacerent, armis ac mœnibus vicisci possent, semetipfos Deo potius permiscere. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omnique morbo corruptam? Quis terram instructuolam? quis Nili defectiorem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam Arcam, Palestina & Dagon simulacrum genuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis vero occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ab tympanorum sono manibus noxiis reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat. propterea quod omissis armis ac manibus eius se iudicio permiscere. Rex Assyriorum Senacherib, cum totam ducens Asiam ad hanc urbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nonne ab armis quiescentes in votis erant, & Angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteroque die excitatus Assyrius 187. millia reperit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitium, vbi per annos 70. populus exulans. non ante libertatem recepit, quam eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est persecutus, iterumque auxiliatori suo sacerdotum

An. mē-
di 404.
à Christ.
nat. 72.

Impera-
toris Iu-
dæis den-
torū im-
pero cu-
pit.
Iosephus
ad genti-
les histo-
rias tran-
sit.
Nechias
sive Rex
Ægyptio-
rum.

Iudæi an-
nos 400.
tyrānis in
Ægypto
subiacēt.
Arca san-
ctæ ab As-
syriis rap-
ta, & Iu-
dæis resti-
tuta.
Senache-
rib Rex
Assyrio-
rum.
Babylō-
nica capti-
uitas.

An. mū.
4034.
Christ.
12. 72.

*Hierosoly
ma a Ba
byloniorū
Rege de
uastatio.
Iosephus in
Iudaos a
rū oratio*

*Iudai a
seuisione
maiorum
seruire co
perunt.*

*Iudaeorū
in legem
Dei pec
cata.*

*Assyriū
Romani
similia
committ
unt.*

more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est opere precium quod armis
parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate im
petrauerint. Domi autem manentes, ut placebat iudici superantes. Pu
gnantes vero, semper de spe deciderunt. Nam ubi Rege Babyloniorum
urbem obsidente, contra Hieremiam prædicationem Sedechias Rex no
ster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quam cum templo ciui
tatem vidit excindi. Atqui videre, quanto ille Rex vestris ducibus, ciui
que populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferan
tem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, cap
tum iri autem nisi traderent ciuitatem, neque Rex neque populus in
tertecit. Sed vos (ut iatus gesta prætermittam, neque digne possum
iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem luadeam, querimini,
telisque appetitis irati, quod vos vestrorum commonescio peccato
rum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem
tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes, obsidente ciuita
tem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis pro
gressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt, oppidum vero ab hostibus
direptum est: sanctumque per triennium sexque menses penitus deso
latum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra
Iudæorum gentes ad militiam prouocauit? nonne indigenarum im
pietas? Unde seruire cœpimus? Nonne a seditione maiorum, quan
do Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium in
tulit ciuitati, & Romanis Deos indignos libertate subiecit? Denique
tres menses obsessi, quanquam nihil quale vos in sanctam legemque
deliquerant, & maioribus ad bellum subsidii utebantur, sese tradide
runt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum
obtinente, Deus iterum captiuitate persequabatur populum delin
quentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanum
adduxit exercitum. circumdati vero per sex menses obsidebantur, do
nec capti peccatorum suorum supplicia pependerunt: direptaque est
ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnatio
ni vero sine dubio cohæret excidium. Oporet ergo, ut opinor, sacri lo
ci possesores iudicium Deo de omnibus permittere: manulque tunc
humanas contemnere, cum a superno ipsi iudice non recedant. Vos
autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egistis? Quid, quod
is execratus est, prætermisistis? Quantum autem illos, qui cito perire
se, impierate superastis? nam occulta designantes peccata, hoc est,
furta, insidiasque atque adulteria, rapinis, caedibus certatis, nouasque
maleficiorum excogitastis vias. Sanctum vero templum, factum est o
mniaum receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus,
quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem no
stram desui moribus derogantes. Deinde post hæc in quem fuistis
impij, hunc auxiliatorem speratis? Valde quidem iusti estis, supplices,
purisque manibus adiutorem vestrum rogatis. Talibus rex noster præ
cibus adue: sum Assyrium supplicauit, cum magnum exercitum Deus
vix nocte prostrauit? Similia vero Assyriis Romani committunt, ut et
iam similem ultionem speretis? Nam ille quidem ab rege nostro acce
pta pecunia, ut vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad in
cendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tribu
tum, quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et hoc si im
petrauerint, neque propitiantur ciuitatem, neque sancta omnino tan
gunt. Concedunt autem vobis familias liberas, & possessiones tenere,
sacrasque leges saluas manere patiuntur. Inanis est profecto, sperare
Dei iustitiam circa iustos fore, qualis iniustus apparuit: præsertim qui

statim vicisci nouerit cum oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admoerant, fregit. Quod si etiam vestram progeniem liberaret, Romanos vero dignos poena iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyriis irasceret, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilaeam Vespasianus excidit, postremo non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Sosius quicquam passi sunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui prius vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam & extra ciuitatem fontes adeo defecisse, ut ad vtrumque aqua mercaretur: nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, ut non modo ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitates, quando supra memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, & qui captam ciuitatem incendit & templum: quamuis ut opinor nihil illi tantum, quantum vos impie nunc, commisissent. Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauimus: hisque nunc adesse, quibus cum bellum geritis? An bonus quidem virdomum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum vero malis vestris inhæreret arbitramini, qui etiam occulta conspiciat, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim vestre volut in promptu neminem latent: inque dies singulos, quis peior sit certamen habetis, atque ita nequitiam, ut virtutem demonstrare contenditis. Veruntamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitus confisus ac poenitentibus solet sese placibilis offerre. Arma proiicite, pudeat vos patriæ tam dirutæ. conuertite oculos, & aspiciate eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quam multarum gentium munera. Quis in hæc flammæ adducit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, saltem familiarum vestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges & parentes, quos paulo post aut bellum aut fames absumperit. Scio quia vna cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia non ignobilis, domusque olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquam hæc suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestre sanguinem meum. Ipse quoque mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosepho vociferante cum lacrymis, seditioni quidem neque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore indicauerunt. Populus vero ad profugium commotus est, & alij possessionibus suis, alij rebus charissimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transiuguebant. quum vero ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria: Tirus enim plerosque peragros, quo vellet quisque pergere, dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quod & interestinis malis carebant, nec Romanis seruiebant. Ioannes autem & Simon cum sociis, ne his magis pateret exitus, quam Romanis adiutus, obstruebant: & qui vel vmbra suspitionis dedisset, continuo necabatur. Ditionibus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat periculi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium, quisque occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditionis, & in dies singulos vtrumque, malum amplius accendebatur. Et palam quidem nulla erant frumenta, irruentes autem scrutabantur domos. Et si quid inuenissent aliquid, eos qui negauerant verberabant: si

An. mû.
di 4034.
à Christi.
nat. 72.
Dum sta-
sti nouis
eum aper-
tat.
Tito fon-
tes qui
prius a-
ruerant, v-
beriores
profluunt

Diuini-
tas confes-
sus ac po-
nitentibus
sese placa-
bilis offer-
re solet.

Amor &
constantia
Iosephi
erga pa-
triam.

Populus
cum poe-
nia pro-
fugit.

Ingens in
vrbe fa-
mes.
Abundã-
tia cibi ar-
gumentum.

An. mū-
di 4034.
a Christ.
nat. 72.
*Miserabi-
liū vīctus,
signumq;
martyriū
spectacu-
lum.*
*Militēs
vīctū iam
centū ann
dentibus,
ex guttu-
re penere-
uocant, i-
psos fau-
cibus strā-
gulantes.*

vero nihil inuenissent, quasi diligentius celauissent, tormentis itidem afficiebant. Habendi autem argumento erant corpora miserorum, cum ea quæ solidis viribus starent, abundare cibo putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere. multi vero clam vniuersa bona sua vno frumenti modio, qui ditiores essent, itemque pauperes hordei permutarunt. Inclusi deinde intimis ædium testis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant. panem alij conficiebant, vt necessitas metusque monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignumque lacrymis spectaculum, cum potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cum fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus charissimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes vero talia non latebant, sed vbique aderant qui ista diriperent. Nam si cubielausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur iudicio: statimque ruptis foribus irruerant, victumque iam coarctum dentibus, ex gutture pene reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occultentes: nullaq; misratio vel cani erat capitis, vel infantis: sed abstractos pueros & ex buccella pēdentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenerisset, quodque fuerant deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transigendo horrendaque etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confessionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem necessuriebant (minus enim crudele videretur, quod necessitas impetraret) exercentes autem dementiam suam, sexque sibi dierum commeatum præparantes, hisque occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarumque gratia colligendarum nocte erepsissent, cum iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multumque supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumque videbatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores a satellitibus patiebantur. Honorati vero ac diuites ad tyrannos perducebantur, quorum alij insidiarum, falso accusati videbantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerumque delator subornatus indicabat quod profugere voluissent. Si vero quem Simon expulisset, cum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expulisset, eum Simon excipiebat: sibi que inuicem propinabant sanguinem popularium, miserorumque cadauera partiebantur. Et dominandi quidem causa erat in utroque dissensio, scelerum vero concordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum vendicans, non dedit, nequissimus videbatur. Et qui non accepisset, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam talia perpessam puto, neque vllam nationem post hominum memoriam malitia ferociorem fuisse. Postremo etiam genti Hebræorum maledicebant, vt minus impij viderentur in alienos. Verumtamen, quod erant, & seruos se, & con-

*Honorati
ac diuites
ad tyrannos
perducuntur.*

*Dominandi
causa
in Ioanne
& Simone
dissensio,
scelerum
vero
concordia.*

uenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsi euertere, & Romanos inuitos hanc tristem admittere victoriam coegere: tardiusque venientem in templum ignem penè traxerè. Denique cum hi ardere superiorem ciuitatè vidissent, neque doluerè, neque illacrymauerè: sed apud Romanos qui hæc paterentur inuenti sunt. Verum hæc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

CAP. XII.

De Iudæi crucifixi & aggeribus combustis.

Tito autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites male afficeretur: parte vero equitatus missa, iussit per valles ad alimèta comportanda excubitus infidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus iam minime præda sufficeret: maior vero pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus, nec clam enim seditiosis fieri posse sperabant, ut cū coniugibus ac libris diffugerent: eosque latronibus relinquere nō patiebantur vice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad excundū famēs, restatque iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi autem necessitate pugnabant, metu supplicij, seroque videbantur supplicare: post pugnā itaque verberati, & ante mortem modis omnibus excruciat, contra murū cruci suffigebantur. Titus quidem miserabilis videbatur ista calamitas, cum Iudæi in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neque captos dimittere tutum erat, tantamque asseruare multitudinem custodum videbat esse custodiam: maxime vero propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tãquam similia passuros, nisi se dedidissent. Milites autem diuersis modis suffigebat. ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quam cepissent, iā spaciū crucibus deerat, & corporibus cruce. Seditiosis vero tantum defuit, ut ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaritatis ad murum traxis, & si qui erant popularium prouiores ad pacē, & quæ paterentur qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: & qui comprehensi tenebantur, eos supplices non captiuos esse dicebat. Ea res multos perfugere capientium, donec verum cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum supplicium properantes. illatam enim ab hostibus mortem, comparatione fatnis requiem esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus etiam manus abscindi præcepit, eosque ad Ioannem & Simonem intromisit, ut propter calamitatem nec viderentur profugij, nec crederentur: saltē hunc desinerent admonens, neue se compellerent ad excidium ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templum, cuius participē non habebant. simul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo post secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant, mortemque se contemere conclamabat, eamque seruituti recte præferre, multa vero mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, ut ipse diceret, perituros: mundumque Deo templum hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit qui incoheret: quem ipsos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illuros, quibus facta non adfore: finem enim Dei esse. Talia conuiciis admiscientes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterua stipa-

An. mū-
di 4034.
à Chriit.
na. 72.
*Iosphi de
populo Iu-
daico in
dicium.*

*Pauperū
ex populo
miseria.*

*Iudæos
permul-
tos Titus
citra mu-
rum cruci
suffiguit.*

*Transfu-
garū fa-
miliarib⁹
ad murū
traxis, se-
ditiosi
qua pater-
entur qui
ad Roma-
nos profu-
gerent, de-
monstrat.*

*Iudæi ipsi
Cæsari &
patri eius
maledi-
cant.*

An. mū-
di 4034.
à Christ.
nat. 72.
*Disique
beatus ---
Ante obi-
tum netuo
suprema-
que fune-
ra dabet.
Antiochi
& militū
insolētia.*

*Romani
per dies
17. agge-
res 4. in-
gentes per-
ficiunt.*

*Tres viri
audaces
inter In-
dæos.*

tus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo mar-
riores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi. va-
de etiam nomen habebant, plerique tamen famam gentis æquare non
poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant, felicissimum
Comagenum fieri contigit, prius quam fortuna mutaretur. Ostendit
autem ille quoque in senectæ ætate, nullum ante mortem beatum dici
oportere. Cæterum filius eius adhuc eo vigente præfens se mirari aie-
bat, quidnam esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bel-
lator ipse naturaq; promptissimus, tantulque viribus, ut multum pecca-
ret audacia. Cum vero Titus ad hoc subitisset, labore inq; communem
esse dixisset, sicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impet-
tum fecit. & ipse quidem pro viribus suis ac peritia cauebat. Iela Iudæo-
rum, sagittis eos appetens: adolescentes autem omnes præter paucos
attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna certauerant, & ad
extremum multi laucij recessere: hoc reputantes, quod etiam viris Ma-
cedonibus vincere cupientibus, fortuna opus sit Alexandri. A Romanis
enim duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigesi-
mo perfecti sunt, cum totos dies septem & decem laborassent. ingentes
enim quatuor iacti sunt. & vnus quidem qui erat ad Antoniam, & à
quinta legione fuerat extractus, contra medium stagnum, quod Stru-
thium vocatur: alter vero à duodecima viginii cubitis distans. Decima
vero legio, quæ supra memoratis præstabat, in septentrionali parte opus
erexerat, vbi stagnum est quod appellatur Amygdalon. Ad hoc autem
quinta decima legio discedentem cubitis aggerem fecit ad Pontificis
monumentum. Iam vero ad moris aggeribus, Ioannes sub fossa intus
terra vique ad aggeres Antoniam versus, dispositis per cuniculum fudi-
bus, opera suspendit: illataque sylua pice ac bitumine illita ignem im-
mittit: succensis autem fulcimentis, fossa repente subsedit, cumq; ma-
gnò sonitu in eam aggeres decidere. ac primo quidem cum pulvere
tumus, ex alto excitatus est, cum ignem in ruina concluderet. peresa vero
materia qua premebatur, flamma iam clarior apparebat. Er Romanos
repentini quidem facti stupor occupat: molitionem vero Iudæorum
ægre ferebant: iamque se vicisse credentium & spes eo occasu refriguit,
& in posterum subuenire aduersus ignem minus vile videbatur, etiam
si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo vero post allos et-
iam aggeres Simon cum lociis aggreditur. Illa enim parte Romani ad-
motis arietibus concutere murum cœperant. Tephæus autem quidam
ex Garis ortus ciuitate Galilææ, & Megassar ex regalibus famulis Ma-
riammes, cumque his Adiabenus quidam, filius Nabathzi. nomen ha-
bent ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in
machinas euolarunt. hisque viris neque audaciores in illo bello extra
ciuitatem apparuerunt, neque magis horrendi. nam velut in amicos, non
in agmen hostium excuierent, nihil cunctati sunt aut subditere: sed
per medios inimicos facto impetu, machinas incendere. acti autem
missilibus, & cladibus detrusi, non prius à periculo demoti sunt, quam
ignis instrumenta corripere. Sublata vero iam flamma, Romani qui-
dem concurrentes è castris, auxilio properabant: Iudæi vero ex muro
eos prohibebant, manusque cum his conserebant, qui flammam extin-
guere conarentur: propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi
quidem arietes igni subtrahere, cum eorum tegmina cremarentur: In-
dæi vero etiam per flammam eos retinere certabant. & quamuis feruens
nacti essent ferrum, tamen arietes non amiserunt. Hinc autem flamma
transiit in aggeres, & auxiliante præueniebat incendium. Itaq; Roma-
ni flamma circumdati, quoniam seruare posse opera desperabant, in

castra discedunt. Iudæi vero magis instabant, cum semper eorum numerus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minusque cautos haberent impetus, freti victoria, progressi autem vsque ad munimenta castrorum prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum, ut quiloquo de qualibet causa cessisset, occideretur. In pernici exitio gloriosa morte prælata, steterunt fortiter, eorumque necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: ballistisque in muro dispositis, ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum providentem. nam quoscunque obuios habuissent, cum his congredebantur Iudæi: & in picula irruentes incaute, ipsi corporibus inimicos feriebant. Sed neque hi actis magis quam fiducia superabant, & Romani plus audaciz quam quod male tractarentur, cedebant. Iam vero Titus aderat ab Antonia, que secesserat, locum aliis aggeribus prospiciens: multumque increpatis militibus, si cum hostium muros obtinerent, in suis periclitarentur, & velut ex carcere contra se dimissis Iudæis, obsecrorum paterentur ipsi fortunam, ipse cum electis militibus hostes à latere circumuenit: illi autem cum in ora ferirentur, contra eum conuerti durabant. mixta vero acie, puluis quidem lumina, clamor vero aures exuperabat: neque aut amicum quisquam internoscere poterat, aut inimicum. Iudæis autem non tam virium fiducia, quantum salutis desperatione, perseverantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ & præsentia periclitantis Caesaris reddidit fortiores. Itaque putauerim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, vel totam multitudinem Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pugnae momento, in ciuitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani more tenebantur, quod tam longum laborem vna hora perdidere, & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabant.

CAP. XIII.

Demare extructo ab exercitu Romano circa Hierosolymam triduo.

Titus autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidem placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicasse, vniuersi vero militis impetum tolerare non posse, verum iagittis esse obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorum tantummodo obseruando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatem fami relinquere, neque cum hoste manu confingere: nec enim expugnari eorum cōsidentiam posse, quibus optatum est ferro procumbere, vel etiam sine hoc interficere, quæ sauior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem proxus tanto cum exercitu, honestum non videbatur: & pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri, impendiorum penuria operosum iudicabat, egressus vero ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circumdari eam propter magnitudinem, locorumque difficultatem, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautum: contra manifestam enim viam obseruatam, oculisq; vias excogitatos Iudæos, tam necessitate quam locorum scientia. Si quid autem clam esset illatum, diutius obsequio trahendami, verendumque ne victoriæ gloriā diminuat temporis longitudo. Hæc enim cuncta quidem effici posse, sed celeritatem ante gloriā duci, debere tamen si celeritate uti velis & cautione, totam

An. mudi 4034.
à Christ.
nat. 72.
Romani
flamma
circudati
opera extructa amittunt.
Sanctio
Romanorum acerbissima
in eos, qui
loco cedunt.

Titus militibus negligentia exprobrat.

Iudæi in ciuitate se se recipiunt.

Titus cum ducibus deliberat.

An. mū-
di 4034.
à Christi.
nat. 72.
Tunc to-
tā muro
cingere ci-
uitatem
cogitat.
Romano-
rum mili-
tum in ex-
truendo
muro la-
bor inde-
fessus.

Murus
vni-
uersus
40. sta-
diorum.
Romano-
rum perca-
stella cu-
stodia col-
locata.

Tota ac-
via mor-
tuis plena

Mortui
insepulti
in ciuita-
te iacent.

Latronū
in morien-
tes erudi-
tū.

muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse præclu-
di: Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatem tradituro-
s, aut fame victos facillime capiendos. aliter se non posse quiescere.
Verum & aggeres turatarum esse, cum infirmiores habeat qui prohi-
beant. Quod si cuiquam magnum opus & inextricabile videatur, cum
considerare debere, quod neque paruum opus Romanos decebat face-
re: & sine labore magnum quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His
dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diul-
lus autem quidam imperus militibus incidit: ambitumque partiti,
non solum rectores inter se, verum ipsi etiam ordines certabant. Et mil-
les quidem decadarchi, decadarchus autem hecatontarcho, isque chili-
archo placere properabat: chiliarchorum vero ostentatio, ad duces vs-
que pertinebat, ducum vero certamina Cæsar ipse diiudicabat. In dies
enim singulos circuiens, opus sæpissime inspiciebat. Cœptum enim à
castris Assyriorum, vbi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolim mu-
rum duxit. Hinc per Cedronem ad Eleon montem reuertens, à meri-
die montem complectitur, vsq; ad saxum quod Peristereonos vocatur,
eique proximum collem, qui super vallē imminet Siloam, ac inde ad oc-
cidentem flexo ædificio, ad vallem fontis descendit. Hinc subiens ad
Anani Pontificis monumentum, circumdato monte, vbi Pompeius ca-
stra posuerat, ad septentrionalem redit regionem. Et cum processisset
ad vicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monu-
mentum ab oriente clauum castris suis coniunxit, vnde coeperat: Mu-
rus quidē vnus minus quadraginta stadiorum erat. Ad hoc autem foris
castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur.
Totum autem opus triduo constructum est, vt id quidem dignum men-
sibus videretur, celeritas vero fide careret. Muro autem circumclusa ci-
uitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam no-
ctis ipse circuiens explorabat: secundam vero Alexandro permiserat:
tertia vero obtigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se
fortiebantur, totaq; nocte per castellorum spacia circuibant.

CAP. XIV.

De fame Hierosolymorum & secundo agger extructo.

Iudæis autem cum excundi facultate, omnis etiam spes salutis adem-
pta est: auctaq; iam fames, totas domos ac familias depascebat. Et
recta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atq; infantibus: via-
rum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes
turgidi, velut vmbra mortuorum, per fora versabantur: & vbi quem
calus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant
præ labore, & eos quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter mul-
titudinem mortuorum, & quod de ipsis erat incertum. Denique super
eos quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulcra, pri-
us quam sati dies veniret, & viui properabant: neq; luctus in illis cala-
mitatibus, neque fletus erat. sed fame superabantur affectus. Sicci au-
tem oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante se
requiescerent, tuebantur. Altum vero silentium ciuitatem, plenaque
mortuis nox comprehendat, & latronis his acerbiores. domos enim,
quæ tum sepulcra erant, & cadauera spoliabant, & velamina corporibus
detrahentes, cum risu egrediebantur. hisq; gladiatorum mucrones pro-
babant: nonnulli q; iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi cau-
sa tentauerant. Si quis autem manum rogasset aut ferrū sibi com-
modari, quo famem euaderet, superbissime negligebatur. Animas vero

efflantium quisq; in morte templum obtutibus intuebatur, cum viues relinqueret seditiosos. Illi autem, primo quidem sumptu publico iubebant mortuos sepeliri, cum fectorem ferre non possent: deinde quod non sufficiebant, in valles eos ex muro præcipitabant. Quas circueiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, altamq; saniem tabefactis corporibus defluentem, ingemit: & extensis manibus Deum testabatur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani vero cum iam nemo seditiosorum auderet excurrere (nam etiã eos morror, famelique tangebatur) dies largos agebant: frumenti, aliarumq; rerum necessariarũ habentes copiam, de Syria proximisque prouinciis. multi autem iuxta murum stantes, magnamque alimentorum abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incēdebant. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod superesset, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas sylvas opera prima consumpserant. à nonagesimo vero stadio milites alias congregabant: & ad Antoniam solam ex quatuor partibus, maiore prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circueiens, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus ostēdebat. Sed illis poenitudo plane perierat: & animis ac corporibus separati, vtrisque velut alienis utebantur. Nec enim vel animas affectio inanieta, vel corpora dolor tangebatur, qui etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebantque languentibus carcerem.

CAP. XV.

De eade Iudaorum intra & extra Hierosolymam.

Denique Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maxime fidelis & charus. Is cum à Zelotis male populus traheretur, quibus iam Ioannes accesserat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo persuasit: nulla cum eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æque atq; alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, veluti hos simplicitate suauisset: productumq; eum & accusatum, quod cum Romanis scntiret, morte damnavit, ne purgationis quidem ei facultate concessa, cum tribus filiis suis. quartus enim ad Titum ante profugerat. Prius autem se occidi, quam filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantem, vt augeter eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæcos in conspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius satellitum crudelissimus, cauillatus si quid eum iuuarent, ad quos exire voluisset. corpora vero sepeliri prohibuit: Post hos Ananias quidam pontifex, filius Masbali, nobilis, & scriba curiz, vir fortis, ex Ammaunte genus ducēs, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Iosephi vero patrem conculum asseruabant: missosq; pracone denunciant, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, prodicionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo defecerant, ante quæstionem perimebant. Ista videns quidam Iudas filius Iudz, vnus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem non nihil etiam misericordia crudeliter percuntium, magis autem sui prouidentie, conuocatis decem fidissimis contubernalium: quousq; tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quamue salutis spem habemus, seruantes

An. mē-
di 4034.
Christi.
nat. 72.
Titus ex-
tentis ma-
nibus fa-
ctū illud
suum non
esse Deū
testatur.
Romani
Iudæis
magnam
alimento-
rū abun-
dantiam
demon-
strant.
Titus po-
puli misē-
rati quod
superesset li-
berare pro-
perat.
Iudaorū
excussio
Simonis
in Ma-
thiā eius-
que filios
crudeli-
ter.

Ananus
Simonis
satellitū
crudelissi-
mus.
Ananias
Pontifex
& scriba
ex populo
clariores
necantur.
Iosephi pa-
ter captus
Iuda eū
contuber-
nalib. de-
liberatio.

An. mñ.
di 4034.
à Chriff.
nat. 72.

*Iudas cū
contuber-
nalibus a
Simone
trucidat-
ur.*

*Iosephus
caput vul-
neratur la-
pide, sta-
tim atton-
itus ca-
dit, & ru-
mor per ci-
uitatem
spargitur.*

*Iosephus
curato
vulnere
resipiscit.*

*Fame,
quam Iu-
dæi domi
relique-
rant, ve-
lociorem
apud Ro-
manos in-
ueniunt ad
exitium
satiatā.*

*Vna nocte
2000. vi-
særa pa-
refacta.
Titus mi-
litaribus ob-
facinorū i-
rasus.*

peſſimo ſidē? Ecce iam fames oppugnat. Romani vero pene intus ſunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis eſt: metulque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa ſorderis dextera. Ergo age, tradito muro & noſmet ſeruemus & ciuitatem. Nihil autē græue Simon patietur, ſi, cum de ſe deſperauerit, pœnas citius pēdet. His vbi decem aſſenſi ſunt, manē cæteros quos ſubiectos habebat, per diuerſum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. ipſe vero de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alijs præ ſuperbia contemnebant, alijs non credebant, alios etiam pigebat, velūt mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea vero, cum Titus ad murum eum armatis ſuccederet, antereſm Simō cognouit, turrimq; velociter occupat: Romanifq; eos inſpectantibus cuſtodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibiq; circuiens Iosephus (nec enim rogare ceſſabat) caput vulneratur lapide, ſtatimq; attonitus cadit. Excursus autem ad eius caſum factus eſt Iudæorum: abreptuſq; eſſet in ciuitatem, niſi Cæſar miſiſſet qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus, Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens, ſeditioſi vero, tanquam interfecto quem maxime cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo reſiduam multitudinem mœror tenuit, vere periſſe credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere mortuum eſſe filiū ſuum, ad cuſtodes quidem, ex lotapatis hoc ait certo ſe credere, nec enim viuo potiri. Secreto autē ſlens, ad ancillas, hunc inquit, forēcunditatis recepiſſe fructum. quod ne ſepelire quidem ſibi filium licuiſſet, à quo ſepeliri ſperaſſet. Verum ne illam quidem mendacium diutius etuciauit, neq; latrones reſecit. Cito enim curato vulnere Iosephus reſipuit: progreſſuſq; clamabat, illos ſibi non multo poſt vulneris pœnas daturos. populum autem ruruſum ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, ſeditioſis vero ſtupor incidit eius aſpectu. Profugorum autem alijs ſtatim de muro neceſſitate proſiliebant: alijs velut ad pugnam cum lapidibus progredi ſimulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem ſæuior ea quam intus pertulerant fortuna conſequēbatur: & fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium ſatietatem. aderant namque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora diſ rumpebantur: niſi qui periti deſideria cohibuiſſent, paulatimq; cibum deſueto corpori obtuliſſent. Verum & eos qui hoc modo ſeruārētur, alia plaga ſuſcepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehēditur, c ſimo ventris aureos colligens. Tranſglutientes autem (vſ ſupra diximus) eos veniebant, quod cunctos ſeditioſi ſcrutabantur: & maxima vis aurifuerat in ciuitate. denique duodecim Articis comparabant, quod antea vngtinquinq; valebat. Verum hac arte per vnum detecta, totis caſtris fama petrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, ſciſſis ventribus ſupplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo ſæuiorem contigſſe Iudæis: vna denique nocte duorum millium patefacta ſunt viſcera. Et hac Titus iniuſtitia cognita pene iuſſiſſet autores circūſuſo equitatu iaculis appeti, niſi magna fuiſſet multitudo noxiorum multoque plures puniendi, quam qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itemque militum Romanorum (nam etiam militū quosdam hæc tangebant inuidia) vtriſq; miratus dicebat: ſi qui militum ſuorum hæc committerent lucri cauſa incerti, nec arma propria quiſquam erubeſceret auro argentoq; facta: Arabes autem & Syri, primo in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis aſ-

scriberent. hac enim quosdam suorum milites infamis participare. & his quidem mortem interminatus est, si quis eadem postea repertus fuisset audacia. ad legiones autem mandata dedit, ut suspectos inuestigarent, atque ad se deferrent. Verum profecto auaritia contemnit omne supplicium, scilicetque hominibus lucrandi amor innatus est, nullaque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imo vero hæc alias, & modum habeant, & metu subiugantur. Deus autem, qui damnaverat populum, omnem viam salutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæsar, occulte in profugos admittebatur. Et si qui transfugisset, circumspectantes ante ne quis Romanorum videret, eos scindebant, & ex visceribus questum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerisque sola spes conlumebat. His quidem casus multos transfugarum reduxit.

CAP. XVI.

*De sacrilegio circa templum & relatu ex urbe adaveritum
& sume.*

Iohannes autem, ubi rapinæ ex populo defuere, ad sacrilegium sese convertit: multaque donaria templi retinens, multaque vasa diviniæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mēsas, ne vrcolis quidem abstinuit, quos Augustus eiusque vxor miserat. Romanorum quidem imperatores honoraverunt semper templum atque ornauerunt: tunc autem iudeus etiam alienigenarum dona distrahebat. ad socios autem dicebat, sine metu divinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipso ali. Proptereaque sacrum vinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificiis reservabant, tutum erat effudisse. namque in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore vnegebantur & portabant. Non equidem recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani contra no-
vios venire tardassent, aut hiatu terræ deuorandam fuisse ciuitatem, aut diluvio perituram, aut fulmina ac Sodomæ incendio passurā, multo enim magis impiam progeniem tulit quam quæ illa pertulerat. denique cum eorum pertinacia desperata, totus populus interiit. Et quid est opus singulatim narrare clades? Mannus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octoginta dixit elata cadauera, ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsque ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. ceteros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido prolicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis ciecta nuanciabant: aliorum vero numerum minime posse comprehendere, cum autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa. & frumenti quidem modium veniisse talento. post autem ubi muro circumdata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, ut cloacas rimarentur, boumque veterem sumum alimentum habere, & cerusque collectum, quod ne visul quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque ad eam progredi. futurum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsas imminebat & ciuitati.

An. mūdi 4034.
à Christ. nar. 72.
*Aueritio
supplicio
omne con-
sumit.*

*Iohann. ap.
sacrilegiū
sese con-
uertit,
multaq;
donaria
templi re-
tinet.*

*Sacer-
ta milia
mortuorum
portis e-
iecta.
Romani
stom-
achum
vol-
lunt. In-
dormi-
entium.*

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IUDÆICO

LIBER VII.

SVMMA CAPITVM LIBRI VII.

De bello Iudaico.

- I. *De suffensione murorum, succensione aggerum, & Sabino oppugnante murum.*
- II. *Romani Antoniam inuadunt, & a Iudæis repelluntur.*
- III. *De Iuliano Romano milita insigni fortitudine.*
- IIII. *Iosephi oratio pro deditiōe Iudæorum, & profugium eorum.*
- V. *De iocata pugna extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.*
- VI. *Romani flammis percuti dolo Iudaico, & de Artorio quodam.*
- VII. *De fame Iudæorum.*
- VIII. *De muliere qua pro fama filium coxerat.*
- IX. *De expugnatione muri & incendio templi.*
- X. *Quemadmodum Templum incensum est inuito Tito.*
- XI. *De sacerdotibus, gazophylaciisque & porticu.*
- XII. *De prodigiis excidium Hierosolyma præcedentibus & præsagii.*
- XIII. *De imperio Titi, & sacerdotum interficiētia.*
- XIV. *De prada seditionum, & succensione interioris ciuitatis.*
- XV. *Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.*
- XVI. *De occupata reliqua parte Ciuitatis.*
- XVII. *De numero captiuorum & peremptorum.*
- XVIII. *Hierosolyma urbi historia breui.*
- XIX. *De premio militum.*
- XX. *De nauigatione Vespasiani, de quo comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito.*
- XXI. *De calamitate Iudæorum apud Antiochenſes.*
- XXII. *Quomodo Vespasianus rediens a Romanis exceptus est.*
- XXIII. *Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.*
- XXIV. *De amne Sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.*
- XXV. *Herodium & Macharus a Basso capta.*
- XXVI. *De Iudæis a Basso interemptis & Iudæa diuendita.*
- XXVII. *De clade Antiochi Regis & eruptione Alanorum in Armeniam.*
- XXVIII. *Excidium Massada castelli munstissimi.*
- XXIX. *Interitus Sycærenum, quos in Alexandriam & Thebas profugerant.*
- XXX. *Onia templum clausum apud Alexandriam.*
- XXXI. *De interficiētia Iudæorum apud Cytanem.*

CAP. I.

De suffocatione mortuorum, succensione aggerum & Sabino opugnante murum.

An. mē-
di 4034.
à Christ.

nat. 72.
Multi-
tudo con-
gessorum in
civitate
cadaverū
horrenda
visa.
Iudai sup-
plicij sui
tarditatē
exprobrās
Deo.

Iudae de-
serta &
desolata.

Romano-
rū & Iu-
daeorū par-
timor.

Romani
Iudaeorū
audaciā
verentur.

Iudai cū
facibus
aggerem
aggrediū-
tur, spe de-
cepti re-
meant.
Audacia
& impe-
tus Iudae-
rum de-
crassit.

LADES quidem Hierosolymorum in peius quo-
tidie procedebant, cum & seditiosi magis accende-
rentur aduersis inclusi, postquam populum fames
ipsoque iam possederat. Quin & multitudo cong-
essorum in ciuitate cadauerum, & visu horrenda erat,
odoremque pestiferum emittebat, cum excursus et-
iam pugnantium moraretur. Nam veluti per aciem
ruerent, plurima caede excitata, conculcare mortuos cogeantur: & qui
super eos pedem ponerent, neque miserabantur, neque horrebant: nec
saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili
autem caede polluti, dexteris ad externum bellum prae-
parabant, tan-
quam exprobrantes Deo (ut mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non
enim spe victoriz maior pars eorum, sed desperatione salutis ferocius
ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia
laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres excreuerunt, atten-
sis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem
miserabilis terrae facies. nam quae antea arboribus & paradisi ornata
fuerat, ea tunc deserta praecisis vndique arboribus cernebatur: nec vl-
lus qui pridem Iudaeam viderat alienigena & suburbana pulcherrima
ciuitatis, cum eius solitudinem tunc videret, continere lachrymas po-
terat, vel non gemere mutationem quantum pristinis derogasset. Om-
nia namque insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis
subito aduenisset, qui locum prius scierat eum cognosceret, sed pra-
e-
iens quzeret ciuitatem. Romanis autem ac Iudaeis, finitum opus ag-
gerum, par faciebat timoris initium. namque hi, nisi eos quoque exu-
cerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem fortasse nec vo-
luntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materij defecerant:
& labori quidem corpora militum, crebris vero offensionibus animi
cesserant. Verum ciuitatis cladibus tristius Romani quam ciues in ea de-
gentes afficiebantur. ad mala enim quae hinc accidebant, etiam propu-
gnatoribus nihilo segnioribus utebantur. Sed eorum spes frangebatur,
cum aggeres insidiis, machinae soliditate muri, manus vero confictus
audacia repugnantium superaretur: & praecipue, quod cum seditione
fameque ac bello totque malis praestantiores Iudaeorum animos inue-
nirent, virorum quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabantur, in-
uictam vero animorum magnitudinem quae calamitatibus aleretur.
nam quis eos in rebus secundis sustineat, qui malis ad virtutem incita-
rentur? Illi quidem propterea cautius custodias praeparabant. Ioannis
autem factio apud Antoniam, simul & quae futura timebantur, si disi-
ceretur murus cauebat, & antequam arietes admoventur operibus
instabat: nisi quia conatus eorum irritus fieret. Aggressi enim cum fa-
cibus aggerem, spe decepti remeauerunt. Nam primum ne cōcordare qui-
dem eorum videbatur consilium, paulatim & per intervalla & contan-
ter, non sine metu prosilientium, neque Iudaeorum more, ut breuiter
dicam. decerant enim quae propria gentis essent, audacia, cursus, & om-
nium simul imperus: & non ut sine offensione recederent. Lāguidio-
res vero progressi quam solebant, etiam Romanos solito promptiores
offendere: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres se-
pserunt, ut nusquam igni aditum relinquerent: animum vero ita cōfirma-
uerunt, ne quis loco antequam oecumberet moueretur. nam praeter o-

An. mū-
di 4034
à Christ.
m. 72.

*Iudæi se-
p̄s timi-
ditati ar-
guentes, re-
infusa re-
uertuntur.
Oppugna-
to Hiero-
solyma Ca-
læd. Iulij.
Romani
murū sus-
sodians.*

*Murum
quē Ioan-
nes assu-
cauerat,
nemo a-
scendere
audet.
Titus ad
fortissi-
mos ora-
tio et ad-
hortatio.*

*Iudæorū
patiens a-
nimus; et
in aduer-
sis rebus
dura con-
stantia.
Ira Dei
in Iudæos
Romano-
rū adiu-
mentum.
Iudæorū
ac Roma-
norū com-
paratio.*

mnium rerum desperationem si etiam illud opus esset exustum, acer-
bissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditate virtus cederet, aut
arma temeritatis, aut peritiam multitudini, aut Iudæis Romani. Simul au-
tem missilia pro illis faciebant in proficientes delata: & qui cecidisset,
posteriores impediēbat, ac periculum antecedentis molliores eos effi-
ciebat. Qui vero intra teli iactum venite properassent, alij disciplina
hostium & densitate perterriti, alij confixi hastis retrocedebant: & ad
extremum alius alium timiditatis arguens, re inuenta reuertebantur.
Calend. autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde di-
gressis, Romani machinas admouere: quamvis ab Antonia saxis atque
igni ferroque peterentur, & quodcunque hostibus telum necessitas at-
tulisset. nam licet multum moribus Iudæi confiderent, machinasque
contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem
Iudæis studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia laderetur, &
fragilibus eam fundamentis suspicantes, contra certabant. Nec tamen
quod feriebatur, Iudæis obediebat: sed ipsi quidem crebris in se missi-
libus iactis, cum nullis periculis desuper venientibus lassarentur, arie-
tum opus urgebant. cum vero inferiores essent, ac lapidibus frangeren-
tur, alij scutis super corpora concameratis, fundamenta manibus & ve-
stribus suffodiebant. Itaque saxis quatuor obstinato labore concussis
quietem utrique nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex
qua parte prioribus Ioannes aggeribus insidianda murum suffoderat,
subsidente cuniculo repente labitur. Verum præter spem vtrorumque
animi affecti sunt. Nam Iudæi quidem quibus mororem esse oportebat,
quod ruina præter spem acciderat, & aduersam eam præcauti non
fuerat, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem
inopinatam lætitiā ex celeri subuersione natam, cōspectus alius mu-
rus, quem intrinsecus Ioannes ædificauerat, cito respinxit. Verumta-
men priore facilius oppugnatio videbatur. Tunc enim & ascensum per
ruinas promptiorem, & Antonia esse infirmiorē murum qui recens
erat, citoque destrui posset arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat
ascendere: quod ei qui primus id tentauisset, certissimum esset exi-
tium. Titus vero spe atque oratione putans, alacritatem pugnantium
excitari, & adhortatione atque promissis sæpe quidem periculorum
nasci obliuia, interdum autem mortem solere contemni, in vnum
congregatos fortissimos experiebatur, dicens: Commilitones, horti-
ari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, aperre & ipsi qui rogan-
tur, & qui eos rogant, ignauiz reprehensionem parit. exhortatione
autem opus est in solis rebus ambiguis: quippe illa per se quæque ge-
rere dignum est. Itaque difficilem vobis in murum esse ascensum ipse
profiteor: quod autem vel maxime oporteat gloriæ cupidos pugnare
cum difficilimis rebus, pulchrumque sit cum laude mori, nec erit in-
fructuosum si, qui primi fortiter fecerint, prosequar. Primum quidem
vos illud horretur, quod nonnullos fortasse deterreat, Iudæorum pa-
tiens animus, & in aduersis rebus dura constantia. Romanos enim
cosque milites, quibus in pace bella discere, in bello autem vincere
conseruetum est, à Iudæis manu vel animo superari turpissimum est: id-
que in fine victoriz, cum etiam Dei nitamur auxilio. namque offen-
siones nostræ Iudæicæ desperationes sunt. Illorum autem ciades, fauore
Dei vestrisque virtutibus crescut. Etenim seditio, fames, obsidio,
murorumque sine machinis casus, quid sit aliud quam in alios ira Dei,
nostrumque adiumentum. Igitur non solum deterioribus inferiores
videri, sed etiam diuinum præsidium prodere, vobis non conuenit. Quo
pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni

pudoris est vinci, qui seruire didicerint, quo minus in posterum id patiantur, mortem contemnere atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriae spe, sed ostentationis gratia: nos autem totius penae terrae marisque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, oculos sedentes, ne semel quidem in hostes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maxime cum paruo discrimine totum possitis efficere. Denique in Antoniam si ascenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & si pugnandum sit aduersum intus positos, quod non arbitror, attamen capiti ac respiratori hostium in sedere victoriam nobis plenissimam repromittit. Equidem praetermissa nunc eorum laude, qui in bello cecidere, & immortalitate, qui Martio furore prostrati sunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter sentientibus imprecor, quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, quod animas in acie ferro, corporibus absolutas, purissimum elementum aether hospitio receptas inter sidera collocat: manesque se bonos ac propitios herosas, videndos offerunt posteris suis? Quas vero morbus corporis tabesque consumpserit, & si maxime probis ac piaculis purgatae sint, subterraneae tenebrae operiunt, atque obliuio suscipit, corporis simul & vitae ac memoriae sine circumscriptas. Quod si necessario mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo leuius est ferri ministerium, cui non videatur ignauum negare vsui, quod debito redditurus sit. Et haec quidem veluti seruari nequeant, vel qui conati fuerint persecutus sum. est autem salutis spes in maximis quoque periculis, qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod aedificatum est, facile dissolui potest. Vosque plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fietis atque subsidio: vestraque obstinatio breui animos hostium franget: ac fortasse nobis, si eam tantum coeperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabuntur. si vero clam, vel etiam per vim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebunt. Me autem profecto pudeat, nisi qui primus hoc fecerit, inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc aequalibus praestit: beatissima vero praemia sequantur oculos. Talia dicente Tito, caetera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum vero vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum ante vidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset. erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quaedam heroica in macro corpore, atque angustiore viribus suis habitabat. Cum primus itaque surrexisset: dedo me, inquit, tibi alacri animo Caesar, & ante omnes in murum ascendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam sequatur fortuna tua. quod si cepto casus inuiderit, scito me non preter ipem, quod res aliter cesserit, sed quod sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum laeva manu capiti prae tendens, sinistroque dextera gladio, circa horam diei sextam murum peribat. sequebantur autem ex alijs, qui soli eius virtutis aemuli esse cupiebant vndecim viri. Multo autem omnes anteedebat diuino quodam impetu excitatus. cum de muro custodes iaculis & sagittis vndique insinatis appeterent, atque ingentia saxa deuoluerent, quoniam nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licet obrueretur sagittis, non tamen ante imperum cohibuit, quam summa muri prehenderet, hostesque in fugam verteret. viribus enim eius atque animi pertinacia territi, pluresque ascendisse rati non steterunt. Quia in re fortunam quis, veluti virtutibus

An. m. di 4034.
à Christ.
nat. 72.

Titus postico more de futura vita loquitur.

Fortium virorum remunera tio.

Sabinus vir corpore habitu paru, sed manu firmus & animo fortis.

Sabinus cum 11. viris mori potuit

Fortuna via.

An. mō-
di 4034
à Christ.
m. 72.

Sabinus
cū tribus
sociis per-
it.

Antonia
Romani
inmadunt.

Propositi-
pli aduersū
validissi-
ma pugna
committi-
tur.
Angustia
ad pugna-
dum per-
incommo-
da.

inuideat, semperque praeclaris facinoribus officiat non incusauerit: Si-
quidem hic vir neque ab incepto errauit, & offensione lapidis cum ma-
ximo crepitu plonus decidit. Vnde factum est, vt Iudæi reuerſi, vbi so-
lum & iacentem videre, ex omni cum parte iaculis peterent. Ille vero
genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem vicisceretur hostes,
multosque ad se appropinquantem sauciavit: vulnere autem multi-
tudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam
sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vie-
retur, pro mensura vero cepti facinoris cecidit. Ceteri autem tres pen-
iam summa tenentes, obruti lapidibus perierunt, & octo sauciati detra-
cti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

CAP. II.

Romani Antoniam inmadunt, & a Iudæis repelluntur.

Iduo autem post, viginti de numero excubantium per aggeres mili-
trum cōgregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equi-
tum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonaque noctis hora per ruinas
ad Antoniam ociose procedunt. occisis autē primis custodibus somno
oppressis, murum obrinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quæ cæ-
teri quidem vigilantes subito erſuscitantur, & fugiunt priusquam multi-
tudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba
imaginem quandam, vt magnum hostium numerum ascendisse crede-
rent, ostendit. Caesar autem signo audito, prope armat exercitum: &
cum ducibus primis leſtorum caterua comitatus ascendit. Cum autem
Iudæi ad templum interius confuſiſſent, ipsi quoque per cuniculum
irruerunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat.
Dispositique amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quam Simo-
nis arcebat eos summa vi atque alacritate repugnandi. siquidem exci-
dij finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his
victoria principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna
committitur: his quidem templum vi occupare cerrantibus, Iudæis ve-
ro Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ vtri-
que inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque confici
discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris & pro-
pter angustias permutatis, cum & vocis intellectum magnitudo con-
funderet, multaque mors essent vtrinque, armaque simul & cadauera
iacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem si bellum
fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferio-
rum conſectio nascebatur. Neque aut fugæ aut persecutioni locus est:
sed propinqua mutationes configentium, & inclinationes permixta
siebant exercitus. Qui vero inter primos steterant, aut occidendi aut
moriendi necessitatem habebant, quod refugere non dabatur. nam
& posteriores vtriusque partis, suos in frontem vrgebant, nullum-
que inter dimicantes bello vacuum interuallum reliquerant. Cum
autem Iudæorum animi Romanorum peritiam vincerent, iamque
omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam
vſque diei pugnabant) hi quidem omnes simul excidij periculum pro
nutrimento virtutis habebant: Romani vero exercitus parti (non-
dum enim ascenderant legiones, illisq; spes pugnantium
nitebatur) satis esse visum est in præsentia,
Antoniam obli cere.

CAP. IIL

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.

10 Iulianus vere quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & male repugnare conspexit (propter Titum autem apud Antoniam stabat) subito profiliit, iamque Iudæos vincentes solus ad interiorem vsque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neque vim eius, neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio disceperat, ipsos quos occupasset interficiebat: eaque facie nihil Cæsari admirabilius, aut aliis horribilius visum est. Verum & ipsum profecto fata sequebantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceus namque habens, creberrimis atque acutis clavis, ut cæteri soleni milites, fixos, dum strato sarcis crustis solo curreret, labitur: magnosque cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, saluticius metuentibus: Iudæi vero multis simul gladiis & hastis undique feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: saepe autem conatus erigere se, percutientium multitudinem reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit. nec enim cito peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna sepius erat. namque diu cernicem contraxerat, donec concisis aliis eius membris remansit vires, cum ei nemo auderet succurrere. Nimis autem dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quod locus se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impendebat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus, cum non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægre peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantum & Cæsarem, verum apud hostes quoque relicta. Iudæi vero etiam mortui capto corpore, Romanos in fugam versos in Antoniam concludere. Fortiter autem in eo prælio decertauere, Alexas quidem & Gypthæus ex agmine Ioannis: ex parte vero Simonis, Maluchias, & Mertonis filius Iudas, & Sossæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zeleus vero fratres duo filii Iairi Simon & Iudas.

CAP. IV.

Iosephioratio pro deditione Iudæorum & profugusum eorum.

40 Titus autem militibus suis imperat Antonie fundamenta diruere, facilemque ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse vero Iosepho ad se vocato (namque audierat eo die qui erat mensis Iulii 17. diuinam obseruantiam, quæ entelechismos vocatur, virorum penuria defuisse, eaque re populum nimis dolere) iterum Ioanni dici præcipit quæ ante mandauerat: quod etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudo, ad bellum progredi liceret: dum modo non vna secum & ciuitas interiret simul & templum: sanctum tamē locum violare dēneret, neve in Deum nefas admitteret. Potestatem autem haberet si vellet, sacra intermissa celebrare per Iudæos quos ipse delegisset. Itaque Iosephus, ne soli Ioanni hæc intimarentur, sed etiam pluribus, vnde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraico sermone disseruit. Multum autem eos quo patriæ parceret precabatur, ignemque depellerent iam templo contiguum, Deoque vota redderent consueva. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis

An. mū-
di 4034.
à Christ.
na. 72.
Fortitudo
insigni
Iuliani.

Iulianus
dum fra-
to saucis
crustis solo
currit, la-
bitur.

Mori Iu-
liani.

Heroes in-
ter Iudæos

Titus Io-
annem ad
bellū pro-
gredi iu-
bet, ne
vna soci-
et ciuitas
interiret
simul
& tem-
plum.
Ioannis in
Iosephum
conuicta.

An. mfi.
di 4034.
à Christ.
na. 72.

*Lechoniae
voluntaria
Babylonica
captiuitas
sem suffi-
nas.*

*Fato, Dei
que senten-
tia urbem
interitur-
ram.*

*Iosephi
vox sin-
gultibus
interru-
pta.*

*Iudaorum
populum
plurimum
ad Roma-
nos confu-
giunt.*

*Cesaris in
transfu-
gas huma-
nitatis.*

autem conuiciis tyrannus Iosepho cum execrationibus lacerato, pos-
tremo addidit, nunquam sibi excidium esse metuendum, quoniam Dei
ciuitas esset. Atque cum exclamaret: sane vero, inquit Iosephus, eam
puram Deo conseruasti, inuiolataque sancta mansere: nec in eum cuius
speras auxilium, quicquam impium deliquisti: sed solennia sacra conse-
quitur. Et si quidem tibi quisquam quotidianum auferat cibum, im-
pium eum nossem putabis: Deum vero, quem perpetua religionē pri-
uaueris belli auxilio speras futurum? Et Romanis peccata imputas? qui
nostras leges etiam nuntuentur: & quæ ipse intercidisti sacra, Deo
reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat, ac
desseat ciuitatem? cum alieni quidem, hostesque impietatem tuam cor-
rigant: tu vero Iudeus, & inter leges educatus, illis quoque in hæc sa-
uior inueniaris. Atqui Ioannes etiam poenitere malorum, non est tur-
pe in rebus extremis: bonumque tibi exemplum patriam seruare cu-
pienti propositum est, Lechoniae Rex Iudæorum: qui quondam Babylo-
niis bellum sibi inferentibus, sponte ciuitate priusquam caperetur ex-
cessit, & cum cognatione sua uoluntariam captiuitatem sustinuit, ne hæc
sancta hostibus proderet, Deique domum videret exuri. Ob hoc sacra
Iudæorum commemoratione laudatur: cumque memoria transmissa
per secula semper noua immortalē posteris tradit. Bonum o Ioan-
nes exemplar, & si periculum præsto sit: ego autem veniam quoque tibi
à Romanis spondeo, dum memineris, quod gentilis moneam, & Iu-
dæis ista promittam, spectarique oporteat, quis sit auctor, & unde consi-
lium. Abstinenim vnquam me ita captiuium viuere, & genus aut leges
patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas, mihi quæ maledicis.
Etiam acerbior amereor, qui hæc aduersus fata suadeo, Deique senten-
tia condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scripta veterum pro-
phetarum, & responsum impendens miserimæ ciuitati? iam tunc enim
eius excidium prædixere, cum quis homicidium gentile cepisset. Ve-
strorum autem cadaverum non ciuitas tantum, sed etiam templum o-
mne repletum est. Deus plane, Deus ipse cum Romanis ignem sibi li-
ustrationis infert, totque scelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Iose-
pho cum fletu & lachrymis prosequente, vox eius singultibus interru-
pta est. Et Romani quidem miserati dolorem, admirati sunt. Ioannes
autem eiusque socii magis Romanos irritabuntur, illum quoque
capere cupientes. Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio.
Et nonnulli quidem seditiosos custodias formidantes, locis suis ma-
nebant, iam dudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt au-
tem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugere: in qui-
bus erant Pontifices Iosephus & Iesus. Filii vero Pontificum, tres qui-
dem Ismaelis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscissum, & Marthæ
quatuor: alterius vero Marthæ vnus, qui post interitum patris aufuge-
rat, quem Simon Giorz cum tribus filiis, ut supra dictum est, interemit.
Multi autem nobiles cum Pontificibus defecere: eosque imperator
cum per alia humane suscepit, tum sciens in alienigenis moribus illis
versari molestum esse, in Gophnam dimisit, ut ibi manerent interim,
multas etiam pollicitas possessiones cuique peracto bello se redditu-
rum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautio-
ne discedunt. His autem in ciuitate non visis, rursus seditiosis iterum
diffamatus est, quod Romani transfugas occidissent, ut hoc metu vide-
licet à fuga reliquos deterrent. Et paulisper quidem hæc calliditas
eorum, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit.
Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho
murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugio-

bant

bant. In vnum vero congregati, & ante Romanos stantes, cum lachrymis atque vlulatu seditiosos rogabant. primo quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriamque seruant. si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumque sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multaque in transfugas vociferati conuicia, supra sacras portas iacula & balistas, & saxorum disposuere tormenta, vt omne quidem circum sanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum vero ipsum castello simile videretur. In loca vero sancta & inaccessibleia, cum armis adhuc & manibus gentili cade calentibus insiliebant: & ad hanc processere legis iniuriam, vt quam iudeos indignationem oporteret exercere, si hac Romani admitterent: ea tunc in iudeos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sane fuit eorum, qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronesque operaret, antequam immedicabile malum contingeret, poenitere. Titus autem dolens vicem eorum, iterum iohannem eiusque socios increpabat, dicens: Nonne vos, o sceleratissimi, cancello sanctum locum protexistis? Nonne literis Graecis ac nostris incisas tabulas constitulistis, quibus ne sepra cuiquam transgredi liceret edictum? Nonne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, o nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios Deos, & si quis vnquam hunc locum ante aspexit, (nunc enim neminem credo) itemque testor & exercitum meum & iudeos qui apud me sunt, & vos ipsos, quod non ego vos violare hanc compellam: quin & si locum acies vestra mutauerit, neque accedet ad sancta quispiam Romanorum, neque quicquam in eorum contumeliam faciet. sequabo autem vobis etiam templum volentibus.

C A P. V.

De iurata pugna instructis aggeribus, & excursibus Iudeorum.

Hæc Iosepho internunciante Principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsos miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit inuitus. Sed vniuersum quidem his militem, quod locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis ceteris viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisque duce præposito Ceriali hora noctis nona iuber in custodias impetum fieri. Cum autem ipse quoque in armis esset, vnaque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducumque dicta contiuenerunt. plus enim operis cum in Antonia præfidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quam si periculum subiisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret: ne aut fortis quicquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret, sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & vliscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua supra memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verum hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenere custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus conseruare, excubitorum autem tumultu excitati ceteri cateruatim excurrere.

An. m. di 4034.
à Christ.
nat. 72.
*Transfuga cum lacrymis & vlulatu seditiosos Iudeos rogans.
Templi castello simile.*

Titus Iohannem & insequentes alioquitur.

Titus Iudeos notantibus templum seruare conuenit.

Titus trochanis de singulis ceteris viris fortissimis lectis in custodias impetum fieri iubet.

Titus ad speculam in Antonia progressus quid fieret expectat.

An. mū-
di 4034.
à Christ.
na, 72.

*Cito &
breui mo-
mento pra-
lia muta-
tur.*

*Media vi-
ctoria in
incipiti
prælio re-
liquit.*

*Aggeres
quatuor e
regione tō-
pæ exstru-
cti.*

*Romano-
rū equos
Iudæi ra-
piunt,
Iudæorū
& Roma-
norum ad
montem
Eleon pu-
gna.*

itaq; primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem il-
los sequerentur, in agmen proprium incidebant, multisq; suorum velut
hostibus utebantur. Vocis namq; agnitionem cōfusius partium clamor,
oculorum autem singulis nox ademerat: cum præterea quosdam furor
cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quemq; si-
ne discretione feriebant. Romanis quidem scutorum coniunctione se-
ptis, & per globos proflientibus, ignoratio minus nocebat: signi enim
sui quisque meminerat. Iudæi vero disiecti tam impetus quam recessus
temere facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alii demonstra-
bant: cum reuertentem suum quisq; per tenebras, quasi Romanum ag-
gredientem exciperet. Denique plures à suis quam ab hostibus sauciati
sunt, donec orto die, visu iam pugna discernereetur: & in acie stantes or-
dine, sagittis atque telis uterentur. Neutri vero cedebant, neque labore
fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in con-
spectu imperatoris de virtute certabant: illumque diem sibi quisq; pro-
motionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem &
proprium cuiusque periculum, & quod templo metueret, ministrabat
audaciam: quod tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pu-
gnandum interminationibus incitaret. Cominus autem plerumque pu-
gnatum est, sed cito & breui momento prælia mutabantur. neutra enim
pars prolixum fugæ spatium vel persecutionis habebat. Pro suorum au-
tem euentu ex Antonia tumultus erar, & confidere superantibus, & sta-
re si fugerent, acclamantium: eratque veluti quoddam belli theatrum.
nec enim vel Titum ad alios, qui vna erāt quicquam eorum quæ in pu-
gna gerebantur latebat. Postremo nona hora noctis cœpto prælio, quin-
ta diei dissoluti sunt, cum neutri eo loco vnde pugnam iniere certa fuga
cessissent, verum mediam in incipiti prælio victoriam reliquissent. Ro-
manorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum vero par-
tis quidem Simonis, Iudas Mærronis filius, & Simon Iosif: Idumæique
Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autē Sosæ: de Iohannis au-
tem sociis Gypthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Ro-
manorum reliqua manus, die septimo subuersis Antonie fundamentis,
latam viam vsque ad templum fecit. admotæque muro legiones, mox
aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad
septentrionem orientemque spectabat: alterum contra exedram, ad a-
quilonis partem inter duas portas edificatum. aliorum duorum vnum
contra porticum occidentalē templi exterioris, alterum contra septen-
trionalem. Magno tamen opus cum labore ac miseriis proficiebat, cum
materias à centesimo vsq; stadio deportarent. Interdum autem insidiis
lædebantur, cum ipsi quidem vincendi facultate minime cauerent, Iu-
dæis vero propter desperationem salutis audacioribus vterentur. Non-
nulli enim equitum, quoties ad ligna siue fornū colligendum exissent,
interea dum id facerent, equos suos frenis exutos pasci sinebant: quos
Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaq; cum id crebro fieret Cæ-
sar existimans, quod erat verum, negligentia suorum magis quam Iu-
dæorum virtute rapinas contingere, tristi animaduersione cæteros ad
equorum custodiam reuocare statuit: vnoque milite qui equum perdi-
derat morte damnato, eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nun-
quam enim eos posthac in pascua dimittebat, sed tanquam natura his
connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppu-
gnabant, aggeresque erigebant. Altera vero die post eorum ascensum,
multi seditioforum, quos rapinæ defecerant & fames urgebat, congre-
gati, in præidia Romanorum, quæ Eleon montem versus collocata
erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. sperabant enim

primo quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes,
 facile decipi posse. Verum cognito illorum conatu Romani de propriis
 custodiis celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac per-
 mittere violententer ambitum conatis. Conflato autem vehementi praelio, &
 alia multa ab utraque parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter for-
 titudinem etiam bellandi peritia, Iudæi vero immoderato impetu & ef-
 frenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam
 & amittere Iudæos, velut laqueis irretitos, Romanis turpissimum vide-
 batur: & illi unam spem salutis, si murum vi percurrere possent, ha-
 bebant. & quidam ex alacritum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam
 versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere inci-
 tato præteruersus, rapit unum ex hostibus fugam petentem, iuuenem
 & grauem corpore, & armis undique septum, talo comprehensum. Tan-
 tum se inclinauit equo currente, tantamque dexteræ vim itemque ca-
 teri corporis, & equestris peritæ demonstrauit. Ille quidem tanquam
 munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus
 autem vires eius qui ceperat admiratus & captiuo quia murum aggredi
 tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, utque
 aggeres mature fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersus præliis ma-
 le tractati, tumescere paulatim bello, & in templi serpente perniciem,
 sicut in putrefacto corpore assoler, membra peste occupata, præuenien-
 tes ne vltius procederet, abscedebant. Porticus enim parte, quæ ab
 Aquilone in orientem pertinet, Antoniz iungebatur, incensa. deinde
 ad viginti fere cubitos abrupte, immisso sanctis incendio manibus
 suis. Biduo autem post, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Roma-
 ni porticum inflammare: & usque ad quartum decimum cubitum
 igne progresso, Iudæi similiter culmen abiciunt, neque omnino receden-
 tes ab operibus, & Antoniz continentiz dirimentes, cum liceret eis ac
 debereat incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiose
 pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia
 cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna.
 Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore brevis, & vultu
 despicabilis, tamque genere quam rebus aliis vilissimus, Ionathas no-
 mine, progressus ad Ioannis Pontificis monumentum, cum alia multa
 superbe ad Romanos prolatus esset, tum quem fortissimum haberent
 ad singulare prælium prouocauit. Atqui contra stetere, multi quidem
 dedignabantur: erant autem inter eos (ut assoler) etiam qui timerent:
 quoddam vero non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non
 debere configere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos
 imperus habere, neque Deum vereri: & cum his in discrimen venire,
 quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento pericu-
 losum, non fortitudinis sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo
 procederet, multaque Iudæos eorum timiditati illuderet, homo arro-
 gans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentia
 eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublati, inconsul-
 te proliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna
 proditus. Lapsus enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mor-
 tuum posito, læua scutum, dextraque cruentum gladium corruscabat:
 armisque cum fremitu concussis, exercitui & iacenti insultans, specan-
 tes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem,
 Priscus centurio sagitta transiit, eoque facto, & Iudæorum & Roma-
 norum clamor varius excitatus est. Ille autem dolore in vertiginem tor-
 tus, supra corpus hostis incubuit: bellicque felicitatem ratione caren-
 tem, quam velox vltio sequeretur ostendit.

An. m. u.
 di 4034.
 à Christi.
 nat. 72.

Pedanius
 vir fortis
 & equus
 peritus.

Captiuus
 supplicio
 affectus.

Iudæi tem-
 pli porticu-
 m. incen-
 dunt.

Iudæi im-
 misso igne
 cursum eius
 otiose me-
 tiuntur.
 Ionathas
 Romanorum
 fortissimus
 ad singu-
 lare certamen
 prouocat.

Pudens cum
 Ionathas
 pugnat, et
 interficitur.

Ionathan
 Priscus cen-
 turio sagitta trans-
 figitur.

CAP. VI.

Romani flammâ percutunt dolo Iudæico, & de Arterio quodam.

in. mū-
li 4034.
Christ.

12. 72.
Iudæi por-
tici spā-
cium syl-
væ aridis
fulgure ac
stamine
opleno.

Romano-
rum in flam-
mâ cala-
nit.

Asarō Ro-
manorum
flam-
mâ confu-
torum mi-
sericordia
angit,

Longus se-
metipsum
occidit.

Luci^{us} mo-
ritur, Ar-
terius ve-
ro callidi-
tate serva-
tur.

Porticus
templi ex-
usta.

SEditiosi vero templum tenentes aperte quidem & quotidie militibus in aggeribus positus repugnabant. Viceſimo autem septimo die prædicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spācium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, sylvis aridis, itemq; sulfure ac bitumine replevere. Deinde velut oppressi cedebant. Quare multi quidem temerarii fugientibus instabant, & in porticum ascendere positus scalis nitebantur. qui vero prudentiores erant, nullam fugæ causam Iudæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verum porticu repleta his qui ascenderant, ignem immittunt Iudæi. excitataq; vndique subito flamma Romanos & qui extra periculum steterant ingens stupor inuasit, & desperatio quos incendium ceperat occupavit. flammis enim cincti semetipsos retrorsum in oppidum, alii vero in hostes præcipitabant: multi spe salutis desilientes in puteos, illico debilitabantur: alios, dum conantur, præveniebat incendium: alii ferro flammam antevertiebant, statim vero & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæsarem vero licet morientibus indignaretur, quod iniussi porticum ascenderant, misericordia tamen eorum tetigit. Cumque nemo prohibere posset incendium, hoc erat tamen solatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipsi animam perderent. Vociferans enim & ante alios proſiliens, & comites suos quam possent auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Eiusque voces & affectiones quisque, velut aliquam præclarissimam sepulturam, secum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in parietem porticus latiore, flammarum quidem periculum evasere. obſessi autem à Iudæis, cum diu faucii reſtitissent, postremo vniuersi cecidere. Post omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamenti fuit calamitati: & quamvis sigillatim digni sunt memoria qui periire, omnium tamen fortissimus demonstratus est. Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & qui interficere eum cupiebant, ad se descendere promissa fide hortabantur. Frater vero eius Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne gloriam suam Romanamque militiam dehonestaret, orabat: cui magis obtemperavit: sublatoque altius gladio, ut ab utrisque partibus cerneretur, semetipsum occidit. Eorum autem quos ignis obſederat, Arterius quidam calliditate servatus est. Appellato enim clara voce Lucio quodam, commilitone & contubernali suo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonii mei, si me exceperis. Cum autem ille prompto animo accurrisset, ipse quidem qui se in eum proiecerat, vixit: Lucius vero pondere oppressus, confratoque lapidibus solo allisus, continuo moritur. Ea calamitas paulisper quidem Romanis tristitiam comparavit, in posterum tamen cautiores effecit, & adversus Iudæorum insidias iuivit, quibus plerunque loca moresque hominum nescientes lædebantur. Exusta est vero porticus ad turrim vsque Ioannis, quam ille Belli tempore quod cum Simone gerēbat, supra postes qui in Xystum ducerent zdicauerat. reliquum vero Iudæi, postquam consumpti fuerunt qui ascenderant, absciderunt. Postero autem die Romani quoq; porticum qui in Boreæ parte fuit, ad orientalem vsq; totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, super vallem zdicata: vnde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

CAP. VII.

De fame Iudaorum.

Circa templum quidem ita se res habebant. Eorum vero qui per ciuitatem fame corrumpebatur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per singulas nanque domos, sicut ubi aliqua vestigia cibi apparuissent, bellum illico gerebatur: & amicissimi inter se ad manus veniebant, miseris diripiētes animis viaticum. Fides autem penuriae nec morientibus habebatur: sed etiam quos videntes quispiam, moreretur. Ipsos autem spes egestate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in ostia, tanquam ebrii ferebantur, easdemque domos bis ac iter eodem momento desperatione inquietabant: omniaque dentibus necessitas subigebat: & ea colligentes quæ nullum, quamuis sordidissimum muterum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calceamentis abstinere, coriaque scutis detracta mandebant. Quinetiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis venundabant. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonstrare? Factum enim relaturus sum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu vero incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posteri æstimarent, nisi testes multos haberem: & fortasse frigidam referrem gratiam, parcius ea disserens, quorum fata perpeffa est.

CAP. VIII.

De muliere qua pro fame filium coxerat.

Mulier quædam ex numero trans Iordanem habitantium incolarū, Maria nomine, Eleazari filia de Vico Verezobra, quod significat domus hyssopi, genere ac diuitiis nobilis, cum alia multitudo in fugam in Hierosolymam recepta, cum ceteris obsidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex transamnanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias vero conditorum, & si alimenta reperissent, irrupientes domum eius satellites, quotidie auferbant. Grauius autem mulier indignabatur: proptereaque sæpissime raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se vehementius irritabat: cum neque iratus, neque miserans, eam quisquam vellet interficere. Sed viduum quidem parando aliis parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famesque visceribus & medullis irrepserat. Plus vero quam fames iracundia succendebat. Igitur vi animi ac necessitate impulsæ, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptoque filio, quem lactantem habebat, miserum te, ait, infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiam si vixeris seruiturus es: fames autem præuenit seruitutem: his vero seditiosi fauiores sunt. Esto igitur mihi eibus, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctumque medium comedit. ad optatum vero reliquum seruauit. Ecce vero aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa vero bonam partem se seruasse respondens, aperit filii reliquias. Illos autem confestim horror cepit atque dementia, visuque ipso dirigerunt. At mulier: & hic, inquit, est vere filius & facinus meum, comedite: nam

An. mū-
di 4034.
à Christ.
na. 72.
*Intestini
bellum Iu-
daorū fa-
me perēu-
tium.*

*Calceamē-
ta, coria
scutis de-
tracta, ve-
tustis fo-
enum Iuda-
eorum ci-
bus.*

*Matri an-
tequam fi-
lium occi-
dis collo-
quium.*

*Seditiosi
cibum a
matre pa-
ratum po-
scunt.*

An. mū-
di 4034.
an. Chr.
na. 72.

Calami-
tai Roma-
nis nun-
ciata.

4. Reg. 6.
Ant. lib.
9. ca. 4.

Romani
Iudai vi-
cunt, eo-
rumq; si-
gnis poti-
untur.
Simonis
satellites
duo ab eo
deficiunt.

& ego comedi. Nolo ut sitis aut femina molliores, aut matre miseri-
cordiores. Quod si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis,
ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem
tremescentes exierant, ad hoc solum timidi, vixque hoc cibi matri cesse-
re. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas: & vnusquisque ante
oculos sibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipse admisisset, hor-
rebat. Ab omnibus autem quos fames vrgebat, properabatur ad mor-
tem & beati appellabantur, qui prius quam id paterentur interissent.
Cito autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas: eorumque
alii non credebant, alii miserabantur, multos autem vehementius eius
gentis odium cepit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: liqui-
dem Iudæis pacem obtulisset, eisque liberam proposuisset omnium
obliuionem, quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditio-
nem, bellum pro pace, pro satietate atque opulencia famem operasse: &
qui propriis manibus templum, quod ipse eis seruasser, incendere cœ-
perant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus
huius nefandi victus, ruina sese patris operitum: neque relictum
in orbe terra, ut sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic vincerentur.
Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post
eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem
hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui
cuncta iam perulissent, quibus antequam ea paterentur, mutare sen-
tentiam sperabantur.

C A P. IX.

De expugnatione muri & incendio Templi.

Octavo autem die mensis Augusti, cum duz legiones aggeres perfe-
cissent, ad exodum occidentalem templi exterioris ad moueri ari-
tes iussit: cum diebus ante sex, qui firmissimus erat arces, parietem sine
intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verum & huius &
exteriorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentriona-
lis autem portæ alii fundamenta suffodiebant: multumq; fatigati, exte-
rioris tantum lapides euellere potuerunt, ab interioribus autem portæ
sustinebantur, tamque diu manere, donec instrumentorum & vectium
conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuere. Iudæi vero
præuerti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. Et
alios quidem retro depellentes præcipitabant, accedentes alios sub-
sidio trucidabant, multos de scalis egrediētes, prius quam se scutis obre-
gerent, ferientes gladiis præueniebant, nonnullas autem scalas arma-
torū plenas, in latus declinantes, deliciebant. Vnde Romanorum quo-
que non parua cades sequebatur. Alii signis ablatis pro his decertabat,
rapinam eorum grauissimam fore turpitudini ducentes. Postremo tamen
Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vna ascenderant interficiunt, cæteri
vero clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem
nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditionum autem, qui prio-
ribus præliis etiam tunc fortiter pugnaverunt, & præterea Eleazarus
fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum videret se alieno tem-
plo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subici iussit. In-
ter hæc autem ad eum profugi veniunt, Ananus Ammauntinus, Simo-
nis fratres crudelissimus, & Archelaus filius Magadati: idcirco speran-
tes veniam, quod Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cum hanc
eorum in Iudæis crudelitatem audiuit, vtrumque obtruncare decreuit.
Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos es-

se, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eosque dimisit: sed non eo loco habendos, quo etiam alios credidit. Iam vero portis milites ignem admouerant, liquefactoque argento cito lignum flammæ absumpserant, cum subito auctæ proximæ inde porticus corripuere. Iudeis vero ignem circum se videntibus, corpora simul animique ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes vero aspiciebant, nec tamen habere abfumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, & quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussit incendium restinguere, perque proxima portis loca viam sternere, vt facilitior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexque collectis qui erant procures, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido r. & Tito Frigio s. cum quibus erat etiam Aternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatisque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quo omnes vbicumque essent colligerentur. Nonnulli si templum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant: si vero id pugna obtinuisset, ignibus consumendum: quoniam castellum iam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verum illi qui id fieri coegere, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vlciscendum esse dicente, neque se vnquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperii, si maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussisq; militibus quiescere, itemque ducibus, vt his in procinctu validioribus vteretur, viam sternere per ruinas lætis ex cohortibus imperat, ignemq; restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timorque ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem cortionem fortiter excepere: seipique scutis, à fronte murum condensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu duraturos, quod & multitudine infestantium & animi vincerentur. Cæsar autem prius quam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lætis venit auxilio, impetum vero eius non sustinere Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cum autem illi retrorsissent: iterum fugiebant: donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introire conclusi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templumque oppugnare. Sed id plane Dei sententia iam dudum igni damnauerat: euolutisque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis augusti, quo etiam prius à Rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiumque sumpsit incendium. Nam cum paulisper Titi discessu seditioni quieuisset, Romanos rursus aggrediuntur, custodemq; templi cum ignem exteriori fami restinguentibus pugna committitur. Nique Iudæis in fugam versus vsque ad templum accesserunt.

An. m^o
di 4034
à Christi
na. 72.
*Iracundi
am Titi
das cohi-
bat.*

*Iudæorū
nemo in-
dium en-
tinguere
conatur.*

*Titus ro-
tores ad
se conue-
nit.*

*Titus con-
silium de
templo
proponebat.*

*Titus Ro-
manis cū
equitibus
lætis auxi-
lio venit.*

*Templū
ab Roma-
nū decimo
mensis
Augusti
die, quo
etiā prius
a Babylō-
niorū Re-
ge, concre-
matur.*

CAP. X.

Quemadmodum Templum incensum est inuito Tiro.

An. mū-
di 4034.
à Christ.
nat. 72.

*Miles Ro-
manus in
uito Tito,
templum
incensum.*

*Incensum
templi.*

*Ingens
cades in
templo &
calami-
tas.*

*Titus su-
bans tem-
pli strua-
re, idque
frustra co-
natur.*

Hic itaq; tunc militum quidam, non expectato cuiusquā edicto, neq;
tantum facinus veritus, sed diuino quodam motus impetu, à cōtu-
bernali suo lussulitur: & ex ardente materia captū ignem in fenestram,
inserit auream. vnde ad membra circum templum edificata de septen-
trionali regione aditus erat. Flamma vero excitata, iudæorum quidem
calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant:
neque iam vitæ parcendum rati, neque viribus temperandum, amisso
eo cuius gratia cautiissimi videbantur: mature autem hoc Tiro quidam
nunciat. Et ille (namq; casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio re-
dierat) exiit: templamque curculō peti, prohibiturus incendium: om-
nesq; post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor
autem ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar au-
tem voce simul ac dextera pugnantis signo dato, ignem iubebat ex-
tingui. Sed neq; vox eius audiebat, quod aures eorum maior clamor
obstrueret, nutumque dextere non attendebant, quum alios bellum,
alios ita distraheret. Introcurrentium vero agminum impetum, non
præcepta neque interminationes continebant: sed quo furor eos duce-
ret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese
inuicem cōculcabant: multi vero ardentibus adhuc & fumantibus por-
ticum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cum verò ad
templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulant,
præcedentem quisq; vt ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem
iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cades omnia possi-
debat. Magna vero populi multitudo inualida & inermis, vbi cunq;
occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidē ingens mor-
tuum numerus congebatur: per gradus vero templi, & sanguis
multus profluebat, & eorum corpora qui supra ceciderant delabeban-
tur. Cæsar autem vix neque impetum insanientium militum contingere
poterat, & flamma dominabatur, intro cum rectoribus ingressus, &
sanctum templi, & quæcunq; illie erat aspexit, ea quidem quæ apud
alienigenas erat fama meliora, iactatione vero & opinione domestica
non minora. Cum autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora
penetrasset: nec membra quæ circum templum erant depasceretur, quæ
erat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse profuit. mili-
tesque rogat vt ignem resingerent conabatur: & Liberalem centu-
tionem de stipatoribus suis, fuisse multatam qui non obediēt iussu ar-
cere. Illorum autem furor bellique impetus quidam vehementior, iu-
dæorumque odia, & Cæsaris reuerentiam & prohibentis motum super-
abant: plerosque autem prædarum spes incitabat, suspicantes intus om-
nia pecuniam reposita esse: quoniam fores aut factas cōspicerent. Præ-
terea quidam miles ex his qui intrauerant, quum Cæsar ad inhibendū
incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. tumq;
subito postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discede-
bant, & stantes extra succendere nemo prohibebat. Templum quidem
hoc modo inuito Tiro exurit. Sed quamvis hoc multum quis descen-
dum putet, vt opus omnium quæ audiuius aut vidimus maxime ad-
mirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis, iremque ma-
nifestæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maxi-
mam tamen ex fato capiet solatium: quod vt animalibus, ita operi-
bus locisq; fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam cir-
cumacti temporis fidem. Nam & mensem, vt dictum est, eumque diem

seruauit, quo primum à Babyloniis templum erat incensum. Et à prima quidem struptione templi, quam Solomon Rex inchoauerat, vsque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille, centum triginta colliguntur anni, & septem menses ac dies quindecim. A posteriore vero, quam secundo anno Cyri Regis Aggus fecerat, vsq; ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti triginta nonem, & dies quadraginta quinque.

CAP. XI.

De sacerdotibus, gazophylaciisque & porticu.

Cum templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus forte uenisset rapiebatur, & cades erat infinita deprehensum. Nec atrox fuit atrox miseria, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas persequabatur, vnaque supplices eum repugnantibus necabantur: flammaque ulterius progrediens, cum gemitu oecumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidē collis, ardentisq; operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Ille autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanorum legionum fremitus erat, & seditiosorum ferro ignique clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquectio: in colle autem constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam vero multi farae marcidæ, in mortem pene luminibus clausis, postquam ignem templi videre, in questus interim vires clamoremque receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio, & montes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamen erant clades asperiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri rati quis putaret, ita vndique flammam plenum videbatur autem sanguis igne largior effe, pluresque interfectibus interfecit: omnisque terrae aduerbis regebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinialis quidem multitudo, tandem pulsus Romanis, in exterius templum, deinde in chauratem euadit: populi autem quod fuit reliquum, in exteriorum porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli, primum vetubus, itemque sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, aulsis, in Romanos promissilibus utebantur: deinde cum nihil proficerent, ignisque in eos euomeretur, in parietem sedentes octo cubitis latum, ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cum ad Romanos transeundo seruari possent, aut communem cum cæteris durare fortunam, semetipsos in ignem iniecere, & cum templo concremati sunt, Meierus filius Belge, & Iosephus Dalzi. Romani autem, quod frustra se circum templum edificiiis parcere iudicabant, cum ipsum templum arderet, omnia simul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnā ex parte orientali, alterā ex meridiana, quamuis eas quoq; postea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incedunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum vestium, aliaque bona, & (vt breuiter dicam) omnes Iudæorum congestæ diuitiæ, quod opulentissimus quisque illuctotas domos exhauserant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat vnā porticum, extra templum quo confugerant ex populo mulierculæ, itemque pueri & promiscua multitudo, prope ad sex hominum millia. Sed prius quam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ita flagrantem milites incendunt porticum. Hincq; contigit, vt alii quum se ex flamma

An. m. di 4094. à Christi. n. 72.

A prima struptione templi quod Solomon Rex inchoauerat vsque ad hoc excidium quod

Clamor et ululatus Iudæorum percussit.

Templum sanguine & igne repletum.

Duo nobilissimi senes in ignem iniecerunt.

Circa templum omnia incensa.

Sed hominum milia in porticu flammam perierunt.

Aa. mū-
di 4034.
i Christ.
na. 72.
*Pseudopro-
pheta a ty-
rannis sub-
ornati.*

precipitarent morerentur, alios ipsa corrumpere: ex tanto autem nu-
mero nemo seruatus est. His causa interitus quidam Pseudopropheta
fuerat, qui eo die prädicaerat in ciuitate, quod eos in templum Deus
ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc
subornati Prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxi-
lium, quo propterea minus profugerent; & eos qui supra timorem &
custodiam ferebant, spes retineret. Cito autem in aduersis homini per-
suaderur. Quod si etiam malorum instantium liberationem pollicea-
tur qui fallit, necessario qui ea patitur, spei totus efficitur.

CAP. XII.

De prodigiis excidium Hierosolyma præcedentibus & præagiis.

**Populi ex-
casatio.**

**Primum
prodigiū:
Cometes
gladio si-
milis.**

**II. Prodi-
giū, lumen
clarissi-
mū circum
aram &
templū no-
ctū efful-
get.**

**III. Prodi-
gium, bos
agnum in
medio fa-
ni parit.**

**IV. Prodi-
giū, anea
templi por-
ta sponte
se aper-
uit.**

**V. Prodi-
gium, cur-
vus, & ar-
mata aci-
es tranan-
tes nubi-
la.**

**VI. Prodi-
gium, vox
in intimo
templo.**

**VII. Pro-
digiū, Ie-
su plebei
ac rustici
clamor &
motus.**

Denique miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deumque ca-
lumniantibus, credulus erat. Certis vero prodigiis & futuram soli-
tudinem prænuntiantibus, neque attendebant animo, neque crede-
bant: sed velut attoniti, nec aur oculos habentes, aut animas, edicta
Dei dissimulauere: modo cum supra ciuitatem sidus sterit simile gla-
dio, & per annum perseverauit cometes: modo cum ante defectionem
primique belli motus ad diem festum Azymorum populo conuenien-
te (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, cir-
cum aram itemque templum tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies
putaretur: & hoc vsque ad mediam permanit horam: quod imperitis
quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum vero peritis, prius
quam eueniret, statim diiudicatum est. Eodemque festo die etiam bos,
cum ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis
autem porta interioris templi, cum esset aenea atque grauissima, & sub
vesperam vix à viginti viris clauderetur, ferisque ferro vinctis obserare-
tur, pessulosque altos haberet in faxeam limea demissos, vno perpe-
tuo lapide iunctum, visa est noctis hora sexta sponte patefcere.
His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascen-
dit ille, vixque eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris
quidem signum optimum videbatur. Deum nanque bonorum por-
tam sibi aperuisse dicebant. Prudentiores vero templi tutamen spon-
te sua dissolutum iri cogitabant: & hostiū donum esse, portas aperiri:
solitudinemque illo ostenso signari inter se pronunciabant. Post dies
autem festos diebus paucis, vicesimo primo die mensis Maii visio quæ-
dam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dictu-
rum sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades dignæ præ-
sagiis secutæ fuissent. namque ante solis occasum visi sunt per inane fer-
rei currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuita-
ti circumfulsæ. Festo autem die, quam Pentecosten vocant, nocte Sacer-
dotes intimum templum more suo ad diuinas res celebrandas in-
gressi, primum quidem motum, quendamq; strepitum senserunt: post-
ea vero subitam vocem audire, quæ diceret, Migremus hinc. Quod
autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rus-
ticus, quadriennio prius quam bellum gereretur, in summa ciuitatis
pace atque opulentiâ, cum ad festum diem venisset, quo ategias in ho-
norem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare
cepit: Vox ab oriente: Vox ab occidente: Vox ab quatuor ventis:
Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos nouos nouasque
nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hæc interdiu nocteque
clamitans, omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum
insignium, aduersum omen indigne ferentes, corripiunt hominem,

multisque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro se, nec ad eos quis se mulcabant, secreto quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans perseuerabat. Magistratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectū: vbi plagis vsque ad ossa laceratus, neque supplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: sed vt poterat inclinans maxime flebiliter vocem ad singulos istos respondebat: Vt vñ Hierosolymis. Albino autem interroganti (is namque iudex erat) quis esset, vel vnde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit à luctu miseræ ciuitatis, donec eum Albinus furere indicatum dimisit. Ille autem ad belli vsq; tempus neque adibat quenquam ciuium, neq; loqui vitus est: sed quotidie velut orationem quandam meditatus, Vt vñ Hierosolymis querebatur. Sed nec imprecatus est cuiquam, cum in dies singulos mulcaretur, nec vitium offerentibus bene dicebat. Sola vero eius responsio ad omnes erat triste præsagium. Maxime autem diebus festis vociferabatur: idque per annos septem & quinque menses continuos faciens, neque voceraucior fuit, neq; lassatus est, donec obsidionis tempore ipsa se perspectis auguriis ipse quieuit. Supra murum enim circumiens iterum, Vt vñ ciuitati ac phano ac populo, voce maxima clamabat. Quum autem ad extremum addidisset, vñ autem mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamque adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profecto inueniet, Deum quidem hominibus consulere, modisque omnibus præmonstrare quæ sint eorū generi salutaria: ipsos autem ob dimentiam suam malis voluntariis interire: quando quidem & Iudæi post Antoniam captam quadratū phanum fecerant: cum in sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maxime eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Idem illi quidem quasi proprium acceperunt, multique sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem plane responsio, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si præuiderint. At vero hi signorum quædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempnere: donec patriæ excidio suæque perniciæ, eorum iniquitas confutata est.

CAP. XIII.

De imperio Titi, & sacerdotum interfensione.

Romani quidem, postquam seditioni ad ciuitatem confugere, templo itemq; omnibus circum locis ardētibus, signa in fano reposuere contra portā orientalem: hique ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vique adeo vero præda satiati sunt milites vniuersi, vt in Syria dimidio quam pridem fuerat precio pondus auri veniret. Ex his autem Sacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, puer sitiens à Romanis custodibus pacem petebat, sitimque fitebatur. Sed vbi illi tam ætatis quam necessitatis misereri, dedere ei dexteram, & ipse bibit, & quam secū attulerat lagena repleta, sursum refugiens abiit ad suos: nec eum quisquam custodum assequi valuit, sed eius perfidiam maledicebant. Ille autem nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexteram enim sibi datam, non vt apud ipsos remaneret, sed vt tantum descenderet, atque vt aquam acciperet: quæ cum fecerit, in fide mansisse. Astutiam quidem propter ætatem, maxi-

An. mñ.
di 4014.
à Christ.
nat. 72.

Iesus per
annos se-
ptem & q.
mensis vo-
ciferatur.
Iesum in
muro la-
pis tormē-
to missus
peremit.

Iudæi si-
gna pro
sua libidi-
ne inter-
pretantes,
patriæ ex-
cidium, sibi
que perni-
ciem accer-
sunt.

Dimidio
pretio pō-
dus auri
venit.
Dolus
pueri.

An. mē-
di 4034.
à Christ.
na. 72.
*Sacerdo-
tes veni-
patum, Ti-
tus vero
duci homi-
nes ad sup-
plicium
iubet.
Seditiofi
Titum ad
colloquia
provocat.
Titi ad lu-
das per
interpretē
oratio.*

*Iudeos cō-
tra Roma-
nos ipsos
excitant
humani-
tas.*

me pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta vero die sacerdotes oppressi fame descendunt, & à custodibus ad Titum perducti, ut salutem sibi concederet orabant. Ille autem venit quidem tempus illum præterisse satis, petisse vero id cuius eos gratia meritis conservasset, decere autem sacerdotes intire cum templo, duci homines ad supplicium iubet. Sed tyranni cum sociis, quoniam bello vndique tenebantur, circundatis autem nusquam erat fuga copia, Titum ad colloquia provocant. Ille autem pro humanitate naturali saltem oppidum iervare cupiens, & amicis præterea suadentibus (latrones enim iam moderatiores factos esse arbitrantur) in parte occidua templi interioris consistit. Hic enim super Xystum erat porta, ac ponis qui civitatem superiorem templo iungebat, isque tunc inter tyrannos ac Titum interveniebat. Multi autem militum vtrinque densi astabant: Iudei quidem circum Simonem ac Ioannem suspensi spe venit: Romani vero ad Cæsarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, ut & iracundiam & sagittas continerent, adhibitoque interprete, quo argumento superior ostendebatur, prior alloqui coepit. Etiamne saturati estis patriæ malis, o viri? quibus neque virtutis nostræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: sed inconsulto impetu a furore perditis populum & civitatem simul ac templum, ipse quoque iuste perituri: qui primum quidem, postquam vos Pompeius fortiter debellauerat, novas res affectare non desistitis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extulistis: vtrumne multitudine freti? atqui parva manus vobis Romani exercitus satis resistit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio nostro libera, ludæos præ Romanis optaret? Sed viri huius corporum? Atqui scitis nobis feruire Germanos. Fiamitate murorum? Et qui minor Oceano murus, atque obfasculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, vel astutia ducum? Atqui etiam Carthaginenses captos esse noveratis. Itaque vos contra Romanos ipsorum excitavit humanitas, qui primum vobis & terram & domos possidendam, & gentiles imposuimus Reges, deinde legatos munimus patrias; & vivere nos non solum discretos, sed cum aliorum vestra voluntate concessimus: quodque maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eque offerentes neque munimus, neque prohibuimus, ut hostes nobis efficeremini ditiores, nostræque pecunia vos contra nos instrueretis. Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc vobis præstiterant, extulistis, & immitium exemplo serpentium virus blandientibus infudistis. Ego, Neronis negligentiam contempsistis, & veluti ruptum aliquod membrum, siue contractum alias, male quieti in maiore vitio decrevistis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriam vestram, non ut pœnas à vobis ob ea quæ in Cæsarium commiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Denique cum deberet, si depopulanda nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atque hanc deiere civitatem, Galilæam & circa eam loca vastare maluit, ut pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, nostræque lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam præsumpsistis: neque ac patre meo digressi ad Ægyptum, ad struendum bellum tempus illud utile putavistis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Denique ubi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quiescentibus, per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hostes Iudei: & legationes quidem à vo-

bis trans Euphratem vsque, nouarum rerum gratia missa, murorum autem noui ambitus: seditio etiam, tyrannorumque contentio, & bellum intestinum, quæ sola huiusmodi nequissimos deceat. Iussus ergo ab inuito patre cum mandatis tristibus ad ciuitatem venire, letabar, cognito populum de pace sentire. Antè bellum rogabam vos desistere, pugnatibus aliquandiu parcebam, sponte ad me venientibus dexteram dedi, fidem seruauim confugientibus, multos captiuos miseratus, verberibus urgentes bellum coercui, muris vestris machinas inuitus admoui, semper cordis vestra cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cum prope ad templum accessissem, consulto iterum legis belli oblitus parcere vos propriis sanctis orabam, templumque seruare, data vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiam pugnare alio tempore si velletis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia spreuistis, & templum manibus vestris incendistis. Deinde sceleratissimi, nunc me ad colloquium prouocatis, vt quid tale conseruetis quale perit? Qua vosmet ipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, quæ fiducia? Nonne populus vester exanimatus? Templum vero perit, mihi que subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini? Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem animis, traditisque corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mihi vitæ grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi responderunt, fidem quidem se ab eo minime posse accipere: nam iurasse nunquam id esse facturos: exeundi vero per munitiones, quæ murum sepeferat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Iteuros enim se in solitudine, ipsosque oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehemens iratus, quod in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vltius ad se confugerent, neve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cumque autem viribus dimicarent, & quantum possent, salutis suæ consulere: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem, atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt, postero autem die Archium, & Acram & curiam, & qui vocatur Ophla, succendere; & progrediebatur ignis vsque ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenz vici domusque ardebant. Eodem die Iazæ Regis filii, & fratres, cumque his multi nobiles ex populo congregati, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicauerunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat. Regis autem filios ac propinquos postea victos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturus.

CAP. XIV.

De prada seditionis, & succensione interioris ciuitatis.

Seditionis autem ad domum regiam profecti, vbi (quia tuta erat) multas facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eo conuenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis, pecuniam etiam diripere. Viuos autem duos Romanos milites cepere, vnum equitem, alterum peditem. & peditem quidē interfecit, cum omnem traxere ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos viciscerentur. eque vero quiddam his quod saluti foret, suadere pollicetur deducitur ad Simonem, cumque ibi quæ diceret non haberet,

AN. mē.
di 4034.
à Christ.
na. 92.

*Titus Iudæam proiec-
tu armis
traditūq;
corporib.
vitam in-
dulget.
Iudæi a
Titō fidē
accipere
recusant.
Ciuitatē
militēs in
flammās.*

*Cæsari
mores non
mutauit.*

*Seditio
ad domū
regiæ pro-
fecti, pecu-
niam di-
ripuerunt.*

An. mū-
di 4074.
à Chrīst.
na. 72.

*Pana Ro-
mani mi-
lita ab Iu-
dai capti.*

*Iudai in
media ca-
lamitate
arrogan-
tes.*

*Iudai Ro-
mani sese
tradere ve-
cassant,
nec pugna-
re cum eis
ex aequo
possunt.*

*Tyranno-
rum ac la-
tronū spes
ultima in
clauis si-
ta.
Rapina
ac caedes in
clauis.*

Ardalz cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum reuināis post terga manibus, oculisque fascia obstruētis, in conspectum Romanorum veluti capite cāsurus produxit. Verum ille dum gladium Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum vero esse Romanorum militem iudicauit, quia viuus fuerat captus: & armis ablatīs cum agmine pepulit, quæ res prudenti viro grauior esse morte videbatur. Postero autem die Romani, versis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam vsque igni tradidere. & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis vero carebant: quoniam latrones exinanitis prius omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erant namq; illis malorum quidem nulla poenitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Deniq; ardere ciuitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se expectare dicebant, quod perempto populo, incenso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquiis ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem locutus, multa vero pro salute adhortatus, nihil amplius quam elusus est: quia neque se tradere propter iusiurandum patiebantur, neq; pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti custodia circumuallati: cædisque insuper consuetudo dextras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere parati insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesque interficiebantur: nam propter inediā fugere non valebant: mortuos autem canibus præiciebant. Omne autem pereandi genus, fame leuius videbatur: adeo vt ad Romanos quoque sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atque in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullusque in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erāt, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. ~~Tyrannos~~ Tyrannos autem fouebat, factionemque latronum, spes vltima sira in clauis: quo si fugissent, minime inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem plane illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quam Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos descendissent, eos improbe necabant itemque spoliabant. Quineriam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illam rapinarum causā bellum: eosq; putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora degustaturos fuisse.

CAP. XV.

Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudeorum ad Titum.

Cæsar autem fieri non posse prospiciens, vt sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in prærupto vndiq; loco sitam distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materiz difficilis: omnibus, vt dictum est, circum ciuitatem vsq; ad centesimum stadium in priorum aggerum exstructionem detonsa. Quatuor quidem legionum opus in occidentali parte ciuitatis cōtra aulam regiam erigitur: auxilium vero manus, & cætera multitudo xystrum versus, ac pontem & Simonis turrim: quam cum Ioanne bellum gerens, pro castello sibi ædificauerat. His autem diebus Idumæorum duces

¶ Iam congregati, consilium de sui traditione cepere: missiſq; ad Titum quinque, vt dexteram sibi daret, precabantur. Ille vero tyrannos sperans esse cessuros Idumæis abstractis, quoniam belli pars videbatur, se- ro quidem, veruntamen vitam his pollicitus, legatos remiſit. Discessum autem parantibus Simon preſenſit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces vero, quorum nobilissimus erat Soſæ filius Iacobus, correptos in custodiam coniecit. Nec multitudinem Idumæorum abductis reſtoribus quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis ampleſcebarur: & tamen custodes profugientibus obſtare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebantur à Romanis, quod Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsique milites iam spe lucri & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quemque pretio venundabant. Cum multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret, vt eo modo familias suas educerent, tamē hos quoque recipiebant: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo venit. Ex populo vero seruati sunt plus quam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, diſmiſit. Iisdem autem diebus, etiam sacerdotum vnus, filius Thebuti, nomine Iesus accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donariis quedam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabræ duo: his quæ in templo erant posita, similia: mensasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & granissimo facta. Tradidit etiam vela, & Pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quin etiam custos sacræ pecuniæ cōprehensus, Phineas nomine, vestes & singula sacerdotum ostendit, multamq; purpuram & coccum, quæ ad vsum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, casæ, pigmentorumq; aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita autem sunt ab eo & ex aliis opibus multa & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licet vi capto, vt transfugæ tamen data est venia.

CAP. XVI.

De occupata reliqua parte Cimitarij.

¶ Iam vero perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui- rar à corpro opere octauus & decimus dies, Romani quidē machinas admovebant. Seditioſorum autem alij, qui ciuitatē desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem superabāt multitudo ac virtute Romani: quodque maximum est, læti mœstos atque iam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subruta nonnullæque turres arietibus pulsatz cessissent, statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. nam & prius quam transgredierentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulo ante superbos, & factis impiis arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miserranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, que mœnia cingebantur, inuaso atq; perrupto, custodes pellere, atq; egredi: cū vero, quos antea fideles habuerant, nusquam viderent, fugiebāt quo quemq; necessitas impulisset. Adeuntes autem alij, cum totum ab occidente murum subuerſum esse nunciarent, alij

Am. mū-
di 4074.
à Christi.
na. 72.
Idumæo-
rū duces
clam con-
gregati,
consilium
de sui tra-
ditione ce-
perunt.

Ex popu-
lo 40000
seruati.
Iesus sa-
cerdos,
Thebuti
filius.
Phineas
sacræ pe-
cuniæ co-
ſtes com-
prehensus.

Seditioſo-
rum alij
in Acram
recedunt,
alij se in
cloacas de-
mittunt.
Timor &
torporis ty-
rannorum.

An. mū-
li 4034.
Chrīt.
lat. 72.
Tyranni se
necipfos
munitione
primāt, ac
ponte de
terri de-
scendunt,
unde vi-
sionē, &
sila vero
fame capi
poterant.
Romani
urbe ac vi-
gloria po-
tuntur.
Integra
mortuorū
familia,
& plena
mortuis
tecla.

Cimēti-
munitione-
nes, ac tur-
riū cautes
quas ty-
ranni per
dementiā
deserue-
rant, insu-
parabiles,
Terra
monumē-
tum.
Senes ac
debiles In-
dei truci-
dantur,
viri tūc
reseruan-
tur.

subiisse Romanos, ac etiam propinquare se quærentes, alij etiam videre
hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora pro-
strati pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi nervos, qua fuge-
rent hæsitabant. Vade & maxime quis & virtutem Dei perspexerit con-
tra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos
munitione priuauerunt, ac sponte de turribus descendere vnde vniquam,
sola vero fame capi poterant. Romani vero qui tantum in muris infe-
rioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc for-
tuna cepere. Omnibus enim machinis tres turres validiores erant, de
quibus supra memorauimus. Relictis itaq; his, vel (quod est verius) Dei
nuru ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugere.
rursus autem vbi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua
murus erat accinctus ex ea parte petiere. Vbi autem infirmiori audacia,
quam necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fre-
gerat) à custodibus retruduntur: & per diuersa disiecti, in clauis deli-
tescunt. Romani vero muris positi, signa in turribus posuere: & plausu
atque læticia victoriam & cantu celebrabant, quod principio finem
belli multo leuauerant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti,
nouissimum non esse credebant: cumq; nullum reluctantem viderent,
pro incerto mirabantur. In angustias viarum strictis gladiis fusi, & quos
cepissent interficere nullo discrimine: domosq; totas, cum omnibus
qui eo confugerant, igni tradebant. Multas vero vastantes quas prædæ
causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plena mortuis te-
cta, quos fames confecerat, offendeant. Ipsum deinde horrentes
aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo perem-
ptos miserantes, idem etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquemq;
obuium transigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, to-
tam ciuitatem sanguine diluere, vt pleraque incensorum cades extin-
guerent. Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte vero crescebat
incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris
mēsis octauus ciuitati, tot clades cum obsideretur expertæ, quod bonis
si vta esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re-
tantis infelicitatibus digna, nisi quod talem progeniem qua subuersa
est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones
ac turrium cautes miratus est, quas tyranni per demētiā deseruerant.
Conspecta quidem earum solida altitudine, itemq; magnitudine, sub-
tiliq; lapidum compagine singulorum, quantumq; paterent vel quan-
tum erigerentur. Deo, inquit, planq; adiuuante pugnauimus, & Deus e-
rat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum ma-
nus, aut quæ machinæ ad istas valerent? At tunc quidem multa eiusmodi
cum amicis collocutus est, quos vero à tyrannis victos in castellis re-
perit, relaxauit. Cum autem alia ciuitatis deleret, murosque subuertere-
ret, eas turres fortunæ suæ monumentum reliquit: qua commilitante
his potius fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interfici-
endo defatigabantur, magna; adhuc extabat superstitum multitudo,
solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet in-
terfici, reliquam vero multitudinem saluam esse. Alii autem cum his
quos occidi mandatum fuerat, etiam tenes, ac debiles trucidabant: ve-
getos autem atq; villiores coactos in templum, in destinatum mulieri-
bus ambitum concluderunt. Custodem autem his Cæsar apposuit vnum
ex libertis, & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisque
meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atque le-
ditiosos, cum alius ab alio indicaretur, occidit: inuenes autem lectos,
qui proceri atque formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex reli-

duas multitudines septem & decem maiores annis, viuos mittit ad Aegyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per provincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui vero infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus quibus secernebantur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbatur cibis, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum summenti penuria.

CAP. XVII.

De numero captiuorum, & peremptorum.

Ercaptiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septem millium comprehensus est numerus. mortuorum vero per omne tempus obsidionis vndecies centum millia. Horum plerique gentiles fuere, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt: vbi primo quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnit nationem, à Pontificibus petiit, ut si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cum dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando à nona quidem hora usque ad vndecimam hostias cadunt, per singulas vero contubernia non pauciorum quam decem virorum sunt: solum enim epulari non licet, multi etiam vicini conueniunt. hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerare. Fiunt autem, ut denos epulatores per singulas imputemus, viginti centena ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonorrhoeicos vocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neque aliis inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa venissent. Magna vero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato conclusa est, & facta hominibus ciuitas bello obsidebatur. Itaque superat omnem humanam, & diuinis emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palam occidere, partim corpeze Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plus quam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cum alios fames corrumpisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occubuerat, adeo ut statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent. Multas namque opes in cuniculis inueniebantur, nefasque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranus vincerant: nec enim in extremos à ciuitate cessauerant. Vltus est autem Demagrumque merito. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe desepit, à Romanis dextram sibi dari precatus est. Simon vero multa vigum necessitate instatus sicut infra designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho. Ioannes autem vinculis semper tenuis. Ro-

mani vero extremas vrbis partes incendunt, murosq[ue] subuertunt.

An. mē-
di 4034.
à Christi.
nat. 72.
Iudeos
Timo disp-
tribuit.

Captiu-
orū & per-
emptorū ab
fidei
mortuorū
numero.

Romani
cloacas ri-
mantē &
sepulchra
eruentes,
multos o-
pēs inue-
niunt.

Ioannes
& Simon
in cloacis
inuenti
captiui
sunt.

CAP. XVIII.

Hierosolyma urbis historia brevis.

n. mū-
li 4034.
uist.
iat. 72.

*Hierosoly-
na quin-
que pri-
capta, iūc-
iterū vi-
sita est.*

ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinques autem prius capta tunc iterum vastata est. Aegyptiorum quidem Rex Alochaus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Solius captam urbem seruauere. Antea vero Rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo aedificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananzororum dynastia qui patria lingua iustus appellatus est Rex. Erat quippe talis. Ideoque sacerdotium Deo primus exhibuit, & tunc primum aedificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cum ante Solyma vocaretur. Chananzororum quidem populo Rex iudeorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimo quarto anno post, ac mensibus tribus, a Babylonis eversa est. A Rege autem Dauide qui primus iudeus in ea regnauit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuaginta nouem. Ex quo primum autem condita est, vsque ad excidium, anni duo millia centum septuaginta septem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiae, neque per totum orbem terrarum diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuat, quo minus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obuidionis fuit. Postquam vero quos occideret, quidue raperet, non habebat exercitus, quod iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Caesar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quae praeter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamme: muri quoque tanto, quantum ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem, ut esset castrum illic custodiarum causa relinquendis: turres autem, ut posteris indicarent qualem ciuitatem, quamue munitissimam, Romanorum virtus obtinisset. Alium vero totum ambitum ciuitatis ita complanare diruentes, ut qui ad eam accessissent, habitam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit: clarissimae ciuitati, & apud omnes homines praedicatissimae.

*Romani
to a fun-
ditus e-
ruunt ci-
uitatem
ac tem-
plum.*

CAP. XIX.

De praesidio militum.

CAesar autem praesidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullasque alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris foribus praemia persolvere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait, habere se gratiam, quod benevolentia erga se utendo perseuerassent. Laudabat autem quod per omnia bella morigeri fuissent, quodque praeliando fortitudinem in multis magnisq; periculis monstrassent, patriae per se amplificantes imperium: omnibusque planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferae aduersantium, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos et-

*Titus ma-
gnam mi-
litibus ait
habere se
gratiam,
quod be-
nevolen-
tia erga
se utendo
perseue-
rassent.*

iam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his quicquam melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque praelarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac praemissos in imperium cuncti libenter suscipiunt. & his quoque ipsi decrevere, standum putant, agentes his gratias, quilegissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiores. Et illis tamen, qui pro maiore videri decertassent, vitamque suam condecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliores fecissent, dixit se honores & praemia redditurum: nec ullum eorum qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine cariturum, magnamque sibi huius rei fore diligentiam, quod magis vellet honorare virtutes eorum, qui militum socij fuissent, quam punire peccata. Confestim ergo iussit eos, quorum partes sunt, iudicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, praesentes collaudabat, quasi qui domesticis rebus gestis nimium laxaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longasque hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniui cuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itemque vestes, aliam praedam largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, ut quique se meritum praebuerat, votisque cum vniuerso exercitu factis, magno favore descendit vertitque se ad sacra pro victoria celebranda: magnaue astante bouum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse vero cum honoratis per triduum latatus, milites quidem alios quo quenque conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimae legioni credit: neque ad Euphratem, ubi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam vero legionem, memor quod Cestio duce Iudaeis cesserat, totam Syria populit: erat enim olim apud Raphanazas: ad Meliten autem, quae sic vocatur, misit. Haec ad Euphratem in confinio Armeniae & Cappadociae sita est. duas vero sibi obsequi satis esse duxit: donec ad Aegyptum perueniret, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cum ad maritimam Caesaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captiuosque ibi asseruari precepit, quod ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

CAP. XX.

De navigatione Vespasiani, deque comprehenso Simone, & spectaculo die natalitio exhibito.

Per idem vero tempus, quo Titus Caesar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vestus triremibus, postquam omnes paezernauigauit ciuitates inuasis, ab his cum votis exceptus, in Graeciam ex Ionia transit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiam delatus est, unde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Caesarea reuersus, in Caesaream quae Philippi vocatur, aduenit, diuque ibi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multiq; in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem cateruatum more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Giorz filium comperit hoc modo comprehensum. Iste Simon cum Hierosolyma obsideretur, in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitum totam vastare ciuitatem coeperat, tunc fidelissimis amicorum assistit, & lapidatiis eum ferramentis eorum necessitate congruis, & alimentis quibus multis diebus sufficere possent, una cum illis omnibus in quandam oc-

An. mudi 4014.
a Christi.
nat. 72.

Titus fortibus militibus praemia pollicetur.

Titus militibus praedam largitur distribuit.

Titus sacra pro victoria celebrat.

Duodecima legio Cestio duce Iudaeis cesserat.

Navigatio & iter Vespasiani.

Spectacula Caesarea celebrata.

An. mū-
di 4034.
à Christ.
na. 72.

*Simon in
cloacam
sefe demit-
tit, eam
suffodit,
actus e-
mergere
posse spe-
rat.*

*Simon a
Romanis
capitur.*

*Nequitia
irā Dei
effugere
nequit.*

*Magna se-
ditioforū
multitu-
do in cloa-
cis depre-
hensa.*

*In specta-
culo Cæsa-
ris 2500
Iudai per-
eunt.*

*Titus Ve-
spasiani
natalem
celebrat.*

cultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi vero soliditas obstiteret, eam suffodiebant, sperantes posse vterius progressos tuto emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum refellebat. Vix enim paululum fossas processerant, iamque alimenta, quamuis parce his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexaque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, ille in loco ex terra editus vbi templum ante fuerat, apparuit. Ac primo quidem obstupere qui eum viderunt, locisque suis manebant. deinde propius eum accessissent, quis esset, percontati sunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad se ducem vocari, statimque accersitus ab his qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus. namque is rector militiae relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperita, ipsum quidem vivum custodiebat. Cæsari vero quemadmodum esset comprehensus, indicavit. Simonem quidem in ultionem crudelitatis, qua in ciues suos amare ac tyrannice fuerat usus, in potestate hostium quibus maxime inuisus erat ira Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea quod plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iniustitia, sed quandoque sui temeratores vlciscitur, & graviores poenam ingerit criminosis, cum iam se liberatos esse crediderint, eo quod non statim luere commissa. Id etiam Simon didicit, postquam in iras Romanorum incidit. Illud autem ascensus à terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimum Cæsarem reuerso, victus Simon oblatas est. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissime celebrat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum qui cum bestis depugnarunt, quique ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores perire, duo millia quingentos excoessit. Omnia tamē Romanis videbantur hæc licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum venit (hæc autem est ciuitas Phœnicis provincie, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus est, maiore usus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentiæ spectaculorum, quam sumptibus aliis excogitatis, cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo petiret.

C A P. X X I.

Decalaminata Iudæorum apud Antiochenis.

*Iudæorum
gentium
totū
indigenū
assembla-
ta.*

VENIT autem per idem tempus, Iudæos qui apud Antiochiam reliqui erant acerba & exitiosa pericula perpeti, concita in eos Antiochenis ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, quam propter ea quæ fuerant non multo ante commissæ, de quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, ut etiam quæ postea gesta sunt, consequenti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis assemblata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipue apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem ciuitatis, maxime vero his liberam domicilij facultatem Reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerant. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliavit. Qui vero post eum regnum attulerunt, quicquid æneum in

doma-

donariis fuit, hoc ludæis apud Antiochiam degeantibus reddidere, in
 eorum synagoga dedicatum: concesseruntq; vt pari cum Græcis iurē ci-
 uitaris vterentur. A secutis quoq; postea regibus eodem modo tractari,
 & multitudine proficere, & exstructione itemq; magnificentia mūne-
 rum templum clarius reddere: semperq; religione sibi sociantes ma-
 gnā paganorum multitudinē, etiam illos quodammodo sibi partem
 fecere. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in
 Syriam Vespasianus delatus est nauigio, ludæorum vero odium apud
 omnes pallulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum pa-
 tris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam ludzoru)
 cum Antiochenſium populus concionaretur in theatro, progressus in
 medium, patrem suum & ceteros deferebat, insimulans eos quod vna
 nocte totam ciuitatem incendere statuiſſent: & velut huius consilij par-
 ticipes quosdam hospites ludæos tradidit. His autem auditis, populus
 illam cohibere non poterat: sed in eos quidē qui traditi fuerant, ignem
 iussit afferri: statimq; omnes in theatro concremati sunt. In multitu-
 dinem vero ludæorum properabat irruere: si eos celeriter vti essent, pa-
 triam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam
 magis accendere, mixtæ voluntatis argumentum, quodq; ludæorum
 mores odisset, exhibere se credēs, si paganorum ritu sacrificaret: idemq;
 iussit & ceteros compelli facere: reuendo enim manifestos insidiarō-
 res fore. Huius autem rei periculo ab Antiochenſibus factō, pauci qui
 dem conſenſerunt: alij vero qui noluerunt, p̄reempti sunt. Antiochus
 autem acceptis à Romanorum duce militibus, s̄cuius instabat suis ciui-
 bus, nequaquam eos diē septimo ab opere cessare permittēs, sed omnia
 cogens facere, quæ diebus alijs agerent. Tamq; validam necessitatem
 imposuit, vt nō modo apud Antiochiam septimū diē feriz soluerentur,
 sed ab hoc exordia in ceteris quoque ciuitatibus ad breue similiter
 tempus fieret. Ludæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala
 perpeſſis, alterā denuo calamitas accidit, de qua narrare comati, hæc
 quoque persecuti fuimus. Namq; quod quadratum forum exuri contig-
 it, & archiua monumentorumq; receptacula publicorum, itemq; basi-
 licas, vixq; ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi-
 ruens, huius facti Antiochus ludæos accusat & Antiochenſes, quos ſci-
 licet si his infestis antea non fuissent, recenti tamen ex incendio tumultu
 facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteaſis fidem habere
 dictis suis perſuaſit, vt pene se vidisse ignem à ludæis iniici arbitraren-
 tar: & tanquam furere correpti, magno cum ardore cuncti aduerſus eos
 qui accusabantur, impetum facerent. Vix autem motus eorum potuit
 reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permittire
 ferre ad Cæsarem gesta. Rectorem namque Syriæ Cæsennium Patrum
 iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenē-
 rat. Hābita vero diligenti quæſtione Collega reperit veritatem & eō-
 rum quidem ludæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conſcius
 fuit: omne autem facinus admiserē homines quidam nocentiſſimi ne-
 cessitate debitorum: rari quod si forum & scripta publica concremaſ-
 sent, exactione liberarentur, ludæi quidem pro ſuſpenſis criminationi-
 bus futura expedantes, magno timore fluctuabant.

CAP. XXII.

Quomodo Vespasianus rediens a Romanis exceptus est.

Titus autem Cæſar à patre sibi allato nuncio, quod vniuerſis quidem
 Italię ciuitatibus deſiderabilis perueniſſet, maxime vero, quod vrbs

An. mū-
 di 4094.
 à Christ.
 nat. 72.
*Iudæoru
 in Antio-
 chia mul-
 tudo.
 Antioch
 Iudæus ſe-
 ditioſus
 magnō ca-
 lamitatis
 in Antio-
 chia au-
 tor.*

*Antioch
 ſuo ciuibꝫ
 perſeque-
 tur.
 Antioch
 ſup̄ iuri-
 diis foris
 interdicio
 Iudæis
 apud An-
 tiochiam
 altæ ca-
 lamitatis
 acciſit.*

*Homines
 quidā no-
 centiſſimi
 neceſſita-
 te debito-
 ri forum
 & ſcripta
 publica
 concre-
 mantes.*

cum

An. mū-
di 4095.
à Chrīst.
na. 73.
*Urbs Ro-
ma sum-
ma cū a-
lacritate
& claritu-
dine Ve-
spasiani
suscepit.*

*Vespasiano Roma-
niobuiā
procedūt.*

*Titus ad-
nūtiū sui
gratula-
toria sa-
era cele-
brat.*

*Defectio-
nis Ger-
manorum
& Gallo-
rū ab Ro-
manis
causa.*

eum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maxi-
mam lætitiā voluptatemque translatus est, curis de eo ita, ut sibi erat
suauissimum, liberatus. Vespasianum enim etiam longe absentem, om-
nes homines Italiz voluntatibus ut præsentem colebant: expectatio-
nem suam, quod nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducen-
tes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam.
Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum con-
tigissent, optabat imperatorē suscipere senectutis honore bellicorumq;
gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat sibi salutē
subiectorum cōmodaturam: & populus malis intestinis sollicitus, ma-
gis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absol-
uendum esse confidens, antiquam vero libertatem cum opulentia re-
cepturam. Præcipue milites ad eum respiciebant. hi enim maxime bel-
lorum per illum patrorum nouerant magnitudinem. Imperitiam vero
aliorum ducum experti atq; ignauiam, magna quidem se optabant
turpitudine liberari. eum vero qui se & seruare & honestare solus pos-
set, recipere precabantur. Cum vero hac beneuolentia diligeretur ab
omnibus, honore quidem præcipuis viris vltierius expectare intolerabi-
le videbatur, sed eum longissime ab vrbe Roma conuenire ante pro-
perabant. Nec tamen quisquam moras eius cōueniendi ferebat, sed ita
simul omnes effundebantur, & vniuersis facilius & promptius ire quam
manere videbatur, ut etiam ciuitas ipsa tunc primum inter se iucun-
dam sentiret hominum charitatem. Erant autem pauciores abeunti-
bus remanentes. Vbi vero eum appropinquare indicaretur, quamque
mansuete singulos suscepisset, qui præcesserant, nunciatum est, omnis
iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolaba-
tur: & quo transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultusque le-
nitatem omnium generum vocibus prosequiebantur, benemeritum &
salutis datorem, solumq; dignum Romanorum principem appellantes.
Tota vero ciuitas veluti templum erat, seris atq; odoribus plena. Cum
vero vix per circumstātem multitudinem in palatium venire potuisset,
ipse quidem penatibus diis aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit.
Vertunt autem se ad epulas turbæ, perque tribus & cognationes & vici-
nias conuiuia exercētes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Ve-
spasianum quā plurimum temporis in Romano imperio perseuerare,
& filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem princi-
patum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima
felicitate crescebat.

CAP. XXIII.

Demitiani gesta contra Germanos & Gallos.

ANTE hæc vero tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexan-
driam erat, Titus vero Hierosolymā obidebat, magna pars Germa-
norum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi con-
spirantes, magnam spem contulerant, quod etiam Romanorum domi-
nio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellumque inferre,
fustulit primo natura bonis consiliis vacua, parua spe appetens pericu-
lorum, deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam
vicinātam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis
fiduciam dedit. Nam cum viderent Romanum imperium crebris im-
peratorū mutationibus intestina seditione turbari, omnemq; his sub-
ditam orbis terre partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi o-
ptimum tempus ex illorum rebus aduersis atq; discordiis oblatum esse
putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant,

Classicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidere. Iamque alacriter affectu multitudinis periculum facturi erant: verum maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris fortasse non dissentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulens declarauit, iussitque ad Britanniam ad administrandas proficisci. Igitur ille quo iussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affectit, depositaque amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo post erant supplicia luituri. Nam ut primum defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adolescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere non detrectauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem, & supra ætatem exercitatus, illico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama percussi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, ut sine clade pristino iugo subicerentur. Oñanibus ergo circa Galliam ut oportuit ordinatis, ne facile rursus vnquam turbarentur, Domitianus clarus atque insignis; ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum supradicta vero Germanorum defectione, iisdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clam transgressi flumen Istrum, violenti atque sauiissimi propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in prædiis offendere, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximamque regionem toras ferendo atque agendo, omniaque incendendo peruiagabantur: Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Morsis cognita, Rubridium Gallum mittit pones de eis sumpturam. à quo multi quidem in præliis trucidati sunt. qui vero salui esse potuerunt, cum timore domum refugere. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus prædiis loca circumdedit, ut omnino Barbaris esset impossibilis transitus: in Morsia quidem ea celeritate debellatum est.

CAP. XXIV.

De anno Sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titæ celeberrimo.

Princeps veto Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita ut diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudzorum captiuis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum: Is fuit medius inter Arcas & Rapphanas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cum sit quando fluuit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, secum exhibet locum videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atque hunc ordinem semper eum obseruare pro certo conuersum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudzorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiochenisum populus postquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant: & usque ad tricesimum vel eo amplius stadium progressi, non modo viri, sed etiam formine cum pueris expectabant. Et cum appropinquauit.

An. mudi 4085.
a Christ.
na. 73.

Ciuiis
Germanos ad sobrietatem coegit.
Domitianus Titæ frater.

Scytharum & Sarmatarum impetibus in Romanos.

Titus per omnes Syriæ ciuitates magnificenter spectacula celebrat.

Sabbaticus fuit festinus.

An. mū-
di 4035.
à Christ.
na. 73.
Titi ad
Antio-
chiam ad-
uentus.

An. mū-
di 4036.
à Christ.
nat. 74.
Titus Hie-
rosolyma
excidium
miseraba-
tur.

Romani
ex magnis
diuitiis
non mini-
mam par-
tem in rui-
nis inue-
niunt.
Simonem
& Ioannē
& alios,
numero
700. vi-
ros, Titus
ad Italiam
portari
præcipit.

Vestistrii
phales Ve-
spasiani
& Titi.

tem vidissent, ex vitroque; viæ latere stantes dextras cum salutatione ten-
debant multisque fauoribus exultantes, cum ipso reueriebantur. Cre-
bro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt ludzos expelleret
ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulsit, sed otiose quæ dice-
bantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quidue facturus esset, Iu-
dæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est An-
tiochia Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter conten-
dit. Quo missi etiam ab Rege Parthorum Vologeso venere, auream ei
ferentes coronam, quod ludzos vicisset. Eaque suscepta etiam conui-
uium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu vero &
populo Antiochenſi multum perentibus vt in theatrum veniret, vbi om-
nis eum multitudo præstolabatur, humanissime paruit. Rurſus au-
tem fortiter iisdem instantibus, & crebro postulantibus expelli ciuita-
te ludzos, ingeniose respondit, patriam eorum dicens, quo expellen-
di fuerant interiisse, nullumque iam esse locum qui eos reciperet. Vnde
ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenſes, quod priorem
impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum precabantur exi-
mere, quibus incisa essent priuilegia ludzorum. Sed ne id quidem Ti-
tus annuit. verum in eodem statu relictis omnibus quæ habebant apud
Antiochiam Iudæi, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cum
ad Hierosolymam venisset, tristitemque solitudinem quam videbat, an-
tiquæ ciuitatis claritudini compararet, discolorum operum magnitu-
dinem & veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur, excidium
ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quod talem ac tantam fun-
ditus excidisset, verum multa imprecans seditionis autoribus, & qui
hanc poenam ei inferre eoegere: ita certus erat, quod nunquam virtu-
tem suam voluisset punitorum calamitate clarescere. Ex magnis enim
diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam
enim eruebant Romani, plura vero captiuis indicantibus auterebant,
aurum atque argentum, aliaque instrumenta preciosissima, quæ domi-
ni propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem pro-
positum iter ad Ægyptum tendens, emensa velociter solitudine, per-
uenit Alexandriam: decretoque ad Italiam nauigare, cum se duæ legio-
nes comitarentur, vtrunque vnde venerant remisit: quintam quidem
in Moſiam, quintam vero decimam in Pannoniam. Captiuorum au-
tem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos vi-
ros electos, tam magnitudine corporum quam pulchritudine præstan-
tes, illico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho tradu-
cere. Peracta vero nauigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo
fulcipiendo erat affecta, & occurſus exhibuit ei quos patri. Claritudi-
nem vero Titō pater attulit, qui venit obuiam, eumque suscepit. Mul-
titudini autem ciuium diuinam quandam lætitiā suggerebat, quod
videbat in vnum tres conuenisse. Non multis autem diebus post, v-
num communem triumphum ob res gestas agere statuere, quamuis
vtrique feruatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura
erat pompa victoriz, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine do-
mi remansit. Omnes autem cum exissent, loca vbi tantum stare possent
occupauerant, quārus spectandis imperatoribus modis sufficeret, con-
cesso necessario transitu. Cuncta vero turba militari ante lucem per
turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia con-
stituta non palatii superioris, sed prope Iſidis templum (ibi enim prin-
cipes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt
Vespasianus & Titus lauro quidem coronati, amicti vero patriæ veste
purpurea: & ad Octauianas ambulationes tranſeunt ibi enim senatus,

& ducam procures, & honotati equites, eorum præstolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat: sellæque eburnæ in eo præparatae. Quo cum ascendissent, confederunt. Statimque eos militaris fautor excepit, multis virtutem testimoniis prædicans. Illi autem inermes erant, in veste serica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Vespasianus, cum dicere adhuc vellent, silentij signum dedit. Magnaque omnium quiete facta surrexit, & amictum magnam partem capitis adopenitus, solennia vota celebrauit: idemque Titus fecit. Perfectis autem votis, Vespasianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab Imperatore parati solet, dimittit. ipse vero ad portam recedit, quæ ab eo quod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, & triumphalibus vestibus amicti, diis ad portam collocatis celsa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, ut multitudini faciliior præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest, in omnibus quæ quisque cogitauerit, vel artium factis, vel diuiciarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam pene quæcunque hominibus qui usquam sunt fortunatis paulatim quæsitæ sunt, aliis alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probauere. Etenim argenti aurique nec non eboris in omni specie operum multitudinem, ut non in pompa ferri cerneret, sed ut ita dixerim omnia fluere. & alias quidem vestes ex rarissimis generibus purpure portari, alias diligentissima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autem clarissimæ tam multæ, aliz coronis aureis, aliz aliis operibus inclusæ traductæ sunt, ut appareret frustra nos eorum usquam rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur enim simulacra, quæ illi Deos habent, & magnitudinæ mirabile, & arte non defensorie facta, horumque nihil non ex pretiosa materia. Quin & animalium diuersa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiam quæ singula portaret magna hominum multitudo, purpureis vestibus atque inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper his, nec captiuorum quidem vulgus inordinatum videres, sed varietas & pulchritudo quidem vestium natam ex fatigatione corporum deformitatem oculis subtrahebat. Maxime autem stupori erat. pegmatum quæ portabantur fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant, multa etiam in tertium nidum quartumque surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veste circumdatis, cum aurum præterea factum atque ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in alia diuifum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere vastari quidem fortunatissimam terram, totas vero interfici acies hostium: & alios fugere, alios captiuos duci, murosque excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorum excindi munimina: & populosorum ciuitatum moenia disturbari, exercitumque intra muros in fundis: cedisque omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant preces, ignemque templis inmissum, ædiumque super dominos post multâ vastationem euerfiones: atque amnis tristitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum porum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegnata captæ ciuitatis dux, ita ut captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues sequebantur. Spolia

An. mldi 4036.
 à Christ.
 nat. 74.

Vota &
 prandiū
 antetrium-
 phum.

Triūphi
 magnifi-
 centia.
 Vestes præ-
 stiosissi-
 ma.

Pegmata
 fabrica-
 tio.

An. mē-
di 4037.
à Christ.
nat. 75.

*Mensa au-
rea ponderis
talenti
magni.
Iudaorū
lex spolio-
rum no-
uissima.*

*Simō Gio-
ra filius
laqueo cir-
cundatus
per forum
trahitur.*

*Vespasia-
nus Paci
templum
adificat,
de quo vi-
de Hero-
dianum
lib. 1.*

vero alia quidem passim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab usus nostri consuetudine. nam media quidem columna basi hærebat, tenues ab ea cannulæ producebantur, formatae ad similitudinem fuscinae, ad summum quæque in lychni speciem fabricatae. erant autem numero septem; septimi diei, qui apud Iudæos est, indicantes honorem. Post hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliiorum. Deinde transibant plurimi victoriæ, simulacra portantes: omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prior ibat: & Titus deinde omnia sequebatur. Domitianus autem adequitabat, ipse quoque ornatus pulchritudine, dignumque spectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quo postquam vehitum est, consistere. Erat autem vetus mos patrius, operiri donec ducis hostium mortem quæspiam nunciaret. Iste erat Simon Gioræ, tunc inter captivos in pompâ traductus: laqueo vero circumdatus per forum trahiebatur, quo eum simul caderent qui ducebant. Lex autem Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem vitæ habere nunciatum est, omniumque fauor securus est, tunc hostiis inchoauere, hisque secundo per votâ solennia omine peractis, in palatium recessere. Et alios quidem epulis ipsi exceperunt, aliis autem omnibus domi conuiuiorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hostes gratulatorium, finem vero malorum ciuiliū & spei bonæ pro felicitate principum. Post triumphos vero, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templum ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectum est. Magna enim diuitiarum largitate usus, in super perfectis id præstare ac figmentorū operibus exornauit. Omnia namque in illud sanum collecta ac deposita sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerant, vagabantur: quomodo aliud apud alios, situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his magnifice ferens. Legem vero eorum, & penetratiliū vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

CAP. XXV.

Herodinus & Macharus a Basso capta.

IN Iudæam vero legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cereali Vespasiano exercitu, castellum quidam Herodion cum præsidio dedicatione cepit. Post autem omni manu militari collecta: multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Macharunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæsitationem atque formidinem natura loci præstare maxime poterat. Nam ipsum quidem quod muro circumscriptum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eo natura excogitat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu illa ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab occidente secat vallis, septuaginta stadiis distenditur. vnde Asphaltites locus ei limitem facit. ex hoc vero tractu ipse Macharus altissimo vertice supereminet: A septentrio-

ne autem & meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt. similiter vero sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius vero vallis quæ ab oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte vero ex aduersa Machæruni posito terminatur. Ea loci natura perspecta Rex Alexander, primus in eo castellum communivit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipue vicinitatem. namque opportune situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat accessus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum ædificauerat, turreſque in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas vero cisternas recipiendis aquis abundeque suppeditandis, locis maxime idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ loci expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinem machinarumque reposuit: & omnem apparatus excogitavit, qui habitatoribus posset magnæ obſidionis prætare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim sicut vel celsitudine vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: mansissetque vltius profecto, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte septentrionali cingitur, quidam locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa vesperam vero veluti iubare fulgurans, accedentibus eamque euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quam si quis vinam muliebreſem vel menstruum sanguinem super eam fuderit. quin etiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoque modo sine periculo: qui talis est: Totam eam circumfodiunt, ita vt minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illoque sequi eum à quo religatus est cupiente, radix quidem facile euellitur: canis vero continuo moritur: tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæ precium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum spiritus, vitis immersa, eosque necantia quibus subuentum non fuerit: hæc cito, etiam si tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi: Alij namque amari sunt, alijs nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem alte caua, saxo autem imminente protecta: super hæc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multisque morbis ac vitij salutare: maxime vero neruorum curationi conueniens: habetque idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndique regionem, valle orientali repleta accessum parare statuit: opusque inchoauit, properans aggerem quamplurimum extollere, faciliusque per eum oppugnationem facere. Qui vero intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coegere, inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius vero castellum ipsi occu-

An. mē-
di 4037.
à Christ.
na. 75.

Herodes
Macha-
runi ma-
gno muro
ac turribus
amplectitur.

Sagittarum, machinarumque multitudo in arce.

Ruta mirabilis magnitudinis.
Baaras radix quomodo euellenda.

Alius modus radicem hanc euellendi.

Aquarum calidarum fontes.

Externi Iudæi inferiorem ciuitatem occupant.

An. m.
di 4037.
à Christ.
nat. 79.

*Iudaorū
cum Ro-
manis cō-
stitutur.*

*Eleazar^{us},
Iudaei
audacia
ferox, &
manu stre-
nuus.*

*Eleazar^{us}
capitur,
eumque
dux nudū
extendi,
& verba-
ribus cedi
precipit.*

*Eleazar^{us}
calamitas
Iudaei ad
deditionē
cōmouet.*

*Iudaorū
1700. ab
Romanis
perempti.*

*Iardes. sibi
ua ab Ro-
manis in-
sta.*

patum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & ut saluti suae con-
sulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidif-
sent Romanis. Prius autem volebant spem declinandae obsidionis ex-
periendo convincere: ideoque alacri animo in dies singulos excursus
habebant, & cum his quos fors obtulisset confertis manibus, multi
moriebantur, multosque Romanos interficiebant. semper autem utrisque
ex tempore plus victoriae captabatur: Iudaeis quidem, si incautiores ag-
grederentur: in aggere autem positus, si impronius excursus eorum
bene septi armis exiperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus.
Res autem quaedam fortuito gesta, inopinatam castelli tradendi neces-
sitate Iudaeis imposuit. Erat inter obsessos iuuenis & audacia ferox,
& manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobi-
lis, multos egredi aggestumque prohibere cogitans, & in praeliis sem-
per grauiter Romanos afficiens: audaciaque sua locios prosequens, impe-
tum quidem facilem his, periculo autem vacuum discessum efficiebat
nouissimus recedendo. Itaque discreta quodam die pugna & utraque par-
te digressa ipse tanquam despiciens omnes, existimans neminem tunc
hostium praelium excepturum, extra portam remansit: & in muro stan-
tes alloquebatur, tota mente illos attendens. Hanc autem oppor-
tunitatem vidit quidam ex castris Romanorum Aegyptius, nomine Ru-
fus: & quod nemo sperasset, imperu facto cum ipsis eum armis repente
corruptum, cum hoc viso, stantes in muro supor teneret, in castra Ro-
manorum traxit. Postquam vero dux nudum praecepit extendi, & in
aperto constitutum, ut ex ciuitate conspiceretur, cædi verberibus, ve-
hementer Iudaeos confudit casus iuuenis, vniuersaque ciuitas in fletu &
questibus, vnius viri clade perculsa. Id ubi Bassus animaduertit, consi-
liorum aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorumque miserationem
augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem
facerent, quod sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, velut mox Elea-
zarum suspensurus, crucem desigi iussit. ea vero cōspecta, maior castel-
lanos dolor inuasit, & ululando querebantur, intolerabilem esse cala-
mitatem vociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se de-
spicerent, mortem miserissimam subiturum, siquidem ipsis salutem prebe-
rent, postquam iam subacti omnes Romanorum viribus ac fortunā
concederent. Illi autem & eius sermone fracti, & quod multi intus pro
eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus duce-
bat, & contra ingenium suum misericordia victi sunt: & quibusdam ce-
leriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes. ac
reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cum autem his assensus esse-
dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferiores, inita separatim eum
Iudaeis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuere. Cum ver-
portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nun-
cius venit, siue inuidia salutis eorum siue formidine, ne eorum fuga
causam ipsi praestarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui praef-
cerant, euasere. reliquorum autem viri quidem mille septingenti per-
empti sunt, mulierculae vero & pueri in seruitium ducti. Sponsiones au-
tem cum his qui castellum dedidere habitas Bassus conseruandas esse
ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

CAP. XXVI.

De Iudaea Basso interempta & Iudaea diuendita.

His autem administratis, in saltū, qui appellatur Iardes, ducere pro-
perabat exercitum. multi enim illuc congregati esse nunciabatur,

qui

qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machzrunte profugerant. Ergo cum ad locum venisset, neq; falsum fuisse nuncium reperisset, primo quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudzorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem sylvam iussit cedere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaq; simul vniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multaue his audacia, illis contentione vsq; diu quidem praelium tractum est, non autem similis euenit finis pugnae certantibus. Nam Romanorum quidem 12. tantum contigit occumbere. neque multos fauciari: Iudzorum vero ex illo praelio nullus euasit. Sed cum non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt omnes: eorumq; dux Iudas Iairi filius, de quo supra meminimus qui ordini cuidam praepositus cum Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem vero tempore Caesar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudzorum, nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incoherent, qui vocatur Ammaus. distat autem Hierosolymis 30. stadiis. Stipendium vero vbicumque degerent Iudeis indixit: binaeq; drachinas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt ante hac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudzorum illo tempore hunc statum habebant.

An. mñ.
di 4037.
à Christ.
na. 75.

Iudeorum
3000.
prostrati.

Stipendium
Caesar Iudeis
indixit.

CAP. XXVII.

De clade Antiochi Regis & eruptione Alanorum in Armeniam.

30 Iam vero quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes Regē Antiochum in maximas elades cum tota domo incurere, ex causa huiusmodi. Cessennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, siue propter inimicitias Antiochi (certum nō valde patefactum est) literas ad Caesarem misit. Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse. pactis habitis cum rege Parthorum: proptereaque debere illos antea capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Caesar huiusmodi nuncium ad se perlatum, neglecturus. Nam vicinitas Regum, maiore negotium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes, maxima ciuitas iuxta Euphratem sita est, vt esset Parthis (eo namq; id cogitauere.) facilis transitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita, & potestate sibi permisa, vt ageret quod expedire videretur, negligendum putauit. Subito tamen Antiocho eiusq; sociis nihil opinantibus in Comagenem ingressus est, ex legionibus quidem sextam ducens, & insuper quasdam cohortes, alasq; equitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidica Aristobulum, Emesq; Sohemū. Introitus autē illis erat sine certamine, quod nemo indigenarum manus volebat opponere. Antiochus enim in sperato percussus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autem toto regno in quo erat statu relicto, cū coniuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspitione qua sibi ingerebatur probatum esse ratus. progressusq; de ciuitate centum triginta promodum stadiis, in campo tabernaculū ponit. Petus autem in Samosata, qui eam caperent mittit, & pereos ciuitatē tenebat, ipse vero

Antiochus Cessennius Petus Syria ad ministrator coram Caesare accusatus.

Cessennius Antiochum subito inuadit. Antiochus primo regno cum coniuge ac liberis egredi; quā cum Romanis pugnat de- creuit.

An. mū.
di 4037.
à Christ.
nat. 75.
*Antioch^o
cum coniū-
ge & filia
bus in Ci-
liciam fu-
git.
Epipha-
nis ad Vo-
logesem
Parthorū
Regem fu-
ga.
Antioch^o
capitur.*

*Antioch^o
cum Casa
re reconci-
liatur.
Alani
Mediam
terrā pra-
dandi cau-
sa perma-
dunt.*

*Armenia
vastatur.*

cum alio milite in Antiochiam ire tendebat. Non tamen Rex vel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicum gerere: sed fortunam suam questus, quiduis pati sustinebat. adolescentibus autem bellique peritis, vique corporis præstantibus filiis eius non erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaque ad virtutem se confecerunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaque parte suorum virum diminuta discedunt: Antiocho vero neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: sed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum suorum animos fregit. nam veluti desperato ab eo regno defecere, & ad Romanos se transferre, omniumque erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat necessarium. suntque omnes equites decem, qui cum his vna transgressi sunt flumen Euphratem, hinc iam sine metu profecti, cum ad Vologesem Parthorum Regem venissent, non quasi profugi desperati sunt: sed ac si fortunam pristinam retinerent, omni honore dignati sunt. Antiochum vero, vbi Tharsum Ciliciæ venit, misso Centurione Petus victum Romam transmisit. Vespasianus autem ita Regem ad se deduci non passus est: dignius esse ratus, veteris amicitiæ habere rationem, quam belli occasione inexorabilem iracundiam seruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, intermissaque interim protectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos vero ei pecuniæ reditus præbet, vt non modo copiose, sed etiam regie victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri ante metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoque spem reconciliandi cum Cæsare concepere. Cum autem etiam Vologeses de his scripsisset ad Cæsarem (ne enim quamuis feliciter agerent, extra Romanum viuere patiebantur imperium) & cum Cæsar his mansuete facultatem dedisset, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone statim aduerso, cum omnis honor eis haberetur, ibi mansere. Alanorum autem natio, quocumque idem Scythæ sint, iuxta flumen Tanaim & Mæotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His vero temporibus inito consilio, vt terram Mediam, & ulterius prædandi causa peruerent, cum Rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is est illius transitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur: Aditu autem sibi præbito, vniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumque fines populosos, omnigenumque pecorum plenos diripiebant, cum resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, meru perculsus in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus cesserat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi, & vsque ad Armeniam vastantes omnia processere. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cum his obuius bello conflixisset, non multum absuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam misso eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, nisi celeriter gladio misisset laqueum, atque ita fugisset. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam vero hominum multitudinem, aliamque ducentes prædam ex utroque regno ad sua domesticilia rediere.

CAP. XXVIII.

*Excidium Massada castelli munificentissimi.*An. mū.
di 4038.
à Christ.
nat. 76.

A Pud Iudæam vero mortuo Basso, Flavius Silua in administratione succedit, & aliam quidem terram bello subactam videns, vnum autem adhuc rebellem superesse castellum, omni quæ in illis locis habeatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomen est autem castello Massada. Princeps vero sicariorum à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudz, qui non paucis Iudzis persuaserat, vt ante diximus, ne professionem facerent, quando cenior Cyrenius in Iudæam missus est. Tunc enim sicarii conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse vellent: omnique modo his quasi hostibus vtebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem vero domibus iniiciendo. Nihil enim eos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudzorum libertatem tanta ignavia prodidissent: magisque se optare sub Romanis seruitium professi essent. Erat autem id plane cautatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obreptu: manifestum autem rebus effectum est. Nam iidem illi & defectionis socii fuerunt, & bellum cum Romanis communiter susceperunt. Causa vero peior illorum in eos facta est: & cum mentita prior eorum reselleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitia suæ iustis assertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudzorum omnia generum malitiam ferocissimum: vt nullum opus intermitteretur insectum: nec si quis excogitando fingere voluisset, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnum erant, & exsuperare alium alius tam impietate quam iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudine male tractando, multitudo vero ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas: his autem vim faciendi, bonaque locupletum diripiendi. Primi quidem sicarii fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis auctores, nullo neque verbo indito ad iniuriam, neque facto intentato ad exitium eorum quibus indidantur penitus prætermisso. Verum & hos Ioannes moderatior esse demonstrauit. Non solum enim omnes interficiebat qui necessaria & præfutura suaderent, tanquam inimicissimos maxime ciues eiusmodi impetens: sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat, qui Deum quoque iam esset ausus impietate cōtemnere. Nam & mensa nefaria vesceretur, & legitimam patriamque exterminauerat castimoniam: vt iam sit minime mirum, si mansuetudinis communionem minime feruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Giorz, quid mali non commisisset, quæ liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauere tyrannum? Quæ vero eos amicitia, quæ cognatio ad quotidianas cedes non ferociores effecit? namque alienos quidem male tractare, inertis nequitia opus esse arbitrabantur: clarissimam vero gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Morum furoris æmuli, etiam Iudæam fuere: illi enim sceleratissimi peremptis Pontificibus, ne qua pars conferuaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidere, summamque per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, vixit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiae facinus æmulati sunt, nullo in æmulato, quod ante commissum memoria tradidit, prætermisso, quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderet, propter efferam sui naturam cauillando falsebant, qui malorum quæ

*Tempus
apud Iu-
dæos omni-
um geno-
rum ma-
litia factu
dissimū.**Ioannes
Giscala.**Simon,
Giorz fl-
lius.**Iudæai.**Zelota.*

An. mū-
di 4038.
à Christ.
nat. 76.
*Debitus
vita finis
Iudaeorū.*

*Silva dux
Romano.
rum Mas-
sadam ob-
sidet.*

*Massada
firma.
Iter per sa-
xum colu-
ber dicitur.*

*Vertex sa-
cundus, o-
mnis pla-
nicie mol-
lis.
Regia Ho-
rodis.*

maxima essent bona ducebant. Itaque debitum vitæ finem inuenere, merita illis omnibus poena Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos usque ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ variis perempti cruciatibus perulere. Fortasse dixerit aliquis minora eos quam committere perpessos, verum quæ tandem digna tantis sceleribus poena affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, unde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens. & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidii vbiq; locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit, ne quis obsessorum fugiendi facultatem haberet, vique custodes perseverarent, ipse vero castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte castelli rupes monti proximo applicabatur, ceterum difficilem ad copias utensilium. Non solum enim comæatus ex longinquo, & cum labore Iudzorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verum etiam porus aliunde in castra ducebatur: quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silva obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, vndique abruptis atque altis vallibus cingitur inuisibili, super fundo habens scopulos: ipsæque omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quod duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem vnum iter ab lacu Asphaltite ad solis ortum, & alterum ab occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex angustia crebrisque flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens, paulatim rursus producit: vixque illo itinere gradiens promouet pedem. namque mutanti vestigium, necesse est ab altero pedem nitari. Est autem certa perniciēs, si quis labatur. altitudo enim rupium vtrinque dehiscit, ut quæ horrore quemuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi viam cum triginta stadiis ascenderis, quod restat verticis est non in acutum finem coacti, sed ut habeat in summo planiciem. In hac primus quidem Ionathas Pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Post autem Herodi magno studio fuit loci illius studio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, stadiorum spatium septem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latumq; octo cubitis: & viginti septem turres quinquagenorum cubitorum in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quod secundus omnique planicie mollior esset, cultura destinauerat: ut si quando externorum alimentorum penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent. Quin & regiam sibi ædificauerat, ab occidentalis partis ascensu, intra moenia quidem arcis positam, vergentem autem ad se præntionē. regis vero murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticum itemq; balnearum varia erat & sumptuosa constructio, columnis quidem è singularibus saxis vndique substructis, parietibus autem membrisque solida compage lapidum variatis. Ad singula vero habitacula, & in summo, & circa regiam, & ante turres multos magnosque puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum tantam molitur abundantiam, quantam qui fontibus vicerentur haberent. Fossæ vero iter ex regia in arcem summam ducebant, quas fori

nemo cernebat. Sed ne manifestum quidem viam facilem sui usum præbere hostibus poterant. Nam orientalis quidem via natura est inaccessa, ut supra memorauimus. Occidentalem vero magna in angustia posita turri conclusit, quæ non minore mille cubitorum spatio ab arce distaret, quam neque transire posse, neque capi facile videbatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulantiibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat communitum: Intus autem repositi apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuere. nam & frumentum multum erat conditum, & quod in longum tempus sufficere posset: vinumque multum & oleum: insuper autem cuiusque leguminis fructus, & palmulæ coaceruata. Cunctaque reperit Eleazarus, castello per dolum cum ficiariis occupato, matura, nihilque recens depositis deteriora: quamquam fere ex quo appa-
 10 rata sunt, ad excidium à Romanis illatum, centum annorum tempus agebatur. Quinetiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendere. Si quis autem causam diuturnitatis auram esse existimet, non errauerit, quod arcis altitudine ab omni terrena ac foeculentata materia sit remota. Inuenta est autem omnigenum quoque armorum multitudo, ab Rege condita, quæ decem millibus virorum sufficeret, ferrumque infectum, necnon æris & plumbi materia: quippe ut magnis de causis factum crederes apparatus. Aiunt enim Herodem idipsum castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicantem: vnum quidem ab Iudzorum populo: ne se deposito illos qui antea Reges fuerant, ad Principatum reduceret. Alterum vero maius
 20 atque atrocius, ab Regina Ægypti Cleopatra. Hæc enim suam sententiam non celabat, sed cum Antonio sæpe verba faciebat, postulans Herodem interfici, sibi autem obsecrans regnum Iudzorum dopari. Et magis quis miraretur, nondum eius imperio Antonium paruisse, male eius amore mancipatum, quam non donaturum sperasset. Propter eiusmodi metus Herodes conditam Massadam, extremum belli contra Iudæos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, sicut supra diximus, ac ne quis effugeret diligentissime procurauerat: incipit oppugnationem, vno tantum loco
 30 reperto, qui aggerum iactum posset accipere. Nam posteam tuxim, quæ iter ab occidente, quod ad regiam summumque montem duceret, præcludebat, erat quædam continentia saxi vastior latitudine, multumque portecta: celsitudine autem Massadæ trecentis cubitis inferior, quam Leucen appellabant. Hanc igitur Silva ut ascendit ac tenuit, aggerem apportare militibus iussit: illis autem alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducentos cubitos crectus est tumulus. Verum neque firma, neque sufficiens machinis ferendis hæc mensura videbatur: sed super eum tribunal, constructis saxis ingentibus factum est, altum itemque latum cubitis L. Erat autem & aliarum machinarum fabrica illis assimilis, quas primo quidem Vespasianus ad oppugnationes, postea vero Titus excogitauerat: & turris sexaginta cubitorum effecta est, tota ferro consepta, vnde multis balistarum & tormentorum iaculis Romani cito eos repulere qui de muro pugnabant, & caput
 40 exerere prohibere. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silva crebro murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius deiecit partem interruptam. Cito autem præuenere ficiarii muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & qua scæta sunt continentes cōposuere: eorum autem ordines erant duo similes, tanquamque distantes quāta

An. mēdi 4032.
 à Christi.
 na. 76.
In castello magna commensatus copia. Fructus ad centum annos incorruptus.

Herodes duplex periculum suspicans, castellum sibi ad refugium parauit.

Circum Massadam vnum tantum locum, qui aggerum iactum posset.

Ingentiariste fabricato, Silva crebro murum pulsari iubet.

An. mū-
di 4038.
a Christi.
na. 76.

*Ardentes
faces in
murum
iaculan-
tur.*

*Aquilo
avertens
flammam
in Roma-
nos abi-
git.*

*Eleazar
ad socios
oratio.*

*Eleazar
iram Dei
in populum
Iudaicum
fatetur.*

*Pena cri-
minum,
qua furo-
re capti
Iudaei
gentiles
qui fue-
runt.*

esset muri latitudo: & inter eos ambos replebant aggero spatium. ne vero crescente cumulo terra deflueret, aliis transuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant. Erat ergo illis opus quidem aditicio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebant, lutoque subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc ubi Silua considerauit, igni magis mirum captum iri putans, multas quidem ardentis faces militibus intro iaculari praecepit: murus autem, quippe ut magna ex parte lignis constructus, ignem cito comprehendit: & vique ad imum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans aequilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & pene machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde statu mutato, veluti diuina prouidentia excitatus auster, multa ut in aduersum eum murum repulit: iamque totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei viderentur auxilio, ad castra laeti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret. Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alii cuiquam permissurus erat ut faceret. Videns autem murum igne consumptum, alium vero nullum salutis modum neque virtutis excogitans: sed his quae Romani in se liberosque suos & coniuges facturi essent si uicissent, ante oculos positus, de omnium morte consilium cepit: idque ex praesentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis uesperis congregatis, talibus eos uerbis ad facinus inuitabat. Cum olim uobis decretum sit, viri fortes, neque Romani, neque cuiquam alii seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos deonestemus, ante quidem seruitute intolerabiles poenas subituri: si uiuos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis a Deo gratiam dari, ut bene ac libere possimus mori, quod aliis non euenit praeter spem superatis. Nobis autem certum est, orto die futurum excidium. Libera est autem stenua mortis conditio cum affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profecto non optant uiuos abducere, neque nos illos iam possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & a nobis ipsis acerba peioraque ab hostibus eueniebant, de Dei voluntate conicere, & scire, quod amica ei quondam Iudaeorum natio damnata esset interitu: manens enim propitius, uel saltem nobis leuiter insensus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexisset: sacratissimam uero urbem suam igni hostium excidioque prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omnigenere Iudaeorum sperauimus seruata libertate superare, tanquam ni in Deum deliquissemus, nulliusque culpe participes fuissemus, qui alios quoque docuimus. Itaque uidetis quemadmodum nos uana expectasse redarguit, fortiore nobis speratis rerum malorum necessitate illata. Nec enim quicquam nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem, sed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliumque habentes abundantissimum apparatus, ipso Deo manifestissime auferente spem salutis perdidimus. Ignis enim qui ferebatur in hostes, in aedificium a nobis murum non sponte reuersus est. Sed haec multorum ira sunt criminum, qui furore capti contra gentile ausi sumus: pro quibus quae so ne Romanis iniurissimis poenas, sed penos ipsos Deo praestemus, istae autem illis moderatiores sunt. morientum enim coniuges iniuria vacuae, liberi seruitutis expertes. Post illos au-

tem ipsi nobis honestam inuicem gratiam præbeamus, libertate seruata optima sepultura. Prius tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certe scio, si neque corpora nostra tenuerint, compendique caruerint. Alimenta sola relinquamus. hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, quod non penuria victi sumus: sed ita ut ab initio statueramus, mortem seruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum præsentium sententiæ congruebant: sed alii quidem ei obedire properabant, & quasi voluntate replebantur, pulchram esse morem existimantes. Qui vero molliores erant coniugum ac familiarum suarum misericordia, vel etiam propriis quæque apertissimus deterrebat interitus, aliusque alium intuens, contrarium voluntatis suæ motum, lacrymis designabant. Quos cum vidisset Eleazarus formidare, ac magnitudinem consilii animis frangi, pertimuit ne etiam eos qui fortiter dicta perceperunt, efformarent sientes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior, multoque repletus spiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnaue vñs exclamatione lacrymantes attentius aspectans: Plurimum, inquit, opinione deceptus sum: qui putarem viros fortes pro libertate cecantes, mori bene male, quam viuere. Vos autem ne cui libet quidem homini quicquam neque audacia neque virrute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timeris: cum oporteret vos super hoc neque cunctari neque expectare monitorem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacre patris orationes, maiorum quoque nostrorum factis & animis confirmantibus, perseuerabant: quod viuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mox quidem libertatem animis præstans, ad proprium plurimumque locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, vnaque malè tuius implentur, quod verisimile dicitur, mortuæ sunt. Diuino enim cum mortali societate turpis est. Multum quidem potest anima iuncta cum corpore: instrumentum enim facit suum, latenter id mouens, & vitra mortalem naturam gestis producens: Veruntamen cum pondere, quo in terram detrahitur, quodque ab ea pender, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vñdique liberam participat fortitudinem: humanis oculis, ut ipse Deus inuicibilis manens: nec enim cum est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neque rursus cum recedit videtur, vnam quidem ipsa habens incorruptam naturam, corpori autem causam præbens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viger: vnde vero digressa fuerit, hoc marcidum moritur: tantum immortalitatis ei superat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in quo in se collectæ animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo vero pro cognitione degentes, vbiq; adsunt, ac multa futura prædicunt. Curigitur mortem timere cōueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit clementissimè, breuitatē vitæ sequentes, subimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatores, aliis esse exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Attamen si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cum sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus, inuiti sustinent. properant autem animas corporibus soluere, nulloque vrgente neque exagitante malo, propter immortalis cōuersationis desiderium, aliis quidem prædicunt se esse abituros, nec est, qui prohibeat, quisquam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam veramque animis

An. mū-
di 4038.
à Christ.
na. 76.
*Libertate
seruata o-
ptima se-
pultura.*

*Eleazar
de immor-
talitate
anima o-
ratio.*

*Anima
mortali
corpore
vincta.*

*Virtus
anima.*

*Somnus
immorta-
litatis an-
imæ argu-
mentum.
Indorum
sapientiæ
professores
seipsos cō-
sueant.*

An. mū.
di 4038.
à Christ.
na. 76.

*Adhorta
tio ad con
temnendā
mortem, a
tempore et
rei statu
desum-
pta.*

*Exemplū
a Iudaeis
Caesarea
interfectis
petitisum.
Calami-
tas Iudae-
rum Scy-
thopoli.*

*Obse-
dim mil-
lia Iudae-
rum in Sy-
ria iugu-
lata, et
60000.
in Egy-
ptum per-
pempta.*

*Iudaeorū
ab Roma-
nis capti-
rum cala-
mitas.*

esse inter se consuetudinem credere: ipsi autem cum mandata perceperint, igni traditis corporibus, ut immaculata puraque anima secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quam exterorum hominum quicumque suos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos desunt: illos autem beatos dicunt, quod immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriaque ignavia leges patrias, quae omnibus hominibus æmulandæ videntur, inhoneste despiciamus? quanquam & si contraria nos à principio instituisse eruditio, quod summum bonum est hominibus viuere, mors autem calamitas: atramen tempus nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare, Dei voluntate & necessariis morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum posuit Deus, ut vita careremus, qui ea non eramus, quemadmodum oportebat, vsuri. Non ausim autem nobismetipsis ascribere, neque Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum absolverit. Non enim viribus illorum hæc accidere: sed causa fortior interueniens, illis præstitit ut vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti sunt, qui Caesarem incolebant Iudæi? ac ne defesturos quidem ab illis, dum diem septimum celebrarent, aggressa Caesariensium multitudo, neque repugnantes cum coniugibus ac liberis mactauerunt: nec vel ipsos erubescere Romanos, qui nos tantummodo hostes, quod defeceramus, putabant. Sed dicer aliquis, Caesariensibus semper cum suæ ciuitatis Iudæis fuisse discordiam, tempusque nactos vetus odium exsaturasse: quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscum enim illi propter Græcos bellum gerere ausi sunt, ac non cum propinquis nostris Romanos vicisci. Multum igitur his fides illorum ac benevolentia profuit: siquidem ab ipsis cum totis familiis acerbissime trucidati sunt, ac pro auxiliis gratias ei reddere: nam quæ illos à nobis pati prohibuere, hæc passi sunt, velut ea ipsi committere voluissent. Longum fiet, si velim nunc separatim de singulis dicere. Nostis enim, quod Syriæ ciuitatum nulla est, quæ non Iudæos apud se habitantes occiderit, nobis quam Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damasceni, cum ne causam quidem probabilem confingere potuissent, ciuitatem suam eade nefaria repleuere. octodecim millibus Iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypte peremptorum 60. milium numerum audiebamus excedere. Illi quidem fortasse in aliena terra, cum nullum inuenissent hostibus aduersarium, ita sunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum susceperunt, nihil deerat eorum, quæ spem totam possent præbere victoriæ. Arma enim & muræ & castellorum inexpugnabiles fabricæ, atque interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda, cunctos ad defectionem reddunt. Fortiores: sed hæc ad paucum tempus cum sufficissent, seque sustulissent maiorum malorum extiterit principium. Omnia enim capta sunt, omniaque hostibus succubuerunt, velut illorum nobilioris causa victoriæ, et ad eorum salutem, à quibus instructa fuerant, apparta sint. Et in prælio quidem mortuos beatos existimari oportet, repugnantes enim à libertate non perditam perire. Eorum vero multitudinis, qui à Romanis subiugati sunt, quis non misereatur? quisve non antequam illa agnoscatur, ingri properet? quorum alii torri, tamque igne quam verberibus excruciiati perire, alii semetipsi à bestiis ad secundum earum cibum seruati sunt: illorum quidem miserrimi habendi sunt, qui adhuc uiuant qui sepe mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est quæ totius gentis Iudææ metropolis fuit? T

tis quidem murorum septis munitissima, tot vero ante muros castellis
 turriumque obiectis mœnibus ruita, bellique apparatus vix capiens,
 tot autem virorum pro se pugnantium multitudinem continens, quid
 nobis facta est, quæ Deum habere incolam credebatur? Radicitus ex
 fundamentis erepta est, solaq; eius monumenta restant, eorum à quib.
 excisa est imposita reliquis castra. Senes vero infœlices ad cineres tem-
 pli assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab ho-
 stibus referunt. Hæc secum reputans quisquam nostrum, aspicere so-
 lem durabit, etiam si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeo
 patriz, quis tam imbellis, aut parcus animæ, ut eum non poeniteat huc-
 usque vixisse? Atque vtinam omnes fuissetus mortui, prius quam il-
 lam sacram civitatem hostium manibus videremus excindi, prius quam
 templum sanctum tanta impietate funditus erui: sed quoniam spes
 non instrenua nos illexit, quibus forte poterimus pro ea hostes vicisci:
 nunc autem euauit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene propere-
 mus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorumque dum no-
 bis licet à nobis ipsis misericordiam capere. Ad mortem nanque ipsi
 nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eamq; fugere ne fortissimi qui-
 dem possunt. iniuria vero & seruitus, & videre coniuges ad turpitudi-
 nem duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate
 profectum: sed hæc sua timiditate perferunt, qui ante mori cum licuit
 noluere. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus:
 & postremo nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur
 non est eorum iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potue-
 rint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad
 multos sufficient cruciatus: miserandi autem promeriores, quorum
 ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius ma-
 nibus reuinctis vocem filii patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi
 sunt & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant, exper-
 tes seruitutis hostium. Moriamur liberi, cum filiis & cum coniugib. vita
 dedeamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filii deprecantur,
 horum necessitatem Deus misit, his contraria Romani volunt,
 & ne quis nostrum ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis,
 prosperata potiundi nostri voluptate, stuporem mortis admirationem-
 que relinquere audaciz.

Adhæc cum orate cupientem omnes interpellabant: & effrena-
 to quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti laruis exagitati,
 alius alium antecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis, rectiq;
 consilii existimantes, ne quis extremus remanere videretur: Tantus
 eos & coniugum, & filiorum, & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec, id
 quod aliquis putauerit, cum facinus accederent obtusi sunt, verum eam
 seruare sententiam, quam cum dicta perciperent, habuerunt: proprium
 quidem charumq; affectum retinentibus cunctis, rationi vero cedenti-
 bus, quia iam optime filitis consulissent. Simul enim valere vxoribus
 cum amplexu dicebant, ac liberos gremiis captos extremum lacryman-
 tes osculabantur: & simul tanquam manibus alienis iussa peragentes
 volentes eos configebant: malorum quæ subditi hostibus passuri fue-
 rant cogitationem, habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Deni-
 que nemo hac audacia minor inuenus est. Cunctis autem coniun-
 ctissimos transfixere: miseri, quibus id necesse fuit, quibusque filios at-
 que vxores occidere, malorum omnium videbatur esse leuissimum. Igi-
 tur neq; horum iam factorum dolorem tolerant, & intersectos lætos
 existimantes, si vel breuissimum tempus eis superuinerent, cito qui-
 dem vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte vero ex

An. mū-
 di 4038.
 à Christ.
 na. 76.
 Hierosely
 ma Iudææ
 metropo-
 lis radivi-
 tus ex fun-
 damentis
 erepta.

Ad mor-
 tem nati
 sumus cū
 que fugere
 ne for-
 tissimi
 quidem
 possunt.
 Eleazar
 Iudæi Ro-
 manorum
 crudelita-
 tem expo-
 nit.
 Mori libe-
 ri apud Iu-
 dæos honor
 & gloria

Iudæi
 propria cū
 di amor.

An. mū-
di 4038.
à Christi.
na. 76.

*Iudai uni
uersis bo-
nu in vno
congestu
ignem in-
iciunt.
Sorte decē
lecti reli-
quos Iu-
daeos tru-
cidant.*

*Romani
pugnā ex-
pectant.*

*Romani
consilii for-
titudine
& obstina-
tum conti-
num mor-
tis admi-
rantur.*

numero suo decem lectis omnium percussoribus, vniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi, eosque complexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibitibus ministerium. Isti autem intrepide cunctis occisis, eandem sortis legem in sua quoque morte statuerunt, vt cui obtigisset, nouem peremptis semet super eos occideret: ita omnes sibi confidebant, quod neque in audendo, neque in sustinendo facinore, præstaret alius alii. Et ad extremum cæteri quidem se neci supposuere: vnus vero atque nouissimus, circumspecta multitudine mortuorum, ne quis forte in multa cæde superesset, qui suæ manūs egeret: vbi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regis: vehementi vero manu toto per se transfuso gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit autem vna mulier senior, & illa quidem Eleazari cognata, plurimum doctrina sapientiaque mulieribus præstans, & quinque pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abdit, cum alii cædibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta, cum mulieribus simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis quindodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes; mane aggeribus scararum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum vero hostium neminem viderent, sed vndique verum acerbam solitudinem, ignemque intus ac silentium, quid factum esset coniciere non poterant: & ad extremum velut impellentes istum arietis, vultum, si quem forte prouocarent, dederunt. Clamorem autem sensere mulieres, & ex cloacis emerſæ, factum Romanis vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante manifeste. Non tamen Romani facile his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilem non credentes. Ignem vero extinguere conabantur, perque hunc viam sectantes, cito in regiam peruenere: conspectaque multitudine mortuorum, non vt in hostibus gauisi sunt: sed consilii fortitudinem, & obstinatum in tanto numero robus ipsis contemptum mortis admirabantur.

C A P. XXIX.

Interitus Sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.

*Sicarii no-
ua calamita-
tis au-
tores.*

*Iudai con-
tra flariorum
viam teme-
ritatem con-
sistunt.*

Huiusmodi autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse vero cum exercitu ad Cæsarem profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota ludæa belli fuerat longinquitate subuersa: multisque suorum etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos ludæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: verum & illic nouas res conabantur, vt libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deum vero solum Dominum dicerent. Cum autem quidam iis ludæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidem mactare, aliis vero instabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorum, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem ludæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quod nec si fugissent certam spem

salu-

salutis habituri viderentur: à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos qui nullius fuissent delicti participes. cauendum igitur ab eorum exitio multitudinem monebant, & vt pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruerunt, multoque impetu facios aggressi corripere. quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui vero in Ægyptum Thebasque illius tractus elapsi sunt, non multo post comprehensi redacti sunt: quorum non est qui duritiam suæ confidentia suæ pertinacia voluntatis sit dicenda, non obtusecat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo vt Cæsarem dominum faterentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiâ conseruauere, tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatum ignemque susciperent. Maxime vero puerorum ætas, miraculo spectantium fuit: nec enim vel eorum quisquam commotus est, vt dominum Cæsarem nominaret: vsque adeo corporum infirmitatem vis audaciz superabat.

CAP. XXX.

Onia templum clausum apud Alexandriam.

Lypus tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudzorum circa res nouas studium cauendum esse existimans, ac veritus ne rursus in vnum congregarentur, & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudzorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem destrueret: hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & colli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex Pontificibus, ex Hierosolymis fugatus, Antiocho Rege Syriz cum Iudzis bellum gerente, Alexandriam venit: & à Ptolemæo suspicitur humanissime, propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudzorum eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cum autem Rex ea quæ posset fieri annuisset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templum sibi ædificare permetteret, & more patrio Deum colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudzis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsique beneuolentiores eos fore, eoque multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eique locum dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Arx autem fabricam secundum patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri consecrationem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totum vero circa templum spacium eoq; latere circumdedit, saxeas portas habente. Concessit autem Rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ redditus: vt & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudzis apud Hierosolymam degentibus, propter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis nongentis septuaginta: Esaiasque prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum.

An. mē
di 4031
à Chrif
na. 76.

*Varia te
mentorū
& vexa:
onum ge
nera, in
eos excogi
tata, q̃a
Cæsarem
dominum
fateri re
cusant.*

*Onias an
nuente
Ptolemæo
in Ægy
pto oppi
dum & t
plum con
dit.*

*Onia tem
plum in
Ægypto
extructū*

An. mē-
di 4038.
à Christ.
na. 76.
*Lupus In-
dau tem-
plum clau-
dit.*

Lupus autem rector Alexandrię susceptis literis Imperatoris, cū ad tem-
plum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmo-
dum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque dona-
riorum quicquam reliquit (vehementer enim Sacerdotibus commina-
tus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa ad-
ire volentes admittit: sed clausis foribus irainaccessum fecit, ut ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vs-
que clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti tri-
ginta tres.

CAP. XXXI.

De interfensione Iudaorum apud Cyrenensium.

*Ionatha
saciorum
pars mani-
bus inter-
rit, nonnul-
li viui ca-
pti ad Ca-
tullū per-
ducuntur.*

Adacia vero sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quę cir-
cum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas
homo nequissimus, arte textor, non pauci imperitorum ut se at-
tenderent persuasit: perduxitque eos in solitudines, cum signa & um-
brarum imagines se polliceretur ostendere. & alios quidē hęc agendo
atque fallendo latebat, dignitatē vero præstantes Cyrenensium Iudzo-
rum apparatus eius & professionem Pentapolitanz Libyz rectori Catul-
lo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes
facile comprehendit: & magna quidem pars manibus interiit, nonnul-
li autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilii
Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum vero ac diligenter per
omnes quę sitas regiones captus est, adductusque ad Catullum, sibi qui-
dem mortem poenę moliebatur. Catullo autem iniquitatis præbuit oc-
casionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudæorum falso insimu-
lans, autores sibi huius consilii fuisse dicebat. Catullus autem crimi-
nationes alacri animo suscipiebat, remque delatam multimode cumu-
labat, tragica etiam verbis exaggerans, ut & ipse quoddam bellum Iu-
dæorum confecisse videretur: quodque hoc atrocius est, præter creden-
di facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicariis. Denique cum
iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iam dudum in-
fensus odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationi-
bus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes simul pecu-
niarum copiis eximios, tria simul millia trucidauit. Et hęc secure face-
re arbitrabatur, quod eorum patrimonia redditibus Cæsaris adiungebat.
Ne vero vel alibi degentium quisquam Iudæorum eius iniustitiam con-
sutaret, etiam longius mendaciū propagauit: ac Ionathæ nonnullisq;
aliis qui comprehensī fuerant persuadent, nouarum rerum accusationem
viris inferre probatissimis Iudæorum, apud Alexandriam Romamque
degentium. Horum autem qui per insidias accusati sunt, vnus erat Io-
sephus qui hęc scripsit. Non tamen Catullo fictio ita ut sperauerat cõ-
sistit. Nam Romam quidem venit, Ionathan ceterosque victos ducens,
sineratque arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum constat ca-
lumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat: co-
gnitroque non iure hominibus accusationem illatam, illos quidem Titi
studio criminibus soluit, merito vero poenam in Ionatham statuit: prius
enim verberatus, viuis exustus est. Catullo autem tunc quidem ob le-
nitatem principum obtigit ne quid amplius castigationis experiretur:
non multo autem post, multiplici morbo & insanabili correptus, acer-
bissime tortus est non corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei
maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & cre-

*Catullus
sria simul
Iudaorū
millia tru-
cidat.
Iosephus
a Ionatha
hortatus
Catulli,
falso accu-
satur.*

*Ionathas
prius ver-
boratus
viuis ex-
ustus est.*

10 providebat sibi instantes umbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cumque se tenere non posset, exiliorum stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, exisque defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ providentiæ facti indicio, quam quod nequissimos viciscatur. Hic nobis est finis historiarum, quam promissimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestum est cum Iudæis. & qualiter sit quidem expositum lecturis, ut dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit. quod eam solam scopum mihi per omnia que scripsi proposuerim.

An. mudi 4032.
à Christ.
na. 76.

Septem libri
brorum de
bello Iudaico, con-
clusio.

Flavii Iosephi de bello Iudaico Libri septimi & ultimi FINIS.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

INDEX RERVM ET VERBORVM IN HOC FLAVII IOSEPHI OPERE ME- morabilium fidelissimus ac locu- pletissimus.

A.

ARON mortuus	fol. 94.
Aaroni virga germinat	93
Aaroni filii	77
Aaroni Moysi fratri sacerdotium conferitur à Deo	ibid.
Ab Atheniensibus honor Hyrcano habitus	376
Abraham Lothum captum cum Sedomitis reducit	
25	
Abrahamus primus verbi divini concionator	23
Abrahamus egregius Astronomus	42
Abrahamus Ægyptiorum religionem docuit & artes	
24	
Abraham moritur ætatis an. 175.	31
Abrahami obedientia	28
Abrahamo Deus progeniem eius males vicinos in Ægypto habituram, prænuuncias	25
Abaneth	75
Abel à Cain interfectus	15
Abdagasus Asinaum interficere vult, quod Arra- banus permittere recusat	501
Abdon iudeus	132
Abdemonus	218
Ab Apione quadam valde frigide conscripta	841
Abie ad Hebræos oratio, qua defectionem & impietatem eius exprobrat	224
Abenerus Neri filius Sauli filium Iobabzum populi Regem constituit	171
Abenerus contra Iude tribum copiam educit, cui Ioa- bus cum universo Davidis exercitu occurrit	ibid.
Abenerus apud seniores populi, præfectosq; mili- tia, ut ad Davidem desciscerent, loquitur	172
Abenerus à Davide comiter exceptus, amicè dimit- titur	173
Abenerus ad Davidem in Hebronem mittit lega- tos, qui suo nomine fœdus cum eo ferrent	178
Abenerus in fugam conuersus, Asael trucidat	171

Abesalomus sororem Thamarum solatur	18.
Abesalomus vindicta opportunitatem expecta ibid.	
Abesalomus patrem ac fratres ad solenne convivium inuitat, & Ammonem vino sepultum iru- cidari curat	ibid.
Abesalomus reductus patris Davidis conspectum deuitare iubetur	185
Abesalomus patri sui affectat regnum absente satr- apite & callide	186
Abesalomus Rex ab universis salatur	ibid.
Abesalomus Iordanem transiit	189
Abesalomus callide per mulierem à Ioabo sabo- tam reuocatur Hierosolyma	185
Abesalomi Hierosolym. nati liberi	ibid.
Abesalomi columna maris morea	190
Abias contra Ierobabzum exercitum colligit	224
Abias victoria potitur	ibid.
Abigia Rabati vxor muneribus Davidem pla- cat	163
Abiathar manus Sauli elapsus, Davidi patri, & sacerdotum nunciat eadem	163
Abiatharus sacerdotali honore priuatur	209
Abiamaradochus Iechonia à vinculo dimittit	276
Abimelechus 79. fratres interficit	129
Abimelechus Thebus capit	130
Abimelechus in Sicimiam mouet	130
Abimelech Isaacum inuidia motus expellit	31
Abimelech anticitiam renouat cum Isaac	32
Abimelechus amore Sara captus	27
Abimelechum mulier ferit, & armiger eum occidit	131
Abimelechum Sicimiam expellunt	130
Abisus	195
Acerra	210
Achab quintus ex fratribus antequam protrahi iu- beretur, in medium prorumpit	874
Achab & Iosaphath in Syros mouent	235
Achab in prælio vulneratus moritur	ibid.
Achab ob dimissum ab ipso Adadum taxatur	233

Kkk

Acnabius

Achab in gratiam recepto Adado factus cum eo facit	232	Ad Anileum ingens perditorum hominum multitudo confluit, qui Babyloniorum intradunt	503
Achabus Eliam querit	228	Adhortatio ad contemnendam mortem, à tempore rei statu desumpta	514
Achabi 70. liberi Samaria trucidati	247	Adhortatio ad considerationem auxilii & beneficii Dei Israeliti exhibiti	147
Achabi penitentia	230	Adhortatio ad libertatem tuendam	519
Achabi cruorem canes iuxta Elia predicationem lambunt	235	Adiabonorum magnates cum Abia Arabum Rege contra Izatem factus faciunt	537
Achabum Elia impietatis accusat	228	Adiutores Solomon in templo exedificando	197
Achaz aurum & argenti templi Damasci Assyriorum Regi desert	256	Adonias cum Abisace coniugium expetis	204
Achazet Syrorum Deo templo Hierosolymorum clauso colit	ibid.	Adonias interficitur	ibid.
Achaza impietas	255	Adonias ex conuiuio se proripiens ad altaris cornu confugit	199
Achaza mors	256	Adonias affectat regnum	198
Achar quadam ex prada contra Dei mandatum abscondit	115	Adulteri iuges & Zelotypia	83
Achor forte di. prehenditur & punitur	116	Adultera accusatio contra Iosephum	47
Achia propheta Hseroboamum decem tribuum Regem futurum ostendit	218	Agar Saram contemnit	26
Achimelech predictioni à Saulo insidimulati apologia	159	Agatharchid de Iudai testimonium	233
Achitophel Ab salomo, ut cum paternis pellicibus congerederetur, suadet	187	Agrippa ad Flaccum, Syria praesidem, se confert	489
Achitopheli cor silio suadenti Dauidem bello prosequendum huius se opponit	188	Agrippa quam Herodes Iudaei magis fauet	524
Achitophel, suo consilio expulso laqueo sibi vitam finit	189	Agrippa per Marfiam à Troto pecuniam mutuatur	489
Achitophel d Abesalomum deficit, cuius consilia ne succedant, Dauid precatur	186	Agrippa, dum Herennius Capito pecuniam ab eo extorquet, noctu Alexandriam navigat ibidem.	
Acme littera ad Anupatrum	462	Agrippa cum alii aliquot ad Claudium mittitur	519
Accusatio & Epistola falsa legatorum contra Iosephum	560	Agrippa Hierosolymu Hecatomben immolat	427
Adar, Martius	112	Agrippa ab Agrippina, ut Claudius Iudaeorum causas cognoscat, precibus obtinet	535
Adadus Damasci & Syrorum Rex à Dauide palio vincitur	178	Agrippa senatus suam sententiam exponit	518
Adamus iram Dei deprecatur	14	Agrippa Fortunatum libertum cum muneribus & literis contra Herodem ad Imperatorem mittit	495
Adama & Eua lapsus	ibid.	Agrippa à Lesbo digressus	429
Adami pena	ibid.	Agrippa ab Antonio Germanici & Claudii matre trecenta millia mutuo petit	489
Adami aetate 930. anni	16	Agrippa Iudaei adiutrum tributum remittit	522
Adamus Deum alloquitur	14	Agrippa Agrippa filius	526
Aderus Solomoni inensus	218	Agrippa Marso Syria praefidi dum quing. reges ad se venientes discedere iubet, inensus	525
Aderus in Aegyptum profugit	ibid.	Agrippa in theatro Deus consalutatur, Bubonem uidet, & ut Germanus praedixerat, quinto die moritur	ibid.
Aderus Pharaonem ut sibi in patriam reuerti permittat, orat	ibid.	Agrippa quamdiu vixerit & regnauerit	ibid.
Aderus in Idumaeam reuertitur, inde in Syriam se confert	ibid.	Agrippa domum praetiam extruit unde cuncta, quae circa templum fierent, contempari poterat: Iudaei aliorum patriam excitant, quae	
Ad mortem nati sumus, eamque fugere ne fortissimi quidem possunt	325		
Ad Alexandrum sex millia hominum confluunt	360		
Ad Lo: hum angeli diuertunt	28		
Ad Manethonum de Moysè maledicta responsio	38		
Ad Deum respicientibus eia, vim fidentibus pietatis fructus integer manet	330		

Regis praespectum arcet, & apud Neronem Top- pea praecibus illum illesum impetrant	539	Alexandere Herodi parentis Euthuchus corrumpit, & quod regni sit futurus successor praedicat	614
Agrippa Tiberiade habitans	488	Alexander ad DCCC. crucibus suffigi, & in eorundem conspicuum uxores & liberos trucidari iubet	369
Agrippa in Italiam Puteoli, inde ad Tiberium Ca- sarem peruenit	489	Alexander Thracida cognomen apud Iudaeos inue- nit	sud.
Agrippa uoluerit Eutychum instat, quo fa- cto propter uerba quadam ei vincula sunt iniecta	491	Alexander in vinculis quatuor libros aduersus ini- micos conscribit	65
Agrippa Alexandria pecuniam mutuatur	489	Alexander Ptolemao, ut Zoilum tolleret, persua- det	37
Agrippa Iudaeorum immunitatem confirmat	429	Alexander	844
Agrippa Berytiam ciuitatem eximiijs ornamentis honorat	524	Alexander quartano febrium recursu fatigatur	581
Agrippa terrestri itinere Ephesum peruenit	427	Alexander suo & fratris nomine parentis ac. u. a tionem diuit	43
Agrippa in Asiam missus	420	Alexander Hierosolyma obsidere uolens. pontificem obuiam euntem honorifice excipit, ob uisionem eodem habitu ante oblatam	302
Agrippa sex menses in custodia seruatus	492	Alexander cum Demetrio armis decernit, cunctio- que conductiis milites amittit	360
Agrippa in suum regnum nauigat	494	Alexander & Aristobolus omnes lachrymas etiam parentum accusatorem ad misericordiam com- mouent	432
Agrippa Roma degens ob liberalitatem immodicam ad inopiam redactus	488	Alexander à Iudaei bello petitus, potentissimos co- rum in Bethoma oppugnat	360
Agrippa Hierosolymorum muros permunit	524	Alexander coniugi, quomodo secure regnare possit, ostendit	361
Agrippa ditio ampliatur	537	Alexander Aristobuli filius ad defectionem Iudaeis iterum reducit	587
Agrippa Herodes Antipatrum Romam ducendum tradit	431	Alexander Polyhistor	30
Agrippa Germanus quidam fortunam florentem & uita terminum praedicat	492	Alexander & Aristobolus à Salome ac Pherora ad conuicia illi, apud Herodem traduntur	430
Agrippa liberi superstitis	526	Alexander obiecta crimina non inficiatur, sed per scripturam parentis structas insidias fate- tur, quarum Pherora, Salome, Ptolema- us, & alii Regi fidelissimi participes essent	443.
Agrippam Herodes apud Sinopen Ponticam ur- bem offendit, & ab eo honorifice excipitur	427	Alexander per sex annos quinquaginta milia Im- daeorum interfecit	580
Agrippam Caius Tetrarchia Regem constituit	494	Alexander ad praespectum arcis Alexandrii, ut se reciperet, scribit	446
Agrippina Messalina & Patina Cleus uxores	536	Alexander Herodi, quod Archelaum discedere de- creuit, fatetur	447
Agrippinum	608	Alexander uictoriam ab Theodoro amittit	510
Aggeus & Zacharias Prophetae	287	Alexander 10000. peditum & 1500. equitum con- gregat	586
Am expugnata atq; combusta	116	Alexander Jonathan in suas partes traducere cona- tur pontificatum deferendo	337
Albinus Iudaea procurator	539	Alexander Aristobuli filius principatum inuadit	372
Alcimus siue Iacimus pontifex	330	Alexander Antiochi Epiphanis filius in Syriam	ueniens
Alcimus pontifex cum per fugis Iudam apud De- metrium accusat	330		
Alcimus popularem auiam filijs concilians, eos qui sunt Iudae partium occidit	ibi.		
Alcimus Iudam apud Demetrium accusat	330		
Alcimus pontifex mortuus	331		
Alexander in templo Hierosolymitano sacrificans, uaticinio de ipso Danieli offenso maximam Iu- dae libertatem concedit	302		
Alexander Aristobuli filius contra Hyrcanum ma- gnam manum congregat	586		
Alexander & Aristobolus crebro matrem im- plorant, id quod Herodi animum succendit	613		

veniens, Ptolemaidem occupat	336	Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri	
Alexander Rex Syria Cleopatram Philometorem filiam ducit	339	Aristobuli Regu filij, Cleopatram ut Pontificatum filio suo petat ab Antonio scribit	399
Alexander & Aristobulus in quibus peccauerint	451	Alexandra Hyrcanum patrem sollicitat, & ut à Malcho tutelam peteret, monet	498
Alexander ad Ptolemaidem exercitum ducit, eamque oppugnat	336	Alexandra moritur, & Hyrcanum regni successorem constituit	583
Alexander in consilio cum Antiocho Gryphocassus	352	Alexandra Cleopatram Herodis insidias, & filii miserabilem interitum indicat	401
Alexander alterum fratrem interficit, alterum in honore habet	436	Alexandra interfecta	414
Alexander à Gabino victus	373	Alexandra Damascus nulla re memorabili gesta, caput	582
Alexander dona Ionatha mittit	341	Alexandra indecore se filia criminis non consciam vult ostendere	413
Alexander post obitum Philippi Macedonum Rex	340	Alexandrium & alia castella diruta	372
Alexander cum hostibus praelio decertat, & sex milia militum amittit	586	Alexandri mater	372
Alexander ab armis requiescit	581	Alexandria pars ora maritima	461
Alexander & Aristobulus Sebaste strangulati in Alexandrium sepeliuntur	451	Alani Mediam terram praezandi causa perzadunt	442
Alexander cum Obada rege Arabum congressus, totum exercitum amittit	581	Allus Casari libertus Agrippa mutuo dat pecuniam	490
Alexander Arabia & Amathuntis castello bellum infert, illudque captum funditus eruit	580	Altare & vasa ad illud pertinentia	205
Alexander Lysimachus Alabarcha	521	Altare areum	211
Alexandri & Aristobuli impasentia	ibid.	Alitudo, longitudo & latitudo templi	200
Alexandri victi in Arabiam fuga, & cades	342	Amalecita Davidi Regem Saulum casum nunciat, & eius cadu argumenta armilla aurea & insigne regum offert	170
Alexandri cum Demetrio pugna & victoria	338	Amalecita mouent in Israelitas	67
Alexandri copias Arabum Rex in fugam vertit, maximamque partem trucidat	581	Amalecitarum Rex Samuelis iussu interficitur	151
Alexandri familia magnum infortunium incurrit	364	Amalecitarum gens expugnata, & in censa Sicella, pradam abegerunt	163
Alexandri morbus	361	Amalecitas internecone delendos praezidio	60
Alexandri mori	362	Amalecitas pleclendos	110
Alexandrum quidam quod Romam contra parentem ad amicos literas miserit, accusat	442.	Amalecitas fundunt fugantque Israelitas	67
Alexandrum filium Herodes timet	614	Aman ab omnibus, exceptis Iudaeis, adoratur	294
Alexandrum, Aristobuli fratrem Regina Regem constituit, qui è vestigio crudeliter agit	580	Aman odio & consilio eius in Iudaeos in conuicio patefactus, suspenditur	298
Alexandra Tharisaen ultro parat	399	Amor multitudine erga Iosephum	361
Alexandra, Alexandri coniunx pietatis opinione principatum obtinet	ibid.	Amos Rex Iuda impius	263
Alexandra Herodi suspecta obseruatur	400	Ammonitarum spolia	237
Alexandra in Aegyptum aufugere cogitat, insidia verò Herodi patefunt	ibid.	Amnon morbum simulans, patrem ut sororem ad se mittat, petit	184
Alexandra sese excusat & Herodi reconciliatur, dum Pontificatum filio promittit	ibid.	Amnon sorori, ut sui copiam faceret, suadet ibidem	
Alexandra Iudaei custellorum castodiam credit	353	Amnon sororem reluctantem per vim opprimit, mox exosam & sustiditam extrudit	ibid.
Alexandra Herode absente urbi arces in suam potestatem redigere conatur	413	Amnon, Davidi filius, Thamaram, Absolonis sororem deperiens, in morbum incidit ibidem.	
		Amanu faculantes Mardocheas dantur	160

<i>Amanus in Mardochaeum odium</i>	296	<i>Angelus Dei occurrit Agar</i>	28
<i>Antonius & Caesar cum Herode in Capitolium ascendunt</i>	211	<i>Angeli Abrahamo filium nasciturum nunciant, & delendos Sodomitae</i>	26
<i>Ammanita exterorum societate mercede impetrata in Davidem copias parant</i>	180	<i>Anni atatus & regiminis, item virtutes & diuturnitas Davidis</i>	201
<i>Ammanita & confederati seipsos inuicem trucidant</i>	237	<i>Annibae supplicio affectus: Amaramus & Eleazarus in exilium missi</i>	527
<i>Amirudo Iudaeae</i>	455	<i>Anilaus ob uxoris idololatriam à Iudeis obiurgatus quendam confodit</i>	502
<i>Ampliatio regni Israelitici</i>	252	<i>Anilaus in Mithridatis vicos cum exercitu impetum facit, eumq; nocturno opprimit, & captum secum abducit</i>	ibid.
<i>Amarinus Rex Israeliticus</i>	227	<i>Anilaus Parthorum Ducem trucidat, eiusq; uxorem ducit</i>	373
<i>Amarames futurus Moysi parens Deam orat pro Hebraeis</i>	53	<i>Anilaus à Mithridate fugatus</i>	503
<i>Amarinus moritur, eiq; Achabius filius in regno succedit</i>	227	<i>Anilaum Babylonii ad supplicium deposcunt, qui oppressus interficitur</i>	ibid.
<i>Amoraei Hebraei fundunt fugantq;</i>	95	<i>Anima mortali corpore mixta</i>	445
<i>Amoraeorum terra situs</i>	ibid.	<i>Animus Herodii hypocriticus</i>	491
<i>Amasias à propheta propter idololatriam reprehenditur</i>	251	<i>Annius Minucianus</i>	506
<i>Amasias Rex Hierosolymitanus</i>	250	<i>Annius Rufus Iudaeae praefectus</i>	480
<i>Amasia ab Israhelitarum Rege captus, Hierosolyma diruta & templum spoliatum</i>	252	<i>Annone caritas in Aegypto</i>	51
<i>Amasia Hierosolymorum Regis in Ioannem Israhelitarum Regem expeditio</i>	251	<i>Annone charitatis principatus Claudii</i>	87
<i>Amasia Idumaei victoria</i>	ibid.	<i>Annus iobelus</i>	83
<i>Amasia cades</i>	252	<i>Ananias apud Albinum accusatus</i>	480
<i>Amathus diruta</i>	359	<i>Antigonus auriculat Hyrcani dentibus truncat</i>	595
<i>Amathenorump Rex Davidi societatem petit</i>	179	<i>Antigonus Aristobuli filius ab Herode fugatus</i>	593
<i>Ananias Nebedai filius, Camyda pontifici succedit</i>	234	<i>Antigonus Massadam obtinet</i>	597
<i>Ananias Costobarus & Saulus ad spoliandos infirmiores promptissimi</i>	549	<i>Antigonus Parthus, si ab Hyrcano in illum regnum transferrent pecuniam pollicetur</i>	386
<i>Ananias unus ex legatis, vir malus & maleficus</i>	571	<i>Antigonus quosdam, qui Herodianus frumentatores per insidias interciperent, mittit</i>	391
<i>Ananias, Ananus, Cumanus, Celer, aliiq; nonnulli Romanis missi</i>	535	<i>Antigonus apud Aristobulum falsè accusatus</i>	395
<i>Ananias apud Albinum accusatus</i>	539	<i>Antigonus à Parthis in Iudaeam reductus Hyrcano, ne in regnum resisteretur, auriculas amputat</i>	388
<i>Ananias quing; filios summi Dei pontificio potitos habet</i>	ibid.	<i>Antigonus Romanum exercitum alere recusat</i>	392
<i>Ananias Sethi filius in Ioazari pontificis locum surrogatus</i>	480	<i>Antigonus Herodi, quod non ex stirpe Regia pregnatus, sed semiindaeus sit, exprobrat</i>	391
<i>Ananelo Herodes dat summum sacerdotium</i>	399	<i>Antigonus Aristobuli filius apud Caesarem Hyrcanum & Antipatrum accusat</i>	375
<i>Ananelo Herodes pontificatum abrogat</i>	400	<i>Antigonus securi obtruncatur</i>	398
<i>Anna Helcanae uxor liberè à Deo petit</i>	137	<i>Antigonus, Aristobuli filius, ad Caesarem, Pompeii studiosos de morte patris accusatus venit</i>	589
<i>Anaxagoras</i>	470	<i>Antigonus de fratre nihil mali suspicatur</i>	579
<i>Anchus secum Davidem contra Hebraeos educit, qui à Palaestinorum ducibus reprobatur</i>	167	<i>Antigonus interficitur</i>	ibid.
<i>Anchus Davidem remittit</i>	ibid.		
<i>Anchus Davidem cum sexcentorum cohorte euocat</i>	165		
<i>Anchus ingenui non ducant</i>	106		

<i>Antigenus Hyrcanum & Antipatrum salis accusat</i>	589	<i>Antipater Herodem fratribus magis insensum redit</i>	431
<i>Antigenus apud Aristobulum salis accusatur</i>	579	<i>Antipater subditos suos, ut cum Hyrcano sentirent, admonet</i>	589
<i>Antigeni in Iosephi cadaver immanitate</i>	600	<i>Antipater cum copiam Alexandro obuiam procedit</i>	586
<i>Antigonum Aristobuli filium Ptolemaus Menaeus adoptat</i>	383	<i>Antipater Samarita Herodi Antipatrum, filium venenum paratum habere, exponit</i>	457
<i>Antipater precibus Herodem, ut pacta connubialia mutetur, fleclit</i>	453	<i>Antipater patrem vitam finisseratus, cum carceri custode de missione agit, quod dum Herodes audit, sine mora eum occidere, & in Hyrcani castello condit iubet</i>	460
<i>Antipater Malichi insinuat venenum bibit</i>	592	<i>Antipater pecunia & donis hominum fauorem sibi conciliare conatur</i>	620
<i>Antipater Iudeorum potentiores in Aristobulum concitat</i>	366	<i>Antipater Herodem & aulicos calumniis in fratres inflammat</i>	713
<i>Antipater pecunia & donis hominum fauorem sibi conciliare conatur</i>	620	<i>Antipater omnium malorum fax</i>	441
<i>Antipater Herodem & aulicos calumniis in fratres inflammat</i>	713	<i>Antipater Casari ex Syria milites conferbit</i>	374
<i>Antipater omnium malorum fax</i>	441	<i>Antipater Mithridati in capiendis Pelusio operam navat</i>	375
<i>Antipater Casari ex Syria milites conferbit</i>	374	<i>Antipater obiectis crimina diluit</i>	375
<i>Antipater Mithridati in capiendis Pelusio operam navat</i>	375	<i>Antipater Iudeis procurator declaratus</i>	ibid.
<i>Antipater obiectis crimina diluit</i>	375	<i>Antipater contra Malichum colligit exercitum</i>	591
<i>Antipater Iudeis procurator declaratus</i>	ibid.	<i>Antipater praesens calumniis & absens per literas Herodem in filios exacerbatur</i>	431
<i>Antipater contra Malichum colligit exercitum</i>	591	<i>Antipater Theroa mortem vehementer luctetur</i>	625
<i>Antipater praesens calumniis & absens per literas Herodem in filios exacerbatur</i>	431	<i>Antipater Casarea omnibus inusus</i>	ibid.
<i>Antipater Theroa mortem vehementer luctetur</i>	625	<i>Antipater expectatione regni certa nititur</i>	621
<i>Antipater Casarea omnibus inusus</i>	ibid.	<i>Antipater in Iudaea novarum rerum cupidus compescit</i>	376
<i>Antipater expectatione regni certa nititur</i>	621	<i>Antipater Idumaeus 19. prius Antipater dicitur</i>	ibid.
<i>Antipater in Iudaea novarum rerum cupidus compescit</i>	376	<i>Antipater Phasaelo Hierosolymorum, Herodi Galileae regimen committitur</i>	377
<i>Antipater Idumaeus 19. prius Antipater dicitur</i>	ibid.	<i>Antipater omnia in Antipatrum culpam confert</i>	463
<i>Antipater Phasaelo Hierosolymorum, Herodi Galileae regimen committitur</i>	377	<i>Antipater Gabinium Ptolemaum in Aegyptum reducentem adiuvat</i>	372
<i>Antipater omnia in Antipatrum culpam confert</i>	463	<i>Antipater exclusis reliquis fratribus patri successor declaratur</i>	611
<i>Antipater Gabinium Ptolemaum in Aegyptum reducentem adiuvat</i>	372	<i>Antipater Hyrcani, Nicodemus Aristobuli legati ad Pompeium</i>	368
<i>Antipater exclusis reliquis fratribus patri successor declaratur</i>	611	<i>Antipater scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulat, ingentem pecunia summam erogatur</i>	624
<i>Antipater Hyrcani, Nicodemus Aristobuli legati ad Pompeium</i>	368	<i>Antipater Hyrcani pecunias Romanos sibi deuinctos, Iudeos vero in usus reddit</i>	377
<i>Antipater scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulat, ingentem pecunia summam erogatur</i>	624	<i>Antipater in demerendo paternis amicis nullum sumptibus parcat</i>	453
<i>Antipater Hyrcani pecunias Romanos sibi deuinctos, Iudeos vero in usus reddit</i>	377	<i>Antipater ab Herode accusatus</i>	459
<i>Antipater in demerendo paternis amicis nullum sumptibus parcat</i>	453		
<i>Antipater ab Herode accusatus</i>	459		
		<i>Antipater Herodem fratribus magis insensum redit</i>	431
		<i>Antipater subditos suos, ut cum Hyrcano sentirent, admonet</i>	589
		<i>Antipater cum copiam Alexandro obuiam procedit</i>	586
		<i>Antipater Samarita Herodi Antipatrum, filium venenum paratum habere, exponit</i>	457
		<i>Antipater patrem vitam finisseratus, cum carceri custode de missione agit, quod dum Herodes audit, sine mora eum occidere, & in Hyrcani castello condit iubet</i>	460
		<i>Antipater pecunia & donis hominum fauorem sibi conciliare conatur</i>	620
		<i>Antipater Herodem & aulicos calumniis in fratres inflammat</i>	713
		<i>Antipater omnium malorum fax</i>	441
		<i>Antipater Casari ex Syria milites conferbit</i>	374
		<i>Antipater Mithridati in capiendis Pelusio operam navat</i>	375
		<i>Antipater obiectis crimina diluit</i>	375
		<i>Antipater Iudeis procurator declaratus</i>	ibid.
		<i>Antipater contra Malichum colligit exercitum</i>	591
		<i>Antipater praesens calumniis & absens per literas Herodem in filios exacerbatur</i>	431
		<i>Antipater Theroa mortem vehementer luctetur</i>	625
		<i>Antipater Casarea omnibus inusus</i>	ibid.
		<i>Antipater expectatione regni certa nititur</i>	621
		<i>Antipater in Iudaea novarum rerum cupidus compescit</i>	376
		<i>Antipater Idumaeus 19. prius Antipater dicitur</i>	ibid.
		<i>Antipater Phasaelo Hierosolymorum, Herodi Galileae regimen committitur</i>	377
		<i>Antipater omnia in Antipatrum culpam confert</i>	463
		<i>Antipater Gabinium Ptolemaum in Aegyptum reducentem adiuvat</i>	372
		<i>Antipater exclusis reliquis fratribus patri successor declaratur</i>	611
		<i>Antipater Hyrcani, Nicodemus Aristobuli legati ad Pompeium</i>	368
		<i>Antipater scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulat, ingentem pecunia summam erogatur</i>	624
		<i>Antipater Hyrcani pecunias Romanos sibi deuinctos, Iudeos vero in usus reddit</i>	377
		<i>Antipater in demerendo paternis amicis nullum sumptibus parcat</i>	453
		<i>Antipater ab Herode accusatus</i>	459
		<i>Antipater Herodem fratribus magis insensum redit</i>	431
		<i>Antipater subditos suos, ut cum Hyrcano sentirent, admonet</i>	589
		<i>Antipater cum copiam Alexandro obuiam procedit</i>	586
		<i>Antipater Samarita Herodi Antipatrum, filium venenum paratum habere, exponit</i>	457
		<i>Antipater patrem vitam finisseratus, cum carceri custode de missione agit, quod dum Herodes audit, sine mora eum occidere, & in Hyrcani castello condit iubet</i>	460
		<i>Antipater pecunia & donis hominum fauorem sibi conciliare conatur</i>	620
		<i>Antipater Herodem & aulicos calumniis in fratres inflammat</i>	713
		<i>Antipater omnium malorum fax</i>	441
		<i>Antipater Casari ex Syria milites conferbit</i>	374
		<i>Antipater Mithridati in capiendis Pelusio operam navat</i>	375
		<i>Antipater obiectis crimina diluit</i>	375
		<i>Antipater Iudeis procurator declaratus</i>	ibid.
		<i>Antipater contra Malichum colligit exercitum</i>	591
		<i>Antipater praesens calumniis & absens per literas Herodem in filios exacerbatur</i>	431
		<i>Antipater Theroa mortem vehementer luctetur</i>	625
		<i>Antipater Casarea omnibus inusus</i>	ibid.
		<i>Antipater expectatione regni certa nititur</i>	621
		<i>Antipater in Iudaea novarum rerum cupidus compescit</i>	376
		<i>Antipater Idumaeus 19. prius Antipater dicitur</i>	ibid.
		<i>Antipater Phasaelo Hierosolymorum, Herodi Galileae regimen committitur</i>	377
		<i>Antipater omnia in Antipatrum culpam confert</i>	463
		<i>Antipater Gabinium Ptolemaum in Aegyptum reducentem adiuvat</i>	372
		<i>Antipater exclusis reliquis fratribus patri successor declaratur</i>	611
		<i>Antipater Hyrcani, Nicodemus Aristobuli legati ad Pompeium</i>	368
		<i>Antipater scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulat, ingentem pecunia summam erogatur</i>	624
		<i>Antipater Hyrcani pecunias Romanos sibi deuinctos, Iudeos vero in usus reddit</i>	377
		<i>Antipater in demerendo paternis amicis nullum sumptibus parcat</i>	453
		<i>Antipater ab Herode accusatus</i>	459

Antipatrum Herodes ad Cæsarem mittit	456	ciai Iudæi concedit	351
Antipatris extructa	435	Antiochus septem illustres pueros Habraorum cum matre Antiochiam abduci precipit	478
Antipatris	608	Antiochus peditum sibi legiones ex Hebræorum numero congregat	480
Antiochus abrogato Dei cultu, summa cum tyrannide falsum illu obtrudit, arci in hoc præsidio imposito	319	Antiochus Iudæus leditiosus magna calamitatu in Antiochia auctor	437
Antiochus Magnus Rex Asia & Syria Iudæos vexat	313	Antiochus septimi diei feriam Iudæis edicit ibid.	
Antiochus prius regno cum coniuge ac liberis egredi, quam cum Romanis pugnare decreuit	442	Antiochus Eupator cum copiis, in Iudæam profici citur	328
Antiochus in Iudæam irrumpere parat	323	Antioch. Epiphanes euntis implicatus, morbum contrahit & moritur	327
Antiochus capitur	442	Antiochus & Egypto cadere cogitur	320
Antiochus cum Cæsare reconciliatur	ibid.	Antiochus Hyrcanum in urbem compedit	350
Antiochus cum Iuda sœdus facit	329	Antiochus Diana templum spoliare volens, Elymida mouet, & turpiter inde se Babylonem recipit	327
Antiochus murum, quo templum septum erat, solo aquat	ibid.	Antiochus Seleuci frater Antiochum Cyciceni filium bello aggreditur	359
Antiochus sui ciuibz perfidus	437	Antiochus moritur, & principatum Antiocho filio relinquit	176
Antiochus accepit ab Hyrcano trecentis talentis ab obsidione discedit	578	Antiochus post patris obitum cum numerofo exercitu Iudæorum fines ingreditur	576
Antiochus auxiliaturus Samaritis, ab Aristobulo caditur & fugatur	353	Antiochus ad Hierosolymam proficiscitur, præsidium ibi relinquit	ib d.
Antiochus Rex Damascenorum	360	Antiochus à Tobia filius motus cum exercitu in Iudæam irrumpit, ac Hierosolyma deuincit	575
Antiochus Seleucum fugat	39	Antiochus Epiphanes belli Iudæici sors & auctor	312
Antiochus cum coniuge & filiabus in Ciliciam fugit	442	Antioch mores Iudæicos abrogat	576
Antiochus Tryphonem electum Syria, in Dora obsidione cingit	349	Antiochus rex Comagena	284
Antiochus regno à fratre exiuit	361	Antiochus Magnus in honorem templi edictum	314
Antiochus Gryphus occisus	359	Antiochi ad Ptolemaum de Iudæorum libertate epistola	313
Antiochi ad Zeuxidem epistola, in qua Iudæorum honorificam mentionem facit	314	Antiochi ad Eleazarum exhortatio	472
Antiochus & Ptolemaus amicitiam & sœdus faciunt	ibid.	Antiochi mori & sanctis exercitiis immissa	361
Antiochus cur templi depredationem feceris	463	Antiochi & Iudæa pugna	328
Antiochus Philippum regni gubernatorem constituit, eiq; Antiochum filium tradit	328	Antiochum Cesennius Petus Syria administratori coram Cæsare accusat	441
Antiochus urbe Hierosol. occupata templum spoliatur	320	Antiochus Demetrii fratrem Alexander time	581
Antiochus in conflictu cum Parthis interemptus	351	Antiochia Mygdonia à Macedonibus contra:	290
Antiochus squalidus satoribus constitutus exspirat	460	Antiquitatum Iudæicarum Epilogus	29
Antiochus Lysia rerum administrationem, prouinciam & filium committens, in Persidem proficiscitur	323	Antiquitatum historia quinque milium annorum	449
Antiochus contra Iudæos in furorem vertitur ibid.		Antiochus Herodem & Phasæum testarchas delectat	53
Antiochus cognito, quod Philippus usurpato sibi regno adveniret à Perside, obsidione soluta illi occurrat	329	Antoniui in Tyro commoratur	ibid.
Antiochus Scenopægia gratia septem dierum indu		Antoniui Antigoni ad Triumphum ferua	

volens, propter Iudeos seditiosos securi cum percussit	398	Aquilam auream detractam iuvenes securibus concidunt	ibid.
Antonius captiuos trucidat	594	Ara suffumigatoria	74
Antonius multis donis ab Herode affectus	402	Arabs Scauro reconciliatur	319
Antonius Phasaelum & Herodem Tetrarchas constituit	385	Arabes ardente sitis ultro se Iudam tradunt	330
Antonius Hyrcano de Casti & Bruti rebus & morte scribit	384	Arabes ab Herode denicti	407
Antonius Herodi virtutem miratur	327	Arabes Herodi exercitum in fugam vertunt	329
Antonius Cleopatra maritus	462	Arabes Casare irato Herodi neque latrones dedere, neque pecuniam mutuo acceptam persolvere volunt	242
Antonius & Cleopatra extincti	411	Arabes siti compulsi ab Herode pacem petunt	407
Antonius Armenia regno potitur	404	Arabes & Trachonita scietes Herodi Casarem iratum, illi insultant	242
Antonia in magno apud Tiberium honore habita	267	Arabes in praelium reuersi, fugientes trucidant, & castra capiunt	405
Antonius Herodes muneribus placat, & amicis res suas saluas esse scribit	402	Arabes in fugam versi	ibi.
Antonia turis	424	Arabum circiter septem millia cadunt, priusquam in Herodi clientelam sese dedunt	130
Antoniam Agrippa, efficeret, ut tandem audiretur Eurychus, rogat	267	Arabum contra Ioramum expeditio	130
Anteus	279	Arabici belli causa	241
Apion contumeliosam Iudeorum insectationem, quasi mercedem Alexandrinis reddere voluisse videtur	461	Arbores frugifera non excindenda	110
Apion veram patriam & genus suum abiurat	ibid.	Arborum de rege deligendo consilium	130
Apion de Mose & gente Iudaica	460	Arca Noe	16
Apion Iudeis seruitutem exprobat	465	Arca sacra à Palestinis in sanum Dei sui Dagonis deferitur	139
Apion seipsum laudat & magnificat	ibid.	Arca in Cariathiarim transfertur	149
Apion de Mose & templo Iudaico mendacium arguitur	461	Arca Dei in templum transportatur	111
Apologia Hyrcani apud Regem accusati	317	Arca sacra Bethsame peruenit	140
Apollodorus ex Gaza noctu in Iudeorum castra e-rumpit	358	Arca in urbem reducta, in tabernaculum reponitur	177
Apollonius cum Ionatha praelium committit, & ab eo fugatur	340	Arceon medicus quosdam dimittit	280
Apollonius Syria Dux collecto exercitu Hierosolymam venit	474	Architecti templi extruendi	104
Apostata a Matthia transigitur	321	Archelaus Herodi sese excusat	243
Apostata a religione Iudaica	320	Archelaus fratrum liberos edit	247
Apostasia sacerdotum	301	Archelaus Herodem generum benignissime suscipit	333
Asanes per septennium Iudex	132	Archelaus Herodem ultro pro Alexandro deprecari compehit	336
Apud Gracos nulla conscriptio poemate Homeri vestigia	449	Archelaus Rex Cappadocia in Iudam ad Alexandrum generum venit	335
Aqua calida apud Calliroe, quae in lacum bituminis feracem effluunt	253	Archelaus & Herodes de liberis Alexandri delibant	ibid.
Aquarum calidarum fontes	440	Archelaus Cappadocum Rex Herodem indignationem in generum simulat, eumque ad patrem nosse affectus reducit	241
Aquarum in Hebraeorum exercitu penuria	127	Archelaus si à Casare in Imperio constabilitus esset, cura sibi fore, ut beneuolentia omnium videretur dignissimus pollicetur	254
Aquila auertens flammam in Romanos abigit	444	Archelaus Alexandri crimina in amicos, praecipue vero in Pheroram transfert. Pheroram Archelaum reconciliatorem auit	241
Aquila Caio extremum ictum influxit, Cherea vero facinororum auctor dicendus	279	Archelaus Romam proficiscitur, mulique eidem obnixuri eum comitantur	235

<i>Archelaus Ioaxaro Beethi filio pontificatum abrogat, eamque dignitatem in Eleazarum collocat</i>		<i>Aristobulus & Hyrcanus de regno contendunt</i>	365
259		<i>Aristobulus vinculo solutus veneno tollitur</i>	374
<i>Archelaus epulum multitudini prabet</i>	254	<i>Aristobulus Antigonom in regni societatem admittit, ceteros in vincula conicit, & matrem famenecat</i>	355
<i>Archelaus & Iudaorum legati coram Cesare comparent</i>	258	<i>Aristobulus ad Pompeium descendit</i>	354
<i>Archelaus & Philippus instinctu Antipatri accusantur</i>	249	<i>Aristobulus Damascum contra Ptolomaeum missus</i>	363
<i>Archelaus condita</i>	259	<i>Aristobulus Antigonom fratrem interficit</i>	355
<i>Archelaus visionem Simon vir Effaus interpretatur</i>	260	<i>Aristobulus Hyrcani filius post captivitatem Babylonicam diadema sibi primus imponit</i>	354
<i>Archelaus regi acclamatum</i>	254	<i>Aristobulus ex arce ad Pompeium descendit</i>	369
<i>Archelaus accusatus Caesar pecunia multat, eumque Viennam in exilium mittit</i>	260	<i>Aristobulus castella Pompeio tradit</i>	ibid.
<i>Archelaus Caesar ethnarcham constituit, regniq; dimidium in duos Herodii filios Philippum & Antipam partiuntur</i>	258. & 248	<i>Aristobulus cum familia Romam uelatus</i>	386
<i>Archelaus Nicolau excusat</i>	255	<i>Aristobulus uxori humilitatem generis obicit</i>	613
<i>Ardens studium in reparandis moribus</i>	292	<i>Aristobulus matrem ac fratrem vinculis custodia tradit</i>	579
<i>Ardentes faces in murum iaculantur</i>	444	<i>Aristobulus matrem uictam fame necat</i>	ibid.
<i>Aretas ad Arabum regem legatus</i>	244	<i>Aristobulus fratrem Antigonom plurimum amat</i>	ibid.
<i>Aretas rex Caesariae</i>	361	<i>Aristobulus seipsum regem declarat</i>	582
<i>Aretas contra Aristobulum expeditionem suscipit, eumque Hierosolyma confugere cogit</i>	366	<i>Alexandra coniugem Aristobuli cum filiiu carceri includit</i>	ib.
<i>Aretas rex Arabum Gazau auxilij spem ostendit</i>	359	<i>Aristobulus Flaccum Agrippa fratri insensum reddit</i>	266
<i>Aretas Hyrcano quinquaginta milia militum tradit</i>	318	<i>Aristobulus amitam suam ac socrum monet</i>	243
<i>Aretas ex augurij impossibile esse exercitum ad Petram peruenire colligit</i>	268	<i>Aristobulus ab Herode interfectus, supra lib. 15. cap. 3.</i>	296
<i>Aretas Syllae, quod Fabatum alioq; interfecerit accusat</i>	248	<i>Aristobulus elapsus Roma iterum turbas concitat</i>	587.
<i>Arietem ad uictimam loco Isaci Deus offert Abrahamo</i>	11	<i>Aristobulus cum Romanis dimicat</i>	ibid.
<i>Aristobulus cum filio Pompeii studiis peremptus</i>	321	<i>Aristobulus Agrippa regu frater & Elcias Magnus apud Tetronium Iudaorum causam agunt</i>	271
<i>Aristobulus Roma reuersus Alexandrium denuo munire conatur</i>	378	<i>Aristobulus Hyrcani filius natu maior principatum in regnum transfert</i>	578
<i>Aristobulus a Romanis in pralio vincitur</i>	ib.	<i>Antigonus in honorem fratris in templum ascendit</i>	579
<i>Aristobulus captiuus cum Antigono filio Romam remittitur</i>	ibid.	<i>Aristobulus Pompeio supplex occurrit</i>	584
<i>Aristobulus Iturae habitantes circumcisionem ceterosq; Iudaeos ritus admittit</i>	356	<i>Aristobulus satellitibus ut Antigonom si eum arma adiret occiderent, praecepit</i>	579
<i>Aristobulus Herodu ductu submergitur, & ad Ananiam pontificatus redit</i>	401	<i>Aristobulus misere moritur</i>	ibid.
<i>Aristobulus contra Aretam & Hyrcanum proficiscitur</i>	367	<i>Aristobuli coram Pompeio apologia</i>	368
<i>Aristobulus multa castella occupat</i>	363	<i>Aristobuli coniunx uersuta, Antigonom dolo trucidari curat</i>	355
<i>Aristobulus Herodis regis Chalcidu filius</i>	337	<i>Aristobuli liberi remissi</i>	372
<i>Aristobulus & Hyrcanus a Iudaeis apud Pompeium accusati</i>	368	<i>Aristobuli nequam cuncti desunt, praecipue uero Alexandra, qua nullam pra se fert suspicionem</i>	218
<i>Aristobulus eiusq; afflicta Pharisaeorum tyrannide accusant</i>	362	<i>Aristobuli cum Hyrcano foedus</i>	365
<i>Aristobulus bello congressi cum Pompeio cogitat</i>	584	<i>Aristobuli fraticidii poena</i>	355
		<i>Aristobuli apud matrem deprecatione</i>	582
		<i>Aristobulo fraticidii paenitudine morbus ingrauescit</i>	579
		<i>Aristobulo Herodes infidatur</i>	400
		<i>Aristobulum in templo Arae oppugnat</i>	367

<i>Aristobulum</i> Pompeius descendere provocat	584	<i>Augustus</i> Herodem Syria procuratorem consti-	
<i>Aristobulum</i> captivum <i>Casari</i> vinculo solvit	588	tuit	324
<i>Aristocrata</i> optimum regimen	104	<i>Augusto</i> <i>Casari</i> <i>Caius</i> rom divinam facit	278
<i>Argumenta</i> Iudeorum genus antiquius <i>Gracorum</i>		<i>Asprenas</i>	ibid.
genere	451	<i>Autoritas</i> <i>Simonis</i>	348
<i>Arma</i> quibus <i>Iosaphatus</i> victoriam peravit		<i>Azaria</i> <i>Tropheta</i> a populum a dhortatio	120
126		<i>Azymorum</i> festum	61
<i>Artabanus</i> <i>Tiberio</i> filium <i>Darii</i> obfidem & vi-		<i>Azoti</i> propter arcam ereptam horribiliter crucian-	
rum quinque cubitorum statura mittit	256	tur	139
<i>Artabanus</i> a <i>Dabiu</i> & <i>Sacu</i> in imperium restituitur		<i>Edificia</i> ab <i>Herode</i> condita	607
ibi.		<i>Edificatio</i> <i>Hierosolyma</i>	452
<i>Artabanus</i> <i>Asinae</i> terram <i>Babyloniam</i> commen-		<i>Egyptus</i> unde dicta	ibid.
dat, d. sing. muneribus eum dimisit	273	<i>Egypti</i> rex auxiliaturus <i>Iuda</i> prelio vincitur	
<i>Artabanus</i> ad <i>Asinaum</i> & <i>Anilaum</i> propter au-		267	
daciam societatem cum illis venire mittit	ibi.	<i>Egypti</i> regi de <i>Iuda</i> eorum libertate ab <i>Aristaeo</i>	
<i>Artabanus</i> ad <i>Isatem</i> se confert, auxiliumq; ab		impetrata editum	306
eo petit	289	<i>Egypti</i> & <i>Ethiopia</i> regina ad <i>Salomonem</i> ve-	
<i>Aruntius</i> in theatro <i>Imperatoris</i> interitum nun-		nit	114
ciat)	280	<i>Egyptii</i> bestiarum natura repugnantes colunt	462
<i>Arx</i> <i>Apamia</i> diruta	368	<i>Egyptiorum</i> libido	24
<i>Asanus</i> Rex <i>Iuda</i>	119	<i>Egyptiorum</i> rex in <i>Ethiopiam</i> fugit, eumque	
<i>Asanius</i> <i>Damascenus</i> in <i>Basanem</i> concepit	120	<i>Ethiopia</i> rex honorifice suscepit	457
<i>Asanius</i> Rex maritar	ibi.	<i>Egyptiorum</i> sacerdotes circumciduntur, a porcinis	
<i>Asani</i> pietas	119	carnibus abstinent	465
<i>Asani</i> victoria	ibi.	<i>Egyptiorum</i> arma ventus in <i>Hebraeorum</i> castra	
<i>Asael</i> <i>Ioab</i> frater <i>Abenerum</i> insequitur	90	expulso	63
<i>Asiatici</i> & <i>Cyrenenses</i> <i>Iudaei</i> ab eorum regionum		<i>Egyptiorum</i> Idolatria	456
civitatibus multum affli	237	<i>Egyptiorum</i> reges cur <i>Pharaones</i> dicti	113
<i>Asineus</i> & <i>Anilaus</i> Nec de <i>Isis</i> patria in locum		<i>Egyptiorum</i> rex in <i>Ethiopes</i>	55
quendam se conferunt, ad quos ingens multitu-		<i>Egyptiorum</i> erga <i>Hebraeos</i> invidia	52
do confusus	273	<i>Emilius</i> <i>Regilius</i>	276
<i>Asinaus</i> cum sociis a <i>Babylonia</i> satrapis ex im-		<i>Etas</i> <i>Sara</i> 127. anni	29
provisto oppressi	ibid.	<i>Ethiopes</i> arma contra <i>Asianum</i> capiunt	119
<i>Asinaus</i> suos ad fortitudinem hortatur, & hostes			
fundit, fugatq;	ibid.		
<i>Asinus</i>	375		
<i>Asini</i> apud <i>Iudaeos</i> aliorq; sapientes viros qui di-			
cantur	463		
<i>Assamoni</i> <i>Principatus</i> & <i>Pontificatus</i> finis	396		
<i>Ascalonia</i> & <i>Scythopolia</i> ob tributum non solu-			
tum punita	316		
<i>Aspidochelone</i>	24		
<i>Asus</i> serpentis	14		
<i>Asturus</i>	113		
<i>Assyriorum</i> imperium dissolutum	262		
<i>Asuarus</i> , rex <i>Persarum</i> , <i>Vasten</i> ad convivium ve-			
nire nolentem repudiat	293		
<i>Athenio</i> <i>Herodem</i> , eumq; exercitum inuadit	220		
<i>Athronges</i> vir corpore & manuum robore infirmu			
dignitatem regiam attentat	257		
<i>Aurantiidus</i> datus a <i>Zenodero</i> <i>Arabibus</i> elocata &			
a <i>Casare</i> <i>Herodi</i> donata est causa belli	420		
<i>Aurus</i> ab <i>Arabibus</i> incensus	257		
<i>Aureum</i> dictu de hoc seculo	480		

B.

<i>B</i> <i>Aaras</i> radix quomodo euellenda	440
<i>Baalitarum</i> mactatio	131
<i>Baba</i> liberi a <i>Costobaro</i> servati	414
<i>Baba</i> liberi aliiq; accusati ab <i>Herode</i> interfecti	ibi.
<i>Babylon</i> a <i>Cyro</i> <i>Persarum</i> rege capta	277
<i>Babylon</i> a <i>Semiramide</i> non adificata	454
<i>Babylonis</i> muri ex latere collo & bitumine con-	
structi	ibi.
<i>Babylonica</i> captivitas post septuaginta annos finis	
280	
<i>Babyloni</i> rex <i>Herculem</i> fortitudine & rerum	
gestarum magnitudine praefecit	454
<i>Babyloniorum</i> regi ad <i>Execiam</i> legatio	272
<i>Bachides</i> aciem instruit, & cum <i>Iuda</i> signa confert	
332	
<i>Bachides</i> cum 22000. militum <i>Iuda</i> occidit	ibi.
<i>Bachides</i> <i>Jonathan</i> <i>Sabbatho</i> aggreditur, & duo	
milia militum amittit	335
<i>Ba</i> <i>hides</i> copias contra <i>Jonathan</i> ducit	334

Bachides

Bachides iratus transfugam Ionatha potestas ipsi non datur, quinquaginta ex eis interficit	335	Beli leges	109
Bachides indignationem in transfugas effundit, & quomodo exercitum sine ignominia posset reducere cogitat	336	Beniamin ut reus capitur	47
Bachides magnam tyrannidem in Bethzecho exercet	330	Beniamita in Abneris sententiam concedunt, ipse ad Davidem proficiscitur, & hac de re certiorum facit	91
Bachides cum Ionatha studius facit	336	Beniamita quadringentas virgines labiticas ducunt	124
Bachidis Iuda fautores interficit	334	Beniamitarum 25000. trucidantur, tantum sexcenti incoluntur euadunt	ibid.
Bachides multos sibi credentes interficit	330	Beniamiti, ut virgines rapiant, conceditur	ibid.
Bachidiu in Iudeos crudelitas	314	Bernice, Agrippa soror, cuius Herodes patruus & maritus Polemoni Cilicia Regi in matrimonium collocatur	292
Bachidi Demetrius Alcimum commendat, eique ut Iudam interfectione deleat, mandat	378	Bernicen Salomes filiam Aristobulo, Glaphyram Archelai Cappadocum regis filiam Alexandro Herodes uxores coniungit	426
Bachidem Demetrius cum copii in Iudam mittit	332	Berutii ab Agrippa multo donis affecti	294
Bagoas, Carus & alii ab Herode necati	248	Berosus hystorographus genere Chaldaeus	433
Baie sunt therma Campaniae, non procul a Puteolis	270	Berosus de Nabuchodonosoro	275
Baleth	113	Berosus	23
Balthasar siue Nabonidel Babylonie Rex	276	Bersabe iuramenti putens	27
Balthasar manum e pariete prominentem & syllabas quasdam scribentem videt	277	Berzelai Hierosolymam, patre eo proficisci nolente, cum Davide contendit	192
Baal Tyriorum Deus	131	Berzelai filios Solomoni David commendat	105
Balamus obiurgatur ab Angelo	96	Berzeleel & Eliab Architekti tabernaculi	78
Balamus ad Balacum pervenit	ibid.	Betachora	113
Balami responsio	97	Betarampitha Iulias appellata	262
Balami de rebus futuris vaticinium	ibid.	Bethsabe studium Adoniae, sic suadente Nathan, Davidi indicat	104
Balami adversus Hebraeos consilium	ibid.	Bethsabe Regi se gravidam esse nunciat	181
Balami asina loquitur	96	Bethsabe obfessa	328
Balami de Israelitico populo vaticinium	97	Bethsuria deditionem faciunt	329
Balacus iratus reprehendit Balamum	ibi.	Bethsaida	262
Balaci Moabitarum regni ad Madianitam legatio	96	Biblia Sathan abolere conatur	321
Balamo Angelus resistit	ibid.	Bibliotheca Ptolemaei Philadelphii	305
Banaia	103	Bozus Ngami & Ruth amicus	135
Banaia Egyptum hasta ex ipsius manibus extorta confodit	ibid.	Bozus, Ruth cognatum, eam ut ducat, hortatur	136
Banaias leonem exanimat	ibid.	Bozus ex Ruth Obedem Davidi avum genuit	ibi.
Batacus quatuordecim annis Israelitarum imperium tenuit	127	Boves triturantes	109
Baracus contra hostes Imperator designatur	ibi.	Buccina dua ex argento facta	84
Barasa oppugnata & concremata	326	Blasphemiarum inter Iudeos & Egyptios causa	456
Baruchus & carcere dimissus	271		
Baruchus Ramathonem captam munis	120		
Basani impietas	ibid.		
Basilica	113		
Baribius	278		
Baribius se venenum attulisse fatetur	249		
Belus primus rex Assyriorum	454		
Beli sacerdotes interfecit	121		
Bellum Adadi contra Achabum	122		
Bellum inter Isaelem & Ierem	132		
Belli Iudaici Praefide Floro exorti ipsi Iudae initium & seminarium	287		

C.

Cain regione extorris	15
Cain Dei castigatione haud melior redditur	ibi.
Cain hypocritarum & sceleratorum parens	ibid.
Caduceatoris ablegandi	109
Caius ad tria milia Iudeorum in servitium abducit	320
C. Norbanus Flaccus pro Iudeis scribit	238
Caius Senatui ac Trioni verbi Praefecto se in imperium defuncti successio significat, & ut Agrippam e custodia dimitterent, mandat	26

<i>Caius Caligula quartus Romanorum Imperator.</i>		<i>Captivitas Babylonica</i>	270
<i>Tiberius Tyrannus</i>	269	<i>Captivitas, & per tempus obsidionis mortuorum nu-</i>	
<i>Caius Tiberium fratrem tollit</i>	ibid.	<i>merus</i>	438
<i>Caius Germanici filius, graciosus</i>	268	<i>Captivitas Antipatrii dicta</i>	301
<i>Caius Petronii mandata imperatoria negligente, ut</i>		<i>Carmen & gratiarum actio Mosis & Israelitarum</i>	
<i>sibi ipsi manus inferat scribit</i>	272	<i>pro presenti liberatione</i>	29
<i>Caius templorum Græcanicorum nullum in spolia-</i>		<i>Carnibus etuentis Hebraei vescuntur</i>	77
<i>tum relinquit</i>	276	<i>Carthago à Didone Tygmalienis sorore in Africa</i>	
<i>Caius Iosii fratrem se appellat</i>	275	<i>extructa</i>	453
<i>Caius vir maleficus</i>	281	<i>Cassius Herodi, si bellum desisset Iudææ regnum do-</i>	
<i>Caius orator facundus</i>	ibid.	<i>laturum pollicetur</i>	323
<i>Caius primò egregie Rempub. administrat, postea di-</i>		<i>Cassius in Syriam venit, & plus quam septingenta</i>	
<i>vinos quosq. honores usurpare audet</i>	270	<i>argenti talenta à Iudeis exigit</i>	381
<i>Caius in Iudæa Tyrannus</i>	275	<i>Cassius Herodi, ut in Malicho mortem patrii vici-</i>	
<i>Caius in sonatores ac patricios scivitia</i>	ibid.	<i>scatur, rescribit</i>	323
<i>Caius licentiam servum deferendi suos dominos per-</i>		<i>Cassius stipendium civitatibus indicit</i>	322
<i>mitteri, & Pollux Claudium reum facere audet</i>	276	<i>Cassius & Marius Herodem Cæsæsyria ducem fa-</i>	
<i>Caius Agrippa commendatus</i>	276	<i>ciunt</i>	207
<i>Caius multos tributorum ac vectigalium releuatio-</i>		<i>Cassius Longinus Syria Præses</i>	287
<i>nem petens capite plecit</i>	276	<i>Cassius Chares</i>	276
<i>Caius Caligula post Tiberii obitum Principi Roma-</i>		<i>Cassius & Bruti dolo Iulius Cæsar interfectus</i>	322
<i>265</i>		<i>Cassius portus</i>	264
<i>Caius à Chares trucidatus</i>	278	<i>Cæstra hostium à Samaritanis diripiuntur</i>	328
<i>Caius receptacula navibus exstruit</i>	281	<i>Cæstella muniumur</i>	371
<i>Caius se Ioui comparat</i>	276	<i>Cæstus Iudæi doli erga Titum</i>	415
<i>Caius Agrippa Romæ honorat, in cuius retributio-</i>		<i>Cæstus tria simul Iudeorum milia trucidat</i>	448
<i>nem aliquid petere Caius iubet, qui nihil aliud,</i>		<i>Cause diversitatis apud Iudeos</i>	449
<i>quàm ut mandatum Petronio datum revocet, ro-</i>		<i>Cause cur Iosephus hos libros contra Apionem con-</i>	
<i>gat</i>	272	<i>scripsit</i>	471
<i>Caius stuprum & libidinis licentia</i>	281	<i>Cause milites impellentes, ut Claudium in Impera-</i>	
<i>Caius passim insidia struit</i>	276	<i>torem eligerent</i>	282
<i>Candelabrum aureum</i>	36	<i>Cause impulsiva conscribendi hos libros</i>	449
<i>Chanæeorum gentem extirpandam</i>	110	<i>Cause, ob quas Iosephus has historias conscriptas in</i>	
<i>Chanæeorum Reges movent in Hebræos</i>	117	<i>lucem ediderit</i>	3
<i>Chanæeorum ingens exercitus</i>	ib.	<i>Cause extructis templi</i>	111
<i>Chanæeorum Reges omnes ad unum trucidati</i>	ib.	<i>Cause belli contra Arabes</i>	406
<i>Chanæeorum regionem totam Iosua devastat</i>	ib.	<i>Cisus Saulis pater</i>	74
<i>Chanæeorum decem milia trucidantur, & Adoni-</i>		<i>Cithara quis inventor</i>	7
<i>be Zeck capitur</i>	121	<i>Civitatem qui primus instituerit</i>	ibid.
<i>Calamitas Iudæarum Scythopoli</i>	445	<i>Clades Ismaelis à Ioanne accepta</i>	272
<i>Calamitas omnium a mundo condita cum Iudæo-</i>		<i>Clades Alexandri</i>	193
<i>rum collata, superantur</i>	322	<i>Claudius principatum ultro oblatum deponere recu-</i>	
<i>Callistus, Caii libertus, Claudio à Caio se ut ipsum</i>		<i>sat</i>	282
<i>veneno tolleret iussu signifi at</i>	277	<i>Claudius in proposito suo ab Agrippa confirmatur</i>	
<i>Chaldaeorum ac Tyriorum scripta cum Iudæis con-</i>			283
<i>sonant</i>	454	<i>Claudius Felix Iudæa procurator</i>	292
<i>Chalsona & Bosora</i>	176	<i>Claudius milites ut in fide maneant, sacramento ad-</i>	
<i>Cambyxis rescriptum, in quo Iudeos ab edificando</i>		<i>igit</i>	283
<i>templo deterruit</i>	228	<i>Claudius Agrippam in regnum paternum mittere</i>	
<i>Campus regius</i>	25	<i>cognat, quod aliis dissuadent, & Cuspium Fadum</i>	
<i>Candelabra</i>	111	<i>Iudæa præsidem & regni totius declarat</i>	284
<i>Canthari & Phiale</i>	ibi.	<i>Claudius Agrippa Iudæam, Samariam, & Lyssa-</i>	
<i>Captivitas Babylonica ab Eiaia predicta</i>	262	<i>ma ditionem conedit</i>	ibid.
		<i>Claudius Iudæi sacra Stola custodiant Agrippa in-</i>	

nioris rogatu concedit	288	Casari em Herodes obtingenti talentum donat	410
Claudio renuenti obtruditur Casarea dignitas	282	Casares	114
Claudius Tiberius Nero Romanorum Imperator	262	Casarea, Stratonis turris antea dicta, ab Herode co- dita	608
Claudius sublimis in castra perferitur	ibid.	Casarea Philippi ab Agrippa Neronis appellata	
Claudius fato functus	293	294	
Claudius Casarius ad Iudeos epistola	288	Casirea perfecta	236
Claudius pro Alexandrino Iudeis edictum	284	Casarea inter Iudeos & Syros de pari iure ciuitatis	
Claudius pro Iudeis per Romanum orbem edictum	ibi.	rixæ	293
Claudius ad legatos responsio	283	Casarea portus	419
Claudius Agrippa, ut in regno animo in retinendo principatu pergeret, hortatur	283	Chareas cum sociis in Germaniæ ades se recipit	
Claudius milites in Principem eligunt	280	Chareas Iulium Lupum ut Cassi uxorem & filium interficiat mittit	25
Craesus in Parthia perit	203	Chareas a consulibus signum petit	ibid.
Craesus Parthi resistit	ibid.	Chareas a multis ex causis in Caium incitatus	276
Craesus iuramenti dati violator	282	Chareas, Minutianus & Clemens, de Casariis nece colloquuntur	280
Cratæres	111	Chareas cum aliis quibusdam Caium tollere statuit	
Cratera aurea duæ	309	277	
Cratera argentea	ibid.	Chareas Clementem & Tapinum alloquitur	276
Cecilius Bassus sex Casarem interficit	381	Chareas occasionem aggradiendi Caium expectat	
Cades apud Hierosolymis	328	277	
Cades, latrocinia, seditio & fames in Iudæa	261	Chareas historiographus	259
Cades Zacharia Regis	254	Charili antiquus Poeta de Iudeorum gente testimo- nium	455
Cades in Hierosolymis	328	Charon, amomi ferocissima, in qua Noa arca reli- quæ seruantur	288
Cades cognatorum 42. Ochozia	132	Chelcias & Ananias Cleopatra copiosius duces præpositi	353
Cades filius Aristobuli	374	Cherubini duo	110
Cades, latrocinia, seditio & fames in Iudæa	256	Cherubin	47
Casari in Syriam venit, apud eum Gadarenses He- rodem accusant, qui seipsum ingulcat	470	Chabron & Marissa expugnata	327
Casari Augustus Herodi in Patricidas animadu- tere liberam potestatem permittit	244	Cesennius Antiochum subito inuadit	442
Casari Herodi ditionem ampliorem reddit	412	Cella in circuitu templi constructa	110
Casari Augustus Herodi studiosus	389	Chetomene	36
Casari Syria proficiscitur	376	Celenderis in Cilicia	249
Casari Agypto potitur	411	Clearchi Aristotelis discipuli de Iudeis testimonium	455
Casari in hoc iuuenes peccasse pronunciat, quod se à suspensione immunes non seruauerint, ac paren- tem ut filius reconcilietur, hortatur	236	Cleopatra Regina alieni appetens	403
Casari à Cassio & Bruto occisus	381	Cleopatra in Ciliciam ad Antonium venit	385
Casari ab Herode offensus	242	Cleopatra fratrem & sororem interficit	403
Casari Herodi dimidium reddituum à Cyprio metal- lu donat	236	Cleopatra contra filium exercitum parat	358
Casari Herodi Principatum confirmat	223	Cleopatra ad Antonium peruenit, qui Arabia par- tem & Hierichuntini agri redditus ei locat	403
Casari Arabum legatos non audit	242	Cleopatra avaritia	ibid.
Casari Tachonitidu, Batanea, & Auranitidu ditionem Herodi donat	420	Cleopatra in Herodem insidia	ibid.
Casari Archelaum regno dignum pronunciat	255	Cleopatra Antonius partes de Iudæa & Arabia ab- latas largitur	403
Casari & Agrippa Herodi magnanimitatem cele- brant	236	Cleopatra Herodis occidere conatur, quod rini a- mici auerunt	404
Casari Augustus fato functus	262	Cleopatra Antonius versus Agyptum deducit	ibid.
Casari ad Herodem responsio	606		
Casari & Iulia Casari uxori ab Herode legatum	254		
Casari Herodes quingentos ex suis satellitibus mittit	418		

Creatio mundi	2	profugisse ex <i>Egypto</i> contendunt	82
Censores	263	contra legislatores gentium	470
Centum legati Hierosol. reuersi	306	Contemptus mortis	252
Curramen quinquennale	236	Conuicium Deo faciens	102
Cinnamus Artabano amissum dignitatu fastigium restituit	290	Conuiuium Iudeorum apud Ptolemaum, & eorum dem ante cibum preces	310
Clitus Tiberiade seditionis autor	302	Corban, donum Dei	454
Clitus sinistram sibi praeferens	ibi.	Cores populum excitare aduersus Moysen conatur	89
Circa hostes quomodo agendum	468	Cora factionem ducenti quinquaginta viri sequuntur	90
Circa Massadam unus tantum locus, qui aggerum sacrum excipere potest	444	Coram cum 250. viris igni absumit	92
Circenses ludi	276	Corinthius à Syllao, ut Herodem e medio tolleret, pecuniam corruptus	248
Circumcisio instituta	9	Corona	111
Cirenaeorum Magistratus	237	Cornelius Sabinus	277
Ciuslu Germanos ad sobrietatem cogit	438	Chobi	49
Ciuili belli inter Hebraeos initium	90	Cosobarus, Lyfimachus, Antipater & Posithemus apud Herodem accusati	414
Cines in labissa, Sauli & filiorum cadauera dempra sepelint	88	Cosobarus, cui Herodes in matrimonium Salomem sororem dederat, Idumaea principatum innadit ibid.	ibid.
Ciuiliu mentiones ac turrium cautes, quam tyrannus per dementia deseruerant, insuperabiles	435	Cosobarus intercessione seruatus	ibid.
Ciuium contra Iudeos ad Titum preces	439	Cubicula ad voluptatem facta aurea suppellectilis referta	113
Ciuibus direpta bona restituntur	307	Cumanus Praefectus Iudea	313
Cyrus Nabonidem expellit à Babylon.	454	Cumanus multos Iudeos perimit, plures viuos capios abducit	292
Cyrus Iudaei reditum in patriam urbem ac templi adificationem permittit	281	Cum quibus iustitia, cum illis etiam Deus est	406
Cyri Persarum regis editum	ibid.	Cum capta coniugium	107
Cyri ad Syria Satrapae mandatum	ibid.	Cur Iudaei animalia consueta sacrificant, nec carnis suilla vescantur	465
Cyri de Iudae eorumque templo decretum	287	Cur quidam historiographi Iudeorum mentionem miserint	459
Cyprus	608	Cur pro sacerdotibus	292
Cyprius, Agrippa uxor, ad Herodiadem sororem eius scribit, & auxilium petit	206	Cur Dei pro suis	122
Cyprius conditum	237	Chusi victoriae nuncius ad Dauidem missus ab Achima anteuertitur	190
Criminum a Iusto Iosepho obiectarum depulso	307	Chusi consilium, quod etiam Asithophelus reiecto, recipitur	188
Crypta subterranea ab Antonia	425	Chusim simulacrum offert Abesalomo studium ac fidem suam	187
Cochlea	110	Custos carcerum amice agit cum Iosepho	42
Columna dua excitata	16	Chitai cultum Dei amplexi, Iudeorum amicos, rebus tantum secundum se proficiuntur	258
Columna dua ingentes	110	D.	
Colloquium Dei cum Cain	15	Dabaritteni Ptolemai uxorem spoliant	301
Copia in partes duodecim congesta	105	Dauid meretricis & Samsonis causam tanti roboris expicari conatur, & ter deluditur	134
Coponius Praefectus Syria	261	Damasceni & Arelae contra Alexandrum	317
Comitas & benignitas Agrippa erga Thihippum	302	Damasceni à Dauide vincuntur	94
Comminatio grauius Israelitiu à vera pietatis tramite exorbitantibus proposita	112	Dana exiitusta	125
Concupiscentia sepulchra	85	Daniana tribus à Chananais pressa	ibi.
Conditio obsidionis soluenda à Ioabo proposita	194	Danita locum inhabitandum quarunt	ibid.
Constitutus Aegyptiorum & Mithridatu ad Delta	375		
Consonantia Iudeorum in religione & vita	467		
Consentientia labi	356		
Contra mendacium impudenter expositum nihil dicendum	460		
Contra furtum & usuras	468		
Contra idos, qui Moysen & Israelitas propter lepram			

Daniel cum sociis ad honorem euellitur	275	David cum sexcentorum manu & duabus uxori-	
Daniel Regi scripturam interpretatur	277	bus in Palaſtinam ad Anchum Gitta Regem ſe-	
Daniel in leonum ſeuicam conicitur	278	conſert	ibid.
Daniel Rex dona promiſſa exhibet	277	David Saritas & Amalecitas incurſionibus infe-	
Daniel Regis ſonitium & interpretationem exponit	274	ſtat, de manibꝫ munera Regi mittit, eiꝫ merid-	
Danielu cognati ſtatuum adorare nolentes, in ignem		ionalalem Iudaorum regionem ſe incurſare per-	
conſecti, diuina providentia ſeruantur	275	ſuadet	ibid.
Danielu vaticinia	279	David cum Goliath cogredi cupit	79
Danielu viſo de ariet & hirco, per quos Medorum		David agnum raptum ex ore leonũ recipit, ipſamqꝫ	
& Perſarum regnum præfiguratum fuit	ibid.	ſeram occidit	80
Danielu inimici a leonibus dilaniati	278	David urſum trucidat	ibid.
Danielu & ſociorum eius in Chaldaica diſciplina in-		David armũ quibus ad pugnam à Saulo inſtruitur	
ſtituto & proſectus	273	erat, de poſita, funda armatus in hoſtem properat	
Daniel ſonitũ, cuiꝫqꝫ interpretatio reuelatur	274	ibid.	
Darius tribus ſatellitibus tres quaſtiones proponit	283	David hoſtem accedens, contemnitur	ibid.
Darius ſe ſacra vaſa Hieroſolymæ remiſſurum vo-		David Sauli & Ionatha necem deplorat	89
vet	ibid.	David Amalecitam Sauli interfectorem affici ſup-	
Darius Hiſtaſpi filius Rex Perſarum	282	plicio iubet	ibid.
Darius admonitus voti, templi reſtaurationem man-		David ex Dei uſſu Hebronem commigrans, à Iuda	
dauit	284	tribus Rex declaratur	ibid.
Darii regũ ſcriptum & mandatum de libertate, poſ-		David Iabſenon quod Saulum cum filiũ ſepeliſſenon	
ſitionibus, templo & ſacrificiũ Iudaorum	285	collaudat	ibid.
Darii ad Syria Preſectos epistoſa	287	David ſe vincente Salomonem filium ſuum regnum	
Dathan & Abiram contumaces	91	aſſicari voluit	104
Dathan & Abiram abſorbet terra	92	David Salomonem ut Deum colat, hortatur	ibid.
David Cilianos contra Palaſtinarum incurſiones de-		David Mahaim peruenit, ubi cum ſumma re-	
ſendit	83	uerentia ab opt. maribus excipitur	189
David tribus malũ propoſitũ peſtem eligit	103	David arcam in aedi Obadami Leuita deponit, cu-	
David Siba Ionatha facultates commendat, eumqꝫ		ius domus multũ felicitatibus cumulatur	177
omnes redditus Hieroſolyma reſerre iubet	180	David Semeim occidi vetat	187
David in ſiti crebro experitiã aquam bibere recuſat	103	David fame ſua conſulit nemine ſuſpicantẽ ipſum	
David uxorem Melcholen ab Abenero poſtulat	90	voluntate caſum fuiſſe Abenerum	91
David Hieroſoloma partem inferiorem occupat	92	David à Michol irridetur	177
David alſoſus factus Abiſace eum recalcſcit	104	David Deo templum aſſiccare decernit	ibid.
David cognito Regi aduentu fuga ſibi conſulit	84	David Deo pro promiſſa per Nathanem ſeſcitato	
David à propoſito Nabalum emittendi deſiſtit	85	gratias agit	ibid.
David Ioabum cum lectiſſimo milite contra Am-		David in Palaſtina mouet, cuiꝫ bonam agrorum	
manitas mittit	130	partem adiunxit	ibid.
David de Abſalomi conatibus certior factus, eum		David Sopherorum Regem vincit	ibid.
ſui Iordanem tranſit	188	David à rege petit, ut agri partem ad incolendam ei	
David contra Nabalum cum 400. armatis proſi-		cum ſui attribueret, Rex Secellam ei donat	16
ciſcitur	85	David Ionatha de patri inſidiis conqueritur; Iona-	
David Syria ſubiugata tributum imponit	179	thas autem parentem excuſat	81
David in vita diſcrimen vocatus ab Abiſco libera-		David erat Ionathan, ut parentiũ erga ſe animum	
tur	194	explicari & ſignificare velit	82
David Ammanitarum iniuriã ſeri indigniſſimẽ,		David Nabum ad Abimelechum ſacerdotem per-	
eamqꝫ vindicare cogitat	180	uenit	ibid.
David Abigeam Nabali viduam ducit	85	David Goliath gladio accepto, in Gittam Palaſti-	
David Saulo innocentiam ſuã declarat	86	norum ad Anchum ſe conſert	ibid.
		David Regem Anchum timore ſuorum ac tabem	
		ſimulat	ibid.
		David ad ſpeluncam Adullam peruenit, ubi	
		104. regnaſſe, nec non & alijs multis ad eum ſe con-	
		ſerunt	ibid.

David ad Moabitaram Regem proficiscens, parentes ei commendat	83	gem edit, aranamq; pradam recuperat	166
David ad Sarim oppidum pervenit	ibid.	David custodes impedimentorum, obstrepentibus pugna sociis, in prada partem, admittit	ibi.
David Memphibosfe veniam, & dimidia partis bonorum Siba donatorum restitutionem promittit	192	David cum duobus in hostium castra penetrans, Sauli spiculum & lecythum aequalem auferit	85
David oraculo monitus fugit	84	David Sauli Imperatori Abenero quod regium spiculum & aqua lecythum auferri passus sit exprobrat	ibid.
David in caenam cum suis se confert, quod & Ionathas perveniens, eum consolatur, & secum cum eo renouat	ibid.	David Palaestinos magna eorum edita strage vincit	81
David Uriam accersit, eumq; ut profectus ad uxorem, ibi pernoctaret, iubet, quod tamen non facit	181	David Leuitas numerat, eorumq; officia distribuit	105
David Ioabo, ut in Uriam animaduertat, scribit	ibid.	David Ioabum ad peragendum censum ire iubet	103
David magnam vim ferri, & arborum commodat	104	David Iebuscos ex arce & Hierosolymis eiicit, & civitatem Davidi appellat	92
David Amasa veniam & universarum copiarum Praefecturam concedit	191	David Syris occurrens, 47000. cum Sabeco eorum Imperatore cadit	179
David Idumaei, ut virginitatem tributa persolverent, cogit	179	David ut plurimum propitium numen experitur	80
David num quis ex Ionathas genere superesset, sciscitatur	ibid.	David cognita filii cade à Chusi, acriter eum deflet	100
David fassus peccatum, à Deo veniam consequitur	183	David proceres & praefectos comiter atq; benigne excipit	91
David per septem dies, infantis ex Bethsabe suscepti vicem dolenter ferens, ieiunat	ibi.	David Rababam ut captam militi diripiendam permittit	66
David puerum extinctum sentiens, surgit, ac lotus cibum capit	ibid.	David pro innocente orat populo	103
David causam, cur mortuo puero cibum capiat, quorum nihil puero adhuc aegrotante secerat, indicat	ibid.	David poeta	195
David lacrimas regii pallii praefidis	84	David & Salomonis potentia	465
David regi Saulo, quod sibi infanti insidias struat, exprobrat	ibi.	Davidu legatu petentibus aliquid commestus, durre respondetur à Nabalo	85
David cum toto populo Abenerum deflet ac luget & solennibus funeralibus ei parentat	91	Davidu cum Goliatho ante congressum colloquium	80
David Uriae nece audita, irascei desinit	182	Davidu legati ad Ammonitarum Regem ob patris obitum consolandi causa missi, contumeliose trahuntur	180
David Bethsabe coniugem sibi ascisit, ex qua puer ei nascitur	ibid.	Davidu victoria de Goliatho	80
David Principibus tribuum convocatis Solomonem commendat	105	Davidu ad Salomonem postremum alloquium	105
David Chusim ut Achitopheli consilium se opponeret, obnixè precatur	187	Davidu filii ad patrem, Absalomus vero ad assum confugit	185
David Hierosolymis excedit	186	Davidu liberi Hierosol. suscepti	92
David fugiens sacerdotes in urbe manare vult, ut per eos, quid in ea agatur, cognoscat	ibi.	Davidu adulterium	181
David Samuels regi erga sese animum indicat	81	David concubina à filio stuprata, alio traducuntur	193
David Salomoni Ioabum puniendum mandat	105	Davidu ob eladem acceptam indignatio	182
David Deum consulit, num ab Amalecitis uxores ac liberos recipere sit concessurus	87	Davidi omnes filios ab Absalomio casus nunciatur	184
David Aegypto seruo ductore, Amalecitas assequitur	88	Davidi, ut praelii abstineat, suadetur	194
David in Amalecitis irrumpit, magnam eorum stragem edit, aranamq; pradam recuperat	ibid.	Davidem adesse volentem in exercitu amici prohibet	189
		Davidem Ionathas excusans, à parente spiculo petitur	82
		Davidici generis reges, quot & quam diu regnauerint	207

De arca in qua tabulae legi Moſes collocantur	73	Demetrius Demetrii filius ex Creta in Cilicia	330
De arca ſacra conſultatio	139	ſcilicet, Syriamq; occupare conatur	330
De adulterio & inceſtu	13	Demetrius Tripolim, aliamq; Syria urbem occupat, &	331
De aduentu Veſſaſiani in Galilaam & obſidione		Antiochum & Lyſiam necat	331
Lotapa vide Ieſephum lib. 4. cap. 3. de bello Iudaico	309	Demetrius Encerus contra Alexandrum proficiſcitur	360
De afflictionibus Hebraeorum in Aegypto per annos 400.	23	Demetrius in Alexandrum mouet	336
De bello Iudaico quidam hiftorias conſcripſere	450	Demetrius Eucerus a Ptolemao Lathure Damasci rex conſtituitur	359
De bello Iudaico	313	Demetrius militum odium concitat ſtipendium p. a. cu tempore minuendo	343
Debitus vita ſini Iudeorum	443	Demetrius in Arſicem Parthorum Regem mouet, praebog, ſuperari, capitur	346
Debora & Baraui in hoſtes mouent	127	Demetrius Nicanorem contra Iudam mittit	331
Debora Prophetiſſa	ibid.	Demetrii ad Laſthenem diploma, in quo Iudei immunitates promittit	342
De boue corrupta	108	Demetrii ad Ptolemaum de bibliotheca adportatio	307
Decem tribuum ad reliquos Iſraelitas legatio	120	Demetrii duces iterum in Ionathan mouent: nihil ſibi ſucceſſurum videntes, noctu diſcedunt	345
De Chami filii iſporumq; progenia	34	Demetrii & Alexandri pugna, qua Demetrius ſuperat, Iudas a Demetrio victore deſiciunt	317
De Cain & Abel fratribus	15	Demetrio in Parthia mortuo abſumptio Philippi: n. r. Syria regno poſuitur	360
Decem contriti necati, delator eorum interfectus: fruſtatim conſiſus eſt	416	Demetrio Antiochia adiunxitur	186
Decem precepta & quomodo diuidenda	70	De mundi creatione, & elementorum diſpoſitione	2
Decem Aegypti plaga	59	Deliberationis de arca ſacra conſuſio	140
Decem viri contra Herodem conſpirant	415	De leproſis	32
Decem baſes area laborum	110	De nuptiis	407
Decem labra rotunda	ibi.	De Nazareis	93
Decima egenorum	105	De poſteritate Adami, & decem aetatibus poſt Adam diluuium	3
De Cleopatra vltima Alexandrinorum Regina, eiusq; ſceleribus	462	De poſtulo argumenti Apionis, Iudeos ſeditionis Alexandria cauſam exiſtiſſe	463
Dei contemptus in quibus conſiſtat	78	De poſtulo ſigmenti Apionis de ſex diebus itinere	463
De Deo & prouidentia diuina	467	Deſcriptio donorum a Ptolemao rege templo Hieroſolymitano poſſorum	308
Deorum apud gentiles ingens numerus	469	Deſcriptio ſpelunca in qua latrones habitabant	399
De Iſaci filii Eſau & Iacobi, & natiuitate eorum ac educatione	13	Deſcriptio rationis & ſapientiae	473
De Iſaco legitime Abrahami filio	11	De Sole, Luna, & Stellis Ieſeph ſomnium	17
De Iacobo metu fratris in Meſopotamiam profugo	13	De Regi electione	104
De Iſmaele Abrahami filio, eiusq; poſteris Arabibus	10	De tabernaculo per Moſem in terra deſerta ſcripto, quod ſimilitudine templi portatilis referebat	34
Deſectus Luna	253	Deus immenſus	111
Deſectio Germanorum & Gallorum ab Romanis cauſa	438	Deus non corporis formam, ſed animi virtutes ſpectat	79
Deſectioſus auctores circiter duo millia in cruce acti ibid.		Deus Abrahamo filium poſticitur	35
De filio Sem, tertii Noe filii, & de progenie iſporum & Abrahami	22	Deus propter inoleſcentiam Sauli offenditur	78
De funeribus mortuorum	468	Deus uerax in promiſſis	112
Deſuncti fratris uxor dicenda	106	De uxoris ducenda	106
Demetrius ab Alexandro victus, trucidatur	352	Dii alieni	103
Demetrius ſe promiſſus in amicitiam Ionathae inſinuare conatur	337	Diluuium	16
De morte Ceſaris rumor diuerſus	279	Dimiſſio Iſraelitarum	134
Demetrius Iudaei in auxilium uenit	316	Dina Iacobi filia hiftoria	37
Demetrius Philippi fratre in Berora oppugnat	360		
Demetrius ſollicitantibus transfuga Bachidem cum copiis contra Ionathan mittit	335		

		E.
Diocles	276	
Diodorus cognomine Tryphon Apamenus à Mal- cho Arabe Antiochi Alexandri filii petii	185	Edictum quantum Mauna quotidie quilibet col- ligeret 66
Diophantes regis Notarius Alexandri nomine sal- sas literas conscribit	337	Edicto plebs coercenda, ne quicquam amplius ad tabernaculi structuram conferant 71
Diophantes scriba aliorum characteres imitatur	243	Eglon Rex Moabitum Israelitas subingat 126
Diruptio urbis impedita	396	Emorua dextra sanitas restituitur 122
Discrimen Moysi & aliorum legislatorum	12	Enofa urbs prima 15
Discordia Iudeorum & ciuium Alexandrinorum in religione	463	Enochi finis in sacris literis non inuenitur inscriptus 19
Dispositio castrorum	84	Eques Iosepho literas affert 357
Dissidium inter plebem & senatum	282	Equi Aegyptiaci 217
Dissidium in domo Herodii	238	Ephraimi tribus monet in Iaphthen 132
Distributio gubernationis in populo Israelitico	75	Eleazarus 11
Diuerfa populi studia	120	Eleazarus Tharisaus Hircano matris captiuita- tem exprobat 354
Diuisio agri Abrahami & Lothi	24	Eleazarus ad Antiochum adducitur 866
Diuisio sacerdotum in 24. cognationes	105	Eleazarus iram Dei in populum Iudeorum facietur 811
Dimini auxilii promissio	102	Eleazarus ab Elephanto oppressus moritur 525
Dius Iromi meminit	113	Eleasar 195
Dius de Solomone	ibid.	Eleazarus moritur 121
Doctus Saul, se Dauidem in Nabo apud Achime- lechum uidisse significat	83	Eleazarus capitur, eumq. Dux nudum extendi & verberibus cedi precipit 865
Dolabella Ephesiorum ciuitati scribit	380	Eleazarus vitam gloria posthabet 576
Dolor & voluptas aut faciunt aut impediunt pasto- nem	862	Eleazarus Iude flitser Elephansem occidit 328
Domicilium Abrahami	23	Eleazarus horribiliter fragellatur 869
Domitria Domitiani Caesaris uxor	569	Eleazarus Dinai filius Romam missus 537
Domitianus Titi frater	799	Eleazarus Iudeus audacia serox & manu strenuus 806
Dona interpretibus dimissa data & Eleazaro missa 312		Eleazari ad socios oratio 810
Dona Scauro data	367	Eleazarus ad Antiochi exhortatione responsio 869
Dora Phœnicia ciuitas & non Idumaea	849	Elazarus constantia 870
Dora & Ioppe non portuosa	419	Elazarus de immortalitate animæ oratio 812
Dora prior Herodis coniunx non ignobilis ex qua Antipatrum filium sibi cepit	593	Elazarus Iudæi Romanorum crudelitatem expo- nit 814
Doris, Herodis uxor	383	Elias sicut Enochus ex hominibus exemptus 230
Doridem Antipatri matrem Herodes eiicit è regia 457		Elias pluuiam venturam prædicit 229
Doris in Iudeorum Synagoga Cesari statuam po- nunt, quod Agrippam & Petronium vehemen- ter ad iracundiam commouet	522	Elias Achabo & Iezabela vindictam diuinā præ- dicat 228
Dra cum quatuor sociis supplicio affectus	535	Elias ad Achabum venturam pluuiam ei indica- turum mittitur ibid.
Dra decim Ismaelis liberi	28	Elias populi superstitionem arguit 229
Dra totius disciplina & moralis institutionis modi 833		Eliæ doctrina & officium miraculo confirmatur, victima igni cœli usque assumpta ibid.
Dra sacrificiorum genera	80	Eliam Deus in deserto alloquitur 230
Dra de quibus agit Iosephus	824	Eliam cornus cibant 228
Dra & viginti libri sacri	823	Eli Pontificis filii Ophnes & Phinees nefarii 136
Dra:rim Iudeorum milia in templo occumbunt	585	Eli sacerdotis tempore annona caritas 135 (138)
Dra:rim legio Cestio duce Iudæam cesserat	795	Eli in Silo filiorum cades & arca amissio significatur ibid.
Dra:rim milites congregantur, qui ad unum se co- fiscunt, & Abeneri partes succumbunt	171	Eli Pontificis Genealogia & progenies ibid.
Dra tabule Moysi 71 (sant 205)		Eli Iudæi in Dothaim hostibus cingitur 340
Dra mulieres sese inuicem de infante permutato accu-		Eli Iudæi pluuiam venturam & victoriā prædicat 229

Elifau viduam ut ex olei fidelia plurima vasa adimpleat iubet	240	Euphrates	1
Elifau ab Adado agrotante confultitur	243	Eurychas Agrippa libertus, herum apud Casarem accusare cogit	49
Elifau vocatio	230	Ex arca Noe coruorum emittit	1
Elifau mori & cadauerum ipsius momentum conieci refufitatio	251	Excifio stirpis Nadab	21
Elifau Reges confultunt	239	Excufatio hiftoriorum, cur legum feriem innouat	10
Elia cum loachim nominatus Iuda Rex	265	Exemplum à Iudai Casarea interfecit peritur	114
Elietorum contra Aegyptios bellum	336	Exemplum, non femper patribus fides nafci filii	142
E Iudai duodecim milia cadunt	378	Exemplum vltionis diuina in Iezabela valde ingne	24
Enaphraditus	11	Explicatio nominu Moab & Ammon	2
Epicureorum error conuincitur	279	Exploratores	24
Ephraimita prodicione occupant Bethel	122	Exploratores terra Chanaan mittit Moyses	8
Ephron oppidum expugnatum	326	Exploratores Ifraelitum terrorem incutunt	8
Ephraim huius partu genus Iudeorum ex Aegypto non oriundum	338	Expositio belli Arabici & pecunia mutuo accepti	448
Epilogus fecundi libri contra Apionem	860	Externi Iudai inferiorem ciuitatem occupant	80
Epicedium à Ieremia Iofia fcriptum	265	Exteri quoque, ut exaudiantur in hoc loco precantur	212
Epitome belli Iudaici	573	Ex tribu Ephraim circiter 42000. caesi	13
Epiftola Ptolemai, in qua à Pontifice Eleazare Tributorum petiti interpretes	307 dit 387	Extirpatio stirpis Bafani	22
Epiftolae pecunia corruptus Scythopolim Iudai pro-		Extirpatio Iudeorum Amari concessa	29
Ex hoc	75	Extirpatio templi Solomoni mandatur	19
Efaui fibi quoque, benedictionem postulat	32	Ezechia ab Affyriorum rege deficit	25
Efaui primogenitiuis ob lenticulum cedit	38	Ezechia legati ad Ifraelitas azymorum fefti celebra-	25
Efaui & Iudaei	ibid.	di causa miffi occiduntur	25
Efaui filii & pofteri	ibid.	Ezechia in aduersis ad Deum refugium & per Efa-	26
Efaui Iudeos qui apud Babylonem degunt, conuo-	289	iam in spem melioris fortuna erexit	26
cat	289	Ezechia Regis Iuda pietas	25
Efaui Hierofolyma Praefectus, vasa aliaque, precio-	289	Ezechia mori	26
sa & Zophyiaci custodibus tradit	289	Ezechiam primarium latronem cum sociis Herod-	37
Efaui affertur	ibid.	supplicio afficit	
Efaui de Cyro vaticinium	281		
Efaui fuit Logion	75		
Efaui placitum	641		
Efaui vita & mores	480		
Efaui monitus	419		
Efaui puella fuit Regina	239		
Efaui Regem pro Iudai intereffura accedit	296		
Efaui contra Iofephum	513		
Efaui infecto negotio difcedit	539		
Efaui mater omnium viuientium	13		
Efaui pena	14		
Eurycles Alexandri dicta & facta obferuans An-			
tipatris & Herodi exponit	445		
Eurycles Lacon Alexandrum apud parentem clam			
accufat, actorque, nec ipfius exiftit	616		
Eurycles amicitia fimulata fallit Alexandrum, e-			
iusque fit proditor	ibid.		
Eurycles nec Alexandri & Aristobuli redempta			
opera, accufatoris partibus fungitur	617		
Eurycles Alexandrum apud Herodem falfo accu-			
fat, & in pericula precipitat	ibid.		
Euangeliu Iudai allatum	285		

I N D E X.

<i>Fadus à Iudeis sacerdotalem stolam, ut esset in Ro-</i>	<i>nam exactura porta clauduntur</i>	359
<i>manorum potestate postulas</i>	<i>Gadara insularata</i>	370
<i>Fadus Iudeos Philadelphensium propter Miani in-</i>	<i>Gadaram Alexander capis</i>	318
<i>terfectores punit</i>	<i>Gadarenfes Herodem accusaturos, Agrippa vinctos</i>	227
<i>Fadus Dei cum Noe</i>	<i>ad Regem mittit</i>	420
<i>Felix Hierosolymu Thasaelum adoritur, à quo ra-</i>	<i>Gales ab Abimeleche fugatus, à Sicimiu urbe pel-</i>	
<i>men surragitur</i>	<i>litur</i>	130
<i>Felix Drusian à priore marito abducit</i>	<i>Galata à Gomar oriundi</i>	20
<i>Felix accusatur</i>	<i>Galadenorum ad Israhelitas legatio</i>	145
<i>Felix in Phasaelum exercitum mouet</i>	<i>Galilai sese vindicantes Samaritanorum vicos in-</i>	
<i>Felix latrones Magos vulgii, seductores suppliciu</i>	<i>cendiu & rapinu vastant</i>	514
<i>officiit</i>	<i>Galilai ab Herode deficiunt</i>	394
<i>Festus impostorem magnum cum affectu opprimit</i>	<i>Gahlai cum Tiberiensibus fidatis</i>	566
	<i>Galilai Tiberiada inuadere postulant</i>	549
	<i>Galilaorum multitudo Iosephum, ne se deserat, pe-</i>	
<i>Festum azymorum</i>	<i>tit</i>	556
<i>Festinitas templi recepti instituta</i>	<i>Galilaoru erga Iosephum fides ac beneuolentia</i>	549
<i>Filiis pontificum ad Davidem missi, in puteum sese</i>	<i>Galgai, libertas</i>	115
<i>abscondunt</i>	<i>Gamala in Romanorum fide perstans</i>	546 & 547
<i>Filiis oblatio</i>	<i>Glaphyra Alexandri coniunx, num parata Hero-</i>	
<i>Filiis Chananas</i>	<i>di infidias ignorasset, interrogatur</i>	447
<i>Fiducia Adadi in milite</i>	<i>Glaphyra uxor Alexandri suspicionem ante conce-</i>	
<i>Filiorum apud Iudeos educatio</i>	<i>ptam oratione multum augeat</i>	613
<i>Filiorum Israel numerus</i>	<i>Glaphyra quondam uxor Alexandri Archelao Cap-</i>	
<i>Finale confederatorum de Caio tollendo decretum</i>	<i>padocum Regi remissa</i>	453
	<i>Glaphyra somnium</i>	477
<i>Florus belli Iudaici causa</i>	<i>Gratus cum aliis militibus Claudium latentem pro-</i>	
<i>Fons Iordanis</i>	<i>trahit, eum, vacanti Imperatoris locum oc-</i>	
<i>Forma templi extruendi Solomoni datur</i>	<i>cupare iubet</i>	518
<i>Forma & habitus Elie Prophetæ</i>	<i>Grati cum Simone conflictus</i>	473
<i>Fori una monumentum</i>	<i>Gratitudo Salomonis erga Tromum pro acceptis bene-</i>	
<i>Fuga hostium ob terrorem à Deo immissum</i>	<i>ficiis</i>	214
<i>Fuga & strages exercitus Absoloni</i>	<i>Gratulatio Bethsamarum super arca sacra</i>	140
<i>Fumus Alexandri</i>	<i>Gaudium beatorum in vita æterna</i>	341
<i>Fulvia, Saturnini coniunx Roma quatuor Iudaïs</i>	<i>Græcorum de Iudeorum antiquitate testimoniu</i>	830
<i>purpuram & aurum, ut in templum Hierosoly-</i>	<i>Græcorum cum Iudæis comparatio</i>	823
<i>mitanum deponeret tradit, ipsi vero in proprios u-</i>	<i>Græcorum regionem innumera corruptiones inua-</i>	
<i>sus conuertunt, quod dum Tiberius cognoscit u-</i>	<i>re</i>	825
<i>niuersos Iudeos ex urbe pellit iubet</i>		484
<i>Furtum</i>	<i>Gedeon per 40. annos regnat</i>	129
<i>Fructus ad 100. annos incorrupti</i>	<i>Gedeon duos duces Zebim & Hezarbunim capit</i>	
G.	<i>ibid.</i>	
<i>GAbala</i>	<i>Gedeon ad Madianitarum tentoria accedit, & ab</i>	
<i>Gabaonite ministerii publici deputati</i>	<i>illu somnio confirmatur</i>	128
<i>Gabaonite legatos mittunt ad Iesum</i>	<i>Gedeon cum trecentis viris pugnam adornat</i>	ibid.
<i>Gabaonarum ad H. traos oratio</i>	<i>Geon Nilus</i>	14
<i>Gabareni Ioannis sese addicunt</i>	<i>Gedeon, ut Israhelitas à Madianitis liberet, Deum</i>	
<i>Gabinus aliquos urbes dirutas in Iudæa edificari</i>	<i>mandat</i>	128
<i>iubet</i>	<i>Gedeonem exiguas copias Deum oligere iubet</i>	ibid.
<i>Gabinus Nabathæ pugna superat</i>	<i>Gellius Alexandra ut Aristobulu & Mariam</i>	
<i>Gabinium mater Alexandri beneficiu lenire studet</i>	<i>effigies depictas ad Antonium mitteret, persuadere</i>	
		404
<i>Gabinio bellum Partiu inferre parato Hyrcanus &</i>	<i>Gemmarum in Pontificali ornatu miraculum</i>	79
<i>Antipater superpeti ferunt</i>	<i>Genealogia Abrahami</i>	22
<i>Gabinio pecuniam Pompeio ab Aristobulo promiss-</i>	<i>Genealogia Noæ</i>	16

Germani & Galli sub Herode stipendia fecerunt 467		Heroes Davidis 194	
Germani Caesaris satellites 512		Herodes utrum cum Arabibus ad Cana Cæsaryia 467	
Germanicus Pisonis opera sublati 48		pugnat	
Germanorum rabies per Cais cadem excitata, sedata 513		Herodes in itinere ad Agrippam Chium peruenit, eique ingentem pecunia vim ad posticum urbem reparandam confert	427
Gestus Florus Iudææ Procurator 54		Herodes ex aurea & argentea suppellectile pecunia conficiens, frumentum pro ea comparat	417
Gestus Florus petior Albino ibid.		Hierodes prope Panium templum adificat	421
Gestus Flori iniuria 480		Herodes apud apud Casarem filios accusat	449
Gesta inter Vitellium & Artabanum 483		Herodes ut alienus videretur Aristoteli nece cunctis honorifice sepeliri curat	401
Gibea & alia Beniamitarum urbes incensa 124		Herodes Resia capto & è Massada domesticis rece- pit Hierosolyma petit	390
Gaza oppugnata 357		Herodes cum Archelao Antiochiam usque iter fecit 443	
Gazara 214		Herodes cum Galilai pugna, eorum victos in castel- lum compellit	394
Gischala incensa atq; diruta 346		Herodes in Trochanitarum regione castellum condit, eig. Zamarin Iudæum Babylonicum præfecit	454
Godolia transfugarum dux 271		Herodes ab Hyrcano admonitus fuga sibi consulit, & in iudicio amplius non comparet	378
Godolia cades, & plebis Massphatensis abductio 272		Herodes ex Daphne Antiochia suburbio in Galilæa proficiscitur	394
Godolia omne semen regum tollit uno solummodo Iaso, Ozachia filio servato	247	Herodes inexpectatam & apertam uxoris auersa- tionem videns, contristatur	411
Godolia pena 248		Herodes nobiliorum Iudæorum post obitum suum tru- cidari mandat	465
Godoliath vir prodigiosa slatura inter Palæstinos 153		Herodes Massadam petens in itinere à Parthi im- pugnatur	388
Goliath singulare certamen Hebrai denunciat ibi.		Herodes anno primo à nato Christo moritur	466
		Herodes Arabas sibi hostes esse deprehendit	596
		Herodes cum magno vita discrimine Romam na- vigauit	ibid.
		Herodes Romam profectus, Antonium conuenit ibi.	
		Herodes Antonium & Casarem sibi benivolos inue- nit	ibid.
		Herodes coram senatu Romano laudatur	517
		Herodes circa Hierosolymorum mania se bono publi- co & ad salutem urbis venisse, declarare iubet	391
		Herodes Saturnino & Volumio permittentibus cum exercitu Arabiam inuadit, & Reptam castellum dirimit	ibid.
		Herodes Archelaum & cognatos preciosissimu muneribus donat	616
		Herodes Cassi amicus	591 (439)
		Herodes cur in exteris liberali, in suis sauius fuerit	
		Herodes fratrem Iosephum in Iudæam mittit, ipse copias in Galilæam ducit, urbemq; Sepphorim capit	391
		Herodes Cassium ex Galilæa pecunia sibi denunciat	381

H.

Hebraeorum origo 52	
Hebraeorum seruus anno septimo manumitten- dus	108
Hebrai mulierum cupidine ducti à patrum religione deserunt	98
Hebrai in aciem proferunt arcam fœderis	137
Hebrai iumentis & pecoribus hostium in prædam cõ- tra Dei mandatum abactis parant	150
Hebrai vallem ultra Iordanem sitam habitantes, re- lictis suis oppidis in munitissimas urbes confugi- unt	169
Hebrai terram Amœæ occupant	95
Hebrai pugnam parant aduersus Amœæos	ib.
Hebraeorum contra Moabitæ victoria	239
Hebraeorum ob Massi obitum planctus	111
Hebraeorum seruitus intolerabilis	52
Hebraeorum libertas, & Chananaeorum seruitus 215	
Hebraos Chananaei cadunt	39
Hecataeus	23
Hecataeus Abderita cum Alexandro Rege nutritus 832	
Helena Hierosolymis cibos egenis distribuit	530
Helena Adiabænorum Regina Hierosolyma profici- scitur	ibid.
Helon per decennium Iudex	132
Hermippi de Pythagora testimonium	830
Heroes tres per hostium castra excurrunt in Bethle- hem: aquam hauriunt: & Davidi afferunt	195

Herodes quadraginta quinq; ex Antigoni factione interfect	398	Herodes grauem morbum contrahit	413
Herodes vehiculo, in quo mater erat, emerso, sibi ipsi violentas manus inferre cogitat	387	Herodes morbo correptus testamentum condit, ac regni successionem filii, nepotibus ac amicis relinquit	468
Herodes donatiuum militibus distribui iubet	465	Herodes populi partem dimittit cum reliquiis Masadam peruenit	422
Herodes ab Hyrcano in ius vocatus	590	Herodes Antipatri matrem in regiam inducit, eumque Casari commendat	431
Herodes Alexandro coniugii sua fratri regnum petiturus isfmet eo potitur	389	Herodes malum simul & cultellum poscens sibi ipsi manus violentas inferre cogitat, Aschiabus nepos vero istum praeuenit	465
Herodes ante pugnam sacra Deo celebrat	605	Herodes Sosio, Praefectui ac militibus ne urbem diriperent pecuniam numerat	398
Herodes hostes adoritur	ibid.	Herodes apud Diospolim etiam Arabibus pugnat, eiq; vincit	405
Herodes omnem rem gestam priusquam Vitellii litteras superuenirent, Casari aperit	486	Herodes Iesu Thabetae filio pontificatum abrogat in cuius locum Simonem Boethi filium subrogat, eiusq; filium in uxorem ducit	418
Herodes Agrippa frater Rex in Chalcide	521	Herodes Antipatro Pherora consuetudinem & mulieribus conuenticula interdicit	457
Herodes Arabano Partho suadet	495	Herodes, audito quod Hyrcanus recluso Davidis se pulchro tria milia talentorum argenti extulisset, idem facere conatur	437
Herodes ad Pheroram egrotantem visendum venit, eiq; mortuo Hierosolyma sepelit, & publico laudum honorat	456	Herodes quotquot visum est Casari, uno Archelao excepto, conuocat	449
Herodes Agrippa inopiam exprobrat	489	Herodes ad seditiosos compescendos in aereis praefidia collocat	416
Herodes a Syris latrones depellit	590	Herodes Antonio denitro subtristit	408
Herodes per uniuersum terrarum orbem clarescit	609	Herodes odio in filium flagrat	468
Herodes venator summus	ibid.	Herodes Dei templum denuo construere animo concipit	422
Herodes prae animi corporisq; virtutem fortuna quoq; secunda usus est	ibid.	Herodes Manahemum de imperii diuturnitate rogat, & essetis propter eum in pretio habet	ibi.
Herodes Antipatrum filium expellit ciuitate, ac Hyrcanum auum coniugis interfecit	610	Herodes ducturus Alexandri filiam, Samaritiam proficiscitur	395
Herodes Alexandrum & Aristobulum filios praefecit, cum Alexandro materno auro sepelendi iubet	619	Herodes filiorum liberos educat	453
Herodes in Pheroram fratrem exciatur	615	Herodes Tappi caput Pherora fratri mittit	594
Herodes suos in fuga consolatur	387	Herodes Hierosolyma oppugnat	ibid.
Herodes ab Arabibus latrones sibi dedi postulat, & mutuum creditum repetit	444	Herodes a Casare & Agrippa in magno honore habitus	421
Herodes Antipatri & mulierum secreta omnia extorquet	457	Herodes filiam quam Salomes filio nato à Costobaro collocaturus erat, Pherora filio collocat	440
Herodes cum hostibus pugnat in suburbio	386	Herodes ad Casarem venit, eiq; beneficia in Antonium collata praeclat similia in eum collocaturus si in amicitiam eum reciperet	410
Herodes Romam nauigat & Casarem Aquileiam usq; persequitur	431	Herodes latrocinii agrum agit & excursu solum in Arabiam	404
Herodes Antonium ex Iudaea expellit	378	Herodes 300. talentis Casarem donat	430
Herodes fautores suos promouet, aduersa vero factioni homines quotidiani supplicii absmit	397	Herodes in Italiam nauigat, & liberos suos Roma donum reducit	420
Herodes constabat militum multitudinem, ut Hyrcanum regno deponat in Hierosolyma ducit	590	Herodes Syria & Graecia urbibus ingentem pecunia vim in adificia contulit	430
Herodes contra latrones in speluncis degentes militum ducit	392	Herodes dynasta Chalcide ius eligendorum summorum pontificum petit	528
Herodes cum Antigono rem decernere in Samariam proficiscitur	ibid.		
Herodes Iesu à pontificatu remoto Simonem cuius etiam filiam Lucii subrogat	418		
Herodes conuersionem expiscatur	416		
Herodes ad Malaschum Arabum regem pecuniam accepturus proficiscitur	388		
Herodes multi pecuniam Antonium ut Antigonom tolleret, inducit	396		

<i>Herodes multos in itinere adiuvat pecunia, plurimum est apud Agrippam mediator</i>	427	<i>copias ducit</i>	390
<i>Herodes quibusvis calumniis fidem adhibens, multos iniuste interficit</i>	441	<i>Herodes à Partiu accitus in variatione occiditur</i>	481
<i>Herodes Casarem & exercitum honorifice excipit</i>	40	<i>Herodes Mariammen Hyrcani ex filia neptem ducit</i>	383
<i>Herodes Antoninum adire Maeharam accusatum cogitat, eidem reconciliatur & Iosephum fratrem attribuit</i>	393	<i>Herodes fratrem in Idumaam mittit, ipse copias in Galileam ducit, urbemq. Sepphorim capit</i>	392
<i>Herodes Chalcidu dynasta & Halcias Silam interficiunt</i>	526	<i>Herodes cibaria exercitus procurat</i>	391
<i>Herodes Iudeorum primores conuocat, eius facinus hoc commemorat</i>	464	<i>Herodes populum sacramento obstringit</i>	421
<i>Herodes Hierosolyma redit in multis adinem in cognitionem aduocat, rationem eius sua peregrinationis exponit, ac quartam tributorum partem remittit</i>	429	<i>Herodes Aristobulo Ananias loci pontificatum conserre cogitat</i>	400
<i>Herodes duas satellites in Davidi monumento amittit</i>	437	<i>Herodes filios accusat</i>	431
<i>Herodes ab Antonio & exercitu honorifice exceptus</i>	393	<i>Herodes Pherora uxorem accusat, eumq. ut illam ablegat, iubet</i>	455
<i>Herodes ad Antonium Samosatam oppugnantem propter at, in itinere multos barbaros trucidat ibid.</i>		<i>Herodes varia fortuna usus</i>	466
<i>Herodes Antipatri blanditiis adductus, sponsalia reformas</i>	621	<i>Herodes ab Antipatro patre persuasus à bello contra Hyrcanum desistit</i>	591
<i>Herodes Macharuntem magno muro ac turribus amplexitur</i>	803	<i>Herodes Antonio contra Augustum auxilia pollicetur</i>	404
<i>Herodes Casari reconciliatus</i>	447	<i>Herodes filii reconciliatus</i>	433
<i>Herodes regno excedere iussus, in Ægyptum abit, dehinc in mari diu iactatus, tandem Romam peruenit, ubi Antonio qua ipsi contigerant, recenset</i>	386	<i>Herodes à Mariammi uxor nō blandē exceptus</i>	411
<i>Herodes duplex periculum suspicans castellum sibi ad refugium parauit</i>	811	<i>Herodes plurima peregrina instituta introducit</i>	415
<i>Herodes Davidi sepulchrum spoliat</i>	437	<i>Herodes nouam legē sancit, ut perfores parietū in seruitutē extra regni terminos uendere liceat</i>	426
<i>Herodes Alexandri & Aristobuli criminationibus autem prabet</i>	446	<i>Herodes Hierosolymu duas arces munit</i>	598
<i>Herodes à centum Iudaei apud Antonium accusatus</i>	385	<i>Antonia. ibid. Samaria. ibid. vel Sebaste.</i>	
<i>Herodes cum in difficilibus tum in incundis rebus solus Agrippa proximus</i>	427	<i>Herodes Quintilio Vato indice filium in ius vocat</i>	459
<i>Herodes Hierosolymu, Phasaelus uero extra urbem constitutus, in capiti discrimine versantur</i>	594	<i>Herodes à defectoribus in Galilea penas exigit</i>	393
<i>Herodes in ius vocatus cum comitatu comparet</i>	378	<i>Herodes in Alexandriam ut clara regno suo insisteret inuehitur</i>	399
<i>Herodes in compescendis alienigenarū auxiliū multum negotii habet</i>	377	<i>Herodes Casarem plurimis muneribus donatum in Ægyptum deducit</i>	410
<i>Herodes in Galilea cum hostibus pugnat, eos vincit, ac uniuersam Galileam in suas partes traducit</i>	394	<i>Herodes tertiam tributorum partem remittit</i>	418
<i>Herodes consolatur & cohortatur milites</i>	387	<i>Herodes Antonio rescribit, & causas cur Aristobulum mittere non possit, indicat</i>	372
<i>Herodes in semio impatiens & amarulentus</i>	463	<i>Herodes forū bona, domi uero aduersa fortuna utitur</i>	430
<i>Herodes ex Italia domum reuersus contra Antigoni</i>		<i>Herodes Alexandrum & Aristobulum Romam ad Casarem mittit</i>	419
		<i>Herodes Antipatro amicas literas, ut eum Romam domum retrahat, scribit</i>	458
		<i>Herodes Antipatrum ad minuendam filiorum arrogantiam honoribus euehit</i>	439
		<i>Herodes populo sa templū extructurū exponit</i>	420
		<i>Herodes ab hostibus uulneratur</i>	394
		<i>Herodes Rex in Chalcide moritur, eius in regno Agrippa succedit</i>	467
		<i>Herodes Antipatro, ne cum Pherora uel eius coniuge unquam colloqueretur, edicit</i>	455
		<i>Herodes militibus de suis facultatibus multum pecuniae largitur</i>	603
		<i>Herodes à Salome motus utrinque filium vincit, & separatos asseruari precipit</i>	618

Herodes contra Alexandrum & Aristobulum iude- cum cogit	ibid.	Herodes magnifice sepelitur	630
Herodes in iudicio filios accusat	ibid.	Herodu in Augustum Cæsarem merita	606
Herodes Antipatrum præ reliquis filiis amavit, plu- rimaq. ureum beneficentia contulit	626	Herodu regno Augustus Cæsar finium partem ad- dit	ibid.
Herodes Sephorim ciuitatem capit	598	Herodu de latronibus victoria	599
Herodes aduersus latrones in speluncis degentes ani- mum dirigit	599	Herodu ex Mariammæ liberos suscepti	610
Herodes Hierosolymam cingit obsidione ac præconis voce cur aduenerit declarari iubet	598	Herodu cœnaculum dimisso conuiuio confestim con- cidit	601
Herodes splendida oratione ad populum tribus filiis regni honorem attribuit	611	Herodu mater ac soror Mariammæ calumnias in- sectantur	412
Herodis filius non regnum, sed regni honorem tradit	612	Herodu ad milites perterritos oratio	604
Herodes ad filios orationem desecit	ibid.	Herodu propositum Massada & Ioppe capti, Hiero- solymam petere	597
Herodes oratione sua fratrum dissensionem radicitus non sustulit	ibid.	Herodu in iudicio contra Antipatrum accusatio	626
Herodes nepotes despondet	620	Herodu consilium Alexandria institutum ei per nū- cium significant	413
Herodes in Antigoni mouet	597	Herodu copias hostes a mœnibus arcent	391
Herodes Pappum Antigoni militum Ducem ob- truncat	602	Herodu legatos Cæsari in seculo negotio dimittit	445
Herodes coram Augusto dissimulatione remota ve- rum ingenue fatetur	606	Herodu uxor in patris aedes peruenit	486
Herodes propter uxoris necem misere affectus	413	Herodu dua filia virgines Therora filii elocata	475
Herodes comitatus copiam parat	598	Herodu de Mariammæ ac Iosepho suspicio	610
Herodes decem cohortibus comitatus Hierichunta peruenit	ib.	Herodu filii ex septem uxoribus suscepti	620
Herodes Andromacho & Gemello amicitiam renun- ciat	441	Herodu familia ab Antigono in Massada oppugnata	390
Herodes Theroram cum uxore eiicit	622	Herodu error puniendus & inexcusabilis	451
Herodes Tyræ maiorem portam fabricat	608	Herodu milites cum Iudæis per quinq. menses obsi- dionem tolerauerant, ciuitatem irrumpunt	602
Herodes Iosepho, ut uxorem interficiat, clam man- dat	610	Herodu beneficentia & liberalitas in cunctos	609
Herodes Roma in Senatum intromissus, Rex decla- ratur	389	Herodu nouem uxores	453
Herodes Alexandrum in vincula coniecit, & in a- micorum eius tormenta pergit	615	Herodu coram Augusto Cæsare oratio	330
Herodes Alexandrum apud Cæsarem accusat	611	Herodu ad Cæsarem properantia mandata	409
Herodes Antipatri, v: reuerfionem suam matura- ret, scribit	625	Herodu tres Eunuchi, Alexandrum innatum con- tra parentum odium alere fatentur	442
Herodes vehiculum quo mater erat, euerso, sibi ipsi manus violentas inferre cogitat	387	Herodu progenies intra 100. annos penitus sublata	387
Herodes clam nocte ad Idumæam proficiscitur	595	Herodu testamentum mutatum	446
Herodes grauioribus in fuga Parthis Iudæis expulsi- bus	ibid.	Herodu ad milites gratiarum actio & testamentum lectum	466
Herodes Doridem Alexandri matrem omni ornatu spoliaram expellit	623	Herodu in medio Euphrati conuiuium	485
Herodes ex spectaculis non magnam gratiam reper- tat	415	Herodu regnum	416
Herodes patris necem in Malicho cogitat vlcisci	592	Herodu morbus horrendus	464
Herodes accuratam diligentiam & sumptus non ex- iguos in structurâ confert	417	Herodu cadauer magna pompa Herodium deseruit	467
		Herodu fortitudo	590
		Herodu erga Phasaleum fratrem amor	596
		Herodi Augustus Arabiam quoque vult trade- re, quod consilium ipsius litera reddita mutant	448
		Herodi mortem fratris somnia manifesta significant	601
		Herodi insidia structa	595

I N D E X.

Herodi a Roma litera veniunt, qua Acmen a Ca- fare occisam, & Herodi liberam potestatem An- tipatri puniendi relictam esse ostendunt	465	Hyrcanus obsidet Samariam	353
Herodi Antonius, ut Aristobulum ad se mitteret, scribit	400	Hyrcanus ingentem pecunia summam ex Davidu sepulchro aufert	378
Herodem in aula calumniis & cadibus referta vita suadet	443	Hyrcanus amicitiam cum Romanis renouat	352
Herodem Antonius in Arabum bellum vertere iu- bet	406	Hyrcanus assiduum cum Arabibus bellum gerit	319
Herodem Antonius ad se accersit, qui regni curam Iosepho committit, eius clam ut Mariam in in- terficeret, mandat	402	Hyrcanus, dum fratres intestinis bellis laborant, in pace vivit	352
Herodem Romani Iudaorum Regem creant	597	Hyrcanus Pontifex	362
Herodem Hyrcanus abfoluit	590	Hyrcanus in senis perit	409
Herodem Antonius amore, Antigonum vero odio prosequitur	389	Hyrcanus Samariam capis	353
Herodias cui Imperator propter Agrippam fratrem pepererat, Herodem ultro in exilio comitatur	496	Hyrcanus & Antipater Pompeii auxilium implo- rant	583
Herodius	595	Hyrcanus patria amā gratiam ab Herodo expellat	398
Herodium castellum pro rerum omnium copia ciui- tas esse videbatur	609	Hyrcanus cum Antiocho soluta obsidione factus fu- cit	351
Herodotus Halicarnassens de Iudaorum circumcisio- ne	331	Hyrcanus multas Syria urbes capis, & templum in monte Gariz, in desolatur	351
Herodotus Egyptiorum Regum nomina non recen- set	215	Hyrcanus sibi ipsi manum infert	319
Herodotus de Senacheribo	261	Hyrcanus & Seniores Regiam anteueniunt, & A- ristobulum accusant	364
Hirami & Salomonis amicitia	842	Hyrcanus Pontifex, Antipater vero Iudaea procura- tor declaratur	589
Hirami & Salomonis problemata	827	Hyrcani matri magnanimitas & constantia	571
Hirami Regis genealogia	828	Hyrcani facies	318
Hyrcanus ab inuidia contra Antipatrum eiusq; filios inligatur	590	Hyrcani & Iudaorum legatio Antonio coronam au- ream offerens, ut Iudaeos a Cassio captos in liberta- tem vindicaret, rogat	384
Hyrcanus à Pharisais ad Saducaeos deficit	354	Hyrcani ad Caesarem legati	379
Hyrcanus expiscatus quid alii sint donaturi, plus re- liquis omnibus donat, ob quod alio honorifico affi- citur munere	318	Hyrcani ortus & indoles	316
Hyrcanus rursus ab improbiu irritatur	690	Hyrcani legatos M. Antonius & P. Dolabella in senatum introducunt	380
Hyrcanus & Pharisai hostes	354	Hyrcani vita	409
Hyrcanus ingentem pecunia vim ex Davidu mo- numento profert	351	Hyrcano Babylone à Iudeis ingens honor habetur	398
Hyrcanus Pontifex declaratur	585	Hyrcano in templo per vocem filiorum de Antiocho victoria nunciatur	353
Hyrcanus munitionum castrum adificat	319	Hyrcanum Caesar in pontificatu confirmat, Antipa- trum ciuitate Romana donat	375
Hyrcanus Alexandri filius, natu maximus Ponti- fex declaratur, post ad regiam dignitatem oue- hitur	582	Hyrcanus Hierosolymu, Casare permittente, morien- tes restituit	376
Hyrcanus à fratribus in itinere circumuentus, stre- nuè se defendit, quosdam etiam è medio tollit	318	Hyrcanum Herodes occidi imperat	409
Hyrcanus moritur	354	Hyrcanum Antipater ut ad Aretam Segem Ara- bia confugeret, eiusq; auxilio regnum repeteret, hortatur	583
Hyrcanus paternum honorem Pontificis assequitur	578	Hyrcanum Herodes in summo honore habet	398
Hyrcanus cognita quod Herodes regnum affectus fu- sit, ad eum moritur	583	Hyrcanum Herodes è medio tollere statuit	499
Hyrcanus & Pharisai à Tarchis capti	387	Hieremias captiuitatem Babylonicam pradicat	365
		Hieremias à Babylonio duce exemptus, è carcere ma- gni pretii muneribus afficitur	271
		Hieremias Hierosolymorum subuersionem pradicat	266

<i>Hieremias quando vixerit</i>	265	<i>Historiographi quidam perfidiam ac sacrilegium</i>	
<i>Hieremia liber exultus</i>	ibid.	<i>Antiochi tegere conantur</i>	847
<i>Hieremia accusatio & absolutio</i>	ib.	<i>Historiographi quidam Hispaniam unam tantummodo esse civitatem arbitrati sunt</i>	824
<i>Hieroboam in Ægyptum profugit, ubi usque ad Solomonis obitum manet</i>	219	<i>Historia huius conscribenda causa</i>	574
<i>Hieroboamus Solomonem infestat</i>	218	<i>Historiographus qui dicendus</i>	572
<i>Hierosolyma & templum depraedatur</i>	122	<i>Historiographi Graeci bellum Iudaicum silentio pretereunt</i>	572
<i>Hierosolyma quondam Solyma vocata, cuius nominis & Homerus meminit</i>	176	<i>Homicida lex</i>	108
<i>Hierosolyma ab Herode obfessa</i>	602	<i>Horii sui interitus auctor non est</i>	18
<i>Hierosolyma a Sulaco Ægyptiorum Rege spoliata</i>	179	<i>Homines ambitionis & avaritiæ dediti, nihil non audent</i>	173
<i>Hierosolyma Titus obsidet</i>	573	<i>Homines quidam nocentissimi necessitate debitorum forum & scripta publica concutiant</i>	800
<i>Hierosoly. ab Herode eo die, quo ante 27. annos a Pompeio expugnata</i>	396	<i>Honos Mardocheo oblatus</i>	297
<i>Hierosolyma quinquies prius capta, tunc iterum vastata est</i>	797	<i>Honor Danielis</i>	277
<i>Hierosolyma Romæ populo stipendiaria</i>	370	<i>Honor parentum</i>	855
<i>Hierosolyma Iudæa metropolis radicibus fundamentis eruta</i>	215	<i>Honor magistratus</i>	103
<i>Hierosolyma Pompeio partim tradita, partim obfessa</i>	369	<i>Honores mutant mores</i>	160
<i>Hierosolyma per decem & octo menses obfessa, tandem capiuntur</i>	269	<i>Horrendus in hostium acie terra motus</i>	141
<i>Hierosolyma obfessa</i>	268	<i>Horrenda fulmina in monte Syna</i>	70
<i>Hierosolyma expugnata</i>	395	<i>Hostie veteris Testamenti</i>	854
<i>Hierosolyma pars capta, eiusq. habitatores interfecti</i>	121	<i>Hostes sepeliendi</i>	107
<i>Hierosolymii dolo capti, Iudæi in Ægyptum abducuntur</i>	305	<i>Holocautoma</i>	80
<i>Hierosolymitanæ legati in Galilæa haud accepti</i>	557	<i>Humana vitæ terminus anni 220.</i>	22
<i>Hierosolymorum mania absoluta</i>	292	<i>Hypsicrates</i>	876
<i>Hierosolymitanum templum lustratum</i>	325		
<i>Hierosolymitana arx munita</i>	335		
<i>Hierosolymitanorum legati in Iebus domicilium sese recipiunt</i>	558		
<i>Hierosolymitanois fundis fugatq. Iesus</i>	117		
<i>Hiericho</i>	96		
<i>Hiericho capta, homines trucidati, urbi prestrata & incensa</i>	115		
<i>Hierichuntium mania sponte sua collapsa</i>	114		
<i>Hierichuntium ab habitantibus relictam, Romani diripiunt, inque ea Herodes præsidium reliquit</i>	392		
<i>Hierichuntium speculatores explorans</i>	113		
<i>Historia de uxore Levitæ</i>	128		
<i>Historia Nabuthi ob prædium Achabo denegatum lapidatus</i>	230		
<i>Historia de Antiocho Epiphano</i>	220		
<i>Historia libri Exodi</i>	32		
<i>Historia Deuteronomii</i>	101		
<i>Historicarum Biblicarum finis</i>	350		
		<i>Abes in Gilead, quæ auxilium contra Beniaminitas negaverant, destruitur</i>	124
		<i>Iabin, Rex Chananeorum, Israelitas subjugat</i>	126
		<i>Iacimus & Philippus Zamari filii</i>	444
		<i>Iacob Iosephum, tanquam iam extinctum, luges</i>	41
		<i>Iacob filius cum muneribus mittit in Ægyptum</i>	46
		<i>Iacob propter absentem Simeonem & Benjamin ablegandum sollicitus</i>	ibid.
		<i>Iacob de Ioseph Labani Divi Bethel proficiscitur</i>	37
		<i>Iacobus & Simeon Iudæ Galilæi filii, crucis supplicio affecti</i>	532
		<i>Iacobus mercedis loco petit Rachelis coniugium</i>	34
		<i>Iacob se sacrificaturum votum Deo facit, locumque nominat Bethel, id est, domicilium Dei</i>	33
		<i>Iacob in Mesopotamiam pervenit Carras ad cognitionem matris</i>	ibid.
		<i>Iacob ad Esau fratrem nuncios mittit</i>	36
		<i>Iacob fratrem muneribus reconciliat</i>	ibid.
		<i>Iacob luctatur cum spectre, & vocatur Israel</i>	ibid.

Iacob Esau fratrem accedit	36	hortantur	ibid.
Iacob peruenit ad Scenas	37	Ieiunium & supplicationes ad Deum pro salute sui	
Iacobus atatu anno 147. moritur	51	populi	295
Iacobus in Hebrone sepultus	ibid.	Ieiunium, preces & supplicatio Israelitarum in Ma-	
Iacobus dum Iosephi statum ex filiis cognoscit, ma-		iphatim	141
ximo perfunditur gaudio	50	Iobofthi caput ad Dauidem desertur	91
Iacobus in Egyptum filios frumentatum mittit		Iesus Iordanem traiecit cum copis	114
44		Iesus monumentum extruit ad Iordanem	ibid.
Iacobus cum uxoribus, filiis & gregibus infcio socero		Iesus exploratores mittit ad Hierichuntom	113
proficiscitur	35	Iesus ab Antiocho Epaphane in Pontificem electus	
Iacobus quin exspiraret praenimia latitia parum ab-		319	
fuit	51	Iesus sacerdotio priuatur, in cuius locum Onias Mo-	
Iacob septimus frater iunior ceteris ad supplicium		nolatus dictus, surrogatur	ibid.
ducitur	374	Iesus cum copis urbem circumambulat	114
Iacobus Domini nostri Iesu Christi frater ad lapi-		Iesus nemini prater Rachab parcere iubet	ibi.
dandum traditur	539	Iesus Pontifex & Zorobabel princeps altare edificat	
Iacobus cum Pharaone Rege loquitur, & inhabitant		286	
dam accipit Heliopolin	51	Iesus cum Gabonitis fœdus facit	116
Iacobi ad Labani accusationem responsio	35	Iesus a Iosepho arte captus	550
Iacobi contra Labanum accusatio	36	Iesus Sza filius Pontifex	477
Iacobi cum Labano colloquium	34	Iesus latronum princeps	550
Iacobi filii, praesertim Iuda, ut Benjamin peragri-		Iesus Gamalieli filius Pontifex	541
nationi committat, urgent	46	Iesus Damnei Anano Pontifici succedit	539
Iacobi filii veniunt in Egyptum, & Simon libe-		Iesus Saphia filius Iosepho insidias struit	572
raitur	ibid.	Iesus Christus a Pilato crucifixus	483
Iacobi cum Rachel colloquium	33	Ieremias suadet deditorem	266
Iacobi progenies	56	Ieroboam idololatria suaser	220
Iacobi filii accusantur furti	47	Ieroboami impietas	323
Iacobo Racheis loco Lia in thalamum induitur		Ieroboami contra Abiam, Iude Regem, expeditio	
34		324	
Iacobe Deus apud iuramenti puteum apparet	50	Ieroboami mors	224
Iadus Pontifex, cuius frater Manasse Sanaballetu		Ieroboami filio a grotante, mater ad Achiam Pro-	
filiam uxorem ducit	300	phetam mittitur	223
Iadonis prophetiam Ieroboame Tseudopropheta of-		Iethra Moysi saceri posteris ager attributus	122
fuscat	221	Ieus in Regem ungitur, Deo sic mandante	244
Iael Sisiteram ferreo clauo interficit	127	Ieus Rex israela	230
Iaphthes dux Israelitarum creatur	131	Ieu posteru regnum promittitur	247
Iaphthes legatos mittit ad Regem Ammanitarum		Iezabala	227
ibid.		Iezabelam Elias fugit	230
Iaphther votum facit	ibid.	Iezechel templi uisitationem pradicat	267
Iaphthes Ammonitae fundit fugatq;	ibid.	Iacobus praefectura sua metuens, Abnerum primi-	
Iaphthes filiam mactas	132	calumnias, mox insidiis adortum, uita doloso pri-	
Iaphthes moritur	ibid.	uat	173
Iapheti Noe primogeniti progenies	20	Ioabus iussu Regis Vriam in hostes mittit	162
Iardis sylua ab Romanis cincta	308	Ioabus Dauidem per literas ad Rabatha excidium	
Iason & Menelaus seditionem concitant	320	vocat	173
Izabes in proditores animaduertit, Arabes in fu-		Ioabus & Abisani usq; ad solis occasum Abenerum	
gum vertit, Arsamum ui capit, & Abia sei-		persequuntur	171
psum interficit	335	Ioabus dato receptui signo suas cohibet	172
Izates fratres ad Claudium Casarem & Artaba-		Ioabus contra Sabauum paucis copis, Amasa in col-	
num mittit	ibid.	ligendo exercitu cunctante mittitur	193
Izates & Helena ueri Dei cultum ritu Iudaico di-		Ioabus Amasam ingulcat	194
scunt	ibid.	Ioabus Sabauum in urbe Abelmachea circumuallat	
Izatem a circumcissione Helena & Ananias de-		ibid.	

Ioabius interficitur, in cuius locum Banaias surrogatur	204	constituit	158
Ioabius Absalomum interimit	189	Ionathas & Simon Hierosolyma & arcem rescindunt	346
Ioabius incendio agri reuocatus, reconciliat Absalomum patri	185	Ionathas & Simon in Amorai filii Ioannu fratris mortem uliscuntur	335
Ioabius cum exercitu lugens urbem ingreditur	190	Ionathas legatione cum muneribus missa ad Demetrium, ut praesidia de Iudaea castellis euiceret rogat	343
Ioab & Abisai acies	180	Ionas a Deo in Nini regnum proficiscens iussus nauigium conficiendū, & in mare praecipitur	252
Ioabi uisiteria	181	Ionathas in Arabiam proficiscitur, & Nabathas uisitat	346
Ioachimus siue Iechania regi Iuda	267	Ionathas Demetrium muneribus placat	348
Ioannes in Gischala	548	Ionathas Davidem amat, patrii voluntatem ei nunciat, simuiq; consultat, ut saluti suae fuga prospiciat	353
Ioannes Hyrcanus optime rebus per annos triginta tres administratiū moritur	578	Ionathas parenti praclaras Davidis res gestas commemorat, orans, ne tantopere in eiusmodi uirum sauiat	ib.
Ioannes apud Tiberiadem aquis calidū foveri cupit	551	Ionathas Davidi mollium patrem indicat	356
Ioannes Iosephi successus animo fert iniquo	551	Ionathas Pontifex exercitum colligit	337
Ioannes Iosepho imperio abrogato Galilea praesse cupit	555	Ionathas ob accepta beneficia operam suam Tryphoni contra Demetrium offert & prabet	344
Ioannes Gischala	809	Ionathas Saduceus Hyrcanum contra Phariseos inflammatur	344
Ioannes & Simon in cloacis inuenti capiuntur	797	Ionathas uictos Agotum usq; persequens, Dagonis funum concremat, octo milia hominum in eo exurem	341
Ioannes matris amore effaminatus uictoriam amittit	577	Ionathas a Tryphone interficitur	348
Ioannes qui & Hyrcanus Simonis filius	ib.	Ionathas renouat amicitiam cum Romanis & Lacedaemoniis	348
Ioannes Iuda frater ab Amorai filii interfecit	335	Ionathas cum armigero clapi hostium castra ingreditur	348
Ioan. Iosephum interficere conatur	549	Ionathas in Palaestinarū exercitu quosdam trucidat, reliquis se inuicem innadunt, & dant se in fugam	148
Ioannes lucri cupidus	548	Ionathas Ptolemao occurrit, & ab eo honorifice excipitur	348
Ioannis insidia	549	Ionathas Ammoni dat consilium, quomodo optatus petiri ualeat	348
Ioan. Israelitarum & Samaria Rex	250	Ionathas cum fratre in Bethlaga obfessus	336
Ioasus Ioado Pontifice auxiliante in Regem creatur	247	Ionathas fugat Demetrii milites	348
Iossi sublatio	250	Ionathas cum suis captus	562
Iossi, uiuente Ioado, pietas	248	Ionathas a Tryphone per insidias captus interficitur	577
Iossi, Ioado mortuo, impietas, eiusq; per Prophetam taxatio	249	Ionathas Ioanni, ut ad se ueniat, scribit	561
Iodes siue Ehud in Egloni familiaritatem sese insinuat	226	Ionathas, Anani filio pontificatus restituitur, quem ille recipere recusat, & Matthia fratri deferri rogat	523
Iodes Eglonem trucidat	ib.	Ionathas & collegarum aduersus Iosephum consiliū	562
Ionathas conuiuio profugit	358	Ionathas sociorum pari manibus interit, nonnulli	
Ionathas & David in agro conueniunt	ib.		
Ionathas	394		
Ionathas prius verberatus uinū exustus est	318		
Iudas Iuda fratri communibus Iudaeorum suffragi succedit	334		
Ionas a ceto deuoratus ac reuocatus, Niniuita praedicat	253		
Ionathas Davidem consolatur, mortem caterorum negans, de solo Ammone diligentius perquirendum censet	185		
Ionathas apud Machmam degit, patriae desertores puniit	336		
Ionathas amicitiam cum Davide iureiurando confirmat	157		
Ionathas Davidis signa Regis animum declarantia			

I N D E X.

nullo viui capiti ad Catullum perducuntur	318	Iosephus Galilae praefectus septuaginta viros sibi adun-	
Ionatha desiderium omnes Hierosolymum capio		git	548
347	/	Iosephus in discrimen incidit	560
Iosephus ex Gallia discedere cogitatur	556	Ionatha eiꝯ adherentium dolus	ib.
Iosephus Ionatha epistolam perlegit	559	Iosephus Cabi Simonis filii pontifex	539
Iosephatus cultum verum renouat	237	Iosephus seditionem abqꝯ sanguine effuso compescit	
Iosephatus magistratus & iudices constituit	237	559	
Iosephatus exercitus	233	Iosephus Sapphoristarum ciuitatem seruat	567
Iosephatus cum Achabo in Syros expeditio	ib.	Iosephus conscenso nauigio Tiberiis petiit	553
Iosephatus mors	240	Iosephus sacerdotibus captiuuꝯ absolutionem impetrat	
Iosephatum letus Propheta, quod Achabo auxilium		545	
rulerat, reprehendit	236	Iosephus secum deliberas	566
Iosephus & Azoriam a Gorgia uicti, ad duo milia		Iosephus Galileorum primatibus Ionatha & Tibe-	
militum amittunt	327	riensium iniurias denarrat	562
Iosephum in carcerem fratres ineludunt	45	Iosephus Hierosolymitanorum concilii iussu in Ga-	
Iosephus Regi facultates recuperat	548	lilae manet	547
Iosephus bello Iudaico semper interfuit	323	Iosephus relicto Iusto ad historiam redit	565
Iosephus Romae belli Iudaici historiam conscripsit		Iosephus legatorum fucum intelligit	561
ibid.		Iosephus Ellemi per unum diem Pontifex	464
Iosephus collegas Hierosol. remittit	548	Iudas Saphirai & Matthias Margaloti exusti	ib.
Iosephus a Ionatha hortatu Catulli falsò accusatur		Iosephus propter Tiberienses periculum expostu-	
318	553	553	
Iosephus cum quinque fratribus Pharaonem Regem		Iosephus scditiosos, ut a bello Romanis inferendo de-	
accedit	51	sistant, dehortatur, unde in odium & suspicionem	
Iosephus Ptolemao obuiam profectus, honorifice ex-		incidit	545
cipitur	315	Iosephus in alio periculo versatur	552
Iosephus Iuda consilio Arabibus negotiatoribus ven-		Iosephus legatus iterum scribit	557
ditur	40	Iosephus mulieribus Herodis mandatum de Mari-	
Iosephus in Gallia mansurus annuit	556	ammae interficienda aperit	400
Iosephus uxorem ducit in Aegypto, ex qua genuit		Iosephus surmentum in Galilaam transmittit	551
Manassern & Ephraim	44	Iosephus in Neapobannum	ibid.
Iosephus a fratribus agnoscitur	49	Iosephus Tiberienses ex custodia dimittit	553
Iosephus quintam fructuum partem Regi pendere		Iosephus ex Pontificali Asamanoatum genere	438
iubet	51	Iosephus Ptolemao spolia reddere conatur	551
Iosephus fratres tentat, ut parentuꝯ statum & Benia-		Iosephus populum ad misericordiam mouet	ibid.
min expiscari queat	45	Iosephus tres in crucem suffixos liberat	568
Iosephus hanc historiam non Hebraicè sed peregrina		Iosephus regis clauo dimittit	553
lingua, Graeca nimirum conscripsit	11	Iosephus ipse bello Iudaico interfuit	570
Iosephus adulterium iterum deuitat	41	Iosephus ex solitudine in urbem redit, & Pharisa-	
Iosephus vestibus mulieri relictiꝯ ausugit	ibi.	rum placidius addicit	549
Iosephus fratribus incognitis eos salutat & Benia-		Iosephus pene oppressus, inopinato periculo euadit	
min	46	561	
Iosephus fratres, num in aduersis Benjamin essent		Iosephus omnes Iudeorum sectas cognoscit	544
subsidio, tentat	47	Iosephus annos triginta natus, nullis mulieri vim in-	
Iosephus in carcerem conicitur	42	fert, & nihil sibi obtrudi patitur	549
Iosephus libras suos plurimos venum dedit	323	Iosephus Canes in Canthara Pontificis surreptus lo-	
Iosephus Hyrcanum filium ad Ptolemaum Regem		cum	528
mittit	317	Iosephus Tiberiadem capit	563
Iosephus fratres Simone retento dimittit	45	Ioseph. defectionis auctores iniectione vinculis Iodapa-	
Iosephus & Mariamme apud Herodem accusantur		iam mittit	ibi.
402		Iosephus Hebrae & Graeca litera: uita petiuit	543
Iosephus liberatur vinculis	43	Iosephus historiam hanc in Hebraica lingua ante	
Iosephus cum Tito Romam proficiscitur, & a Vespasi-		conscripsit	557
ano honorifice excipitur	568	Iosephus centum legatos Hierosolyma mittit	559

I N D E X.

<i>Iosephus insidias euadit</i>	588	<i>Ioram impietas</i>	243
<i>Iosephus regios in fugam compellit</i>	567	<i>Ioram expeditio in Ramatham</i>	244
<i>Iosephus Matthia filius natus</i>	544	<i>Ioramum Elisaeus, ut Syrorum insidias caueat, admonet</i>	240
<i>Iosephus cum copiis contra Gabara proficiscitur</i>	558	<i>Ioa Elisam, à se Syros ter vincendos, praeclit</i>	250
<i>Iosephus in Galilea vias obseruat</i>	ibid.	<i>Iosias verum Dei cultum restaurat</i>	263
<i>Iosephus inuidorum calumniis appetitus</i>	568	<i>Iosias Rex Iuda</i>	ibid.
<i>Iosephus cognominatus Caiphas Pontifex</i>	480	<i>Iosephum Herodes interfecit, & Alexandrum in carcerem comitii iubet</i>	402
<i>Iosephus in Aegypto Potiphari venditur</i>	41	<i>Ionici Iudae apud Agrippam de indigenarum iniuriis conueruntur</i>	4:7
<i>Iosephus aetatis anno 119. moritur</i>	52	<i>Iosua in duas partes copias diuidit</i>	117
<i>Iosephi parentia in vinculis</i>	42	<i>Iosua diuidendam regionem, & duas tribus cum dimidia remittendas hortatur</i>	118
<i>Iosephi consilio tolerabilior euadit ventura Perilitas</i>	44	<i>Iosua ad metiendam & diuidendam terram quosdam mittit</i>	ibid.
<i>Iosephi caliditas</i>	557	<i>Iosua Chananaeorum regionem nouem tribubus & dimidia Manassis diuidit</i>	ibid.
<i>Iosephi ossa</i>	61	<i>Iosua vnicuique tribui, ut ex sua sorte Chananaeorum reliquias tollerent, praecepit</i>	119
<i>Iosephi libros quidam blasphemant</i>	823	<i>Iosua Israelitarum dux designatur</i>	68
<i>Iosephi ossa in Chananaam translata</i>	52	<i>Iosua & Caleb populum compescunt</i>	88
<i>Iosephi diuinitas & liberi</i>	316	<i>Iosua moritur</i>	121
<i>Iosephi somnii interpretatio</i>	39	<i>Iosua domicilium ad Sicima</i>	ibid.
<i>Iosephi fratres eum tollere decernunt</i>	ib.	<i>Iosua postrema ad seniores & magistratus Hebraeorum adiortatio</i>	ibid.
<i>Iosephi fratres peccata in eum commissa deplorant</i>	45	<i>Iosua ad eos, qui ex regione ultra Iordanem sita militabant, oratio</i>	119
<i>Iosephi somnium</i>	39	<i>Iosua ad Deum precatio</i>	115
<i>Iosephi cum Iesu de 20. aureis rixa</i>	561	<i>Iosuam Moses sibi successorem designat</i>	100
<i>Iosephi cum Iesu colloquium</i>	ibid.	<i>Iosuam Moses hortatur</i>	111
<i>Iosephi oratio & confessio coram aduersariis</i>	552	<i>Iothan apologo Sicimitis in Gedeonem ingratitudinem obicit</i>	129
<i>Iosephi ad Jonathan responsoriales</i>	557	<i>Iouem Olympium Caius Memmianus Regulum Romanum transferre iubet</i>	506
<i>Iosephi infortunium hostibus animos addit</i>	567	<i>Iozab Rex Iuda</i>	267
<i>Iosephi erga hostes benignitas</i>	549	<i>Iubal Musica inuentor</i>	15
<i>Iosephi erga Iesum benignitas</i>	550	<i>Iucundus & Tyrannus se sollicitates ab Alexandro, ut inter venandum Herodem interficerent, fudentur</i>	446
<i>Iosephi religionis cura</i>	ibid.	<i>Iudaicus populus Regi, ut orientalem instauraret porticum, suadet</i>	540
<i>Iosephi ad Ionan mandata</i>	557	<i>Iudas hostium phalangem trucidat, ipse circumuentus vulneratur & interficitur</i>	332
<i>Iosephi naufragium</i>	544	<i>Iudas sedes facit cum Romanis</i>	332
<i>Iosephi somnium mirabile</i>	556	<i>Iudas oppido egressus uictus in Bacchidis castra irruit</i>	336
<i>Iosephi stratagemata</i>	553	<i>Iudas Effaui vater</i>	559
<i>Iosephi fratres eum à serui deuoratum patri persuaident</i>	40	<i>Iudas Effaui propheta</i>	579
<i>Iosephi fratres in via Aegyptiprehendunt</i>	47	<i>Iudas Hierosolyma se recipit, eumque sequitur Antiochus</i>	29
<i>Iosephi ad lectorem adiortatio</i>	12	<i>Iudas Lyssa exercitum vincit</i>	324
<i>Iosephi ad ciues Tiberiensem adiortatio</i>	548	<i>Iudas ingenti praeda potitur</i>	ibid.
<i>Iosepho parens rem totam significat</i>	556		
<i>Iosepho Iesus bellum infert</i>	550		
<i>Iosepho Tiberiensis plebs obuiam venit</i>	549		
<i>Iosepho perpetua Caesarum beneuolentia manet</i>	568		
<i>Iosepho Potipharis uxor secundum machinas adiuuet</i>	41		
<i>Ioramus, Iosaphati filius, Rex Hierosolymorum</i>	240		
<i>Ioramus Elisae mortem minatur</i>	ibid.		
<i>Ioramus à Moabitarum Rege anasilium petit</i>	239		
<i>Iorami cades</i>	245		
<i>Iorami scelera ab Elia per litteras accusantur</i>	244		

<i>Iudas Alcibi potentia refistit</i>	336	<i>Iudai in seditionibus quasi furiosi</i>	472
<i>Iudas & Sadducus quarta secta auctores</i>	479	<i>Iudai in Neerdam & Nisibim sese recipiunt</i>	
<i>Iudas paucis militib. numerosum exercitum aggregat</i>	332		504
<i>Iudas obsessus Iudai in auxilium venit</i>	326	<i>Iudai seruati (tesiphontem succedunt</i>	ibid.
<i>Iudas quartus frater adducitur</i>	873	<i>Iudai necessitate ad ballum coacti</i>	545
<i>Iudas iustitiae cum finitimi gentibus bellum gerit</i>	325	<i>Iudai Aegyptii in Onia regione ab Antipatro Ca-</i>	
<i>Iudas copias inter fratres diuidit</i>	ibid.	<i>sari confecti</i>	375
<i>Iudaei victi Simon hostibus in Galilea captiuos liberat</i>	ibid.	<i>Iudai solennia sacrificia expeditionu tempore peragunt</i>	370
<i>Iudas propheta Antigoni necem praedicat</i>	579	<i>Iudai Syriorum, Idumaorum, & Phoenicum urbes tenent</i>	362
<i>Iudas cum copio ad Bethzaeharia regi obuiam proficiscitur</i>	328	<i>Iudaei Carmelum montem incolentes, Antigoni sese adiungunt</i>	386
<i>Iudas & Ionathas Iudai in oppidu Galaditici supplicat ferunt</i>	326	<i>Iudaei viciscuntur inimicos suos</i>	299
<i>Iudas Maccabaeus Apollonium praeco vincit</i>	323	<i>Iudaei octauo die circumcisionem celebrant, Arabes post decimum tertium annum</i>	25
<i>Iudas in Madim sepultus</i>	333	<i>Iudaei in templum & superiorem urbem refugiunt</i>	398
<i>Iudas Maccabaeus arcem oppugnat</i>	228	<i>Iudaei contra sicariorum temeritatem occurrunt</i>	817
<i>Iudas & Matthias cum 40. iuuenibus ad Regem perducunt, quante sese excusant, eoque victis Rex Hierichem mittit</i>	464	<i>Iudaei uniuerfis bonis in unum congestu ignem immittunt</i>	818
<i>Iudas Execiae latronum ductori filius</i>	472	<i>Iudaei undique collecti ad Godoliam Masphatam veniunt</i>	278
<i>Iudas Sarpphas filius Matthias Margalothe iuuentutem, ut opera quae rex prae ter patria consuetudinem fecerat, tollerent, concitat</i>	464. & 728	<i>Iudaei fidem eiu olim à Regibus datam conseruauerunt</i>	845
<i>Iudas Galileus quarta secta auctor</i>	480	<i>Iudaei cur olim pastores & captiu ducti</i>	326
<i>Iuda ad Iosaphum pro Benjamin oratio</i>	48	<i>Iudaei obsessi intrepide repugnans</i>	396
<i>Iuda ad milites oratio</i>	324	<i>Iudaei ab Romanis victi</i>	587
<i>Iuda tribus ad Iordanem usq. Dauidi occurrat, & ponte fluminis ripas iungit</i>	191	<i>Iudaei à Babylone Hierosolyma profisciscuntur</i>	285
<i>Iudaea per 70 annos deserta</i>	273	<i>Iudaei à profugis & penuria coacti Macedonia fa-</i>	
<i>Iudaea clades</i>	261	<i>cti sese adiungunt</i>	327
<i>Iudaeam finitima gentes, sicut & Tryphon inmadus</i>	374	<i>Iudaei prorsus nullas imagines ferunt</i>	846
<i>Iudaei Damones eiicit</i>	206	<i>Iudaei regione Galaditica in Iudaeam traducti</i>	326
<i>Iudaei inter mediatela, versantes nihil ceremoniaru intermittunt</i>	585	<i>Iudaei opprimuntur, quae clade Matthias sit cautior</i>	313
<i>Iudaei in castellu Gamala sese recipiunt, quo & Philippus se confert</i>	547	<i>Iudaei templa & altaria fabricata destruunt</i>	838
<i>Iudaei permixti in lacunariu pereunt</i>	390	<i>Iudaei Herodi propter beneficia fauens</i>	478
<i>Iudaei à Babyloniu afflicti Seleuciam migrant</i>	503	<i>Iudaorum mores & lustrationes</i>	573
<i>Iudaei seditionis & pugna causam in Samaritanis & Cumanis referant</i>	535	<i>Iudaorum legatio Romam</i>	474
<i>Iuda vergeti, ne Herodes demolitus vetus adificium nouum absolvere non posset, eiu Herodes vetus illasum mansurum, donec ad nouum materia comparatur, promittit</i>	423	<i>Iudaorum resp. mutatio</i>	587
<i>Iudaei Ptolemaidem ad Petronium perueniunt, deprecantur, ne quid contra leges patrias facere cogentur</i>	496	<i>Iudaorum ad Dariu legatio</i>	288
<i>Iudaei dant obsides ob impetratam veniam ad Casarem legatos mittendi</i>	528	<i>Iudaorum agrum atq. Samuel recuperat</i>	141
		<i>Iudaorum leg. antiquissima</i>	860
		<i>Iudaorum cum Romanis confectus</i>	802
		<i>Iudaorum lex spolioum nouissima</i>	ibid.
		<i>Iudaorum contra Alexandrum constantia</i>	832
		<i>Iudaorum & Lacedaemoniorum comparatio</i>	857
		<i>Iudaorum propria cadu amor</i>	815
		<i>Iudaorum octo milia, dum Alexander viuit, in exilio degunt</i>	359

<i>Iudaorum e captiuitate Hierosolyma profectorum numerus</i>	281	<i>Iustus ob facinora capitū damnatus</i>	ibid.
<i>Iudaorum 3000. prostrati</i>	306	<i>Iusti, P'isti filii ad multitudinem oratio</i>	546
<i>Iudaorum in lege constantia</i>	359	<i>Iustum decapolitanorum primates deserunt</i>	567
<i>Iudaorum in pugna constantia</i>	602	<i>Iuuenum miseratio omnium animos concitat</i>	433
<i>Iudaorum in Antiochia multitudo</i>	799	<i>Idololatria à Iosua extirpatio</i>	269
<i>Iudaorum ad Egyptum aduentum, eorundemque egressum ostendit Manethon</i>	827	<i>Idumaei ab Hyrcano subiugati circumcissionem & ritus Iudaeos admittunt</i>	352
<i>Iudaorum ab Romanis captiuorum calamitas</i>	815	<i>Idumaei</i>	810
<i>Iudaorum Pascha transitum significat</i>	60	<i>Idumaeorum apostasia</i>	243
<i>Iudaeorum ob decretum Regi luctus</i>	295	<i>Immunitas à tributis Iudaei parata</i>	348
<i>Iudaorum 1700. ab Rom. perempti</i>	804	<i>Immunitates Iudaei à Seleuco Nicanore Syria Rege concessa</i>	312
<i>Iudaorum gens multum totius orbis indigenis asseminata</i>	798	<i>Impietas Achabi</i>	226
<i>Iudaorum origo quasque regiones errando peragrauerint, in hac historia repetitur</i>	573	<i>Impietatis poena</i>	255
<i>Iudaorum apud Mesopotamiam & Babyloniam graues motus</i>	500	<i>Impostores & Magi</i>	537
<i>Iudaorum decem millia deditionem faciunt</i>	474	<i>Incrudelitatis poena</i>	241
<i>Iudaei hora sexta nobis est undecima vel duodecima meridiei</i>	560	<i>In Cui interfectores animaduertitur</i>	520
<i>Iudaorum cum Roman. acerrimus conflictus circa templum</i>	471	<i>In ducum aut trium ore consistit veritas</i>	559
<i>Iudaorum contra Alexandrum in festo die seditio</i>	580	<i>In Arbela conuentus</i>	562
<i>Iudaorum in Alexandrum odium & exacerbatio ibid.</i>		<i>Inguinis morbum Egyptii Sabbatofim vocant</i>	842
<i>Iudaei calamitates ab externis & incolis illata</i>	545	<i>In spectaculo Caesarea Iudaei 25000. per eunt</i>	800
<i>Iudaei à Romanis Asia & Europa Regibus magnus bonus habitus</i>	379	<i>Iudarum sapientia professores seipsos concremandi</i>	813
<i>Iudaei apud Antiochiam altera calamitas accidit</i>	800	<i>Ingenti arcte fabricato Sylua crebro murum pulsari iubet</i>	811
<i>Iudaeos quotannis hominem Gracum immolare debere</i>	847	<i>In Hierolymis adificatum est templum à Salomone Rege ante annos 143. & menses 8. quam Tyris Carthaginem condidero</i>	827
<i>Iudaeos propter damnum passum mactos Herodes cōsolatur</i>	406	<i>Integra mortuorum familia, & plena mortui testis</i>	797
<i>Iudicium contra Antipatrum, cui praesidet Varo</i>	625	<i>Interpres 70. Alexandriam venientes, honorifico excipiuntur</i>	310
<i>Iulius Caesar</i>	514	<i>Ingenium Samaritanū, ob quod merito Iudaei exosi</i>	322
<i>Iulius Caesar apud Alexand. inscriptione columna arca, quod Iudaei Alexandrina ciuitatis ius habebant, attestatur</i>	379	<i>Iniquitatis utq. delicti circa Deum causa</i>	858
<i>Iulius Antonius procons.</i>	437	<i>Intentio legum Indaeorum</i>	861
<i>Iupiter</i>	858	<i>Indignatio Dei in Idololatrias Chutaeos</i>	258
<i>Iura & libertates Iudaorum</i>	843	<i>In castro magno commectus copia</i>	871
<i>Ius ciuitatis Antiochia Iudaei conseruatum</i>	312	<i>Interior septum, quod Iudaeos modo ingredi cōcessum erat</i>	423
<i>Iustitia est Dei potentia</i>	104	<i>Iniusta Abimelech cum tota familia cades</i>	159
<i>Iustus belli fax</i>	546	<i>Instituta Hyrcano clam structa</i>	317
<i>Iustus populum ad defectionem irritat</i>	161.	<i>Instructio templi</i>	249
<i>Iustus de bello Iudaeo nihil penitus sciuit</i>	564	<i>In Hebraeorum castra coturnices DEVS immittit</i>	66
<i>Iustus Gabele provincia potius cupit</i>	566	<i>In Alexandrum citrea coniecta</i>	359
<i>Iustus Vespasiano ac Tito defuncto suam historiam edidit</i>	565	<i>Ingens Hebraeorum strages ob pestem à Deo immisissam</i>	196
		<i>Inobedientis Propheta poena & sepultura</i>	130
		<i>Instrumenta à Musica Davidu</i>	195
		<i>Infirmos turba ciuitate eiecit recipitur</i>	351
		<i>In Iustum Historiographum Iosephum falso in scriptum lantem</i>	563

indulgentia nimia & lenitate mali in proposito confirmantur	150	obnixæ precantur	14
in quibus victoria consistat	171	Israelita in deserto aqua penuria laborat	66
inconstantia amoris in hominibus	144	Israelita petitionis suæ repulsam passus, à Reboam desciunt	221
ingens moles ex penuria & caritate promouens	81	Israelita ab Ainaro sus fugatiq;	11
ingens præda de Madianitis parva	100	Israelita Chananæci non unq; acie demerunt	122
in Agypti prædam defunctam (Asariensis & Sebastien) co. ut iactant	526	Israelita ad montem Sinæ perueniunt	81
in Agypto annona carissima	44	Israelita in deserto 40. annis erraturi	81
in bellum qui mittendi	109	Israelita 600. Beniamitis reuocant	124
incendium templi ac ciuitatis excidium	574	Israelita hostium copias terrentur	147
in Hiericho balsamum pretiosissimum præuenit	802	Israelita incolumes per mare rubrum euadunt, quo Agyptos inuoluit	61
Inimicitia Herodis cum liberis ex Mariamne suscepta	611	Israelita abfque Dei mandato & Moysi cum hostibus congregari cogitant	88
In Pasche festo miles genitalia nudans scditionem concitat, in qua 20009. Iudeorum sunt extincti	532	Israelita in deserto coturnicis carnes impetrant	81
In singulis festis & sacrificiis quid obseruetur	82	Israelita ab Agyptiorum multitudine ad mare rubrum cinguntur	61
Inuenta bona	108	Israelita ex Agypto discedunt	ibid
Inuicta de uis & natura	277	Israelita prædam optimam ap. Amalecitis reportat	ibid
In Zoar Lotibus euadit	27	Israelita hostes insequuntur, & reges duos Oribum & Zibum occidunt	129
Incurdia & crudelitas Alexandri immoderata, quo ostingentos captiuorum crucifigit	400	Israelita in Elym perueniunt, ubi contra Moysen ob comædatis penuriam murmur exortitur	64
Incurdia matris filii succedunt	611	Israelita Jonathan irato patri eripiunt	149
In signum fœderis inter Deum & Noe	18	Israelita a traiecto flumine, altare super ripam Iordanis erigunt	119
Iromus Solomoni ligna præmittit, eorumq; vice frumentum petit	207	Israelita lati certatim ad structuram tabernaculi conserunt	71
Irom legatis ad Solomone	206	Israelita 40. annis Manna sustentati	66
Israelita possessionibus suis electi aliis traducuntur, regno Chuthau dato	257	Israelita in Raphidim perueniunt, ubi laborant siti	ibid.
Israelita Obela suadente ex tribus Iuda ac Beniaminitica captiuos domum remittunt	255	Israelitarum atatis annorum viginti, & supra usq; ad annum 50. numerus	78
Israelita ab Ammanitis & Palæstiniis oppressi	131	Israelitarum in acie viginti duo milia cadunt	123
Israel Trophæa populo victoriam pollicetur	245	Israelitarum igitur decem & octo milia cadunt	ibid
Israelita captiuorum partem in insidiis collocant, & ut impares paulatim pedem referunt	124	Israelitarum penitentia	144
Israelita hostes, eorumque idola tollere iubentur	103	Israelitarum Palæstini 4000. trucidant	137
Israelita Pascha celebrant, terra frugibus fruuntur, & deficit Manna	114	Israelitis DEVS contra Syros victoriam pollicetur	232
Israelita quomodo in terra Canaan victuri	103	Israelitis Gabaeni fontes non tradunt	123
Israelita bellum emittunt	122	Israelitas Agypti persequuntur	61
Israelita a Chusarte oppressi	125	Israeliticum regnum Davidi iterum offertur	191
Israelita mittunt ad Gabaenos, qui fontes ad supplicium deposcant	123	Israelitici populi ab Agyptiis conclusi anxietas	61
Israelita a Palæstiniis superati	132	Israhel Deus exaudis	82
Israelita Samuëli filiorum iniquitates commemorant, cumque ut regem aliquem declararet,		Israhel cum matre Abraham ablegat	28
		Issachar	184

I N D E X.

<i>Isaac mandandum annuum agni vigesimum quintum</i>	<i>Legatio Syri ad Achabum</i>	232
28	<i>Legati cum militibus ad Iosephum missi</i>	555
<i>Isaac risus</i>	<i>Legati Tiberiadem in suam potestatem redigere co-</i>	
<i>Isaacus pervenit Gerara</i>	<i>nantur</i>	560
<i>Isaac Rebecca uxorem ducit</i>	<i>Legatorum Hierosolymitanorum aduersus Iosephum</i>	
<i>Isaac mittit venatum Esau</i>	<i>consultatio</i>	551
<i>Isaac Abrahamo promissus</i>	<i>Lex septimi cuiusq. anni</i>	83
<i>Isaaci ad parentem responsio</i>	<i>Legi apud Iudeos exacta observatio</i>	860
<i>Iter per saxum coluber dictum</i>	<i>Legi liber in tabernaculorum festo praelendus</i>	
<i>Izates Monobazis fratri regni successione relicta, mor-</i>	103	
<i>itur</i>	<i>Legislatorum iniustitia</i>	860
<i>Izates Deum inuocat, qui Dabas & Sicas in Par-</i>	<i>Leges gentium</i>	ibid.
<i>thicam regionem misit, iug. Volagesus cum ex-</i>	<i>Leges graues Iudeorum</i>	857
<i>eritis occurrit</i>	<i>Leges belli & consuetudines</i>	41
<i>Izates ad Parthos scribit, & ut suum regem recipe-</i>	<i>Leui tribus cultus sacra</i>	82
<i>rent, suadet</i>	<i>Leuita uxorem in duodecim partes dispartiam ad</i>	
<i>Izates Iudaei pecuniam mittit</i>	<i>singulas tribus mittit</i>	123
<i>Izates ab Artabano maximis honoribus & donis</i>	<i>Leuitica tribus in partem 24. diuiditur</i>	199
<i>affectus</i>	<i>Leuitica tribus hominibus Agrippa linea stole u-</i>	
<i>Izates ad Abemerigum Spasinu regem missus, eius</i>	<i>sum decernit</i>	541
<i>filiam Samacham ducit</i>	<i>Leprosi Samaritanis hostium castra deserta esse si-</i>	
<i>Izates ab Helena matre & magnatibus rex creatur</i>	<i>gnificant</i>	241
<i>& Monobazum tempus, donec frater veniat, ad-</i>	<i>Legis tabula in arca</i>	74
<i>ministrare iubetur</i>	<i>Lycurgus Lacedaemoniorum legislator</i>	889
<i>Izates Artabatum consolatur, eiq. auxilium polli-</i>	<i>Libertas virtute paratur, & pretiosa res est</i>	514
<i>cetur</i>	<i>Lia Zephram addacit Iacobo</i>	35
<i>Izates Eleazarus, ut se circumcideret, persuadet</i>	<i>Liberi ob parentum iniquitatem non puniendi</i>	109
530	<i>Libertate seruata optima sepultura</i>	213
	<i>Libya sine Aprica</i>	21
L.	<i>Libya denominatur Aprica</i>	30
	<i>Ligna pretiosa Solomoni allata</i>	216
<i>Laban cum Iacobo sedus sancit</i>	<i>Linguarum confusio</i>	19
<i>Laban Iacobum persequitur, Deus vero a propo-</i>	<i>Linum & lana</i>	103
<i>sito eum deterret</i>	<i>Lysania Barzapharni, ut Antigoni in re-</i>	
<i>Labani contra Iacobum accusatio</i>	<i>gnum inducat, Hyrcanumque deponat, persuades</i>	
<i>Labani contra Iacobum dolus</i>	594	
<i>Labosordochus</i>	<i>Lysaniam Cleopatra interficit</i>	403
<i>Lacedaemoniorum Regis ad Iudaorum Pontificem</i>	<i>Lysias Antiochi filium regem constituit, eique En-</i>	
<i>epistola</i>	<i>patorum cognomen imponit</i>	177
<i>Lances</i>	<i>Lysias iterum in Iudam mouet, & quinque milia</i>	
<i>Laniens</i>	<i>militum amittit</i>	314
<i>Larrones</i>	<i>Lysimachus Apollodorum fratrem occidit, & Ga-</i>	
<i>Larrones capti & puniti</i>	<i>zam Alexandro tradit</i>	359
<i>Larrones plerumq. ex Anania cognatu quempiam</i>	<i>Lysimachus mendacii arguitur</i>	839
<i>intercipiunt, quem non nisi receptis aliquot & suis</i>	<i>Lothius cum suis seruatur</i>	27
<i>dimittunt</i>	<i>L. Lentulus consul pro Iudaum sententiam dicit</i>	
<i>Lans & nomen Iosephati apud quos unq.</i>	381	
<i>Lans Eleazari</i>	<i>Lullius triginta dies</i>	107
<i>Legatus regis honorifice exceptus, Iosephi liberta-</i>	<i>Lupus Iudaum templum claudit</i>	117
<i>tem apud suos pradicat</i>		
<i>Legati Hyrcani & Aristobuli ad Scaturum</i>		
<i>Legati Syria, templi & urbis minuenda causam</i>		
<i>querentes ad Iudeos missi</i>		
<i>Legati inuolabiles</i>		

M.

M Achir tertius ex pueris adduci iubetur 351
Machera iniquitas 600

Machera

<i>Machabæ multos Iudæos interficit</i>	393	<i>Manethoni fimenti depulso</i>	336
<i>Maccabaum Antiochus atrocis distendi iubet</i>		<i>Manethonis de Egyptiorum leprosis fabulosa ibid.</i>	
852		<i>Manethonis & Charemonis historia discrepantia</i>	
<i>Macedonici milites relictis praesidiis Antiochiam se recipiunt</i>	337	839	
<i>Madianita Amalecitis sociis Israelitas magno praelio vincunt</i>	127	<i>Mar amatores significat</i>	64
<i>Madianita & confederati mutuis vulneribus cadunt</i>	129	<i>Marcus Crassus reliquum templi aurum aufert</i>	587
<i>Madianitarum filia ad Hebræorum castra perveniunt</i>	49	<i>Marcus Crassus in Parthos movet, pecuniam Hierosolymis ex templo aufert</i>	373
<i>Madianitarum filia Hebræos ad idololatram perducunt</i>	ibid.	<i>M. Antonius Tyrriorum magistratibus scribit, & vi Hyrcano ac Iudæis regionem, bona & libertatem ademptam restituerent, iubet, salvis tamen saluandis</i>	984
<i>Madianitarum & confederatorum centum viginti milia cruciati</i>	129	<i>Marcus sexti successor in Syria</i>	381
<i>Magnus annus</i>	19	<i>Marcus Agrippa</i>	312
<i>Magna seditionum multitudo in cloacis deprehensa</i>	798	<i>M. Antonius dux</i>	586
<i>Magedo</i>	214	<i>M. Sexti successor</i>	591
<i>Mandagum Davidis de parcendo filio</i>	199	<i>Mardocheus insidiatores Regis prodit</i>	211
<i>Mandatum Davidi de transportanda arca</i>	177	<i>Mardocheus patris Esther Babylonis Susa migrat ibid.</i>	
<i>Mandatum de arca, caterag, sacra suppellectile in templum reponenda</i>	197	<i>Mariamme morosa femina</i>	412
<i>Mandatum regium de statua adoranda</i>	275	<i>Mariamme ex edicto Herodi, qua Hyrcano duo facerat, obicit</i>	610
<i>Mandatum de dimittendo externis</i>	290	<i>Mariamme sese apud Herodem excusat, eiq, reconciliatur</i>	403
<i>Mandatum de sumptibus ad structuram templi prabendis</i>	288	<i>Mariamme ab Herode accusata, omnium suffragiis damnata in carcerem conicitur</i>	412
<i>Mandatum de altari extruendo</i>	196	<i>Mariamme Archelaum designata in Demetrium thalamum migrat</i>	336
<i>Manna quid significet</i>	66	<i>Mariamme soror Moysi defuncta</i>	94
<i>Malichus Antipatro insidiatur, deierat, & eidem reconciliatur</i>	382	<i>Mariamme</i>	593
<i>Malichus beneficiorum Antipatri immemor</i>	391	<i>Mariammen & Iosephum Herodem interfici iubet</i>	611
<i>Malichus Antipatrum veneno necari procurat</i>	382	<i>Mare rubrum finditur</i>	81
<i>Malichus Hyrcano se adiungit</i>	592	<i>Maris & decem laborum usus</i>	104
<i>Malichum tribuns Herodu interficiunt</i>	ibid.	<i>Marthus Agrippa Tiberis mortem nunciat</i>	494
<i>Malle expugnata</i>	328	<i>Marthus Syria praefectus</i>	123
<i>Manna Israelitis Deus cibis</i>	66	<i>Marthace Archelai mater moritur</i>	470
<i>Manacemus Israelis Rex</i>	254	<i>Martus (laudo Agrippa scribit et, ut à Mithridate urbe deesset, suadet</i>	514
<i>Manachas</i>	75	<i>Massada</i>	595
<i>Manabem regnum futurum pradicat</i>	421	<i>Massada situs</i>	110
<i>Manasses factipotium ob exoriam si retineat faminam, ab eo remouendus, spe maiori boni negligis</i>	301	<i>Massaemphes</i>	75
<i>Manasses urbem lastrat, & templum denuo consecrat</i>	163	<i>Massabazanes</i>	ibid.
<i>Manasses in Babyloniam captus abducitur, & postquam respuit, regno restituitur</i>	262	<i>Mater septem cruciatus, antiquam cruciaretur, excoquit</i>	570
<i>Manasses voti sit compos</i>	301	<i>Mater ambo filios in panis vitro comeditur</i>	578
<i>Manasse impietas & crudelitas</i>	262	<i>Matri hortatus Iacob fratris benedictionem antea</i>	32
<i>Manasse mors</i>	263	<i>Matri ad septem filios ante supplicium adhortatur</i>	578
<i>Manoch angelus iterum apparet</i>	132		
<i>Manethon Egyptius historiographus</i>	825. & 835		
<i>Manethoni & Charemonis historia comparatio</i>	839		

<i>Matthias Theophili filius Pontifex</i>	541	<i>Militare sacramentum</i>	ibid.
<i>Matthias cum filius aliud, nonnulli in desertum se confert</i>	332	<i>Mille Iudaei Herodem accusaturi Tyrum conveniunt, qui partim trucidantur, partim vulnerantur & fugantur</i>	385
<i>Matthias idolorum cultum extirpat</i>	ibid.	<i>Mille & quingenti sacerdotes Iudaeorum decimam accipiunt</i>	832
<i>Matthias filios ad pietatem, fortitudinem & concordiam adhortatur</i>	ibid.	<i>Mira Maccabaei victoria, ut post multos conflictus ne unus quidem Iudaei desideratus est</i>	327
<i>Matthias & eius filiorum pietas & zelus</i>	321	<i>Mira hostium excacatio, per fluentem umbram facta</i>	239
<i>Matthias mors</i>	323	<i>Miraculo vaticinium confirmatur</i>	225
<i>Matthias sacerdotium adeptum, in cuius locum Iozarus surrogatur</i>	464	<i>Mithridates Antipatrem apud Casarem laudat</i>	375
<i>Matthias Romanis sibi sociatis Antiocho bellum inferit</i>	576	<i>Mithridates Orsanes</i>	373
<i>Matthiam seditiosos & socios, quos Herodes affecerat, supplicio desent: Herode charos in vindictam ab Archelao deponunt, & Pontifici sacerdotium abrogari postulant</i>	467	<i>Mithridates Rex Ponti à Pharnace filio occisus</i>	369
<i>Maximum Dei lumen nefaria facta non latens</i>	580	<i>Mithridates Pelusium proficiscitur, eoq. Antipatris ope periturus</i>	588
<i>lagasthenes de Nabuchodonosoro</i>	276	<i>Mithridates ab uxore, ut Amilium bello impetaret, accensus</i>	503
<i>Mela Archelai Capadocum Regis filius</i>	447	<i>Mithridatis de Aegyptii victoria</i>	588
<i>Melchisezech Rex iustus</i>	25	<i>Mithridatem Antiochus dimittit</i>	503
<i>Memphis in Aegypto</i>	375	<i>Moabita ab Israelitis suscipi fugatiq.</i>	126
<i>Memphibosius a calumniis Siba se purgat</i>	192	<i>Moabita & Ammanita Iosaphato bellum inferunt</i>	237
<i>Memphibosius, donatus paternis & auitis bonis mensa Davidi adhibetur</i>	180	<i>Moabitum Rex filium proprium sacrificat</i>	240
<i>Menander Historiographus Solomonis & Iremi memorini</i>	214	<i>Moabitum maxima strages</i>	178
<i>Menander de fame tempore Eliae</i>	228	<i>Monobazus Adiabenerum rex, cognomine Bazeus, ex Heiena sorore duos filios Monobazum & Iza-</i>	528
<i>Menandri Ephesi testimonium</i>	327	<i>ten suscipit</i>	528
<i>Mendacii de iuramento depulso</i>	849	<i>Monumentum Ionathae</i>	345
<i>Mendacii à Possidonio & Apollonio in Iudaeis conficti relictio</i>	846	<i>Morbus Alexandria & Aristoboli conatus</i>	363
<i>Mensa aurea ponderis talenti magni</i>	303	<i>Morbus Execiae & visa protoganda per miraculum confirmatio</i>	261
<i>Mensa aurea</i>	308	<i>Mores Persarum</i>	859
<i>Mensa sacri panis</i>	207	<i>Mori liberi apud Iudaeos honor & gloria</i>	815
<i>Mensa</i>	74	<i>Mors quarti fratris</i>	874
<i>Mensura</i>	210	<i>Mori Isaac, & sepultura in Hebrone</i>	37
<i>Mensuras & pondera Cain excogitas</i>	35	<i>Mori Nabuchodonosori</i>	275
<i>Mercez</i>	109	<i>Mori Abia</i>	225
<i>Mercez meretricis</i>	103	<i>Mori Ioram</i>	244
<i>Meretricis nuptia</i>	106	<i>Mori Salomonis</i>	219
<i>Mesees Amenophilus filius</i>	139	<i>Mori Davidi, & quantum filio ad structuram templi reliquerit</i>	201
<i>Meseoramita vitro ad Davidem deditionem faciunt</i>	181	<i>Mori Sedeciae</i>	270
<i>Mehir</i>	75	<i>Mori Ptolemai</i>	342
<i>Michaeas verus propheta</i>	234	<i>Mori Neemia</i>	295
<i>Michol Regis servus, Davidem agrotare, persuadet</i>	156	<i>Mori Alexandra</i>	364
<i>Michol sese, quod Davidem eripuerit, excusat ibidem.</i>	156	<i>Mori nata maximi fratris</i>	872
<i>Mileses fablati signis ad Claudium tendunt</i>	520	<i>Mori Iosia</i>	265
<i>Mileses unum imperatorem à senatu creati postulant</i>	520	<i>Mori Basan, filii isom in succedentis cades</i>	226
		<i>Mori Apionis</i>	851
		<i>Mori Iosphi</i>	318
		<i>Mori septimi fratris</i>	876
		<i>Mori Alexandri, & bella inter successores ortae</i>	304

<i>Mos in Reges laudandus</i>	297	<i>Moses Hebraeos iureiurando ad legum custodiam a-</i>	
<i>Mos lustrandi populum</i>	94	<i>stringit</i>	110
<i>Mos Atheniensium</i>	159	<i>Moses retro populum ducti in desertum</i>	89
<i>Mos veteribus iurandi</i>	31	<i>Moses Israelitarum idololatiam & voluptatem ac-</i>	
<i>Moses centesimo & vigesimo anno aetatis ablatu-</i>		<i>cusat</i>	99
111		<i>Moses ab Hebrais in Aegypto exceptus miracula ou-</i>	
<i>Moses faceri consilium admittit</i>	59	<i>exhibet</i>	58
<i>Moses consensu Sina monte acceptas à DEO de-</i>		<i>Moses Aegypti regem, ut Israelitas dimittat, hor-</i>	
<i>cem praeceptorum tabulas ad populum reportat</i>		<i>tatur</i>	ibid.
<i>ibid.</i>		<i>Moses à Moy, quod Aegyptii aquam significat,</i>	
<i>Moses Deum erat, ut aquam vitiosam potabilem</i>		<i>dictus</i>	838
<i>reddat</i>	64	<i>Moses vir maxima auctoritate</i>	16
<i>Moses in Madianitas mouet</i>	99	<i>Moses populum numerat</i>	84
<i>Moses & Aaron Deo supplicant</i>	86	<i>Mosis contra Apollonium & Lysimachum defensio</i>	
<i>Moses populum, ut Deo totum se dedit, hortatur</i>		851	
64		<i>Mosis libri sacri in templo reperi</i>	864
<i>Moses natus</i>	53	<i>Mosis carmen & benedictio</i>	110
<i>Moses in flumen proicitur</i>	ibid.	<i>Mosis & Hebraeorum contra Aethiopes victoria</i>	55
<i>Moses aquam effundit humi, qua vertitur in san-</i>		<i>Mosis ad Deum precatio</i>	91
<i>guinem</i>	57	<i>Mosis ad Israelitas oratio</i>	70
<i>Moses in Aegyptum ad liberandas Israelitas mitti-</i>		<i>Mosis virga in Draconem mutata</i>	57
<i>tur</i>	ibi.	<i>Mosis manus alba</i>	ibid.
<i>Moses ex Madian in Aegyptum proficiscitur</i>	58	<i>Mosis ad Idumeos legatio</i>	94
<i>Moses populum, ut animum ad Dei dona ac gratiam</i>		<i>Mosis virga deuorat Aegyptiorum virgas</i>	57
<i>uertant, hortatur</i>	65	<i>Mosis ad Deum precatio</i>	62
<i>Moses Dei beneficia populo Israelitico exhibita enu-</i>		<i>Moses uniuersos Iudeos ad legis auditionem congre-</i>	
<i>merat</i>	ibi.	<i>gari praecipit</i>	853
<i>Moses opem Dei implorat</i>	ibid.	<i>Mosis ad Corum seditiosam oratio</i>	44
<i>Moses in Aethiopes mouet</i>	55	<i>Mosis vita</i>	852
<i>Moses in tabernaculo Deum consulit</i>	79	<i>Mosis ad Saronem Amaraeum Regem legatio</i>	
<i>Moses Regem iterum Hebraeos ut dimittat, hortatur</i>		94	
59		<i>Mosis ad populum Israeliticum ante obitum oratio</i>	
<i>Moses unde nominatus</i>	54	101	
<i>Moses ab Abrahamo septimus</i>	ib.	<i>Mosis ad Israelitas, ut Deo ipsiusq. mandatis sint o-</i>	
<i>Moses Thermuthus Pharaonis filia adoptiuus filius</i>		<i>bedientes, adhortatio</i>	51
<i>ibid.</i>		<i>Mosis duo filii, Gerso & Eleazarus</i>	58
<i>Moses ducem atque consultorem Deum habet</i>	852	<i>Mosis iudicantur Aegyptii</i>	56
<i>Moses diuina praesidentia morti eripitur</i>	54	<i>Mosis Deus in rubo ardente apparet</i>	57
<i>Moses ad Madienam profugit</i>	56	<i>Mosen & Israelitas miraculis Deus commineat, ut i-</i>	
<i>Moses Ragueli sacerdoti filius ferret, opem contra</i>		<i>psius promissionibus fidem habeant</i>	ibid.
<i>pastores</i>	ibi.	<i>Mosen lapidibus obtundendum clamant</i>	90.
<i>Moses populum, ut nihil aliud quam victoriam co-</i>		<i>Mosen Aegyptii exercitus ducem postulant</i>	55
<i>gitarent, hortatur</i>	67	<i>Mosen Pharae propellit</i>	60
<i>Moses leprosus non fuit</i>	838	<i>Mulier intemperans & libidini dedita</i>	404
<i>Mosis Iudei eos, qui apud alios putantur Di, pro-</i>		<i>Multis Iudeis à Romanis deficiunt</i>	554
<i>ppter appellationem ridere ac blasphemare interdixit</i>	857	<i>Multis Herodi seio adiungunt</i>	212
<i>Mosis quoslibet legislatores antiquitate praecedit</i>		<i>Munera Solomonis alata, cuiusque equitatus</i>	
852		217	
<i>Mosis & aliorum legulatorum comparatio</i>	ib.	<i>Mutatio nominum unde orta</i>	21
<i>Mosis imperator bonos & vates</i>	212	<i>Mures Aetiorum urbem vastant</i>	339
<i>Mosis virga petram fert, & larga proficit vnda</i>	68	<i>Murmur populi contra Mosen</i>	86
<i>Mosis Israeliti codicem legem scriptas & inscriptas</i>		<i>Mutuum dare ad usuram Hebraeorum nemini licet</i>	
<i>continentem tradit</i>	102	107	
		<i>Mutuum reddendum</i>	ibi.

N.		Nicolaus coram Agrippa pro Iudeis verba facit		
N	Abas Ammanitarum Rex Guladeni iniustas conditiones pacis offert	145	Nicolaus Damascenus de arca Noe	18
N	amius post mariti & filiorum obitum cum Ruth in patriam redit	135	Nicolaus Damascenus	23.251
N	abal in tantum se coniecit merorem, ut toto corpo- re sceleratus mortem obiret	163	Nicolaus Damascenus accusationem a rege captam persequitur	460
N	abalus filius	ibid.	Nicolaus ea tantum attingit, qua ad Hero- di gloriam pertinent, facinora aut alia spece as- ficta fuerat, aut quantum potest, occultare studet	238
N	abali gregibus a Davide parcutur	ibid.	Nicolaum Herodes, quid Re na amici sentirent, de eius filijs inter rogat	450
M	abatha regio	28	Nicoanor populo, nisi Iudam sibi traderent, sa tem- plum euerfurum minatur	331
N	abathai proligati	378	Nicoanor hestem dissimulanti, dolo Iudam interciperet conatur	331
N	abrades sine Nemroth	21	Nicoanorem & copias Iudae in fugam vertit	ibid.
N	abuchodonosorus Babylonia Rex contra Egyp- tum	266	Nicaule Egypti, & Aethiopia Regina ad Salomo- nem venit	215
N	abulassarum Nabuchodonosori parens, Babylonio- rum & Chaldaeorum rex	828	Niglisar	276
N	abuchodonosor patri in regno succedit	828	Nihil fuit antiqui temporibus, quod faceret Iudae commercium Graecorum	824
N	abuchodonosor visionu oblata oblitus, magos ac vates accersit, eunq; mortem, ni indicarent, mi- natur	274	Nisan vel Xanticus, nobis est Aprilis	17
N	abuchodonosor regias extruit	829	Noba sacerdotum oppidum, habitatoribus ad unum occisus, incenditur	83
N	abuchodonosorus sacra frangit	367	Noe inebriatur, nudatur, & pro ludibrio habetur, unde derisorem diu deuonet	21
N	abuchodonosor Tyrum obsides	330	Noe egreditur ex arca, mactatu Deo victimis	17
N	abuchodonosor rebellantes imperio subiicit	828	Noe in aliam regionem migrat	16
N	abuchodonosori successor	829	Noe precatur, ne DEUS terram iterum inundaret	18
N	abuchodonosoro Isaacimus tributa persoluit	266	Noe posteris ut terram colerent Deus mandat	19
N	abuchodonosori recepti in urbem saustia	ibi.	Noe aetate 950. anni	16
N	acebus cum 35. Arabum casus	445	Nomes, Lex, hoc vocabulum nusquam apud Hom- erum reperitur	851
N	adab & Abiu Aaronis filij combusti	78	Nomina Regum Egyptiorum sibi succedentium	826
N	adabus Rex Israelis	225	Nomina filiorum Iacobi & explicatio	84
N	athan Davidem, propria sententia damnatum, grauiter accusat, eiq; punitas denunciat	240	Nomina regionum & gentium	20
N	auia & Cinnyra	210	Norbanus	512
N	auigatio & iter Vespasiani	796	Norma magistratus & legislatorum	12
N	earda Nisibi Babylonia urbes	499	Nauarum rerum studia Hierosolymis gliscunt	546
N	eemias concessa potestate, populum ad restituenda mania & templum, hortatur	291	Nubes super tabernaculum	84
N	eglectus cultus dauidi omnium malorum causa	220	Nulla fides, pietasq; no in sacro quidem	250
N	ephanus	194	Numerus Iudeorum & Babylone profectorum	185
N	emroth primus Tyrannus turris Babyloniam exadificat	19	Numen deserto Sano ad Davidem commigrat, qui prophetare incipit	152
N	ere Imperator	535		
N	ero Tyrannus	ibid.		
N	ebula in templo	210		
N	icolaus Herodem & Archelaum excusat	475		
N	icolaus Syllaum accusat, & Herodem excusat	447		
N	icolaus historiographus regis Adadi, eiusq; cum Davide belli meminit	178		
N	icolaus Damascenus ab Herode ad Caesarem di- missus	445		
			○ Ba sine Soba	149
			Obades Rex Arabum	439

<i>Obedas Rex Arabum</i>	359	<i>Oppida curruum</i>	578
<i>Obedas centum Prophetas absconditos sustentat</i>		<i>Oppignatio Ierusalem à Davide suscipitur</i>	
228		175	
<i>Obvta desunctio Aeneas in Arabum regnum succedit</i>	445	<i>Optimates Iudaorum Phasaelum & Herodem accusatum veniunt</i>	593
<i>Obviam Eliam Regi ademptum suum nunciare iubet</i>	213	<i>Oraculum à Ioanne petitur, quod tamen negligitur</i>	
		273	
<i>Obedientia erga magistratum</i>	102	<i>Oratio servi Abrahami & Rebecca</i>	31
<i>Obedecum militum Iudaorum in Syria iugulata, & eoos. in Aegypto perempta</i>	814	<i>Oratio Solomonis, qua primum Deo pro acceptis beneficiis gratias agit, & ut in posterum eum conservet, precatur</i>	211
<i>Odium filii in patrem proditur</i>	440	<i>Oratio Davidis in Iebosthi interfectores acerrima, pœnâ illi irrogata</i>	174
<i>Officia iudicum</i>	104	<i>Oratio Abrahami ad Isaacum ante mactatum</i>	29
<i>Officia à Davide distributa</i>	194	<i>Ordo castrorum cum tabernaculo</i>	84
<i>Ogei Rex cum exercitu trucidatur</i>	95	<i>Ordo fabrorum lignariorum in Libano</i>	207
<i>Ochozias grauter prolapsus decumbit, oraculum consult, & ab Elia reprehenditur</i>	238	<i>Ordo cementariorum & aliorum operatiorum ibidem</i>	
<i>Ochozias Achabii filius Rex Israelitarum ibi.</i>			
<i>Ochozias absq. liberis discedens, toram fratri succedens locum facit</i>	238	<i>Ordinû & communium legum amatores mansuetudine atq. virtute præstant</i>	891
<i>Ochozias Regis Hierosolymitani mors & sepultura</i>	244	<i>Orig. legum Iudaicarum</i>	861
<i>Ochozias mites attrahendi causa missi, ab igne consumuntur</i>	238	<i>Orig. legum apud Græcos</i>	852
<i>Obvatus Augustus Iulio successit</i>	599	<i>Orig. naminis omnium rerum</i>	16
<i>Olda prophetissa à Iosia consultitur</i>	264	<i>Orodes Rex Armenia. Antiochus Rex Comagena</i>	
<i>Olympii Iudi</i>	337	482	
<i>Omnis benivolentia, iusq. natura calumniis codit</i>	374	<i>Oronna Iebusæus</i>	196
<i>Omnia Græcorum nova: apud Aegyptios autem atque Chaldaos & Phœnicias res gesta antiquissimas habent memoria traditionem</i>	820	<i>Oronna aream Davidi donat</i>	ibid.
<i>Onias Pontifex Aegypti regem non soluendo tributum, ad iram commouet</i>	314	<i>Ornamenta Solomonis regia</i>	213
<i>Onias annuente Ptolemao in Aegypto oppidum & templum condit</i>	817	<i>Orphonas Iebusæus civis Hierosolym. amicus Davidis</i>	176
<i>Onias Appollonii vitam oratione promeruit</i>	866	<i>Osarsiphus postea Moser vocatus</i>	839
<i>Onias non acquiescens petitioni Iudaorum lapidatur</i>	367	<i>Osarsiphus dux Auaris</i>	ibi.
<i>Onias Pontificis filius in Aegypto templum Hierosolymitano simile extruit</i>	330	<i>Osea impietas & pœna</i>	256
<i>Onias Pontifex, qui & Menelaus, à Rege abducitur</i>	329	<i>Ossa humana per templum sparsa</i>	262
<i>Onias Iaddi filius Pontifex Hierosolymis</i>	303	<i>Oza Dei arca manum admonens è vestigio expirat</i>	177
<i>Onias & post eum Simon filius Pontifex</i>	318	<i>Ozias vocationem suam transgressus punitur lepra, ob quam urbe cedere cogitur</i>	255
<i>Onias Pontificis Onia filius in Aegypto templum adificare molitur</i>	338	<i>Ozias rex Iuda</i>	253
<i>Onias Pontifex ad Ptolemaum effugio</i>	575	<i>Ozia expeditio & urbis per eundem restauratio</i>	ibid.
<i>Onia templum in Aegypto extructum</i>	816		
<i>Opinionis Lyfimachi depulso</i>	840		
<i>Opera Dei</i>	854		
<i>Ophir & Phinices cum 30000. cadunt, & arca in hostium potestatem devenit</i>	137		
<i>Oppida refugii</i>	101. & 119		

P.

<i>Pacorus equites Antigono in Iudæam mitti</i>	386
<i>Pacorus Parthorum dux urbem ingressus, Phasaela, ut legatus iret ad Barzapharnem, suadet</i>	386
<i>Pacori dolus & infidia</i>	594
<i>Palatium Tiberiadæ ab Herode extructum</i>	54
<i>Palatium Tiberiadæ incensum</i>	ibid.
<i>Palastina à Philistino nominata</i>	2

<i>Palastini Sauli plurimum corpora crucibus affigunt</i>	<i>Phasaeli reip forma</i>	377
169	<i>Phasaeli Antigonus pro remedio venenum immittit</i>	388
<i>Palastini in Davidem signa mouente partim occiduntur, partim in fugam vertuntur</i>	<i>Parthi Hierosolymitanorum bona diripiunt, & Marisam urbem evertunt</i>	388
176	<i>Parthi Herodem quoque comprehendere cogitant, ipse vero re cognita ipsorum manibus effugit</i>	388
<i>Palastini ingenti exercitu multum confociatu Hebraei inuasertant</i>	<i>Parthi Antigonus Regem constituunt</i>	387
ibi.	<i>Parthi Hyrcano & Phasaelo insidias struunt</i>	386
<i>Palastini in Hebraeos bellum parant</i>	<i>Patricidium publica vita ac natura iniuria</i>	387
166	<i>Placidus contra Iosephum</i>	386
<i>Palastini Hebraeorum regionem populantur</i>	<i>Plantarum ante quartum annum fructus prohibetur</i>	386
147	105	386
<i>Palastini terga vertunt</i>	<i>Pascha 14. Aprilis dies</i>	386
154	<i>Pascha celebratur</i>	386
<i>Palastini in Israhel signa mouent</i>	<i>Paschalis celebratio</i>	386
147	<i>Pascho 7. filiorum & matris</i>	386
<i>Palastini triginta milia caesa</i>	<i>Patricida</i>	386
154	<i>Paumentum iahua, omniaq. alia templi aut illius</i>	386
<i>Palastinorum fuga</i>	208	386
177	<i>Pax nummis redimitur</i>	386
<i>Palastinos Execras vincit</i>	<i>Pax tempore Iosaphati</i>	386
257	<i>Phanices & Cadmus Gracarum literarum inuentores</i>	386
<i>Panis propositio</i>	1095	386
82	<i>Phoenicum de Iudeorum antiquitate testimonium</i>	386
<i>Pamphylum mare quomodo Alexandro esset, dum moueret in Persas</i>	830	386
63	<i>Prada populo distributa</i>	386
<i>Taracisus</i>	<i>Precatio Iosaphati in templo Hierosolymitano pro victoria obtinenda</i>	386
13	237	386
<i>Pharao Thebaidis grauitatibus operum difficultatibus premit</i>	<i>Precatio Esdra pro Leuitis, qui duxerant exterius</i>	386
58	298	386
<i>Pharao Hebraeorum masculos necari, dicit</i>	<i>Prada ex bello capta</i>	386
52	<i>Precatio Solomonis ad Deum</i>	386
<i>Pharaonis Aegyptiorum Regis somnium nocturno oblatum</i>	<i>Precibus & sacrificiis Noe Deum propitium reddit</i>	386
43	18	386
<i>Pharaonis somnium de 7. bobus</i>	<i>Trade diuiso</i>	386
16.	<i>Tralum inter Antigoni milites, & Iosephum Herodis fratrem</i>	386
<i>Pharaonis prodigia exhibet Moses</i>	<i>Tralum inter Absalomum & Ioabum</i>	386
58	<i>Tractatio legis Moisaica</i>	386
<i>Phaccias</i>	<i>Tractatus & duces Solomonis</i>	386
254	<i>Tremium piorum doctorem</i>	386
<i>Pharisei regi non iurant, propterea mulctati Thebais a uxor pro eiu mulctam persoluit, ob quod beneuolentiam regnum pollicentur</i>	<i>Tremium ob dientium legi</i>	386
455	<i>Prasagium de Mose</i>	386
<i>Pharisei Alexandria regina insinuat, paulatim procuratores habentis, iuncturaq. regis commodis fruuntur</i>	<i>Tecunia corruptus iudeus</i>	386
582	384	386
<i>Pharisei administratione regia consortes, auidi sunt sanguinis</i>	<i>Pella diruta</i>	386
362	<i>Pegmatum fabricatio</i>	386
<i>Pharisei astuti & arrogantis</i>	<i>Pentecoste</i>	386
455	<i>Per tribus & familias sortitio</i>	386
<i>Phariseorum dogma</i>	<i>Per 40. dies & 40. noctes in monte Sinai Moses moratur</i>	386
479	71	386
<i>Phariseorum in opus o licentia</i>	<i>Pestilentia Hierosolymis grassatur</i>	386
361	413	386
<i>Phariseorum inuidia & accusatione temeraria mulcti boni uocati</i>		386
582		386
<i>Phraates Parthorum Rex per insidias a Phraatace filio sublati</i>		386
481		386
<i>Phraates interfectus</i>		386
16.		386
<i>Phasaelus beneuolentiam Hierosolymu habitantium erga se auget</i>		386
590		386
<i>Phasaelus ad saxum caput frangit</i>		386
596		386
<i>Phasaelus aliso ad saxum capite uitam abruptis</i>		386
388		386
<i>Phasaelus & Herodes Antipatri filii</i>		386
590		386
<i>Phasaelus Parthum & ciuitate & hospitio cum quingentis equitibus recipit</i>		386
594		386
<i>Phasaelus belicem superat, Hyrcanog. ingrati probam obit</i>		386
593		386
<i>Phasaelus turris & oppidum</i>		386
435		386
<i>Phasaelus turris</i>		386
608		386
<i>Phasaelus ciuitas</i>		386
ibid.		386

<i>Pet a ciuitas Arabia</i>	595	<i>Tyritum templum ab Herode constructum</i>	435
<i>Petronius prius de Cati morte literas, quam de ne- ce sibi ipsi inferenda accepit</i>	499	<i>Pythomissa Saulum ut mensa apposita vires resour- ret, adigit</i>	166
<i>Petronius ad Caium scribit</i>	498	<i>Philippus Herodi filius</i>	474
<i>Petronius Iudaei se Cui scribere velle pollicetur, e- osq. ad agriculturam adhortatur</i>	497	<i>Philippus Iacimi filius</i>	554
<i>Petronium Caium in Syriam mittit, eiq. ut Iudaeos eius statuam in templo Dei collocare abnuentes exercitu inuadat, mandat</i>	496	<i>Philippus ab Antiocho supplicio affectus</i>	330
<i>Petronius Iudaei Tiberialdem occurrunt, supplicantes, ne faciatam urbem vetitu imaginibus pollueret</i>	496	<i>Philippus Herodi frater vir modestus & amator quietis moritur</i>	456
<i>Phororas Herodi, se Cypron alteram ipsius filiam ducturum pollicitur, non stat promissum</i>	438	<i>Philippi Iacimi filii periculum</i>	546
<i>Phororas Herodi filiam sibi in coniugium oblatam propter ancillam propriam fassidit</i>	ibi.	<i>Philippi dicto Syria attributa</i>	486
<i>Phororas Herodem, dum illum ardentem amare Gla phyrum dicit, vehementer commouet</i>	439	<i>Philo Iudaorum legatus à Caesare repulsus causam Deo committit</i>	496
<i>Phororas Herodi sibi causam perturbationum fuisse ingenue fatetur, & fratri Alexandro reconcilia- tur</i>	443	<i>Philostrotus</i>	276
<i>Phororas ac Salome Alexandrum & Aristobulum apud Herodem accusant</i>	428	<i>Phineu uxor Ioachaben patris & moritur</i>	138
<i>Phororas atra veste instructus cum lachrymis ad pedes Herodi accedit, ac veniam petit</i>	616	<i>Phineu ad Rubeniam oratio</i>	120
<i>Phororas, mediante Archelao Herodi iracundiam mitigat</i>	ibid.	<i>Phineas Zambriam & Chasbi yno iclus transfigit</i>	59
<i>Phororas moritur, & Hierosolymu sepelitur</i>	622	<i>Pisiri sine Gönzes</i>	14
<i>Phororas Salome hoc esse commentum ait, qua ta- men vehementer negat</i>	436	<i>Pluiston apud Vacos</i>	421
<i>Phororas a mulieribus deceptus</i>	454	<i>Primus vini potentiam praeferens</i>	152
<i>Phororas uxorem dimittere recusat</i>	456	<i>Primitiae frugum</i>	21 & 105
<i>Phororas Herodi fratri Caesar tunc archiam concedit</i>	421	<i>Primogenitus sui suum retineat</i>	106
<i>Phororas liberti uxorem veneficii accusant</i>	456	<i>Principes Isacitarum ingentem vim auri, argen- ti, et in Gemmarum ad templi structuram con- ferunt</i>	105
<i>Phororas coniunx quid cum veneno sit actum, in- genue fatetur</i>	623	<i>Principum tributum sacrificia & dona</i>	79
<i>Pisatus signa cum Caesari effigie in urbem infert, qua dum populus acriter instat, Caesareu trans- fert</i>	462	<i>Priscorum vita quamobrem protrahata, nunc non peraque</i>	19
<i>Pisatus apud Vitellium accusatus Romam mitti- tur</i>	484	<i>Polybius Megalopolita de Scopae copiarum Ptole- mae duce</i>	313
<i>Pisatus inducturus aquas Hierosolyma seditionem concitat</i>	482	<i>Pollio & Sameas Pharisei apud Herodem in praeci- pua honore</i>	216
<i>Pisetas Iohami</i>	254	<i>Pompeius templum oppugnare parat</i>	370
<i>Pisetas Iosaphati</i>	233	<i>Pompeius Hierosolyma oppugnat</i>	369
<i>Pisiores & plasta Deorum multitudinis auctores</i>	518	<i>Pompeius multis praefatas ciuitates ab imperio Iudaorum liberat</i>	585
<i>Pisones</i>	107	<i>Pompeius in Aristobulum mouet</i>	369
<i>Pu Israelita redeunt ad Roboamum</i>	222	<i>Pompeius Romano simul exercitu & Syriorum instructus Aristobulum petit</i>	584
<i>Puncorn somni explicatio</i>	43	<i>Pompeius in Syriam venit, eiq. Aristobulus insignis donum mittit</i>	368
<i>Purum doctorum in hac vita conditio</i>	268	<i>Pompeius templum ingressus nihil attingit</i>	370
<i>Pyrus Atheniensis portus</i>	419	<i>Pompeius illos qui maxime belli causa fuissent so- cui, percussit</i>	515
<i>Pisum somnium</i>	43	<i>Pompeius Hyrcano pontificatum reddit</i>	370
<i>Pisuri somni enodatio</i>	ibid.	<i>Pompeius una cum suis comitibus sanctum sancto- rum ingreditur</i>	585
		<i>Pompeius in Urbem venit, eiq. regia domus tradi- tur. Aristobulus cum suis in templu concedit ibi.</i>	
		<i>Pompeius fossamq. vallumq. replet, ac diem septi- mum obseruat</i>	ibid.
		<i>Pompeius urbem qua ex parte facilius esset acced- sus, explorat</i>	ibid.
		<i>Pompeius Hierosolyma obsidione cingit</i>	ibid.

<i>Pompeius aggeri turres impenit</i>	<i>ibid.</i>	1. <i>Ptolemaus Laga</i>	844
<i>Pompeius cum suis insatium irrupit</i>	<i>ibid.</i>	2. <i>Ptolemaus Philadelphus</i>	<i>ibid.</i>
<i>Pompeii continentia</i>	<i>ibid.</i>	3. <i>Ptolemaus Euergetes</i>	<i>ibid.</i>
<i>Pana serpentis</i>	14	4. <i>Ptolemaus Philometor</i>	<i>ibid.</i>
<i>Pana furit iuxta legem Moysi</i>	426	5. <i>Ptolemaus Physcon in Iudaei grassari desinit iur.</i>	
<i>Pana talonia</i>	108	<i>Ptolemaus oppugnatus ab Hyrcano, sciens plurimū</i>	
<i>Pana criminum qua furore capti Iudaei contra gē-</i>		<i>Storgen naturalem valere, matrem & germa-</i>	
<i>riles ausi fuerunt</i>	813	<i>nos, quos captos tenebat, in muru, ni ab oppugna-</i>	
<i>Pana vim inferenti virgini</i>	855	<i>tione desistat, praecipitandos locat</i>	350
<i>Pana Solomoni immittenda, ob Deos alienos rece-</i>		<i>Ptolemaus Asia regnum sibi oblatus Demetriū</i>	
<i>ptos</i>	218	<i>iradendum suadet</i>	343
<i>Pana mulieris pro virgine desponsata, talu postea</i>		<i>Ptolemaus Philometor Alexandro genero laturus</i>	
<i>non inuenta</i>	106	<i>auxilium in Syriam venit</i>	341
<i>Poenitentia populi</i>	86	<i>Ptolemaus Epiphanes rex Aegypti, in Syria Reges</i>	
<i>Pontius Pilatus Iudaeorum praefectus</i>	480	<i>monet</i>	313
<i>Pontificis aurea corona triplex</i>	76	<i>Ptolemaus fratres Ioannis una cum matre occidit</i>	
<i>Pontificii ornatus</i>	75	578	
<i>Pontifices apud Iudaeos à duobus millibus annis de-</i>		<i>Ptolemaus Dorymenis filius Gorgias & Nicanor in</i>	
<i>nominati filii à patre conscripti sunt</i>	822	<i>Iudaeam mouent</i>	324
<i>Pontifices Hierosolymitani</i>	270	<i>Ptolemaus à Cleopatra obfessa & expugnata</i>	358
<i>Pontifices in uniuersum octuaginta tres</i>	541	<i>Ptolemaus vi expugnata</i>	<i>ibid.</i>
<i>Pontificum in populo Iudaico numerus & ordo</i>	540	<i>Ptolemaus Lathyrus rex Aegypti à matre (Cle-</i>	
<i>Progenies Aaron</i>	541	<i>opatra è regno eiectus Ptolemaidenfibus auxilio</i>	
<i>Pontificum cum sacerdotibus dissidium</i>	538	<i>venit</i>	358
<i>Populus in profectum conuenit</i>	560	<i>Ptolemaus Sepphorim aggredditur</i>	357
<i>Populus Israeliticus Deum de monte Sinai loquen-</i>		<i>Ptolemaus eiectus ex Aegypto</i>	358
<i>tem audet</i>	70	<i>Ptolemaus Manneus pecunia multatus</i>	368
<i>Populus à Reboama onerum mitigationem petit</i>	219	<i>Ptolemaus Asiochim Galilae oppidum ut capit</i>	357
<i>Populus in proposito creandi Regem pertinaciter</i>		<i>Ptolemaus Philadelphus</i>	11
<i>perseuerat</i>	143	<i>Ptolemaus ut maiorem terrorem Iudaeis insensiat,</i>	
<i>Populum Rex dimittit</i>	812	<i>humanae carnes coquere iubet</i>	358
<i>Popedius apud Caesarem à Timidio delatus</i>	507	<i>Ptolemaus Herodis militum Dux interfectus</i>	599
<i>Porticus praetia super uallem extructa</i>	424	<i>Ptolemaus Praefectus interficitur</i>	394
<i>Porcius ante templum</i>	208	<i>Ptolemaus à Ptolemao obfessa</i>	357
<i>Post diuturnam ac continuam siccitatem repente</i>		<i>Ptolemai</i>	215
<i>imber decidit</i>	498	<i>ptolemai erga Hyrcani matrem ac fratres crudelitae</i>	
<i>Postremum capitulum contra quorundam deroga-</i>		578	
<i>tiones & maledicta</i>	834	<i>Ptolemai Epiphanis filii Philometor & Physcon</i>	319
<i>Potentia ad salutem data</i>	49	<i>Ptolemai sumptus & diligentia in templi donationem</i>	
<i>Potiphar uxor de concubitu Iosephum sollicitat</i>	41	<i>collata</i>	310
<i>Proceres Hebraeorum Hebronem ad Danidem con-</i>		<i>Ptolemai filius minorem Antigoni filiarum coniu-</i>	
<i>ueniunt, eumq; Regem declarant</i>	176	<i>gio suo copulat, ob eamq; causam à patre occidi-</i>	
<i>Profunditas fundamentorum templi</i>	207	<i>tur</i>	588
<i>Perfuga Iudaei in arce ab Antiocho auxilium pe-</i>		<i>Ptolemaus à genero insidia structa qua etiā de causa</i>	
<i>tunt</i>	345	<i>filia ab eo abstracta, Demetrio promittitur</i>	341
<i>Progenies filiorum Gomar</i>	20	<i>Publius Petranus Doriensibus, ut eos qui Caesarem</i>	
<i>Progenies filiorum Iauani</i>	<i>ibid.</i>	<i>statuam posuerint sibi mittant, scripsit</i>	523
<i>Progenies Chananaeorum</i>	21	<i>Pueri leges ediscant</i>	103
<i>Prophetia contra Basanem regem</i>	226	<i>Puerorum constantia</i>	870
<i>Propheta ad Ieroboamum missus per mendacium re-</i>		<i>Puerpera leges</i>	83
<i>ducitur</i>	221	<i>Pugna inter Antiochum & Hyrcanum Hierosoly-</i>	
<i>Prophetarum oracula veneranda</i>	235	<i>mi in foro commissa</i>	594
<i>Propositio quam tractandam sumit Iosephus</i>	822	<i>Pugna Hierosolymii inter Antigoni & Herodē</i>	359

Purificationes corporum	855	Quomodo Esau & Iacobus Isaac filii diui erit ha-	
Purificationes in sacrificiis	854	bitationem, & quod Esau Idumaea, Iacobo Cha-	
Puteus	102	nana contigit	37
phurra festa	299	Quomodo Deus Sodomitarum gentem excidit fla-	
Pseudalexander 259 Romam peruenit	ibid.	gitu eorum offensus	25
Casari imponere non potest	ibid.	Quomodo Imperatores & Magistratus colendi	246
Pseudopropheta ex Aegypto Iudaos in Oliveti monte producit	537	Quomodo è Chetura Abrahamo nupta Trogoditium gens provenit	30
Pseudopropheta placentia pradicunt	334	Quomodo Iosephus Iacobi filiorum natu minimus propter sorania futura sua felicitatis prannunciat in fratrum invidiam incurrit	39
Q uadragesima dies & noctes Moses ieiunas	71	Quomodo Moise duce Aegyptum reliquerunt	60
Qualis uxor sacerdoti ducenda	83	Quomodo Iosephus in Aegyptum venditus à fratribus illustri ibi factus est, & fratres tandem in sua potestate habuit	41
Quando aedificatio templi sit incepta	207		
Quando potissimum Deus auxiliū afferre soleat	62		
Quando & quomodo iuramentum seruandum	124		
Quando Iosephus volumen hoc conscripserit	543		
Quare Tiberius potestates semel constitutas non facile mutauerit	490		
Quare Moses Israelitas nō duxerit per Palaestina	61		
Quasi vias Iudaei receperint inhabitandas	586		
Quatuor millia militū à Ioanne ad Iosephū deficiūt			
Quatuor Reges trucidati	117		
Quatuor Pacadyfi flumini	14		
Qua in templo posita fuerunt	848		
Qua hosti potissimum in militia opponenda	141		
Qui homines immundi	82		
Qui homines ad sacerdotium euekti	854		
Qui homines Caus necem iniquo animo tulerint	512		
Quid potissimum ex huius historia lectione peti debeat	12		
Quid Gracori prudentissimi de Deo sapuerūt	852		
Quidam rerum fastigium afficiant	519		
Quing. Reges Sodomitarum	242		
Quinquaginta Iudaorū millia Seleucia occisi	504		
Quirinus Syria censor	477		
Quirinus ut ciuium facultates percereret, & Archelaei pecunias in suam potestatem redigret, in Iudaeam venit	ibi.		
Quirinus in Syriam à Casaro ut iura populi redderet, mittitur	478		
Quintus Pompeius Consul cum aliis quibusdam ad Claudium peruenit	520		
Quintilius Varus Syria Praefectus	459		
Quintiliam Caus torquere iubet, qua nihil facietur, sed à Popedio muneribus affecto absoluitur	507		
Quomodo Iacobus cum tota progenie ad filium migravit	59		
Quomodo Iudaei Iudaeam occuparint, & urbem Hierosolymam aedificarint	840		
Quando Hierosolyma expugnata	396		
Quomodo Abrahamus Assyrios aggressus tam captivos quam reliquam pradam victor reduxit	25		
Quomodo Moses populum ex Aegypto in Sinam montem eduxit	64		
		R.	
		Rabatha obsidione cingitur	181
		Rechel ex partu moritur	87
		Rachel visum forma praedita	33
		Rachel parenti Deus auferit	35
		Rachel Iacobo Balam adducit	34
		Rachab exploratores contigit	133
		Reguel Musi unam ex filiabus nuptum tradit	56
		Reguel ad Esen, in desertum Sinai peruenit	68
		Reguel siue Iethro Mosi socer ex Israelitis indices deligendos consulit	69
		Rasfices conuocato Egecia in colloquium, deditiorem suadet	260
		Ratio affectus domina	876
		Ratio principatum passionis obtinet	864
		Ratio petiti cultoris officio fungitur	ibid.
		Razarus cum Adero hosti Salomonis	218
		Rebello Antiochenisum & ultio subsecuta	348
		Recitatio beneficiorum Herodu in filios collatorum	625
		Reconciliatio inter Herodem & filios facta	611
		Rex Arabum Antiochi milites ex imprauiso inuadit	581
		Rex Hierosolymitarum in Galaonitas mouet	117
		Rex cognito fratrum Iosephi aduentu latatur	49
		Rex & populus iuramento ad Dei cultum astringitur	248
		Regis Persarum mandatum, ut nemo è domesticis inuocatus eum accederet	294
		Regis erga Iudaos liberalitas	307
		Regis ad septem fratres adhortatio	867
		Reges pastores vocati	835
		Regum Aegyptiorum cum pastoribus pacta	826
		Regia Herodis	811
		Regia Ieroboami	220
		Regia ab Iudaeis obfessa	471
		Regia litera pro Iudaorum incolumitate	192
		Regina domus, aliaq. aula	212

Regina domus, aliq. aula	213	Rush in Bethlehem profectus	135
Regina callidum contra Antigonum consilium	74	S.	
Reformatio cultus Dei	257	Saba regia obsidione cinctum	55
Respublica forma Hierosolymis instituta	288	Sabbatum	14
Religio in Iherosolymis sepulcro renouata	226	Sabbatum Iudaorum	832
Repetitis praeceptorum legis	856	Sabbaticus fluminis	802
Resimunda	82	Sabachin	229
Responsum Ananiam ad Iosue preces	115	Sabinus Herodis pecuniam & regiam occupaturus	
Responsum Syru legati datum	232	Hierosolyma peruenit	469 & 633
Responsio Eleazar ad Ptolamæ literas	308	Sabinus in corpus adactis capulo tenuis gladio suomet manu operatum insertum quarit	519
Responsio ad obsecrationem de Asini capite	346	Sabinus cum Germanis satellitibus Caesari interfectores quarit	512
Reclauratio cultus diuini	248	Asprenas frustatim laceratus	56
Rixæ muliebres	438	Sabinus scitius contrucidaturum, quam possit uti imperium committatur Claudio ait	520
Roboamus proscutis & clypeis aureis parem armorum numerum facit	223	Sabini auaritia Hierosolymis ingentem seditionem in seculo Pentecostes concitat	471
Roboamus moritur, eiꝯ Abias in regno succedit ibid.		Sabaus homo seditiosus auertit Israelitas à Davide	
Roboam apostatas rui retracturus à proposito abstinere iubetur	220	193	
Roboam urbes munitæ	222	Sacra scriptura liberis à teneris unguiculi proponenda	891
Roboam uxores & liberi	ibid.	Sacerdotes in templo habitant, & vinum non bibunt	
Romanus exercitus hybernatum dimissus	392	833	
Roma nuntius Tiberium esse incolamem spergitur		Sacerdotes arcam Dei, in qua decem præcepta tabula lapideis inscripta asseruabantur, in suum locum deponunt	211
494		Sacerdotum tribus quatuor, quarum singula plus quam 5000. hominum habent	848
Romani ex magnis diuitiis non minimam partem in ruinis inueniunt	602	Sacerdotum in peragendis rebus diuini perseverantia	900
Romani urbe ac victoria potiuntur	446	Sacerdotum reditur	93
Romani consilii fortitudinem & obstinatum contemptum mortui admirantur	817	Sacra pecunia bona pars militum furto disperit	637
Romani totam funditus erunt ciuitatem ac templum	796	Sacrificium pro gratiarum actione	80
Romani eloacas rimantes & sepulchra eruentes, multas opes inueniunt	794	Sacrificium Cain & Abel	15
Romani pugnam expectant	813	Sacrificium mensis Octobris	81
Romani uincunt & Aristobolum cum filio Romanum perducunt	587	Sacrificium sponte sua accenditur	78
Romanorum in Iudeas humanitas	574	Sacrificium si quis sciens peccauit	80
Romanorum gloria minuitur si quantum pro Hierosolymis desiderauerint aliquid derogatur	371	Sacrificium & præcatio Samuelis	241
Romanorum de Iudeis triumphus	474	Sacrificium Pentecostes	81
Romanorum notitia sero ad Græcos peruenit	824	Sacrificia & festiuitas in regni Salomonis confirmatione instituta	199
Romanorum erga Iudeos magnanimitas & modestia	795	Sacrificia pro peccatis per ignorantiam commissis	80
Ruben ad Iosephum pro se & fratribus depulso	48	Sacrificia	78
Ruben noluit uenire ad puteum	40	Sadosus & Abiatharus filios ad Dauidem mittunt	
Ruben patris necem reuocatur	ibid.	188	
Ruben Iosephum in puteum prauicendum ibiq. necatur suadet	ibid.	Sadoci Pontificis genealogia	203
Rubeniturus responsio	320	Sadducæorum opinio	479
Rufus & Gratus Herodii exercitus Praefecti in Romanorum partes se transferunt	471	Salte ciuitas ad Orientem Bubosi frumtus postea	225
Rumor uanus de Herodis morte sparsus	402	Salome filia ad effurienda & prodenda secreta coniugum colloquia pellicit	438
Rura mirabilis magnitudinis	803	Salomo	474
Ruth socrus suauis ad pedes Boxi cubat	136	Salome & alia Herodii filios calumnias appetunt, eorꝯ parenti in senes reidunt	426

<i>Salome mortua</i>	481	<i>Samuel Saulum obiurgat</i>	11
<i>Salome male audit, & vxoris regia male ei volunt</i>		<i>Samuel Regem Saul accusat</i>	14
439		<i>Samuel Saulum ex Dei mandato cum Amalecitis bellum ut gerat commonefacit</i>	54
<i>Salome hereditario odio Mariamma filios prosequitur</i>	430	<i>Samuel Deum Saulo conciliare conatur</i>	15
<i>Salome & Alexas in circo clausos Iudeos demum dimittunt</i>	466	<i>Samuel Israelitu incommoda sub regibus ferend. indicat</i>	14
<i>Salome Alexandra cognominata, Aristobuli vxor, Alexandrum Immaum Regem constituit</i>	356	<i>Samuel innocentiam suam populo sequestratam fuit</i>	146
<i>Saltu Aegyptios in suam potestatem redegit</i>	325	<i>Samuel populo peccata & ingratitude exprobra</i>	ibid.
<i>Samaus populum consolatur</i>	140	<i>ibid.</i>	
<i>Samarita ab adificatione templi Iudeos prohibent</i>	232	<i>Samuel Saulo iram Dei & regni amissionem denunciat</i>	251
<i>Samarita templi adificationem promouere volentes reiciuntur</i>	286	<i>Samuelis de hostibus victoria</i>	141
<i>Samarita templi adificationem impedire cogitant ibid.</i>		<i>Samuelis animi a Saulo visa belli cum Palaestinis ventum praedicit</i>	131
<i>Samarita Iudam insens</i>	288	<i>Samuelis mori & sepultura</i>	142
<i>Samarita rebus secundum Iudeorum amici</i>	303	<i>Samuelis ad Israelitas oratio</i>	144
<i>Samarita templi & urbis restorationem impedire conantes magis promouent</i>	287	<i>Samuelis ad salutarem penitentiam adhortatio</i>	141
<i>Samarita aliquos Galilaei Hierosolyma petentes interficiunt</i>	53	<i>Samuelis Prophetia de Rege Saul ad populum oratio</i>	144
<i>Samaritani Tirathaba Garizim occupatori conueniunt, quos Pilatus vincit, fundit, ac in fugam compellit</i>	434	<i>Samuelis Deus Eli & filiorum penam ostendit</i>	137
<i>Samaritarum & aliorum ad Cambysen scripta de templi adificatione auertenda</i>	282	<i>Samuelem populi voluntas contristat</i>	143
<i>Samaei iudicibus unus, Hyrcano reliquisq; Iudeis eadem ab Herode imminenti praedicit, cuius rei veritatem postea euentus comprobauit</i>	378	<i>Samuelem consolatur Deus</i>	ibid.
<i>Samaei Prophetia Iudeorum impietate arguit</i>	222	<i>Samuelem Deus regem creare iubet</i>	ibid.
<i>Samaei & Emmaus cremata</i>	473	<i>Samuelem Anna Heliana coniunx genuit</i>	137
<i>Samson Ascalonitas aliquos trucidat, eius coniunx alteri nubes</i>	133	<i>Samuelem Deus Bethlehem Dauidem in regem ut vrgat mittit</i>	138
<i>Samson Palaestinarum fruges comburit</i>	ib.	<i>Samuelem Deus quem creaturus esset regem certorem reddit</i>	143
<i>Samson traditus Palaestinis</i>	134	<i>Samuelem Saulus accepit</i>	ibid.
<i>Samson asini maxilla mille viros interfecit</i>	ibid.	<i>Sanctuarium</i>	78
<i>Samson fontem impetrat precibus</i>	ibid.	<i>Sanctum Sanctorum</i>	73
<i>Samson Gaza portas reuulsas aufert</i>	ibid.	<i>Salpadi filia parentis loco hereditatem caplum</i>	100
<i>Samson natus</i>	133	<i>Sapientia Abrahami</i>	23
<i>Samson Palaestinam virginem ducit</i>	ibi.	<i>Sara Abrahamo in thalamo adducit Agar</i>	25
<i>Samson leonem nudis manibus discepit</i>	ibid.	<i>Sara obitus Abrahami coniugii</i>	29
<i>Samson Thamnitis anigma proponit</i>	ibid.	<i>Saramalla Herodi legatus ad Tharaatem Parthorum regem</i>	398
<i>Samson susroboris causam Dalala aperit, Palaestini oculis orbatum vinctumq; abducunt</i>	135	<i>Sareptana vidua, Eliam suscipienti, oleum & farina non defuit</i>	218
<i>Samson cum 3000. Palaestinarum moritur</i>	ibid.	<i>Saturninus & Velumninus Syria praefectus Herodis Arabes reconciliant</i>	241
<i>Samson viginti annos regnat</i>	ibid.	<i>Saturninus cuiusq; filii moderatam sententiam proferunt</i>	449
<i>Samsonis natiuitatem angelus nunciat</i>	132	<i>Saul nomen suum apud omnes Hebraeos innotum reddit</i>	146
<i>Samsonis vxor Thamnitis aperit anigma</i>	133	<i>Saul laudatur a populo</i>	ibid.
<i>Samuel Saulo in itinere euentum, ut ipsum verbum fidem habeat, praedicit</i>	144	<i>Saul Ammanitas & Naasen regem occidit</i>	ibid.
<i>Samuel Saulum ad conuiuium deducit</i>	143	<i>Saulus Dauidem in satellitum assumit</i>	153
		<i>Saul recensito milite in tribu Iuda 30000. inuenit</i>	150

Saul Amalecitarum vires expugnat	ibi.	thas regum animam cognoscere cupit	198
Saulus Davidi filiam Melcham sine Michol collo-		Saul per sortis causam iras Dei perquirat	149
cas	155	Saul ppruū filiū mori paratū interficere conatur ib.	
Saul Davidem tollere cogitat	155	Saulus ob subitam eam tristitiam, viribus deficienti-	
Saul malignum in Davidem animum prodit	158	bis in humum collabitur	166
Saul contra Davidem proficisci desistit	165	Saulus suam malitiam & Davidi innocentiam ag-	
Saul contra Dei mandatum & Samuelis voluntatem victimas ad altare offert	147	gnoscat, eumq; rogat, ut ad regnum euectus ipsius	
Saulus e regno ventriloquos ac ariolos eiicit	165	familiam saluam esse pateretur	162
Saulus Palestinos cum copis aduentare audiens ad oraculum Dei confugit	ibid.	Saul semper victor	149
Saulus Pythiissam Samuelis animam excitare iubet	ibid.	Saulus Davidem collaudat, utq; bono esset animo, & ad proprias ades reuertetur, hortatur	164
Saulus Samueli de necessitate sua conqueritur, eiusq; consulit	ib.	Saul armatus, qui Davidem ad se pertrahant, mittit, qui prophetare incipiunt, tandem ipse quoque eo properans, agere Prophetam incipit	156
Saulus Davidem in Cilla harentem obsidere conatur	161	Saulus Davidem insequitur, eumq; circumuentū comprehendisset, nisi nuntius renocatus fuisset	161
Saulus cum filii in Palestinorum pugna reliquo exercitu suo fugatos, cadit	169	Saul Davidem in Engadenorum agro quarsit, speliū cam in qua David cum sua cohorte delitescbat, ingreditur	ibid.
Saulus fessum interficere molitur, eumq; iuuenis Amalecita inuocat	ibid.	Saul ad amicos, Duces & tribules oratio, in qua Davidem accusat	159
Saulus e subditorum conspectu sese subducit	144	Sauli filia Davidi amore capitur	154 (144)
Saul prosera statuta	ibid.	Sauli modestia & temperantia in regno suscipiendo	
Saul rex a populo declaratur	ibi.	Sauli contra aduersarios lenitas	146
Saulus asinus amicis quarit	143	Sauli contra Ammanitas bellum	ibid.
Saul Melcham prius Davidi nuptam alii elocat	163	Sauli editum, quod Ionathas inficiis violat	148
Saulus Davidem remittit patri	153	Sauli Samuel regiam dignitatem annunciat	143
Saulus regnavit annis 38	169	Sauli Samuel in regem ungat	ibid.
Saul Iabsin auxilium promittit	144	Sauli quida comitatur, quida vero contemnūt	145
Saul retecti regiam dignitatem	ib.	Sauli Samuel iterum ungat in Galgala	ibid.
Saul Davidem timer	159	Scabiosos ac leprosos Iudeos iuxta Lyfimachi opinionem in pelagus deiiciēdos, aut in loca deserta expouēdos	840
Saulus Abimelecho, quod Davidem armis atq; comatu instruxerit, exprobat	ibi.	Scala Iacobi	33
Saulus in Davidem spiculum eiacularur	150	Scantus trecentis talentis ab Aristobulo acceptis Hyrcanum & Arabes regione excedere iubet	523
Saulus Davidem Palestinis interficiendum obtrudere dolo conatur	80	Scantus Calesyria Præfectus	371
Saul Davidi filia coniugium promittit, si sexcenta Palestinorum capita afferret	ibi.	Scantus Romanorum dux	583
Saulus clam odit Davidem	ibid.	Scytharum & Sarmatarū impetus in Romanos	799
Saulus Davidem ex satellite tributum facit, ut sapere hostibus obiectum aliquis casus ē medio tolleretur	ibid.	Scythæ	859
Saul tria millia sibi & Ionathæ filio satellitum conscribit	147	Sebat	195
Saul Palestinorum castrum expugnat	ibid.	Sebasti expugnata, diruta, eiusq; habitatores abdu-	
Saul Agagum Amalecitarum regem capit, & contra Dei mandatum servat	150	li	578
Saul tumulum esse in castris Palestinorum certior factus, eos adortur	148	Sebasti civitatem Aristobulus & Antigonus obsidione cingunt	ibid.
Saul se peccasse fateretur, ac veniam precatur	150	Sebastum portum Herodes in honorem Cesaris adificat	119
Saulus Samuelem retinere volens, vestimentum eius scindit	151	Sedecias in Hieremia petitum consilium, principum metā negligit	269
Saul Davidi absentiam sciscitatur, responso Iona-		Sedecias a Pseudopropheta seductus	267
		Sedecias ad Egyptos deficit	ib.
		Sedecias noctu fuga sibi consulens a Babylonis capitur	268
		Sedecias rex Iude ab alicui & falsi Prophetæ se-	

<i>audire Hieremiam non audit</i>	267	<i>Scenopegia festum</i>	213
<i>Seditio inter Iudaeos & Samaritanos de templo</i>	305. 339	<i>Speliacula Caesarea celebrata</i>	797
<i>Seditio Hierosolymitana contra Herodem & Hyrcanum</i>		<i>Sorh Adami filius vir optimus</i>	16
592		<i>Saustia Herodu</i>	614
<i>Seditio contra Moysen propter egestatem & seditiosorum pena</i>	82	<i>Sex. Caesar Herodes pecuniam numerat, Caesaryia</i>	
<i>Seditio in Paschatis festo</i>	486	<i>Præfectus Hierosolyma inuadit, sed Antigonæ</i>	
<i>Seditio alia contra Moysen</i>	91	<i>patriæ & Phasaeli fratris hortatu obsidione sol-</i>	
<i>Seditio in urbe Tiberiade</i>	346	<i>uit</i>	378
<i>Seditio aduersus Iosephum</i>	351	<i>Sex. Caesar ad Hyrcanum, ut Herodem absolueret,</i>	
<i>Seditio aduersus Moysen</i>	89	<i>scribit</i>	ibid.
<i>Seditio in populo mortuo Iosepho</i>	319	<i>Sex. Caesar administrator Syria</i>	377
<i>Seditio in urbe inter Aristobuli & Hyrcani socios</i>		<i>Sextus frater accitit increpat Antiochum</i>	374
100		<i>Sexti fratris magnanimitas</i>	ibid.
<i>Seditio & defectio Tiberiensium</i>	534	<i>Sextum Casarem Bassus dolo necat</i>	591
<i>Seditio Alexandria inter Iudaeos & Græcos</i>	521	<i>Sipa heres salo accusatus opibus positus</i>	187
<i>Seditio in Alexandria causa</i>	845	<i>Sibylla de Babilonica turri uaticinium</i>	19
<i>Seditionem Gamala Iosephus concitat</i>	554	<i>Silus</i>	77
<i>Seducta mors</i>	250	<i>Sicarii</i>	339
<i>Sehon Amorceorum rex interfectus</i>	96	<i>Sicarii noua calamitatis auctores</i>	394
<i>Seleucus Gryphus filius cum Antiocho Cyrenæo bellum gerit</i>	359	<i>Sicima passus percommoda</i>	34
<i>Seleucus & Nicanor</i>	866	<i>Sicimæ profugi in petra comburuntur</i>	130
<i>Semei ueniam consequitur</i>	191	<i>Sicitas diuturna & sterilitas in Iudæa</i>	417
<i>Semei quomodo puniendus</i>	199	<i>Sideritu</i>	76
<i>Semei in Dauidem iniuria</i>	187	<i>Signa legis</i>	104
<i>Semei pæna & mors</i>	203	<i>Significatio tabernaculi fabricæ & sacerdotum uer-</i>	
<i>Semen mulieris (hoc est Christus) conteret caput serpentis</i>	14	<i>ius</i>	76
<i>Senacheribis iuramentum & eius uolatio</i>	259	<i>Silas Agrippa prius fortuna aduersitates in me-</i>	
<i>Senatusconsultum Romanum de societate & amicitia Iudeorum</i>	332	<i>moriam reuocat, cum offendit ut uindictam in i-</i>	
<i>Senatusconsulta & decreta Iulii Caesaris de honoribus, privilegiis, præeminentiis, libertatibus & immunitatibus Iudeorum</i>	379	<i>psum patriam ad seruandum miserit</i>	523
<i>Senatus Claudius suadet, ut imperium delatum resignet</i>	518	<i>Sila regis fustelli non præfectus</i>	167
<i>Senatus populusque Cæii trucidatores quatit</i>	514	<i>Silam Agrippa ex carcere accersit, qui indignationem non dissimulans in custodia relinquitur</i>	708
<i>Senex quidam uxorem suam cum septem liberis iugulat, postremo seipsum quoque præcipitat</i>	392	<i>Silone à Iudæa pecunia corrupti datus</i>	508
<i>Seniorum consilium salutare</i>	210	<i>Syllæus capiti damnatus</i>	443
<i>Sententia in filios Herodis</i>	618	<i>Syllæus Arabi eum Salomen in uxorem peteret impulsam patitur</i>	448
<i>Septem uiri à Sauli progenie ad supplicium Gabaonitis traduntur</i>	194	<i>Syllæus Herodem apud Casarem accusat 444</i>	456
<i>Septem circa templum</i>	210	<i>Syllæum Antipater Roma apud Casarem accusat</i>	
<i>Septem fratrum ad Antiochum orantur</i>	869	<i>Simon in cloacam sese demissus, eam suffodit, ac modo emergere posse sperat</i>	797
<i>Septuaginta interpretes</i>	11 & 144	<i>Simon Giora filius</i>	310
<i>Sepultura Dauidis splendida</i>	199	<i>Simon Ionatha frater Bethsura occupat</i>	344
<i>Sepphoris & Tiberias maximè Galilæas urbes</i>	414	<i>Simon Ionatha frater conuocato in templum populo, se patris ac fratrum vestigia sequuntur pollicetur</i>	347
<i>Sepphoritatum discrimin</i>	514	<i>Simon Ionathan Absolmi filius Ioppen, ut habitatores inde eiceret, misit</i>	ibid.
<i>Sepphoru capta eiusque incolæ sub hasta uenditi ibi</i>	ibid.	<i>Simon & Leui Sicimitas contrucidant</i>	37
<i>Sepphoru Galilæa caput</i>	ibid.	<i>Simon Ionatha frater Ioppen occupat</i>	346
<i>Seron Cæsaryia præfectus in Iudæam mouens ab eo fugatur</i>	823	<i>Simon Hierosolymorum arcem expugnat</i>	348
		<i>Simon à Romanis captus</i>	789
		<i>Simon proditor patriæ</i>	566
		<i>Simon legisperitus regem eriminatur, qui damnum suum precatur, eisdem reconciliatur</i>	524

Simon satellites Iosephum excitas	552	Solomon vires aliquot condit	10.
Simon obruncatur	472	Solomon Tyro artificem cecersit	110
Simonem Iosephus per insidias capis & abducit	569	Solomon regina liberalitatem remunerat	216
Simon Boetii filius in Theophrasti Pontificum locum		Solomon Dauid ex Bersabe natus	183
interrogatur	522	Solomon in templi dedicationem sacrificia	212
Simon Herodu servus	472	Solomon solum ex ebore factum	23
Simon insidus Ptolemai generi sui captus & inter-		Solomon regis tredecim annu absolutur	ibid.
fectus	578	Solomon tempore pax viget	216
Simon Camathi filius Pontifex	482	Solomon sumptus quiritiani	ibid.
Simon aduersus Iosephum consilium	554	Solomon curtus & equites	ibid.
Simonem & Ioannem & alios numero septingentos		Solomon sapientia & prudentia	ibid.
viros Titus ad Italiam portari praecepit	801	Solomon templum mense Octobri consecratum	
Syri cum Ammanitu in Davidem mouent	181	210	
Syros obacatos Eliseus in Samariam auct, eosque		Solomonis victima igne caelesti absumuntur	212
suadente Ioramus liberaliter ac splendide eos tra-		Solomon clavis	216
cta: os remittit	241	Solomoni Deus promittit bona	212
Sissara cum suo exercitu trucidatur	127	Solomoni pleriq. Reges exquisita munera mittunt	
Sissares eius Sissara praefectus exercitus	127	219	
Soerates eius Atheniensis	859	Solomoni Deus in somniis oblatu, quod maxime	
Societas Dauid & Iorami	176	cuperet, eum postulare iubet	207
Solomitis Deus excecatur	26	Solomoni iuramento regnum promittitur	198
Solomitarum cladi: ab Assyrii accepta	16	Solomon Herodes ad Alexam coniugium compellit	
Solomitarum flagitia	26	455	
Solomus ab Hero-le beneficii ornatus	411	Somnium Nabuchodonosori, de quatuor Monarchiis	
Solomus propter Mariammen Herodi suspectus in-		mundi	274
terficiatur	412	Somni Pharaonis enodatio	47
Solomus mandata regia effudit	411	Sosius Antigonum capis	603
Solimotus consistit	117	Sosius in templo coronam auream Deo consecrat, &	
Solyma postea Hierosolyma vocata	25	ad Antonium proficiscitur	434
Solomon Chanaanitarum reliquias tributa pendere		Stola pontificia in castello Antonia deposita	423
cogit	215	Strabo	431
Solomon utrunq. puerum secari mandat	205	Stratonis turris & maritima (Caesarea nominata)	353
Solomon ex sermone & gestu mulierum matrem in-		Stola pontificia in cuius potestate fuit	421
fanciu vius agnoscit	204	Stola Leuitarum	216
Solomon post obitum Dauid Rex Israelis	203	Stirps Achab excisio	24
Solomon ad Iremo fabris & operariis petit	206	Stupri poena	106
Solomon Tyrio Regi anigmata quadam explicat		Busacus magni copii Iudaeam innadit	221
214		T.	
Solomon coniurationum modos, quibus Damones		T. Tabernaculum in deserto d. dicatum primo d.	
fiunt, conscripsit	218	Aprilis anno secundo exitus ex Aegypto	71
Solomon sapientiam a Deo petens tantum, & diuiti-		Tabernaculi & sacerdotum dedicatio	ibid.
um consequitur	264	Tabernaculi diuisionis significatio	73
Solomon populum ad laudes Dei, gratiarum actio-		Tabernaculorum festum	82
nis & preces hortatur	212	T. Hadamora siue Palmyra	213
Solomon Iremo ingentem frumenti, olei & vini nu-		Talentum 600. coronati	859
merum mittit	218	Tapsensium trucidatio	214
Solomon Regina anigmata cum prudentia explicat		Tharbu Ethiopum regis filia Moysi coniugium pe-	
216		rit	56
Solomon externas matrimonio sibi iungens, seducitur		Tharsus Pauli patria	20
217		Thaumasus (Casserus) potu libertate impetrat	493
Solomon Aegyptiorum Regi filiam ducit uxorem,		Theatrum & amphitheatrum	419
regnum constabile	203	Theatrum & Athletica certamina aliaq. specta-	
Solomon Hierosolymu muros instaurat, & turris		cula ab Herode instituta	415
218	214	Theatrum	51

<i>Terra aranda.</i>	105	<i>diu struxisse accusatus.</i>	ibid.
<i>Terramotus in Iudæa, qua circiter 10000. hominum opprimis.</i>	408	<i>Tironem cum filius Herodes comprehendit iubet.</i>	619
<i>Templum Hierosol. obfessum.</i>	329	<i>Tyriorum annales & Menander de bello Salmanaſaru contra Tyrios.</i>	218
<i>Templum integro triennio deſertum.</i>	325	<i>Tyrannides multa mala in ciuitates inuehunt.</i>	514
<i>Templum, regia, & urbs ſpollata, incenſa & diruta.</i>	270	<i>Titus militibus agit gratias.</i>	797
<i>Templum dedicatum.</i>	424	<i>Titus fortibus militibus præmia pollicetur.</i>	ibid.
<i>Templum edificare ceptum.</i>	286	<i>Titus militibus prædā largitus diſtribuit.</i>	ibid.
<i>Templum in partibus duobus diuiſum.</i>	303	<i>Titus aduentus ſui gratulatoria ſacta celebrat.</i>	302
<i>Templum in monte Garizin.</i>	303	<i>Titus per omnes Syria ciuitates magnificentiſſima ſpectacula celebrat.</i>	804
<i>Templum quando dedicatum.</i>	288	<i>Titus Hierosolyma excidium miſeratur.</i>	ibid.
<i>Templum concedente Ptolemæo in Ægypto edificari.</i>	839	<i>Titus Veſpaſiani natalem celebrat.</i>	801
<i>Templi ac porticus deſcriptio.</i>	848	<i>Titus ad Antiocheam aduentus.</i>	804
<i>Templi Hieroſolymitani diuiſia unde.</i>	373	<i>Titus erga populam miſericordia.</i>	871
<i>Templi uafa e Babylone Hieroſolyma remiſſa.</i>	281	<i>Tormenta.</i>	871
<i>Templi pars exterior & ima urbis capta.</i>	395	<i>Thucydides ſcrupuloſiſſimam ſui temporis hiſtoriam conſcripſit.</i>	821
<i>Templi miniſtri Agrippa hymnos ſacros cætero permittit.</i>	520	<i>Turris verſus occidentem extructa.</i>	810
<i>Tempus exitus ex Ægypto.</i>	61	<i>Trabes & parietes antro incruſtati.</i>	208
<i>Termini terra non mouendi.</i>	104	<i>Trachoniæ latrones.</i>	448
<i>Termuthis Pharaonis filia extrahis ex flumine Moſis.</i>	53	<i>Trachoniæ ab Herode deficientes Ducum opera imperata, facere coguntur.</i>	46
<i>Theophrastus.</i>	830	<i>Trachoniæ Herodi donatur a Caſare.</i>	443
<i>Theſaurus ad templi ſtructuram congeſtus.</i>	198	<i>Tranſlatio Bibliorum in Græcam linguam.</i>	311
<i>Theſauri diuini cuſtodes Moſis poſteri.</i>	199	<i>Tranſlatio Iſraelitarum.</i>	254
<i>Tiberius Mathematicorum diſciplinâ addiſcit Galba Romanorum principatum prædicis.</i>	493	<i>Tres in urbe Tiberiade falſiones.</i>	546
<i>Tiberius Caio Romanum imperium ac Tiberium fratrem commendat.</i>	ibid.	<i>Tres Iudæorum ſecta, Phariſæi, Eſſeni, Sadducæi.</i>	345
<i>Tiberius Alexander Iudæa præſes.</i>	532	<i>Trecenta ſtadia, nouem miliaria Germanica.</i>	488
<i>Tiberius Iſidus ſacriſcos & Idam in crucem agit, & Mundum in exilium ablegat.</i>	484	<i>Tribus Ruben, Gad, & dimidia Manaſſe Amoritidum terram expetunt.</i>	100
<i>Tyberij funus.</i>	484	<i>Tribunal.</i>	214
<i>Tiberienſes in Iosephum amarulenta diſſidia iaciunt.</i>	563	<i>Tribus Iudæa, quod in ſciis Iſraelitis regem reduxerit accuſatio & excuſatio.</i>	192
<i>Tiberienſes Iosepho bellum inferre cogitant.</i>	562	<i>Triclinium, in quo Herodes cum conuiuium canarij fuerat uacuum ſine cuiusque noxa concepit.</i>	294
<i>Tigris.</i>	14	<i>Tria millia Iudæorum caſa.</i>	468
<i>Tigranides.</i>	453	<i>Tryphon regno Antiochi per delum potitur.</i>	346
<i>Timotheus iterum cepias contrahit, & a Iudæa vincitur.</i>	326	<i>Tryphon ad regnum enectus naturam ſuam oſtendit.</i>	349
<i>Timothei milites uicti.</i>	ibid.	<i>Tryphon fraudulenter ſpem fratru redimens, propoſitis conditionibus facio Simoni.</i>	348
<i>Tiro uetus Regis miles Herodi ſanctiam execta- tur.</i>	619	<i>Tryphonis milites ei inſeſſi, ad Cleopatram Demetrii uerum deficient, qua Antiocheo- tere coniugium & regnum offert.</i>	149
<i>Tiro Herodem alloquitur, & dum immodeste inſtat, a ductibus & militibus in carcerem conſicitur.</i>	450		
<i>Tiro cum trecentis ductoribus militum apud populum accuſatus interficitur.</i>	ibid.		
<i>Tiro a Regi uenſore & proprio filio ſe Regi inſi-</i>			

<i>Tryphonus cades.</i>	349	<i>Verbum Dei ad Iacobum.</i>	33
<i>Tryphmi magnificentia.</i>	804	<i>Verborum Manethoni repetitio.</i>	337
<i>Tropæa armis confectas imagines Iudæi putant.</i>		<i>Veritas oraculorum diuinarum.</i>	264
450		<i>Veritas historia Iosephi.</i>	207
V.		<i>Vortex fecundus, omnique plantis mollior.</i>	211
<i>Valerius Asiaticus se Cæsari cadit autorem optat.</i>	514	<i>Vespasianus Paci templum adificat.</i>	806
<i>Valerius Gratus Iudæorum præses.</i>	484	<i>Vespasianus & Agrippa Tyrum perueniunt.</i>	567
<i>Valles ingentes, in quibus templum fuit exstructum, explantur.</i>	210	<i>Vespasianus Romani obuiam procedunt.</i>	802
<i>Vardanes case principatus Getarum eius fratres commisitit.</i>	531	<i>Vestes triumphales Vespasiani & Titi.</i>	804
<i>Vologesus Parthorum Rex.</i>	ibid.	<i>Vestes sacerdotales.</i>	210
<i>Varia historiographorum differentia.</i>	4	<i>Viatore: a pomu maturu non arandi.</i>	105
<i>Varus literas ferentem iniussu supplicio tradit.</i>	546	<i>Via circa Hierosolyma silice strata.</i>	217
<i>Varus Antipatro dicendi pro se potestatem fecit.</i>	461	<i>Via per Iudæam exercitui Egyptio clausa aperitur.</i>	266
<i>Varus Hierosolyma peruenit, ac legionem obfessam liberat.</i>	473	<i>Vitima celesti flamma obsumpta, auxilij divini indicium.</i>	141
<i>Varus sediciosos Hierosolymis composcit.</i>	470	<i>Victoria Alexandri a Dariis reportata.</i>	124
<i>Varus seditionum duces ad Casarem mittit.</i>	474	<i>Victoria rationu.</i>	870
<i>Vari tyrannis & regis cupido.</i>	547	<i>Victoria Deo tribuenda.</i>	128
<i>Vardanes post patris Artabani obitum Romanos bello impetere cogitat, ad quod Izates dissuadet.</i>	531	<i>Vistaria Achabi a Syriis reportata.</i>	231
<i>Vas aheneum mare appellatum.</i>	209	<i>Virgo conspurcata.</i>	106
<i>Vaticinium de exercitu Babylonico ducenda & reliquiis Iudæorum in captivitatem abducentiu.</i>	272	<i>Vires regni Israelitici fracta & a Desore restaurata.</i>	133
<i>Vaticinium de occidio Ninive.</i>	264	<i>Virtus animo.</i>	814
<i>Vaticinium de captivitate Babylonica & inde liberatione.</i>	268	<i>Virtus militum Davidis, Iobi præsertim.</i>	175
<i>Vaticinium de Adadi morte & regno Axæli tradenda.</i>	241	<i>Violatio fidei & ultio eam subsecuta.</i>	367
<i>Vaticinium de Iudæorum pæna.</i>	264	<i>Vitellius in locum Iosephi Caiapha Pontificis Ionatham Ananiasum interrogat.</i>	485
<i>Vaticinium Hyrcani de filio.</i>	354	<i>Vitellius Hierosolyma peruenit, & a Ionathas in fratrem eius Pontificatum transfert.</i>	487
<i>Vaticinium contra altare in Bethel.</i>	220	<i>Vitellius Hierosolyma peruenit, Iudæis vestigal remittit, eisque solum sacerdotalem reddit.</i>	484
<i>Vestigalia Calesyria Iosepho addicuntur.</i>	215	<i>Vitellius cum Artabano fœdus facit.</i>	485
<i>Venenum capiti damnatu ad bibendum datum sine nota equu necat.</i>	462	<i>Vites plantanda.</i>	105
<i>Venenum.</i>	108	<i>Vitula Ieroboami cur facta.</i>	220
<i>Ventidius Romanæ militiæ dux pecunias aufert Antigono.</i>	597	<i>Vina py principii imago.</i>	264
<i>Ventidius Silonem contra Parthos accersit.</i>	392	<i>Vologesum Parthorum regem proceres, ut Izatem interficiat, rogant.</i>	532
<i>Ventidius casu in pugna Pacora Parthos profligat.</i>	392	<i>Voluntarius & alij Herodi filios capite plebendos esse pronunciant.</i>	442
<i>Veranum & Braccum Senatus ad Claudium mittit, qui cum non per violentiam imperium esse affectandum doceant.</i>	517	<i>Vonones Parthorum rex ab Artabano pulsus.</i>	482
<i>Verbum Dei nunquam sine omni fulgure.</i>	257	<i>Vonones Silane Syria profecto sese tradit.</i>	ibid.
		<i>Vota & prandium ante triumphum.</i>	804
		<i>Vltima verba Eleazar in igne.</i>	879
		<i>Vltio divina in Ethnicis sacra Biblia tractantur.</i>	311
		<i>Vna nascendi & moriendi omnibus ratio.</i>	876

I N D E X.

<i>Vaguentum sanctum.</i>	78	<i>Zambri adversus Moſen oratio.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Urbs Roma ſumma cum alacritate & claritate</i>		<i>Zamaris ſeiſum concremat.</i>	227
<i>Vaſpaſianum ſuſcepit.</i>	302	<i>Zoleta.</i>	309
<i>Urbs Iudaſia adempta.</i>	371	<i>Zenodorus miſere perit.</i>	421
<i>Urias cum quibuſdam aſſultum ad mania faci-</i>		<i>Zenodorus ex raptu viuit.</i>	420
<i>ens a ſuis, ut mandatum illi erat, cum Am-</i>		<i>Ziphni rurfus Dauidem in eorum eſſe regione</i>	
<i>manita erumpere; deſtruit.</i>	133	<i>Saulo renunciavit.</i>	164
<i>Urias cum aliquo aliis occumbit, quod mon ro-</i>		<i>Ziphni Saulum Dauidem in agro ſuo morari</i>	
<i>gi per nunciũ ſignificatur.</i>	<i>ibid.</i>	<i>certiorem faciunt.</i>	161
<i>Uneris Baſis.</i>	33	<i>Zoilus Stratonis turris & Dera Tyrannus.</i>	357
X.		<i>Zoilus & Gazas a Ptolemao contra Iudaos au-</i>	
X <i>Anticus Macedoniſus eſt Aprilis.</i>	60	<i>milium petunt.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Xerxes Rex Perſia.</i>	238	<i>Zoilus captus.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Xerxes Iudaſia ſauit.</i>	289	<i>Zerobabel ex oratione ſua laudem & munera</i>	
		<i>præclara conſequitur.</i>	284
Z.		<i>Zerobabel tertius ſatelles mulierum vim præpol-</i>	
Z <i>Acharias lapidatur.</i>	249	<i>lentem primum offendens, mox veritati, ut in-</i>	
<i>Zambria.</i>	99	<i>fracta palmam attribuit.</i>	<i>ibid.</i>
		<i>Zerobabel.</i>	233

FINIS INDICIS.

IMPRESSVM FRANCOFVR-
TI AD MOENVM, PER WOLFFGAN-
GVM RICHTERVM, IMPENSIS
Ioannis Feyerabendij:

M. D. XCIX.